UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II
W KRAKOWIE

KS. THLIC. EMIL HOFFMANN, CM

OPCJA PREFERENCYJNA NA RZECZ UBOGICH W ŚWIETLE ZMIAN SYSTEMOWYCH NA PRZYKŁADZIE RODZINY WINCENTYŃSKIEJ

Rozprawa doktorska
przygotowana na seminarium z Katolickiej Nauki Społecznej
pod kierunkiem
Ks. Prof. Dr. hab. Andrzeja Zwolińskiego

Kraków (2021)

UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II
W KRAKOWIE

KS. THLIC. EMIL HOFFMANN, CM

PRIORITNÁ VOĽBA CHUDOBNÝCH VO SVETLE SYSTÉMOVÝCH ZMIEN NA PRÍKLADE VINCENTSKEJ RODINY

Dizertačná práca

Obor: Sociálna náuka Cirkvi

Školiteľ: ***Ks. Prof. Dr. hab. Andrzej Zwoliński***

Kraków (2021)

OPIS BIBLIOGRAFICZNY

Autor: Ks. ThLic. Emil Hoffmann, CM

Tytuł: *Opcja preferencyjna na rzecz ubogich w świetle zmian systemowych na przykładzie Rodziny Wincentyńskiej*

Promotor: *Ks. Prof. Dr hab. Andrzej Zwoliński*

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Kraków *2021*

Liczba stron: 338

ABSTRAKT

Život sv. Vincenta de Paul a jeho systematický prístup k pomoci chudobným predstavuje neustálu inšpiráciu pre vincentínsku rodinu, ktorá v dejinách pokračuje v diele, ktoré prišiel na zem konať Boží Syn: slúžiť telesne a duchovne chudobným. Počet chudobných a ich rozmanitosť, ako aj príčiny ich chudoby sú v globalizovanom svete iné ako v dobách sv. Vincenta. A nové problémy si vyžadujú nové riešenia. Cirkev je povolaná urobiť prioritnú voľbu chudobných. Nasledovníci sv. Vincenta však robia fundamentálnu voľbu chudobného, lebo pre nich predstavujú dedičný podiel a služba chudobným nie je dielom iba charitatívnej lásky ale spravodlivosti. Vincentská rodina inšpirovaná sociálnou náukou Cirkvi a ako nositeľka historickej múdrosti a skúsenosti pomoci chudobným hľadá na novodobé príčiny chudoby systémové riešenia. Tie nachádza v koncepte systémovej zmeny, ktorý sa snaží pomôcť chudobnému vymaniť sa zo začarovaného kruhu chudoby.

The life of Saint Vincent de Paul and his systemic approach to the help of the poor constitutes a constant inspiration for the Vincentian family, which continues the work of the Son of God on earth – to serve both the poor and the poor in spirit. The number, the variety, and the causes of the poor in today's globalized world differ from those of the times of Saint Vincent. And new problems demand new solutions. The Church is called to a preferential option of the poor. The followers of Saint Vincent make a fundamental choice for the poor, for these represent for them a heritage portion and the service to the poor is not only a work of charity but also of justice. Inspired by the social teaching of the Church, the Vincentian family – the bearer of historical wisdom and experience – seeks to find systemic solutions for the modern causes of poverty. It finds them in the concept of systemic change, which aims at helping the poor escape from the vicious circle of poverty.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ

Globalizácia, systémová zmena, prioritná voľba chudobných, sv. Vincent de Paul, Vincentská rodina, Cirkev, sociálna náuka Cirkvi, kontinuita, angažovanosť, solidarita, spolupráca.

ZOZNAM SKRATIEK

AA – Apostolicam Actuositatem

AG – Ad Gentes

AIC – Panie kresťanskej lásky

CA – Centesimus annus

CELAM – Rada latinskoamerických biskupských konferecnií

Cf. – porovnaj

CiV – Caritas in Veritate

CM – Congregatio Missionis, Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul

DCE – Deus Caritas Est

DKL – Spoločnosť dcér kresťanskej lásky

EG – Evangelii Gaudium

EN – Evangelii Nuntiandi

FAO – Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo

FARC – Revolučné ozbrojené sily Kolumbie

FC – Familiaris Consortio

GS – Gaudium et Spes

HDP – hrubý domáci produkt

ChL – Christifideles Laici

KCM – Konšitúcie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul

KDKL – Konštitúcie Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

KKC – Katechizmus katolíckej Cirkvi

KKP – Kódex kanonického práva

LG – Lumen Gentium

MeM – Misericordia et Misera

Mil. – milión

Mld. – miliarda

MM – Mater et Magistra

MNO – medzinárodná nezisková organizácia

NATO – Severoatlantická aliancia

NMI – Novo millenio ineunte

OA – Octogesima adveniens

OSN – Organizácia spojených národov

PC – Perfectae Caritatis

PNCM – Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul

PP – Populorum progressio

QA – Quadragesimo anno

RH – Redemptor Hominis

RMi – Redemptoris Missio

RN – Rerum novarum

SCa – Sacramentum Caritatis

SKL – Spolky kresťanskej lásky

SRS – Sollicitudo rei socialis

SSV – Spolok sv. Vojtecha

SVdP – Spolok sv. Vincenta de Paul

SVP – Sv. Vincent de Paul, súborné dielo

ŠCM – Štatúty Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul

ŠDKL – Štatúty Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

TMA – Tercio millenio adveniente

UNESCO – Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru

UNICEF – Detský fond OSN

USD – americký dolár

VC – Vita consecrata

VPCM – Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul

VSO – Kancelária vincentskej solidarity

WHO – Svetová zdravotnícka organizácia

ZMM – Združenie mariánskej mládeže

ZSSR – Zväz sovietskych socialistických republík

ZZM – Združenie zázračnej medaily

OBSAH

ÚVOD **9**

I. KAPITOLA: SYSTÉMOVÉ ZMENY DNEŠKA AKO DUŠPASTIERSKA VÝZVA **29**

Úvod k 1. kapitole 31

I. 1. Globalizácia ako zdroj chudoby a systémových zmien 35

I. 2. Kresťanské chápanie systémových zmien 47

I. 3. Prioritná voľba v prospech chudobných 64

Záver 1.kapitoly 73

II. KAPITOLA: VINCENTSKÁ RODINA V SÚČASNOM SVETE **75**

Úvod k 2. kapitole 77

II. 1. Charizma Misijnej spoločnosti ako priama a nepriama služba evanjelizácii chudobných 78

II. 2. Aktívnosť dcér kresťanskej lásky 99

II. 3. Angažovanie vincentínskych laikov 110

Záver 2. kapitoly 127

III. KAPITOLA: SPOLOČNÉ DOKUMENTY VINCENTSKEJ RODINY AKO VYJADRENIE POVEDOMIA O STAVE SÚČASNÉHO SVETA **129**

Úvod k 3. kapitole 131

III. 1. História angažovanosti vincentskej rodiny 132

III. 2. Programové dokumenty vincentskej rodiny týkajúce sa systémových zmien vo svete 151

III. 3. Vznik a činnosť Komisie systémových zmien 173

III. 4. Iné dokumenty Vincentskej rodiny 195

Záver 3. kapitoly 205

IV. KAPITOLA: PASTORAČNÉ POSTULÁTY VINCENTSKEJ RODINY V DOBE SYSTÉMOVÝCH ZMIEN **208**

Úvod k 4. kapitole 210

IV. 1. Evolúcia duchovnej formácie 210

IV. 2. Požiadavka spoločenskej a ekonomickej formácie 223

IV. 3. Idea farskej pastorácie ako miesta realizácie prioritnej voľby chudobných 231

IV. 4. Starostlivosť o komunitný a solidárny rozmer charizmy 247

Záver 4. kapitoly 255

V. KAPITOLA: PRAKTICKÁ ODPOVEĎ VINCENTSKEJ RODINY NA VÝZVY CHUDOBNÝCH STREDÍSK V SITUÁCII SYSTÉMOVÝCH ZMIEN **257**

Úvod k 5. kapitole 260

V.1. Vincentian Solidarity Office (VSO) ako spôsob pomoci chudobným 261

V.2. Prítomnosť Spoločnosti dcér kresťanskej lásky pri vytváraní väzieb v globalizovanom svete 271

V.3. Angažovanie vincentínskeho laikátu do svetovej sociálnej činnosti 280

V.4. Spolupráca vincentskej rodiny so štruktúrami miestnej Cirkvi ako odpoveď na potreby v rôznych oblastiach chudoby (misijný rozmer idey) 296

Záver 5. kapitoly 303

ZÁVER 306

BIBLIOGRAFIA 321

ÚVOD

„Chudobných budete mať vždy medzi sebou“, povedal Ježiš v situácii, keď niektorí šomrali, že kajúca žena použila vzácny olej, aby Ježišovi vyjadrila skrúšenosť ducha a vďačnosť srdca. Vďaka pokroku medicíny, zníženiu detskej mortality a stáleho predlžovania veku dožitia sa počet obyvateľov len v XX. storočí takmer zštvornásobil. Vďaka technickej revolúcii, toku tovarov a rozvíjania obchodu sa životná situácia mnohých obyvateľov hlavne na severnej pologuli zlepšila, stále mnoho ľudí a tých je väčšina, ktorí sa k výdobytkom technológií a k štedro prestretému stolu západnej civilizácie nedostali a ani nikdy nedostanú. Niektorí sa o to pokúsia prostredníctvom legálneho presídlenia, ale väčšinou sa o to chudobní pokúšajú ilegálnou cestou a tým sa len podporí čierny obchod, čierny trh.

Vďaka technológiám sme sa stali jednou veľkou dedinou, kde je všetko prepojené, pripojené a pre mnohých je najzákladnejšou životnou požiadavkou mať kvalitné internetové pripojenie.

Globalizácia a meniaci sa svet

Dnes sa veľa hovorí o globalizácii, zvažujú sa jej pozitívne aj negatívne stránky. Bez ohľadu na klady a zápory však neexistuje žiadny spôsob, ako sa zbaviť skutočnosti, že tu fenomén globalizácie jestvuje. Komunikácia aj doprava sa stále zrýchľujú, globalizácia je už priam neodmysliteľnou súčasťou života. Recesia v Európe a Spojených štátoch ovplyvňuje miliardy ľudí na všetkých kontinentoch. Nesplavnosť Suezského prieplavu kvôli skríženej kontajnerovej lodi dokáže spôsobiť vážne problémy v európskych aj východoázijských prístavoch. Vojna na východe Ukrajiny, eskalácia napätia v Gaze, v Sýrii, v Mjanmarsku produkuje vlny, ktoré sa lámu na všetkých brehoch. Zmena cien ropy v Saudskej Arábii je príčinou okamžitého rastu cien benzínu na celom svete.

Veľké nadnárodné spoločnosti horlivo chránia logo, ktoré ich identifikuje, a značku výrobkov, ktoré uvádzajú do predaja. Týmto spôsobom udržujú svoju vlastnú identitu na verejnosti, na ktorej sú závislí. Je to otázka života alebo smrti. Zmena značky znamená začínať od nuly. Spotrebitelia nakupujú v supermarkete požadované značky. Ak ich tam nenájdu, nasmerujú svoje kroky k inému podniku. Zvyčajne kupujú kvalitné výrobky, ktoré nejakým spôsobom identifikujú. Aké sú typické známky Misijnej spoločnosti a vincentskej rodiny, čo ju odlišuje v tom veľkom mori reholí, kongregácií, spoločností apoštolského života, terciárov, duchovných rodín? Čo vlastne v tomto období tzv.

postfaktickej doby a postkonciliárnej obnovy na „trhu“ táto duchovná rodina ponúka? A ako ju identifikujú a spoznávajú ľudia? Čo ponúka iné a inak, teda posolstvo a metódy, ktoré ju odlišujú od ostatných a dáva im špecifický punc a chuť?

Chudoba

Odkiaľ pochádza chudoba? Môžeme nájsť a vymenovať hlavné príčiny: prírodné katastrofy, vojny, užívanie drog, nezamestnanosť, prostitúcia, nedostatok práce. Konečnou príčinou chudoby je však sociálna nerovnosť, ktorú spontánne vytvára sociálno-ekologický systém. Chudoba je relatívny jav. Chudoba v európskom svete je iná ako v menej rozvinutých krajinách, aj keď nie menej dramatická. Chudoba našej doby je niečo iné ako chudoba za čias sv. Vincenta.

Asi najviditeľnejší problém chudoby dneška, ktoré sa už priamo dotýkajú obyvateľov Európy, sú tisíce migrantov, ktorí na polorozpadnutých lodiach prichádzajú na pláže Talianska. Ide o chudobných utečencov zo Sýrie (Afganistan, Eritrea, Irak, Albánsko), mnohí z nich majú dobré vzdelanie, „šľachtici“ opustili svoje miesta a opustili svoje krajiny kvôli snu o lepšom živote v raji Európy, v Nemecku alebo Anglicku. A keď prídu, žijú v „koncentračných táboroch“, zúfalí, bez perspektívy, pretože v Maďarsku stál ostnatý drôt, Británia je po brexite uzatotvorenejšia, stávajú sa obeťami imigračných kartelov a mafií, ktoré za pár týždňov vyzbierali milióny dolárov alebo eur vďaka „pomoci“ chudobným migrantom. Európsky parlament alebo vlády Európskej únie zatvárajú oči, diskutujú, prijímajú zlé alebo horšie rozhodnutia. Cirkev musí hľadať evanjeliovo povedané svoj príspevok k zmierneniu chudoby. Mnohí sa v histórii pokúsili bojovať proti chudobe a robia to dnes: mimovládne organizácie, náboženské komunity i medzinárodné organizácie. Niektoré majú dostatok zdrojov napomáhať rozvoj, iné trpia nedostatkom týchto zdrojov. Aby bolo možné bojovať proti chudobe, je potrebné pomenovať jej príčiny a následky.

Cirkev – Vincentská rodina – Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul

Je pravdou, že v časoch sv. Vincenta, pred ním aj po ňom, žilo veľa ľudí s obmedzenými materiálnymi zdrojmi, ale dnes, keď na zemi žije takmer 8 miliárd obyvateľov, v svetovom meradle, aspoň v relatívnom vyjadrení, nikdy nebolo toľko chudobných ľudí ako teraz. A keď sa zháňa materiálna pomoc pre chudobných v európskych krajinách a v Spojených štátoch v rámci foundraisingu, ľudia síce prejavia veľkú štedrosť, ale mnohí tiež povedia: „aj tu sú chudobní, chudobní ľudia sú všade“. Sv. Vincent de Paul odpovedal na svoje vlastné povolanie, na volanie Krista a na výzvy

sedemnásteho storočia dvoma dielami: dielom ľudových misií a dielami charitatívnej lásky, ktoré boli cieľom, ale aj motorom celej jeho charitatívnej činnosti.

Pre členov Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, ktorej členom je aj sám autor, je globalizácia jedným zo znakov doby, ktorá ju vyzýva byť v nestálom stave obnovy. Misijná spoločnosť ako spoločnosť apoštolského života pápežského práva je medzinárodná. A je súčasťou väčšieho celku, ktorou je vincentská rodina, a tá je súčasťou univerzálnej Cirkvi, ktorá jestvuje vo svete ako kvas v celku globálnej ľudskej populácie.

Ježiš Kristus, Cirkev a prioritná voľba chudobných

Ježiš Kristus urobil voľbu chudobných od začiatku, je to podstatná črta jeho poslania. Nie je to nejaký prídavok, že Ježiš ohlasoval Božie kráľovstvo a v istom momente mu napadla otázka: A čo budeme robiť s chudobnými?! Ježiš sa chápe od začiatku svojho poslania ako evanjelizátor chudobných - nie ako priateľ mladých, kriesiteľ mŕtvych, ako ten, ktorý sýti hladných, ale ako evanjelizátor chudobných.

Prioritná voľba chudobných nebola v dejinách Cirkvi nikdy nejakým novým „módnym výstrelkom“ dovtedy neznámym, ani sa nikdy nestala obyčajnou teóriou, ktorej sa skončil dátum spotreby. Prioritná voľba chudobných stále otriasa základmi kresťanského života, vyžaduje si kreativitu, aby táto voľba nachádzala stále nové formy vyjadrenia navonok v kresťanskom cítení, myslení, pohľade na svet, v prejavoch lásky a hlavne v konaní a stáva sa znakom pravdivosti života tých, ktorí uverili Kristovi.

Táto voľba nie len veľmi dôležitou pre kresťanský život, pre ortopraxis, ale predstavuje esenciu, podstatu kresťanstva, ktoré sa snaží stále o vernosť tradícii a evanjeliu. Táto voľba má v sebe hlboký teologický a biblický základ , ktorý si vyžaduje prejaviť sa aj v činnosti navonok.

Čo sa urobilo v skúmaní

Cirkev na základe Kristovho rozposlania do celého sveta má globálne ambície. Snaží sa od začiatku svojho jestvovania ohlasovať kerygmu o bezplatnosti Božej lásky, ktorú dokazuje skutkami diakonie, teda dielami kresťanskej lásky. V patristike nachádzame skvelé príklady starostlivosti o chudobných v Basiliade či vo veľkých mestách. V stredoveku vznikajú rehole, ktoré sa venujú starostlivosti o potreby chudobných, mnohí svätci predávajú svoje majetky, rozdávajú ich chudobným, aby boli slobodní pre Krista. Chudobní a chudoba sa idealizujú. Skôr je ale dôležité, že sa Cirkev vždy snažila chudobným pomáhať. Aj Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul aj

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky vznikajú primárne, aby slúžili telesne a duchovne chudobným. Táto téma bola za 400 rokov od zrodu charizmy veľakrát spracovaná. Sv. Vincenta de Paul však chudoba nezaujímala ako fenomén doby, sľub, ako matéria na uvažovanie, ale ho zaujímal chudobný, ktorý potrebuje pomoc. Vincentínska charizma je diakonická, zameraná na službu. A to, čo sa žije, sa môže teoreticky popísať.

Fenomén globalizácie nie je predmetom nášho skúmania sám o sebe, ale ako príčina, ktorá generuje nové a nové formy chudoby, ktoré boli v dobách sv. Vincenta neznáme. Cirkev žije a pôsobí v tomto globalizovanom svete, ale nie je z tohto sveta. Má na zreteli svoju povinnosť ohlasovať evanjelium všetkým národom, v čom jej nové technológie môžu veľmi napomôcť, ale na druhej strane musí byť prorockým hlasom, ktorý poukáže na priepastné rozdiely, ktoré sú medzi bohatými a chudobnými, a ako logika nepustí: niektorí sú bohatí preto, lebo iní sú chudobní. Cirkev dáva týmto chudobným svoj hlas, bráni ich v encyklikách, na apoštolských cestách aj k diktátorom a mocným tohto sveta, aby sa zastala ich práv.

Jedným zo spôsobov, ako nielen dať hlas chudobným, ale ako im pomôcť zo začarovaného kruhu chudoby je práve koncept systémovej zmeny, ktorý je ústrednou témou stretnutí v rámci Misijnej spoločnosti, ako aj novej štruktúry, ktorá sa začala budovať začiatkom 90. rokov a dostala meno vincentská rodina, ktorá zhromažďuje okolo 150 vetiev, ktoré vzývajú sv. Vincenta ako svojho patróna a inšpirujú sa jeho dielom a charizmou.

Pracovná hypotéza

Je koncept systémovej zmeny jednou z foriem realizácie prioritnej voľby chudobných v Cirkvi? Ide o odpoveď vincentskej rodiny na potreby chudobných v kontexte globalizovaného sveta, ktorá je pokračovaním prvotnej idey sv. Vincenta de Paul? V čom spočíva špecifický punc vincentínskej charizmy?

Motívy a dôvody

Chudoba má rôzne prejavy a príčiny, prečo niekto upadol do chudoby alebo prečo sa z nej nemôže dostať. Aj odpovede svetskej moci a Cirkvi na riešenie chudoby, ktoré sa ukázali v dejinách, sú tiež veľmi rozmanité. Odpoveď duchovnej rodiny, do ktorej patrí aj Misijná spoločnosť je špecifická, má svoje miesto v Cirkvi. Sv. Vincent povedal, že práve „tým, že im pomáhame, nekonáme dielo milosrdenstva, ale spravodlivosti: sú

našimi bratmi; k nim nás Boh posiela, aby sme im pomáhali“[1]. Chudobní sú dokonca dedičným podielom Misijnej spoločnosti, čo podľa slov sv. Vincenta predstavuje v Cirkvi unikum.

Spôsoby služby chudobným sa v dejinách Cirkvi menili, ako tomu bolo aj v prípade Misijnej spoločnosti a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, ktoré tvoria základ duchovnej rodiny, ktorú nazývame vincentínska. Logo Misijnej spoločnosti znie: *Evangelizare pauperibus misit me.* Dcéry kresťanskej lásky majú ako heslo *Caritas Christi urget nos.*

Ako kňaz Misijnej spoločnosti som časť svojej kňazskej služby prežil v Bratislave, hlavnom meste, kde pred kostolom pravidelne žobrali tí istí ľudia bez domova a cez deň i v noci pospávali na lavičkách. Z poverenia provincie som pôsobil ako špirituál v DePaul Slovensko s cieľom vniesť vincentínske hodnoty do práce laikov, ktorí sa denne stretávali s chudobou ľudí bez domova v nízkoprahovej nocľaháreň sv. Vincenta a tiež v útulku sv. Lujzy. V Lučenci sa nám v spolupráci s inými kresťanskými denomináciami podarilo zabezpečovať stravu pre ľudí bez domova. Pravidelný kontakt s týmito ľuďmi bez domova ma priam denne interpeloval, aby som sa so spolubratmi zamýšľal, ako sa im dá pomôcť. Ako predstavený domu som bol za to, aby sa im poslúžilo podaním stravy a poskytnutím oblečenia. A v spolupráci s miestnou charitou sme sa snažili pomôcť získať stratené či predané doklady, napojenie na zdravotnícky a sociálny systém, aby sme aspoň niektorým zo začarovaného kruhu chudoby pomohli. Každý z chudobných má svoj príbeh, ktorým chce vzbudiť súcit a niečo pre seba získať. Dlhý pobyt na ulici obral chudobných o dôstojnosť, o zábrany, stratili habitus pracovať. Tak ako bolo pre izraelitov náročné, aby sa Egypt dostal z ich myslí, hoci oni sa z Egypta dostali behom jednej noci, to isté platí aj o ľuďoch bez domova. Tí, ktorí s nimi pracujú hovoria, že keď sa niekto dostane na ulicu, najneskôr do dvoch mesiacov mu treba pomôcť dostať sa z ulice. Potom už si tak osvojí pravidlá prežitia na ulici, že sa mu už nebude chcieť z ulice vrátiť do normálneho života.

Zo sociálnej náuky Cirkvi ma oslovila prioritná voľba chudobných. A v dokumentoch Misijnej spoločnosti sa od istého času stále viac objavoval pojem

[1] SVP, VII, 90n. V práci citujem zo španielskeho vydania listov a konferencií sv. Vincenta de Paul vydaných pod názvom *Obras Completas* v Salamanke v rokoch 1972 – 1986. Listy a konferencie sú zozbierané a zoradené do dvanástich zväzkov. Zväzky I – VIII obsahujú zachovanú korešpondenciu; zväzok IX zahŕňa konferencie pre dcéry kresťanskej lásky; zväzok X dokumenty zviazané so životom sv. Vincenta a s fundáciami s ním spojenými; zväzok XI sú konferencie sv. Vincenta pre spolubratov a zväzok XII obsahuje index diela. Citujem nasledovne: SVP, VII, 90 znamená VII. zväzok, strana 90 a nasledujúce v španielskej edícii. Francúzsky originál a iné jazykové variácie používajú iné stránkovanie.

systémová zmena. A keď sa mi dostala do rúk kniha *Semillas de esperanza (Semienka nádeje)* od Roberta Maloneya, CM, ktorá predstavuje projekty systémovej zmeny realizované vincentskou rodinou vo svete, bol som rozhodnutý prehĺbiť svoje vedomosti a akademicky sa venovať tejto téme. Teda prvým motívom práce bola príležitosť ku kongregácii, ktorá sa prioritne venuje chudobným a fascinácia sv. Vincentom, ktorého vynaliezavosť a neúnavnosť v práci je pre mňa veľmi inšpiratívna. Druhým motívom bol osobný záujem preskúmať, čo sa rozumie pod pojmom prioritná voľba chudobných v Cirkvi a tiež ako funguje koncept systémovej zmeny v praxi. A tretím motívom bolo, že Svätý Otec František od prvých chvíľ svojho pontifikátu obrátil pozornosť Cirkvi na chudobných, prvú apoštolskú cestu mimo Ríma podnikol na Lampedusu, kde zahynuli migranti hnaní vidinou pozemského raja v Európe.

Téme chudobných a službe chudobných sa venovali mnohí spolubratia. Čo sa ale týka systematickej pomoci chudobným, jestvujú iba dva pramene: už spomínaná kniha Semillas de esperanza a manuál, ktorý používajú členovia komisie pre šírenie systémovej zmeny, v ktorej sú zachytené podstatné myšlienky, ktoré sú takým vodítkom pre členov formačných seminárov na tému systémovej zmeny. Je to iste veľká nevýhoda mať nedostatok prameňov, ktoré systematicky pojednávajú o skúmanom probléme. Ale na druhej strane sa môže naplniť cieľ práce: spracovať tému systémovej zmeny ako realizáciu prioritnej voľby chudobných v Cirkvi v stále sa meniacom globalizovanom svete dneška vedeckým a akademickým spôsobom. Táto práca sa tak stane prvým systematickým spracovaním témy systémových zmien ako realizácie prioritnej voľby chudobných Cirkvi a v nej vincentskej rodiny, čo predstavuje kontinuitu diela sv. Vincenta v novodobej histórii. Základom dobrej ortopraxie bola vždy ortodoxia. Práca nemá ambíciu vyčerpať tému systémových zmien, pretože každé nové dielo, ktoré aplikuje zásady pre systémovú zmenu sa stane príkladom životaschopnosti a účinnosti tejto metódy, ktorú vo svetle sociálnej náuky Cirkvi spracoval medzinárodný tím vincentskej rodiny. Táto práca chce poukázať na kontinuitu, že vincentská rodina koná len to, čo konal Syn Boží, kým bol na zemi a že vo svojich dielach je verná odkazu sv. Vincenta a sv. Lujzy, ktorí celý svoj život zasvätili službe chudobným.

Metóda

V práci používam metódu kritického skúmania historických prameňov pochádzajúcich priamo z pera sv. Vincenta alebo od prvej generácie jeho učeníkov. Toto skúmanie jasne vymedzí miesto, ktoré má vincentská rodina v Cirkvi. V práci sa

odvolávam na tieto pramene, lebo sú zdrojom inšpirácie pre vincentskú rodinu. Nasledovníci sv. Vincenta za 400 rokov existencie tejto inšpirácie nachádzali odpovede na problémy chudoby a chudobných, ktoré boli historicky i sociologicko-politicky podmienené.

Po smrti zakladateľa v roku 1660 došlo ku konsolidácii diel a postupnej expanzii nielen spoločenstiev, akými boli Misijná spoločnosť i Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, ako aj idey, ktorá našla svoje miesto v diele blahoslaveného Frederika Ozanama a Spolku sv. Vincenta v XIX. storočí.

Analýza diela sv. Vincenta zachovaného v XI zväzkoch a viac ako 8000 strán vytvorilo solídny základ pre zdôvodnenie jeho rozhodnutia slúžiť chudobným celým svojim životom. Skúmanie programových dokumentov vetiev vincentskej rodiny zase ukazuje, že odkaz sv. Vincenta je aj po 400 rokoch od zrodu charizmy aktuálny a živý, čo potvrdila aj univerzálna Cirkev, keď schválila tieto programové dokumenty, a tie riadia život a činnosť vetiev vincentskej rodiny.

Problém chudoby nie je problémom historickým, ale spoločenským a ekonomickým, preto na lepšie popísanie tohto fenoménu využívam okrem prameňov z cirkevných kruhov aj pramene od autorov, ktorí skúmajú tento jav empiricky. Chudoba nie je samostatná entita, ale je vždy zviazaná s konkrétnou ľudskou bytosťou alebo so skupinou osôb, ktorí trpia nedostatkom materiálnych alebo duchovných dobier. Chudoba je relatívna a závisí od okolností a prostredia, ale úplné chýbanie prostriedkov na prežitie a dlhodobé vystavenie ľudí takýmto podmienkam je morálne neprípustné a volá po praktických riešeniach krátkodobého a hlavne dlhodobého riešenia.

Odstránenie chudoby je utópia, ale jej zmiernenie je reálny a dosiahnuteľný cieľ. Chudoba sa neodstráni individuálnymi almužnami, ktoré realizujú spontánne veriaci, ale odstránením štrukturálnych zdrojov chudoby, ktoré sú priliehavo nazvané *štruktúry hriechu* a pojmom *sociálny hriech.* Chudobní nemajú silu bojovať a vzoprieť sa, cítia sa a sú bezbranní a rezignovaní. Ani Cirkev nemá prostriedky na odstránenie chudoby. Ale má poslanie sa chudobných zastať, dať im hlas, pomenovať príčiny i dôsledky. Koncept systémovej zmeny jasne poukazuje na hospodársky dopad chudoby, na jej sociálny rozmer, na psychológiu človeka. Ak má niekto hlad, je to preto, lebo nemá si začo kúpiť jedlo a nemá ani silu pracovať. Peniaze nemá, lebo nemá prácu. Prácu nemá, lebo nemá vzdelanie, teda nemá čo ponúknuť na trhu práce a to nič, čo ponúka, nikto nechce kúpiť. Alebo je prebytok pracovnej, veľakrát nekvalifikovanej pracovnej sily a malá ponuka

pracovných miest. Nedostatok stravy, peňazí, vzdelania i práce vedie k zdravotným ťažkostiam, teda k poruchám fyzického alebo duševného zdravia. Kruh sa takto uzatvára a vedie to len k rastu chudoby, frustrácie, hnevu.

Na druhej strane dostatok príjmov, osobná realizácia možnosťou pracovať, možnosť vzdelávať sa, starať sa primerane o osobné zdravie i zdravie rodiny je znakom a základom zdravej spoločnosti. V tom spočíva koncept systémovej zmeny. A ten si chceme v tejto práci predstaviť.

Rozdelenie práce na kapitoly

Práca je logicky rozdelená do piatich kapitol a tie majú svoje podkapitoly.

V prvej kapitole si predstavíme fenomén globalizácie ako zdroj systémových zmien ako aj jednu z príčin narastania chudoby v celosvetovom meradle a v objavení sa nových foriem chudoby. Na problémy novodobého svetla odpovedala Cirkev dokumentmi svojej sociálnej náuky, v ktorých sa pokúsila analyzovať situáciu a nájsť odpovede a smer vo svetle evanjelia. A v záverečnej časti prvej kapitoly si predstavíme zrod pojmu prioritnej voľby chudobných a ako si ho s ľahkosťou a rýchlosťou osvojila Cirkev.

V druhej kapitole predstavíme jeden významný prúd v rámci Cirkvi, ktorý významne zmenil tvár potridentskej Cirkvi a ktorého inšpirátorom a realizátorom bol sv. Vincent de Paul. Bol to charizmatický človek, ktorý dokázal vo vynaliezavosti lásky nachádzať spôsoby, ako pokračovať v poslaní Ježiša Krista, ktorého kontemploval ako Evanjelizátora chudobných. práve týchto chudobných dal ním založeným rodinám za dedičný podiel. Sám založil tri vetvy, a v dejinách Cirkvi sa pridalo ďalších 147, ktoré sa ním inšpirujú a sú známe pod korporatívnym názvom vincentská rodina.

Tretia kapitola má za cieľ nájsť odzrkadlenie charizmy v angažovanosti vincentskej rodiny, čo poukážeme na dielach tých najvýznamnejších vetiev, ktorými bezpochyby sú Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, Spolok sv. Vincenta de Paul, Združenie zázračnej medaily, Združenie mariánskej mládeže, Vincentínski laickí misionári a DePaul International. Charizma sa nedá vtesnať do litery, ale dajú sa určiť isté body, ktoré ju budú charakterizovať a ktoré jej zabránia, aby sa to pôvodné a vlastné tej ktorej vetve stratilo a rozriedilo s niečím iným. To je zachytené v programových dokumentoch. Kľúčovou témou pre vincenstkú rodinu je nepochybne téma systémovej zmeny. Generálny predstavený zostavil z rôznych vetiev vincentskej rodiny komisiu, ktorej úlohou je hlavne šíriť ideu systémovej zmeny. A na

záver tretej kapitoly si predstavíme aj iné zdroje, kde sa odráža povedomie o stave dnešného sveta a tiež predstavenie možností, ako na výzvy dneška reagovať.

Štvrtá kapitola poukazuje na to, čo povedal blahoslavený Frederik Ozanam, že sa nesmie ísť slúžiť nepripraveným. A preto sa veľký dôraz kladie na prvom mieste na duchovnú formáciu, potom na vzdelávanie sa v oblasti sociálnej náuky Cirkvi a tiež v ekonomike, lebo od dobrého spravovania darov závisí naša kredibilita. Služba chudobným sa deje na perifériách miest a spoločností, ale tiež v rámci farností, ktoré sa samé môžu stať protagonistami pomoci chudobným. V závere tejto kapitoly poukážeme na základný rys vincentínskej spirituality a tým je charizma spolupráce a solidarity.

V piatej kapitole predstavíme praktické odpovede vetiev vincentskej rodiny. Neposkytneme vyčerpávajúci popis diel jednotlivých vetiev alebo vincentskej rodiny ako celku. Asistenčnej službe, teda priamej pomoci v teréne sa venujú jednotlivé vetvy od svojho zrodu. Vstup na pôdu OSN a do jednotlivých komisií sa stal kľúčovým, pretože tak sa dá ovplyvňovať nasmerovanie rokovaní a tiež spoluutvárať verejnú mienku, ktorú treba stále činiť citlivou, pripomínať, že problém chudoby nie je akademický a teoretický, ale že sa dotýka väčšiny svetovej populácie. A na konci tejto kapitoly predstavíme niekoľko ciest, ktorými sa bude uberať vincentská rodina v piatom storočí svojej existencie, aby sme poukázali, že charizma je stále aktuálna a má v sebe potenciál kontinuity.

Ako povedal John Prager, CM, sv. Vincent nemá odpovede na všetky problémy dneška a žeby bolo nerozvážne povedať: „Vincent robil toto, preto my musíme urobiť to isté“[2]. Ale to, že dokáže aj po toľkých storočiach inšpirovať toľkých, aby boli kreatívni v odpovedi na naliehavé potreby našich čias, ktoré musíme pomenovávať a stále hľadať v poctivom procese rozlišovania, to sa mu nedá uprieť.

Pramene a jazyk

Pôvodné texty z pera sv. Vincenta sú zozbierané v diele *Obras Completas* (zväzky I-VIII), konferencie pre Dcéry kresťanskej lásky v IX. zväzku, dokumenty sú v X. a v XI. zväzku sú konferencie pre misionárov. Vzhľadom k tomu, že disponujem iba pracovným prekladom konferencií pre misionárov, na ktorom som sa podieľal, všetky citáty od sv. Vincenta de Paul sú mojim prekladom zo španielčiny.

[2] J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 56/4 – 5, 318.

Väčšinu prameňov, z ktorých čerpám a uvádzam v bibliografii sú v španielčine. Mimoriadne používam texty v angličtine a taliančine, ktoré som si sám preložil.

V texte práce používam pojem Spoločnosť s veľkým „s“ ako označenie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul a s malým „s“ na označenie svetskej, laickej spoločnosti.

V práci na oslovenie sv. Vincenta de Paul používam pri popise jeho života formu bez „sv.“, lebo sa ním práve stával, ale v časti, kde je už vzývaný ako svätý, keď slúži ako inšpirácia pre vincentskú rodinu, používam už spojenie sv. Vincent de Paul.

V práci sa tiež objavia dve formy popisujúce prináležitosť k sv. Vincentovi. Na základe prekladateľského úzu spolu s dcérami kresťanskej lásky sa na popis rodiny, do ktorej patria rôzne spoločenstvá vzývajúce sv. Vincenta ako svojho patróna používa pojem vincentská. Na popis spirituality, čností, diel, spolupracovníkov, atď. používa pojem vincentínsky.

WSTĘP

„Ubogich zawsze będziecie mieli wśród siebie" - powiedział Jezus w sytuacji, gdy niektórzy szemrali, że skruszona kobieta użyła drogocennego olejku, aby wyrazić Jezusowi skruszonego ducha i wdzięczne serce. Dzięki postępom medycyny, zmniejszeniu śmiertelności niemowląt i stałemu wzrostowi średniej długości życia, tylko w XX. wieku liczba ludności wzrosła prawie czterokrotnie. Dzięki rewolucji technologicznej, przepływowi towarów i rozwojowi handlu, poprawiła się sytuacja życiowa wielu ludzi, zwłaszcza na półkuli północnej, ale nadal wielu ludzi, a jest ich większość, nie ma i nigdy nie będzie miało dostępu do zdobyczy techniki i suto zastawionego stołu cywilizacji zachodniej. Niektórzy będą próbowali to zrobić poprzez legalne przesiedlenie, ale w większości biedni będą próbowali to zrobić poprzez nielegalne środki, a to tylko zachęci do czarnego handlu, czarnego rynku.

Dzięki technologii, staliśmy się jedną wielką wioską, gdzie wszystko jest połączone, podłączone i, dla wielu, najbardziej podstawowym wymogiem życia jest posiadanie dobrej jakości połączenia z Internetem.

Globalizacja i zmieniający się świat

Wiele się dziś mówi o globalizacji, rozważając zarówno jej pozytywne, jak i negatywne aspekty. Niezależnie jednak od wad i zalet, nie da się ukryć, że zjawisko

globalizacji jest obecne. Komunikacja i transport stają się coraz szybsze, globalizacja jest obecnie nieodłączną częścią życia. Recesja w Europie i Stanach Zjednoczonych dotyka miliardy ludzi na wszystkich kontynentach. Zablokowanie Kanału Sueskiego z powodu przez przepływający kontenerowiec spowodowało poważne problemy zarówno w portach europejskich, jak i wschodnioazjatyckich. Wojna we wschodniej Ukrainie, eskalacja napięć w Gazie, w Syrii, w Myanmarze wywołuje fale, które rozbijają się na wszystkich brzegach. Zmiana cen ropy naftowej w Arabii Saudyjskiej powoduje natychmiastowy wzrost cen benzyny na całym świecie.

Duże międzynarodowe koncerny gorliwie chronią logo, które je identyfikuje oraz markę produktów, które wprowadzają na rynek. W ten sposób utrzymują własną tożsamość w oczach opinii publicznej, od której są uzależnieni. Jest to kwestia życia lub śmierci. Rebranding oznacza zaczynanie od zera. Konsumenci kupują w supermarkecie najbardziej pożądane marki. Jeśli nie znajdą ich tam, zwracają się do innej firmy. Zazwyczaj kupują produkty wysokiej jakości, z którymi w jakiś sposób się identyfikują. Powstaje pytanie: Jakie są charakterystyczne cechy Zgromadzenie Misji i Rodziny Wincentyńskiej, co je wyróżnia w wielkim morzu zakonów, zgromadzeń, stowarzyszeń życia apostolskiego, tercjarzy, rodzin duchowych? Co właściwie oferuje ta duchowa rodzina w okresie tak zwanej ery postfaktycznej i posoborowej odnowy na „rynku”? A jak ludzie ją rozpoznają i identyfikują? Co oferuje, co jest inne i odmienne, tzn. jakie przesłanie i metody odróżniają go od innych i nadają mu specyficzne piętno i smak?

Ubóstwo

Skąd się bierze ubóstwo? Możemy znaleźć i wymienić główne przyczyny: klęski żywiołowe, wojny, narkomania, bezrobocie, prostytucja, brak pracy. Jednak ostateczną przyczyną ubóstwa są nierówności społeczne spontanicznie generowane przez system społeczno-ekologiczny. Ubóstwo jest zjawiskiem względnym. Ubóstwo w świecie europejskim jest inne niż w krajach mniej rozwiniętych, choć nie mniej dramatyczne. Ubóstwo naszych czasów jest inne niż ubóstwo czasów świętego Wincentego.

Być może najbardziej oczywistym problemem ubóstwa w dzisiejszych czasach, który już bezpośrednio dotyka mieszkańców Europy, są tysiące migrantów, którzy przybywają na plaże Włoch w na wpół zniszczonych łodziach. Są to biedni uchodźcy z Syrii (Afganistanu, Erytrei, Iraku, Albanii), wielu z nich dobrze wykształconych, „szlachciców”, którzy opuścili swoje miejsca i wyjechali ze swoich krajów za marzeniami o lepszym życiu w raju Europy, w Niemczech czy Anglii. A gdy już przybędą, żyją w

„obozach koncentracyjnych", zdesperowani, bez perspektyw, bo na Węgrzech stanął drut kolczasty, Wielka Brytania jest bardziej zamknięta po Brexicie, stają się ofiarami karteli imigracyjnych i mafii, które dzięki „pomocy" biednych migrantów w kilka tygodni zainkasowały miliony dolarów lub euro. Parlament Europejski czy rządy Unii Europejskiej przymykają oko, dyskutują, podejmują złe lub gorsze decyzje. Kościół musi szukać swojego wkładu w łagodzenie ubóstwa, mówiąc językiem Ewangelii. Wiele osób próbowało walczyć z ubóstwem w historii i robi to dzisiaj: organizacje pozarządowe, wspólnoty religijne i organizacje międzynarodowe. Niektóre z nich mają wystarczające zasoby, aby wspierać rozwój, inne cierpią z powodu ich braku. Aby zwalczać ubóstwo, należy określić jego przyczyny i konsekwencje.

Kościół - Rodzina Wincentyńska - Zhromadzenie Misji św. Wincentego a Paulo

To prawda, że w czasach św. Wincentego, przed nim i po nim, było wielu ludzi żyjących z ograniczonymi zasobami materialnymi, ale dzisiaj, kiedy na ziemi żyje prawie 8 miliardów ludzi, nigdy nie było na świecie tylu ubogich, przynajmniej w kategoriach względnych, co teraz. A kiedy w krajach europejskich i w Stanach Zjednoczonych w ramach zbiórki pieniędzy poszukuje się pomocy materialnej dla ubogich, ludzie mogą być bardzo hojni, ale wielu powie też: „tu też są biedni ludzie, wszędzie są biedni ludzie". Św. Wincenty a Paulo odpowiedział na swoje powołanie, na wezwanie Chrystusa i na wyzwania XVII wieku dwoma dziełami: dziełem misji ludowych i dziełami miłosierdzia, które były zarówno celem jak i siłą napędową całej jego działalności charytatywnej.

Dla członków Zhromadzenia Misji św. Wincentego a Paulo, którego członkiem jest sam autor, globalizacja jest jednym ze znaków epoki, która wzywa do bycia w stanie niestabilnej odnowy. Jako stowarzyszenie życia apostolskiego na prawie papieskim, Zhromadzenie Misji ma charakter międzynarodowy. I jest częścią większej całości, jaką jest Rodzina Wincentyńska, która jest częścią Kościoła powszechnego, który istnieje na świecie jako zaczyn w całej globalnej populacji ludzkiej.

Jezus Chrystus, Kościół i opcja preferencyjna na rzecz ubogich

Jezus Chrystus od początku dokonał wyboru ubogich; jest to zasadnicza cecha Jego misji. To nie jest jakiś dodatek, że Jezus głosił królestwo Boże i w pewnym momencie przyszło mu do głowy pytanie: Co zamierzamy zrobić z biednymi? Od początku swojej misji Jezus pojmuje siebie jako ewangelizatora ubogich - nie jako przyjaciela młodych, wskrzesiciela zmarłych, tego, który karmi głodnych, ale jako ewangelizatora ubogich.

Opcja preferencyjna na rzecz ubogich nigdy nie była jakąś nową „modą", nieznaną dotąd w historii Kościoła, ani też nie stała się zwykłą teorią, która straciła swoją ważność. Pierwszeństwo wyboru ubogich wciąż wstrząsa fundamentami życia chrześcijańskiego, wymagając kreatywności, aby ten wybór znajdował coraz to nowe formy wyrazu zewnętrznego w chrześcijańskich uczuciach, myślach, światopoglądzie, przejawach miłości, a przede wszystkim w działaniu, i stawał się znakiem prawdziwości życia tych, którzy uwierzyli w Chrystusa.

Ten wybór jest nie tylko bardzo ważny dla życia chrześcijańskiego, dla orthopraxis, ale stanowi istotę, istotę chrześcijaństwa, które zawsze dąży do wierności tradycji i Ewangelii. Wybór ten ma głęboką podstawę teologiczną i biblijną, która powinna się przejawiać także w działaniu zewnętrznym.

Co zostało zrobione w ramach badania

Kościół, na mocy nakazu i posłannictwa ewangelicznego Chrystusa, ma ambicje globalne. Od początku swego istnienia stara się głosić kerygmat o darmowości Bożej miłości, którą ukazuje poprzez akty diakonii, czyli dzieła chrześcijańskiej miłości. W patrystyce znajdujemy wspaniałe przykłady opieki nad ubogimi. W średniowieczu powstawały zakony, których celem była troska o potrzeby ubogich; wielu świętych sprzedawało swoje majątki, rozdając je ubogim, aby byli wolni dla Chrystusa. Bieda i ubóstwo są idealizowane. Ważne jest raczej to, że Kościół zawsze starał się pomagać ubogim. Zarówno Zgromadzenie Misji świętego Wincentego a Paulo, jak i Zgromadzenie sióstr miłosierdzia świętego Wincentego a Paulo powstały przede wszystkim po to, by służyć ubogim fizycznie i duchowo. Temat ten był wielokrotnie podejmowany w ciągu 400 lat, jakie upłynęły od narodzin charyzmatu. Wincenty a Paulo nie interesował się ubóstwem jako zjawiskiem czasu, jako obietnicą, jako przedmiotem refleksji, ale interesował się ubogimi potrzebującymi pomocy. Charyzmat Wincentego jest diakonalny, skoncentrowany na służbie. A to, co się przeżywa, można opisać teoretycznie.

Zjawisko globalizacji jest przedmiotem naszego badania, nie samo w sobie, ale jako przyczyna, która generuje nowe i nowe formy ubóstwa, które nie były znane w czasach świętego. Kościół żyje i działa w tym zglobalizowanym świecie, ale nie jest z tego świata. Jest świadom swojego obowiązku głoszenia Ewangelii wszystkim narodom, w czym nowe technologie mogą bardzo pomóc, ale z drugiej strony musi być proroczym głosem, który wskazuje na ogromne różnice, jakie istnieją między bogatymi i biednymi, a także, na co nie pozwala logika: jedni są bogaci, bo inni są biedni. Kościół daje głos tym

ubogim, broniąc ich w encyklikach, w podróżach apostolskich, a także wobec dyktatorów i możnych tego świata, aby bronić ich praw.

Jednym ze sposobów, aby nie tylko dać głos ubogim, ale także pomóc im wyjść z błędnego koła ubóstwa, jest właśnie koncepcja zmiany systemowej, która jest głównym tematem spotkań Zgromadzenia Misji, jak również nowej struktury, która zaczęła powstawać na początku lat 90-tych i otrzymała nazwę Rodziny Wincentyńskiej, skupiającej około 150 gałęzi, które przywołują św. Wincentego jako swojego patrona i inspirują się jego dziełem i charyzmatem.

Hipoteza robocza

Czy koncepcja zmiany systemowej jest jedną z form realizacji opcji preferencyjnej na rzecz ubogich w Kościele? Czy jest to odpowiedź Rodziny Wincentyńskiej na potrzeby ubogich w kontekście zglobalizowanego świata, i która jest kontynuacją pierwotnej idei św. Wincentego a Paulo? Co jest szczególną cechą charyzmatu wincentyńskiego?

Motywy i przyczyny

Ubóstwo ma różne przejawy i powody, dla których ktoś popadł w ubóstwo lub dlaczego nie może się z niego wydostać. Reakcje władz świeckich i Kościoła na rozwiązanie problemu ubóstwa, jak pokazała historia, są również bardzo zróżnicowane. Odpowiedź rodziny duchowej, do której należy Zgromadzenie Misji, jest specyficzna; ma ona swoje miejsce w Kościele. Św. Wincenty powiedział, że właśnie „pomagając im, nie czynimy dzieła miłosierdzia, lecz sprawiedliwości: są oni naszymi braćmi; to do nich Bóg posyła nas, abyśmy im pomagali” . Ubodzy są nawet dziedzicznym udziałem Zgromadzenia Misji, które, według słów św. Wincentego, jest jedyne w swoim rodzaju w Kościele.

Sposoby służenia ubogim zmieniały się na przestrzeni historii Kościoła, tak jak to miało miejsce w przypadku Zgromadzenia Misji świętego Wincentego a Paulo i Zgromadzenia sióstr miłosierdzia świętego Wincentego a Paulo, które stanowią podstawę duchowej rodziny, którą nazywamy Wincentyńską. Hasło Zgromadzenia Misji brzmi: Evangelizare pauperibus misit me. Hasłem sióstr miłosierdzia świętego Wincentego a Paulo jest Caritas Christi urget nos.

Jako kapłan Zgromadzenia Misji spędziłem część mojej posługi kapłańskiej w Bratysławie, stolicy kraju, gdzie ci sami bezdomni regularnie żebrali przed kościołem i spali na ławkach dzień i noc. Z upoważnienia Prowincji służyłem jako kapelan w DePaul Slovakia, aby wnieść wartości wincentyńskie do pracy świeckich, którzy codziennie

spotykali się z ubóstwem bezdomnych w Nocnym Schronisku św. Wincentego a także w Schronisku świętej Luizy. W mieście Lučenec, we współpracy z innymi wyznaniami chrześcijańskimi, udało się zapewnić posiłki dla bezdomnych. Regularny kontakt z bezdomnymi sprawił, że codziennie zastanawiałem się wraz z moimi współbraćmi, w jaki sposób można im pomóc. Jako przełożony domu byłem za tym, aby im służyć, podając im jedzenie i dostarczając ubrania. We współpracy z lokalną organizacją charytatywną staraliśmy się pomóc w odzyskaniu zagubionych lub sprzedanych dokumentów, łącząc je z systemem opieki zdrowotnej i społecznej, aby pomóc przynajmniej niektórym z nich wyjść z błędnego koła ubóstwa. Każdy z ubogich ma do opowiedzenia swoją historię, aby wzbudzić współczucie i zyskać coś dla siebie. Długi pobyt na ulicy pozbawił biedaków godności, zahamowań, stracili nawyk pracy. Tak jak Izraelitom trudno było pozbyć się Egiptu ze swoich umysłów, mimo że wyszli z niego w ciągu jednej nocy, tak samo jest z bezdomnymi. Ci, którzy z nimi pracują, mówią, że kiedy ktoś znajdzie się na ulicy, należy mu pomóc z niej zejść najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy. Po tym czasie tak opanuje zasady przetrwania na ulicy, że nie będzie chciał z niej wrócić do normalnego życia.

Doktryna społeczna Kościoła zainspirowała mnie do podjęcia działań na rzecz ubogich i pozwoliło na dokonanie priorytetowego ich wyboru. A w dokumentach Zgromadzenia Misji od pewnego czasu coraz częściej pojawia się pojęcie zmiany systemowej. I kiedy dostałem w swoje ręce książkę „*Semillas de esperanza*" (Ziarna nadziei) autorstwa Roberta Maloneya, CM, która przedstawia projekty zmian systemowych przeprowadzanych przez Rodzinę Wincentyńską na świecie, byłem zdecydowany pogłębić moją wiedzę i zgłębić ten temat w sposób akademicki i naukowy. Pierwszą motywacją do napisania pracy była więc przynależność do zgromadzenia, które za priorytet stawia sobie ubogich oraz fascynacja św. Wincentym, którego zaradność i niestrudzoność w pracy jest dla mnie bardzo inspirująca. Drugim motywem było osobiste zainteresowanie zbadaniem, co oznacza priorytetowy wybór ubogich w Kościele, a także jak koncepcja zmiany systemowej działa w praktyce. A trzecim motywem było to, że Ojciec Święty Franciszek od pierwszych chwil swojego pontyfikatu zwrócił uwagę Kościoła na ubogich, odbywając pierwszą podróż apostolską poza Rzym na Lampedusę, gdzie ginęli migranci wiedzeni wizją ziemskiego raju w Europie.

Temat ubogich i posługi ubogim został podjęty przez wielu współbraci. Natomiast jeśli chodzi o systematyczne docieranie do ubogich, istnieją tylko dwa źródła: wspomniana książka Semillas de esperanza i podręcznik używany przez członków Komisji ds.

rozpowszechniania zmiany systemowej, w którym zawarte są zasadnicze idee będące takim przewodnikiem dla członków seminariów formacyjnych na temat zmiany systemowej. Z pewnością dużym mankamentem jest brak źródeł, które w sposób systematyczny omawiają badany problem. Ale z drugiej strony, pozwala to na realizację celu badawczego pracy: analiza zmiany systemowej jako realizacji priorytetowego wyboru ubogich w Kościele w ciągle zmieniającym się zglobalizowanym świecie współczesnym. Praca ta stanie się w ten sposób pierwszym systematycznym ujęciem tematu zmiany systemowej jako realizacji priorytetowego wyboru ubogich przez Kościół, a w tym przez Rodzinę Wincentyńską, która stanowi kontynuację dzieła św. Wincentego we współczesnej historii. Podstawą dobrej ortopraksji zawsze była ortodoksja. Praca ta nie ma na celu wyczerpania tematu zmian systemowych, ponieważ każde nowe dzieło, które stosuje zasady zmian systemowych, stanie się przykładem żywotności i skuteczności tej metody, która została opracowana w świetle społecznej doktryny Kościoła przez międzynarodowy zespół Rodziny Wincentyńskiej. Praca ta ma na celu ukazanie ciągłości, że Rodzina Wincentyńska czyni tylko to, co czynił Syn Boży, gdy był na ziemi i że w swoich dziełach jest wierna dziedzictwu św. Wincentego i św. Luizy, którzy całe swoje życie poświęcili służbie ubogim.

Metoda

W niniejszej pracy wykorzystuję metodę krytycznego badania źródeł historycznych pochodzących bezpośrednio spod pióra św. Wincentego lub od pierwszego pokolenia jego uczniów. Badanie to jasno określi miejsce, jakie rodzina wincentyńska zajmuje w Kościele. Odwołuję się do tych źródeł w tej pracy, ponieważ są one źródłem inspiracji dla Rodziny Wincentyńskiej. W ciągu 400 lat tej inspiracji, naśladowcy św. Wincentego znaleźli odpowiedzi na problemy ubóstwa i ubogich, które były uwarunkowane historycznie i społeczno-politycznie.

Po śmierci założyciela w 1660 r. nastąpiła konsolidacja dzieł i stopniowa ekspansja nie tylko takich wspólnot jak Zgromadzenie Misji i Zgromadzenie sióstr miłosierdzia, ale także idei, która znalazła swoje miejsce w dziele bł. Fryderyka Ozanama i Konferencji św. Wincentego w XIX w.

Analiza dzieła św. Wincentego, zachowanego w XI tomach i liczącego ponad 8000 stron, stworzyła solidną podstawę do uzasadnienia jego decyzji, by służyć ubogim całym swoim życiem. Badanie dokumentów programowych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej pokazuje, że spuścizna św. Wincentego jest wciąż aktualna i żywa 400 lat po narodzinach

charyzmatu, co potwierdził Kościół powszechny zatwierdzając te dokumenty programowe, a one kierują życiem i działaniem gałęzi Rodziny Wincentyńskiej.

Problem ubóstwa nie jest problemem historycznym, ale społecznym i ekonomicznym, dlatego dla lepszego opisania tego zjawiska korzystam, oprócz źródeł z kręgów kościelnych, ze źródeł autorów, którzy badają to zjawisko empirycznie. Ubóstwo nie jest odrębnym bytem, ale zawsze jest związane z konkretnym człowiekiem lub grupą osób, które cierpią z powodu braku dóbr materialnych lub duchowych. Ubóstwo jest względne i zależy od okoliczności i środowiska, ale całkowity brak środków do życia i długotrwałe narażenie ludzi na takie warunki jest moralnie nie do przyjęcia i wymaga praktycznych rozwiązań w perspektywie krótkoterminowej, a zwłaszcza długoterminowej.

Wyeliminowanie ubóstwa jest utopią, ale jego złagodzenie jest celem realistycznym i osiągalnym. Ubóstwo nie zostanie zlikwidowane przez indywidualną jałmużnę, która jest spontanicznie praktykowana przez wiernych, ale przez likwidację strukturalnych źródeł ubóstwa, które trafnie nazywa się strukturami grzechu i pojęciem grzechu społecznego. Biedni nie mają siły, by walczyć i stawiać opór; czują się bezbronni i zrezygnowani. Nawet Kościół nie ma środków, by zlikwidować ubóstwo. Ale jego misją jest wstawianie się za ubogimi, dawanie im głosu, nazywanie przyczyn i skutków. Koncepcja zmiany systemowej wyraźnie wskazuje na ekonomiczne skutki ubóstwa, na jego wymiar społeczny, na ludzką psychologię. Jeśli ktoś jest głodny, to dlatego, że nie ma pieniędzy na jedzenie i nie ma siły do pracy. Nie ma pieniędzy, bo nie ma pracy. Nie ma pracy, bo nie ma wykształcenia, więc nie ma nic do zaoferowania na rynku pracy, a nikt nie chce kupić tego, co oferuje. Albo też istnieje nadwyżka siły roboczej, często niewykwalifikowanej, a podaż miejsc pracy jest niewielka. Brak żywności, pieniędzy, edukacji i pracy prowadzi do problemów zdrowotnych, tj. zaburzeń zdrowia fizycznego lub psychicznego. W ten sposób koło się zamyka, a to prowadzi tylko do rosnącej biedy, frustracji, złości.

Z drugiej strony, wystarczający dochód, samorealizacja poprzez możliwość pracy, możliwość kształcenia się, dbania o zdrowie własne i rodziny jest znakiem i podstawą zdrowego społeczeństwa. W tym tkwi koncepcja zmiany systemowej. I to właśnie chcemy przedstawić w tej pracy.

Struktura pracy

Praca jest logicznie podzielona na pięć rozdziałów, a te mają swoje paragrafy.

W pierwszym rozdziale przedstawimy zjawisko globalizacji jako źródła zmiany systemowej, a także jedną z przyczyn wzrostu ubóstwa w skali globalnej oraz powstawania nowych jego form. Na problemy współczesnego świata Kościół odpowiedział dokumentami nauczania społecznego, w których starał się przeanalizować sytuację, znaleźć odpowiedzi i kierunek w świetle Ewangelii. A w ostatniej części pierwszego rozdziału przyjrzymy się narodzinom koncepcji preferencyjnej opcji na rzecz ubogich i temu, w jaki sposób Kościół ją przyjął i realizował.

W drugim rozdziale przedstawimy jeden z ważnych nurtów w Kościele, który znacząco zmienił oblicze Kościoła potrydenckiego, a którego inspiratorem i realizatorem był św. Wincenty a Paulo. Był człowiekiem charyzmatycznym, który w pomysłowości miłosierdzia potrafił znaleźć sposoby na kontynuowanie misji Jezusa Chrystusa, którego uważał za Ewangelizatora ubogich. To właśnie tych ubogich przekazał w spadku rodzinom, które założył. On sam założył trzy gałęzie, a w historii Kościoła dołączyło do nich jeszcze 147 innych, inspirowanych przez niego i znanych pod wspólną nazwą Rodziny Wincentyńskiej.

Rozdział trzeci ma na celu odnalezienie odbicia charyzmatu w zaangażowaniu Rodziny Wincentyńskiej, które wskażemy w dziełach najbardziej znaczących gałęzi, jakimi są niewątpliwie Zgromadzenie Misji św. Wincentego a Paulo, Zgromadzenie sióstr miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, Konferencje św. Wincentego a Paulo, Stowarzyszenie Cudownego Medalika, Młodzież Maryjna, Wincentyńscy Misjonarze Świeccy oraz De-Paul International. Charyzmatu nie da się zamknąć w jednej literze, ale można określić pewne punkty, które będą go charakteryzować i które sprawią, że to, co oryginalne i właściwe dla danej gałęzi, nie zostanie zagubione i rozcieńczone czymś innym. Zostało to ujęte w dokumentach programowych. Kluczowym tematem dla Rodziny Wincentyńskiej jest niewątpliwie kwestia zmian systemowych. Przełożony Generalny powołał komisję z różnych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej, której zadaniem jest przede wszystkim szerzenie idei zmian systemowych. A na końcu rozdziału trzeciego przedstawimy także inne źródła, które odzwierciedlają świadomość stanu dzisiejszego świata i prezentują opcje odpowiedzi na wyzwania współczesności.

Czwarty rozdział podkreśla to, co powiedział bł. Frederic Ozanam, że nie wolno iść służyć nieprzygotowanym. Dlatego wielki nacisk kładzie się najpierw na formację duchową, potem na formację w zakresie nauki społecznej Kościoła, a także w zakresie ekonomii, ponieważ nasza wiarygodność zależy od dobrego zarządzania naszymi darami.

Służba ubogim odbywa się na peryferiach miast i społeczeństw, ale także w parafiach, które same mogą stać się protagonistami w niesieniu pomocy ubogim. W podsumowaniu tego rozdziału wskażemy na fundamentalną cechę duchowości wincentyńskiej, a mianowicie na charyzmat współpracy i solidarności.

W piątym rozdziale przedstawimy praktyczne odpowiedzi gałęzi Rodziny Wincentyńskiej. Nie będziemy podawać wyczerpującego opisu dzieł poszczególnych gałęzi lub Rodziny Wincentyńskiej jako całości. Środowiskowa pomoc, czyli bezpośrednia pomoc w terenie, jest od początku istnienia poszczególnych gałęzi. Wejście do Organizacji Narodów Zjednoczonych i różnych komisji stało się kluczowe, ponieważ jest to sposób wpływania na kierunek negocjacji, a także współkształtowania opinii publicznej, która musi być zawsze uwrażliwiana, przypominana, że problem ubóstwa nie jest akademicki i teoretyczny, ale że dotyczy większości ludności świata. A na koniec tego rozdziału przedstawimy niektóre z dróg, którymi Rodzina Wincentyńska podąży w piątym stuleciu swego istnienia, aby pokazać, że charyzmat jest nadal aktualny i posiada potencjał ciągłości.

Jak powiedział John Prager, CM, Św. Wincenty nie ma wszystkich odpowiedzi na wszystkie dzisiejsze problemy i byłoby nierozsądnie mówić: „Wincenty czynił to i to, więc my musimy zrobić to samo”. Nie można jednak zaprzeczyć, że potrafi on, nawet po tylu wiekach, zainspirować tak wielu do twórczej odpowiedzi na palące potrzeby naszych czasów, które musimy nazwać i wciąż poszukiwać w uczciwym procesie rozeznawania.

Źródła i język

Pierwotne teksty Wincentego zebrane są w dziele Obras Completas (tomy I-VIII), w konferencjach dla sióstr miłosierdzia, znajdujących się w tomie IX, dokumentach w tomie X, konferencjach dla misjonarzy w tomie XI. Ponieważ dysponuję tylko roboczym tłumaczeniem Konferencji dla misjonarzy, w których opracowaniu brałem udział, wszystkie cytaty ze św. Wincentego a Paulo są moim tłumaczeniem z języka hiszpańskiego.

Większość źródeł, z których czerpię i które przytaczam w bibliografii, jest w języku hiszpańskim. Korzystam przede wszystkim z tekstów w języku angielskim i włoskim, które sam przetłumaczyłem.

W tekście rozprawy używam terminu „Spoločnosť” z dużej litery „S” w odniesieniu do Misijnej spoločnosti (Zgromadzenia Misji) a z małej „s” w odniesieniu do społeczeństwa naprzykład ludzi.

W pracy pojawiają się również dwie formy opisujące przynależność do św. Wincentego. Bazując na tłumaczeniu używanym przez siostry miłosierdzia, termin „vincentský" jest używany dla określenia rodziny, do której należą różne wspólnoty powołujące się na świętego Wincentego. Termin „vincentínsky" jest używany dla określenia duchowości, cnót, dzieł, współpracowników, itp.

I. KAPITOLA: SYSTÉMOVÉ ZMENY DNEŠKA AKO DUŠPASTIERSKA VÝZVA

Naše časy sú charakteristické neustálym zrýchľovaním behu života a procesy zmien okolo nás nestačíme ani poriadne sledovať. Hlavný designát, ktorý sa pripája k popisu javov, zjavov, procesov je slovo globálny. Globalizácia procesov pohybu tovaru, peňazí, správ, informácií, ľudí vedie k zmene systému z hľadiska práce, patentov, technológií, presvedčení. A aké je miesto človeka v tomto veľkom mechanizme. Ekonómovia hovoria, že všetko neviditeľná ruka trhu chápaný v duchu neoliberálneho kapitalizmu, trh si so všetkým poradí. Vytvára trh a globalizácia hodnoty, ktoré sú všeľudské, alebo produkuje iba bohatstvo a hodnoty, ktoré skonzumuje malá skupina obyvateľstva a ktorá v konečnom dôsledku vygeneruje len väčšiu chudobu už tých chudobných? Je globalizácia príčinou systémových zmien? A aké je miesto človeka v tomto veľkom mechanizme?

Sociálna náuka Cirkvi prostredníctvom princípov bráni dôstojnosť ľudskej osoby. Pápeži sa od *Laborem Exercens* po *Laudato si* snažia pripomínať, že človek je správcom zverených vecí, nie pánom a zároveň že veci majú slúžiť dobru človeka a všeobecnému dobru a že pri všetkých snahách o blahobyt treba pamätať, že treba ratovať dôstojnosť človeka. Ako sa táto potreba *záchrany ľudskej dôstojnosti, aby nedochádzalo k pohŕdaniu človekom* odzrkadľuje v dokumentoch Cirkvi?

Prioritná voľba chudobných je nový výraz, ktorý sa stal veľmi populárnym v cirkevnom slovníku. Kedy sa tento pojem prvýkrát objavil a čo vlastne reflektuje budeme bádať v tretej časti prvej kapitoly.

Nasze czasy charakteryzują się ciągłym przyspieszaniem biegu życia, a my nawet nie śledzimy właściwie procesów zmian wokół nas. Głównym deskryptorem, który jest dołączany do opisu zjawisk, fenomenów, procesów jest słowo globalny. Globalizacja procesów przepływu towarów, pieniędzy, wiadomości, informacji, ludzi prowadzi do zmiany systemu w zakresie pracy, patentów, technologii, przekonań. I jakie jest miejsce człowieka w tym wielkim mechanizmie. Ekonomiści twierdzą, że wszystko jest możliwe dzięki niewidzialnej ręce rynku rozumianej w duchu neoliberalnego kapitalizmu, że rynek poradzi sobie ze wszystkim. Czy rynek i globalizacja tworzy wartości ogólnoludzkie, czy też wytwarza jedynie bogactwo i wartości, które będą konsumowane przez niewielką

grupę ludności, a które w ostatecznym rozrachunku przyniosą tylko więcej biedy dla już ubogich? Czy globalizacja jest przyczyną zmian systemowych? A jakie jest miejsce człowieka w tym wielkim mechanizmie?

Doktryna społeczna Kościoła, poprzez swoje zasady, broni godności osoby ludzkiej. Od Laborem Exercens do Laudato si papieże starali się przypominać, że człowiek jest szafarzem rzeczy mu powierzonych, a nie panem, a jednocześnie, że rzeczy mają służyć dobru człowieka i dobru wspólnemu, i że we wszystkich wysiłkach na rzecz dobrobytu należy pamiętać o zachowaniu godności człowieka. W jaki sposób ta potrzeba „ocalenia godności osoby ludzkiej, aby jej nie pogrążyć" znajduje swoje odbicie w dokumentach Kościoła?

Opcja preferencyjna na rzecz ubogich jest nowym wyrażeniem, które stało się bardzo popularne w słownictwie Kościoła. To, kiedy termin ten pojawił się po raz pierwszy i co właściwie odzwierciedla, zostanie omówione w części trzeciej rozdziału pierwszego.

Úvod k 1. kapitole

Svet dvadsiateho prvého storočia je v porovnaní s dvadsiatym storočím iný. Je tu skúsenosť z 11. septembra 2001 v New Yorku, ľudstvo má skúsenosť s madridskými útokmi z 11. marca 2004, došlo ku globalizácii terorizmu, v roku 2008 nastúpila globálna hospodárska kríza, od roku 2011 sme svedkami arabskej jari, ktorá sa rozhorela v Tunisku vďaka sociálnym sieťam, ktoré zmobilizovali mladých, aby vyšli do ulíc, a ktorá zasiahla moslimský svet. Rok 2019 je kľúčový, keď sa z Wu-chanu začína šíriť Covid-19, ktorý mal potenciál stať sa globálnou pandémiou a ňou sa aj stal. Vďaka sociálnym sieťam a internetu je možná výuka on-line, ale väčšina ľudí by najradšej vypla všetky sociálne siete, len aby sa mohla stretnúť s konkrétnym človekom.

Na tomto pozadí celosvetových udalostí sa rodí nový svet. Ako každá ľudská spoločnosť, aj tento nový svet má pozitívne a negatívne prvky, hodnoty a protihodnoty. Tento nový globalizovaný svet sa rozvíja enormným tempom v dôsledku technologického pokroku, rýchlej komunikácie, nových výrobných prostriedkov, obchodných dohôd a ďalších faktorov. Globalizácia ekonomiky ovplyvňuje každú časť spoločnosti a bude tomu tak aj v dohľadnej budúcnosti. Tieto zmeny vytvorili bezprecedentné bohatstvo pre niekoľko málo krajín a pre malé skupiny vo väčšine národov. Globalizovaný svet, v ktorom je všetko v interakcii, je ľudský konštrukt, výdobytok a je rozdelený na priemyselný a rozvinutý Sever a zaostalý Juh alebo tzv. Tretí svet, kam patria krajiny, kde je úroveň vzdelania, rozvoja, konsolidácie produkcie, štátnej a miestnej správy nižšia ako v rozvinutých krajinách, sú zámerne udržiavané v takom stave, ktorý sa k tomu ešte neustále zhoršuje. Nová hospodárska situácia globálneho obchodu a ekonomiky ochromila národné ekonomiky nesplatiteľnými dlhmi. Celé krajiny zaostali v honbe za globalizáciou, pretože im chýbajú suroviny alebo požadované poľnohospodárske a výrobné produkty vyžadované na medzinárodných trhoch. Na tzv. trhoch dominujú bohaté krajiny, ktoré kontrolujú trh, kapitál a aj technológie nevyhnutné pre vstup na tieto trhy.

Globalizácia a globálne technológie v XXI. storočí ukázali svoje možnosti prepojiť celý svet v dobrom, ale aj zglobalizovať extrémne názory, nenávisť, či problémy.

Na Severe voľný obchod predstavuje triumf nad ostatnými možnosťami a je chápaný ako všemocný a tiež ako riešenie všetkého. „Trh si s tým poradí“. Nie všetci a nie všetky sektory sú dostatočne dynamické, alebo sa nevedia pružne prispôsobiť pravidlám voľného obchodu. A tak vznikajú humanitárne krízy, chudoba sa globalizuje,

ľudské práva sú potláčané. A pritom chudoba nie je problémom, ktorý sa týka iba Juhu, teda rozvojových krajín, ale je prítomný aj v rozvinutých krajinách. Aj v Európe aj v USA sa stretávame s rušením pracovných miest, vylúčením na okraj spoločnosti, rastie počet ľudí bez práce, bez vzdelania, bez dokladov, aby mohli byť občanmi tej ktorej krajiny, prekvitá obchod s drogami, ľuďmi, migrácia.

Otázkou je, kto sú chudobní dnes? A prečo je stále viac chudobných v ére informatiky a internetu? Aké sú príčiny stále rastúcej chudoby, ktorá bičuje rôzne časti našej planéty?

Podľa štatistík dve tretiny sveta žijú v chudobe. Tisíce ľudí denne zomiera od hladu, nehovoriac o miliónoch chronicky podvyživených. Neuveriteľné percento obyvateľov niektorých krajín bolo infikovaných AIDS, maláriou, COVIDom a inými smrteľnými chorobami. Väčšina sveta stále nemá prístup k adekvátnej lekárskej starostlivosti, vzdelaniu a pitnej vode. A to sú konkrétni ľudia, rodiny a spoločenstvá, ktoré týmto trpia.

Damian Grimshaw, riaditeľ výskumu OIT[3], v roku 2019 povedal, že „700 miliónov ľudí žije v krajnej alebo obmedzenej chudobe aj napriek tomu, že majú prácu“[4]. Podľa dát Svetovej banky v roku 1981 žilo v extrémnej chudobe, teda z denného príjmu nižšieho ako 1,9 amerického doláru 42,3 % svetovej populácie, v roku 2015 je to iba 10% populácie[5]. To znamená, že ročný príjem je nižší ako 700 USD. V článku o chudobe v časopise Independent, vychádzajúc z úvah Jasona Hickela, ktorý zreálnil štatistiky a za denný príjem považuje 7,4 USD, teda 2700 USD ročne dospejeme k odstrašujúcemu uzáveru, že počet chudobných od roku 1990 neklesol, ale z 3,783 mld. chudobných máme v roku 2015 4,113 mld. Ak by sme za hranicu chudoby stanovili 15 USD na deň, čo predstavuje 5475 USD ročne, tak sa percentuálne počet chudobných síce znížil v celosvetovom meradle z 80,8% na 74, 6%, ale keďže sa počet obyvateľov zvýšil, tak sa zvýšil aj počet chudobných. Tým sa chce povedať, že ak sa použijú racionálnejšie kritériá pre chudobu, tak sa počet chudobných za posledných 25 rokov neumenšil, ale zvýšil[6].

[3] Cf. International Labour Organization, Medzinárodná organizácia práce.

[4] Cf. https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_670577/lang--es/index.htm, (4.10.2020).

[5] Cf. https://datos.bancomundial.org/indicador/SI.POV.DDAY?end=2015&locations=1W&start=1981&view=chart, (3.10.2020).

[6] Cf. https://independent.typepad.com/elindependent/2019/02/la-pobreza-mundial-cae-la-definas-como-la-definas.html, (3.10.2020).

Na základe dát Svetovej banky ohľadom renty „per capita“ sú rozdiely medzi krajinami enormné. Svetový priemer HDP na obyvateľa v roku 2019 bol 17591 USD, v Európe to bolo 36557 USD a na Slovensku 33680 USD/per capita[7]. Samozrejme, meranie životnej úrovne podľa HDP na hlavu je veľmi zjednodušené a preto v reporte Svetovej banky figurujú aj iné ukazovatele, ktoré určujú hodnotenie tej ktorej krajiny: zdravie, dostupnosť vzdelania, zdravotníckej starostlivosti, prístup k pitnej vode, zdrojom energie, úroveň znečistenia, atď.

Podľa dát vychádzajúcich zo štatistík FAO, v roku 2019 trpelo hladom 821,6 milióna ľudí a viac ako 2 miliardy neistotou, či budú mať čo jesť[8]. Podľa kancelárie pre utečencov pri OSN bolo v roku 2019 79,5 milióna utečencov, z toho 45,7 milióna utieklo zo svojej domovskej krajiny, 4,2 mil. čaká na vyriešenie ich azylovej požiadavky. A čo je zarážajúce, že medzi utečencami je 30-34 mil. detí[9].

Podľa štatistík UNICEF, 175 mil. detí nemá prístup k predškolskej výchove kvôli nedostatku finančných prostriedkov. 463 mil. detí v školskom veku nemá prístup ku vzdelaniu, lebo nemá možnosť štúdia na diaľku. Celkovo zavretie škôl postihlo 1,2 mld. školákov. Školy sa zatvárajú v súčasnosti nielen kvôli pandémii COVID-19, ale aj kvôli vojnovým konfliktom na viacerých miestach sveta[10].

Keď sa hovorí o chudobných v celosvetovom meradle a o potrebe solidárnej pomoci chudobným krajinám, tak sa ozývajú legitímne hlasy: „aj tu máme chudobných“. Štatistický úrad Slovenskej republiky k 4.9.2020 vyčíslil priemernú mesačnú mzdu na 1087 Eur. V stavebníctve je priemerná mzda 732 Eur, v maloobchode 792 Eur, ale obsluha v reštauráciách a pohostinstvách zarobí iba 524 Eur mesačne, zatiaľ čo informatik zarobil v roku 2020 v priemere 2002 Eur[11].

---

[7] Cf. http://wdi.worldbank.org/table/WV.1, (3.10.2020).

[8] Cf. https://www.europapress.es/epagro/noticia-hay-8216-millones-personas-hambrientas-mundo-20190715175132.html, (4.11.2020).

[9] Cf. https://www.acnur.org/noticias/press/2020/6/5eeacf544/el-1-por-ciento-de-la-humanidad-se-encuentra-desplazado-informe-de-tendencias.html, (4.11.2020).

[10] Cf. https://www.unicef.org/es/comunicados-prensa/tercera-parte-ninos-no-tuvo-acceso-educacion-distancia-debido-covid19, (4.11.2020).

[11] Cf. http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22iDE1E323EBFA546C3AFD71F41BA869F8C%22)&ui.name=Priemern%c3%a1%20mesa%c4%8dn%c3%a1%20mzda%20vo%20vybran%c3%bdch%20odvetviach%20pod%c4%bea%20mesiacov%20%5bpr0201ms%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=sk, (3.10.2020).

Podľa tlačovej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky sa dostávajú do ohrozenia chudobou tí ľudia, ktorí majú nižšie príjmy, majú problémy splácať pôžičky či platiť prevádzkové náklady spojené s malou pracovnou intenzitou. Chudoba alebo sociálne vylúčenie ohrozovali v roku 2018 16,3% obyvateľov Slovenska, teda 872 tisíc[12].

Uprostred tohto dosť pochmúrneho obrazu sú náznaky nádeje. Prinajmenšom teoreticky rastie povedomie o hodnote ľudskej osoby. Podpora úcty k hodnote každého človeka bola jedným z dôležitých zápasov tejto doby. Takmer vo všetkých krajinách sa vytvorili skupiny na podporu a ochranu ľudských práv, občianskych slobôd a politickej participácie. Jednotlivci, malé skupiny a celé národy sa usilujú bojovať za spravodlivé ekonomické a politické štruktúry, ktoré umožňujú rozvoj ľudskej osoby. O problémoch sa diskutuje na medzinárodných fórach. Stále viac sa dostáva do popredia ekologická otázka a téma globálneho otepľovania[13].

Kresťania XXI. storočia žijú v globalizovanom svete. Preto Cirkev musí zaujať stanovisko voči tejto mnohotvárnej skutočnosti, akou je globalizácia a tak ako kedysi apoštoli využili diaľnice Rímskej ríše, aby zaniesli zvesť evanjelia až na kraj zeme, tak aj dnes Cirkev musí hľadať spôsoby, ako výdobytky globalizovaného sveta využiť v prospech evanjelizácie a služby chudobným a zároveň brániť práva jednotlivcov, náboženských skupín i národov, dať hlas tým, ktorí ho nemajú.

Katolícka Cirkev má podľa noriem Kódexu kanonického práva za cieľ salus animarum, teda spásu duší, ktorá predstavuje pre Cirkev najvyšší zákon[14]. V prvom rade je činnosť Cirkvi dušpastierska, teda zameraná na dosiahnutie večného cieľa[15]. Jej členovia sú členmi ľudskej spoločnosti a dotýkajú sa ich skutočnosti, akými sú starosť o živobytie, o vzdelanie, o výchovu, o bývanie, atď., a preto sa majú usilovať verne si plniť svoje pozemské povinnosti a nechať sa pritom viesť duchom evanjelia[16].

[12] Cf. Štatistický úrad Slovenskej republiky, Chudoba alebo sociálne vylúčenie ohrozuje každého šiesteho obyvateľa Slovenska, tlačová správa EU SILC 2018, znenie správy bolo aktualizované k 11. septembru 2019, (3.10.2020).
[13] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *La situación presente: un mundo nuevo y diverso*, In: *Ratio Missionum*, „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/1, 11 – 12.
[14] Cf. KKP, kánon 1752.
[15] Cf. GS 42.
[16] Cf. GS 43.

Ježiš Kristus adresoval svojim učeníkom výzvy, rady, ktoré sa týkajú povinnosti Cirkvi starať sa o chudobných. Tá prvá je skôr konštatovaním toho, že chudobných budeme mať stále medzi sebou[17]. A tá druhá: Vy im dajte jesť[18].

Cirkev na tieto Ježišove výzvy odpovedá. Náukou prostredníctvom sociálnej náuky Cirkvi a konkrétnou činnosťou rozvíjaním diel charitatívnej lásky na osobnej, farskej, národnej a nadnárodnej úrovni. Nejde o to suplovať činnosť svetskej spoločnosti, ktorá má zabezpečiť *bonum comune* pre všetkých svojich občanov, ale odpovedať na naliehavé potreby našich čias a uskutočňovať príkazy svojho Pána.

V tomto svete pôsobí aj vincentská rodina, pre ktorú sú chudobní jej dedičným podielom. Základným rysom vincentskej činnosti je duch spolupráce a odpovedanie na potreby, nie vytváranie potrieb. Je to v duchu sociálnej náuky cirkvi: vidieť potrebu, analyzovať situáciu a hľadať riešenia.

Globalizácia priniesla so sebou veľké zmeny, ktoré majú dosah nielen ekonomický, ale aj kultúrny a náboženský. Snaha vytvoriť globálnu svetovú kultúru narazila na národné, patriotické, náboženské tradície a históriu. Diverzita kultúr je dobrá a žiadaná a každý národ má mať právo na rozvoj vlastnej kultúry. Migranti, ktorí prišli do Európy, sem neprišli ako „tabula rasa“, ale prišli so svojimi kultúrnymi vzorcami a náboženským presvedčením. A bezduchá Európa im nemala čo ponúknuť. Preto ich zavrela do get, odkiaľ s veľkou silou a hnevom vychádzajú.

V mnohých častiach sveta sa postmoderná kultúra rodí alebo už existuje, často ako reakcia na nesplnené sľuby pokroku, rovnosti a integrácie. Hoci postmodernizmus, sekularizmus a individualizmus mali vplyv na religiozitu mnohých národov vo svete, je tiež zrejmé, že v mnohých krajinách došlo k náboženskému prebudeniu. To malo často formu fundamentalizmu, či už kresťanského alebo moslimského, či iných veľkých náboženstiev, ale aj tak to poukazuje na hľadanie zmyslu a túžbu po hlbšom zjednotení s nadprirodzenom a s Bohom. To všetko je príležitosťou na zamyslenie sa a na rast.

I. 1. Globalizácia ako zdroj chudoby a systémových zmien

Fenomén globalizácie je nám kresťanom blízky už preto, lebo Cirkev mala od začiatku globálne ambície. Španielsky filozof Fernando Savater povedal, že globalizácia je dieťaťom katolicizmu, ktoré bolo prvým náboženstvom, ktoré malo takéto celosvetové

[17] Cf. Mt 26,11.
[18] Cf. Mk 6,37.

ambície: človek ako obyvateľ kozmu, nie kúsku pôdy a ktorého potreby presahujú akékoľvek hranice[19]. Sám Ježiš rozposiela apoštolov do celého sveta, aby mu získali učeníkov[20]. Aj sv. Vincent mal globálne myslenie, keď povedal, že „*naším povolaním je ísť, ale nie do jednej farnosti ani do jednej diecézy, ale do celého sveta. Načo? Aby sme zapálili srdcia mužov a žien, aby sme robili to, čo robil Syn Boží"*[21]. Fenomén globalizácie sa stáva pre nasledovníka sv. Vincenta predmetom záujmu aj preto, lebo je zdrojom mnohých a nových foriem chudoby. Pre kresťana je odpoveďou na globalizáciu chudoby globalizácia solidarity a globalizácia kresťanskej lásky.

Príčiny a dôsledky chudoby

Sociálne vylúčenie je prastarý fenomén. V každej nejakým spôsobom organizovanej spoločnosti jestvovala viac alebo menej početná skupina obyvateľstva, ktorá nemala účasť na dobrodeniach, z ktorých ostatní čerpali. Tento fenomén má v rôznych kútoch sveta rozličné odtiene. Dá sa vymenovať niekoľko príčin, ktoré viedli k sociálnym rozdielom a k vzniku až takmer sociálnej priepasti. Cieľom nie je zmapovať fenomén chudoby[22], ale hľadať na ňu odpovede v konkrétnej činnosti, pomenovať príčiny a načrtnúť spôsoby riešenia. Prvými a základnými príčinami chudoby boli vždy vykorisťovanie a vylúčenie na okraj spoločnosti, a tieto skutočnosti nabrali v dejinách rôzne odtiene[23].

Kolonializmus

Svet v období pred kolonizáciou bol mimo európskeho dosahu. Od XVI. storočia sa európske záujmy dostávajú do popredia, vytvorili sa komunikačné kanály s celým svetom. Kolonizátori sa usadili v zaujatej krajine a využívali lacnú pracovnú silu miestnych. Keď im už nestačila, ako v prípade zdecimovaných indiánov, tak si doviezli pracovnú silu z Afriky. Tak sa akumulovalo bohatstvo Európanov, najprv Portugalska a Španielska, potom Holandska, Francúzska a Anglicka. Tieto koloniálne veľmoci

[19] Cf. J. A. Sandoica, *Encuentros con... Fernando Savater,* „Alfa y Omega", 2015, Nr. 942, In: https://alfayomega.es/la-idea-de-globalizacion-es-hija-del-catolicismo/, (4.10.2020).
[20] Cf. Mt 28, 19 – 20.
[21] SVP, XI, 553.
[22] Kvalitná štúdia ohľadom fenoménu chudoby viď. J. Piwowarczyk, *Bieda jako wyzwanie duszpasterskie w świetle nauczania społecznego Jana Pawła II*, Kraków 2007, napísaná pod vedením ks. prof. dr. hab. Andrzeja Zwolińskiego.
[23] Cf. J. M. Ibañez, *Opción vicenciana por los pobres,* In: pr. zb. XV. Semana de Estudios Vicencianos, *Respuesta vicenciana a las nuevas formas de pobreza,* CEME, Salamanka 1988, 135.

obsadili svet, ale väčšina kolónií sa po druhej svetovej vojne väčšinou po krvavých povstaniach osamostatnila.

Dve víťazné mocnosti, USA a ZSSR, si na Jalte už v roku 1945 rozdelili sféry vplyvu vo svete. Vzniká tak zóna Východu, Západu a tretí svet[24]. Medzi rokmi 1945-1973 svetová ekonomika rástla enormným tempom a stala sa medzinárodnou. Rok 1973 bol kľúčový, lebo sa objavila prvá globálna ekonomická kríza a s ňou ekonomika medzinárodných úverov a pôžičiek. Sto miliárd amerických petro – dolárov sa požičalo rozvojovým krajinám, ktoré mali ambíciu rozvinúť hlavne miestny priemysel. V roku 1981 dôjde k tvrdému vytriezveniu. Úvery sa prestali poskytovať, všetko sa orientovalo na USA, svetový obchod sa obmedzil a potom uzavrel. Rozvojovým krajinám zostali iba dlhy, suroviny sa míňali, a ledva mohli splácať úroky, ktoré plynuli z úverov[25]. Mnohé krajiny sa stali závislými na potravinovej pomoci, ktorá bola skôr predmetom medzinárodného obchodu než pomoci chudobným[26].

Socializmus

Luis de Sebastián vo svojej knihe o chudobe vo svete hovorí, že „socializmus bol prúdom vizionárov a ľudí, ktorí mali dobrý úmysel, ale nie vždy realistický, aby to stačilo na odstránenie sociálnej nespravodlivosti a ekonomických rozdielov. Marxisticko-leninský socializmus nemohol prežiť požiadavky občanov po slobode ani svoje vlastné obmedzenia a chyby. Aj socializmus sa snažil vyriešiť problém chudoby, ekonomické rozdiely a sociálnu nespravodlivosť“[27]. Moskva bdela nad satelitmi pod zdanlivou fasádou internacionalizmu a s hrozbou použitia zbraní. Svoju ideológiu rozširovala vo svete. Na Juhu prostredníctvom hry na alianciu v lokálnych konfliktoch (Etiópia), prostredníctvom vyváženosti k americkému vplyvu (Nikaragua) a prostredníctvom priamej intervencie a inváze (Afganistan). Sovietsky blok vytvorený po druhej svetovej vojne začiatkom 90. rokov zanikol. Iba Kuba si šla naďalej svojou socialistickou izolovanou cestou[28] a k nej sa pridala aj Venezuela.

Plánovaná ekonomika zmizla z Východnej Európy ako spôsob organizovania, riadenia a regulácie ekonomiky. V súťaži s kapitalizmom prehrala, lebo nedokázala to čo

[24] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura*, Sal Terrae, Santander 1994, 10 – 15.
[25] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 17 – 18.
[26] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 55 – 57.
[27] L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, Sal Terrae, Santander 1992, 13.
[28] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 135 – 138.

kapitalizmus, teda poskytnúť prepojenie prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov a ponúkala iba izoláciu. Socializmus nedokázal uspokojiť ľudské túžby po vlastnení, pôžitku, slobode, zabezpečení a vytvoriť otvorenú, demokratickú a slobodnú spoločnosť. Socialistické plánovanie sa považovalo za spôsob, ako rýchlo a isto možno dosiahnuť sociálne dôsledky, ktoré trhy nezaručovali, a to je sociálna rovnosť[29].

Kapitalizmus

Kapitalizmus ako ekonomický systém je vo svojej podstate systém vytvárajúci rozdiely a preto je pôvodcom chudoby, lebo je postavený na zovšeobecnení zásad trhu a ten je zase iba jednoduchým mechanizmom na zámenu tovarov a služieb. Kapitalizmus sa problémami zmenšovania rozdielov a sociálnou spravodlivosťou nezaoberal a nezaoberá. Na jednej strane je tu sila trhu, na druhej sú tu normy, ktoré trh regulujú a ktoré nevytvára trh, ale autorita nezávislá na trhu. Kapitalizmus dal možnosť vytvoriť sociálne začlenenie prostredníctvom vzťahu medzi prácou a odmenou, ktorá sa vyjadrila v platoch. Mať plat umožnilo mať prístup k bývaniu, mať príjem znamenalo možnosť založiť si rodinu, požívať istú osobnú i kolektívnu stabilitu a tiež možnosť niečo ušetriť. Ekonomický rast, dostatočné finančné ohodnotenie malo vplyv aj na verejný život, na dostupnosť vzdelania, lekárskej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a tiež dôchodkov. Trh práce v kapitalizme funguje ako mocný nástroj na sociálnu inklúziu[30].

Kapitalizmus nerieši problém chudoby, ale ho vytvára. Všetko sa snaží riešiť mechanizmom neviditeľnej ruky trhu. Samozrejme, že trh môže byť účinnejší ako centrálne plánovanie socialistického myslenia a tak produkovať bohatstvo, ale nemá mechanizmy ani s nimi nepočíta, ako prerozdeliť rovnomerne a spravodlivo nadobudnuté bohatstvo. Treba preto upraviť mechanizmy koncentrácie bohatstva a inštitucionalizovať solidaritu medzi občanmi i krajinami. Kresťania nemajú vlastný ekonomický systém, nejakú tretiu cestu medzi socializmom a kapitalizmom, ale nesmú sa vzdať snahy poľudštiť a pokresťančiť ekonomický systém[31].

Globalizácia

[29] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 97 – 98.
[30] Cf. J. Torres López, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI*, „Razón y Fe“, 2008, Nr. 1317 – 1318/258, 12 – 14.
[31] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 14 – 15.

Slovo globalizácia[32] je dnes všadeprítomným termínom a je to pojem polysémantický. Ide o multi-dimenziálny jav, ktorý nás obklopuje a stretávame sa s ním na každom kroku. Hovorí sa o globálnej ekonomike, globálnej politike, globalizácii financií, globálnom obchode.

Etymológia slova hovorí o tom, že je to pojem veľmi starý. Objav, že zem nie je doska, ale sférická guľa, je starý objav. Ale čo je úplne nové je, že všetky ľudské bytosti bývajú na tejto zemeguli, prestali vytvárať oddelené a samostatné celky, aby tak vytvorili jednotný celok, v ktorom čokoľvek sa rozhodne v jednom kúte zemegule, má okamžité dôsledky v ktoromkoľvek inom kúte tej istej zemegule. Táto skutočnosť nie je iba nová, ale revolučná[33].

Globalizácia je urýchlený a nezvrátiteľný proces unifikácie ľudstva. Je to svet bez hraníc. Sú autori, ktorí rozlišujú medzi globalizmom a globalizáciou. Pod globalizmom rozumejú stav sveta, v ktorom jestvuje sieť vzájomnej závislosti na medzinárodnej úrovni. Je charakterizovaný voľným pohybom osôb, ideí, kapitálu, tovarov a informácií. Globalizácia je v tomto chápaní miera hustoty globalizmu, kvalifikuje rast hustoty tejto siete vzájomnej závislosti, odzrkadľuje súčasný stav globalizmu[34].

O globalizácii za začína hovoriť hlavne na konci 80. rokov XX. storočia, keď zaniká bipolárny svet (USA a ich spojenci a ZSSR a ich satelity), ktorého symbolom bol Berlínsky múr. Žiadne finančné ani politické rozhodnutie, ani problém fabrík, migrantov atď. sa nemôže vyriešiť bez premýšľania a hľadania riešenia na globálnej úrovni. Nepochybne, pád tzv. socialistického tábora, nástup perestrojky a ukončenie studenej vojny vyvolali krízu projektu *transformácie spoločnosti.*

Kapitalizmus aktuálne predstavuje jediný schodný sociálno - ekonomický systém a trh je riadiaca inštancia ekonomiky, okolo ktorého sa točia všetky činnosti smerujúce k produkcii bohatstva[35]. Aktuálne je to systém, ktorý nemá protiváhu ani prekážky[36]. A vďaka rozkvetu technológií sa trh stáva globálnym. Trhy sú jedinou realitou, je to nové božstvo. Kto nie je na svetových trhoch, nejestvuje. Hovorí sa o globalizácii,

---

[32] Cf. Consejo de redacción, *Globalización integradora vs. globalización excluyente*, „Revista de Fomento Social“, 2000, Nr. 218/55, 143 – 160, Cf. J. Bestard Comas, *El fenómeno de la globalización: reflexión introductoria,* „Revista de Fomento Social“, 2002, Nr. 57, 335 – 343.

[33] Cf. J. Bestard Comas, *El fenómeno de la globalización: reflexión introductoria,* 336 – 337.

[34] Cf. J. Czaputowicz, heslo: *Społeczność międzynarodowa*, In: B. Szlachta, *Słownik społeczny*, WAM, Krakov 2004, 1334.

[35] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 138.

[36] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 98 – 99.

mundializácii, planetizácii, ale už vyšlo z módy hovoriť o imperializme, teda o svetovláde, o novom svetovom poriadku, o ktorý v konečnom dôsledku ide[37].

Globalizácia je chápaná ako skutočnosť, ktorá je daná. Ľahkosť a rýchlosť presunu, plynulosť komunikácie na všetkých úrovniach, stále štandardizovanejšia kultúra, pohyb kapitálu, dostupnosť tovarov z najvzdialenejších destinácií, atď. zblížili všetkých ľudí sveta a to dalo zrod novej svetovej integrácii, kde je všetko vzájomne prepojené. Svet sa zmenšuje.

Národy sa cítia byť solidárne na jednej zemi, všetci bez rozdielu sú zaangažovaní do tých istých udalostí. Budúcnosť ľudstva sa odohráva v kruhoch, ktoré sú stále uzavretejšie. Blahobyt a pokrok jedného štátu je sčasti ovocie a sčasti príčina blahobytu a pokroku ostatných národov[38]. Globalizovaný obchod, služby a finančné trhy prestreli veľký stôl s nepreberným množstvom príležitostí, ale k tomuto stolu neboli pozvaní všetci, ba väčšina ľudí a národov bola zo spoločného stolovania vylúčená.

Kolonizovanie sveta naštartované Portugalcami a Španielmi koncom XV. storočia bolo teritoriálne a kultúrne a spočívalo v podmaňovaní si národov, obsadení teritória a natlačení európskej kultúry a jej hodnôt. Dnes už neurčujú vývoj koloniálne mocnosti, ktoré vyvážali svoje kultúry, ale je to neoliberalizmus a kapitalizmus, ba možno hovoriť aj o ekonomickom neokolonializme, teda o riadenie sveta, o hegemóniu na základe ekonomických väzieb a vytvorenia nového svetového poriadku založenom na ekonomickej previazanosti.

Nový svetový poriadok – zmena vzorcov

Po zániku sovietskej alternatívy riadenia sveta sa tejto úlohy rýchlo zhostili Spojené štáty americké, začínajú hovoriť o novom svetovom poriadku a pripravujú sa na svoju vedúcu úlohu v „novom svete“. USA mali tento nový svetový poriadok s mandátom rady bezpečnosti OSN budovať a mal byť založený na rešpektovaní ľudských práv, svetového mieru a budovaní svetového blahobytu. Pokojné budovanie svetovej prosperity trvalo dva roky 1990-1992. Kríza v Perzskom zálive, ako aj konflikty v Kambodži a na Balkáne ukázali, že OSN nie je schopné garantovať svetový mier neozbrojenými zložkami. K slovu sa dostáva NATO, ktoré bolo protiváhou Varšavskej zmluvy a teraz zostáva

[37] Cf. L. Boff, *Opción por los pobres, teologia de la liberación y socialismo hoy*, In: J. Ma. Vigil, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 126 – 127.
[38] Cf. L. Pereña, *Globalización sí, pero social; La globalización de la solidaridad será el nuevo reto del tercer milenio*, In: „Alfa y Omega“, 2000, Nr. 218, 27.

jedinou vojenskou alianciou takých rozmerov. Nastal boj o hegemóniu v oblasti vplyvu zbraní a peňazí[39].

Na prvom mieste pri náčrte nového svetového poriadku ide o oblasť ekonomiky. Cieľom je vytvorenie ekonomickej globálnej vlády s centrálnou svetovou bankou, globálnou menou a globálnou ekonomickou políciou. Svetové elity sa schádzajú s cieľom ukovať tento „nový svetový poriadok". Stretnutia v Davose, Bilderbergu, na Manhattane, zriadenie Medzinárodného menového fondu, Svetovej banky, G-20, ratingové agentúry a v neposlednom rade banky nám naznačujú, kto stojí za takzvanými „trhmi" a ktoré nie sú až tak anonymné[40].

Globalizácia si vyžaduje zmenu našich vzorcov myslenia, čo postupne povedie k vzniku novej spoločnosti. Vytvára sa nový politický rámec, kde národná zvrchovanosť ustupuje iným zvrchovanostiam, ktoré sú nadnárodné s cieľom integrácie alebo umocnenia medzinárodných inštitúcií, ako je tomu v Európskej únii. Ďalším fenoménom sú nadnárodné spoločnosti, ktoré sa stále viac vymykajú kontrole národných štátov a zázračne rastú vďaka dvojakej logike: redukcia nákladov a rast založený na oslobodení od ciel.

Veľké svetové mocnosti umocňujú vojenskú silu, čo sa ukázalo po páde berlínskeho múru. OSN bolo nahradené taktikou NATO a neskôr bolo NATO nahradené Spojenými štátmi americkými, ktoré plnia rolu svetového udržiavateľa poriadku. Využívajú sa trestajúce vojenské invázie, vedie sa neviditeľná vojna manipulácie prostredníctvom médií, novým fenoménom je hybridná vojna. Tieto skutočnosti nám umožňujú odhaliť hlbšiu podstatu, ktorá sa skrýva za globalizáciou, a tou je boj o celosvetovú hegemóniu. Tiež pomôže pochopiť naliehavosť zrodu a udržania európskeho projektu Európskej únie[41]. Tento projekt sa otriasol v základoch vystúpením Veľkej Británie z Únie, ktorý sa skloňoval od referenda z roku 2016 ako brexit[42].

V rámci globalizácie dochádza k zmene ekonomických vzorcov. Významným rysom globalizácie je ekonomický rozmer. Ide o súbor výmeny surovín, polotovarov alebo tovarov, služieb, peňazí, myšlienok a ľudí, ktoré sa uskutočňujú medzi štátmi. Sústredenie sa na ekonomický rozmer sa končí natlačením vlastného nadnárodného

[39] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 143.
[40] Cf. D. Velasco, *La fascistización de la política institucional y el control de la política y social*, „Iglesia Viva", 2012, Nr. 249, 14.
[41] Cf. Consejo de redacción, *Globalización integradora vs. globalización excluyente,* 146 – 147.
[42] Cf. https://www.thebalance.com/brexit-consequences-4062999, (29.1.2021).

práva, teda národy sa zrieknu a odovzdajú svoje práva nad národnými ekonomikami a spoločenstvami do rúk globálnych a nie demokratických síl, akými sú obchod, ratingové agentúry, atď. Štát, národ, národný obchod, národná identita majú stále menšiu dôležitosť a silu. Všetky tieto oblasti sú prekonané svetovým obchodom a globalizovanou kultúrou.

Globalizácia je proces, prostredníctvom ktorého sa konsoliduje, za nepopierateľnej pomoci princípov liberalizmu, svetový priestor, ktorý je nielen javiskom, na ktorom žijú všetky národy, ale ako designát všetkých aktivít na poli produkcie, financií, politiky, spoločnosti, kultúry. Neoliberálne myslenie slúži ako legitimizujúci faktor globalizovaného systému, ktorému dodáva stálosť. Vytvorenie jednotného svetového trhu, ktorý prekonal fragmentáciu tohto trhu na národné záležitosti, čím sa odstránila kontrola na hraniciach, ba zmizli aj hranice. Ako naznačil Jacek Czaputowicz, vestfálsky systém suverénnych štátov je na konci. V druhej polovici XX. storočia vzniklo globálne medzinárodné spoločenstvo, ktoré z organizačného a normatívneho hľadiska (...) sa stáva v stále vyššom stupni svetovým spoločenstvom. Tento proces sa má samozrejme riadiť pri rešpektovaní zásad pravdy, spravodlivosti, lásky a slobody[43].

Pozitíva globalizácie

Medzi pozitíva globalizácie patrí globalizácia dopravy, a to vďaka expanzii letectva a automobilizmu. Skrátili sa vzdialenosti, vzrástol turizmus aj obchodné cesty. Došlo ku globalizácii komunikačných prostriedkov, zvlášť informatiky a internetu, ktoré predstavujú najdôležitejšie vynálezy XX. storočia.

Hlavne vďaka televízii má obchod s obrazom globálny charakter. Došlo ku globalizácii konzumných reťazcov, ktoré takmer všetky sú „Made in USA“. Štandardizovali sa zvyky, eliminovali sa miestne osobitosti a vytvorili podobný obraz mesta vo všetkých štátoch. Ide o skutočnú kultúrnu kolonizáciu[44].

Jednotný trh vo svojich rôznych podobách sa zakladá na jednotnom ekonomickom systéme. Predchádzajúce modely sa skončili, či už kolektivizmus alebo kapitalistický sociálny štát. Pád kolektivistických vlád ukázal, že ekonomike, do ktorej radikálnym spôsobom zasahuje štát, chýba životaschopnosť a končí to znehybnením spoločnosti. To

[43] Cf. J. Czaputowicz, heslo: *Społeczność międzynarodowa*, 1341.
[44] Cf. J. J. Romero Rodríguez, *Sociedad, política y economía en el cambio de siglo*, Sal Terrae, Santander 2005, 63 – 64; Cf. J. González Hernando, *La globalización, sus mecanismos y efectos,* „Corintios XIII“, 2003, Nr. 107 – 108, 15 – 22.

dnes nikto nespochybňuje. Vyzerá to tak, že sa minuli alternatívy. Iba kapitalizmus a hlavne jeho radikálnejšia verzia je schodnou cestou. Ronald Reagan to nevyvrátiteľne syntetizoval: „Štát nie je riešenie. Štát predstavuje problém“[45]. Štát, ktorý by mal bdieť nad dobrým fungovaním ekonomiky, sa stáva prekážkou, lebo sa snaží brániť svoju vnútornú ekonomiku od zvyšku sveta. Kapitalizmus hlása: liberalizovať, čo dnes znamená uvoľňovanie hraníc, uľahčenie integrácie všetkých ekonomík do jedného svetového systému.

Joan Bestard Comas si myslí, že globalizácia je dieťa kybernetickej revolúcie. Bez intenzívneho a stále sa zrýchľujúceho rozvoja kybernetiky a informatiky by dnes debata o globalizácii nejestvovala. Kanadský filozof a teoretik Marshall McLuhan použil v roku 1960 ideu sveta ako „globálnej dediny“. Dnes môžeme tiež povedať, že v každej dedine je trošku z globalizovaného sveta[46].

Negatíva globalizácie

Vplyvom neoliberálneho myslenia už nejde o človeka, o prácu, ale o trhy a zisky. Súvisí to s novými technológiami, automatizáciou výroby, s globalizáciou trhov, s otvorením nových trhov a možnosťou produkovať viac s nižšími nákladmi. Firmy sa neustále presúvajú tam, kde sú lepšie podmienky pre podnikanie, teda dať čo najnižšie platy a mať čo najvyššie zisky. Upravujú sa ekonomické a politické pravidlá, aby sa kapitál mohol voľne presúvať a tým dochádza k liberalizácii trhov. Ekonomická politika sa sústreďuje na stabilitu cien, pokoj investorov, čo najmenšiu infláciu a nie na odstraňovanie nezamestnanosti alebo sociálnych rozdielov. Takýto prístup vedie k zotročeniu človeka, pracovné podmienky sú neľudské a priam zločinecké v mnohých kútoch sveta, a pritom sú legálne ako niečo prirodzené pre našu dobu[47].

Ide o štrukturálny hriech, ktorý bude do budúcna vytvárať stále viac a viac obetí v Európe a vo svete. Proti bezmedznej nenásytnosti neoliberálneho kapitalizmu štátne inštitúcie namiesto aby vzali oprate ekonomickej a finančnej vlády pevne do rúk, aby tak bránili občana, sa venujú „agresívnym reformám“, ktoré uspokoja mocných správcov veľkých fondov, ktorí prostredníctvom svojich kancelárií riadia tok kapitálu a verejného dlhu[48]. Deregulácia a absolútna moc trhu spolu so zmenou kultúry transformovali formy

[45] Consejo de redacción, *Globalización integradora vs. globalización excluyente,* 152.
[46] Cf. J. Bestard Comas, *El fenómeno de la globalización: reflexión introductoria,* 339.
[47] Cf. J. Torres López, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI,* 14 – 18, 26.
[48] Cf. Neznámy autor, *Presentación, Terapia de shock del neoliberalismo*, „Iglesia Viva“, 2012, Nr. 249, 2012, 6.

chudoby a radikalizovali sociálne vylúčenie. Chudoba už nie je záležitosťou peňazí, ale stala sa problémom vzťahov, nerovnosti, problémom (ne)dostupnosti toho, čo spoločnosť dáva jednotlivcom a skupinám. Dochádza ku kriminalizácii chudoby. Chudobní sú nadbytoční, preto sa ich možno zrieknuť. Riešiť problém chudoby vyžaduje súdne obviniť štáty, trhy a farmaceutické koncerny a začať ju chápať na základe limitov sociálneho systému, z pohľadu tých, ktorí sú na periférii[49].

Vďaka vyššej produkcii enormne vzrástla úroveň svetového obchodu. To vyvolalo dopyt po lacnej pracovnej sile. Tej je v rozvojovom svete dostatok, a preto mnohí môžu, ba musia pracovať za menej ako za 2 USD / za deň. Ľudia kvôli práci migrujú. Rozmer migrácie a jej význam nemá v histórii obdoby. Hoci sú rôzne obmedzenia, migrácia stavia USA i Európsku úniu pred nové situácie, ktoré nútia hovoriť otvorenie o multikultúrnych a multirasových spoločnostiach. Migrácia je veľakrát motivovaná snahou o prežitie. A migranti sa vo vyspelých krajinách často stretnú s rasizmom alebo xenofóbiou.

Luciano Pereña hovorí, že medzi negatíva globalizácie možno počítať odľudštenie, neistotu, konflikty a násilie. Tieto skutočnosti predstavujú veľké ohrozenie pre sociálny zmier. Ľudia žiadajú ochranu proti hegemónii kapitálu a tyranii peňazí, ktoré sa stali jediným kritériom pre človeka. Globalizácia je príležitosťou pre progres národov, znamená veľký krok vpred pre celok spoločnosti. Neznamená zákonite stratu morálnych a sociálnych hodnôt, a preto sa musia rozvážne a zodpovedne regulovať efekty globalizácie. Globalizácia nemôže byť jediným arbitrom pravidiel voľného obchodu, ktoré sa viac stará o výnosy než o osoby. Globalizácia financií, ekonomiky, obchodu a práce nesmie nikdy pošliapať dôstojnosť osoby, ani slobodu a demokraciu v národoch[50].

Nie je možné, aby bola globalizácia dobrá pre všetkých a vo všetkých svojich krajnostiach a prejavoch. Nie je namieste ani globafilia ani globafobia. Globalizácia má svojich výhercov a porazených, lebo sa zväčšili rozdiely medzi rozvinutými a rozvojovými krajinami. Vzrástol počet nezamestnaných a nerovnosti v spriemyselnených krajinách. Cieľom nie je zastaviť proces globalizácie, lebo je to nemožné, ale usmerniť a dať ju do služieb spoločného dobra. Ekonomická globalizácia je úžasným nástrojom na vytváranie bohatstva, ale nie na jej prerozdeľovanie. Je náročné

[49] Cf. J. Garcia Roca, *La criminalización de la pobreza,* „Iglesia Viva“, 2012, Nr. 249, 31 – 32.
[50] Cf. L. Pereña, *Globalización sí, pero social; La globalización de la solidaridad será el nuevo reto del tercer milenio,* 27.

zlícovať požiadavky trhu s požiadavkami solidarity a etiky. Globálna kultúra solidarity musí vyvážiť proces ekonomickej globalizácie[51].

Leonardo Boff, jeden zo zakladateľov tzv. teológie oslobodenia, sa díva na globalizáciu z pohľadu sociálnej reality v jeho rodisku v Brazílii a hovorí, že ak sa nevytvoria mosty solidarity a politiky na vytvorenie svetovej rovnováhy, bohaté krajiny budú musieť budovať nespočítateľné berlínske múry, aby obránili hojnosť v spoločnosti proti inváziii hladných, ktorí klepú na dvere a chcú mať iba účasť – aspoň spolu s psami – na odrobinkách pri bohatých hostinách. A Leonardo Boff ďalej hovorí, že namiesto globalizovania trhu treba globalizovať solidaritu, kolektívny súcit s obeťami, rešpekt k vlastnej kultúre, zdieľanie dobier, starostlivosť o životné prostredie, spolucítiť s ponížených a utláčanými. Potrebujeme perestrojku kapitalizmu[52].

V dejinách ekonomiky sa vytvoril mýtus, že čím vyšší bude ekonomický rast, tým bude menej chudoby. Ľudia tomu uverili. Obdobie hojnosti považovalo chudobu za niečo výnimočné, čo sa týkalo iba nejakých jednotlivcov a nachádzala sa na ostrovčekoch spoločnosti. Takáto analýza skutočnosti bola veľmi čiastočná a nebrala do úvahy volanie a nariekanie časti obyvateľstva, ktorá bola umlčovaná hlukom z ekonomickej prosperity. Nerásť sa považovalo za prekliatie pre jednotlivcov i národy. Iba oznámenie o raste hrubého národného produktu upokojí trhy, uľaví jednotlivcom a je zárukou budúcnosti pre jednotlivcov i skupiny. Ekonomický rast zlepšil životné podmienky, pomohol vykynožiť choroby, rozvinul sociálnu politiku a z chudoby učinil marginálny problém. Problém nastane v momente zániku ekonomického rastu, teda v recesii, či v nulovom raste. Na chudobných sa zabúdalo, teraz sú odstrčení. Vôbec sa s nimi nepočíta. Mýtus o nekonečnom ekonomickom raste sa dotkol miliónov obyvateľov prostredníctvom nezamestnanosti a učinila zo spoločnosti spoločnosť nezamestnaných. Rodiny strácajú strechu nad hlavami, ľudia sú závislí na sociálnej pomoci. V období nulového či záporného rastu nejde o chudobných. Oni krízu nespôsobili, z krízy sa vyjde s nimi i bez nich. Treba zachrániť banky, previesť sanáciu zahraničného dlhu[53].

V politickom a diplomatickom svete je vnímaná určitá obava povedať pravdu, pomenovať zlo a nespravodlivosť. Politická korektnosť všetko zahladí. Dobro a pravda nie sú na prvom mieste záujmu politikov, ale ich záujmom je skôr zachovať moc

[51] Cf. J. Bestard Comas, *El fenómeno de la globalización: reflexión introductoria,* 341 – 343.
[52] Cf. L. Boff, *Opción por los pobres, teologia de la liberación y socialismo hoy*, 130 – 131.
[53] Cf. J. Garcia Roca, *La criminalización de la pobreza,* 39 – 40.

a privilégiá. Sme toho svedkami okázalej priepasti existuje medzi vyhláseniami politických činiteľov a ich konania, medzi návrhmi ekonómov a tým, čo sa v skutočnosti deje. Mnoho vodcov odmieta uznať smutnú realitu, v ktorej ľudia žijú. Úplne sa odtrhli od reality. My všetci sme súčasťou tohto systému, ktorý vytvára chudobu a neistotu aj pri tak módnom fenoméne, akou je globalizácia.

Globalizácia chudoby

Dnešná globalizácia súvisí s počítačovým vekom a vekom internetu. Ovplyvňuje to však iba menšinu, ktorá žije na vysokej sociálnej úrovni. To znamená, že veľká časť obyvateľov Zeme trpí hladom a nemá prístup k vzdelaniu, zdraviu, bývaniu, pitnej vode. Dôsledkom toho je nerovnosť v prístupe k univerzálnym dobrám ľudstva. To len zväčšuje sociálne rozdiely, vzdialenosť medzi chudobnou väčšinou a bohatou menšinou. Viac ako trhovou ekonomikou, ktorá je motorom globalizácie, je to systém bez milosrdenstva a súcitu s tými, ktorí zostávajú bokom a sú doslova vylúčení, pokiaľ ide o univerzálny pokrok ľudstva.

Kritérium chudoby sa mení podľa času a miesta. Chudobní sú vždy na vedľajšej koľaji. Sú podvádzaní, rozptyľovaní, a utvrdzovaní v tom, že poznajú svoje práva a plnia si svoje povinnosti. Keď to zachovajú, je im sľúbené šťastie, ktoré je v konečnom dôsledku vo viacrozmernom svete fiktívna.

Neustály nárast počtu chudobných, ktorých je väčšina na celom svete, sa stávajú chudobnejšími aj kultúrne, morálne a duchovne. Prepadajú nenávisti a násiliu, ktoré ich vedie k tomu, že sa namiesto zjednotenia rozdelia. Rastie globalizácia sebectva, ktorá oslepuje nielen bohatých a vodcov mnohých krajín, ale ovplyvňuje aj chudobných. Svätý Otec František v *Evangelii Gaudium* povedal, že „*niektorí obhajujú ekonomické teórie, ktoré tvrdia, že bohatnutie bohatých časom vytvorí blahobyt aj pre chudobných, a tiež teórie, ktoré predpokladajú, že ekonomický rast podporený voľným trhom dokáže sám od seba vyprodukovať väčšiu rovnosť a začlenenie ľudí do spoločnosti vo svete. Tento názor, ktorý nebol nikdy potvrdený konkrétnymi faktami, je znakom neprezieravej a prostoduchej dôverčivosti v dobro tých, ktorí majú v rukách ekonomickú moc a „posvätné" mechanizmy vládnuceho ekonomického poriadku. Vylúčení medzičasom stále čakajú"*[54]. Či sme neprišli pred veľký múr, ktorý nedokážeme prekonať, a pred ktorým sme všetci paralyzovaní, počnúc staršími ľuďmi? Narážame na tento obrovský múr, ktorý nemá únikový východ. Rysujú sa tri prístupy: Pre niekoho svetom hýbe ekonomika a

[54] EG 54.

peniaze. Pre iného je to konkrétna činnosť, duchovná sila, ktorá mení svet, pre iného zasa akademická pôda. Medzi týmito tromi koncepciami, tromi víziami, môže dôjsť k vyváženej komplementárnosti. Všetci túžia po plnohodnotnom živote: mať prístup k zamestnaniu, energiám a pitnej vode, možnosti zabezpečiť a postarať sa o členov rodiny, mať prístup k školskej dochádzke pre deti a slušného ubytovania[55].

Medzi bohatými a chudobnými sa priepasť naďalej zväčšuje. Pápeži a hlavne Ján Pavol II. to vhod i nevhod neprestajne opakovali. Rovnako kresťanská tradícia a sociálna náuka Cirkvi vždy bránili univerzálne poslanie materiálnych dobier a bohatstva.

I. 2. Kresťanské chápanie systémových zmien

Emeritný pápež Benedikt XVI. v encyklike *Caritas in Veritate* povedal, že „*základnou novotou bola explózia vzájomnej planetárnej závislosti, všeobecne známa ako globalizácia. Pavol VI. ju čiastočne predvídal. Prekvapujúci je však rozsah a rýchlosť, s akou sa rozvinula. Tento proces, ktorý sa zrodil v ekonomicky rozvinutých krajinách, svojou povahou zahrnul do seba všetky ekonomiky. Bol hlavným hýbateľom, aby sa celé oblasti vymanili zo zaostalosti, a sám v sebe predstavuje obrovskú príležitosť. Ak však nebude vedený láskou k pravde, môže tento planetárny rozmach viesť k rizikám doteraz neznámych škôd a k novým rozdeleniam ľudskej rodiny*“[56].

Julio Lois vo svojom príspevku do súborného diela o prioritnej voľbe chudobných napísal tieto slová: „Čo sa považuje za kľúčové až urgentné, aby mal boj proti chudobe zmysel a efekt je spoznať čo najprecíznejšie mechanizmy kapitalistickej spoločnosti. Len to učiní našu činnosť efektívnou. Vágne a nadšené volania po rešpektovaní ľudskej osoby, ktoré neberú do úvahy hlboké príčiny aktuálneho sociálneho systému a konkrétne podmienky budovania spravodlivej spoločnosti, nevedú vôbec nikam a z dlhodobého hľadiska predstavujú subtílne spôsoby, ako klamať iných i seba samých“[57].

XX. storočie je špecifické rýchlosťou zmien, ktoré v ňom nastali a ktoré boli rýchlejšie, ako dovtedy známe dejiny ľudstva. V európskom kontexte sa rozpadlo Rakúsko – Uhorsko, vznikli národné štáty, rozvojové Rusko sa stalo boľševickým

[55] Cf. P. Opeka, *Una experiencia desde la perspectiva de los pobres*, „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/5, 370 – 373.
[56] CiV 33.
[57] J. Lois, *Opción por los pobres*. *Síntesis doctrinal*, In: J. Ma. Vigil, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader, 1991, 17 – 18.

a komunistickú ideológiu exportovalo do Európy i poza jej hranice. Pohľad na svet formou národného socializmu priniesol so sebou nacizmus a fašistickú diktatúru. Priemyselná revolúcia siahajúca do začiatkov XIX. storočia zmenila životy, životné podmienky, priniesla pracovné príležitosti. To prinášalo so sebou narastanie sociálnych rozdielov a nové formy chudoby. Po druhej svetovej vojne vznikli dva bloky, dva nezmieriteľné militárno-ekonomické tábory. V socialistickom bloku sa kráčalo formou plánovaného hospodárstva a centrálneho plánovania, kým v kapitalistickom formou liberalizácie a trhového hospodárstva. Priepasti v životnej úrovni obyvateľov v európskom kontexte sa každým rokom zväčšovali. Uzavreté hranice, ktoré bolo možné prekročiť iba s cestovnou doložkou a devízovým prísľubom neboli jedinými bariérami. Túžba ľudstva po slobode, po jednote, všeobecnom bratstve, po svete bez bariér a hraníc sa mohla zrealizovať po páde socialistického bloku v Európe. Tento model sveta sa ukázal ako úloha nie ako hotový produkt. Rast rozvinutých ekonomík, liberalizácia trhov a demokratizácia života v časti európskeho spoločenstva predstavovali veľkú nádej na odstránenie všetkých foriem chudoby. Ukázalo sa, že Západná Európa a Severná Amerika nie sú „zasľúbenou zemou“. Aj proces globalizácie, teda vzájomná ekonomická spolupráca na celej zemeguli namiesto zmenšenia až odstránenia len zväčšila rozdiely medzi bohatých Severom a chudobným Juhom. Objavili sa nové rozmery biedy, akými sú nezamestnanosť, zlé podmienky na bývanie, bezdomovectvo, patologické rodiny, závislosti[58].

Od Cirkvi sa chce počuť riešenie alebo aspoň usmernenie v najrozličnejších problémoch sveta. Fenomén globalizácie a systémových zmien je problém a výzva, na ktoré nejestvuje v Cirkvi jednoznačný postoj. Cirkev sa nesnaží dať technické riešenia, ale chce pripomenúť, že akékoľvek riešenie musí postaviť človeka nad peniaze, pokrok, prácu. Niektoré texty, hoci vznikli v konkrétnej dobe majú prorocký rozmer, iné sú zase historicky podmienené a stratili svoju platnosť. Možno sa bude zdať výber textov jednostranný, ale chceme povedať, že všetky citované texty boli podpísané pápežmi a patria do sociálnej náuky cirkvi.

Sociálna náuka Cirkvi rozvinula analýzu štruktúr spoločnosti. Vyzdvihla dôstojnosť ľudskej osoby, jej slobodu, vyžaduje presné podmienky pre ekonomický, sociálny, právny, politický i kultúrny poriadok, ktoré ju umožňujú, znemožňujú alebo jej bránia.

[58] Cf. J. Balicki, heslo: *Polityka społeczna*, In: B. Szlachta, *Słownik społeczny*, WAM, Krakov 2004, 895.

Pavol VI. v exhortácii *Evangelii Nuntiandi* poukázal na sociálnu[59] a politickú dimenziu kresťanskej viery, keď povie, že „*evanjelizácia, povznesenie človeka, jeho rozvoj a oslobodenie sú skutočne úzko späté" a nemožno nehovoriť o záležitostiach, ktoré sa „týkajú spravodlivosti, oslobodenia, rozvoja a mieru"*[60]. Preto je kompetentná vyjadrovať sa k záležitostiam týkajúcim sa človeka vo všetkých jeho dimenziách.

Špekulatívne obchodovanie, hrabivosť, rast na úkor druhých, korupcia

Náš ekonomický rast sa udial na úkor národov, ktoré nazývame rozvojové. Náš rast je priamoúmerný zaostalosti iných. Je nelogické, ani spravodlivé, aby rast malej skupiny bol podporovaný a živený väčšinou svetovej populácie. Ekonomický rast nebol schopný umenšiť chudobu vo svete, skôr predátorský kapitalizmus pôsobí ako faktor každodenného ochudobnenia[61]. Nemožno hovoriť o ekonomickom raste, keď každých šesť sekúnd zomrie jedno dieťa na podvýživu a miliarda ľudí žije z menej ako dvoch dolárov na deň.

Na základe správ z finančných trhov sa zdá, že tieto sú akýmisi magickými bytiami, ktoré hovoria prostredníctvom úrokov a ziskov. Skoro nikto nerozumie, ako sa vyprodukovali, ani kde sa nachádzajú získané peniaze, nikto nevie kam ideme, kam to smeruje ani kedy vyjdeme z turbulencií. Všetci sa cítia byť pod tlakom trhov, ktoré o všetkom rozhodujú a pod tlakom ľudí, ktorí sú za nimi a ktorí sú vďaka svojej neviditeľnosti imúnni. Stáva sa samozrejmosťou, že sa zisky privatizujú a straty sa socializujú. Špekulatívne transakcie, ktoré prevádzajú manipulátori bez škrupúľ a hrabiví akcionári, podozriví bankári, ktorí predávajú rizikové, podradné hypotéky, finančný systém bez prepojenia na produktivitu[62].

Na ekonomiku majú enormný vplyv ratingové agentúry (Moody´s, Standard and Poor´s, Fitch), ktoré sú tak uznávané všetkými, že od ich ratingu závisia úrokové sadzby a od ich svojvôle závisia tie najskazenejšie efekty finančných špekulácií[63]. Hoci ich dobré meno veľmi utrpelo v roku 2008, keď dali najvyššie hodnotenie o ekonomickom zdraví spoločnosti Lehman Brothers[64], ako aj napr. podvodníkovi Bernardovi Madoffovi[65], ktorí

[59] Cf. EN 29.
[60] EN 31.
[61] Cf. J. Garcia Roca, *La criminalización de la pobreza,* 42.
[62] Cf. J. Garcia Roca, *La criminalización de la pobreza,* 46 – 47.
[63] Cf. D. Velasco, *La fascistización de la política institucional y el control de la política y social*, 12.
[64] Cf. https://www.theguardian.com/business/2013/sep/13/lehman-brothers-was-capitalism-to-blame, (16.10.2020).
[65] Cf. https://www.investopedia.com/terms/b/bernard-madoff.asp, (16.10.2020).

začiatkom jesene 2008 skrachovali, predsa ich vplyv na svetovú ekonomiku je naďalej enormný.

Princíp personality

V encyklike *Centesimus Annus* sv. Ján Pavol II. pripomenul, „*že kresťanská viera, keďže nie je ideológiou, sa neusiluje vtesnať spoločensko-politickú skutočnosť do ustrnutej schémy a uznáva, že ľudský život sa v dejinách realizuje v rôznych, a nie vždy bezchybných podmienkach*“[66] a bude vždy pozorná na jestvovanie nebezpečenstva fanatizmu a fundamentalizmu natláčaním svojej predstavy o pravde a dobre[67]. Cirkev vyjadruje svoj postoj a názor na historický vývoj spoločnosti, na trh, fungovanie firiem, demokraciu, štátneho zriadenia a nesnaží sa ich pokresťančovať, ale neustále pripomínať etický rozmer ľudského konania a nutnosť nasmerovania na spoločné dobro.

V tej istej encyklike sv. Jána Pavla II. nachádzame sugestívny návrh, ktorý je na míle vzdialený strate ilúzií, nihilizmu či bezradnosti z hospodárskeho „*systému chápanému ako metóda, ktorá zabezpečuje absolútnu nadvládu kapitálu, nadvládu vlastnenia výrobných prostriedkov a pôdy nad slobodnou subjektivitou ľudskej práce (...) ale spoločnosť, v ktorej jestvuje sloboda práce, podnikania a účasti*“. *Teda spoločnosť, ktorý zabezpečí všetkým účasť na integrálnom rozvoji osôb, spoločností a národov. Je neprijateľné „tvrdenie, že po porážke takzvaného „reálneho socializmu“ ostáva kapitalizmus ako jediný model hospodárskej organizácie*“[68]. Svet sa nenachádza v dvoch táboroch územne limitovaných, ale všetko naberá planetárne rozmery, hlavne sociálna otázka.

Princíp spoločného dobra v globalizovanom svete

Lev XIII. sa nebojí pomenovať zaobchádzanie s robotníkmi ako otrocké, čo moderna považovala za prekonané. „*Robotníci postupne zostávali osamotení a bezbranní napospas chamtivosti zamestnávateľov a bezuzdnej konkurencii. (...) nenásytná úžera, (...) monopol výroby a obchodu, takže nepatrný počet prehnane bohatých navalil na nesmierne množstvo proletárov bremeno takmer otrocké*“[69]. Pius XI. v roku 1931 uprostred hlbokej ekonomickej krízy povedal: „*Skutočne, ctihodní bratia a milovaní synovia, pohliadli sme na súčasný hospodársky poriadok a našli sme ho hlboko*

[66] CA 46c.
[67] Cf. CA 46c.
[68] CA 35.
[69] RN 2.

skazený“[70]. Pod súčasným hospodárskym poriadkom by sme si mohli predstaviť medzivojnové obdobie, ktoré bolo prekonané tak ako aj tento výrok. Ale práve v globalizácii aktuálnej ekonomiky, s mnohými krajinami v rozvoji industrializácie s tvrdými sociálnymi podmienkami len aby boli konkurencieschopní sú slová Pia XI. aktuálne ako nikdy predtým.

Ľudstvo je svedkom toho, že vďaka globalizácii svetovej ekonomiky sa len zväčšuje bohatstvo malej skupiny a rastie chudoba a bieda chudobných. Nezmyselne vysoké čiastky sa investujú do zbrojenia. Tieto idey zachytil už Ján XXIII. v encyklike *Mater et Magistra*: „*Avšak v niektorých z týchto krajín s krajnou biedou mnohých ľudí krikľavo a výrazne kontrastuje hojnosť a bezhraničný luxus hŕstky privilegovaných. V iných krajinách zasa je súčasná generácia nútená trpieť neľudské strádanie, aby sa zvýšila produktivita národného hospodárstva v takom tempe, že to presahuje medze únosnosti spravodlivosti a ľudskosti. Napokon v i ďalších krajinách sa veľká časť príjmov odoberá na uplatnenie alebo udržanie nesprávne pochopenej národnej prestíže alebo sa vynakladajú obrovské prostriedky na zbrojenie“*[71]. To sú znaky hlboko skazenej ekonomiky.

Ján XXIII. tiež pripomína, že ekonomika a hospodársky rozvoj nie je len na akumulovanie bohatstva, ale aj na prerozdelenie: „*Hospodársky rozvoj má primerane sprevádzať aj rozvoj sociálny, aby zo vzrastu produktivity mali úžitok všetky občianske vrstvy. Treba bedlivo dohliadať a efektívne sa pričiňovať o to, aby sa nezväčšovala ekonomicko-sociálna nerovnováha, ale aby sa, pokiaľ možno, zmierňovala“*[72]. Došlo však k odpojeniu ekonómie od etiky. Max Weber povedal, že ciele určuje na národnej úrovni štát a na individuálnej psychológia. Ekonómia je chápaná ako neutrálna veda, ktorá hľadá efektivitu v dosahovaní cieľa. Morálka má povedať, či je cieľ dobrý alebo zlý. A to je neustály boj[73].

Pius XI. už v roku 1931 naznačí, kam je schopná dôjsť ekonomická snaha bez regulácie a bez zohľadnenie princípu spoločného dobra: „*Voľná konkurencia totiž zničila samu seba; namiesto voľného trhu nastúpila ekonomická hegemónia; ziskuchtivosť priviedla za sebou neudržateľnú žiadostivosť po nadvláde; a celé hospodárstvo sa tak*

[70] QA 128.
[71] MM 56.
[72] MM 60 (v španielskej verzii MM 73).
[73] Cf. A. Argandoña, *Economia y etica,* Manual de doctrina social de la Iglesia, B.A.C., Madrid 1993, 385 – 387.

stalo hrozivo tvrdým, neúprosným a ukrutným"[74]. Prospech a zisk sa stali hlavnou hybnou silou ekonomického pokroku a konkurencia najvyšším zákonom ekonomiky. Súkromné vlastníctvo výrobných prostriedkov ako absolútne právo bez obmedzení a primeraných sociálnych záväzkov. Tento bezuzdný liberalizmus viedol k diktatúre, ktorú pomenoval vo vyššie citovanom bode Pius XI. ako „*hanebný bankový internacionalizmus alebo medzinárodný peňažný imperializmus.*[75]"

Je všetkým zrejmé, že v našej dobe sa hromadí nielen bohatstvo, ale aj obrovská a tyranská ekonomická moc v rukách niekoľkých, ktorí väčšinou nie sú vlastníkmi, ale iba správcami a administrátormi bohatstva uloženého v depozite, a ktoré spravujú podľa svojej vôle a vlastného uváženia[76]. Svoju vládu vykonávanú najtyranskejším spôsobom prostredníctvom tých, ktorí majú peniaze v rukách. Taktiež sa zmocňujú financií a majú moc nad úvermi. Z tohto dôvodu by sa zdalo, že spravujú „krv", z ktorej žije celá ekonomika a podľa všetkého majú v hrsti jej dušu, aby nikto nemohol ani len dýchať proti ich vôli[77]. Toto hromadenie zdrojov a sily v jedných rukách je takmer charakteristická vlastnosť súčasnej ekonomiky. Je to prirodzený dôsledok neobmedzenej slobody konkurenčného boja, z ktorého vyšli iba tí najmocnejší, čo by sa dalo povedať inak: najnásilníckejší a najmenej berú ohľad na svedomie[78].

Pavol VI. v príhovore k podnikateľom, ktorí sa zišli na XI. národnom kongrese kresťanských podnikateľov v Neapole, im položil otázku, že čo má náboženstvo spoločné s podnikaním? Nie je to niečo heterogénne? Koľko bohatých kresťanov alebo nekresťanov by dnes prijalo, že nie sú vlastníkmi, ale správcami majetku, a že ho nemôžu spravovať podľa ľubovôle? Sociálno-ekonomický systém, ktorý zastáva kritérium jednostrannosti vlastníctva výrobných prostriedkov, ekonomiky zameranej na prevažujúci súkromný zisk, neprináša dokonalosť, neprináša mier, neprináša spravodlivosť, ak naďalej rozdeľuje ľudí na neredukovateľne nepriateľské triedy. Mnoho nešťastí vzniká v dôsledku hľadania ľudského blahobytu založeného výlučne a prevažne na ekonomických statkoch a dočasnom šťastí vychádzajúceho z tejto materialistickej štruktúry života, ktorú možno pripísať nielen tým, ktorí zo starého dialektického materializmu robia základnú dogmu smutnej sociológie, ale aj všetkým, ktorí umiestňujú

[74] QA 109.
[75] QA 109.
[76] Cf. QA 105.
[77] Cf. QA 106.
[78] Cf. QA 107.

zlaté teľa na miesto, ktoré patrí Bohu nebies a zeme. A pochopili ste, že prijatie kresťanského posolstva je pre vás obeťou: zatiaľ čo pre chudobné triedy je to posolstvo požehnania a nádeje, pre vás je to posolstvo zodpovednosti a odriekania[79].

Princíp solidarity a sociálny hriech v globalizovanom svete

Druhý vatikánsky koncil hovorí o tom, že „*medzi znameniami našich čias si zasluhuje osobitnú zmienku vzmáhajúci sa a nepotlačiteľný pocit spolupatričnosti všetkých národov"*[80]. Svätý pápež Ján Pavol II. v *Solicitudo rei socialis* výstižne popísal tento princíp, ktorý ako prvý spomína Pápež Pius XI. v encyklike *Quadragesimo anno*: „*Skutočnosť vzájomnej závislosti sa dnes chápe ako rozhodujúci systém vzťahov hospodárstva, kultúry, politiky a náboženstva a prijíma sa ako morálna kategória. Ak sa teda vzájomná závislosť prijme v tomto zmysle, potom sa patričná odpoveď na ňu, t.j. solidarita stáva morálnym a sociálnym postojom, čnosťou. (...) Praktizovanie solidarity vo vnútri spoločnosti je vtedy účinné, ak sa jej jednotliví členovia navzájom rešpektujú ako osoby. (...) Opus solidarietatis pax, t.j. pokoj je ovocím solidarity"*[81]. *Benedikt* XVI. v *Deus caritas est* hovorí o globalizácii ako o prostriedku k poskytovaniu humanitárnej pomoci bratom v núdzi[82]. Na druhej strane treba povedať, že táto globalizácia je vo svojej podstate neoliberálna, ktorá je viac *sociálnym hriechom,* tak ako to veľmi dobre pochopil sv. Ján Pavol II. v *Solicitudo rei socialis*[83]. Sociálna náuka Cirkvi stále chápala hriech ako osobnú záležitosť, zlý skutok, ktorý pochádza zo slobody ľudského neopakovateľného a jedinečného bytia. Tento koncept osoby a hriechu je nepopierateľný. Ale o sociálnom hriechu hovoríme vtedy, keď sa odvolávame na osobné hriechy, ktoré ohrozujú základné požiadavky spoločného dobra, teda hriechy, ktoré kvôli samotnému účelu majú sociálne dopady, ktoré sú tak vážne a tak bezprostredné na ostatných, že ich nazývame sociálnym hriechom[84].

Neoliberálna globalizácia je len pre niektorých – hlavne je však proti väčšine národov z Juhu a tiež vo väčšine prípadov i na Severe a je chápaná skôr ako spôsob života

[79] Cf. Pavol VI., *Discurso del Santo Padre Pablo VI. a la unión de empresarios y dirigentes católicos,* 8. 6. 1964, http://www.vatican.va/content/paul-vi/es/speeches/1964/documents/hf_p-vi_spe_19640608_economia.pdf, (11.2.2021).
[80] AA 14.
[81] SRS 38 – 40.
[82] Cf. DCE 30a.
[83] Cf. SRS 36.
[84] Cf. Kompendium sociálnej náuky Cirkvi, body 117 – 119.

pre privilegovaných hlavne v „kresťanských“ a „charitatívnych“ národoch[85]. Práve preto, že trh má iba svoju logiku, a teda logiku trhu, treba ho regulovať, teda zameriavať ho na „*dosahovanie spoločného dobra, o ktoré sa má starať aj a predovšetkým politická moc*“[86]. Benedikt XVI. v tej istej sociálnej encyklike poukázal na to, že „*interakcia medzi národmi celej planéty nás vyzýva usilovať sa o integráciu v znamení solidarity*“[87] a nevylučovať chudobných, ktorí sa takými stávajú z rôznych príčin[88].

Princíp solidarity a zahraničný dlh v globalizovanom svete

Ponuka kapitálu, ktorý bol obľúbeným prostriedkom na napomáhanie rozvoja, sa po zmene okolností stal škodlivým, pretože „*krajiny, aby vyhoveli platobným záväzkom, boli nútené vyvážať kapitál potrebný na vzrast alebo priamo na udržanie svojej doterajšej životnej úrovne*“[89]. Samozrejme, platí morálna zásada, že dlhy sa „*musia platiť. (...) Nesmie sa nástojiť, aby sa zmluvné dlžoby splácali za neznesiteľných obiet*“[90]. Ako poznamená Pavol VI. v Populorum progressio: „*Úroková miera a dĺžka pôžičiek sa môžu upraviť znesiteľným spôsobom pre jedných i druhých tým, že sa bude dbať na rovnováhu medzi darmi, bezúročnými pôžičkami s veľmi nízkymi úrokmi a amortizačnou lehotou*“[91].

Priorita ľudskej práce pred kapitálom

S ekonomickou krízou sa objavili dva fenomény, ktoré boli predtým takmer neznáme, a tým je nezamestnanosť a práca načierno. Veľká hospodárska kríza 1929-33, potom ropná kríza v 1973, finančná kríza 2008, Covidová kríza 2019, a všetky krízy vplývali na udržanie i stratu pracovných miest a bujnenie šedej ekonomiky. Nezamestnanosť nie je novým fenoménom, ale na rozdiel od minulosti, keď chudobnými boli robotníci pracujúci v konkrétnych odvetviach teraz sú chudobnými hlavne tí, ktorí nepracujú[92]. Dnes zamestnanosť je jediným indikátorom ľudskosti. A teda ten, kto je nezamestnaný nielen že trpí, že nemá prácu ale aj tým, že nemá spoločenské uznanie,

[85] Cf. J. I. Calleja Saenz de Navarrete, *Lectura de la Encíclica „Deus Caritas est“,* „Lumen“, 2005, Nr. 54, 431 – 432.
[86] CiV 36.
[87] CiV 53.
[88] Cf. CiV 53.
[89] SRS 19.
[90] CA 35.
[91] PP 54.
[92] Cf. J. J. Romero Rodríguez, *Sociedad, política y economia en el cambio de siglo*, 40.

chýba mu ochrana zo strany systému (zdravotnícka starostlivosť, sociálne zabezpečenie, dôchodok, atď.), redukcia práv[93].

Druhou príčinou chudoby je práca načierno. Ľudia takto pracujúci strácajú všetko, čo sa vydobylo v ich prospech: zdravotná starostlivosť v prípade nehody alebo úmrtia, platy sú nižšie ako ich garantuje zákon, ľudia sú platení od odvedenej práce, tak to vedie k práci až do úmoru. Fenoménom, ktorý sa objavil vo východnej Ázii je tzv. sweat shops, teda otrocká práca hlavne v odevnom priemysle. Milióny detí pracujú vo fabrikách svetovo uznávaných značiek[94]. Robotníci sú vykorisťovaní a pracujú ako otroci[95].

Juan Torres López hovorí o tom, že trh práce je príčinou upadnutia do finančnej chudoby, ako aj do celkového vylúčenia zo sociálneho života. Práca nielen že nechráni pred chudobou, ani tá, ktorá je na dobu neurčitú a človek ju má po celý rok. Mať zle zaplatenú prácu celý život znamená zostať chudobným po celý život. Dnes v mene flexibility pracovného trhu môžu fabriky zamestnať len na niekoľko hodín, aby sa vyhli dlhodobým pracovným zmluvám a vytvárajú tak závislosť zamestnancov a podmanenie si doteraz nevídané[96]. Ekonómovia považujú platy za obyčajné náklady (výdaje) a tak si ospravedlňujú snahu udržať ich čo najnižšie, aby bol finálny zisk čo najvyšší a bol zachovaný ekonomický rasť[97].

Práca je vždy primárnou účinnou príčinou, zatiaľ čo kapitál je iba nástroj. Súbor prostriedkov je plodom historického dedičstva ľudskej práce[98]. Správny a morálne oprávnený môže byť len taký systém, ktorý vo svojej podstate prekonáva protiklad medzi prácou a kapitálom a snaží sa utvárať sa podľa vyššie uvedeného princípu podstatnej a efektívnej priority ľudskej práce v celom výrobnom procese[99]. Z tohto pohľadu treba neustále revidovať pozíciu „strnulého“ kapitalizmu, ktorá obhajuje výlučné právo na súkromné vlastníctvo výrobných prostriedkov ako nedotknuteľnú „dogmu“ v hospodárskom živote. „Zásada úcty k práci vyžaduje, aby toto právo podliehalo tvorivej revízii tak v teórii ako aj v praxi. Ak je totiž pravda, že kapitál ako súhrn výrobných prostriedkov je zároveň aj výsledkom práce generácií, takisto je pravda, že kapitál sa

[93] Cf. J. García Roca, *La criminalización de la pobreza,* 41.
[94] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 84.
[95] Cf. https://www.euronews.com/living/2020/07/10/exploitation-and-sweatshops-are-at-the-core-of-fast-fashion-it-s-time-to-dismantle-the-sys, (16.10.2020).
[96] Cf. J. Torres López, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI*, 18 – 22.
[97] Cf. J. Torres López, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI*, 28.
[98] Cf. LE 12.
[99] Cf. LE 13.

neprestajne tvorí vďaka práci vykonávanej pomocou tohto súhrnu výrobných prostriedkov[100]. Sv. Ján Pavol II jasne povedal to, čo je základným pilierom sociálnej náuky Cirkvi, teda že práca má prvenstvo pred kapitálom; kapitál je iba nástroj, zatiaľ čo práca je príčinou bohatstva.

Po páde komunistického bloku sa zdá, že kapitalizmus vo svojej liberálnej forme predstavuje jediný spôsob riadenia ekonomiky. Musíme povedať, že aktuálne iný nemáme, ale aj v ňom sa máme usilovať o zachovanie zásad spravodlivosti v pracovnom procese. Rast ekonomík rozvinutých krajín stále viac zväčšuje priepasť medzi nimi a chudobnými, zadlženosť celých národov ich vháňa do hladu a zúfalstva[101]. Zadlženosť domácností, život na dlh je nový fenomén, ktorý si tiež vyžaduje pozornosť.

Právo na prácu a spravodlivú mzdu v globalizovanom svete

Podľa náuky koncilu ľudská osoba „*je a musí byť základom, subjektom i cieľom všetkých spoločenských inštitúcií*“[102]. Pavol VI. hovorí o práve každého človeka „*na prácu, na možnosť rozvíjať svoje schopnosti a svoju osobnosť vykonávaním svojej profesie, na spravodlivú odmenu“*[103]. Dnes si každý uvedomuje závažnosť problému nezamestnanosti, ktorá predstavuje problém nielen v rozvinutých krajinách, ale o to viac v tých rozvojových. Je to vážny problém v krajinách, kde je veľa mladých ľudí[104], ktorí si nevedia nájsť prácu a postupom času ani nechcú.

Subjekt práce sa nemení, je stále ten istý, ale z objektívneho hľadiska dochádza k ďalekosiahlym zmenám. Cirkev stojí na strane chudobných. A chudobní „*sa objavujú v rozličných podobách, na rozličných miestach a v rozličných situáciách; v mnohých prípadoch sa objavujú ako dôsledok zneváženia dôstojnosti ľudskej práce, a to buď preto, že sa obmedzili pracovné príležitosti, teda pre pohromu nezamestnanosti, alebo preto, že sa znižuje hodnota práce a práv, ktoré z nej vyplývajú, najmä z práva na spravodlivú mzdu a na zabezpečenie pracujúcej osoby a jej rodiny*.[105]“

Závislosti a osobná nezodpovednosť, konzumizmus ako globálna koncepcia života

Kríza hodnôt vedie k rastu asociálneho správania akým je prostitúcia, delikvencia a drogové závislosti. Výroba a distribúcia drog je najväčším problémom a zároveň

[100] Cf. LE 14.
[101] Cf. CA 35.
[102] GS 25.
[103] OA 14.
[104] Cf. SRS 18.
[105] LE 8.

akýmsi zredukovaním pliagy drogovej závislosti na záležitosť ponuky a dopytu. Peruánci, Kolumbijčania a Bolívijčania produkujú koku, lebo za ňu lepšie platia ako za kávu. Tú predávajú kartelom, tie ju spracujú a cez biele kone ich predávajú na rozvinutých trhoch. Zisk je enormný, a získané peniaze sa používajú na korumpovanie politikov, policajtov, na čierny obchod, na daňové a kapitálové úniky. V menšom je to tabakový priemysel a dostupnosť alkoholu. Jednotlivé národy sa snažia regulovať ich predaj, zaťažujú ich daňami, vyžaduje sa licencia na predaj[106].

Sv. Ján Pavol II. pri skúmaní konzumného správania sa človeka videl naliehavú potrebu výchovy a formácie. Jestvujú potreby, ktoré treba uspokojiť, ako napr. hlad, smäd, oblečenie, bývanie. Ale jestvujú aj také, ktoré sú umelo vytvorené, a človek sa pre ich uspokojenie rozhodne nezriedka pudovo. Vznikajú tak návyky a štýl života, ktoré sú nezriedka telesnému a duševnému zdraviu škodlivé. „*Preto treba pestovať také formy života, v ktorých hľadanie pravdy, krásy a dobra a spoločenstvo s inými v záujme spoločného rozvoja budú určovať spotrebu, úspory a investovanie*. [107]“

Vojnové konflikty v globalizovanom svete

S výnimkou inváze do Československa v roku 1968 sa po druhej svetovej vojne sa väčšina vojenských konfliktov odohrala v treťom svete[108]. V roku 1989 po páde berlínskeho múra sa skončila jedna etapa pretekov v zbrojení, ktorú zvykneme volať Studená vojna. Po 11. septembri 2001 sa celý svet ocitol v boji proti terorizmu a to malo vplyv na predaj a export zbraní[109]. Mnohí si zabezpečili zbrane, ba v niektorých krajinách došlo k prehnanému vyzbrojeniu civilnej spoločnosti.

Predaj zbraní nielenže je príčinou úmrtí v bežnej kriminalite vo veľkých mestách, ale je príčinou vysokých čísel zabitých v otvorených vojnových konfliktoch. Vojenské strety medzi štátmi, ale hlavne medzi etnikami a skupinami vnútri štátu sa rozhoria poväčšine v tých najchudobnejších a najzaostalejších oblastiach a spôsobujú hlad, niekedy až hladomor a emigráciu v rámci štátu alebo aj za jeho hranice.

Vyspelé krajiny sa snažia o obmedzenie predaja zbraní, hlavne nukleárnych a chemických tým krajinám, ktoré ich nemajú. Ale jestvuje tu aj čierny obchod so zbraňami, ktorý je vždy veľmi aktívny v konfliktných zónach[110]. Vojna, vojenský

[106] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 113 – 114.
[107] CA 36.
[108] Cf. H. Rouillé d´Orfeuil, *El tercer mundo, Claves de Lectura,* 44.
[109] Cf. T. Font, *El millionario negocio de las armas,* „Razón y Fe“, 2008, Nr. 1317 – 1318/258, 43 – 52.
[110] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 112.

konflikt i nezmyselné zbrojenie sú priamou príčinou chudoby. Napr. Severná Kórea je najizolovanejším štátom sveta a proti Západu stále odpaľuje rakety a snaží sa o získanie obohateného uránu na výrobu nukleárnych zbraní za cenu uvrhnutia krajiny do izolácie[111] a do potravinovej krízy[112].

V konštitúcii *Gaudium et Spes* koncilovi otcovia konštatovali, že „*hoci nedávne vojny spôsobili nášmu svetu obrovské hmotné a morálne škody, ešte aj teraz každý deň v niektorej časti veta vojna pokračuje vo svojom pustošení. Ba čo viac, používaním čoraz dokonalejších vedeckých zbraní dravosť vojny hrozí priviesť bojujúce strany do oveľa horšieho barbarstva než v minulosti*.[113]“ V tom istom bode sa hovorí aj o možnostiach zdĺhavých a maskovaných vojen či dokonca o hrozbe terorizmu. O antických či stredovekých spôsoboch mučenia sa toho popísalo naozaj veľa, ale barbarstvo človeka v civilizovanom svete je omnoho väčšie. Musí sa prestať s pretekmi v zbrojení, treba zredukovať nukleárne zbrane, lebo je neprípustné, aby pohroma svetovej vojny postihla ľudstvo po tretí krát[114]. Sv. Ján Pavol II. nielen že odsúdil výrobu zbraní, ktorú nazval „vážnym neporiadkom“, takým istým neporiadkom je aj obchod s nimi[115]. V *Redemptor Hominis* svätý pápež povedal: „*Všetci veľmi dobre vieme, že zóny biedy a hladu na našej zemeguli by mohli byť v krátkom čase „zúrodnené“, keby sa obrovské výdavky na zbrojenie, slúžiace vojne a ničeniu, premenili na výdavky určené na výživu slúžiacu životu*.[116]“

Milióny utečencov v globalizovanom svete

Svet nikdy nebol svedkom tak intenzívnej migrácie ako je tomu teraz. Dali sa do pohybu nielen jednotlivci, ale celé národy. Ak peniaze nejdú tam, kde je chudoba, chudoba ide tam, kde sú peniaze. Joaquín García Roca hovorí, že „migrácia už nie je odpoveďou iba na problémy spojené s veľkými štrukturálnymi problémami, ktoré vyháňajú z domoviny kvôli chudobe, nerovnostiam, nedostatku práce a nedostatočné platy, preľudnenie a prírodné katastrofy, diktátorské režimy a vojenské konflikty, ale tiež príťažlivosť cieľovej krajiny, ponuka na trhu práce, kde je nedostatok pracovnej sily,

[111] Cf. https://www.trend.sk/spravy/rok-2020-bez-jadrovych-zbrani-kldr-ma-to-iny-nazor, (13.10.2020).
[112] Cf. https://glob.zoznam.sk/ludia-v-severnej-korei-hladuju-polovica-populacie-trpi-podvyzivou/, (13.10.2020).
[113] GS 79.
[114] Cf. PT 39.
[115] Cf. SRS 24.
[116] RH 16.

práca načierno, demografická nerovnováha a zvádzanie bohatstvom. Títo chudobní [117]“ sú považovaní za tých, ktorí prinášajú rozdielnosť, krízu identity a spôsobujú konflikt civilizácií. Menšiny sa stávajú objektom hnevu, nedôvery a prenasledovania zo strany domácej väčšiny. V globalizovanom svete menšiny neustále pripomínajú neúplný charakter národnej čistokrvnosti[118]. Luis Enrique Alonso Benito v článku o koncepte geta hovorí, že stačí prepojiť imigráciu s getami v mestách, aby ich bolo možné obviniť z toho, že sa nechcú integrovať alebo im prisúdiť subkultúru chudoby[119]. Luis de Sebastián v analýze dát z roku 1992 hovoril o tom, že v osemdesiatych rokoch do USA za celú dekádu prišlo okolo 5 miliónov legálnych a zhruba toľko ilegálnych migrantov takmer z celého sveta, čo predstavovalo asi 2% obyvateľstva. Do Európskej Únie prichádza za 10 rokov okolo 6 miliónov imigrantov. Autor uznáva, že imigrácia prináša aj problémy[120]. EU je svedkom masívnej a nekontrolovanej imigrácie obyvateľov z južnej pologule s cieľom nájsť lepšie podmienky pre život. To je predmetom nekonečných debát ohľadom dvoch postojov: ochrana národného alebo regionálneho pracovného trhu a etické a politické požiadavky dať možnosť mať účasť na výdobytkoch prvého sveta aj iným. Vyrovnaná a štedrá imigračná politika vždy narazí na práva miestnych a potom nastúpi reštriktívna politika, ktorá sa dá udržať iba policajnými prostriedkami[121].

Keď migranti prídu do rozvinutých krajín, nevedia sa uplatniť na trhu práce, lebo buď nemajú v poriadku doklady alebo nemajú zručnosti, ktoré by mohli v práci uplatniť. A preto končia v getách, kde žijú z príspevkov štátu, alebo pracujú načierno alebo sa venujú kriminálnej činnosti. A práve „*dôsledky tohto stavu sa prejavujú aj v tom, že sa stále viac zhoršuje typická rana, ktorá upozorňuje na nerovnováhu dnešného sveta: sú to milióny utečencov, ktorým vojny, prírodné pohromy, prenasledovania a diskriminácie každého druhu odobrali domov, prácu, rodinu a vlasť. Tragédia tohto množstva ľudí sa odzrkadľuje na znetvorených tvárach mužov, žien a detí, ktorí v rozdelenom a nehostinnom svete nemôžu nájsť rodinný kozub*.[122]“

Všetko sa významne skomplikuje, keď sa z produktívnej ekonomiky stane špekulatívna. Ekonomika má byť vo svetle sociálnej náuky Cirkvi podriadená štátu a nie

[117] J. García Roca, *La criminalización de la pobreza,* 37.
[118] Cf. A. Appadurai, *El rechazo de las minorías, Ensayo sobre la geografia de la furia,* Ensayo Tusquets, Barcelona 2007, 110.
[119] Cf. L. E. Alonso Benito, *El concepto de gueto como analizador social, abriendo la caja negra de la exclusión social,* „Revista Sistema“, 2011, Nr. 223, 35.
[120] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 28 – 29.
[121] Cf. L. de Sebastián, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*, 56.
[122] SRS 24.

štát ekonomike. Treba preto „*odsúdiť aj hospodárske, finančné a sociálne mechanizmy, ktoré, aj keď riadené ľudskou vôľou, často fungujú skoro automaticky a ešte viac zväčšujú bohatstvo jedných a chudobu druhých. (...) takéto mechanizmy (...) nakoniec udusia alebo urobia závislými hospodárstva menej rozvinutých krajín*.[123]“ Ekonómia nie je vo svojej podstate zlá, ale dôjde k porušeniu „*správneho usporiadania vecí, keď kapitál viaže na seba robotníkov (...) s cieľom a za podmienok vykorisťovania podnikov, a teda celého hospodárstva podľa svojej vôle a na svoj prospech, neberúc ohľad ani na dôstojnosť robotníkov, ani na sociálny charakter hospodárstva, ani na samotnú sociálnu spravodlivosť a spoločné dobro*.[124]“ Pius XII. v rádiovom posolstve pri príležitosti 50. výročia *Rerum Novarum* povedal, že už Lev XIII. štátu pripomenul, že je „*jeho povinnosťou nielen brániť slobodu právnymi predpismi, ale tiež vydávať sociálne opatrenia s cieľom zabezpečiť blaho svojho národa a všetkých jeho členov, najmä slabých a pozbavených dedičstva, a to sociálnou politikou, a vytváraním zákonníka práce*.[125]“ Z toho ako keby vyplývalo, že hlavnou úlohou štátu je chrániť práva chudobných. Sám Lev XIII. vo svojej encyklike pripomenie, že „*starosť o všeobecné dobro je úlohou a kompetenciou štátu*.[126]“ Ján XXIII to doplní, keď povie, že „*spravodlivosť a nestrannosť môžu dakedy vyžadovať, aby verejní činitelia venovali zvýšenú pozornosť nezámožnejším občanom, lebo títo nemajú toľko možností vymáhať svoje práva a oprávnené nároky*.[127]“

Štátna autorita je tu pre všetkých občanov. Má dozerať na dodržiavanie ľudských práv v hospodárskej oblasti a riadiť ho. „*Nedostatok istoty sprevádzaný korupciou štátnych úradov, šírením nečestných prameňov obohacovania a ľahkého zisku spočívajúcich v nelegálnej a špekulatívnej činnosti, je jedna z hlavných brzd rozvoja a hospodárskeho poriadku*“[128]. Štátne vrchnosti majú dbať o to, „*aby sa vytvorili podmienky, ktoré by jednotlivým občanom umožnili a uľahčili ochranu svojich práv, ako aj plnenie povinností; (...) aby tí, čo sú práceschopní, mali možnosť zamestnania zodpovedajúceho ich schopnostiam; (...) cítiť sa spoluzodpovednými za vykonanú prácu; (...) zakladať intermediárne zväzy, ktoré uľahčujú spolunažívanie a robia ho*

[123] SRS 16.
[124] QA 101.
[125] Pius XII., *Radiomensaje de su Santidad Pío XII en el 50 aniversario de la „Rerum Novarum“*, 1. 6. 1941, http://www.vatican.va/content/pius-xii/es/speeches/1941/documents/hf_p-xii_spe_19410601_radiomessage-pentecost.pdf, (12.2.2021).
[126] RN 26.
[127] PT 23.
[128] CA 48.

užitočnejším; a konečne aby všetci mali účasť primeraným spôsobom a v príslušnom stupni na dobrodeniach kultúry.[129]“

Právo na prácu, na spravodlivú mzdu, na spoluzodpovednosť a na samostatnosť, na kultúru

Systém, ktorý nezaručuje tieto ciele, aj keď dosahuje iné, nie je ani racionálnym, ani humánnym ani spravodlivým, ako to naznačuje nasledujúci odsek: „*Vieme totiž zo skúsenosti, že ak úrady neurobia primerané opatrenia hospodárskeho, politického a kultúrneho rázu, vznikajú (...) stále väčšie rozdiely medzi občanmi. A tým ľudské práva strácajú svoju účinnosť a takisto aj povinnosti*“[130].

Princíp subsidiarity v globalizovanom svete a kríza sociálneho štátu

Kríza sociálneho štátu vedie k narastaniu počtu tých, ktorí sú vo finančných ťažkostiach. Výdobytky sociálneho štátu hlavne v európskom kontexte musia čeliť hlavne po finančnej kríze v roku 2008 veľkým finančným problémom, masívnemu prepúšťaniu, predčasným odchodom do dôchodku, čiernej ekonomike, pretože stále rastie počet tých, ktorí chcú čerpať pomoc od štátu a stále menej je tých, ktorí do spoločného balíka prispievajú. Štát, ktorý má garantovať istú stabilitu, musí v krízovej situácii sám prepúšťať štátnych zamestnancov alebo zamestnancov v štátnych podnikoch. A tieto tri prvky vytvárajú začarovaný kruh a vzájomne sa vyživujú. Ekonomická kríza zbavuje mnohých robotníkov práce. Potom kríza sociálneho štátu ich nechá bez ochrany. A v takej situácii sa ľudia dajú na krivé chodníky. A platí to aj opačne: kto sa zapletie s drogami, bude mať ťažkosti nájsť si prácu, nebude mať podporu a skončí v prostitúcii, delikvencii alebo v predaji drog, aby zarobil peniaze, ktoré potrebuje[131].

Zásada, ktorú Pius XI. formuloval ako princíp subsidiarity hovorí o tom, že verejná moc má mať charakter usmerňovania, podporovania, zastupovania a doplňovania[132], ktorá vplyv a angažovanie sa štátu vysvetľuje nasledovne: „*Ak je nepovolené odobrať jednotlivcom to, čo môžu vykonávať vlastnými silami a vlastným úsilím a prideliť to spoločenstvu, tak je nespravodlivé preniesť na väčšiu a vyššiu spoločnosť to, čo môžu vykonávať menšie a nižšie spoločenstvá*.[133]“ A v ďalšom bode pokračuje: „*Je preto*

[129] PT 26.
[130] PT 26.
[131] Cf. L. González Carvajal Santabárbara, *Con los pobres contra la pobreza*, Ed. Paulinas, Madrid 1991, 19 – 26.
[132] Cf. MM 40.
[133] QA 80.

nevyhnutné, aby najvyššia autorita štátu presunula na menšie a nižšie združenia vybavovanie záležitostí nižšieho významu .[134]“

Medzinárodné vzťahy, kolonializmus, neokolonializmus

Gaudium et spes hovorí o geografickom kolonializme v Afrike, Ázii a Amerike, ale teraz sa objavuje niečo nové a to je ekonomický neokolonializmus. Otcovia koncilu povedali: „*Je veľmi vážnou povinnosťou pokročilých národov napomáhať rozvojové národy*.[135]“

Sv. Ján XXIII. v *Mater et Magistra* povedal, že „*azda najväčším problémom súčasnej doby je vzťah medzi ekonomicky rozvinutejšími spoločenstvami a rozvojovými politickými spoločenstvami; v dôsledku toho medzi jednými s vysokou životnou úrovňou a druhými, ktoré sa boria s ťažkosťami, ba s veľkými ťažkosťami. Solidarita, ktorá spája všetkých ľudí a robí ich členmi jedinej rodiny, ukladá politickým spoločenstvám, disponujúcim hojnosťou prostriedkov na živobytie, povinnosť nezostať nevšímavými voči tým politickým spoločenstvám, ktorých členovia zápasia s ťažkosťami núdze, biedy i hladu a nedostáva sa im uznania základných ľudských práv. O to viac, keď vzhľadom na stále rastúcu vzájomnú závislosť jednotlivých krajín nie je možné, aby medzi nimi panoval trvalý a plodný mier, kým existuje výrazný nepomer v ich ekonomicko-sociálnych podmienkach*“[136]. V rámci „globálnej dediny“ teda musí byť rovnosť medzi národmi: *„Všetky národy sú čo do prirodzenej dôstojnosti medzi sebou rovné. Preto každý z nich má právo na jestvovanie, na rozvoj a preň potrebné prostriedky, ako aj na to, aby pri uskutočňovaní cieľov prevzal hlavnú zodpovednosť na seba*“[137]. Aby sa toto zabezpečilo, hovorí Ján XXIII. o nevyhnutnosti celosvetovej nadnárodnej autority, ktorá bude opatrená vhodnými prostriedkami na zabezpečenie všeobecného spoločného dobra a ustanovená na základe súhlasu všetkých národov[138].

Všetko vyššie uvedené bude zbytočné, ak budú medzinárodné vzťahy aj svetová moc poznačené hriechom nespravodlivých ekonomických vzťahov, ako je medzinárodný obchod, ktorý odsúdil Pavol VI.: „*Úsilia, čo ako značné, zamerané na finančnú a technickú pomoc rozvojovým krajinám boli by iluzórne, keby ich výsledky čiastočne marila hra obchodných vzťahov medzi bohatými a chudobnými krajinami. (...) Chudobné*

[134] QA 81.
[135] GS 86.
[136] MM 143 – 144.
[137] PT 33.
[138] Cf. PT 47.

národy zostávajú stále chudobné a bohaté neprestajne bohatnú. To znamená, že zákon voľného obchodu nemôže viac výlučne vládnuť v medzinárodných stykoch.[139]“

Svätý otec František hovorí o kultúrnom kolonializme. „*Globalizácia v mnohých krajinách spôsobila rýchly rozklad vlastných kultúrnych koreňov – a to prostredníctvom invázie vplyvu iných kultúr, ktoré sú ekonomicky rozvinuté, ale eticky zoslabnuté*“[140]. Sv. Ján Pavol II. v encyklike *Redemtor Hominis* pomenoval čo škodí novým štátom a národom, prebúdzajúcim sa k nezávislosti, že sa im „*namiesto chleba a kultúrnej pomoci poskytujú, a neraz v značnom množstve, moderné zbrane a prostriedky ničenia slúžiace v ozbrojených konfliktoch a vojnách, ktoré nevyžaduje natoľko obrana ich zákonitých práv a zvrchovanosti, ako skôr istý šovinizmus, imperializmus a neokolonializmus rozličného druhu*.[141]“

Sv. Ján Pavol II. vidí nevyhnutnosť systémovej zmeny v medzinárodnom obchodnom systéme zaťaženého protekcionalizmom a rastúcim bilateralizmom; ďalej reformu svetového peňažného a finančného systému; nutnosť riešiť otázku vzájomných svetových výmen a nakoniec zrevidovať štruktúry medzinárodných organizácií v rámci medzinárodného právneho poriadku[142].

Túto časť reflexie sociálnej náuky Cirkvi na tému systémových zmien ukončíme citovaním *Evangelii Nuntiandi* Pavla VI., ktorý popísal, s čím zápasia ľudia tretieho sveta, aby „*prekonali všetko, čo ich odsudzuje na to, aby žili len na pokraji civilizovaného života. Sú to napríklad: hlad, chronické choroby, negramotnosť, dedičná núdza a bieda, nespravodlivosť v medzinárodných vzťahoch, najmä pri obchodných zmluvách, hospodársky a kultúrny neokolonializmus, ktorý sa stáva niekedy rovnako krutý, ako bol predošlý politický kolonializmus*.[143]“

Benedikt XVI. vo svojej prvej encyklike *Deus caritas est* menuje sv. Vincenta de Paul a sv. Lujzu medzi svätými, ktorí príkladne prejavovali lásku, hovorí o vznešených vzoroch sociálnej lásky ku všetkým ľuďom[144]. Oni dvaja vo svojej dobe objavili svoje povolanie slúžiť Kristovi, nasledovať Krista, milovať Krista v službe chudobným. Rozhodli sa, že na prvé miesto dajú Krista, ktorý sa stotožnil s človekom, zvlášť

[139] PP 56 – 58.
[140] EG 62.
[141] RH 16.
[142] Cf. SRS 43. O neokolonializme viď SRS 21.
[143] EN 30.
[144] Cf. DCE 40.

chudobným a chcel, aby mu jeho nasledovníci slúžili. Chudobný bol v centre záujmu sv. Vincenta a sv. Lujzy, je v centre činnosti vincentskej rodiny a v modernej dobe toto nasmerovanie na chudobných dostalo názov „prioritná voľba chudobných".

I. 3. Prioritná voľba v prospech chudobných

Chudoba je ľudský vytvor. Sociálna nerovnosť vo svete stále narastá aj vplyvom globalizácie, ale nemožno všetko negatívne pripísať fenoménu globalizácie, zo všetkého viniť ju. 90% zdrojov je v rukách 10% svetovej populácie[145]. Tak ako politický systém, demokracia, tyrania, monarchia, tak ako apartheid či rasová separácia, tak aj chudoba je výtvor človeka. Boh nás stvoril všetkých rovnocenných a postavil všetkých pri stvorení sveta na jednu štartovaciu čiaru. To sa ale v dejinách zmenilo. Počet chudobných každou sekundou narastá, ale nie každý chudobný je takým kvôli sociálnej nespravodlivosti.

Chudobní sú neustálym výkričníkom a otáznikom pre zabehnutý sociálny systém. Ako povedal sv. Ján Pavol II. v Brazílii: „*Jedine spoločnosť sociálne spravodlivá má zmysel, a ktorá sa snaží byť každým razom spravodlivejšia. Iba takáto spoločnosť má pred sebou budúcnosť. Spoločnosť, ktorá nie je spoločensky spravodlivá, a ani sa o to nesnaží, vystavuje svoju budúcnosť nebezpečenstvu*.[146]"

Je to metodologicky správne postupovať od príčin k riešeniam. Aby sme mohli načrtnúť východiská, musíme poznať príčiny chudoby, ktoré sú v rôznych obdobiach rôzne, ale ako to napísal apoštol Pavol svojmu priateľovi Timotejovi v prvom liste[147], za všetkým je ľudská chamtivosť, láska k peniazom. Evanjelium podľa Marka hovorí o tom, ako kajúca žena prichádza s alabastrovou nádobou plnou vonného oleja, aby umyla Ježišovi nohy. Jeho učeníci to komentovali, že ide o mrhanie, ale On sa jej zastal a povedal: „Nechajte ju.. chudobných budete mať stále medzi sebou"[148]. Evanjelista Ján v opise tejto udalosti neváha pomenovať veci bez „servítky". Sťažovanie sa na mrhanie

[145] Cf. J. Belita Aguilar, CM, *Reflexiones sobre „Deus Caritas Est"*; „Vincentiana", 2006, Nr. 50/1 – 2, 88 – 89.
[146] Ján Pavol II., *Discurso del Santo Padre Juan Pablo II durante su visita a la Favela Vidigal*, Río de Janeiro, streda 2. 7. 1980, In: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/es/speeches/1980/july/documents/hf_jp-ii_spe_19800702_vidigal-brasile.html, (24.10.2020).
[147] „Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom" (1 Tim 6,10a).
[148] Mk 14,7.

pripíše Judášovi takto: „Lenže to nepovedal preto, že mu šlo o chudobných, ale že bol zlodej. Mal mešec a nosil to, čo doň vkladali“[149].

Predpoveď, že chudobných budeme mať stále medzi sebou, sa vypĺňa priam vzorovo v našich dňoch. Čo sa týka celosvetového meradla, nikdy nebolo toľko chudobných ako je tomu teraz. Vždy tomu tak bolo, že chudobných, teda ľudí žijúcich v objektívnych podmienkach materiálneho nedostatku, bolo viac ako bohatých, ktorí boli omnoho bohatší ako ich poddaní[150].

Definícia chudoby

Zadefinovať čo je chudoba alebo kto je chudobný, je dnes náročnejšie, ako tomu bolo v dobe sv. Vincenta de Paul. Vincent rozlišoval dve dimenzie chudobného človeka: jeho duchovnú a telesno-materiálnu dimenziu. Vincenta trápilo, že ľudia nepoznajú ani základné pravdy kresťanskej viery, teda tajomstvo Najsvätejšej Trojice a tajomstvo Vtelenia[151], lebo aj chudobný má prísť k Bohu a to je najvyšší cieľ jeho života. Duchovná chudoba sa nikdy neskončí. Každá generácia bude hľadať spôsob, ako prísť k Bohu a teda snažiť sa nájsť cestu.

Čo sa týka materiálnej chudoby, dnes je počet chudobných omnoho vyšší ako v časoch sv. Vincenta a jej formy sú omnoho rozmanitejšie. Dnes je chudoba vnímaná ako odvrátiteľný nedostatok, ktorý má svoj pôvod v nespravodlivej štruktúre ľudskej spoločnosti[152]. Misionár vincentín Pedro Opeka, CM pracujúci medzi chudobnými na Madagaskare hovorí, že chudoba v najširšom slova zmysle je nedostatok nejakého dobra, ktoré je za také považované a požadované: peniaze, kultúra, zdravie, moc, atď. Za chudobného sa teda považuje jednotlivec, rodina a skupiny ľudí, ktorých materiálne, kultúrne a sociálne zdroje sú tak minimálne, že nedosahujú ani minimum, čo sa považuje za akceptovateľné v štáte, v ktorom žijú.

V tomto treťom tisícročí môžeme s horkosťou poznamenať, že viac ako miliarda ľudí žije v takýchto podmienkach. Žijú v neistote, bez akejkoľvek ochrany alebo sociálneho zabezpečenia, ponechaní svojmu osudu bez akejkoľvek pomoci. Sú to starší ľudia, slobodné matky, deti bez budúcnosti, bez vzdelania, bez školy, bez práce, bez ubytovania, aj bez voľného času. Človek nemusí byť expertom, aby domyslel tragické

[149] Jn 12,6.
[150] Cf. J. J. Romero Rodríguez, *Sociedad, política y economía en el cambio de siglo*, 37.
[151] Cf. SVP, XI, 387 – 388.
[152] Cf. J. Corera, CM, *Servir a los pobres: ayer y hoy*, In: pr. zb. XI Semana de Estudios Vicencianos, *Don de amor de Dios a la Iglesia y a los pobres*, CEME, Salamanka 1984, 319 – 321.

následky, ktoré to bude mať, najmä keď vieme, že táto znevýhodnená skupina ľudí žije väčšinou v Afrike a na Madagaskare a dokonca na celosvetovej úrovni. Stručne povedané, chudobní sú ľudia a rodiny, ktoré nemajú prístup ani k základným službám spoločnosti. A najviac zabudnutými medzi chudobnými sú starí ľudia, osamotené ženy a deti[153].

Tiež treba povedať, že chudoba je absolútna alebo relatívna, či inými slovami objektívna a subjektívna. Pod absolútnou chudobou rozumieme chudobného, ktorý nemá dostatok prostriedkov, aby zabezpečil svoje základné potreby. Relatívne chudobný je ten, ktorý sa takto cíti, alebo ktorého príjmy nedosahujú ani polovicu priemernej mzdy vo svojej krajine či regióne. V krajinách, kde sa podarilo odstrániť absolútnu chudobu (tí, čo nemajú jedlo a prístrešie) sa chudoba stáva relatívnou.

Synonymom chudoby sú ľudia vylúčení, v mnohých prípadoch sú „pánmi Nikto“, ktorí môžu nemať doklady v poriadku, alebo, a to je horšie, že hoci tie dokumenty v poriadku majú, nie sú súčasťou toho vejára sociálnych väzieb. Je tomu tak, lebo nemajú ani minimum, aby mali prístup k sociálnemu životu a k základným dobrám. Iní sú chorí alebo trpia rôznymi postihnutiami, alebo sú prenasledovaní, alebo vylúčení kvôli pôvodu, rase, viere, a preto sa neintegrujú do života spoločnosti[154].

Je pravdou, že sme zvyknutí posudzovať z pohľadu vkladov. Chudobný je v období ekonomického rastu chápaný ako ten, kto nemá dostatočné finančné prostriedky a materiálne zabezpečenie, tí ktorí sa nachádzajú pod úrovňou príjmov a vkladov. Teraz je chudobný chápaný ako ten, kto svoje zdroje nedokáže premeniť na príležitosti[155].

Prioritná voľba chudobných

V Pueble v roku 1979, teda 14 rokov po skončení koncilu zaznelo vyjadrenie „prioritná voľba chudobných“, ktoré našlo okamžitý ohlas v univerzálnej Cirkvi. Sv. Ján Pavol II. v príhovore kardinálom a členom Rímskej kúrie 21. decembra 1984 povedal: „*Rád využijem túto príležitosť, aby som zopakoval, že angažovanosť v prospech chudobných predstavuje podstatný motív môjho pastoračného pôsobenia, neustálu starostlivosť, ktorá sprevádza moju každodennú službu Božiemu ľudu. Už som urobil a činím svoju „voľbu“ a stotožňujem sa s ňou. A mám pocit, že to nemôže byť inak, pretože toto je večné posolstvo evanjelia: tak urobil aj Kristus, tak urobili Kristovi*

[153] Cf. P. Opeka, CM, *Una experiencia desde la perspectiva de los pobres,* 367.
[154] Cf. J. Torres López, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI*, 11 – 12.
[155] Cf. J. Garcia Roca, *La criminalizacion de la pobreza,* 40 – 41.

apoštoli, tak urobila aj Cirkev v priebehu svojej dvojtisícročnej histórie. Dokonca aj [156]" kongregácia pre náuku viery v dokumente o teológii oslobodenia hovorí, že toto skúmanie „*sa v žiadnom prípade nesmie chápať ako neuznanie všetkých tých, ktorí veľkodušne a v autentickom duchu evanjelia chcú odpovedať na „prioritnú voľbu chudobných*.[157]"

Prioritná voľba chudobných sa odrazila v pozitívnom zmysle v sociálnej náuke Cirkvi. Na prvom mieste spomenieme Katechizmus katolíckej cirkvi: «Láska je najväčším sociálnym príkazom. Rešpektuje blížneho a jeho práva. Vyžaduje konať spravodlivo a len ona nás robí schopnými. Nabáda k životu, ktorý sa dáva: „Kto sa bude usilovať zachrániť si život, stratí ho, a kto ho stratí, získa ho" (Lk 17,33)»[158].

Lois vo svojom príspevku k tejto téme prioritnú voľbu definoval takto: „Prioritná voľba spočíva v dobrovoľnom rozhodnutí, ktoré vedie k začleneniu sa do sveta chudobných, aby sa s historickým realizmom ujal záležitosti integrálneho oslobodenia. Podmetom, teda subjektom voľby sú všetci kresťania, lebo každý [159]" kresťan sa musí rozhodnúť a zaujať postoj k chudobe blížneho. Nikto nie je z tejto voľby vylúčený, lebo ako uvidíme neskôr, táto voľba nie je luxusom, ktorý si môžu dovoliť tí, ktorí nie sú chudobní, ale že chudobní sami sú protagonistami svojho osudu a tiež často krát jediní, ktorí chudobným pomôžu. Jestvuje rozdiel medzi touto voľbou, keď ju učiní človek nemajetný alebo kto takým nie je.

Prioritná voľba hovorí o univerzalite posolstva, ktoré sa verifikuje v starostlivosti o najzraniteľnejších a najslabších. Slovom prioritný sa chce povedať, že „nikto sa nemá cítiť vylúčený z Cirkvi, ktorá urobila túto voľbu, ako ani nikto nemôže ašpirovať byť začlenený do tejto Cirkvi bez tejto voľby"[160]. Táto voľba okrem prívlastku prioritný má aj druhý, a tým je solidárny, čo chce bližšie vymedziť zmysel tejto voľby, aby sa vyvrátila

---

[156] Ján Pavol II., Discorso di Giovanni Paolo II, *Ai cardinali, ai membri della Famiglia Pontificia e alla Curria Romana*, 21.12.1984, bod. 9, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1984/december/documents/hf_jp-ii_spe_19841221_cardinali-curia-romana.html, (5.10.2020).

[157] Kongregácia pre náuku viery, *Instrucción sobre algunos aspectos de la „teología de la liberación*", 6. 8. 1984, Introdución, http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19840806_theology-liberation_sp.html, (5.10.2020).

[158] KKC 1889.

[159] J. Lois, *Opción por los pobres. Síntesis doctrinal*, 9.

[160] J. Lois, *Opción por los pobres. Síntesis doctrinal*, 12.

príchuť inklinácie k chudobným. Ide skôr o reálny záväzok s radosťami a trápeniami chudobných, reálny boj proti nespravodlivosti[161].

Táto prioritná voľba nie je výlučná, teda žiadna osoba nie je vylúčená. Ježiš neponúkol spásu exkluzívnej skupine, ale všetkým. A robil to rozličným spôsobom. Chudobným hovoril o nádeji, že sa priblížilo Božie kráľovstvo. Iným hovoril, že podmienkou pre vstup do tohto kráľovstva je zanechanie postoja utláčateľov[162]. A táto voľba nie je tiež vylučujúca**.** Nevylučuje nikoho, ale s niektorými spôsobmi konania je nezlučiteľná. Tak ako z lásky Boha a kresťana nie je nikto vylúčený, tak ani z tejto voľby, ktorá síce nesie názov prioritná, ale nikto z nej nie je vylúčený[163]. Vyvoliť si chudobných neznamená vybrať si ich osoby, ale bojovať za ich vec, kauzu, za ich záujmy, stať sa s nimi solidárny. Voľba chudobných nevylučuje boháčov, ale vylučuje štýl života boháčov, čo je skutočný výsmech a inzultácia biedy chudobných. Tiež sa vylučuje systém akumulácie a privilégií[164].

Zvoliť si chudobných znamená na prvom mieste si uvedomiť, že celá naša kultúra je preniknutá vyvolením si bohatých a mocných. To, že sme opanovaní imperialistickou[165] kultúrou si často ani neuvedomujeme, lebo táto kultúra ovláda naše vedomie, podvedomie i nevedomie. A objavuje sa aj nový fenomén v západnej spoločnosti, ktorým je aporofobia[166], čo je, nenávisť, strach a odmietanie chudobných ľudí.

Naša vízia sveta je eurocentrická a vidíme svet zo strany mocných. Vyvoliť si chudobných znamená vidieť skutočnosť z pohľadu chudobných jednotlivcov, národov, marginalizovaných skupín[167].

Dve analýzy prioritnej voľby chudobných

---

[161] Cf. J. Lois, *Opción por los pobres. Síntesis doctrinal*, 12.

[162] Cf. J. Sobrino, *Opción por los pobres y seguimiento de Jesús*, In: J. Ma. Vigil, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader, 1991, 44.

[163] Cf. J. Ma Vigil, *Opción por los pobres, ?preferencial y no excluyente?*, In: J. Ma. Vigil, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader, 1991, 57 – 58.

[164] Cf. J. Ma. Vigil, *Opción por los pobres, ?preferencial y no excluyente?*, 64 – 66.

[165] Podľa slovníka cudzích slov pod imperializmom rozumieme najvyššie a posledné štádium kapitalizmu, charakterizované nadvládou veľkých monopolov, bojom veľkých kapitalistických krajín o surovinové zdroje, odbytové trhy, cudzie územia a vykorisťovanie iných národov, In: https://slovnik.aktuality.sk/pravopis/slovnik-sj/?q=imperialistick%C3%BD, (29.10.2020).

[166] Tento pojem použila po prvý krát španielska filozofka Adela Cortina a v Španielsku sa slovo aporophobia stalo slovom roka 2017. https://www.iqs.edu/en/aporophobia, (3.6.2020).

[167] Cf. G. Girardi, *Opción por los pobres y geopolítica*, In: J. Ma. Vigil, , *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 72 – 73.

José María Vigil hovorí o dvoch možných analýzach pojmu preferenčný, prioritný v kontexte našej témy. Obe analýzy spoločnosti sú metodologickým nástrojom, prostriedkom medzi nami a evanjeliom. Určite inak sa číta evanjelium v chatrči a inak v paláci. Samozrejme, že náš život, životná úroveň, postavenie majú vplyv na čítanie a pochopenie evanjelia. A potom aj konsekvencie jednotlivých čítaní reality sú rozdielne. Prvá analýza spoločnosti je funkcionalistická. Charakterizuje ju takto: Systém je dobrý, a treba ho udržať, ba dokonca ešte vylepšiť. Rozhodnúť sa pre chudobných znamená dať im v jestvujúcom, zabehnutom poriadku prioritu, proti tomu nikto nič nemôže namietať, ale svet pokračuje tak aký bol. Tento prístup nemení nič, je to ako domestikovať si prioritnú voľbu chudobných. Či túto voľbu urobíme alebo nie, nie je v tom veľký rozdiel.

Druhý prístup nazýva dialektický. Svet ako je, nie je v poriadku. Svetový poriadok nefunguje a nemôže fungovať. Nejde o to, že vo svete sú chudobní a bohatí, ale že jedni sú chudobní, pretože iní sú bohatí. Jedni schudobneli a druhí zbohatli. Medzi chudobou a bohatstvom je vzťah príčiny a dôsledku. Tento systém bohatí považujú za dobrý a za potrebný udržať ho, zatiaľ čo chudobní ho vidia zo svojej perspektívy ako jasnú negáciu Božieho plánu. Oni vidia a zakúšajú na vlastnej koži zvrátenosť, zlobu a nespravodlivosť tohto systému.

Kto chce urobiť a žiť voľbu chudobných, musí si vyvoliť aj perspektívu a sociálne miesto chudobných, aby jeho voľba bola autentická. To znamená odvrhnutie perspektívy bohatých. Nedá sa sedieť na dvoch stoličkách, teda vybrať si perspektívu chudobných a zároveň si voliť bohatých.

Dva spôsoby čítania evanjelia o chudobných

Ak čítam evanjelium pod zorným uhlom funkcionalizmu, poviem si: sú bohatí aj chudobní, či už preto, že to Boh tak chcel, alebo je to osud. A preto maximum, čo môžem spraviť je byť veľmi „charitatívny“.

Druhý štýl čítania evanjelia nás privedie k tomu, že sú chudobní, lebo iní sú bohatí. Je tam kauzalita. Nie že Boh to tak chce, ale že to závisí od človeka, a že treba zmeniť líniu zameranosti na seba na líniu bratstva a lásky, lebo taká je Božia vôľa[168].

Túto prioritnú voľbu môže urobiť jednotlivec alebo nejaké spoločenstvo, sektor alebo aj celá Cirkev. Keď ju urobí jednotlivec, tak sa môže prejaviť napr. v aktívnej účasti v politickej strane, čo je cesta, ktorá je zakázaná pre Cirkev. Ale čo Cirkev môže a má

[168] Cf. J. Ma. Vigil, *Opción por los pobres, ?preferencial y no excluyente?*, 60 – 63.

robiť je brániť a podporovať právo, aby utlačovaný národ a chudobní sa mohli organizovať a bojovať za svoju vec.

Táto voľba je v prospech chudobných, ktorí sú nespravodlivo ožobračovaní a nemajetní, ale nie ako jednotlivci, ale ako kolektív, ktorý je chápaný dialekticky (tí, ktorí nie sú bohatí). Ide o skutočných chudobných, ktorí sa nimi stávajú „mechanizmami útlaku“. Podľa Leonarda Boffa sa Cirkev v dejinách spolčila s boháčmi, aby pomohla chudobným formou asistenčnej pomoci, charity. Preferenčnou voľbou chudobných Cirkvi ide o priamy a bezprostredný kontakt s chudobou[169].

Dimenzie prioritnej voľby chudobných

Táto voľba sa odohráva v konkrétnom historickom kontexte konkrétnych chudobných a ich nespravodlivej chudoby. A prioritná voľba naberá rôzne podoby v rôznych politických kontextoch. Táto voľba chudobných má tiež rozmer etický, lebo predpokladá nestotožnenie sa zo situáciou, v akej sa chudobní nachádzajú, rozhorčenie nad škandalóznou chudobou, jasný a čistý záujem o chudobných žijúcich v chudobe a záväzok pracovať na zmene štruktúr, ktoré sú príčinou chudoby.

Prioritná voľba chudobných má tiež rozmer náboženský. Prioritná voľba chudobných sa stáva privilegovaným miestom, z ktorého môže vyvrieť nová skúsenosť veriaceho človeka. A zároveň má cirkevný rozmer, lebo v tejto voľbe sa stáva Cirkev cirkvou chudobných.

Kresťanská prioritná voľba chudobných je motivovaná vierou, ktorá dáva plnosť a radikálnosť akejkoľvek inej motivácii. Špecificky kresťanské hodnoty sa môžu stať univerzálnymi a zdieľanými so všetkými[170].

Giulio Girardi hovorí, že pri prioritnej voľbe chudobných ide o to, aby sa chudobní (široké masy ľudí, utláčané národy, marginalizované sektory spoločnosti) stali subjektmi histórie, protagonistami vlastného osudu, vlastnej histórie. To spochybňuje a prevracia naruby spoločnosť, v ktorej sú chudobní marginalizovaní, v ktorej chudobné národy sú podriadené impériám. Hoci Cirkev je univerzálna a láska nestranná, to nevylučuje voľbu chudobných. Girardi to zdôvodňuje samotným postojom Jahweho. Nie je možné milovať otrokov bez toho, aby sa ich zastal, postavil sa proti utláčateľovi a nebojoval s ním[171].

---

[169] Cf. J. Lois, *Opción por los pobres. Síntesis doctrinal*, 11.
[170] Cf. J. Lois, *Opción por los pobres. Síntesis doctrinal*, 12 – 15.
[171] Cf. G. Girardi, *Opción por los pobres y geopolítica*, 69 – 71.

Prioritná voľba chudobných v socialistickom kontexte

Prioritná voľba chudobných v rôznych intelektuálnych, sociálnych i historických kontextoch naberá rôzne odtiene. Inak sa na túto voľbu pozerá teológ z Latinskej Ameriky inklinujúci k teológii oslobodenia a inak teológ zo Strednej prípadne Východnej Európy, kde idey marxizmu majú úplne inú ozvenu po toľkých rokoch útlaku a v prípade Československa viac ako štyridsaťročnej totality.

Jednou zo základných ideí marxizmu bol historický optimizmus, ktorý spočíval v presvedčení, že sa história rozvíja progresívnym spôsobom. Marx s Engelsom tento progres videli v oslobodení ľudových más a realizácii socialistickej a komunistickej spoločnosti s víťazstvom proletariátu. Historický optimizmus vytvoril presvedčenie, že sa história rozvíja smerom k zrúteniu kapitalizmu, čo prirodzene povedie k vzniku novej spoločnosti postavenej kvalitatívne vyššie, teda najprv socializmu a potom komunizmu[172]. To sa ukázalo ako chiméra, halucinácia, vidina, až začal kolovať vtip, že čím viac sa blížime k víťazstvu robotníckej triedy a k socializmu, tým viac sa nám vzďaľuje. A keďže je tomu tak, treba sa uspokojiť s tým, že sa k tomuto definitívnemu víťazstvu blížime, hoci je v nedohľadne a že my v tejto historickej chvíli môžeme túto svetlú budúcnosť budovať. To bolo neudržateľné, a tak došlo k tzv. nežnej revolúcii, ktorá dostala tento názov len vďaka pokojnému odovzdaniu moci bez krvipreliatia a k ukončeniu stredoeurópskeho experimentu, ktorý stál za zmarením toľkých životov a demoralizáciou viac ako dvoch generácií.

Leonardo Boff je toho názoru, že pád socializmu iba zdanlivo predstavuje víťazstvo kapitalizmu a ekonómie obchodu. V skutočnosti ide skôr o víťazstvo túžby po slobode národov, ktoré žili v socialistickej sfére a tiež ako výsledok zlej administrácie rozporov v oblasti politiky a ekonomiky v socialistickom štátnom zriadení, ktoré sa riadili odkazom Lenina a boli poznačené zvrhlosťou Stalina. Lenin zastával totalitný režim, teda absolútnu moc štátu nad všetkými oblasťami života. Keď niekto prišiel zo „Západu“, tak videl zaostalosť socialistických štátov s obludným štátnym aparátom. Ale v treťom svete socialistické mocnosti vyvolali revolúciu, ktorú Leonardo Boff nazval „revolúciou hladu“, čo ešte svetu dlhuje kapitalizmus. V socialistických krajinách ako Kuba, Rusko, Síria nenájdeme slumy s tisíckami detí žobrajúcimi na uliciach, opustených starcov, vedľa škandalózneho bohatstva niekoľkých boháčov. V socializme bolo sociálne

[172] Cf. G. Girardi, *Optar por los pobres después de la crisis del „socialismo real“*; In: J. Ma. Vigil, , *La opción por los pobres*, Sal Terrae, Santader 1991, 105 – 106.

zabezpečenie v centre záujmu, čo v kapitalizme nenájdeme. A Leonardo Boff končí slovami, že v kapitalizme prevláda chudoba väčšiny obyvateľstva a úroveň života je omnoho horšia ako v časoch otrokárstva čo sa týka stravy, detskej úmrtnosti a nádeje na lepší život. Predtým boli chudobní utláčaní, ale mali aspoň nádej. Dnes sú utláčaní, ale keďže útlak sa stále zväčšuje, mnohí už nádej stratili[173].

Prioritná voľba chudobných a vincentská rodina

V myslení sv. Vincenta de Paul je jasné prepojenie medzi kresťanskou láskou a spravodlivosťou. Podľa Vincenta láska a spravodlivosť tvoria základ pre styk s ostatnými. Keď Vincent uvádza ľudí do sveta chudobných, nerobí to preto, aby upokojil svedomie, ale aby ho viac znepokojil. Chce vyprovokovať pokojné a dospelé spytovanie svedomia, či je niekto spravodlivý v zmysle evanjelia. Nemôže pochopiť také náboženstvo, ktoré druhého nezaujíma alebo ho vykorisťuje. Preto s bolesťou povie, že „*je veľký rozdiel medzi byť katolíkom a byť spravodlivým*.[174]“ Vincent de Paul si veľmi vážil spravodlivosť a predstavoval ju ako čnosť. Jeho známou vetou je „činiť evanjelium účinným“, čo znamená venovať zvláštnu pozornosť kresťanskej láske a spravodlivosti. Naliehal na tom, že pri nasledovaní Krista treba prijímať jeho slová i činy. Tie vedú k prioritnej voľbe chudobných, čo znamená byť všade tam, kde sú maličkí ponižovaní. Evanjelizácia chudobných so sebou nesie ich podporovanie, ako aj osobnú a sociálnu obranu. Pre Vincenta de Paul povedať chudobným, že ich je nebeské kráľovstvo znamená, že Ježiš Kristus obráni a zastane sa chudobných dneska tak ako aj včerajška. Pre vincentínsku etiku je služba chudobným cestou k Bohu. Angažovaná služba, ktorá vedie k nastoleniu spravodlivosti. Chudobní ľudia sú nositeľmi požiadaviek Božej spravodlivosti, často bez toho, aby o tom vedeli. Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť ohlasovaná Ježišom Kristom nadobúdajú účinnosť, keď sa prijme integrálna obrana chudobných. V komplexnej službe chudobným Vincent de Paul zakúša, že Boh je ich ochrancom a zástancom. Takto v Božej Cirkvi založí spoločnosti, ktorá budú mať ako dedičstvo chudobných a ktoré sa im úplne darujú. Preto evanjelizácia chudobných nie je nič iné ako pokračovanie poslania Krista, ktorý prišiel evanjelizovať chudobných[175]. Vincentská rodina, ktorá vychádza z odkazu sv. Vincenta de Paul a snaží sa o realizáciu jeho prioritnej lásky k chudobným v dejinách, pracuje na poli charitatívnej lásky. Ňou

[173] Cf. L. Boff, *Opción por los pobres, teologia de la liberación y socialismo hoy*, 119 – 122.
[174] SVP, II, 377.
[175] Cf. A. R. Ma. Motto Gaglia, CM, *La relación de la justicia con la caridad en el pensamiento vicentino,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/5, 383 – 389.

realizovaná asistenčná služba je na veľmi vysokej úrovni, ale tiež si uvedomuje, že je tu aj druhá strana mince, a tou je konať spravodlivosť a pomáhať chudobným dosahovať spravodlivosť. To bude idea, ktorá bude detailnejšie rozvinutá v ďalších kapitolách.

Záver 1.kapitoly

Globálne videnie sveta so sebou prinieslo ďalšie zložky: zmeny v kultúre, v životných podmienkach, v spoločných hodnotách, v pravidlách, ktoré treba dodržiavať. Globalizácia mení pojem národného štátu. Globalizácia je tým, čo poháňa systémovú zmenu. Ak je globalizácia riadená neoliberálnymi tvrdými zástancami systému, tými, ktorí by v záujme materiálneho vlastníctva zjavne porušujú všetky pravidlá, problémom nie je globalizácia v pravom zmysle slova, ale jej manažéri, správcovia, tí, ktorí si ju privlastnili. Národné ekonomiky už dosiahli svoje limity, ako to ukazujú ekonomické krízy. Dlh všetkých sa zväčšuje a ďalšie zadlžovanie len zreálňuje možnosť pádu do priepasti a do krachu.

Globalizácia, z ktorej vychádzajú a ktorá vyvoláva systémové zmeny, nejakým spôsobom stráca zo svojho pohľadu to najcennejšie, a to je osoba, jej dôstojnosť, rovnosť a spoluzodpovednosť v solidarite. Bez Boha ľudská bytosť nikdy nemôže udržať na svojej absolútnej hodnote. A na tieto hodnoty poukazuje sociálna náuka Cirkvi. Globalizácia núti meniť a relativizovať pojem človeka. Cirkev sa snaží chudobným pomáhať a svojou sociálnou náukou dať hlas tým, ktorí ho nemajú.

Na globalizáciu chudoby Cirkev a zvlášť vincentská rodina odpovedá globalizáciou kresťanskej lásky, ktorá hľadá konkrétne prejavy a konkrétneho človeka a víziou prioritnej voľby chudobných, ktorú uvádza do života na miestnej úrovni.

Globalna wizja świata przyniosła ze sobą inne składniki: zmiany w kulturze, w warunkach życia, we wspólnych wartościach, w zasadach, których należy przestrzegać. Globalizacja zmienia pojęcie państwa narodowego. Globalizacja jest tym, co napędza zmiany systemowe. Jeżeli globalizacja jest napędzana przez neoliberalnych twardzieli systemu, tych, którzy jawnie łamią wszystkie zasady w imię własności materialnej, problemem nie jest globalizacja w prawdziwym tego słowa znaczeniu, ale jej zarządcy, jej administratorzy, ci, którzy ją sobie przywłaszczyli. Gospodarki krajowe osiągnęły już swoje granice, co pokazują kryzysy gospodarcze. Zadłużenie każdego z nas rośnie, a dalsze zadłużanie się tylko urealnia możliwość wpadnięcia w przepaść i bankructw.

Globalizacja, z której się wyłaniamy i która przynosi zmiany systemowe, w jakiś sposób traci z oczu to, co najcenniejsze, a mianowicie osobę, jej godność, równość i współodpowiedzialność w solidarności. Bez Boga istota ludzka nigdy nie będzie mogła utrzymać swojej absolutnej wartości. I właśnie na te wartości wskazuje nauka społeczna Kościoła. Globalizacja wymusza zmianę i relatywizację pojęcia człowieka. Kościół poprzez swoją doktrynę społeczną stara się pomagać ubogim i dawać głos tym, którzy go nie mają.

Na globalizację ubóstwa Kościół, a szczególnie Rodzina Wincentyńska, odpowiada globalizacją chrześcijańskiej miłości, która poszukuje konkretnych form wyrazu i konkretnych osób, oraz wizją priorytetowego wyboru ubogich, którą realizuje w praktyce na poziomie lokalnym.

II. KAPITOLA: VINCENTSKÁ RODINA V SÚČASNOM SVETE

V XVI. a XVII. storočí politická a súdna moc sa rozhodla vyriešiť problém chudoby a chudobných ich odstránením z verejného života, lebo predstavovali ohrozenie pre zabehnutý systém. Išlo samozrejme o kontrolu chudobných a o ich násilné a dôsledné vylúčenie zo spoločnosti. K tomu dochádza aj teraz. Krik chudobných volá po spravodlivosti a po solidarite. Vo svete chudobných jestvuje veľa bolesti. Bolesť, ktorú vincentská rodina nemá ideologizovať, ale bojovať proti nej, aby sa zredukovala a snažiť sa podľa možností o jej odstránenie.

Sv. Vincent de Paul chcel, aby láska bola účinná v boji proti chudobe. Nebol prvým, ktorý sa zaoberal chudobnými, ale vniesol do tejto služby niečo nové, špecifické. Vymyslel systém sociálno-charitatívnej akcie, ktorej cieľom bolo organizovať a zospoločenštiť dielo lásky, teda zvýšiť povedomie v celej spoločnosti a aby sa tak zorganizovala pomoc v prospech chudobných a mobilizovala sa, aby ich tak vymanila z chudoby. Hoci je pojem systémová zmena nový, dajú sa nájsť v diele sv. Vincenta momenty prípadne diela, ktoré by sme mohli nazvať, že to bola systémová zmena? Bola služba chudobným, služba duchovenstvu systémovou zmenou? A či zrod vincentínskeho laikátu je odpoveďou na požiadavku systémových zmien?

Spolu s blahoslaveným Frederikom Ozanamom sa môžeme pýtať: V kriku vylúčených na okraj je vždy prítomná Božia vec, ktorou je nastolenie práva a spravodlivosti medzi národmi. Ich krik nám kladie otázku: osvojili sme si Božiu kauzu v prospech chudobných? Považujeme vec chudobných za svoju, aby sa nastolila spravodlivosť, Božie milosrdenstvo a Kristus?

W XVI i XVII wieku władza polityczna i sądownicza postanowiła rozwiązać problem biedy i ubogich poprzez ich usunięcie z życia publicznego, ponieważ stanowili zagrożenie dla ustalonego systemu. Chodziło oczywiście o kontrolowanie ubogich oraz o przymusowe i konsekwentne wykluczanie ich ze społeczeństwa. To się nadal dzieje. Wołanie ubogich jest wołaniem o sprawiedliwość i o solidarność. W świecie ubogich jest wiele bólu. Ból, którego rodzina wincentyńska nie powinna ideologizować, ale walczyć o jego zmniejszenie i eliminację w jak największym stopniu.

Św. Wincenty de Paulo pragnął, aby miłość była skuteczna w walce z ubóstwem. Nie był on pierwszym, który zajmował się ubogimi, ale wniósł do tej posługi coś nowego

i szczególnego. Opracował system akcji społeczno-charytatywnej, której celem było uporządkowanie i uspołecznienie działalności charytatywnej, czyli uwrażliwienie społeczeństwa, a przez to zorganizowanie pomocy na rzecz ubogich i mobilizacja w celu wydobycia ich z nędzy. Chociaż pojęcie zmiany systemowej jest nowe, czy możemy znaleźć momenty lub dzieła w pracy św. Wincentego, które można by nazwać zmianami systemowymi? Czy służba ubogim, służba duchowieństwu, była zmianą systemową? I czy narodziny Wincentyńskiego laikatu były odpowiedzią na zapotrzebowanie na zmiany systemowe?

Razem z Fryderykiem Ozanamem, możemy zapytać: W krzyku zepchniętych na margines jest zawsze obecna sprawa Boża, którą jest wdrożenie zasad sprawiedliwości i prawości wśród narodów. Ich wołanie stawia nas przed pytaniem: czy przyjęliśmy Bożą sprawę na rzecz ubogich? Czy podejmujemy sprawę ubogich, aby ustanowić sprawiedliwość, miłosierdzie Boże i Chrystusa?

Úvod k 2. kapitole

Vincent de Paul nezaložil vincentskú rodinu, ale inšpiroval duchovenstvo, zasvätených i laikov na všetkých kontinentoch a taktiež všetky vekové skupiny. Duchovná rodina vzýva sv. Vincenta de Paul „otec Vincent“, hoci bol celibátnym kňazom a rehoľníkom. Jeho odkaz, viera a skúsenosť sú stále živé a prinášajú ovocie aj po štyroch storočiach od zrodu charizmy a po 370 rokoch od jeho smrti.

Vincentská rodina sa v súčasnosti skladá z približne 150 inštitúcií, ku ktorým sa hlási približne štyri milióny členov zdieľajúcich spoločné dedičstvo, pocit záväzku a oddanosti chudobným a konkrétny spôsob života charizmy lásky[1]. Vincentská rodina, dedičstvo Vincenta de Paul, Lujzy de Marillac, Frederika Ozanama, Alžbety Setton a mnohých ďalších sa snaží koordinovať svoje snahy, aby sa dosiahla spolupráca v systémovej zmene[2].

Misijná spoločnosť je „klerické spoločenstvo apoštolského života, Spoločnosť [3]“ dcér kresťanskej lásky je „spoločnosť apoštolského života, ktorá žije evanjeliové rady v spoločenstve, tak ako to definujú Konštitúcie. Členmi vincentskej rodiny sú väčšinou [4]“ laici, ktorí však nie sú chápaní ako terciári, ktorí majú účasť na duchovných dobrách základných vetiev, ale majú svoju právnu subjektivitu a sebe vlastným spôsobom v duchu charizmy odpovedajú na Božiu vôľu prejavovanú prostredníctvom Cirkvi a hlasu potrieb chudobných.

Úloha laikov je záležitosťou ekleziológie, ako sa Cirkev chápe a ako pôsobí navonok. Ekleziológia XXI. storočia je pod vplyvom Druhého vatikánskeho koncilu, kým ekleziológia XVII. storočia bola pod vplyvom Tridentského snemu. Protestanti dávali veľký dôraz na konciliarizmus a na všeobecné kňazstvo všetkých veriacich. Katolíci na to odpovedali rímskym centralizmom, dôležitosťou hierarchie a ministeriálneho kňazstva. Nízka morálna a intelektuálna úroveň nižšieho kléru viedla mnohých reformátorov k venovaniu sa formácii kléru. A čo sa týka protestantského prístupu k sviatostiam, tak to viedlo k novému dôrazu na sviatostnú službu. V takej situácii a duchovnej atmosfére sa nevenoval priestor teológii laikov a laickej službe. Strach

---

[1] Cf. https://famvin.org/vfo-en/files/2019/04/Relaciones-Estructurales-de-la-Familia-Vicentina.pdf, (18.2.2021).

[2] Cf. https://famvin.org/es/la-familia/, (18.2.2021).

[3] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Konštitúcie Misijnej spoločnosti,* b. 3, §1.

[4] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Konštitúcie a Štatúty dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul,* b. 1b.

z protestantských tendencií viedol k zdôrazňovaniu sviatostí a kňazskej služby, laici boli iba adresátmi kňazskej činnosti. Tridenstký model organizácie kresťanského spoločenstva spočíval v jej riadení hierarchiou a farárom a bol odpoveďou na základnú otázku: Ako zorganizovať spoločenstvo veriacich, aby sa napravili neporiadky a odpovedalo sa na útoky?[5]

Vincent de Paul nie je na prvom mieste reformátorom kléru. Udalosti v roku 1617 vo Folleville, keď spoznáva z blízka duchovnú biedu vidieckeho ľudu a v Châtillon les Dombes, kde zmobilizuje kresťanskú komunitu v prospech tých najchudobnejších, ho privedú k spoznaniu jeho povolania v Cirkvi. Preňho sa stane základnou otázkou: Ako poslúžime týmto chudobným? Protestantovi v Montmirail a v Marchais ukáže, že charakteristikou skutočnej a pravdivej Cirkvi je evanjelizácia chudobných.

Vincent spozoruje, že jestvuje priama úmera medzi duchovnou biedou vidiečanov a morálnou a intelektuálnou situáciou diecézneho kléru. Formácii kléru sa začne venovať len preto, lebo mu ide o evanjelizáciu chudobných. Počas štyridsiatich rokov aktívneho angažovania sa v prospech chudobných premýšľa nad tým, ako zabezpečiť a rozvinúť prostriedky na evanjelizáciu chudobných. V prípade, že niečo jestvuje ale to nefunguje, tak tomu pomôže, aby sa zlepšila služba. Ak niečo chýba, tak vymyslí nové štruktúry, a založí Misijnú spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky.

V tejto druhej kapitole je situovaný životopis sv. Vincenta de Paul s dôrazom na dôležité životné skúsenosti, ktoré určili jeho nasmerovanie a základné prvky spirituality Misijnej spoločnosti. Blízkou spolupracovníčkou a spoluzakladateľkou Spoločnosti dcér kresťanskej lásky bola sv. Lujza de Marillac. Po jej krátkom predstavení budú predstavené základné prvky spirituality Dcér kresťanskej lásky. A v závere tejto kapitoly budú priblížené hlavné vetvy vincentskej rodiny a tiež základné prvky spirituality, ktoré túto duchovnú rodinu charakterizujú.

II. 1. Charizma Misijnej spoločnosti ako priama a nepriama služba evanjelizácii chudobných

Vincent sa narodil v storočí biedy[6] 24. apríla 1581 v malej dedinke zvanej Pouy, ktorá sa dnes volá Saint-Vincent de Paul, neďaleko Daxu na juhozápade Francúzska

[5] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente y el laico,* „Anales“, 1985, Nr. 93/10, 747 – 749.

[6] Detská úmrtnosť činila 50%, epidémie boli príčinou 40 úmrtí zo 100, priemerný vek obyvateľstva činil 25 až 30 rokov. Analfabetizmus bol na veľmi vysokej úrovni: čítať a písať vedelo len dva a pol milióna z dvadsiatich miliónov. Vládnuca vrstva potrebovala chudobných iba aby mali vojakov, aby im platili dane a tak živili vojnu a ťahali výdavky štátu. Tridsaťročná vojna bola neustálou devastáciou a krutým

rodičom Jánovi de Paul a Beltrane de Moras. Prináležitosť ku kléru bola jedinou formou sociálneho postupu, aký v danej dobe mali chudobní, a tak začal študovať teológiu v Toulouse. Jeho jedinou ambíciou bolo vymaniť sa z triedy chudobných a utiecť pred chudobou. Na sklonku života sa prizná, že jedného dňa za ním prišiel otec, ale on ho odmietol prijať, lebo „*bol biedne oblečený, trochu krívал a ja som sa hanbil ísť sa s sním prejsť a priznať sa k nemu ako k otcovi*. [7]“

Kňazskú vysviacku prijal 23. septembra 1600 v Chateau-l´Eveque pri Perigueux[8], hoci ešte nemal ani dvadsať rokov, čo sa priečilo normám, ktoré boli stanovené v uzáveroch Tridentského snemu. Celých desať rokov od vysviacky venuje hľadaniu „benefícia“, ktoré by mu umožnilo žiť bez námahy. Mladý kňaz Vincent sa pritom iba snažil využiť systém, a ako sám povedal, túžba po bohatstve bola v cirkevných kruhoch omnoho väčšia ako medzi laikmi[9]. Do Paríža prišiel po rôznych peripetiách koncom roku 1608 alebo začiatkom roku 1609. Jeho duchovným vodcom sa stal Pierre de Bérulle, ktorý sa ho ujal napriek tomu, že ho obvinili z krádeže a prišiel o dobré meno[10]. Zoznámil ho s prvou manželkou kráľa Henricha IV. Navarského, kráľovnou Margitou de Vallois, u ktorej sa stal kaplánom a almužníkom. S prispením Pierra de Bérulle sa po dvanástich rokoch od kňazskej vysviacky v roku 1612 stal farárom v Clichy, ktoré bolo dedinou na predmestí Paríža. Plne a horlivo sa venoval pastorácii jemu zvereného ľudu a považoval sa za šťastnejšieho ako sám Svätý Otec, lebo má tak dobrých farníkov[11].

Pierre de Bérulle ho v roku 1613 poslal do paláca manželov Filipa Manuela de Gondi, ktorý bol vrchným veliteľom kráľovských galejí a Margity de Silly, aby tam pôsobil ako vychovávateľ ich dvoch malých synov. Táto známosť bude rozhodujúca pre jeho ďalšie nasmerovanie[12]. Manželia Gondiovci vizitovali svoje panstvo a na cestách ich sprevádzal aj ich nový kaplán. To dalo Vincentovi priestor kázať, spovedať a zistiť skutočnosti, ktoré budú nesmierne dôležité pre jeho ďalší život: existencia vidieka, na ktorý sa snažil zabudnúť, poľutovaniahodná náboženská nevzdelanosť a sociálna bieda

okrádaním sedliakov. A roľníci rozširovali postupne žobrákov a tulákov; Cf. J. M. Ibañez, *Vicente de Paúl y los pobres de su tiempo,* Sigueme, Salamanka 1977, 70 – 113.

[7] SVP, XI, 693.

[8] Cf. SVP, X, 14.

[9] Cf. SVP, XI, 644.

[10] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia,* Charis, Bratislava 2002, 98 – 100.

[11] Cf.. SVP, IX, 580, Cf.. J. M. Villar Suárez, CM, *San Vicente de Paúl en Clichy. Clichy o la vivencia apasionada de su sacerdocio,* In: pr. zb. *San Vicente de Paúl, ayer y hoy*, CEME, Salamanka 2008, 53 – 77.

[12] Cf. J. Corera, CM, *Vida del señor Vicente de Paúl*, CEME, Salamanka, 1988, 30 – 34.

vidieckeho ľudu, a to aj na území panstva tak nábožných manželov, akými boli Gondiovci.

Vincent podľa svojho prvého životopisca prežíva v tomto období hlbokú krízu viery, ktorá trvala tri alebo štyri roky a skončila asi v roku 1614[13]. Keďže sám Vincent o tejto udalosti mlčí, vychádzame zo svedectva Luisa Abellyho, že Vincent používal dva prostriedky v boji proti pokušeniam proti viere: napísal si vyznanie viery a dal si ho na srdce a navštevoval chorých chudobných v nemocnici u milosrdných bratov v Paríži[14]. Toto pokušenie proti viere je veľmi dôležité, lebo prestane až vtedy, keď Vincent učiní rozhodnutie „viac si ctiť Ježiša Krista, dokonalejšie ho nasledovať ako tomu bolo doteraz a obetovať svoj život službe chudobným“[15]. Prvá skúška obvinenia z krádeže ho naučila dôverovať Ježišovi Kristovi a oslobodila ho od egoizmu. Druhá sa dotkla toho najintímnejšieho a na najcitlivejšom mieste, jeho viery, to ho očistilo a ukázalo mu spôsob, ako nasledovať Ježiša Krista: v službe chudobných.

Vieme, že v živote svätých sú dôležité momenty, ktoré poznačia ich životy. V roku 1617 dal Boh spoznať Vincentovi detaily jeho povolania. Božia vôľa sa prejavila prostredníctvom udalostí, hlavne tých, ktoré sa týkali bezprostrednej služby chudobným. Vincent de Paul mal skúsenosť s chudobou a s chudobnými na základe svojho pôvodu, skúsenosti a práce. Pochádzal z chudobných, hoci nie biednych pomerov[16]. Pochádzal z vidieka a poznal zblízka život dedinčanov a ich starosti. Na dvoch miestach spozná svoje povolanie. V Gannes-Folleville spozná, že ho Boh volá k evanjelizácii chudobných prostredníctvom ľudových misií. A v Châtillon-les-Dombes k dielam charitatívnej lásky. Zanechá víziu kňazskej služby ako spôsobu pokojného zabezpečeného života a prijme víziu Ježiša Krista – Evanjelizátora chudobných.

Starostlivosť o duchovné potreby chudobných – Gannes - Follevile a Montmirail, Evangelizare pauperibus misit me

Na jednej z ciest po panstve de Gondi v januári 1617 bol Vincent de Paul zavolaný do Gannes k zomierajúcemu sedliakovi, ktorého susedia považovali takmer za svätca.

---

[13] Cf. L. Abelly, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl,* CEME, Salamanka 1994, kn. III, kap. 2, 550. Biografické dielo prvého životopisca sv. Vincenta De Paul je rozdelené do troch kníh, ktoré sú podelené na kapitoly, niektoré kapitoly sú rozdelené na sekcie. Citujem nasledovne: kniha označená kn., potom kap. ako kapitola a sek. ako sekcia, stranu uvádzam podľa španielskeho vydania na konci citačného zápisu.

[14] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia,* 109.

[15] Cf. L. Abelly, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl*, kn. III, kap. 11, sek. I, 630.

[16] Cf. A. Dodin, CM, *La miseria vista por el señor Vicente,* „Anales“, 1988, Nr. 96/2, 93 – 99.

Sedliak po spovedi vydal svedectvo, že keby sa nevyspovedal, bol by iste zatratený, lebo sa dlhé roky neodvážil úplne sa vyznať a zamlčoval ťažké hriechy. Keď to začula pani de Gondi, opýtala sa Vincenta, čo s tým budú robiť. Vincent sa rozhodol hovoriť v kázni vo farskom kostole vo Folleville o generálnej spovedi, ktorá bola jeho prvou misijnou kázňou[17]. Tá tak zapôsobila na farníkov, že boli prizvaní aj jezuiti z Amiens, aby mu pomohli spovedať. Po tejto skúsenosti začal hlásať kázeň o generálnej spovedi aj v iných dedinách panstva de Gondi s rovnakým úspechom. Nevzdelanosť ľudí ohľadom základných právd viery ho tak zasiahla, že po rokoch napísal jednému misionárovi: „*Tak ma to zasiahlo a stále udivuje, že sa cítim hodný odsúdenia, keby som sa neúnavne nevenoval poučovaniu biedneho ľudu*.[18]“

Chudobní v službe chudobným - Châtillon les Dombes - Slúžiť telesne aj duchovne

Skúsenosť s úspešnou kázňou vo Folleville a početné spovede viedli Vincenta k zamýšľaniu sa nad otázkou, či je správne, aby bol jeho kňazský život absorbovaný tromi osobami šľachtickej rodiny, hoci na druhej strane len na území ich panstva žilo okolo osem tisíc vidiečanov potrebujúcich formáciu a sviatostný život. Vincent 1. augusta 1617 vďaka rade a vplyvu Pierra de Bérulle prevzal farnosť v Châtillon les Dombes neďaleko Lyonu[19].

Raz počas nedeľnej kázne hovoril vo farskom kostole o opustenej rodine, ktorá bývala za dedinou, všetci členovia boli chorí a potrebovali pomoc. Ľudia sa zmobilizovali a prejavili ohromnú štedrosť. Vincent šiel osobne navštíviť nemocných a keď videl zástup farníkov, ako im nesú pomoc, tak si uvedomil, že „*to je veľké dielo kresťanskej lásky, ale nie je dobre zorganizované. Títo biedni chudobní budú mať odrazu množstvo zásob, ale tie sa pokazia alebo zničia a rodina znova upadne do rovnakej biedy*.[20]“ Hneď tam založil prvé bratstvo[21], ktoré malo pevné stanovy, harmonogram stretnutí, duchovnú formáciu i zadelenie prác a služieb[22]. Išlo o zaangažovanie laikov, ktorí boli nielen spolupracovníkmi kňaza, ale hlavne protagonistami priamej služby, čo bolo v XVII. storočí nevídané.

[17] Cf. SVP, XI, 698 – 700.
[18] SVP, I, 182.
[19] Cf. J. Corera, CM, *Vicente de Paúl en Châtillon: el nacimiento de una nueva visión espiritual*, In: pr. zb. *San Vicente de Paúl, ayer y hoy*, 79 – 82.
[20] L. Abelly, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl*, kn. I, kap. 9, 59 – 64.
[21] Cf. SVP, IX, 233.
[22] Cf. SVP, X, 569 – 574.

Vincent bol v Châtillon iba päť mesiacov, ale čo sa tam naučil bude konať celý život: dávať misie, pracovať na reforme kléru, slúžiť chudobným, poučovať ľud, potláčať neprístojnosti, meniť zvyky. Teda jedným slovom evanjelizovať chudobných v celej svojej šírke, tak ako to vyžaduje apoštolská angažovanosť. Filip Manuel de Gondi ho vymenoval za generálneho kaplána galejí[23]. Vincent to prijíma, lebo aj biedni galejníci potrebovali duchovnú službu a útechu. Základným kľúčom pre prijímanie nových diel a výziev do budúcna bude, či ide o priamu alebo nepriamu službu chudobným[24].

Ad cleri disciplinam

Vo Francúzsku XVII. storočia bola nielen veľká materiálna, ale aj ohromná duchovná bieda. A nebolo to kvôli nedostatku kňazov. Rehoľníci a vzdelaní diecézni kňazi boli väčšinou v mestách, zatiaľ čo vidiecke farnosti boli vedené duchovnými, ktorí vstúpili do kňazského stavu motivovaní ekonomickým prospechom a ich intelektuálna formácia bola minimálna, a v mnohých prípadoch nulová. Niektorí, ako sa zdá, nevedeli ani čítať ani písať[25]. Sám Vincent sa mohol presvedčiť o tom vo varovnom hlase pani de Gondi, ktorá hovorila o kňazoch z jej dedín, že nepoznali ani formulu rozhrešenia[26]. Biskupi pri vizitácii farností udeľovali sviatosť kňazstva, ako sa dnes vysluhuje sviatosť birmovania[27].

V správe o stave kléru v Châtillon sa hovorí, že tam žili šiesti starší kňazi, ktorí fungovali ako kapláni[28]. Châtillon bol spravovaný na diaľku kňazmi z Lyonu. Duchovne sa mali o dedinu starať kňazi bývajúci v nej, lenže tí boli nevzdelaní a nerestní. Svojim životom iba podporovali zlé reči na kňazský stav a Cirkev. Na fare boli časté dámske návštevy. Súčasníci hovoria, že títo kňazi sedeli v krčmách, zúčastňovali sa na verejných zábavách, požadovali odplatu za najmenšiu duchovnú službu, dokonca aj za vysluhovanie sviatosti pokánia, nútili deti, aby sa pred svojimi spoločníkmi verejne priznávali, atď.[29] Vincent vidí, že morálna bieda ľudu je prepojená s morálnym úpadkom kléru. V jednej konferencii povedal, že Cirkev a kresťanstvo „*je na mnohých miestach v troskách kvôli*

[23] Stalo sa tak 8. februára 1619, cf. SVP, X, 59.
[24] Cf. T. G. Fuechtmann, *Vicente de Paúl y la Organización de la Caridad,* „Vincentiana“, 2009, Nr. 53/4, 265 – 280.
[25] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Vicente de Paul y los pobres de su tiempo,* 42 – 43.
[26] Cf. SVP, XI, 95.
[27] Cf. L. González – Carvajal Santabárbara, *Con los pobres contra la pobreza,* Ed. Paulinas, Madrid 1991, 159.
[28] Cf. SVP, X, 52n, *Relación de Carlos Demia sobre la estancia de San Vicente en Châtillon – les – Dombes.*
[29] Cf. SVP, X, 52 – 58.

zlému životu kňazov.[30]“ Vincent týchto šesť kňazov svojim slovom a príkladom tak povzbudil, že vytvorili komunitu a osvojili si habitus práce a nábožnosti[31].

Tretia dôležitá udalosť, ktorá významne ovplyvnila a nasmerovala život Vincenta de Paul po Folleville a Châtillon sa stala o niekoľko rokov neskôr, keď Vincent kázal na misiách v Montmirail (1620) a Marchais (1621). Protestant z Montmirail povedal Vincentovi, že sa mu stalo neprekonateľnou ťažkosťou vidieť mestá plné kňazov a rehoľníkov, zatiaľ čo katolíci na vidieku boli zverení zlým a nevzdelaným kňazom[32]. Tento neposlušný kacír pozoroval prácu misionárov o rok neskôr v Marchais. A urobili na neho taký dojem, že to, čo nedosiahli všetky druhy argumentov, urobil jednoduchý a oddaný výkon misionárov[33]. Vincent v tejto epizóde videl potvrdenie svojho vlastného presvedčenia, že duchovná prázdnota chudobných a nevedomosť a nedostatok horlivosti mnohých kňazov sú dve veľké nešťastia spoločnosti a Cirkvi. Kacírska námietka proti ponechaniu chudobného vidieckeho ľudu v rukách nevedomých a nerestných pastierov, zatiaľ čo mestá prekypovali prebytkom kňazov, bola najjasnejšou formuláciou pozorovania, ktoré urobil sám Vincent o vzájomnom vzťahu medzi zanedbaním ľudu a nedostatkom dobrých kňazov.

Na misiách Vincent pochopil, že tie prinášajú bohaté ovocie, ale ak veriaci zostanú v rukách nerestných a nevzdelaných kňazov, zanedlho sa všetko vráti do starých koľají. Preto sa pôsobenie Misijnej spoločnosti rozšíri na pôsobenie medzi kňazmi: zriadenie seminárov, permanentná formácia prostredníctvom tzv. Utorkových konferencií, duchovné cvičenia pre kandidátov kňazstva, každoročné duchovné cvičenia.

Obdobie medzi 1618-1625 je časom, keď chudobní prestanú byť pre Vincenta de Paul štatistickým číslom. Vincentova vízia sa stáva evanjeliovou. Začína sa starať o Božie záležitosti[34], ktorými sú boj za spravodlivosť, ochrana chudobných a zvyšovanie povedomia potreby pomáhať chudobným.

---

[30] SVP, XI, 204.

[31] Cf. P. Coste, CM, *El señor Vicente, El gran santo del gran siglo*, CEME, Salamanka 1990, kn. I, kap. 5, 59.

[32] Cf. SVP, XI, 727: Protestant doslova povedal: „*Povedali ste mi, pane, že Rímska Cirkev je vedená Duchom Svätým, ale nemôžem tomu uveriť, lebo z jednej strany vidíme, že katolíci na vidieku sú ponechaní na nerestných a nevedomých pastierov, ktorí nie sú poučení o svojich povinnostiach, ba mnohí z nich ani nevedia, čo je kresťanské náboženstvo. Z druhej strany vidíme mestá plné kňazov a mníchov, ktorí nerobia nič. V Paríži by sa ich možno našlo až desaťtisíc, zatiaľ čo nechávajú chudobný ľud na vidieku v hroznej nevedomosti, ktorou sa rútia do zatratenia. A Vy by ste ma chceli presvedčiť, že je toto všetko je pod vedením Ducha Svätého? Nikdy tomu neuverím*“.

[33] Cf. SVP, XI, 729.

[34] Cf. SVP, XI, 436.

Rozmach diel a činností

Na základe impulzu pani de Gondi Vincent založí Misijnú spoločnosť s prvotným cieľom dávania ľudových misií. S manželmi de Gondi podpíše kontrakt, ktorý sa stáva zakladajúcou listinou vzniku Misijnej spoločnosti. Píše sa v nej, že kňazi Misijnej spoločnosti *„sa budú celkovo a výlučne venovať spáse biedneho ľudu, budú prechádzať z dediny do dediny na vlastné náklady. Budú kázať, poučovať, povzbudzovať a katechizovať týchto chudobných ľudí a podnecovať ich k vykonaniu si dobrej generálnej spovede z celého života. Nebudú prijímať žiadnu odplatu, ale budú rozdávať zadarmo tie dary, ktoré obdržali od štedrej Božej ruky.*[35] “

Podľa tejto zmluvy sa členovia budúcej Misijnej spoločnosti zaväzujú k vykonaniu misií a ďalších dobrých diel spomínaných v zmluve a to každých päť rokov. Zmluva bola podpísaná pred dvomi notármi[36]. Nová kongregácia má iba jedného člena: Vincenta de Paul. 24. apríla 1626 arcibiskup Paríža, Ján František de Gondi, brat Filipa Emanuela de Gondi, kanonicky schválil Misijnú spoločnosť pre svoju diecézu[37]. Po kráľovskom schválení[38] sa Vincent obrátil na Rím, aby dosiahol pápežské schválenie, ale Propaganda Fide to zamietla[39]. Pierre de Bérulle, ktorý bol v tom čase už kardinál, bol proti schváleniu Misijnej spoločnosti[40]. Vincent pochopil, že na diaľku z Paríža nič nedosiahne a tak vyslal do Ríma spolubrata Františka du Coudray. Ten dosiahol pápežské schválenie, keď pápež Urban VIII. 12. januára 1632 vydal bulu *Salvatoris Nostri* a tým sa Misijná spoločnosť stala kongregáciou pápežského práva a jej poľom pôsobnosti sa stal celý svet. Vincent, ktorý chcel dosiahnuť na malé pokojné miestečko, kde by mohol žiť pokojný a bezstarostný život vidieckeho farára, dostáva poslanie starať sa o chudobných a o výchovu dobrých kňazov, čo sa prejaví v horlivom dávaní ľudových misií, v otvorenosti na zahraničné misie, na misie ad gentes a v práci na diele obnovy klerického stavu.

Ľudové misie ako excelentný nástroj evanjelizácie

[35] SVP, X, 238.
[36] Cf. SVP, X, 241.
[37] Cf. SVP, X, 241 – 242.
[38] Cf. SVP, X, 249 – 250.
[39] Cf. SVP. X, 271.
[40] Cf. SVP, II, 349, poznámka č. 8.

Vincent ako dobrý organizátor vždy myslel na nevyhnutné plánovanie každej práce a v takom prípade na to, aby mohol dávať misie zadarmo. Pred začatím sa preto ubezpečil, že má potrebné finančné prostriedky. Ak nemal peniaze, nezačínal[41].

Misie boli pripravené podrobne s veľmi jasným pravidlom: nič bez biskupa, nič bez farára a všetko zadarmo[42]. Misionári mali harmonogram prispôsobený pre tých, ktorí sa mali na misiách zúčastniť, lebo roľníci museli ísť pracovať na pole a mohlo sa pokračovať až po návrate z poľa[43]. Ľudové misie sa uskutočňovali v diecéznych farnostiach na vidieku a Vincentovi veľmi záležalo na formácii diecézneho kléru. V mestách misie nikdy nekonal, ale posielal tam kňazov z Utorkových konferencií[44].

Evanjelizácia a formácia laikov na misiách

Cieľom bolo poučovať ľud, pripravovať ich na generálnu spoveď, urovnať hádky a rozbroje, založiť bratstvo milosrdenstva a poslúžiť kňazom. Počas misií boli misionári k dispozícii pre generálne spovede. Ale zmieriť sa s Bohom je len prvý krok. Hnevy a nejednota sú antisvedectvom, preto sa snažili o nápravu starých krívd a bolo veľkým úspechom, ak si znepriatelení podali ruky a verejne sa zmierili[45].

Misie trvali od 15 dní do dvoch mesiacov podľa potrieb. Katechézy a tematické kázne boli zrána, takmer pri brieždení, a ďalšie po vešperách. Misionári, kým boli vidiečania v práci, sa mali za nich modliť so zdvihnutými rukami tak ako Mojžiš[46]. V čase medzi katechézami kňazi navštevovali chorých alebo sa stretli s učiteľmi a učiteľkami, aby im vysvetlili povinnosti ich stavu[47].

Formácia kňazov na misiách

Voľný čas medzi katechézami sa misionári snažili vstúpiť do kontaktu aj s miestnymi kňazmi, aby mohli mať pre nich duchovné konferencie. Luis Abelly predstavil toto pôsobenie ako jeden z najdôležitejších bodov ľudových misií: *„Okrem všetkých tých činností, ktoré sa vykonávajú u laikov, pán Vincent tiež chcel, aby sa jeho misionári venovali v priebehu misií a poskytovali svoje služby miestnym kňazom, tam kde pracujú, a to najmä prostredníctvom duchovných konferencií, na ktorých s nimi diskutujú*

[41] Cf. J. Delumeau, CM, *Misiones al pueblo en el siglo XVII,* „Anales“, 1988, Nr. 96/10, 661 – 670.
[42] Cf. P. Coste, CM, *El señor Vicente, El gran santo del gran siglo*, kn. III, kap. 45, 21 – 23.
[43] Cf. A. Tamayo, CM, *San Vicente y las misiones,* „Anales”, 1983, Nr. 91, 141.
[44] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia,* 366 – 367.
[45] Cf. SVP, XI, 553, Cf. VPCM, XI, 8.
[46] Cf. SVP, XI, 121.
[47] Cf. Cf. A. Tamayo, CM, *San Vicente y las misiones*, 141.

o povinnostiach ich stavu, o nedostatkoch, ktorým sa musia vyhýbať, o cnostiach, ktoré sú povinní praktizovať, a ktoré ich robia zdatnejšími a pripravenejšími a ďalšie podobne témy.[48] " Vincent v jednom liste napísal, že si „*farár, kaplán a ďalších päť kňazov vykonalo generálnu spoveď.*[49]" Dobrý príklad kňazov nakoniec potiahol aj veriacich.

Formácia kňazov formou duchovných cvičení

Mons. Potier, biskup z Beauvais požiadal Vincenta de Paul, aby on sám alebo jeho misionári pripravili kandidátov kňazstva formou prednášok o pastoračných záväzkoch a povinnostiach ich stavu zakončené duchovnými cvičeniami[50]. Táto skúsenosť mala taký úspech, že sa o tri roky neskôr aplikovala aj na kandidátov kňazstva v Paríži. Pôvodný dom misionárov v Bons-Enfants už nestačil na tak veľkú úlohu. Boh sa postaral a so schválením parížskeho arcibiskupa, kráľa aj parlamentu došlo k zjednoteniu opátstva sv. Lazára a Misijnej spoločnosti toho času ešte diecézneho práva[51]. U sv. Lazára sa postupne rozvinula služba duchovných cvičení pre laikov, pre klerikov pred sväteniami, potom stretnutia pre mladých kňazov v rámci permanentnej formácie nazvanými Utorkové konferencie[52].

To, čo Vincent so spolubratmi konal v diele dávania duchovných cvičení a duchovnej príprave na vysviacky v opátstve sv. Lazára v Paríži, to sa dialo aj na misiách. Vincent odkryje, že dielo ľudových misií a dielo formácie kléru sa nevylučujú, ale sa dopĺňajú a vzájomne sa potrebujú, lebo ovocie misií zostane iba vtedy, ak farnosti budú spravovať dobrí kňazi[53]. Niektorí spolubratia namietali, že kvôli venovaniu sa seminárom a duchovným cvičeniam nemôžu ísť dávať misie, kvôli čomu aj vstúpili do Misijnej spoločnosti. Na to Vincent, aby dal každému možnosť ísť dávať misie, vždy dával do seminárov viac kňazov, než bolo potrebné na dobré fungovanie diela[54]. Hlavne títo mohli priamo vidieť, aký je rozdiel medzi tým, čo učia a tým, ako ich kňazskí spolubratia žijú.

[48] L. Abelly, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl*, kn. II, kap. 1, 253.
[49] SVP, III, 246.
[50] Cf. L. Abelly, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl*, kn. I, kap. 25, 125 – 126.
[51] Cf. SVP, X, 283 – 290. K tejto udalosti došlo 7. januára 1632, teda päť dní pred pápežským schválením Misijnej spoločnosti, ku ktorému došlo 12. januára 1632.
[52] Cf. SVP, XI, 708, Ohľadom konania utorkových konferencií mimo Paríža, Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia*, 366.
[53] Cf. SVP, XI, 55.
[54] Cf. P. Coste, CM, *El señor Vicente, El gran santo del gran siglo*, kn. III, kap. 45, 26.

Vincent de Paul v roku 1658 odovzdal spolubratom Všeobecné pravidlá, ktoré bude do posledného dychu vysvetľovať a v ktorých sa nachádza zhrnutie života a charizmy Misijnej spoločnosti[55]. Vincent de Paul dokončil svoju pozemskú púť 27. septembra 1660[56].

Dielo venovania sa evanjelizácii chudobných a obnove kléru nepredstavovalo osobné povolanie Vincenta de Paul, ale je charizmou Misijnej spoločnosti, je vyjadrením jej ducha, ktorý je duchom Ježiša Krista.

Chudobní

Ísť k chudobným, evanjelizovať chudobných, slúžiť chudobným, pomáhať chudobným. Otázka, ktorú si iste položil aj sv. Vincent bola: a ku ktorým chudobným? A pred touto otázkou bude stáť aj duchovná rodina, ktorá bude vychádzať z jeho odkazu. Vincent pôvodom pochádza zo skromných vidieckych pomerov. Medzi rokmi 1610-1612 sa ako almužník kráľovnej Margot stretáva v uliciach Paríža a v nemocnici kresťanskej lásky. Po kľúčových udalostiach v Gannes a Châtillon Vincent rozlišuje u chudobných vidiečanov duchovnú a materiálnu chudobu. Chudoba je vnímaná ako udalosť spôsobená chorobou. V roku 1619 na galejách spoznáva, že jestvujú chudobní, ktorí takými sú kvôli prináležitosti k spoločenskej triede. Od roku 1622 chudobní predstavujú mnohé sociologické situácie: chudobní na vidieku, v mestách, galejníci, chorí, deti, starci, žobráci, hanbliví chudobní. Vincent si nevyberá, ale je tu dôležité rozlíšenie: tí, ktorí môžu hneď nastúpiť do práce alebo budú môcť pracovať v budúcnosti a zarábať si tak na živobytie a tí, ktorí nemôžu a nebudú môcť pracovať. Prvých treba naučiť remeslu a tým druhým dať to potrebné pre živobytie. Chudobný má podľa Vincenta základnú charakteristiku: je opustený okolitou spoločnosťou a Cirkvou.

V roku 1636 je Vincent požiadaný o duchovnú službu vojakom. Ranení a zomierajúci vojaci sú pre Vincenta chudobní, lebo sú opustení. A objaví sa ďalší prvok služby: naliehavosť. K vojakom sa pridávajú všetky obete vojen a utečenci, obete hladu a pandémií. V roku 1638 sa pridali nájdené deti. Medzi obeťami vojen boli aj zruinovaní šľachtici. A v neposlednom rade je to vykupovanie otrokov v Alžírsku a Tunisku z rúk mohamedánov a misie ad gentes na Madagaskare[57].

---

[55] Cf. SVP, XI, 321 – 331.

[56] Cf. SVP, X, 232.

[57] Cf. J. Morin, CM, *Ku ktorým chudobným šiel svätý Vincent? Ku ktorým chudobným nás posiela?,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2012, 452 – 462.

Charizma

Každá kongregácia alebo rehoľa má svojho ducha, ktorý ju odlišuje v Cirkvi od ostatných kongregácií[58]. Aj Misijná spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky majú svojho vlastného ducha, svoju charizmu. Tieto kongregácie, povolané Bohom k životu, uctievajú a nasledujú život jeho Syna, vteleného a ukrižovaného z lásky sebe vlastným spôsobom[59].

Charizmy sú darom Ducha Svätého Cirkvi, ktoré sú dávané prostredníctvom jednej konkrétnej osoby alebo skupiny osôb pre službu samotnej Cirkvi a svetu. Sv. Pavol pri mnohých príležitostiach hovorí o týchto charizmách ako o Božích daroch pre službu ostatným. Korinťanom napísal: „Dary milosti sú rozličné, ale Duch je ten istý. Aj služby sú rozličné, ale Pán je ten istý. A rozličné sú aj účinky, ale Boh, ktorý pôsobí všetko vo všetkých, je ten istý. Každý však dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok“[60].

Postupné osvojovanie si ducha Ježiša Krista je otázkou života a smrti pre zachovanie lásky. Bolo by nezmyslom množiť prácu, keby chýbal duch, ktorý má oživovať všetkých spolu a každého osobitne. Nestačí, že malá hŕstka káže a koná pod vedením dobrého ducha: je nevyhnutné, aby bola celá veľká skupina Misijnej spoločnosti preniknutá tým istým duchom. Duch Ježiša Krista, Evanjelizátora chudobných, je duchom misionárov.

Udalosť ako miesto teofánie

Boh sa zjavuje prostredníctvom histórie. Boh sa definitívne a úplne zjavil v Kristovi, a toto zjavenie sa prejavuje ľuďom viery prostredníctvom udalostí, ktoré vytyčujú ich život a existenciu. V tomto zmysle je história autentickým teologickým miestom. Udalosti sú znaky, ktoré poukazujú na hlboký zmysel, keď sú čítané z pohľadu viery a histórie spásy, do ktorej sú vložené. V životných udalostiach každej osoby sú niektoré, ktoré sa zmenia na privilegované a významné znamenia, pretože v nich našli prameň zmyslu, Božiu prítomnosť a inšpiráciu, ktoré určili smer jej života. Skúsenosť je prameňom zjavenia a inšpirácie.

---

[58] V konferencii z 2. januára 1653 povedal Vincent de Paul Dcéram kresťanskej lásky: „*Aby ste pochopili, sestry moje, ako pracoval Duch vo vzťahu k obom Spoločnostiam, vám poviem, že kapucínom dal ducha chudoby (...), kartuziánom ducha samoty (...), jezuitom ducha poznania, aby ho odovzdávali ďalej. Duchom karmelitánok je prísnosť (strohosť); duch Panny Márie, ktorá Boha tak veľmi miluje, je duch miernosti a pokory*“, SVP, IX, 581 – 582, cf. SVP, IX, 524.

[59] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Espíritu propio,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 204.

[60] 1 Kor 12,4 – 7.

Vo vincentínskej spiritualite sú niektoré prvky, ktoré ju definujú a identifikujú. Je to spôsob čítania udalostí. „Udalosť je Božím znamením, a stáva sa privilegovaným a osobitne jasným a vyzývajúcim, keď sa tá udalosť priamo týka chudobných.[61]“ Udalosť je pre Vincenta miestom zjavenia a manifestácie Božej vôle. Je zároveň vincentínskym „teologickým miestom“. Vincent odhalí, že ho Boh povoláva, aby preorientoval svoj život, keď zakúsil isté udalosti spojené s chudobou a biedou chudobného vidieckeho ľudu. Takými udalosťami boli Gannes, Folleville, Châtillon, Montmirail, Marchais. Od toho momentu zakúsená chudoba čítaná pohľadom viery sa zmení na hermeneutický princíp jeho života, skúsenosti, čo Boh od neho chce, a ženie ho do akcie v plnej zhode s jeho aktívnym temperamentom. Takto sa vytvorí intímny a priamy vzťah medzi vierou a činnosťou[62].

Vincent vedie misionárov k úcte k Božej prozreteľnosti, ku ktorej má veľkú úctu: „*Kto to bol, kto založil Spoločnosť? Kto nás poveril dávaním misií, formáciou kandidátov kňazstva, dávaním konferencií, duchovnými cvičeniami, atď.? Bol som to ja? V žiadnom prípade. Teda Boh to všetko urobil prostredníctvom takých ľudí, ako to uznal za vhodné, aby všetka sláva pripadla jemu.*[63] “

Povolanie misionára je pokračovaním misie Ježiša Krista

Pre Vincenta de Paul existuje len jedna hybná sila: osoba Ježiša Krista. „*Ježiš Kristus je Pravidlom Spoločnosti*celej jeho aktivity. centrom jeho života a, [64] “ Misionárovi a jednému z prvých členov Misijnej spoločnosti, Antonovi Portailovi napíše: *„Pamätajte si, otče, že žijeme v Ježišovi Kristovi skrze smrť Ježiša Krista a že by sme mali zomrieť v Ježišovi Kristovi pre život Ježiša Krista; a že náš život by mal byť skrytý v Ježišovi Kristovi a plný Ježiša Krista; a aby sme zomreli ako Ježiš Kristus, je nevyhnutné, aby sme žili ako Ježiš Kristus.*[65] “

Vincent de Paul odhalí v Ježišovom živote prioritnú voľbu v prospech chudobných, ktorá predstavuje centrálny bod jeho náuky a poslania. Z toho vyvodí pre seba a svojich učeníkov dôsledok, ktorý povedané slovami Vincenta de Paul, zodpovedá uskutočňovaniu povolania Ježiša Krista: *„Či nie sme, bratia moji, šťastní, že môžeme*

[61] Neznámy autor, *La experiencia espiritual del señor Vicente y la nuestra,* „Anales“ 1977, Nr. 85, 278, In: J. M. Sánchez Mallo, CM, heslo: *Fe,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* 244.
[62] Cf. J. M. Sánchez Mallo, CM, heslo: *Fe,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 244.
[63] SVP, XI, 731.
[64] SVP, XI, 429.
[65] SVP, I, 320.

doslova uskutočňovať povolanie Ježiša Krista? Lebo kto lepšie nasleduje spôsob pozemského života Ježiša Krista ako misionári? (...) Ó, akí šťastní budú tí, čo budú môcť povedať v hodine smrti krásne slová nášho Pána: Evangelizare pauperibus misit me Dominus! (Lk 4, 18). Hľa, bratia moji, hlavnou úlohou nášho Pána bolo pracovať pre chudobných. Keď sa obracal na iných, bolo to iba akoby mimochodom. Zmyslom [66] " povolania je pokračovať v poslaní Ježiša Krista, vyslaného Otcom, aby evanjelizoval chudobných[67], aby im ohlásil, že sa priblížilo Božie kráľovstvo a že to kráľovstvo je pre chudobných[68]. Ježiš popíše seba samého ako Evanjelizátora chudobných[69].

Vincent považuje text Lk 4,18-19 za mesiášsky program spasiteľnej činnosti Ježiša z Nazareta, lebo sa v ňom nachádza referenčný bod pre jeho voľbu chudobných, pre svoje povolanie a svoje poslanie v Cirkvi i svetskej spoločnosti. Jeho voľba chudobných nemá charakter antropologický, humanistický, etický, politický, ale kristologický.

Vyberá si chudobných, lebo si vybral Krista a Otca Ježiša Krista. Ježiš si vybral *„ako hlavnú prácu pomáhať a starať sa o chudobných... Ak by sme sa opýtali nášho Pána: Čo si prišiel robiť na zem? Pomáhať chudobným. A ešte niečo? Pomáhať chudobným"*[70]. Preto môže povedať dcéram kresťanskej lásky: „*Aby ste boli skutočnými dcérami kresťanskej lásky, musíte robiť to, čo robil Boží Syn na zemi*túžbe dodať . V[71]" dynamiku ich prácam, im hovorí: *„Aké ste šťastné, keď si vás Boh vyvolil, aby ste pokračovali v diele jeho Syna na zemi*. [72]"

Pre Vincenta a jeho nasledovníkov je voľba v prospech chudobných odvodená z voľby Ježiša Krista, evanjelizátora a služobníka chudobných. Voľba chudobných je zakorenená v kristologickej viere. Vo viere v Krista poníženého, ktorý sa stal solidárnym služobníkom chudobných[73]. To vyústi do sociálneho záväzku v prospech chudobných[74].

Vincent de Paul vstupuje do dvojitej špirály života Ježiša Krista. Na jednej strane chce pokračovať v Kristovom poslaní, ktoré je vyjadrením nekonečného Božieho

---

[66] SVP, XI, 55 – 56.
[67] Cf. SVP, XI, 34. 323. 639.
[68] Cf. SVP, XI, 387; Vo svojej snáď najslávnejšej konferencii zo 6. decembra 1658 o „Cieli spoločnosti" povedal: *„...dať chudobným poznať Boha, ohlasovať im Ježiša Krista, povedať im, že nebeské kráľovstvo je blízko a že toto kráľovstvo je pre chudobných. Aké veľké je toto poslanie! (...) Evanjelizovať chudobných je tak vysoké povolanie, pretože je, por excelencia, povolaním Božieho Syna"*.
[69] Cf. SVP, XI, 381 – 398.
[70] SVP, XI, 33.
[71] SVP, IX, 34.
[72] SVP, IX, 73.
[73] Cf. Flp 2, 6 – 8.
[74] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Opción vicenciana por los pobres,* 131 – 134, 137 – 140.

milosrdenstva voči človekovi, voči chudobnému. Na druhej strane sa snaží nasledovať Krista v jeho láske k Otcovi, ktorá našla svoje vyjadrenie v obetovaní svojho života za druhých. Obe dimenzie sa vzájomne ovplyvňujú vo vincentínskom povolaní, ktoré žije neoddeliteľne lásku k Bohu a službu k blížnemu[75].

Tajomstvo vtelenia – láska k Bohu a k blížnemu sa zliali v jednu povinnosť

Kto miluje Boha musí milovať aj toho, koho Boh miluje. Práve preto ten kto miluje blížneho sa stáva hodný Božej lásky, lebo Boh miluje blížneho, chudobného[76]. Skutočný základ tejto jednoty spočíva v tajomstve stvorenia a vykúpenia. Na základe stvorenia je človek Božím obrazom a ako taký si zaslúži byť milovaný. Ale na základe vykúpenia, Boh z človeka urobil predmet zvláštnej lásky a považuje ho za svojho syna v Ježišovi Kristovi. Ďalší motív neodlučiteľnosti lásky k Bohu a k blížnemu sa zrodí zo skúsenosti toho, kto žije odkaz sv. Jána: „Kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“[77]. Láska k blížnemu má svoj základ v láske k Bohu, ktorý nám dal svojho vlastného Syna. Je to láska, ktorá prichádza od Boha. Kto miluje touto láskou, má účasť na Božom živote, a môže sa nazývať Božím synom[78]. Takto vysvetľuje sv. Vincent samotný názov dcér kresťanskej lásky: *„Čo myslíte, sestry moje, čo sa chce povedať tým nádherným menom: dcéry kresťanskej lásky? Nič iné, ako že ste dcéry dobrého Boha. Takže kto je v láske, je v Bohu a Boh je v ňom.*[79] *“* V zhode s vincentínskou víziou jestvujú dva postoje, ktoré definujú Kristov život: láska k Otcovi a láska k ľuďom[80]. Ježiš Kristus dokazuje svoju lásku k Otcovi tým, že prijíma prirodzenosť sluhu a akceptuje celú ľudskú biedu. Vo svojom Vtelení sa stáva bratom každému človeku. Preto jeho tvár je zjednotená s každou jednotlivou tvárou každého človeka, ba aj s tými, ktorí sa niekedy ani nepodobajú na človeka[81]. Skutočného človeka, Boží obraz a brata Ježiša Krista možno stretnúť iba v Božej láske. Odtiaľ pochádza vincentínske heslo: odovzdať sa Bohu pre službu chudobným[82]. A na druhej strane láska a služba chudobným sú zárukou Kristovej a Božej lásky: *„Slúžiac chudobným sa slúži Ježišovi Kristovi. Dcéry moje, aké je to pravda! Slúžiť*

[75] Cf. J. Ma. López Maside, CM, heslo: *Vida teologal,* in: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* 611.
[76] Cf. SVP, XI, 273.
[77] 1 Jn 4,16.
[78] Cf. J. Ma. López Maside, CM, heslo: *Vida teologal,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 610 – 611.
[79] SVP, IX, 67.
[80] Cf. SVP, VI, 370; XI, 42n. 735n.
[81] Cf. SVP, XI, 725.
[82] Cf. SVP, IX, 919. 533.

Ježišovi Kristovi v osobe chudobných. (...) Sestra pôjde desaťkrát za deň navštíviť chudobných a desaťkrát sa v nich stretne s Bohom.[83] "

Telesná a duchovná služba chudobným

Vincent spájal telesnú a duchovnú službu chudobným. *„A tak ak si niektorí medzi nami myslia, že sú v Spoločnosti pre hlásanie evanjelia chudobným a nie aby im pomáhali, že sa majú starať o ich duchovné potreby a nie aj o hmotné, tým hovorím, že im máme pomáhať a starať sa, aby im pomáhali aj iní všemožným spôsobom. Len tak budeme počuť milé slová najvyššieho Sudcu živých i mŕtvych: «Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som nahý a priodeli ste ma, chorý a navštívili ste ma» (por. Mt 25, 34-36). Toto robiť znamená hlásať evanjelium slovom i skutkom*toho, že . Z[84]" Vincent založí Misijnú spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, z toho sa nedá dedukovať, že misiám sa venujú kňazi a dielam kresťanskej lásky sa venujú vincentky. Obe vetvy sa majú starať o telesné aj duchovné potreby chudobných.

Prioritná voľba chudobných v živote a spiritualite Vincenta de Paul

Kto boli chudobní vo Francúzsku XVII. storočia, bolo povedané vyššie. Vincent bol pozorný, ako by sme povedali dnes, na znamenia čias. Je potrebné si všimnúť, že Vincent de Paul nebol len tvorcom štruktúr (spolky, Misijná spoločnosť, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky) na pomoc chudobným, ale zapojil sa do už existujúcich štruktúr, aby ich oživil a aktualizoval (ako napr. dielo odložených detí, nemocnice, vojenská duchovná správa a pod.). Nevytváral konkurenciu, ba naopak, usiloval sa zapojiť čím viacerých. Vincent viac ako tvorca bol animátorom charitatívnej a sociálnej činnosti. V ťažkých dobách vojen služba nadobudne nový rozmer: urgentná pomoc, naliehavosť. Dcéry kresťanskej lásky i misionári poskytovali materiálnu i duchovnú pomoc. Misionári sa stávali v postihnutých oblastiach zdravotníkmi i hrobármi. Vincent sa bránil len nekontrolovanému rozdávaniu. Vždy, keď to bolo možné, tak sa usiloval dať či nachádzať chudobným prácu, aby si sami zarábali na živobytie[85].

Vincentínsky duch rastie z viery a skúsenosti, zo silného stretnutia sa s Bohom a Ježišom Kristom vo svete chudobných. Vo svetle viery objaví v chudobnom ako osobe a v chudobných ako spoločenskom fenoméne vyzývavú prítomnosť služobníka Ježiša

[83] SVP, IX, 240. 302.
[84] SVP, XI, 393.
[85] Cf. J. Morin, CM, *Ku ktorým chudobným šiel svätý Vincent?...,* 463 – 464.

Krista. Ide o Krista, ktorý nevolá ku kontemplácii, ale k účinnej činnosti, ktorá oslobodí z chudoby nespravodlivo vytvorenej a nespravodlivo naloženej na chudobných. Od tohto momentu nejestvuje separácia medzi Kristom a chudobným. Čo sa koná chudobnému, vykoná sa Kristovi. Chudobný je živým sprítomnením Pána, jeho skutočným vyjadrením, nie iba sprostredkovaným. Zoči-voči chudobnému sa Vincent cíti byť pozvaný k službe, láske, solidarite a spravodlivosti.

Cirkev a v nej vincentíni musí byť na strane chudobných, s tými najchudobnejšími, s odsunutými na okraj spoločnosti. Panuje presvedčenie, že Cirkev je ešte veľmi ďaleko od uskutočnenia prioritnej voľby chudobných. Chudobní a marginalizovaní sú Ježišovi vyvolenci, ale nie Cirkvi[86]. Takéto obvinenie počul vo svojom čase aj Vincent de Paul a malo naňho rozhodujúci vplyv. Cirkev podľa kalvína v Montmirail opustila chudobných. Vtedy, ako je tomu aj dnes, nezvratným dôkazom, že Cirkev je pod vedením Ducha Svätého, teda autenticity Cirkvi Ježiša Krista, je, že chudobní sú evanjelizovaní[87].

Dôvody, prečo Vincent de Paul urobí prioritnú voľbu chudobných

1) Vincent vie, že chudobní vidiečania už nechcú rozvrátiť sociálny a politický systém v krajine, hoci sa proti nespravodlivému systému búria v nespočetných povstaniach a rebéliách. Je si ale vedomý, že len vďaka nim prežíva vládnuca vrstva spoločnosti. Preto zvolá: „*Žijeme z dedičného podielu Ježiša Krista, z potu chudobného ľudu. (...) Sme zodpovední, ak trpia pre svoju nevedomosť a hriechy. Preto my sme vinní za všetko, čo trpia, ak nezasvätíme celý život na ich poučovanie.* [88]“

2) Vincent objaví v chudobnom ľude hlboké ľudské a kresťanské hodnoty, ktoré sa dajú len ťažko nájsť v iných sociálnych skupinách. Keď má Vincent konferenciu pre dcéry kresťanskej lásky o čnostiach dobrých vidiečaniek spomína na rodinné prostredie na vidieku, kde sa formoval a odkrýva korene svojej vlastnej viery, ktoré mu odovzdala jeho vlastná rodina: *„Som synom roľníka a žil som na vidieku až do svojich pätnástich rokov (...) Nikde niet takej viery, takého utiekania sa k* Bohu *v potrebách a taká vďačnosť Bohu uprostred blahobytu!*lone kresťanskej . Takáto bola skúsenosť, ktorú zažil v[89]“ rodiny: *„Už ste niekedy videli osoby, ktoré by viac dôverovali Bohu, ako dobrí vidiečania? Sejú svoje zrná, potom od Boha očakávajú úžitok zo žatvy. A keď Boh dopustí, že nie je dobrá, neprestanú mu dôverovať, že budú mať čo jesť počas celého roka. Niekedy*

[86] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Opción vicenciana por los pobres...,*117 – 123.
[87] Cf. SVP, XI, 725.
[88] SVP, XI, 121.
[89] SVP, IX, 92.

zažijú straty, ale tým, že sú Bohu podriadení, povedia: Pán dal, Pán vzdal, nech je oslávené jeho sväté meno (Jób 1,21). A keďže majú iba to najnutnejšie na prežitie, nerobia si starosti o to, čo príde.[90] *“*

3) Tretí dôvod, prečo sa venovať chudobným, nespočíva v nejakej hodnote, ale práve v jej absencii. Dôvod spočíva iba v tom, že Boh takto konal, i Ježiš Kristus. Preto môže Vincent de Paul povedať kňazom Misijnej spoločnosti: „*Boh miluje chudobných a teda miluje tých, čo milujú chudobných. Lebo keď skutočne niekoho milujeme, milujeme aj jeho priateľov a služobníkov. Malá Misijná spoločnosť sa usiluje s láskou slúžiť chudobným, ktorí sú Božími miláčikmi. A tak máme dôvod dúfať, že pre lásku k nim Boh bude milovať nás. Tak teda, bratia moji, venujme sa s novou láskou službe chudobným, ba vyhľadávajme tých najchudobnejších a najopustenejších. Buďme presvedčení pred Bohom, že to sú naši páni a učitelia a že my nie sme hodní poskytovať im svoje nepatrné služby.*[91]“

4) Žijeme z patrimónia chudobných. Všetko čo vlastníme je majetkom chudobných. Vincent sa pýtal seba samého a vyzýval ostatných, aby pracovali v duchu lásky: *„Ty úbožiak, zarobil si si na chlieb, ktorý ideš jesť, tento chlieb, ktorý pochádza z práce chudobných? Žijeme z dedičstva Ježiša Krista a z potu chudobných (...) Chudobní nás živia (...) Nech neprejde jediný deň bez toho, aby sme sa za nich pomodlili k nášmu Pánovi, aby im dal milosť dobre využiť ich námahy.*[92] *“*

Kritérium sv. Vincenta

Vincent de Paul postupne rozširoval svoju sieť charitatívnej lásky na veľa foriem chudoby, hoci spočiatku sa zdá, že sa chcel „špecializovať“ na chudobných dedinčanov. V roku 1617 ako i v roku 1660 bol pre Vincenta de Paul chudobný ten, ktorý je prakticky opustený Cirkvou a spoločnosťou, s tým dôležitým rozlíšením v sociologickom poriadku: že nemá prostriedky na zabezpečenie vlastných potrieb. Všimnime si, že sv. Vincent nemal mylnú predstavu o štruktúrach. Nemocnice existovali, existovala aj inštitúcia pre prijímanie nájdených detí. Ale v týchto organizáciách boli „osoby opustené Cirkvou a spoločnosťou“. Preto usúdil, že spoločenské štruktúry neboli dostačujúce na to, aby sa mohlo myslieť, že spoločnosť sa stará o všetkých chudobných[93].

[90] SVP, IX, 99.
[91] SVP, XI, 273.
[92] SVP, XI, 121.
[93] Cf. J. Morin, CM, *Ku ktorým chudobným šiel svätý Vincent?...,* 464 – 465.

Duch spoločnosti nachádza svoje vyjadrenie v piatich misionárskych čnostiach

Charakteristické čnosti vincentínov predstavujú princípy života pre všetkých a pre každého osobitne; sú ako „vlastnosti ducha Spoločnosti“. Spoločnosť myslí a chce prostredníctvom týchto čností. Ony udržujú a dodávajú novú energiu misionárskemu dielu, tak ako ich nedostatok spôsobuje definitívnu smrť Spoločnosti, pretože po tom, ako by ju pohltila ochabnutosť, stala by sa neschopnou pracovať s odvahou na evanjelizácii chudobných[94].

Slovo *charakter* vo všeobecnosti znamená pečať, znamenie, viditeľný znak, na základe ktorého môže byť niekto alebo niečo rozpoznané. Päť čností sú preto znakmi, ktorými sv. Vincent naznačoval, žeby mali byť rozpoznaní jeho nasledovníci[95]. Vincent prehlasuje, že Misijná spoločnosť sa má nasledujúc Krista charakterizovať piatimi misionárskymi čnosťami: jednoduchosťou, poníženosťou, láskavosťou, umŕtvenosťou a horlivosťou. Dcéry kresťanskej lásky a panie kresťanskej lásky majú tri charakteristické čnosti: láskavosť, poníženosť a jednoduchosť.

Jednoduchosť

Kristov duch je duchom jednoduchosti, ktorý spočíva v hovorení pravdy[96], hovoriac veci tak, jak sú[97], bez pretvárky a vypočítavosti[98], majúc iba Boha na zreteli a jemu pripisovať, keď sa niečo podarí[99]. Vincent je tak presvedčený o jej dôležitosti, že ju volá *„moje evanjelium.*[100]*“ „Viete, kde prebýva Náš Pán?* – pýta sa – *medzi jednoduchými.*[101] *“*

Dnes jednoduchosť znamená hovoriť pravdu a je dôležitou schopnosťou, a zároveň náročnou disciplínou, hlavne keď je v hre vlastný úžitok a pravda je kompromitujúca. Ako úprimnosť, tak jednoduchosť, sú aj pre moderného človeka veľmi atraktívne. Jednoduchosť tiež znamená dať svedectvo pravde, alebo tiež osobná autenticita, ktorá robí život koherentný so slovami. Človek nie je vlastník pravdy, ale objavovateľ. Jednoduchosť sa chápe ako čistota úmyslu a uskutočňovanie pravdy prostredníctvom diel spravodlivosti a kresťanskej lásky. Nachádza svoje vyjadrenie v jednoduchosti životného

[94] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Espíritu propio,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 204.
[95] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Sencillez,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 565.
[96] Cf. VPCM, II, 4.
[97] Cf. SVP, I, 200.
[98] Cf. SVP, I, 309; Cf. V, 440.
[99] Cf. VPCM, II, 4.
[100] SVP, IX, 546.
[101] SVP, IX, 726.

štýlu a používaní transparentného spôsobu vyjadrovania, hlavne v kázňach. V súčasnej Cirkvi sa kladie veľký dôraz na formačný program, na integráciu, vyrovnanosť rozličných životných hodnôt, čo je len ďalšia forma jednoduchosti, integrity alebo jednotnosti[102]. Vincent hovorí o jednoduchosti v spojitosti s láskavosťou, ktoré predstavuje ako nerozlučné sestry.

Láskavosť

„Všetci si svedomite osvojujme aj túto Kristovu náuku: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom“, napíše sv. Vincent vo Všeobecných pravidlách[103]. Táto čnosť nesie v sebe schopnosť ovládať hnev alebo úplne ho potlačiť a to kontrolovaným spôsobom prostredníctvom lásky[104]. Nesie so sebou tolerovanie útokov s odpustením. Spája v sebe miernosť a stálosť[105].

Dnes láskavosť predstavuje schopnosť kontrolovať hnev pozitívnym spôsobom. Keďže hnev je prirodzenou energiou, ktorá v nás vzniká spontánne, keď niečo vnímame ako zlé, môže byť využitá dobre alebo zle. Nanešťastie v komunitách žije mnoho „prchkých“.Príklad sv. Vincenta ukazuje, že hnev môže byť použitý na dobro. Jeho pohoršenie sa nad situáciou chudobných bolo veľkou silou, ktorý ho podnietila ku kreativite v dielach a k založeniu Spolkov a Dám kresťanskej lásky, Misijnej spoločnosti a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky[106].

Poníženosť

Poníženosť, ktorá je Kristovou čnosťou[107], a ktorú nám odporúča *„slovom i príkladom*. [109], nesie so sebou presvedčenie, že každé dobro pochádza od Boha[108]*“* Zahŕňa uznanie našej malosti a hriechov spolu s prekypujúcou dôverou v Boha[110]. Vincent zaväzuje Spoločnosť, aby meditovala hlavne nad *„obdivuhodným vzorom poníženosti, Našim Pánom, Ježišom Kristom*.[111]*“* Vincent žasol nad tajomstvom *kenosis*, ako sa Boží Syn *„zriekol seba samého*.[112]*“*

---

[102] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Sencillez,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 565 – 570.
[103] VPCM, II, 6.
[104] Cf. SVP, XI, 475 – 476.
[105] Cf. SVP, XI, 477 – 480.
[106] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Mansedumbre,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 347 – 350.
[107] Cf. SVP, XI, 745.
[108] VPCM, II, 7.
[109] Cf. SVP, I, 235; Cf. VII, 90 – 91.
[110] Cf. SVP, III, 256; Cf. V, 152.
[111] SVP, XI, 274.
[112] SVP, XI, 411; Cf. Flp 2,7.

Dnes sa poníženosť chápe ako uznanie, že sme stvorené a vykúpené stvorenia, a aj jedno aj druhé je znakom Božej lásky. Prejavuje sa vo vďačnosti za dary a znamená vidieť všetko ako pochádzajúce z milosti. Poníženosť sa konkretizuje v rozvoji postoja služobníkov, vo vôli pustiť sa do diel, aj do čisto manuálnych, aby sme slúžili chudobným. Taktiež sa prejavuje v túžbe byť evanjelizovaní chudobnými, „našimi pánmi a učiteľmi“, ako hovorieval sv. Vincent[113].

Umŕtvovanie

Umŕtvovanie v sebe zahŕňa ovládanie vonkajších zmyslov, nepozerať sa na všetko okolo, vedieť znášať nepríjemné zápachy, zachovať striedmosť v pití a v jedení, nepočúvať klebety[114]. Spočíva v ovládaní aj vnútorných zmyslov rozumu, pamäte a vôle, teda netúžiť po poznaní všetkých možných zvláštnych vecí, nevyvolávať si spomienky ohľadom radostí prežitých doma s rodinami[115]. Pre Vincenta umŕtvovanie znamená podriadenie, ovládnutie vášní rozumom[116]. Umŕtvovanie a modlitba sú dve sestry, ktoré kráčajú spolu[117]. Pokrok v duchovnom živote závisí od pokroku v umŕtvovaní[118].

Dnes ľudia utekajú pred všetkým čo znamená zomrieť, zaprieť sa, odoprieť si. Disciplína je predstavovaná ako forma umŕtvenosti; je prvým krokom v uskutočňovaní lásky, jedno zo zastavení na ceste k slobode. Umŕtvovanie predpokladá vzdať sa jednej dobrej veci, aby sa urobila lepšia. Predpokladá spoznať naše ciele a usmerňovať naše obmedzené energie, aby sme ich dosiahli. Umŕtvovanie znamená takisto pripravovanie sa na smrť, lebo len osoba, ktorá sa vie zriekať bude schopná odovzdať seba samú do rúk Otca v poslednom akte odovzdanosti.

Táto čnosť má veľa praktických rozmerov dnes: byť pohotový v odpovedi na potreby vlastného spoločenstva a na potreby Božieho ľudu. Byť verný vlastným stavovským povinnostiam a dávať im prednosť, keď vyvstane konflikt medzi nimi a inými príjemnejšími vecami. Tvrdo pracovať, tak ako to robia robotníci. Vstávať skoro ráno chváliť Boha a posilňovať tak bratov a sestry tým, že sa za nich modlíme, kým oni idú do práce. Byť striedmi v dostávaní alebo prijímaní materiálnych dobier, ako je oblečenie, peniaze, alebo iných vecí; inými slovami, viesť jednoduchý spôsob života. Byť

[113] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Humildad,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* 293 – 297.
[114] Cf. SVP, IX, 41. 696. 770; XI, 514.
[115] Cf. SVP, IX, 770. 846. 873.
[116] Cf. SVP, IX, 694.
[117] Cf. SVP, IX, 391.
[118] Cf. SVP, XI, 758n.

disciplinovaní v jedení a pití, vyhýbať sa dychtivosti alebo sťažovaniu sa na to, čo jeme alebo pijeme. Zachovať si miernosť a kritický zmysel v používaní masovokomunikačných prostriedkov. Nedožadovať sa privilégií alebo výnimiek z toho, čo je normou, lebo tie sú pre spoločné dobro. Správať sa rovnako k tým, ktorí sú nám menej príjemní. Mať účasť na prijímaní rozhodnutí a k zodpovednej poslušnosti[119].

Horlivosť

Podľa Vincenta de Paul horlivosť je horiaca láska: *„Ak je Božia láska ohňom, horlivosť je plameňom. Ak je láska slnkom, horlivosť jeho lúčom*.[120] *"„Keď láska prebýva v duši, úplne sa ujíma všetkých jej mohutností. Nikdy neodpočíva. Je ohňom, ktorý neustále pôsobí*.[121] "Horlivosť predstavuje ochotu a disponibilitu ísť kamkoľvek, aby sa šírilo Kristovo kráľovstvo[122], ochotu za Krista zomrieť'[123]. To si vyžaduje nielen afektívnu lásku, ale tvrdú prácu pre spásu blížneho[124]. Proti čnosti horlivosti idú dva extrémy: lenivosť, záhaľka, nedbalosť, chýbanie horlivosti, tvrdosť alebo necitlivosť'[125]; a na druhej strane prehnaná horlivosť'[126], ktorá v sebe zahŕňa vystavovanie bez potreby nebezpečenstvu seba alebo aj iných[127], prehnaná prísnosť a autoritatívnosť s ľuďmi, čo sa niekedy stáva mladým ľuďom[128]; zotrvávanie pri jednom nemocnom príliš veľa času na úkor iných[129].

Horlivosť znamená vytrvať v povolaní a službe po celý život. Predstavuje túžbu ísť kamkoľvek, ba aj v ťažkých podmienkach, aby sa ohlasoval Kristus. Horlivosť je tiež kreativita v hľadaní spôsobov „vhod i nevhod"[130]. Vincent to vyjadril takto: „*Láska je nekonečne vynaliezavá*.[131]" Horlivosť nachádza nové chodníky a profesionálny rozvoj, hlavne prostredníctvom permanentnej formácie. Horlivosť sa snaží nachádzať spôsoby, ako vyjadriť lásku k Bohu a lásku k chudobným[132].

---

[119] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Mortificación*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 402 – 406.
[120] SVP, XI, 590. 553.
[121] SVP, XI, 132.
[122] Cf. SVP, XI, 190. 281. 590.
[123] Cf. SVP, XI, 281.
[124] SVP, XI, 444n.
[125] Cf. SVP, XI, 114. 601n. 711.
[126] Cf. SVP, I, 158. 146; II, 116.
[127] Cf. SVP, IV, 498n.
[128] Cf. SVP, II, 62 – 63.
[129] Cf. SVP, IX, 1187.
[130] 2 Tim, 4, 2.
[131] SVP, XI, 68.
[132] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Celo,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 56 – 59.

Podľa sv. Vincenta sú misionári pokračovatelia poslania a misie Ježiša Krista. Chcel, aby evanjelizovali chudobných prostredníctvom troch diel: ľudovými misiami, formáciou kléru a misiami „ad gentes“. Hlavne ľudové misie boli počas storočí odlišujúcim znakom, znakom vlastnej identity Misijnej spoločnosti. Svet prešiel rôznymi zmenami a aj Misijná spoločnosť musí premýšľať, ako v postmodernom svete, ktorý je pohanský, v istom zmysle ako ten v dobách prvotných kresťanov, realizovať charizmu a duchovný odkaz sv. Vincenta.

II. 2. Aktívnosť dcér kresťanskej lásky

Na vidieku sa dielu charitatívnej lásky darilo vďaka dobrej administratíve poverených žien[133]. Aby sv. Vincent mohol pomáhať chudobným, urobil to, čo robia všetci na začiatku: prosil o pomoc bohatých. Tak sa v roku 1617 zrodili v Paríži dámy kresťanskej lásky. Tie štedro prispievali na pomoc chudobným, ale väčšina z nich nebola schopná priniesť hrniec polievky do chatrčí, lebo sa dusili od smradu. Preto posielali svoje slúžky, ktoré poslúchli, ale nie vždy mali lásku a úctu voči chudobným. Vincent si to uvedomoval viac a viac, že len chudobní môžu pomáhať chudobným. A tak vznikla s pomocou sv. Lujzy de Marillac Spoločnosť dcér kresťanskej lásky.

Sv. Lujza de Marillac - spoluzakladateľka

Spoluzakladateľka tejto významnej vetvy, Lujza de Marillac, sa narodila 12. augusta 1591 ako nemanželské dieťa a neuznaná šľachtičná. Patrila do významnej aristokratickej rodiny de Marillac, ale jej rodičia sú neznámi. Ako dvojmesačnú ju dali do výchovy do konventu - školy pre šľachtické deti k dominikánkam v Poissy. Keďže ju ako mladú neprijali do konventu kapucíniek, jej príbuzní jej hľadali kandidáta na manželstvo z nízkej šľachty, a našli Antona le Gras. Ten bol pre ňu vzhľadom na jej pôvod primeraný. Vydala sa v 1613 a mali spolu jedného syna. Manžel jej zomrel koncom roku 1625[134]. V takýchto okolnostiach sa po prvýkrát stretla s Vincentom de Paul. To, čo sa začalo bez nejakého obojstranného nadšenia v roku 1624, sa postupne zmenilo na jedno z hlbokých priateľstiev medzi mužom a ženou, ktoré sa ukázalo ako najplodnejšie v cirkevných dejinách, ba dokonca ľudstva. Vincent Lujzu nasmeroval na vizitovanie bratstiev kresťanskej lásky. On sám, ktorý sa narodil na vidieku a tam začal svoj život, ako to zvykol opakovať vo svojej starobe, ako pastier svíň a oviec, si

[133] Cf. SVP, IV, 71.
[134] Cf. J. Calvet, CM, *Luisa de Marillac*, CEME, Salamanka 1977, 17 – 26.

s ľahkosťou poradil s kyslým zápachom a špinou biednych parížskych štvrtí a vidieckeho sveta. Ale ona sa narodila, navzdory všetkému, v noblesnej kolíske, dostala vynikajúcu výchovu, medzi jej priateľov patrili vysokopostavení ľudia. Vincent jej pomohol postupne objaviť Boha, ktorý ju volal, aby zasvätila svoj život matky a vdovy biednym Božím deťom, ktoré nemá nikto rád, odsúdeným k službe na galejach, odloženým deťom, biednym chudobným tlačiacim sa v nemocniciach. Viedol ju k zanechaniu navoňaných priateľov, nábožných a osvietených, a zviazať svoj život s dedinčankami s veľkým srdcom, nevzdelaných a trošku neohrabaných, ktoré musela učiť, a ona to všetko robila s trpezlivosťou a láskou, aby sa neučili písať, šiť, opatrovať, modliť sa, žiť spolu bez rivality a závisti, milovať všetkých ale nenechať sa nikým oklamať v tomto hriešnom meste, a byť služobníčkami tých najbiednejších v Paríži a v celom Francúzsku[135].

Prvá sestra – Margita Naseau

Margita Naseau, mladá pastierka z Suresnes, spoznala Vincenta na ľudových misiách, kde ho počula hovoriť, ako sa v Paríži starajú o chudobných vo svojich domoch, a ponúkla sa mu pre túto prácu. Koncom roku 1629 alebo začiatkom roku 1630 prišla do Paríža. Začala pracovať v rámci prvého spolku kresťanskej lásky založenom v Paríži vo farnosti Svätého Spasiteľa. Sama sa naučila čítať. Okamžite začala učiť čítať aj iné dievčatá a zo svojich biednych úspor pomohla viacerým mladým, ktorí sa neskôr stali kňazmi[136].

Margita bola tak naplnená duchom služby, tak pokorná a odovzdaná, že v krátkom čase si vyslúžila všeobecný obdiv. „Všetci ju mali radi, pretože na nej nebolo nič, čo by nebolo prívetivého“, hovorieval o nej Vincent s obdivom aj po rokoch[137]. Zomrela niekedy pred rokom 1633, keď nechala vo svojej posteli spať mladú ženu chorú na mor, na ktorý sa nakazila a zomrela aj ona. Ona bola tou, ktorú Vincent nespočetne krát označil ako „prvú dcéru kresťanskej lásky“, a predložil ju ako vzor a model tým, ktoré prišli, aby sa stali členkami Spoločnosti, ktorá bola založená až po jej smrti[138].

Zrod Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

Krátky život Margity Naseau ako služobnice chudobných pritiahol ďalšie mladé ženy, aby nasledovali jej príklad. Začali sa spontánne zhromažďovať a Lujza de Marillac

[135] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 54 – 56.
[136] Cf. Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Lema: La caridad de Jesús Crucificado nos apremia*, „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 237 – 238.
[137] Cf. SVP, IX, 88 – 90.
[138] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 78 – 79.

ich uvádzala do života modlitby a do techník asistencie nemocným, a učila čítať tie, ktoré to nevedeli. Pracovali v rôznych farnostiach Paríža, pomáhali v práci paniam patriacim do Spolkov kresťanskej lásky, z ktorých sa už mnohé unavili z priamej služby nemocným, alebo to považovali za zahanbujúce, alebo nachádzali rôzne ťažkosti, aby sa tomu venovali z dôvodov rodinných povinností, začali v tom brániť aj svojim slúžkam. Lujza čoskoro prišla s myšlienkou zhromaždiť mladé dievčatá vo svojom vlastnom dome, aby ich hlbšie formovala v nevyhnutnosti duchovného života, v kultúre a v ich práci ako zdravotníčok. Systematická formácia začala 29. novembra 1633, keď prvé štyri ženy začnú permanentne bývať v dome Lujzy de Marillac. Ide o deň, na ktorý sa dcéry kresťanskej lásky vždy pozerali ako na dátum svojho založenia[139].

Mladé dievča alebo žena, ktorá sa cítila byť volaná do tohto spolku kresťanskej lásky musela od začiatku vedieť, že to, čo ju tu čaká je pokračovaním toho, čo sa od nej očakávalo v jej vlastnom živote: zabudnúť na seba samú a venovať sa službe bez premýšľania nad tým, žeby jej niekto slúžil. Prvé dcéry kresťanskej lásky boli chudobné nevzdelané dedinčanky, tak ako bola väčšina dievčat na vidieku. A aj v Spoločnosti žili ako biedne dedinčanky, ktoré chudobným nielen slúžili, ale aj štýlom života a stravovania im boli podobné[140]. Tiež dobre vedeli, že keď jedného dňa padnú na lôžko nemocné, nebudú sa môcť dožadovať väčšej starostlivosti ako chudobní, ktorým slúžili, lebo „*nie je správne, aby sa so služobníčkami lepšie zaobchádzalo ako s ich pánmi*.[141]“

Vincent de Paul mal veľkú úctu k Božej prozreteľnosti. Preto neustále pripomína svojim duchovným synom a dcéram, aby u nich dosiahol väčšiu závislosť na Božej prozreteľnosti. Dcéram kresťanskej lásky povedal: „*Musíte mať veľkú nábožnosť a veľkú lásku k Božej prozreteľnosti, lebo keby vám nebola dala ten krásny názov dcéry kresťanskej lásky, ktoré nikdy netreba meniť, museli by ste sa volať dcéry Prozreteľnosti, lebo to bola ona, ktorá vám dala vzniknúť*“[142].

Skutočné dedinčanky „sa vrátia z práce domov, aby niečo narýchlo zjedli, unavené a vysilené, mokré a zablatené; ale len čo prídu, hneď sa chytajú novej práce, ak majú niečo na prácu; a ak im otec alebo matka prikážu, aby sa vrátili, okamžite sa vrátia bez toho, aby premýšľali nad svojou unavenosťou, ani nad blatom, a bez toho, aby dbali na

[139] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 79 – 80.
[140] Cf. SVP, IX, 973.
[141] SVP, IX, 1199.
[142] SVP, IX, 86.

to, či sú upravené. Takto majú konať dcéry kresťanskej lásky“. (...) „V tejto spoločnosti – povie o niekoľko rokov neskôr – niet miesta pre slabé a delikátne a krehké osoby.[143]“

Činnosť dcér kresťanskej lásky

La Couche - Kolíska

V Paríži fungovala od XVI. storočia verejná inštitúcia, la Couche, ktorá poskytovala prístrešok pre odložené deti. Do inštitúcie bolo prijímané v priemere jedno dieťa denne, ktoré prežilo po tom, ako bolo ponechané pri bráne kostolov alebo konventov. Ale len niektoré prežili v samotnej inštitúcii. Zomierali kvôli zlej starostlivosti alebo boli predávané žobrákom, ktorí ich používali ako zmrzačené inštrumenty, aby vzbudili ľútosť a almužnu od ľudí. Vincent zhrozený situáciou v la Couche sa rozhodol vstúpiť na toto pole služby chudobným. Personálne službu zabezpečila Lujza de Marillac a dve dcéry kresťanskej lásky, mlieko dávala koza, pozháňali sa nevyhnutné prostriedky, ktoré by doplnili nedostatočné verejné fondy, ktoré parížsky magistrát venoval tejto inštitúcii. Vincent apeluje na veľkodušnosť dám kresťanskej lásky[144].

Podomová služba

Idea, ktorá pritiahla prvé dievčatá do Paríža, povzbudené nejakou paňou z dedinského spolku kresťanskej lásky, nejakým farárom alebo misionárom Vincenta de Paul, alebo samotným Duchom Svätým, tak ako v prípade Margity Naseau, bola jednoduchá a jasná: slúžiť ako dobrovoľné zdravotné sestry a podomové asistentky v domácnostiach chudobných nemocných[145].

Vincentínske malé školy

---

[143] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 101.

[144] Cf. J. Calvet, CM, *Luisa de Marillac*, 98 – 106; cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 118 – 120. Neexistuje komentár, ktorý by mohol adekvátne vyjadriť kvalitu realistickej nežnosti a živej viery jeho vlastných slov zachytených v SVP, X, 925: „*Náš Pán sa narodil bez biologického otca, a tieto biedne deti boli opustené otcom i matkou; Náš Pán trpel, keď ešte bol v živote svojej matky, na ceste, ktorú podnikla jeho Najsvätejšia Matka predtým, ako ho mala porodiť, a tieto biedne deti takisto trpeli kvôli úderom svojich matiek, ktoré sa bili po bruchu, tlakmi a liekmi s úmyslom vyvolať potrat; od momentu narodenia bol Náš Pán prenasledovaný svojim nepriateľom kráľom Herodesom, a tieto deti boli ponechané smrti svojimi otcami a matkami, ktorí ich nezabili zo strachu, žeby boli potrestaní; Náš Pán musel utiecť do Egypta, aby hľadal azyl, a tieto biedne stvorenia nachádzajú svoju istotu medzi cudzími ľuďmi, ktoré nie sú pre ne nikým; Náš Pán trpí chudobu, biedu, ohováranie a prenasledovanie kvôli hriechom svojich detí, a tieto kvôli hriechu svojej matky; a nakoniec, Náš Pán sa stal prekliatím a hriechom pre svoje deti, a tieto trpia kvôli zlu, za ktoré ony nemôžu.“*

[145] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 100.

V XVII. storočí vznikajú mnohé rehoľné spoločenstvá, ktoré sa venujú vzdelávaniu a výučbe v ľudových školách. Ale poväčšine sa venovali tejto činnosti v mestách a veľkých dedinách. Na vidieku, ktorý bol obrovský, však takéto školy nevznikali. Vincent de Paul, ktorý bol citlivý na túto zaostalosť vidieka, sa cíti byť povolaný, aby to napravil.

Mestá boli plné kňazov a rehoľníkov, preto bolo správne, aby sa šlo pracovať na vidiek. Takto sa zrodili vincentínske „malé školy". V Paríži od začiatku zažívajú rozmach vďaka založeniu farských charitatívnych bratstiev, ktoré mali vo svojom programe venovanie sa vzdelávaniu detí a starostlivosť o chorých. Od začiatkov obe Spoločnosti spolupracovali, chodili spolu na misie, starali sa o chorých a vyučovali deti. Vincentínske školy mali charakter mestsko-farský. Vincentky sa venovali chudobným deťom a vyznačovali sa svojou bezplatnosťou. Žiaden učiteľ nemohol vyučovať bez obdržania „poverovacej listiny", ktorú vydával veľký kantor z Notre Dame. Na vidieku postačovala autorizácia pána farára, ktorému patrilo prednostné právo učiť alebo delegovať toto poslanie. Sieť týchto vincentínskych mestských a vidieckych „malých škôl" predstavovala pedagogickú misiu. Zohrávali veľmi dôležitú úlohu vo vzdelávaní hlavne ženskej časti populácie[146].

Keď Vincent posiela sestry, aby sa venovali odloženým deťom, pripomína im: *„ Vy ste ich matkami..., ak ich poučujete, aby poznali Boha. Keď vyučujete tieto deti, preukazujete im tú najväčšiu službu. Svojimi námahami prispievate k tomu, aby smrť Božieho Syna nebola márna*.[147] *"*

Nemocnice

V meste Angers po prúde rieky Loiry a neďaleko jej brehov stála nemocnica založená v XII. storočí Henrichom II. Anglickým, aby odčinil vraždu Tomáša Becketa, arcibiskupa z Cantenbury. V dobe sv. Vincenta tam už hospitalizovali len veľmi chudobných, tulákov a starcov, ktorým doslova nezostávalo nič iné. V XVII. storočí bola táto inštitúcia závislá vo svojej administrácii a náboženskej starostlivosti na regulárnych kanonikoch sv. Augustína. Títo sa o ňu príliš nestarali. Miestne autority protestovali u kráľa kvôli zaplakaniahodnému stavu ich nemocnice. Ale nebol to kráľ, kto vyriešil túto situáciu, ale ľudia z duchovnej rodiny Vincenta de Paul.

---

[146] Cf. I. Florido Florido, DKL, heslo: *Educación – Enseñanza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* 148 – 150.
[147] SVP, IX, 144.

Táto angažovanosť výrazne zasiahne do vývoja novej duchovnej rodiny. Pre dcéry kresťanskej lásky, ktoré prevzali starostlivosť o nemocnicu v Angers začiatkom roku 1640, predstavovala ďalšiu novú skúsenosť v ich krátkej šesťročnej histórii, ktorá hlboko poznačí štýl ich vlastnej inštitúcie v budúcnosti. To, čo sa zrodilo ako mobilný korpus podomovej služby, sa od skúsenosti prevzatia nemocnice v Angers zmenilo na inštitúciu predovšetkým nemocničného charakteru. Spoločnosť Lujzy de Marillac sa nikdy nevzdala toho, čo bolo ich prácou na začiatku, ale postupom času bola táto druhá, ktorá v nej nakoniec prevážila. Štyri sestry zostali v Angers, formujúc spolu s ďalšími, ktoré za nimi prišli neskôr, komunitu. Svojou činnosťou, ktorá bola zmesou obetavého venovania sa a aplikácie zdravotníckych, hygienických, stravovacích a dietologických znalostí, pozoruhodných v porovnaní s tým, čo bolo bežné v tej dobe, začali na svoje náklady bez toho, aby vedeli ako alebo to mali v úmysle, okrem predchádzajúcej skúsenosti získanej od bratov Jána z Boha, modernú históriu nemocničnej starostlivosti[148]. 11.novembra 1657, keď sa obracia na sestry pracujúce ako zdravotné sestry Vincent de Paul povie: *„Boh si vás prednostne vyvolil na to, aby ste nemocných poučili o najzákladnejších pravdách potrebných pre ich spásu*.[149] "Sestry majú slúžiť chorým telesne aj duchovne.

Zdravotné sestry v poľných nemocniciach

V júli 1654 Vincent de Paul vyslal štyri z nich do Sedanu, ktoré bolo najviac postihnutým miestom kvôli treniciam medzi imperiálnymi a francúzskymi vojskami, aby asistovali raneným vojakom. Myšlienka, aby boli vyslané práve do Sedanu prišla od kráľovnej, ktorej názor „aj keď sa nedá porovnávať z Božou vôľou, je takisto veľmi dôležitý. Dcéry moje, Božia vôľa! Táto vás zaväzuje, aby ste tam šli so všetkým entuziazmom". Museli mať entuziazmus, a nie málo, pretože tam nešli s ničím menším, ako s poverením „konať to, čo Ježiš Kristus konal na zemi, navracať život dušiam týchto biednych ranených a pomáhať im dobre zomrieť s vašim príkladom a povzbudeniami, alebo aby sa im vrátilo zdravie prostredníctvom vašich liekov, opatery a starostlivosti. Muži tam idú aby zabíjali, a vy, aby ste dali život". Sestry šli do Sedanu, a neskôr, kvôli úspechu, aký mal tento prvý experiment, v nasledujúcich rokoch aj na iné miesta, aby pracovali ako zasvätené zdravotníčky v aktivite, ktorá bola pre ne niečím novým, ale ktorá bola v tej istej línii práce pre chudobných, ktorej sa poctivo venovali od svojho

[148] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 123 – 124.
[149] SVP, IX, 917.

založenia. Mimochodom, a bez toho, aby sa o to snažili alebo si toho boli vedomé, sa stali prvými profesionálnymi zdravotníčkami vo vojenskej histórii Európy, ba celého sveta[150].

Azylový dom Mena Ježiš

Vincent za 31 tisíc libier kúpil a rozšíril jednu blízku budovu pri opátstve sv. Lazára v Paríži, ktorá sa honosila na svojom priečelí veľkým aneagramom mena Ježiš. Kúpil nábytok, vzal si pôžičku s 20% úrokom, a 3.600 libier určil na výdavky spojené so stravovaním a ubytovaním na prvý rok pre štyridsiatich starcov, polovica mužov a polovica žien. Na starostlivosť o nich vyčlenil skupinu dcér kresťanskej lásky, a kňazov Misijnej spoločnosti menoval za kapelánov. Boli to biedni starí ľudia, ktorým nikto nepomáhal. Tak sa ich Vincent spolu s vincentkami ujal. Meno Ježiš malo vo verejnej mienke okamžitý úspech. Nejeden starý človek musel aj mesiace čakať, aby mohol byť prijatý, keď sa nejaké miesto uvoľnilo po úmrtí niekoho z ubytovaných. Vincentovi by sa určite páčilo naprojektovať a uskutočniť podobné dielo na prijatie, ale už nie štyridsiatich biednych starcov, ale pre tisíce, ktorými sa hemžili ulice hlavného mesta[151].

Služba mimo ducha Spoločnosti

Niekedy samotné mladé dievčatá dali svojmu vlastnému zakladateľovi lekciu ohľadom skutočného motívu, kvôli ktorému ich Boh zriadil. Toto sa napríklad stalo pri jednej príležitosti, len necelé tri roky po založení Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, keď na naliehanie vojvodkyne z Aiguillonu, ktorá bola nesmierne štedrou dobrodinkou diel a projektov Vincenta de Paul, a ktorej Vincent nemohol nič odoprieť, určil dve dcéry kresťanskej lásky, aby jej robili spoločnosť. Tie dve to odmietli urobiť, jedna po druhej, a pripomenuli otcovi Vincentovi, že „zanechali otca a matku, aby sa odovzdali službe chudobných pre lásku Božiu“. Ich mená si zaslúžia posmrtnú odmenu. Sú to Maria Denyse a Barbara Angiboust. A takáto bola Vincentova reakcia na lekciu, ktorú mu tieto mladé dievčatá dali. Lujze de Marillac napíše: „Nedojíma Vás vidieť silu Božieho ducha v týchto dvoch chudobných mladých ženách? Nedokážete si predstaviť povzbudenie, aké mi toto dodalo pre dcéry kresťanskej lásky“[152].

Spiritualita dcér kresťanskej lásky

[150] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 183 – 184.
[151] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 180 – 181; Cf. J. Calvet, CM, *Luisa de Marillac*, 107 – 109.
[152] Cf. J. Corera, CM, *Vida del Señor Vicente de Paúl*, 80 – 81.

Konštitúcie dcér kresťanskej lásky prevzali pôvodný text od sv. Vincenta, ktorý považujú za svoju „magnu chartu“: *„Budú si vážiť, že nepatria do rehoľného stavu, pretože sa tento stav nezhoduje s povinnosťami ich povolania. Avšak, keďže sú viac vystavené príležitostiam k hriechu ako rehoľnice, ktoré sú viazané klauzúrou, nemajúc iný kláštor, ako sú domy nemocných a ten, kde býva predstavená; ako celu majú prenajatú izbu... a ako nezložili žiaden iný sľub, aby zaistili svoje povolanie, iba ak neustálu dôveru, akú majú v Božiu prozreteľnosť a dar daný Bohu, ktorým sú ony samé a služba, ktorou mu slúžia v osobách chudobných; kvôli týmto všetkým dôvodom musia mať* takú alebo ešte väčšiu čnosť, *akú by mohli zložiť v nejakej reholi“*[153].

Vincentky predstavovali skupinu zasvätených žien, ktoré neboli viazané na kláštor, ale na Boha a na chudobných. Slávne slová, ktoré Vincent deklaroval v konferencii 24. augusta 1659, vystihujú ich spiritualitu: „*kláštornou celou je prenajatá miestnosť, kaplnkou je farský kostol, (...) kláštornou chodbou sú ulice mesta, po ktorých máte ísť slúžiť chorým. Klauzúrou je poslušnosť tomu, že pôjdu len do domov chorých alebo na miesta, kde sa vyžaduje ich služba, kláštornou mrežou je Božia bázeň.*[154] *“*

Opustiť Boha pre Boha

Vo vincentínskej spiritualite dokonalosť lásky, teda svätosť nachádza svoje nasmerovanie, realizáciu a svoj vrchol v službe blížnemu, hlavne chudobnému. Vincentínska zásada: *Opustiť Boha pre Boha* dáva jasnú prednosť službe lásky k blížnemu pred kultom[155]. Chudobní často prichádzali celkom nečakane k sestrám s naliehavými požiadavkami. Vincent povzbudzoval sestry, aby chudobným vyhoveli, a hovoril im, aby opustili Boha, s ktorým sa stretli v modlitbe, a našli ho v chudobnom človeku. Zároveň ich povzbudzoval, aby nikdy nezanedbávali modlitbu. Prekvapuje, že Vincent, hoci sa pevne držal pravidla vstávať zavčasu ráno a nikdy nezanedbať modlitbu, uplatňuje svoj zvyčajný zdravý rozum pri aplikovaní tohto pravidla. Dcéram hovorí: Boh chce, aby ste odišli od modlitby a šli slúžiť chudobným, ako sme sa to už toľkokrát učili; v tom spočíva zmysel zásady opustiť Boha pre Boha[156].

A na inom mieste: „*Vidíte, že kresťanská láska stojí nad všetkými pravidlami a je potrebné, aby ste to mali stále na pamäti. Kresťanská láska je vznešená žena. Treba vykonať to, čo ona prikazuje. V takomto prípade to znamená opustiť Boha pre Boha. On*

[153] KDKL, b. I, 9.
[154] SVP, IX, 1179.
[155] Cf. SVP, IX, 725. 25. 117. 297. 1081. 1091. 1125. 1198.
[156] Cf. SVP, IX, 1081.

vás povoláva k modlitbe, a zároveň vás volá k chudobnému chorému človeku. Toto sa nazýva opustiť Boha pre Boha.[157]“ Dcéram kresťanskej lásky ešte povedal: *„Ak by bolo Božou vôľou, aby ste šli poslúžiť chorému v nedeľu, namiesto toho, aby ste šli na svätú omšu, hoci je to naša povinnosť, tomu sa hovorí opustiť Boha pre Boha*.[158] “

Chudobní sú našimi pánmi a učiteľmi, ktorým treba slúžiť telesne aj duchovne

Pre Vincenta de Paul nie je služba chudobným dielom milosrdnej lásky, teda vecou voľby, opcie, je povinnosťou, dielom spravodlivosti: *„Tým, že im pomáhame, nekonáme dielo milosrdenstva, ale spravodlivosti: sú našimi bratmi; k nim nás Boh posiela, aby sme im pomáhali. Robme to kvôli nemu a tak, ako nám to hovorí v evanjeliu*.[159] “

V konferencii pre dcéry kresťanskej lásky svätý Zakladateľ vo veku plnej duchovnej zrelosti (má už 77 rokov) ponúkne svojim učeníkom *magnu chartu* služby chudobným a podelí sa s nimi o svoju vieru a skúsenosť: *„Vašou hlavnou starosťou po Božej láske a túžbe zapáčiť sa jeho Božskej velebnosti má byť služba chudobným s veľkou láskavosťou a srdečnosťou majúc súcit s ich zlou situáciou a počúvajúc ich malé sťažnosti, tak ako to musí robiť dobrá matka. Oni sa na vás pozerajú ako na svoje matky, ktoré ich kŕmia a ako na osoby, ktoré im posiela Boh, aby sa o nich starali. Vy ste povolané, aby ste týmto biednym chudobným reprezentovali Božiu dobrotu. Tak ako sa táto dobrota správa k utrápeným a utláčaným nežne a láskavo, tak sa aj vy musíte k týmto biednym chorým správať tak, ako nás to učí Dobrota sama, teda s láskavosťou, súcitom a láskou: oni sú totiž vašimi pánmi rovnako ako mojimi. Chudobní sú našimi pánmi a učiteľmi. V tomto spočíva dôvod, prečo im máte slúžiť s úctou ako vašim pánom a s nábožnosťou, lebo vám predstavujú osobu nášho Pána. (...) Na základe tohto netreba dbať iba o to, aby sme sa neprejavovali s tvrdosťou a netrpezlivosťou, ale snažiť sa, aby sme slúžili so srdečnosťou a veľkou láskavosťou, aj voči tým najnepríjemnejším a najťažším a nikdy nezabúdať povedať im nejaké milé slovo. Treba sa im vždy prihovoriť tak, aby sme ich nasmerovali k Bohu. Lebo, pozrite sa, moje drahé sestry, je veľmi dôležité, aby sme slúžili chudobným telesne. Ale je pravdou, že nebolo v plánoch nášho Pána, keď povolal k bytiu vašu Spoločnosť, že máte slúžiť výlučne staraním sa o ich telesné zdravie.* [160] “

[157] SVP, IX, 1125.
[158] SVP, IX, 725.
[159] SVP, VII, 90n.
[160] SVP, IX, 916n.

Caritas Christi Urget Nos - *„Kristova láska nás ženie“*

Kristova láska logicky privádza Vincenta k láske k chudobným. V spôsobe, akým sú chudobní milovaní a ako sa im slúži, možno skutočne vidieť lásku k Bohu: *„Musíte si často pripomínať vaše hlavné poslanie a na to, čo Boh od vás žiada, teda aby ste starostlivo slúžili chudobným, ktorí sú vašimi pánmi. Áno, sestry moje, sú našimi pánmi. Preto sa k nim musíte správať láskavo a srdečne. (...) Musíte sa podľa vašich síl postarať, aby im nič nechýbalo ani pre telo ani pre spásu duše. Aké ste šťastné, dcéry moje, že si vás Boh vybral, aby ste sa celý svoj život venovali službe chudobným!* [161] *“*

Pre sv. Vincenta je chudobný predovšetkým osoba, ktorej treba pomôcť, postarať sa o ňu a hlavne milovať. Snažil sa na prvom mieste o to, aby mohli chudobní využívať takú lekársku starostlivosť, aká bola v tých časoch rezervovaná výlučne bohatým. V snahe zabezpečiť nemocným možnosti liečby odkryje, že najbolestnejším aspektom choroby je opustenosť nemocného. Práve preto naliehal na dôležitosť vytvárania si osobného vzťahu k chorému podľa vzoru Ježiša z evanjelií[162]. *„Kvôli zabezpečeniu starostlivosti o chorých boli zriadené nemocnice a niektorí reholníci zasvätili svoje životy, aby im slúžili. Ale nikdy nebolo vidieť, aby bola nemocným poskytovaná starostlivosť v ich vlastných domoch. Ak v nejakej rodine niekto ochorel, bolo nutné separovať manžela od manželky, ženu od detí, otca od svojej rodiny. Môj Bože, až do týchto čias si nevzbudil žiadnu reholu, ktorá by sa snažila im pomôcť. A zdalo sa, že sa tvoja poklonyhodná Prozreteľnosť, ktorá nikdy nikoho nesklame, o nich nestará“*[163]. Vincent pri spisovaní stanov pre panie kresťanskej lásky popíše detaily služby nemocným, akým je príprava stravy a spôsoby služby konanej z lásky: *„Tá, na ktorú pripadá služba potom, ako si od pokladníčky vyzdvihla to najpotrebnejšie na prípravu jedla, pripraví jedlo, zanesie ho chorým, po príchode do domu ich radostne a milo pozdraví, pripraví stolček na posteľ, prikryje ho obrusom, položí naň pohár, lyžicu a chlieb, umyje nemocnému ruky a pomodlí sa s ním modlitbu požehnania pokrmu, polievku načerpá do misky a mäso dá na tanier a všetko usporiada na stolček. Potom s láskavosťou pozve nemocného, aby sa najedol.. A to všetko s veľkou láskou, akoby to robila pre vlastné dieťa, ba skôr, pre Boha.*[164] *“*

[161] SVP, IX, 125.
[162] Cf. J. F. Gazzielo, CM, heslo: *Amor,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 22 – 23; Cf. Jn 5,1-18; Mk 1,40n; Lk 7, 11-16, atď.
[163] SVP, IX, 235.
[164] SVP, X, 578.

Prejsť od lásky afektívnej k efektívnej

Vincent veľmi rád používa pojem „stav lásky*láska* . To zabraňuje, aby sa [165]“ *afektívna oddelila od lásky efektívnej.* Táto zásada sa stáva impulzom, aby človek nezostal so založenými rukami zoči-voči udalostiam, potrebám a výzvam bratov, ktorí potrebujú pomoc. Táto spiritualita akcie dodáva kresťanskému povolaniu veľkú kredibilitu a zachováva si charakter aktuálnosti: *„Afektívna láska je nehou (nežnosťou) v láske... Srdce milujúce nášho Pána nemôže strpieť jeho neprítomnosť a musí sa s ním spojiť touto afektívnou láskou, ktorá sa prejaví v láske efektívnej... Musí sa prejsť od lásky afektívnej k efektívnej, ktorá spočíva v konaní diel kresťanskej lásky, v službe chudobným konanej s radosťou, entuziazmom, vytrvalosťou a láskou*ionárom: . Preto povie aj mis[166] “ *„Oddajme sa Bohu z celej duše, pracujme, pracujme, choďme pomáhať chudobným po dedinách, ktorí na nás čakajú“*[167]. Láska afektívna sa stáva vinnou, vincentínsky povedané, ak sa nestane „efektívnou“, teda činnou, účinnou. Prejsť od lásky afektívnej k láske efektívnej predstavuje pre sv. Vincenta impulz konať. Treba vyjsť zo zamknutého sveta a ponáhľať sa pomáhať chudobným v ich potrebách, tak ako sa uteká k požiaru.

Dôležitosť profesijnej i duchovnej formácie

Ako všeobecnú zásadu môžeme uviesť, že väčšina dievčat, ktoré sa predstavili Lujze de Marillac nemali žiadne vzdelanie a prípravu na toto dielo. Na začiatku sa od nich vyžadovalo málo: zdravie, schopnosť pracovať, mať psychické zdravie a hlavne, dobrého ducha. Od začiatku sa im vštepuje komunitný štýl života, svedectvo života. Lujzina „škola“ najprv sídlila v jej dome. A keďže išlo o práve zriadenú Spoločnosť, tá nebola viazaná normami cirkevného práva, a tak si mohla vytvoriť veľmi flexibilný program formácie.

Vincent si čoskoro uvedomil, že nebude možné poskytovať hodnotnú službu, ak sa nebude počítať s istou špecializáciou. Sestry boli vybraté pre takú alebo onakú službu podľa ich osobných schopností. Okrem súkromného štúdia pod dohľadom Lujzy de Marillac sú vysielané do iných špecializovaných centier, ako napr. k uršulínkam, aby sa zdokonalili vo vyučovacích metódach. Budúce zdravotné sestry boli vysielané k milosrdným bratom sv. Jána z Boha, aby sa naučili opatrovaniu podľa dobových štandardov. Tento formačný plán predstavoval významné miesto v náboženskej,

[165] SVP, XI, 564.
[166] SVP, IX, 534.
[167] SVP, XI, 316.

morálnej a katechetickej formácii sestier. Vincent de Paul bol hlboko presvedčený o tom, že chudobní sú zatratení, lebo nepoznajú to najzákladnejšie, aby mohli byť spasení. Preto chcel, aby boli dcéry kresťanskej lásky zo svojej povahy katechistkami chudobných a vyučovali ich v školách, v nemocniciach, pod holým nebom alebo v ich vlastných domoch.

Vincent ako praktický človek vytvoril okolo roku 1640 dva manuály pre misionárov, panie a dcéry kresťanskej lásky. Ten kratší nesie výraznú vincentínsku pečať. Ide o „príležitostný katechizmus“, ako ho zvykol nazývať. Má tri podstatné témy: tajomstvo Najsvätejšej Trojice, Vtelenie a Eucharistia. S týmto manuálom sa pripravovali deti na prvé sväté prijímanie. „Vyšší katechizmus“ bol podľa Vincenta pre dospelých a mohol poslúžiť ako základ pre ľudové misie. Mal päť častí: konečný cieľ človeka, Trojjediný Boh, prikázania Božieho a cirkevného zákona, sviatosti a kresťanské praktiky. Ako katechetickú prípravu uskutočňovali sestry „katechizmus medzi nami“: jedna sa pýtala a druhá odpovedala a to v prítomnosti Lujzy de Marillac. Odporúčalo sa im, aby vždy, keď to bude možné, išli na miesta, kde sa môžu niečo dozvedieť a naučiť, akými boli farnosti s dobrou reputáciou. Cieľ vincentínskej edukácie je jasný: formovať dobrých kresťanov, ale tiež im poskytnúť prostriedky, aby mohli dôstojne žiť. Je to integrálna, ľudská a kresťanská formácia[168].

II. 3. Angažovanie vincentínskych laikov

Pred viac ako 400 rokmi sa sv. Vincent de Paul vo Francúzsku podujal na dobrodružstvo služby a evanjelizácie chudobných, na ktoré zvolal a pozval mužov a ženy svojej doby. Vincent okrem vyvolenia si chudobných urobil aj „voľbu laikov“, a medzi nimi zvlášť žien, čo bolo proti duchu doby, ktorá do výšav vyzdvihovala postavu kňaza. Pozval ich, aby vyšli zo seba v ústrety chudobným, aby uspokojili ich potreby na základe presvedčenia viery, že „*službou chudobným sa slúži Ježišovi Kristovi*.[169]“

Vincent nikdy nebol proti oficiálnej Cirkvi, ale dovolil si spomenúť na to, čo Tridentský snem zabudol povedať, práve kvôli pocitu vernosti veľkej tradícii Cirkvi. Hovorilo sa, že Vincent nikdy neriskoval v ortodoxii, ale riskoval v ortopraxii, vždy motivovaný naliehavosťou evanjelizácie a pomocou chudobných. Vincent mal mimoriadnu citlivosť pre laikov, čo v jeho dobe nebolo bežné. Sv. František Saleský

[168] Cf. I. Florido Florido, DKL, heslo: *Educación – Enseñanza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 151 – 152.
[169] SVP, IX, 240.

propagoval a popularizoval svätosť laikov a práve touto náukou bol veľmi nadšený práve Vincent de Paul. Už prvé bratstvo v Châtillon malo vo svojom štatúte ako duchovnú príručku práve *Traktát o láske k Bohu* a *Úvod do zbožného života*[170]. A práve táto citlivosť bola príčinou mobilizácie toľkých laikov, nielen mužov a žien, ktorí tvorili Spolky kresťanskej lásky alebo Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, ale tisíce ďalších laikov, ktorí spolupracovali na dielach charitatívnej lásky. Za touto citlivosťou pre laikov stojí jeho vlastná misijná skúsenosť s evanjelizáciou chudobných. V očiach laikov videl príležitosť ísť k chudobným neobvyklým spôsobom. Týmto spôsobom začal hľadať nové prostriedky na ich zapojenie do služby[171].

Vincent od roku 1617 angažoval laikov v pastorácii. Začal s tým osem rokov pred založením Misijnej spoločnosti a celých šestnásť rokov pred založením Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. P. John Prager, CM si myslí, že Vincentova schopnosť oceniť povolanie laika vychádza z jeho misionárskej vízie Cirkvi. Vincent ich od začiatku považuje za spolupracovníkov v diele evanjelizácie. Dielo laikov nemožno chápať ako obyčajnú sociálnu pomoc. Oni majú svoje povolanie, majú účasť na poslaní Cirkvi, lebo robia to, čo robil Kristus, ohlasujú evanjelium a plnia Kristovu túžbu, aby uskutočňovali diela lásky[172].

Horlivosť Vincenta de Paul v službe chudobným bola taká, že vedel oceniť potrebu vytvorenia udržateľných prostriedkov pre službu chudobným. Aby to dosiahol, musel pokorne požiadať o spoluprácu ostatných. Musel ich prostredníctvom ich spirituality motivovať a vzbudiť v nich ich vlastnú tvorivosť a talent pre službu chudobným. Jeho dielo pokračuje dodnes v mnohých krajinách sveta, kde je jeho charizma prítomná v mnohých združeniach a kongregáciách.

Vincent zhromaždil všetky dostupné zdroje pre službu chudobným, starých a mladých, mužov a ženy, duchovných i laikov, kráľovskú rodinu a roľníkov, bohatých i chudobných atď. Všetci boli zmobilizovaní pre túto úlohu. Vincent pozná potenciál laikov i žien a ich úlohu pri vytváraní spravodlivejšieho sveta. Toto je nový koncept, ktorý sa uňho objavuje v čase, keď sa od laikov očakávalo málo a ženy mali v spoločnosti druhoradé miesto[173].

---

[170] Cf. SVP, X, 584.

[171] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva evangelización y San Vicente de Paúl,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 454.

[172] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente y el laico,* 750.

[173] Cf. Ch. Pan, CM, *Caridad política y espiritualidad vicenciana hoy,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/4, 299.

Misijná spoločnosť venovala 39. generálne zhromaždenie, ktoré sa konalo v Ríme v termíne 6 – 31. júla 1998, téme vincentskej rodiny[174]. Vincent v skutočnosti založil tri vetvy rodiny, ktorú dnes nazývame vincentskou. Je to Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky a Spolky kresťanskej lásky. Môžeme ale hovoriť o vincentínskych nasledovníkoch, ktorí nepatria do týchto troch vetiev a čerpajú z jeho odkazu, charizmy, myšlienok, inšpirácie. Sú to mužské a ženské rehoľné spoločenstvá, sekulárne inštitúty, cirkevné hnutia a spoločenstvá, ktoré sa k Vincentovi hlásia ako k svojmu „duchovnému otcovi“. Vincent je jedným zo svätcov, ktorý ponúkol a stále ponúka laikom cesty kresťanského života a služby v Cirkvi a chudobným.

Povedomie prináležitosti k rodine sa nemá skončiť iba pri vymenovaní či spočítaní vetiev, pri hrdosti, že rodina má takého významného „otca“ a má spoločné korene. Toto uvedomenie si má viesť k zodpovednosti. Preto je dôležité spoznať to, čo je spoločné vetvám vincentskej rodiny ako spoločné dedičstvo a potom sa spojiť v spoločnom projekte v prospech Cirkvi.

Chudobní sú v rôznych epochách histórie iní, prejavy chudoby sa menia, odpovede na ich zmiernenie či odstránenie sa líšia, lebo sa menia sociálne a kultúrne okolnosti. Duch Svätý inšpiroval rôzne osoby, ktoré sa stali Božími nástrojmi. Každá inštitúcia pri zachovaní podstaty vincentínskej charizmy dala sebe vlastnú konkrétnu odpoveď na Božie volanie konať v prospech chudobných.

Keďže jestvuje okolo 150 spoločenstiev, ktoré sa hlásia k vincentínskej charizme, a je nad rámec tejto štúdie venovať sa všetkým, budú predstavené tie najzákladnejšie a najpočetnejšie. Dve už boli predstavené, teda Misijná spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky. Potom sú tu Národné združenie spolkov kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, Spolok sv. Vincenta de Paul, Združenie Mariánskej mládeže, Združenie Zázračnej medaily, Vincentínski laickí misionári MiSeVi a DePaul International. V tejto kapitole si predstavíme zrod jednotlivých vetiev a v tretej kapitole rozvinieme ich činnosť a angažovanosť v službe chudobným dnes.

Na koordináciu takmer štyroch miliónov členov vincentskej rodiny a vybudovanie pocitu prináležitosti, jednoty a spoločných koreňov začal generálny predstavený Misijnej spoločnosti P. Robert Maloney, CM od roku 1996 každoročne zvolávať lídrov hlavných vetiev. Aby boli lídri vetiev schopní podniknúť spoločné kroky na medzinárodnej

[174] 39. Generálnemu zhromaždeniu je venované celé číslo „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, 193 – 402.

úrovni[175], bol vytvorený medzinárodný sekretariát vincentskej rodiny, ktorý koordinuje aktivity jednotlivých vetiev v spoločnom projekte[176].

Róbert Maloney predstavil niekoľko pravidiel, na základe ktorých možno nejaké spoločenstvo predstaviť ako vetvu vincentskej rodiny. Jej členovia prijali všeobecné pravidlá od Vincenta de Paul. Sú zviazané so sv. Vincentom ako mentorom či poradcom. Boli zriadené Misijnou spoločnosťou, Spoločnosťou dcér kresťanskej lásky alebo vincentínskymi laikmi. Členmi predstavenstva sú členovia Misijnej spoločnosti alebo Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Neustály vplyv Misijnej spoločnosti alebo Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Uctievajú sv. Vincenta de Paul ako jedného zo svojich patrónov. Majú toho istého ducha, ako Misijná spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky. Prijali a prispôsobili si aspekty vincentínskej charizmy. Sú to združenia veriacich, ktoré majú niektoré z vyššie uvedených kritérií. A tiež nekatolícke inštitúcie, na ktoré sa vzťahuje jedno z vyššie uvedených kritérií[177].

II.3.1. Národné združenie spolkov kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul (AIC)

V Châtillon les Dombes zriadil sv. Vincent v roku 1617 prvé „Bratstvo“, neskôr nazvané „Charita“ či „charitatívne bratstvo“. Duchovná skúsenosť sv. Vincenta, na ktorú sa táto vetva odvoláva, je kázeň v jednu augustovú nedeľu roku 1617 v kostole v Châtillon, v ktorej Vincent nabádal svojich farníkov, aby pomohli početnej, veľmi chudobnej a chorej rodine. Nesystémová a chaotická pomoc bola pretavená v systematickú a dlhodobú, čoho dôkazom je existencia bratstva v Châtillon až dodnes. Takéto bratstvá bolo zakladané takmer všade tam, kde sa konali ľudové misie. A neskôr aj tam, kde pôsobili dcéry kresťanskej lásky. V roku 1634 vzniká prvé charitatívne bratstvo v Taliansku a v roku 1651 v Poľsku. Vincent ako prvý dal ženám v duchu solidarity miesto v Cirkvi a aktívnu, a tiež uznávanú, spoločenskú úlohu. Lujza de Marillac bola jeho najbližšou spolupracovníčkou a animátorkou charitatívnych bratstiev[178].

Tieto bratstvá začali svoju činnosť v podomovej službe, ale keď si uvedomili rozmanitosť potrieb chudobných, sv. Vincent ich nasmeroval aj na činnosť venovania sa sirotám, väzňom a chorým v nemocniciach. Pre Vincenta mal laik aktívnu úlohu

[175] Cf. M. Ginete, CM, *La familia Vicenciana,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 219.
[176] Cf. https://famvin.org/es/tag/vfec/, (9.3.2021).
[177] Cf. R. Maloney, CM, *La familia vicentina,* „Vincentiana“, 1997, Nr. 41/2, 45 – 46.
[178] Cf. Asociación Internacional de Caridades, *Contra las pobrezas y sus causas, actuar juntos,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 225.

v evanjelizácii chudobných. Aby niekto mohol využívať služby charitatívneho bratstva, musel byť chudobný a chorý. Tieto bratstvá mali mnoho výdajov. Museli zabezpečiť jedlo pre chudobných, zháňať lieky, platiť lekárov, zháňať nábytok, dávať omšové štipendiá. Niekedy v prenajatých domoch, kde boli ubytované deti od 8 do 20 rokov, zriadili dielňu, aby sa naučili remeslu pod dohľadom majstra. Tieto deti sa museli pod prísahou zaviazať, že zadarmo budú učiť remeslu ďalšie chudobné deti. Darcov nebolo nikdy nazvyš, a preto jedným zo zdrojov príjmov boli dary vhodené do pokladničiek v kostoloch a ubytovniach. Robili sa aj zbierky v kostoloch a po domoch. Niektoré bratstvá kúpili ovce a kravy, ktoré boli zvláštne označené, pásli sa spolu s dedinskými kravami, ale stali sa tak zdrojom príjmov z vlny, mlieka a teliat, ktoré sa narodili[179].

2) Spolok sv. Vincenta de Paul (SSVP) Heslo: Serviens in spe – slúžiť v nádeji

História vzniku spolku sv. Vincenta de Paul je mimoriadne jednoduchá. Je to sen skupiny veľmi mladých priateľov laikov, ktorí sa v chaotickom Paríži v roku 1833 snažili zasvätiť najchudobnejším, a za týmto účelom založili kresťanské spoločenstvo, ktoré pomáhalo a podieľalo sa na bolesti tých, ktorí trpia[180].

V XIX. storočí sa objaví tzv. „sociálna otázka“. Ide o obdobie, keď chudoba a chudobní začínajú interpelovať novým spôsobom spoločnosť aj Cirkev. Cirkev musela premyslieť svoje nové poslanie a zadefinovať svoje miesto v novej spoločnosti. Po besnení revolúcie a relatívne krátkom, ale traumatickom panovaní Napoleona Bonaparteho sa Cirkev obrnila vo svojej aliancii s kráľovskou rodinou a aristokraciou. Chudoba rástla ruku v ruke s rozvojom priemyslu a bieda sa stávala pre kresťanov neznesiteľnou. Stav robotníkov bol žalostný, lebo vo väčšine prípadov zvyčajná práca nezabezpečovala životné minimum pre robotníka a jeho rodinu. Z toho vyplýva, že v XIX. storočí chudobný človek bol synonymom robotníka[181].

V tomto období sa narodil Frederik Ozanam (1813-1853), spoluzakladateľ Konferencií sv. Vincenta de Paul. Do Paríža na Sorbonu prišiel v roku 1831. Katolícka Cirkev bola vnímaná väčšinou profesorov a študentov na Sorbone ako beznádejne konzervatívna a zarytá v bahne stredovekej nostalgie. Katolicizmus bol verejne inzultovaný a považovaný za spiatočnícky vo všetkých oblastiach. Ozanam bol obdarený

[179] Cf. L. González – Carvajal Santabárbara, *El clamor de los excluidos,* Reflexiones cristianas ineludibles sobre los ricos y los pobres, Presencia Teológica, Sal Terrae, 2009, 206 – 208.
[180] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Los fundadores, testigos de la caridad*, „Corintios XIII“, 1996, Nr. 80, 581.
[181] Cf. Sociedad de San Vicente de Paúl, Confederación Internacional, *Sirviens in spe,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 244 – 245.

úžasným intelektom, encyklopedickými vedomosťami a ostrou logikou. Čoskoro sa stal lídrom katolíckych študentov, ktorí s nadšením bránili katolícku vieru. Na prednáškach histórie sa vytvorila tradícia obhajoby katolíckej viery proti argumentom opozičných námietok, ktoré sa dovtedy niesli v duchu predstavovania Cirkvi ako skorumpovanej, skazenej, utlačujúcej a spiatočníckej. V jednej debate Ozanam predstavoval zoznam udalostí, ktorými Cirkev urobila tento svet lepším. Oponent našiel zoznam vecí, v ktorých takáto nebola. Debata vygradovala touto vetou: „Ozanam, kresťanstvo vykonalo úžasné veci, ale čo robí teraz v Paríži pre chudobných? Ukáž nám, aký praktický úžitok má z tvojho náboženstva robotník a tiež my, aby sme v ňu uverili“. Podľa životopiscov sa Ozanam odmlčal a zvolal malú skupinu katolíckych študentov, aby našli uspokojivú odpoveď na túto otázku[182]. Najprv šli za farárom, ten ich ale poslal učiť náboženstvo biedne deti. Sorbonský profesor Bailly so svojou manželkou poznali sestričku vincentku, ktorú volali matka chudobných, lebo sa starala o najchudobnejších v tých najbiednejších častiach Paríža. Profesor navrhol študentom, žeby mohli navštíviť túto sestričku, čo sa stalo prozreteľnostné: bola to Rozália Rendu, DKL. Tá ich srdečne prijala a pochopila, o čo týmto mladým ide. Dala im chleby, ktorými ona sýtila chudobných a vysvetľovala im, ako čas u chudobných využiť a ako zmierniť krajnú biedu. Sestra Rozália celé dielo zverila príhovoru sv. Vincenta, o ktorom im hovorila ako o vzore poníženosti, lásky a jednoduchosti. A tak 23. apríla 1833 prvých sedem spoločníkov založilo prvú Konferenciu kresťanskej lásky[183].

Konferencie sv. Vincenta de Paul boli bratstvom katolíckych laikov, ktorí navštevovali chorých, rodiny robotníckej triedy a konali diela charitatívnej lásky, akými boli zháňanie potravín a paliva pre kuchyne. Cieľom spoločenstva bola dať katolíckym laikom možnosť žiť svoje povolanie učeníctva v službe chudobnému. Členovia bratstva mohli na vlastné oči vidieť a zakúsiť biedu tých najbiednejších. Hoci v danej dobe ešte nebola zadefinovaná prioritná voľba chudobných, títo angažovaní laici sa nevenovali abstraktným a od reality odtrhnutým teóriám rozšíreným v Ozanamovej dobe, ale praktickej službe konkrétnym chudobným. Títo laici sa cítili inšpirovaní a konkrétne pripravení venovať sa tejto službe predtým rezervovanej privilegovanej vrstve kňazov, rehoľníkov a rehoľníčok. Ozanam mohol výzvu oponenta v debate pochopiť ako výzvu k väčšej zbožnosti, orientovať sa viac na liturgiu, alebo angažovať sa v politickej

[182] Cf. T. O´Brien, Ph.D, CM, *Pionero y Profeta: Influencia de Federico Ozanam en la Doctrina Social Católica,* „Vincentiana“, 2013, Nr. 56/2, 204 – 207.
[183] Cf. L. Scheidová a N. Scheida, *V službách evanjeliovej lásky, svätí a blahoslavení Spolku sv. Vincenta de Paul*, Oto Németh, Bratislava 2011, 26.

angažovanosti Cirkvi, atď. Ozanam si ale vybral priamu službu chudobným[184]. Tá sa stala pre Ozanama jasným znakom Kristovej prítomnosti v živote Cirkvi. Tento typ služby sa nedal uskutočniť z pozície moci. Išlo o službu, ktorá si vyžadovala priamu angažovanosť všetkých kresťanov v životoch chudobných[185]. Ich činnosť sa ale neobmedzovala iba na asistenčnú službu. Už v decembri 1833 prijali službu „komisárov kresťanskej lásky". Išlo o spoluprácu medzi Spolkom a miestnou administratívou. Od roku 1834 pomáhali robotníckym študentom so štúdiom a neskôr problémovej mládeži. Venovali sa väzňom a začali s duchovnou službou vojakom. V roku 1840 veľmi vzrástli ceny základných komodít a preto študenti zriadili obchod s potravinami a spravovali niekoľko výdajní jedál, aby tak chránili tých najzraniteľnejších. V roku 1844 sa zriadi úrad „advokáta chudobných". A v roku 1850 boli zriadené banky, ktoré pomáhali v nezamestnanosti a tiež poskytovali pôžičky na pomoc robotníkom[186].

3) Združenie Mariánskej mládeže (ZMM) – apoštolát mládeže

Ide o medzinárodné združenie mladých katolíkov, ktoré vzniklo na základe výslovného priania Panny Márie, prejaveného 18. júla 1830 sv. Kataríne Labouré, DKL v Paríži. V rokoch 1830 až 1847 založil P. Juan Maria Aladel, CM prvých pätnásť centier v Paríži a okolí. Pápež Pius IX. udelil združeniu právnu subjektivitu v Cirkvi s názvom „Združenie dcér a synov Nepoškvrnenej Panny Márie". Pápež zveril starostlivosť o toto združenie generálnemu predstavenému Misijnej spoločnosti a dcér kresťanskej lásky, ktorý sa stal jej generálnym riaditeľom. V rokoch 1848 až 1870 združenie expandovalo mimo Francúzska do Ameriky, Ázie aj Afriky. V roku 1931 pápež Pius XI. udelil Združeniu oprávnenie pôsobiť vo všetkých farnostiach so súhlasom biskupov a zriadilo jeho ústredie v kaplnke zjavení na Rue du Bac.

Na základe usmernení Druhého vatikánskeho koncilu Združenie obnovilo svoje štruktúry, zjednotilo chlapcov a dievčatá do jedného združenia, posilnilo charitatívno-spoločenské nasadenie a aktualizovalo svoje meno. Tak sa zrodila „vincentská mariánska mládež" na Slovensku známa ako Združenie Mariánskej mládeže. 2. februára 1999 Svätá

[184] Cf. T. O´Brien, Ph.D, CM, *Pionero y Profeta: Influencia de Federico Ozanam en la Doctrina Social Católica,* 208 – 215.
[185] Cf. T. O´Brien, Ph.D, CM, *Pionero y Profeta: Influencia de Federico Ozanam en la Doctrina Social Católica,* 202 – 204.
[186] Cf. Sociedad de San Vicente de Paúl, Confederación Internacional, *Sirviens in spe,* 246 – 247.

stolica schválila nové medzinárodné stanovy. Vo februári toho istého roku P. Robert Maloney založil ústredie Medzinárodného sekretariátu ZMM v Madride v Španielsku[187].

4) Združenie Zázračnej medaily (ZZM) – rodinný apoštolát

V roku 1830 v kaplnke na Rue du Bac v Paríži Panna Mária zahájila rolu návštevy ľudstva. Vybrala si mesto Paríž a kaplnku dcér kresťanskej lásky. Mladá novicka Katarína Labouré bola tou, ktorej sa Panna Mária zjavila 2. mája 1830. Druhé zjavenie Panny Márie mala Katarína v noci z 18. na 19. júla 1830. Panna Mária sa 27. novembra toho istého roku znova zjavila a Kataríne dala videnie medaily, ktorú treba dať raziť a vzývať zvolanie, ktoré je na nej napísané. Tento deň sa stal sviatkom Panny Márie Zázračnej medaily. V dôsledku zjavení sa zrodilo Združenie zázračnej medaily.

Milióny ľudí na svete, ktorí nosia zázračnú medailu požehnanú kňazom, nezapisujú svoje meno do žiadnej matriky ani nemajú konkrétne stanovy. Spája ich úcta k Panne Márii a modlitba vzývania: Bez hriechu počatá Panna Mária, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame. V tejto obrovskej neorganizovanej skupine sú aj takí, ktorí vstúpili do Združenia zázračnej medaily so záväzkom nábožnosti a apoštolátu vlastnému tomuto Združeniu. Pápež sv. Pius X. ho schválil 8. júla 1909 a dal mu univerzálny charakter s pôsobnosťou v celej Cirkvi.

Je to združenie zamerané predovšetkým na rodinný apoštolát prostredníctvom podomovej návštevy kaplnky Panny Márie zázračnej medaily. Tiež sa zameriava na chorých a opustených. Dáva dôraz nielen na modlitbu, ale aj na rodinnú jednotu. Na prvom mieste ide o rodinu člena tohto Združenia, pretože najprv uňho doma musia vzrastať čnosti a hodnoty domácej cirkvi. Rodiny, ktoré prijímajú kaplnku Panny Márie sú vo vzťahu k Združeniu[188].

5) Vincentínski laickí misionári (MiSeVi) – laické misie ad gentes

Laickí vincentínski misionári sú laickí kresťania s charizmou sv. Vincenta de Paul, ktorí boli Bohom povolaní ísť ako laici na misie „ad gentes“. História tejto vetvy začala v lete 1984, kedy niekoľko mladých ľudí zo Združenia mariánskej mládeže zo Španielska bolo vyslaných na misie do Hondurasu. Niektorí z týchto mladých ľudí navrhovali venovať viac času tejto misii a v roku 1987 tam vzniklo prvé stále spoločenstvo. V roku 1992 niektorí z nich, už nie tak mladí, považovali misijné povolanie za svoju celoživotnú

[187] Cf. Združenie mariánskej mládeže, *A Jesús con María,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 251 – 252.
[188] Cf. Združenie zázračnej medaily, *AMM,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 259 – 261.

voľbu Vzhľadom na to, že Združenie mariánskej mládeže, ktoré ich vyslalo, je zamerané na mladých ľudí a že už rozpoznali svoje povolanie, a títo laickí misionári nechceli vstúpiť do žiadnej z jestvujúcich vetiev, začalo sa uvažovať nad tým, že vznikne ďalšie združenie, ktoré by v rámci vincentskej rodiny mohlo poskytnúť odpovede na výzvy, ktoré pre nich predstavuje ich povolanie, teda ponúknuť mládeži, ktorá hľadá svoje povolanie v Cirkvi možnosť byť laickým misionárom[189].

6) DePaul International – apoštolát medzi bezdomovcami

DePaul international je nezisková organizácia venujúca sa ľuďom bez domova inšpirovaná hodnotami sv. Vincenta de Paul. DePaul vznikol v roku 1989 na podnet Jeho Eminencie kardinála Basila Huma ako priama reakcia na rast bezdomovectva mladých ľudí v uliciach Londýna. Vyzval vetvy vincentskej rodiny, aby poskytli službu tým, ktorí spali na uliciach centrálneho Londýna a pred Westminsterskou katedrálou. Túto prácu začali konať dcéry kresťanskej lásky, spolok sv. Vincenta de Paul a denné centrum Pasáž[190]. Postupne sa jeho pôsobenie rozšírilo do Írska, na Slovensko, na Ukrajinu a v USA.

Víziou vetvy DePaul je vytvorenie takej občianskej spoločnosti, v ktorej má každý priestor, ktorý môže volať domov, a má podiel na svojej komunite. Poslaním a snom DePaul je ukončiť bezdomovectvo a zmeniť životy ľudí, ktorých sa to týka[191]. V zime v roku 2005/2006 umrzlo v uliciach Bratislavy 19 ľudí. Organizácie v Bratislave začali diskutovať o potrebe zriadiť útulok pre ľudí bez domova. Pod patronátom DePaul International vzniklo DePaul Slovensko, ktoré vďaka zahraničnej podpore získalo priestory pri letisku Bratislava, kde vznikla Nocľaháreň sv. Vincenta de Pauls kapacitou 200 lôžok, ktorá dodnes slúži ako nízkoprahová nocľaháreň. V Útulku sv. Lujzy s kapacitou 30 lôžok môžu prebývať dlhodobo chorí ľudia bez domova. Laici sa v zariadeniach DePaul venujú sociálnej službe, dcéry kresťanskej lásky zdravotníckej a kňazi Misijnej spoločnosti duchovnej starostlivosti.

Spiritualita vincentskej rodiny

Podľa Róberta Maloneya, generálneho predstaveného Misijnej spoločnosti popíše spiritualitu takto: „Na jednej strane je to vlastný spôsob, akým sa jednotlivec zakorení

[189] Misioneros seglares vicencianos, *MiSeVi,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 265 – 266.
[190] Cf. J. Barát, *Predstavenie Depaul Slovensko a Depaul International*, In: Zborník príspevkov z odbornej konferencie: *Inklúzia sociálne vylúčených a modely fungovania nízkoprahových zariadení na Slovensku, Bratislava,* DePaul Slovensko 2010, 7.
[191] Cf. https://int.depaulcharity.org/our-vision-mission-and-values/, (9.3.2021).

v Bohu. Na druhej strane je to osobitý spôsob, ako si vytvoriť vzťah k svetu. Je to intuícia, ktorá dá základ činnosti, vízia dodáva energiu a orientuje ju konkrétnym smerom, a tak spôsobuje, že osoba presahuje seba samú. Pre kresťana je to spôsob videnia Krista a života s ním, spôsob, akým jednotlivec usmerňuje svoje energie pre službu Kráľovstvu. Je to vízia a a dynamická sila.[192]“ Pod spiritualitou treba rozumieť život podľa Ducha, nasledovanie Krista a nový spôsob bytia a života v Pánovi[193].

Mnohí nasledovníci Ježiša Krista považujú sv. Vincenta de Paul za „duchovného otca“, teda inšpirátora činnosti, myslenia a štýlu života. Jeho život, náuka a charizma aj napriek časovému odstupu stále inšpirujú štýl kresťanského bytia. Pluralita vincentskej rodiny, teda rehoľných spoločenstiev, spoločností apoštolského života a laických asociácií, ktoré sú ním priamo zriadené alebo sa ním inšpirujú si vyžaduje, aby sa pomenovalo, čo majú jednotlivé vetvy spoločné, čo ich spája, čo vytvára spoločenstvo a umožňuje formovať sa, pracovať i sláviť spoločne[194]. A tiež to umožňuje spoznať, čo je vlastné každej vincentínskej inštitúcii. Vo vincentínskych inštitúciách v poslednej dobe rastie povedomie rodiny, objavuje sa túžba po vzájomných vzťahoch, po upevnení duchovných a apoštolských väzieb s cieľom poskytnúť lepšiu službu Kristovi a Cirkvi v osobe chudobných[195].

Spiritualita Božieho prvenstva (teocentrizmus)

Pre sv. Vincenta Boh je všetkým, vždy je závislý na Božej vôli. Nie je možné vytrvať v Božej službe bez modlitby. A modlitba je súčasťou evanjelizácie. Skúsenosť dokazuje, že *„neexistuje nič v takej zhode s evanjeliom ako spájať na jednej strane svetlo a sily pre dušu v modlitbe (...) a na druhej strane, ísť a učiniť z ľudí účastníkov tohto duchovného pokrmu.*[196]*“* Sv. Vincent volá svojich nasledovníkov, aby si obliekli Kristovho ducha, ktorý hlboko dôveruje svojmu Otcovi a je pred ním neustále v modlitbe. Modlitba bude prameňom účinnosti všetkého, čo sa bude robiť: *„Dajte mi muža modlitby a bude schopný všetkého.*[197]*“*Uprostred svojej misionárskej aktivity je Ježiš v neustálom kontakte s Otcom. Ježiš uznáva, že Otec je autorom každého dobra, ktoré on koná[198]

[192] R. Maloney, CM, *El camino de Vicente de Paúl. Una espiritualidad para estos tiempos al servicio de los pobres,* Salamanka, CEME, 1993, 15.
[193] Cf. C. J. Delgado, CM, *Espiritualidad mariana y carisma vicenciano,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 343.
[194] Cf. Neznámy autor, *El carisma vicenciano en la Iglesia,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 210.
[195] Cf. M. Pérez Flores, CM, *La familia vicenciana*, „Anales“, 1988, Nr. 96/3, 177.
[196] SVP, XI, 734.
[197] SVP, XI, 778.
[198] Cf. SVP, XI, 410.

a neustále hľadá jeho vôľu. V tomto zmysle sv. Vincent hovorí dcéram kresťanskej lásky: *„Náš Pán bol predovšetkým mužom modlitby*.[199] “ Vo Všeobecných pravidlách Vincent povedal misionárom: *„Kristus Pán okrem denných rozjímaní aj celé noci zotrval v modlitbe k Bohu. A aj keď ho v tom nedokážeme nasledovať, urobíme to však aspoň primerane našej slabosti*.[200] “ Pre sv. Vincenta modlitba predstavuje jedinú účinnú cestu apoštolátu: *„Oddajme sa úplne praxi modlitby, pretože všetko dobré pochádza od nej. Ak vytrváme v našom povolaní, je to vďaka modlitbe; ak nehrešíme, je to vďaka modlitbe; ak vytrváme v láske, ak sa spasíme, všetko je to vďaka Bohu a vďaka modlitbe“*[201]. Keď sekularizmus naberá na sile, kresťan sa má viac primknúť k Bohu a žiť intenzívne vzťah s ním[202].

Spiritualita života pre Krista (kristocentrizmus)

Pre vincentskú rodinu predstavuje Kristus „pravidlo života“. Aj keď povolanie Krista predstavuje v dejinách Cirkvi mnohofarebný vejár kvôli bohatstvu foriem, v akých sa objavuje v životoch ľudí, sv. Vincent chápe nasledovanie ako pokračovanie diela, ktoré začal Kristus na zemi, aby evanjelizoval chudobných. Kristus podľa Vincenta de Paul je Ježiš z Nazareta, ktorý prechádza mestami a dedinami, vyučuje v synagógach, ohlasuje radostnú zvesť o kráľovstve a uzdravuje každú chorobu a každú nemoc. Najvernejšie nasleduje Ježiša Krista ten, kto pokračuje na zemi v jeho misii: *„Každý pokrstený sa musí snažiť pripodobniť sa nášmu Pánovi, a vzdať sa hodnôt tohto sveta, aby účinne a v praxi nasledoval príklady Božieho Syna, ktorý sa stal pre náš človekom, aby sme my nielen boli spasení, ale boli tiež spasiteľmi ako on; totiž aby sme s ním spolupracovali na spáse duší*.[203] “

Univerzálne povolanie k svätosti na základe krstu a v Cirkvi

Vincent uznáva, že všetci laici majú svojej povolanie zakorenené v krste a v povolaní nasledovať Krista v evanjelizácii chudobných[204]. Majú účasť na poslaní Krista, lebo konajú, čo On konal[205]. Služba laikov sa stane príležitosťou a nie ohrozením. Samozrejme, že to bude mať vplyv na sebapochopenie úlohy kňazov v tomto kontexte i v rámci vincentskej rodiny. Samotný Druhý vatikánsky koncil hovorí o tom, že Cirkev

[199] SVP, IX, 380.
[200] VPCM, X, 7.
[201] SVP, XI, 285.
[202] Cf. M. Pérez Flores, CM, *La familia vicenciana,* 178.
[203] SVP, XI, 414 – 415.
[204] Cf. SVP, X, 937.
[205] Cf. SVP, X, 952.

je Boží ľud a všetci pokrstení majú účasť na všeobecnom Kristovom kňazstve[206]. Všetci sú povolaní byť Kristovými učeníkmi a mať účasť na Kristovom poslaní. V *Christifideles laici* sv. Ján Pavol II. potvrdil náuku Koncilu, že „*všetci členovia Cirkvi majú rozličným spôsobom účasť na jej sekulárnej dimenzii. (...) Tak sa stáva „svet" oblasťou a prostriedkom spĺňania kresťanského povolania laikov, pretože sú určení k tomu, aby v Kristovi oslavovali Boha Otca*.[207]" Úlohou kresťanov nie je ujsť zo sveta, ale byť v ňom a naplniť im zverené poslanie. Vincentínska spiritualita je sekulárna. To znamená, že svätosť sa dosahuje vo svete chudobných a prostredníctvom kontaktu s nimi. Práve v kontakte s Kristom a s chudobnými človek docení a pochopí nutnosť rastu v čnostiach lásky, poníženosti a jednoduchosti. Preto aj laici si musia podľa slov Vincenta de Paul nadobudnúť čnosti primerané ich stavu. Podľa príkladu sv. Vincenta laikom máme pomáhať odkryť a vidieť Krista v ich skúsenosti v službe chudobných.

Sekulárna spiritualita

Spiritualita, ktorú sv. Vincent načrtne, je práve preto sekulárna, pretože si vyžaduje prítomnosť vo svete, aby sa mohla uskutočňovať. Je to spiritualita prítomnosti vo svete, byť vo svete, nie zo sveta ujsť, pretože tento svet nie je vnímaný iba ako duchovná skutočnosť, ktorá je až nepriateľská k spasiteľskej Božej činnosti, ale ako dejisko, na ktorom na odohráva budovanie Božieho kráľovstva, ktoré v ňom síce nachádza prekážky, ale tiež prijímajúcu spoluprácu so spasiteľským pôsobením a predstavuje samozrejme, jeho cieľ. Čas je vnímaný ako sacramentum, prostredníctvom ktorého Boh vstúpil do histórie, v ktorej sa vtelil a v ktorej uskutočňuje svoje dielo spásy. Tento svet a história sú predmetom Božej činnosti, jeho afektívnej a efektívnej lásky. Konkrétna skutočnosť, konkrétny blížny a paradoxne tí, čo žijú tvrdú realitu chudoby, bolesti a vylúčenia na okraj, stvorenie a každodenná a skutočná realita života, predstavujú naliehavú Božiu výzvu, ktorý tu a teraz uskutočňuje projekt bratstva, ktoré je ovocím a následok jeho bezpodmienečného otcovstva nad všetkými ľuďmi. Len v hlbokom kontakte s konkrétnou históriou, situáciou, prítomnou udalosťou a konkrétnym blížnym sa dosahuje spoločenstvo s kresťanským Bohom[208].

Preferenčná voľba chudobných

[206] Cf. LG 32 – 35.
[207] ChL 15.
[208] Cf. A. López Sanchez, CM, heslo: *Secularidad,* In: *Diccionario de espritiualidad vicenciana*, 552 – 555.

Cirkev v XVII. storočí nebola Cirkvou chudobných. Opustila biednych na vidieku a neslúžila im v mestách. Uprostred Cirkvi, ktorá sa starala o inštitucionálnu reformu povedal Vincent, že chudobní sú „našim údelom“[209]. Vincent v jednej slávnej konferencii povedal: „*Nemám posudzovať chudobného vidiečana ani chudobnú ženu podľa ich zovňajšku, ani podľa dojmu, kam až siaha ich rozum. Veď často sa ani nepodobajú na človeka, ani nerobia dojem rozumných ľudí. Sú takí hrubí a vulgárni. Ale obráťte medailu a vo svetle viery uvidíte, že v tých chudákoch sa nám predstavuje Syn Boží, ktorý chcel byť chudobný*.[210]“ Pre Vincenta milovať chudobného znamená milovať Krista[211]. V konferencii pre kňazov povedal: „*Čo máme robiť, je vyučovať vidiecky ľud. To je to, k čomu sme boli povolaní. Áno, náš Pán žiada, aby sme hlásali evanjelium chudobným. Robil to on a chce v tom pokračovať prostredníctvom nás. Tu máme veľký dôvod na uponíženie, keď vidíme, že večný Otec nás zapája do poslania svojho Syna, ktorý prišiel hlásať evanjelium chudobným, čím ukázal, že je Božím Synom a že očakávaný Mesiáš už prišiel*‘“[212]. Aj laici sú služobníkmi chudobných[213]. Aj oni robia to, čo robil Ježiš[214]. Z citovaného vyplýva, že vincentínska pastorácia vyžaduje preferenčnú voľbu chudobných.

Spiritualita holistickej služby chudobným – telesne aj duchovne

Vincent nerozlišoval medzi dielami kresťanskej lásky a dielami evanjelizácie. „*Ohlasovať evanjelium chudobným sa nevzťahuje iba na vyučovanie tajomstiev potrebných na spásu, ale aj na to, aby sa uskutočňovalo, čo bolo prorokmi predpovedané a dané ako predobraz, aby sa evanjelium stalo účinným*.[215]“ Táto starosť na nachádza aj v regulách charitatívnych bratstiev, že jestvujú preto, aby slúžili chudobným telesne a duchovne[216]. Telesná služba nepredstavuje preevanjelizáciu, ale podstatnú časť procesu ohlasovania. Duchovná a telesná služba chudobným sú dva aspekty toho istého cieľa: evanjelizácie chudobných[217].

Spiritualita spolupráce v boji proti rozličným formám chudoby

---

[209] Cf. SVP, XI, 324.
[210] SVP, XI, 725.
[211] Cf. SVP, X, 950.
[212] SVP, XI, 386.
[213] Cf. SVP, X, 954 – 955.
[214] Cf. SVP, X, 954.
[215] SVP, XI, 391.
[216] Cf. SVP, X, 782.
[217] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente y el laico*, 753.

Vincent nikdy neposielal laikov, aby pracovali sami. V stanovách spolku kresťanskej lásky v Paríži ohľadom návštevy chudobných chorých Vincent zaznačil: „*Nemajú tam chodiť samé*.[218]“ Vincent mal skúsenosť kresťanskej lásky zle zorganizovanej v Châtillon. V štatútoch paní kresťanskej lásky z roku 1660 Vincent predstavuje zásadu práce a hľadania riešení v tíme: „*Na schôdzke uvedú, čo urobili, ťažkosti, s ktorými sa stretli, a úspechy, ktoré každá z nich dosiahla v súvislosti s úlohou, ktorá im bola pridelená. Predstavia tiež nové potreby, ktoré odkryli, a pokúsia sa ich napraviť. Ostatné dámy prednesú svoje stanovisko k týmto prípadom a kňaz Misijnej spoločnosti, ktorý sa zúčastní na schôdzi, zhromaždí názory a rozhodne na základe väčšiny hlasov. Uznesenia sa zaevidujú a potom ich vykonajú osoby, ktoré budú mať na starosti ich uskutočnenie*.[219]“ Členky bratstva sa za seba majú modliť[220], ba budú sa mať rady ako sestry[221].

Zmysel pre komunitu a spoluprácu

Vincent povzbudzoval svojich duchovných nasledovníkov, aby „*sa mali radi a rešpektovali sa ako bratia a sestry, ako tí, ktorých náš Pán zhromaždil a spojil svojou láskou*.[222]“ Veľmi odporúčal, aby medzi setrami vládla *„vzájomná úcta a rešpektovanie (...) Keď budete takto konať, zachováte vzájomnú jednotu.*[223] *“ „Bude nás mnoho, ale akoby sme boli jeden a budeme mať svätú jednotu v mnohosti. Ak jej už trochu máme, ale ešte nie dosť, prosme Boha o to, čo ešte chýba a pozrime sa, v čom sa líšime jeden od druhého, aby sme sa usilovali všetci o podobnosť a rovnakosť. Lebo podobnosť a rovnakosť plodia lásku a láska smeruje k jednote.*[224] *“* Len autentický život môže zviditeľniť našu vieru: *„Buďte vždy jednotní a Boh vás požehná. Ale nech je táto jednota v láske Ježiša Krista, lebo každá iná jednota, ktorá nie je založená na krvi božského Spasiteľa sa rozpadne. Preto musíte byť navzájom spojení v Ježišovi Kristovi, skrze Ježiša Krista a pre Ježiša Krista.*[225] *“* Vincentovi ide o ducha spoločenstva, o zmysel prináležitosti, čo dodá oduševnenie všetkým členom. Každá vincentínska skupina má vytvárať ducha spoločenstva prostredníctvom hodnôt, a zdieľaných príbehov a skúseností. A prostriedkov je mnoho: stretnutia, spoločná modlitba, pastoračné úvahy,

[218] SVP, X, 665.
[219] SVP, X, 967.
[220] Cf. SVP, X, 675.
[221] Cf. SVP, X, 669.
[222] SVP, X, 702.
[223] SVP, IX, 496n.
[224] SVP, XI, 548n.
[225] SVP, XI, 71.

duchovné cvičenia a obnovy, atď. A tiež rozvíjať povedomie prináležitosti k veľkej vincentskej rodine a tiež skúmať, ako a na akom poli by sa dalo spolupracovať s inými vetvami tejto rodiny.

Formácia

Poznáme veľmi dobre, akú významnú rolu zohral Vincent de Paul vo formácii diecézneho kléru. Mnoho času a síl venoval pravidelným týždenným stretnutiam s kňazmi z Utorkových konferencií, s dcérami kresťanskej lásky, s kňazmi Misijnej spoločnosti. Venoval sa formácii paní kresťanskej lásky, dával duchovné cvičenia pre rôzne skupiny spoločnosti. Napísal okolo 30 tisíc listov, v ktorých riešil praktické záležitosti týkajúce sa priamej služby, duchovného života ako aj individuálnej či komunitnej formácii prostredníctvom písaného slova. Ponúkal nové pohľady na evanjelium, na náuku Cirkvi a nasledovanie Krista. Nedostatočná alebo chýbajúca formácia je jednou z hlavných prekážok pre účasť laikov v službe Cirkvi. Ak sa chce dosiahnuť skutočná spolupráca v rámci vincentskej rodiny, treba dbať na solídnu formáciu. Sv. Vincent je toho príkladom[226]. Vincentínska formácia vedie k osvojeniu si čností, ktoré sú misionárske a komunitné zároveň, lebo majú nielen vplyv na nás v kontakte s chudobnými, ale tiež na budovanie vzťahov v rámci vetvy a medzi vetvami.

Miesto ženy – laičky v službe Cirkvi

Veľká časť diela otca Vincenta v prospech chudobných bola v rukách žien: sv. Lujzy, dám kresťanskej lásky a dcér kresťanskej lásky[227]. Vincent sa nechal ženami *evanjelizovať,* dovolil, aby ho ich hodnoty *impregnovali,* a *ukázal im cestu,* aby sa ony ako kresťanské ženy mohli plne realizovať vo svojom stave a sociálnej situácii. Nežiadal od nich nič iné, iba to, čo od nich chcel Boh a všetko v plnej jednoduchosti a transparentnosti, tak že žiadna nemohla ani na chvíľu zapochybovať o tom, že chce od nich to, čo chce od nich Boh a o čo ich prosili chudobní. Vložil Boha a chudobných do sŕdc týchto žien[228]. V konferencii pre panie kresťanskej lásky 11.7.1657 povedal: *„Tým najdôležitejším je mať srdce iba pre Boha, ani netúžiť po ničom inom, len aby sme ho milovali. Ak sa niektorá z vás teší z manžela, je to kvôli Bohu; ak si robíte starosti o svoje deti, je to kvôli Bohu; ak sa venujete zamestnaniu, je to kvôli Bohu*tej istej . V[229] “

[226] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 324.
[227] Cf. A. Dodin, CM, *San Vicente y la mujer en la vida de la Iglesia,* In: pr. zb. *Lecciones sobre vicencianismo,* CEME, Salamanka 1978, 161n.
[228] Cf. M. Pérez Flores, CM, heslo: *Castidad,* In: *Diccionario de la espiritualidad vicenciana,* 53.
[229] SVP, X, 957.

konferencii povedal: „*Je to asi osemsto rokov, čo ženy mali v Cirkvi verejnú úlohu; Predtým boli také, ktoré mali meno diakonisy, a starali sa o usmerňovanie žien v kostoloch a poučovali ich o obradoch, ktoré sa vtedy používali. Ale za čias Karola Veľkého (...) toto používanie prestalo a vaše pohlavie bolo zbavené akejkoľvek starostlivosti bez toho, aby vám bola nejaká zverená*XVII. storočí mala dve . Žena v[230]“ alternatívy: manželstvo alebo kláštor. Nejestvovala žiadna forma ministéria v Cirkvi. V danej dobe, ako aj v našej, žena bola súčasťou tej najutlačovanejšej skupiny v spoločnosti aj v Cirkvi[231]. Vincent zoznámený s touto situáciou ju neprijal a začal ich prijímať ako spolupracovníčky v pastorácii. Pre Vincenta ženy mali rovnaké misionárske poslanie ako muži: „*Viete, milé dámy, že Boh použil vaše pohlavie na to, aby uskutočnil také veci, aké sa kedy stali na svete. Vari niekedy muži urobili to, čo urobila Judita, čo urobila Ester, čo urobilo v tomto kráľovstve dievča z Orléans, čo urobila svätá Genoveva tým, že počas hladomoru zásobovala Paríž jedlom?*Podľa Vincenta bol to Boh sám, [232]“ kto si žiadal zmeny v úlohe ženy v Cirkvi: „*Sama Božia prozreteľnosť sa obracia v súčasnosti na niektoré z vás, aby ste zabezpečili to, čo treba pre chorých v nemocnici*“[233].

Čo je vlastné každej vetve?

Dnes môžeme pokojne povedať, že v Cirkvi jestvuje vincentínsky laikát, vincentínska forma rehoľného života, vincentínska forma zasväteného života, vincentínski sekulárni kňazi, vincentínska mariánska mládež. Vincentín vo všetkých dimenziách sa nachádza tam, kde ide o budovanie Božieho kráľovstva, budovanie lepšieho sveta a má účasť na spásnej činnosti Cirkvi vo všetkých dimenziách: sekulárna, náboženská a ministeriálna.

Inštitúcie vincentskej rodiny sú tie, ktoré na základe spoločného ducha vytvárajú rozličné diela a ich rozvíjajú a udržiavajú. Tieto diela, ktoré sa stále aktualizujú a prispôsobujú novým podmienkam a novým potrebám sú najlepšími prostriedkami, aby sa vincentínsky duch účinne rozvíjal v rôznych miestnych, personálnych a kultúrnych okolnostiach[234].

---

[230] SVP, X, 953.
[231] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical,* 323 – 324.
[232] SVP, X, 944.
[233] SVP, X, 953.
[234] Cf. M. Pérez Flores, CM, *La familia vicenciana*, 177 – 180.

Niektoré vetvy spolupracujú od svojho zrodu, iné si žili samostatne, ale povedomie stále viac globalizovaného sveta jednotlivé vetvy vedie k túžbe po vzájomnom poznaní sa, po komunikácii, delení sa so skúsenosťami a v zlepšovaní služby, ktorá je možná len v spolupráci. To vedie k spolupráci na prvom mieste v oblasti formácie najprv na miestnej, potom regionálnej a keď dosiahne národnú úroveň, je to veľký úspech.

Záver 2. kapitoly

V živote sv. Vincenta boli momenty, ktoré sa dajú chápať ako jeho prioritná voľba chudobných. V istom období života pred chudobnými a chudobou uteká, ale Boh si ho prostredníctvom chudoby a chudobných nájde, pritiahne k sebe. Vincent učiní životnú voľbu a naplní poslanie, ktoré mal Boh s ním a jeho duchovnou rodinou. Vincent vidí potreby človeka ako voľbu, ktorú z dobrovoľnej, fakultatívnej učiní dielo spravodlivosti, prioritu. Caritas – služba milosrdenstva, materiálna pomoc nestačí, preto sa musí pridať Misericordia, služba slova, evanjelizácia, aby bol zachránený, spasený celý človek. Vincent nie je filantrop, ale snaží sa o spojenie caritas a misericordia, o „Caritas Christi urget nos“ spolu s „Evangelizare pauperibus misit me“.

Vincent de Paul nemenil a nezmenil sociálnu štruktúru Francúzska, ako to urobila za cenu preliatia krvi francúzska revolúcia, ale učil ľudí spolupracovať. Zaangažoval všetky vrstvy spoločnosti, aby pomohol chudobným. Vincentovi ide o to, aby sa chudobným dobre slúžilo a preto ak niečo jestvuje a nefunguje, tak sa to snaží vylepšiť. Ak niečo nejestvuje a je to potrebné, tak to neváha založiť a urobiť. Tak vzniknú Misijná spoločnosť a Dcéry kresťanskej lásky. Vincent vidí, že je veľmi dôležité zapojiť laikov do služby chudobným laikom. Je to dynamizmus, ktorý vychádza z Vincentovej duchovnej skúsenosti.

Všetky vetvy vincentskej rodiny majú svoju autonómiu a treba rešpektovať ich identitu a originalitu. Nejde o spájanie, nejaké druhy fúzie malých vetiev do veľkej a mocnej štruktúry, ale vytvárať jednotu v mnohosti.

A na druhej strane treba sa snažiť, aby sa chudobným slúžilo efektívne. Vincentská rodina pracovala na rôznych poliach na zmene štruktúr, aby sa skončilo z chudobou, ktorá je ľudským konštruktom a miernili sa dôsledky, ktoré chudoba spôsobuje.

Práve existencia Misijnej spoločnosti a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky je známkou toho, že jeho odkaz je stále aktuálny. A jestvovanie viac ako 250 vetiev vincentskej rodiny poukazuje na kontinuitu myšlienky a odkazu svätca, ktorý zmenil tvár Cirkvi v XVII. storočí ale ju aj ovplyvnil na ďalšie storočia.

W życiu św. Wincentego były momenty, które można rozumieć jako jego priorytetowe traktowanie ubogich. W pewnym okresie swojego życia ucieka od ubogich i od ubóstwa, ale Bóg poprzez ubóstwo i ubogich odnajduje go, przyciąga do siebie. Wincenty dokonuje życiowego wyboru i wypełnia misję, którą Bóg miał wobec niego i jego

duchowej rodziny. Wincenty widzi potrzeby człowieka jako konieczny i nieodzowny wybór. Caritas, posługa miłosierdzia, pomoc materialna nie wystarcza, dlatego trzeba dodać Misericordia, posługę słowa, ewangelizację, aby cały człowiek mógł być zbawiony, uratowany. Wincenty nie jest filantropem, ale poszukuje połączenia caritas i misericordia, „Caritas Christi urget nos" z „Evangelizare pauperibus misit me".

Wincenty a Paulo nie zmienił struktury społecznej Francji, jak to uczyniła Rewolucja Francuska kosztem rozlewu krwi, ale nauczył ludzi pracować razem. Do pomocy ubogim zaangażował wszystkie warstwy społeczne. Zależy mu na tym, by dobrze służyć biednym i dlatego, jeśli coś istnieje i nie działa, stara się to poprawić. Jeśli czegoś nie ma, a jest potrzebne, nie waha się tego założyć i zrobić. W ten sposób powstało Zgromadzenia Misji świętego Wincentego a Paulo i Zgromadzenia sióstr miłosierdzia świętego Wincentego a Paulo. Wincenty widzi, że bardzo ważne jest zaangażowanie świeckich w posługę na rzecz ubogich świeckich. Jest to dynamizm, który pochodzi z duchowego doświadczenia Wincentego.

Wszystkie gałęzie Rodziny Wincentyńskiej posiadają swoją autonomię, a ich tożsamość i oryginalność muszą być respektowane. Nie chodzi tu o łączenie się, o jakąś fuzję małych towarzystw w jedną wielką i potężną strukturę, ale o tworzenie jedności w wielości.

A z drugiej strony trzeba się starać, aby skutecznie służyć ubogim. Rodzina Wincentyńska pracowała na różnych polach, aby zmienić struktury w celu położenia kresu ubóstwu, które jest ludzką konstrukcją, oraz aby złagodzić skutki, jakie powoduje ubóstwo.

Samo istnienie Zgromadzenia Misji świętego Wincentego a Paulo i Zgromadzenia sióstr miłosierdzia świętego Wincentego a Paulo jest znakiem, że jego spuścizna jest nadal aktualna. A istnienie ponad 150 gałęzi rodziny wincentyńskiej świadczy o ciągłości myśli i spuścizny świętego, który zmienił oblicze Kościoła w XVII wieku, ale także wpływał na niego przez następne stulecia.

III. KAPITOLA: SPOLOČNÉ DOKUMENTY VINCENTSKEJ RODINY AKO VYJADRENIE POVEDOMIA O STAVE SÚČASNÉHO SVETA

Vincentská rodina má aktuálne okolo 150 duchovných rodín, ktoré boli buď priamo založené Vincentom de Paul alebo vychádzajú z jeho spirituality. Prečo sa vincentská rodina zaoberá chudobnými a konceptom systémovej zmeny? Aby poukázala na kontinuitu a vincentínskej charizmy a jasne ohlasovala v súčasnom svete evanjelium. Do tento duchovnej rodiny patrí zhruba o 4 milióny dobrovoľníkov rôzneho veku, sociálneho, ekonomického a kultúrneho postavenia. Angažovanosť týchto laikov je veľkým prísľubom, že vo svetle vincentínskej charizmy budú žiť v bratskom spoločenstve, v solidarite, v spravodlivosti s chudobnými a pracovať na organizovaní diel charitatívnej lásky v Cirkvi a spoločnosti. Cieľom nie je iba slúžiť im, ale aby boli chudobní viac rešpektovaní, chápaní, lepšie chránení, viac milovaní a aby sa im pomáhalo dostať sa zo začarovaného kruhu chudoby.

Definitívnym kritériom pochopenia autentickosti viery, vincentínskeho ducha nie sú pocity alebo duchovné skúsenosti, ale je to služba, bytie pre druhých.

Jednotlivé vetvy Vincentskej rodiny vo svojich dokumentoch ukazujú aggiornamento, teda že si nehľadajú svoje miesto pod slnkom ako nové, nezakorenené spoločenstvá, ale ukazujú na kontinuitu myšlienok, charizmy, činnosti a že medzi jednotlivými prvkami práce je vzájomná podmienenosť. Aggiornamento charizmy ukazuje, že evanjeliové hodnoty tak ako ich vnímal a žil sv. Vincent sú aj v dnešnom svete aktuálne. A to sa pokúsime v tejto časti načrtnúť. Vychádzame z reality na Slovensku, kde v súčasnosti pôsobí sedem vetiev vincentskej rodiny.

Najkľúčovejšou udalosťou v posledných rokoch je zrod komisie pre systémovú zmenu, ktorej úlohou je koordinovať jednotlivé aktivity vincentskej rodiny, aby sa lepšie slúžilo chudobným a pomohlo sa im vyjsť zo začarovaného kruhu chudoby.

Rodzina Wincentyńska liczy obecnie około 150 rodzin duchowych, które albo zostały założone bezpośrednio przez Wincentego a Paulo, albo wywodzą się z jego duchowości. Dlaczego Rodzina Wincentyńska zajmuje się ubogimi i koncepcją zmian systemowych? Powodem jest ukazanie ciągłości i charyzmatu wincentyńskiego oraz jasne głoszenie Ewangelii we współczesnym świecie. Do tej duchowej rodziny należy około 4

milionów wolontariuszy w różnym wieku, o różnym statusie społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Zaangażowanie tych ludzi świeckich jest wielką obietnicą, że w świetle charyzmatu wincentyńskiego będą żyć w braterskiej komunii, w solidarności, w sprawiedliwości z ubogimi i pracować nad organizacją dzieł miłosierdzia w Kościele i społeczeństwie. Celem jest nie tylko służyć im, ale sprawić, by ubodzy byli bardziej szanowani, lepiej rozumiani, lepiej chronieni, bardziej kochani i pomóc im wyrwać się z zaklętego kręgu ubóstwa.

Ostatecznym kryterium dla zrozumienia autentyczności wiary, ducha wincentyńskiego, nie są uczucia czy doświadczenia duchowe, ale jest nim służba, bycie dla innych.

Różne gałęzie Rodziny Wincentyńskiej w swoich dokumentach wykazują aggiornamento, to znaczy, że nie szukają swojego miejsca pod słońcem jako nowe, niezakorzenione wspólnoty, ale wykazują ciągłość (kontynuację) myśli, charyzmatu, działania, oraz że istnieje wzajemne powiązanie pomiędzy różnymi elementami dzieła. Agiornamento charyzmatu pokazuje, że wartości ewangeliczne, tak jak je postrzegał i nimi żył św. Wincenty, są aktualne także w dzisiejszym świecie. I to właśnie postaramy się nakreślić w tej części. Zaczynamy od Słowacji, gdzie obecnie działa siedem gałęzi Rodziny Wincentyńskiej.

Najważniejszym wydarzeniem ostatnich lat było powstanie Komisji ds. Zmian Systemowych, której zadaniem jest koordynacja różnych działań Rodziny Wincentyńskiej, aby lepiej służyć ubogim i pomagać im wyjść z błędnego koła ubóstwa.

Úvod k 3. kapitole

Evanjelium hovorí, že sme deti jedného Otca a teda navzájom sme si bratia. Boh pripravil stôl pre všetkých, a hlavne pre chudobných. Z toho vyplýva jeden dôležitý uzáver. Prioritná voľba chudobných, ktorá sa stáva záväzkom, je tu pre tých, ktorí neboli pozvaní k stolu, ktorý prestiera svet. Vincent de Paul mal skúsenosť s konkrétnymi chudobnými a jeho angažovanosť v ich prospech vychádza zo skúsenosti identifikácie Krista s chudobnými a chudobných s Kristom. Podľa Vincenta nie je možné byť s chudobnými, a zároveň nebojovať proti chudobe a príčine, ktorá ju spôsobuje: nespravodlivá nerovnosť. Zabudnúť na blížneho by podľa neho znamenalo prestať byť kresťanom.

Vincent nebol teoretikom v témach chudoby. Videl jasne, že štruktúry absolutistickej monarchie jeho doby uvrhovali mnohých roľníkov do krajnej chudoby. Neobmedzil sa iba na hovorenie o týchto veciach. Urobil, čo bolo v jeho silách, aby sa zlepšila životná situácia chudobných po duchovnej i materiálnej stránke. Jeho neúnavná práca na reforme Cirkvi v línii uznesení Tridentského koncilu v prospech svätého a vzdelaného kléru mala za cieľ, aby sa chudobným aj na dedinách venovali vzdelaní a svätí kňazi. Na dosiahnutie týchto cieľov sa nebál založiť to, čo už bolo známe, teda spoločenstvo kňazov, ktorí sa venujú v duchu zakladateľa realizácii jeho vnuknutí, ale aj založiť to, čo tu ešte nikdy nebolo, teda Spoločnosť dcér kresťanskej lásky a zaangažovať armádu laikov, aby sa stali spolupracovníkmi v diele evanjelizácie a vykoreňovaní chudoby. A v tomto poslaní pokračujú zasvätení aj laici, ktorí tvoria vincentskú rodinu vychádzajúc z odkazu a charizmy sv. Vincenta de Paul.

V predchádzajúcej kapitole bol predstavený zrod jednotlivých vetiev v konkrétom historickom kontexte a ako odpoveď na konkrétnu udalosť, ktorá sa stala teologickým miestom zjavenia Božej vôle. V tejto kapitole si priblížime históriu angažovanosti vincentskej rodiny, životaschopnosť charizmy, kontinuitu odkazu sv. Vincenta de Paul, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v činnosti i v programových dokumentoch vincentskej rodiny. Predstavíme si vznik a činnosť komisie pre systémovú zmenu, ktorú vincentská rodina považuje za spôsob, ako vykoreniť príp. zmierniť chudobu v kontexte XXI. storočia a ako reflektujú predstavení vetiev vincentskej rodiny vývoj vo svete vo svetle pomoci chudobným.

III. 1. História angažovanosti vincentskej rodiny

Vincentská rodina začala tým najskromnejším možným spôsobom, rástla uprostred mnohých ťažkostí a rozšírila sa po celom známom svete. Prvé vetvy založené Vincentom de Paul ako panie kresťanskej lásky, Misijná spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sú dodnes aktívne, čo sa nestalo vo všetkých prípadoch spoločenstiev inšpirovaných sv. Vincentom de Paul, lebo niektoré hnutia, združenia a bratstvá zanikli. Postupne prichádzajú na Božie svetlo aj spoločenstvá, ktoré Vincent de Paul nezaložil, ale vznikli v jeho duchovnej rodine, ako napr. Združenie zázračnej medaily, Spolok sv. Vincenta de Paul, Vincentská mariánska mládež, DePaul a ďalšie.

Vincent vo Folleville konzultoval záležitosť duchovnej biedy ľudu s paňou de Gondi, a ona bola tou, ktorá dala impulz k misijnej kázni. V Châtillon spolu s dobrovoľníkmi hľadal spôsob, ako zorganizovať a zabezpečiť trvácnosť diela, ktoré zveril laikom. V pastoračnej skúsenosti Vincenta de Paul objavíme dve základné veci: a) pýtať sa laikov na názor, zdieľať s nimi obavy, ich priania, ich videnie situácie, navrhované počiatočné kroky, najnaliehavejšie opatrenia. b) Zistiť, ktorí medzi laikmi sú obdarení schopnosťou organizácie, vedenia a vyformovať ich, aby realizovali evanjelizačnú, pastoračnú a charitatívnu činnosť[1].

Vincent de Paul bol úžasný vo vynaliezaní nových vecí, sfunkčňovaní nefungujúcich, skvelý organizátor, spolupracovník. Razil zásadu, že na potrebu pomoci chudobným treba reagovať „*tak rýchlo, ako sa uteká hasiť požiar*.[2]“ Tento štýl čítania udalostí si má stále osvojovať vincentská rodina, aby sa chudobným slúžilo slovom i skutkom, telesne i duchovne a hneď.

V dielach a korešpondencii sv. Vincenta de Paul môžeme nájsť šesť podôb boja proti chudobe, ktoré si osvojuje vincentská rodina, aby v priebehu storočí dokázala odpovedať na naliehavé potreby čias. Akákoľvek stratégia boja proti chudobe a v prospech chudobných musí mať tieto dimenzie charitatívnej lásky, aby bola kompletná. Sú to kroky, ktoré sa navzájom dopĺňajú, podmieňujú a ktoré Vincent de Paul nariadil aj svojim nasledovníkom.

1) *Asistenčná služba*. Pre Vincenta de Paul táto služba znamenala pomôcť k spravodlivosti tým, ktorým ju ľudia nedávali. Na najzákladnejšej rovine išlo o urgentnú

[1] Cf. L. Palú, CM, *400 años de servicio a los pobres en la Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2015, Nr. 59/4, 448 – 449.
[2] SVP, XI, 724.

potrebu v chorobe, hlade, nezamestnanosti, vojne, biede alebo sociálnej bezradnosti. Bude to prvok, ktorý nikdy nevymizne z jeho života. Táto pomoc musí byť založená na organizačnej účinnosti a tiež pri zachovaní kritického zmyslu. Na základe ľudskej spravodlivosti je charitatívno-asistenčná služba aktom dobrovoľnosti, ale z pohľadu Božej spravodlivosti sa stáva povinnosťou. *„Tým, že im pomáhame, nekonáme dielo milosrdenstva ale spravodlivosti: sú našimi bratmi; k nim nás Boh posiela, aby sme im pomáhali. Robme to kvôli nemu a tak, ako nám to hovorí v evanjeliu*.[3] *“*

2) *Podporná (vzdelávacia) služba*. Nezastavil sa pri uspokojovaní základných ľudských potrieb, ale ako prirodzenú a nevyhnutnú evolúciu asistenčnú službu doplnil *podpornou, vzdelávacou službou.* Touto službou sa snažil poskytnúť prostriedky, aby sa chudobní, či už ako jednotlivci alebo ako spoločenstvo, stali protagonistami vlastného ľudského rozvoja. Táto pomoc je u Vincenta nekonečne vynaliezavá[4]. Vincent pomáha, ale nie bez rozmyslu. Snaží sa, aby sa žobranie nezakorenilo: „*Treba slúžiť iba tým, ktorí nemôžu pracovať a zabezpečiť si živobytie (...). Len čo niekto nadobudne sily, aby mohol pracovať, bude mu treba kúpiť náčinie podľa jeho remesla, ale už mu nedávať nič viac. Almužny nie sú pre tých, ktorí môžu pracovať (...), ale iba pre biednych nemocných, siroty a starých*.[5]“

3) *Prorocká obžaloba nespravodlivostí*. Kresťan nemá byť iba spravodlivý. Musí sa okrem toho angažovať v prospech spravodlivosti, čo je požiadavka kresťanskej lásky. Vincent si uvedomoval, že chudoba má sociálne príčiny. Príkladom boja proti sociálnej nespravodlivosti je dcéra kresťanskej lásky Jana Dalmagne, DKL, o ktorej Vincent počas konferencie pre dcéry kresťanskej lásky povedal: *„Jedného dňa, keď sa dozvedela, že niektorí bohatí ľudia sa zbavili povinnosti platiť dane, aby túto ťarchu preniesli na chudobných, im v slobode povedala, že to je proti spravodlivosti a že ich Boh bude súdiť za tieto zneužitia*.[6] *“*

4) *Pracovať na odstránení toho, čo dnes nazývame štrukturálne príčiny chudoby*. Ktokoľvek sa priblíži k Vincentovi de Paul, našiel uňho nekonečné množstvo činností, postojov a slov, ktorými sa snažil zabrániť všetkými dostupnými prostriedkami, aby sociálno-ekonomicko-politická mašinéria prestala produkovať ďalších chudobných.

---

[3] SVP, VII, 90n.
[4] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso*, Ed. La Milagrosa, Madrid 2014, 122 – 123.
[5] SVP, IV, 180.
[6] SVP, IX, 188.

Vincent obviní prvých ministrov Richelieu a Mazariniho, že oni sú zodpovední za biedu ľudí kvôli ich vojenskej politike. Osobne sa stretne s prvým z nich, aby ho otvorene požiadal, aby zastavil vojnu. Verejne a radikálne sa postavil proti politike vykorisťovania vidieckeho ľudu, ktorú zaviedol minister – kardinál Mazarini. Aj s ním sa Vincent osobne stretol mimo Paríža a žiadal ho o demisiu: „*Monsignore,(...) hoďte sa do mora a búrka ustane*prospech . Vincent napíše list Svätému Otcovi Inocentovi X., aby intervenoval v[7]“ mieru[8]; neskôr napíše aj kardinálovi Mazarinovi list, v ktorom ho žiada, aby podal demisiu a opustil krajinu, lebo ho považoval za hlavnú príčinu nepokojov a utrpenia ľudu[9].

5) *Ozrejmovať a meniť povedomie* politických, sociálnych a ekonomických lídrov v prospech chudobných. Vincent napísal množstvo listov a udržiaval s mnohými politickými, ekonomickými a sociálnymi lídrami kontakt. V jeho korešpondencii nachádzame dva rozmery. Jedným je pomenovať nespravodlivosť a druhým je povzbudiť oslovené osoby, aby pomohli chudobným a zmiernili alebo odstránili nespravodlivosť. Vincent explicitne alebo implicitne povie politickým predstaviteľom, že je ich morálnou a sociálnou povinnosťou postarať sa o tých, čo nič nemajú a pomôcť im znovu nadobudnúť ľudskú dôstojnosť. Chcel, aby si osvojili to, čo on sám prijal, že chudobní sú Boží vyvolenci. Vincent sa nepostavil do čela žiadneho revolučného ani politického hnutia. Tento priestor nechal pre laikov, ale aktivizoval bohatých v prospech chudobných, ozrejmoval a zapaľoval srdcia[10].

6) *Koordinácia diel charitatívnej lásky*. Vincent zorganizoval a koordinoval sociálno-charitatívnu činnosť vychádzajúc zo svojho osobitého povolania žiť lásku na základe kresťanskej požiadavky vytvárania bratstva. Koordináciou rôznych skupín v prospech chudobných mu išlo o to, aby žili svoju vieru v láske, ktorá je tvorkyňou spravodlivosti. Jediným motívom pre spravodlivosť sú podľa Vincenta de Paul láska a bratstvo človeka k človeku, ktoré má svoj základ v láske k Bohu[11].

Vincent de Paul sa konkrétne angažoval a jeho odkaz angažovanosti žije ďalej. Na to poukázal aj sv. Ján Pavol II., keď pri príležitosti štvorstého výročia narodenia sv. Vincenta de Paul v roku 1981 napísal generálnemu predstavenému tieto slová: „*Svätý*

[7] P. Coste, CM, *El gran santo del gran siglo. El señor Vicente,* kn. II, 404.
[8] Cf. SVP, IV, 427 – 429.
[9] Cf. SVP, IV, 440 – 444.
[10] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso*, 128 – 130.
[11] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Los fundadores, testigos de la caridad*, 572 – 581.

Vincent je moderný svätec. Iste, keby sa dnes vrátil, jeho oblasť činnosti by nebola rovnaká. Podarilo sa vyliečiť mnoho chorôb, o ktoré sa on naučil starať. Určite by však našiel cestu chudobných, nových chudobných koncentrovaných v mestách našej doby, ako v minulosti na vidieku. Viete si vôbec predstaviť, čo by tento zvestovateľ Božieho milosrdenstva a nehy dokázal uskutočniť, keby múdro využil všetky moderné prostriedky, ktoré máme k dispozícii? Jedným slovom, jeho život by bol podobný tomu, aký vždy bol: široko otvorené evanjelium s rovnakým sprievodom chudobných, chorých, hriešnikov, úbohých detí, mužov a žien, ktorí sa snažia milovať a slúžiť chudobným. Všetci hladní po pravde a láske, ako aj po pozemskom jedle a starostlivosti o telo! [12]"

Svätý pápež Ján Pavol II. v *Novo Millennio Ineunte* hovoril o neustále rastúcej biede, na ktorú sa odpovedalo láskou, „*ktorá mala už v dvoch uplynulých tisícročiach mnoho foriem, ale ktorá dnes vyžaduje azda ešte väčšiu vynaliezavosť. Je čas novej „fantázie lásky", ktorá sa uplatňuje ani nie tak a iba účinnosťou poskytnutých pomocných prostriedkov, ako schopnosťou dať pocítiť svoju blízkosť a solidárnosť tomu, kto trpí, tak, aby sa toto gesto pomoci necítilo ako ponižujúca almužna, ale ako bratská spoluúčasť.*[13]"

Sv. Vincent hovorieval, že láska je nekonečne vynaliezavá[14], a preto aj vincentská rodina, ktorá má svoje pevné miesto v Cirkvi, s novou „fantáziou lásky" odpovedá na výzvy sveta nielen teoreticky, ale aj praktickou službou tým najchudobnejším.

Vznik pojmu vincentskej rodiny

Od roku 1994 pod vedením P. Roberta Maloneya, CM sa začala organizovať vincentská rodina. Dlho sa hovorilo o dvojrodine, ktorú tvorili dcéry kresťanskej lásky a misionári sv. Vincenta. S týmto pojmom sa už nemohlo ďalej operovať, lebo na prvé stretnutie, ktoré sa konalo vo februári 1994, prišli hneď štyri základné vetvy budúcej rodiny: Spolky kresťanskej lásky, Misijná spoločnosť, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky a Spolok sv. Vincenta de Paul. Ďalšie roky boli prizvaní predstavení ďalších kongregácií, hnutí a vincentínskych asociácií z tých najrozličnejších kútov sveta[15].

[12] Ján Pavol II., *Mensaje del Santo Padre Juan Pablo II al Superior General de la Congregación de la Misión en el IV centenarios del nacimiento de San Vicente de Paúl*, 12. 5. 1981, In: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/es/letters/1981/documents/hf_jp-ii_let_19810724_mc-cullen.html, (24. 2. 2021).
[13] NMI 50.
[14] Cf. SVP, XI, 65.
[15] M. Ginete, CM, *La familia Vicenciana,* 215 – 228.

Témou Generálneho zhromaždenia Misijnej spoločnosti v roku 1998 bola: *Vincentská rodina vo svete a výzvy pre Misijnú spoločnosť v treťom tisícročí.* Išlo o pozvanie otvoriť horizonty Misijnej spoločnosti blížiacemu sa novému dňu s vedomím, že vo svete sa mnoho kresťanov snaží nasledovať Ježiša Krista po ceste, ktorou kráčal sv. Vincent de Paul a jeho učeníci, sv. Lujza de Marillac, bl. Frederik Ozanam a ďalší. Vincentská rodina stojí pred výzvami, akými sú neustále zvyšovanie počtu chudobných, že sa chudoba prejavuje každý deň inými formami, a pod vplyvom neoliberalizmu, násilných zmien a fluktuácie ideológií sa šíri kultúra smrti[16]. Nešlo o moment, keď si členovia Misijnej spoločnosti uvedomili, že jestvujú iné skupiny inšpirované sv. Vincentom, ale zrodila sa vzájomná túžba pri bráne tretieho tisícročia spolupracovať a spoločne odpovedať na volanie chudobných[17]. Nositeľom tejto idey bol práve generálny predstavený P. Róbert Maloney, CM, ktorý 12 rokov služby v čele Misijnej spoločnosti venoval téme súčinnosti a spolupráce na rôznych úrovniach a aj po ukončení svojho mandátu je naďalej aktívny v určovaniu nasmerovania diel Misijnej spoločnosti a vincentskej rodiny.

Bol to moment uvedomenia si, že *svet potrebuje Boha* kvôli rastúcej sile sekularizmu, indiferentizmu, ateizmu, rastu siekt, straty ľudských hodnôt a kresťanských princípov[18]. *Svet potrebuje lásku,* solidaritu, veľkodušnú odpoveď dobrovoľníkov na budovanie sveta lásky, pokoja a spravodlivosti, vyzdvihnutie role ženy v evanjelizácii[19]. Cirkev potrebuje zintenzívnenie misionárskeho zaangažovania, novej evanjelizácie, tak ako to povedal sv. Ján Pavol II: „Na prahu tretieho tisícročia by mala celá Cirkev, pastieri a veriaci hlbšie cítiť svoju zodpovednosť za poslúchanie Kristovho príkazu: «Iďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkým stvoreniam» (Mk 16,15). Cirkev musí obnoviť svoju misionársku silu. Jej je zverená náročná a nádherná úloha, totiž úloha novej evanjelizácie, ktorú dnešný svet naliehavo potrebuje.[20]“ *Svet potrebuje naše svedectvo a angažovanosť,* tak ako to vnímal sv. Pavol VI.: „Svet premnohými spôsobmi dáva najavo, že odmieta Boha. A predsa (...) svet hľadá Boha po cestách, ktoré by sme nepredvídali, a bolestne cíti jeho nedostatok. Tento svet volá po hlásateľoch evanjelia, ktorí by hovorili o Bohu, ktorého sami osobne spoznali ako dôverne blízkeho, ktorého

[16] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Documentum laboris XXXIX. Asamblea General,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/2, 3 – 6.
[17] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Documentum laboris XXXIX. Asamblea General,* 7.
[18] Cf. ChL 34.
[19] Cf. ChL 49.
[20] ChL 64.

akoby videli. Svet od nás žiada a očakáva prostý život, ducha modlitby, lásku ku všetkým, najmä voči deťom a chudobným, poslušnosť a pokoru, sebazaprenie a hlásanie radostnej zvesti. Bez týchto znakov svätosti naša reč ťažko prenikne k srdcu súčasného človeka.[21]“

Najviditeľnejším ovocím snáh o zjednotenie vetiev vincentskej rodiny a snahu o spoluprácu v zosieťovaní (networking), aby sa nekonali paralelné aktivity rovnakého alebo podobného zamerania, keď sa môžu konať s väčšou účinnosťou a dosahom práve v spolupráci. Vznikli tak kampane nátlaku na štruktúry v rôznych krajinách, kde problém chudoby dosiahol škandalózne rozmery.

Zástupcovia vincentskej rodiny sa stretli v januári 1998 s generálnym predstaveným Misijnej spoločnosti a venovali sa štúdiu možných oblastí spolupráce vincentskej rodiny v prospech chudobných. Generálny predstavený o tom informoval všetkých členov vincentskej rodiny v liste na pôst v roku 1998[22].

Všetkým členom vincentskej rodiny je nad slnko jasnejšie, že charizma, bytie, spiritualita, identita, charakteristický znak nasledovníkov Vincenta de Paul boli, sú a budú stále aktuálne. Ale v čom nemajú jasno je, ako žiť, odovzdať ďalej a realizovať vincentínsku charizmu. P. Celestino Fernandez, CM, ktorý je významným španielskym vincentínskym mysliteľom a publicistom, si položil niekoľko otázok, ktoré musí mať vincentská rodina stále pred sebou: čím môžeme ako vincentská rodina prispieť k novej evanjelizácii? Sme schopní, aby naša charizma, spiritualita, naše bytie prinášalo ovocie v novej evanjelizácii? Aké sú kľúčové vincentínske prvky, ktoré môžu prispieť k uskutočneniu tohto planetárneho projektu novej evanjelizácie? Na akom poli evanjelizácie sa máme pohybovať my ako vincentská rodina? Kde je vincentínsky priestor v novej evanjelizácii?[23]

Svätý Otec František hovorí ohľadom novej evanjelizácie, že je „pozvaním spoznať spásonosnú silu pôsobiacu v ich životoch a umiestniť ich do centra putovania Cirkvi“. A v tom istom bode pokračuje, že sme povolaní slúžiť týmto mužom a ženám a nachádzať v nich Krista. Neustále nás nabádajú, aby sme im nielen prepožičali hlas na pomoc v problémoch, ale aby sme ich aj počúvali, hovorili s nimi, chápali ich. Sme povolaní byť ich priateľmi[24]. V roku 2015 generálny predstavený P. Gregory Gay, CM hovoril o tom,

---

[21] EN 76.

[22] Cf. R. Maloney, CM, *A los miembros de la Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/2, 25.

[23] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida*, *de la memoria al compromiso*, 217 – 218.

[24]Cf. EG 198.

že je takmer tristo vetiev tejto duchovnej rodiny a tie sú pozvané spolupracovať na diele novej evanjelizácie. Vincent de Paul hovoril o afektívnej a efektívnej stránke evanjelizácie. Musí nám záležať, aby sme sa dostali k opusteným a zabudnutým členom svetskej spoločnosti. S evanjelizáciou je spojená aj druhá činnosť a to je snaha zmeniť nespravodlivé štruktúry sociálneho útlaku, ktoré znemožňujú žiť dôstojne. Náš príspevok v tomto procese je idea systémovej zmeny, čo nás uschopňuje byť vincentínskymi učeníkmi – misionármi[25].

Sme v treťom tisícročí a to nás vyzýva k obnove, zmenám a kresťanskej konverzii. Nemôžeme sa uspokojiť s tým, čo robíme, s tým, čo vieme, a so službou tým, ktorým sme slúžili vždy. Je toho veľa čo robiť! Vincentská rodina na to odpovedá dvomi základnými spôsobmi: evanjelizáciou, ktorá má od istého momentu prívlastok nová a bojom za spravodlivosť.

Nová evanjelizácia

Jednou z podstatných náuk sociálnej náuky Cirkvi je vzťah medzi evanjelizáciou a činnosťami v prospech spravodlivosti. Sv. Pavol VI. v *Evangelii Nuntiandi* predstavuje popis evanjelizácie, ktorá mala hlboký vplyv na univerzálnu Cirkev a na Misijnú spoločnosť. Evanjelizácia je podľa neho „*zložitý proces s rozličnými zložkami, ako sú napríklad: obroda ľudstva, vydávanie svedectva, otvorené hlásanie evanjelia, jeho vnútorné prijatie, vstup do spoločenstva, prijímanie sviatostí a apoštolská činnosť. Tieto zložky sa môžu zdať protikladné a navzájom sa vylučujúce. V skutočnosti sa však doplňujú a navzájom obohacujú. Treba ich chápať v ich celkovej spojitosti*.[26]“ Sv. Ján Pavol II. na svojej prvej pastoračnej ceste do rodného Poľska počas kázne v Novej Hute v Krakove spravovanom kňazmi Misijnej spoločnosti povedal: „*Na prahu nového tisícročia – v tejto novej epoche, v nových podmienkach života - sa opäť ohlasuje evanjelium. Začala sa nová evanjelizácia, akoby to bolo druhé ohlasovanie, hoci v skutočnosti je to vždy to isté*.[27]“ V príhovore biskupom zídeným na CELAM sa prihovoril, že evanjelizácia pri slávení svojho päťstého výročia nemá byť re-evanjelizáciou, ale

[25] Cf. G. Gay, CM, *Carta fiesta de San Vicente,* 27. septembra 2015, „Vincentiana“, 2015, Nr. 59/4, 400 – 401.
[26] EN 24.
[27] Ján Pavol II., *Homilía del Santo Padre Juan Pablo II, Mogila*, sobota 8. 6.1979, http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/es/homilies/1979/documents/hf_jp-ii_hom_19790609_polonia-mogila-nowa-huta.html, (16.3.2021).

novou evanjelizáciou v svojom zanietení, vo svojich metódach a v prejavoch[28]. Emeritný pápež Benedikt XVI. považoval tému novej evanjelizácie za podstatnú tému svojho pontifikátu a zriadil Pápežskú radu na podporu novej evanjelizácie[29]. A Svätý Otec František považuje tému novej evanjelizácie za podstatnú. Cirkev je povolaná na misijné obrátenie, ísť na materiálne, morálne, geografické, duchovné periférie tohto sveta. Je povolaná byť Matkou s otvoreným srdcom, mať stále otvorené dvere[30]. Členom pápežskej rady na podporu novej evanjelizácie Pápež František povedal: „*Cirkev je dom, v ktorom sú dvere stále otvorené nie len preto, aby v ňom každý našiel prijatie a nadýchol sa lásky a nádeje, ale tiež pre nás, aby sme mohli vyjsť a zaniesť túto lásku a túto nádej*.[31]“

Ako povedal sv. Pavol VI. v *Evangelii Nuntiandi*, Cirkev jestvuje preto, aby evanjelizovala[32]. Samozrejme nemôžeme hovoriť o vincentínskej evanjelizácii, tak ako nejestvuje ani ignaciánska či františkánska evanjelizácia. Je to úloha celej Cirkvi a rozľahlé pole evanjelizácie je pre všetkých. Ale možno hovoriť o prispení vincentskej charizmy, vincentskej spirituality k univerzálnej evanjelizácii.

Nová evanjelizácia znamená prinajmenšom tieto dve veci. Na prvom mieste to znamená, že treba znovu evanjelizovať, lebo sekularizácia sa valí Západnou Európou ako dekristianizácia. Hodnoty evanjelia, ako je láska, charita, bratstvo, rovnosť, solidarita a iné prenechali svoje miesto pod hlučným nátlakom novým sekulárnym hodnotám, akými sú progres, účinnosť, úspech, konzum, atď. Mnohí ešte používajú a oháňajú sa kresťanskými hodnotami, ale tie už dlhší čas nie sú v ich srdciach. Už nie sú tým, čo hýbe každým dňom. Ony len nami pohnú v určité dni roka a tie spočítame na prstoch jednej ruky. Nová evanjelizácia znamená hlavne potrebu evanjelizovať novým spôsobom, novými metódami, mať nové ciele a nové stratégie, aby sme znova neupadli do chýb minulosti. Cieľom nemôže byť vytvorenie nejakej formy kresťanstva, ale budovanie Božieho kráľovstva. A to nemá nič spoločné s dobyvateľským obsadením sveta, ale

[28] Cf. Ján Pavol II., *Discurso del Santo Padre Juan Pablo II a la Asamblea del CELAM*, Port-au-Prince (Haiti) 9. 3.1983, , http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/es/speeches/1983/march/documents/hf_jp-ii_spe_19830309_assemblea-celam.html, (23.3.2021).
[29] Cf. Benedikt XVI. formou Motu proprio *Ubicumque et semper*, 21.9.2010 oznámil zriadenie tejto inštitúcie.
[30] Cf. EG 30, 20, 46.
[31] Pápež František, *Discurso del Santo Padre Francisco a los participantes en la plenaria del Consejo Pontificio para la promoción de la nueva evangelización,* Sala Clementina, 14.10.2013, http://www.vatican.va/content/francesco/es/speeches/2013/october/documents/papa-francesco_20131014_plenaria-consiglio-nuova-evangelizzazione.html, (16.3.2021).
[32] Cf. EN 14.

svedeckou prítomnosťou vo svete. Nejde o pokrstenie kultúry alebo územia, ale pokrstiť toho, kto verí, teda kto chce prijať a zdieľať posolstvo a život Ježiša Krista[33].

Generálny predstavený každoročne vydáva misionársku výzvu, v ktorej povzbudzuje spolubratov, aby šli na misie ad gentes. V roku 2015 čerpajúc z odkazu na Svätého Otca generálny predstavený napísal: „Pápež nám pripomína niečo, čo je našou charizmou: «*Nie je to isté snažiť sa budovať svet jeho evanjeliom a robiť to len na základe vlastného rozumu. Vieme dobre, že život s Ježišom sa stáva omnoho plnším, s ním je oveľa ľahšie nájsť zmysel všetkých vecí. Práve preto evanjelizujeme. Skutočný misionár, ktorý nikdy neprestáva byť učeníkom, vie, že Ježiš s ním kráča, s ním hovorí, s ním dýcha, s ním pracuje. Cíti, že živý Ježiš je s ním uprostred misijného poslania».*[34]*"* Naše Konštitúcie nám pripomínajú jasne, že cieľom Misijnej spoločnosti je nasledovanie Ježiša Krista, evanjelizátora chudobných[35].

V posolstve k svetovému dňu misií Svätý Otec František povedal, že „*je naliehavo potrebné znovu navrátiť do stredu misijného ideálu Ježiša Krista s jeho požiadavkou úplného oddania sa hlásaniu evanjelia. V tomto neexistujú kompromisy: kto s Božou milosťou prijme misijné poslanie, je povolaný prežívať toto poslanie. Pre týchto ľudí sa ohlasovanie Krista na rôznych periférиách sveta stáva spôsobom, ako prežívať nasledovanie Krista a tiež odmenou za mnohé námahy a odriekanie"*[36]. Kto cíti povolanie radikálne žiť misionárske povolanie, musí byť úplne oddaný dať svoj život Ježišovi v službe tým, ktorí žijú v chudobe na existenčnej a geografickej periférii.

Voľba chudobných je voľba spravodlivosti

Vincentské myslenie robí z kresťanskej lásky a spravodlivosti základ správania sa k druhým. V skutočnosti, keď sv. Vincent uvádza ľudí do sveta chudobných, nerobí to preto, aby upokojil svedomie, ale aby ho rozhýbal. Chcel vyprovokovať pokojné a dospelé spytovanie svedomia, či je niekto evanjeliovo spravodlivý[37].

Vincent sa stal mnohostranným a tvorivým propagátorom diel v prospech chudobných. Robí to v období, keď sa francúzska vláda sa stala superštruktúrou, ktorá

[33] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso*, 220.
[34] EG 266.
[35] Cf. KCM, b. 1.
[36] *Posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu misií 2015*, https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-misii-2015, (11.3.2021).
[37] Cf. A. R. Ma. Motto Gaglia, CM, *La relación de la justicia con la caridad en el pensamiento vicentino*, 383.

rástla v priamej úmere s nárastom biedy ľudí. Šľachta a meštianstvo si k chudobným navyše zachovávali postoje veľkej ľahostajnosti a necitlivosti. Z tohto dôvodu Vincent cítil, ako na neho padlo obvinenie chudobných. Chudobu berie ako osobnú výzvu, pretože chápe, že kresťan nemôže ignorovať bolesť druhých. Chudobu považuje za krik, ktorý dôjde až k Božiemu trónu a žiada si odpoveď. Teda Vincent mal nielen poznanie, ale to poznanie ho zaväzovalo a viedlo k činnosti. Skúsenosť s hrozným utrpením je zakorenená v jeho srdci, čo vedie k tomu, že sa postaví proti príčinám, ktoré spôsobujú chudobu, a hľadá ďalších a ďalších ľudí, ktorí by mu ju pomohli zmierniť. Vincent chápe, že Kristovo kráľovstvo sa buduje tým, že sa dá prednostné miesto chudobným[38].

Vincentínskou motiváciou pracovať v prospech chudobných je zistenie, že ochrana práv chudobných a služba vydedeným má byť súčasťou Božej veci. Ďalším dôvodom je, že úplné stretnutie s Bohom nastáva v službe chudobným. Vincent de Paul tvrdí, že „teologické miesto“, teda miesto, kde sa stretá s Bohom je tam, kde sa pracuje za spravodlivosť a kresťanskú lásku k chudobným. Tento etický boj, ktorý má zabrániť tomu, aby chudobní neskončili ako úbožiaci a nešťastníci, je založený na solídnej praxi cností kresťanskej lásky a spravodlivosti. Zarážajúce je, že uprostred spoločnosti ignorujúcej chudobných (dokonca aj zo strany mnohých mystikov) žiada Vincent pobúrenie nad nespravodlivosťami, ktoré sa im stávajú. Pobúrenie, ktoré nie je násilnou reakciou, ale charitatívnou spravodlivosťou, ktorá obnovuje nerovnomerný vzťah. Vincent považuje nesprávne použitie materiálnych dobier za prehrešok proti spravodlivosti, lebo chudobných považuje za prvotných vlastníkov majetkov Misijnej spoločnosti[39]. Vincent mal intuíciu, že ak sa nejaká spoločnosť nestará o svojich najslabších a najzraniteľnejších členov, nie je skutočne kresťanská. V jednom liste napíše: „*Nech nám Boh dá milosť, aby sme si obmäkčili naše srdcia v prospech chudobných a uverili, že keď im pomáhame, konáme dielo lásky a nie milosrdenstva. Títo chudobní sú naši bratia, ktorých nám Boh posiela, aby sme im pomohli*.[40]“

Snaha a práca o nastolenie spravodlivosti vedie Vincenta k politickej angažovanosti. Nerobí to s parametrami dneška, teda obohatený sociálnou náukou Cirkvi, ale je mu jasné, že aby vyriešil situáciu chudobných, nestačí im iba ekonomicky pomáhať. Vincent rozumie tomu, že nemožno na jednej strane slúžiť chudobným a na druhej

[38] Cf. A .R. Ma. Motto Gaglia, CM, *La relación de la justicia con la caridad en el pensamiento vicentino*, 396.
[39] Cf. SVP, IX, 906.
[40] SVP, VII, 90 – 91.

nebojovať proti chudobe a príčinám, ktoré ju spôsobujú. K tomu sa pripája kresťanská láska, ktorá buduje dobré vzťahy medzi ľuďmi, pozýva ich k úplnej bezplatnosti, k odpusteniu a zmiereniu. Láska neanuluje záväzky spravodlivosti, ale dosahuje to, čo si síce spravodlivosť žiada, ale nedosahuje to sama od seba. Táto láska musí byť afektívna i efektívna. A táto láska je tvorkyňa spravodlivosti. Prvenstvo lásky nikdy nesmie viesť k ospravedlňovaniu nespravodlivostí[41].

Sociálna náuka Cirkvi stále poukazuje na to, že samotná spravodlivosť nestačí na vyriešenie problémov medziľudských problémov. Preto sa snaží spojiť spravodlivosť a kresťanskú lásku. Robí to zapojením spravodlivosti do lásky: „*Spravodlivosť nielen že nie je cudzia láske, ani nie je paralelnou alebo alternatívnou cestou lásky: spravodlivosť je «neoddeliteľná od lásky», je s ňou vnútorne zviazaná"*[42]. Láska sa nikdy nebuduje v opozícii voči spravodlivosti. Bráni spravodlivosť od extrému, ktorým je pomsta. Láska prevyšuje spravodlivosť bez toho, aby ju anulovala.

V *Solicitudo rei socialis* sv. Ján Pavol II. predstavil most medzi spravodlivosťou a láskou, a tým je solidarita. Nie je to neurčitý súcit či povrchná citlivosť voči zlu, ale je to „*pevné a dôsledné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro: za dobro všetkých a každého jedného, pretože všetci sme naozaj zodpovední za všetkých*.[43]" V tomto duchu sa snažia rozvíjať činnosť jednotlivé vetvy vincentskej rodiny, ktoré pokračujú v diele Ježiša Krista, Evanjelizátora chudobných formou evanjelizácie a starostlivosťou o chudobných priamou službou „v teréne", pomenovávaním a bojom proti formám útlaku a nespravodlivej diskriminácie.

Angažovanosť vincentskej rodiny

Počas 400 rokov vincentínskej služby chudobným sa podnikli kroky v smeroch, ktoré neboli sv. Vincentovi známe. On sám otvoril dvere a rozposlal svojich misionárov a svoje dcéry do rôznych krajín. Tento misijný rozmer je dnes jedným zo znakov vetiev vincentskej rodiny. Dnes ide o milióny vincentínskych laikov a zasvätených v dvesto krajinách. Pod slovom angažovanosť sa dá rozumieť činnosť a poslanie laikov, ktoré však treba špecifikovať. Nejde o všeobecnú angažovanosť, ako povedal P. Celestino Fernadez, CM, v zmysle krajčírskej zásuvky, kde sa dá nájsť všetko, ani nejde o činnosti vo vnútri Cirkvi. Hovorí, že každý, kto bol trochu v kontakte s vincentínskou angažovanosťou vie,

[41] Cf. A. R. Ma. Motto Gaglia, CM, *La relación de la justicia con la caridad en el pensamiento vicentino*, 397 – 401.
[42] CiV 6.
[43] SRS 38.

že má do činenia výlučne a exkluzívne s tým, čo sa týka chudobných, marginalizovaných, strašného sveta mizérie a všetkého, čo vplýva na pošliapanie ľudskej dôstojnosti[44].

Silu lásky vincentskej rodiny možno ilustrovať vo veľkom množstve postojov, aktivít a úspechov rodiny. Nejde o popis geografickej expanzie alebo rastu počtom, ale o kvalitatívnu prítomnosť, o apoštolský zápal, o nové diela, akými sú bezpočetné malé školy pre chudobných chlapcov v Indii alebo o univerzity Saint John´s, Niagara a DePaul v USA či na Filipínach, vydavateľská činnosť, periodiká, evanjelizácia prostredníctvom rádia, televízie, školy, učilištia, profesijná formácia pre adolescentov a mládež. Vincentská rodina využíva svet internetu a sociálnych sietí na komunikáciu, šíri vincentínsky a apoštolský materiál on-line, má zriadené a udržiava webové informačné a formačné stránky[45].

1. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul

Misijnú spoločnosť charakterizuje nie to, že misionári dávajú v niektorých krajinách ľudové misie, ale že majú misiu byť evanjelizátormi[46]. Aktivity misionárov majú charakteristické črty, tak ako to zachytili Konštitúcie: *„Pri ohlasovaní Evanjelia, ako si to Spoločnosť vytýčila za program, treba mať na zreteli tieto zásady: 1) Jasné a výslovné prvenstvo apoštolátu medzi chudobnými: pretože ohlasovanie evanjelia chudobným je znamením, že sa na zemi približuje Božie Kráľovstvo. (Mt 11,5); 2) Všímať si a skúmať skutočný stav ľudskej spoločnosti a zvlášť príčiny nerovného rozdelenia materiálnych hodnôt vo svete, aby sme dokonalejšie splnili svoje prorocké poslanie pri ohlasovaní Evanjelia. 3) Mať účasť na podmienkach chudobných, aby sme nielen my ohlasovali Evanjelium, ale sa aj nechali nimi evanjelizovať. 4) Mať plné porozumenie pre spoločenstvo pri apoštolských prácach, aby sme si navzájom upevnili naše spoločné povolanie. 5) Ochotne ísť do celého sveta podľa príkladu prvých misionárov Spoločnosti. 6) Trvalá snaha po obrátení, ktorá si vyžaduje od každého člena ako aj od celej Spoločnosti, v zmysle napomenutia sv. Pavla: «Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale sa premeňte a obnovte si myseľ» (Rim 12,2).*[47] “

[44] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso,* 172 – 174.
[45] Cf. L. Palú, CM, *400 años de servicio a los pobres en la Familia Vicenciana*, 453 – 454.
[46] Cf. L. Palú, CM, *Las actividades apostólicas de la Congregación de la Misión,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 329.
[47] KCM, b. 12.

Misionári evanjelizujú chudobných prostredníctvom ľudových misií[48], dnes hlavne vo farnostiach[49]. Potom sú činní na misiách *ad gentes*. Generálny superior každý rok vydáva už vyššie spomínanú misionársku výzvu, kde predstaví stav aktuálnych misií *ad gentes,* predstaví požiadavky provincií, ktoré sa potýkajú s nedostatkom personálu a potom požiadavky od biskupov príp. biskupských konferencií ohľadom prevzatia, posilnenia, obsadenia nejakej misie, ktorá trpí nedostatkom miestnych kňazov. Aktuálne sú pod priamou správou Generálnej kúrie Misijnej spoločnosti misie v El Alto v Bolívii, na Šalamúnových Ostrovoch, v Čade, v Angole, na Ukrajine, v Kazachstane, na Aljaške. Provincie napr. v Maďarsku, Írsku, na Kube trpia nedostatkom misionárov. Niektoré provincie majú misie *ad gentes*, ktoré zabezpečujú svojimi členmi[50]. Napr. provincia India Juh spravuje Tanzániu, Slovenská provincia má od roku 2011 troch misionárov v Sangrelayi v Hondurase.

Generálne zhromaždenie v roku 1998 vyzvalo všetkých členov Misijnej spoločnosti, aby spolupracovali s ostatnými členmi vincentskej rodiny, aby spoločne odpovedali na volanie chudobných. Naše poslanie sa nekončí osobným alebo spoločenským odovzdaním sa chudobným, ale ide ďalej a vedie nás k hľadaniu konkrétnych spôsobov, ako začleniť iných, mužov a ženy, mládež i dospelých, aby aj oni, objavujúc bohatstvo charizmy, slúžili chudobným[51]. V hlásaní ľudových misií aj v misiách *ad gentes* môžeme počítať so spoluprácou dcér kresťanskej lásky a mnohými vincentínskymi laikmi oduševnenými duchom sv. Vincenta. Práca v seminároch na formácii kléru nemá taký cveng ako v minulosti, ale generálny predstavený dostáva žiadosti od biskupov z misijných krajín alebo z krajín, kde niet miestneho kléru, aby spolubratia poslúžili ako direktori, profesori alebo špirituáli v diecéznych seminároch. Kňazi Misijnej spoločnosti sa venujú duchovnej službe dcéram kresťanskej lásky ako provinciálni direktori, hlásatelia duchovných cvičení, spovedníci a kapeláni. Je to dokonca povinnosťou Misijnej spoločnosti zabezpečiť tieto služby vo svetle Konštitúcií bod. 17. V oblasti vzdelávania a apoštolátu v školách mnohí misionári pracujú na základných školách, napr. v Indii, až po univerzity na Filipínach a v USA podľa Štatútov Misijnej spoločnosti bod 11.

[48] KCM, b. 14.
[49] ŠCM, b. 10.
[50] Cf. T. Mavrič, CM, *Misionárska výzva 2020,* obežník Generálneho superiora, Rím, Misijná nedeľa 18. 10. 2020.
[51] Cf. M. Ginete, CM, *La familia Vicenciana,* 216.

Niektorí spolubratia sa venujú špecifickému apoštolátu. Pracujú s ľuďmi žijúcimi na smetiskách veľkých miest (Patayas na Filipínach, Anatananarivo na Madagaskare). Niektorí sa venujú terapeutickej službe pre závislých, pre chorých na AIDS (hlavne v Európe v spolupráci s dcérami kresťanskej lásky). Venujú sa domorodcom (hlavne v Latinskej Amerike), hluchým (v Írsku), rómskej pastorácii, väzňom, deťom ulice, bezdomovcom. Brazílski spolubratia sa venujú pastorácii vodičov kamiónov. Veľmi významnou službou je formácia laikov, ktorí potom katechizujú v misijných oblastiach a pripravujú na prijatie sviatostí a duchovne sprevádzajú veriacich v čase neprítomnosti kňaza. Mnohí spolubratia sa venujú prednášaniu na univerzitách, sú súčasťou rôznych komisií, cirkevných tribunálov[52]. Všetky služby, ktoré Misijná spoločnosť prijíma musí mať priamu alebo nepriamu väzbu na chudobných, pretože prioritná voľba chudobných predstavuje pre Misijnú spoločnosť dôvod jej existencie[53].

2. Spoločnosť dcér kresťanskej lásky

V súčasnosti je Spoločnosť dcér kresťanskej lásky prítomná v 96 krajinách s počtom sestier 12 855[54]. Služba sestier je veľmi rozmanitá, ako sú veľmi rozmanité aj podoby chudoby vo svete. Kde sa nachádza ľudská bieda, situácia biedy, nespravodlivosti, chýba solidarita, tam chcú byť prítomné dcéry kresťanskej lásky. Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sa považuje za vyslanú do sveta, aby pokračovala v poslaní Ježiša Krista. Sestry „sa v škole Božieho Syna učia, že niet takej biedy, ktorá by im bola cudzia. (...) Mnoho je druhov chudoby, mnoho spôsobov služby, ale je len jedna láska“. A v bode 11b sú sestry vyzývané, aby rozlišovali medzi chudobnými, lebo „uprednostňovaní majú byť vždy «skutočne chudobní», (...) vyhľadávali «najchudobnejších a najopustenejších»“[55]. Dcéry kresťanskej lásky sú prítomné na piatich kontinentoch, aby slúžili potrebným bratom v rôznych oblastiach. V oblasti vzdelávania ide o vedenie škôl, animovanie pastorácie, formovanie vzdelávacieho tímu v základných a stredných školách. V sociálnej oblasti sa venujú chudobným v problémových okrajových sídliskách, znevýhodnených dedinách a oblastiach a vykonávajú rôzne úlohy a to vždy v kontakte so skutočnými potrebami. Navštevujú domácnosti, spolupracujú so zástupcami miestnej Cirkvi, s vincentskou rodinou a inými

[52] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Evangelizare pauperibus misit me,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 233 – 235.
[53] Cf. M. B. B. Ramaroson, CM, *Mission and Consecration in the Current Context in Africa and Madagascar,* „Vincentiana“, 2007, Nr. 51/4, 241.
[54] https://www.filles-de-la-charite.org/en/where-we-are/, (29.3.2021).
[55] KDKL, b. 11. a.b.

organizáciami v programoch v sociálnej oblasti s cieľom dosiahnuť integrálny rozvoj osoby. Osobitnú pozornosť venujú situácii detí ulice, ženám v ťažkostiach, migrantom, utečencom a bezdomovcom.

V sociálno-sanitárnej oblasti je to služba v domovoch dôchodcov, na geriatrických oddeleniach. Starajú sa o hendikepovaných, o duševne chorých. Poskytujú služby pacientom s AIDS, trpiacim na malomocenstvo a podvýživu. Tiež sa venujú spravovaniu a rozvoju zdravotných stredísk, školeniu zdravotníckych pracovníkov, podpore iniciatív WHO v prospech detí. V pastoračnej oblasti sa venujú farskej aj diecéznej pastorácii, animovaniu mládežníckych stretnutí. Spolu s kňazmi Misijnej spoločnosti a vetvami vincentskej rodiny tvoria tímy ľudových misií. Sprevádzajú a moderujú skupiny združenia mariánskej mládeže, združenia zázračnej medaily i spolku kresťanskej lásky sv. Vincenta (AIC). Spolupracujú v nemocničnej a väzenskej pastorácii[56].

3. Spolok kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul (AIC)

Spolok kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul sa snaží prostredníctvom rôznych projektov byť transformačnou silou proti rôznym formám chudoby a byť prítomní v teréne medzi ľuďmi, ktorí potrebujú pomoc. Tímy zložené výlučne z miestnych dobrovoľníkov pomáhajú v rámci miestnych komunít chudobným osobám. Tieto tímy iniciujú projekty zakotvené v miestnych potrebách, ktoré umožňujú najchudobnejším rozvíjať a uskutočňovať svoje vlastné projekty. Snažia sa zvyšovať citlivosť spoločnosti a verejnej mienky na rastúce problémy sociálneho vylúčenia. Robia to tak, že poukazujú a interpelujú miestne, národné a medzinárodné, občianske aj cirkevné prípady porušovania ľudských práv, problémov, potrieb a ašpirácií vylúčených na okraj spoločnosti, žien a rodín v súčasnej spoločnosti. Venujú pozornosť aj svojej osobnej formácii v duchovných hodnotách a vincentínskom duchu. Pri všetkých projektoch sa AIC zaväzuje k procesu odovzdávania hodnôt evanjelia podľa sv. Vincenta de Paul. Prostredníctvom blízkosti najchudobnejším formou podomových návštev sa títo laici snažia byť citlivými na znaky lásky Ježiša Krista voči najchudobnejším a oživiť Boží plán[57].

Spomedzi významných záležitostí treba spomenúť, že AIC je jednou z vetiev vincentskej rodiny, ktorá produkuje najviac dokumentov na formáciu svojich členov, aby

[56] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *La caridad de Jesús Crucificado nos apremia,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 239 – 241.
[57] Asociación Internacional de Caridades, *„Contra las pobrezas y sus causas, actuar juntos”,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 225 – 228.

sa tak zjednotila prax v rôznych kútoch sveta a vynaložené prostriedky boli účinné. Texty sú pripravované podľa sociologických, filozofických a technických zameraní, a potom sa pripravia podklady pre jednotlivé skupiny AIC.

AIC bolo prvé z vincentskej rodiny, kto mal účasť v medzinárodných štruktúrach OSN, FAO, UNESCO, Európsky parlament. Až po nich sa do týchto štruktúr dostali zástupcovia Misijnej spoločnosti. Ich hlas sa počúva a berie do úvahy, lebo zastupujú názory a postoje veľkej skupiny ľudí ohľadom rodinných problémov, politických utečencov, analfabetov, atď. vychádzajúc z ankiet a dotazníkov[58].

4. Spolok sv. Vincenta de Paul - Konferencie

Frederik Ozanam v roku 1836 napísal: „*Otázka, ktorá dnes hýbe svetom nie je personálna, ani nejde o záležitosť politických foriem, ale sociálna: boj tých, ktorí nič nemajú a tých, ktorí majú priveľa, násilný stret bohatstva a chudoby, ktoré rozochvieva zem pod našimi nohami. Povinnosť nás kresťanov je vložiť sa medzi týchto nezmieriteľných nepriateľov (...) a dosiahnuť, aby medzi ľuďmi začala vládnuť rovnosť, nakoľko je to len možné, (...) a aby láska dosiahla to, čo spravodlivosť sama od seba nedokázala*.[59]“ Konať v prospech chudobných podľa Frederika Ozanama vyžaduje na prvom mieste priblíženie sa svetu chudákov, priamy a praktický kontakt s nimi, aby sa na základe skúsenosti zakúsila nespravodlivosť, v ktorej musia žiť. Ide o osobný prístup. A na druhom mieste tento boj v prospech chudobných si vyžaduje poznať príčiny chudoby a pôsobiť proti nim. Keďže chudoba je sociálna rana spôsobená ľudským egoizmom, je povinnosťou pracovať na odstránení štruktúr spôsobujúcich nespravodlivosť. Štruktúry podľa neho spočívali vo vládnych inštitúciách a v daňovej politike; v industriálnej ekonómii maximálneho zisku bez zaoberania sa sociálnymi reformami spojenými s témou práce, odpočinku, mzdy[60].

Spolok sv. Vincenta de Paul má vo svojich Pravidlách päť momentov: nutnosť osobnej a komunitnej modlitby, osobné angažovanie sa v činnosti, duch bratstva, univerzálnosť angažovanosti v službe chudobným a povolanie v Cirkvi[61]. Členovia sú otvorení pre akúkoľvek činnosť v prospech chudobných. „*Spolku nie sú cudzie žiadne*

[58] Cf. L. Palú, CM, *400 años de servicio a los pobres en la Familia Vicenciana*, 450.
[59] F. Ozanam, *Lettres. Edition critique,* Bloud et Gav, Paris, 1971-1978, t. I., 239, In: J. M. Ibañez, CM, *Los fundadores, testigos de la caridad*, 582.
[60] F. Ozanam, *Lettres*, t. II, 384, In: J. M. Ibañez, CM, *Los fundadores, testigos de la caridad*, 585.
[61] Cf. Spolok sv. Vincenta de Paul, *Regla comentada de la Sociedad de San Vicente de Paúl, „Las Conferencias”*, Paríž 2005, (ďalej: Medzinárodné štatúty SVdP), Prológ, 10.

charitatívne práce. Obsahuje akúkoľvek formu pomoci zameranú na zmiernenie utrpenia alebo núdze a podporovať ľudskú dôstojnosť a integritu vo všetkých jej rozmeroch.[62]“ Členovia Spolku sv. Vincenta sa považujú za členov vincentskej rodiny na základe vincentínskeho povolania, ktorým je „nasledovať Krista prostredníctvom služby tým, ktorí to potrebujú, a byť tak svedkami Jeho súcitnej a oslobodzujúcej lásky. Členovia odovzdávajú svoje príspevky prostredníctvom osobného stretnutia. Vincentín slúži v nádeji.[63]“ Budujú vzťahy s miestnou hierarchiou v duchu „vzájomnej, harmonickej a nepretržitej spolupráce.[64]“

5. Združenie zázračnej medaily

Toto združenie sa chápe ako cirkevné, mariánske a vincentínske spoločenstvo. Za podstatnú formu apoštolátu považuje Združenie podomovú návštevu kaplnky Panny Márie v rodinách, chorých, v azylových centrách. Táto forma apoštolátu sa ukázala ako impulz nielen pre modlitbu, ale tiež jednoty rodiny. Táto vetva vincentskej rodiny sa venuje hlavne rodinnej pastorácii. Najprv v rodine, kde prijímajú kaplnku musia začať kvitnúť čnosti domácej Cirkvi. Nové tisícročie začalo s naliehavou výzvou obnoviť misionárskeho ducha, ktorý oduševňoval prvé kresťanské spoločenstvá. Obnova spoločnosti začne kresťanskou obnovou rodín. Aj rodiny členov tohto združenia musia byť najprv u seba doma tým kvasom, aby ním mohli byť pre iné rodiny, povolania a poslanie vo svete[65]. Sv. Vincent predstavoval mnohé príležitosti rýchlej odpovede na potreby chudobných, ako k tomu dala príklad Panna Mária pri navštívení svojej príbuznej Alžbety. Hovoril: „*Treba to robiť s pohľadom na Boha a tak, ako to urobila Najsvätejšia Panna, keď navštívila sv. Alžbetu, totiž s príjemnou tvárou, miernosťou a láskou*“[66].

6. Združenie mariánskej mládeže

Ide o spoločenstvo veriacich, ktoré sa vo svetle vincentskej charizmy a zjavení Panny Márie sv. Kataríne Labouré, DKL zrodilo ako odpoveď Cirkvi a vincentskej rodiny na formáciu kresťanskej mládeže. Snažia sa nasledovať Ježiša Krista – Evanjelizátora chudobných, v jednoduchosti a poníženosti prijať odkaz hymnu Magnificat, vzbudzovať misijného ducha misionárskymi skúsenosťami, zvlášť medzi chudobnými a mladými. Je to združenie, ktoré má svoju vlastnú fyziognómiu. Tá je

[62] Medzinárodné štatúty SVdP, b. 1.3.
[63] Medzinárodné štatúty SVdP, b. 1.2.
[64] Cf. Medzinárodné štatúty SVdP, b. 5.1.
[65] Cf. Združenie zázračnej medaily, „*A Jesús con María*“, „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 261.
[66] SVP, IX, 258.

cirkevná, lebo nasledujú Krista v spolupráci s členmi Cirkvi a pastiermi na úrovni univerzálnej, diecéznej a farskej. Potom je laická, lebo združuje predovšetkým mladých laikov, ktorí chcú žiť evanjelium v spoločnosti. Je tiež mariánska, lebo sa snažia nasledovať Krista v Máriinej škole, ktorá je vzorom odovzdanosti Bohu a službe bratom. A napokon je vincentínska, lebo sa inšpiruje vincentínskou charizmou, pričom evanjelizácia a služba chudobným je tým odlišujúcim znakom ich prítomnosti vo svete. O ich duchovnú formáciu sa starajú kňazi Misijnej spoločnosti a dcéry kresťanskej lásky. S nimi spolupracujú v diele formácie mládeže, katechézy detí, zapájajú sa do ľudových misií, angažujú sa v programoch vincentskej rodiny „Boj proti hladu“ a „Boj proti malárii“. Niektorí po dosiahnutí dospelosti odchádzajú na časovo obmedzené pobyty do rozvojových krajín. Dôležitým prvkom v ich formácii je vyústenie, teda pokračovanie ich formácie v niektorej z vetiev vincentskej rodiny. Tí, ktorí v sebe pocítia laické misionárskej povolanie, môžu prostredníctvom MiSeVi realizovať svoje povolanie. Mnohí sa stanú členmi Spolku sv. Vincenta de Paul[67].

Mládež je formovaná dcérami kresťanskej lásky a misionármi nielen k mariánskej úcte, ale aj k službe chudobným, teda vincentínsky rozmer. Niektorí sa cítia byť povolaní k vstupu do Misijnej spoločnosti alebo Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, iní k laickej službe misionára, čo môžu realizovať v MiSeVi, alebo cítia povolanie k manželstvu, a teda ovocím formácie v rámci Združenia mariánskej mládeže sú mariánske vincentínske rodiny[68].

7. MiSeVi (Misioneros Seglares Vicencianos) – Laickí vincentínski misionári

MiSeVi ako najmladšia vetva vincentskej rodiny, ktorá vznikla z laického misionárskeho povolania niekoľkých členov Združenia mariánskej mládeže, sa zrodila v Španielsku a prvá ustanovujúca schôdza sa konala v januári 2001. Táto idea laických vincentínskych misionárov sa pomaly rozšírila do Mexika, Kolumbie, Talianska, Írska a v roku 2013 aj na Slovensko. S vincentskou rodinou MiSeVi zdieľa charizmu sv. Vincenta. Jej členovia sa snažia o spoluprácu s rôznymi vetvami vincentskej rodiny v rôznych aktivitách v rámci misií, ponúkajú formáciu pre tých, ktorí chcú byť laickými misionármi[69].

8. DePaul Slovensko

[67] Združenie mariánskej mládeže, *A Jesús con María,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 252 – 255.
[68] Cf. L. Palú, CM, *400 años de servicio a los pobres en la Familia Vicenciana*, 452.
[69] MiSeVi, *MiSeVi,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 265 – 269.

Táto vetva vincentskej rodiny sa stála známou na Slovensku vďaka pomoci ľuďom bez domova. V Dodatku k štatútom schváleným 12.11.2014 je DePaul Slovensko charakterizovaný ako nezisková organizácia, ktorá bude „poskytovať všeobecne prospešné služby v oblasti sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti podľa osobitného zákona zamerané najmä na prekonanie, resp. zmiernenie sociálnej núdze u ľudí bez prístrešia a na zabezpečenie lepšej integrácie ľudí bez prístrešia do spoločnosti.[70]. Nocľaháreň sv. Vincenta začala poskytovať svoje služby 16.4.2007. Začalo sa s poskytnutím nocľahu, sociálneho poradenstva, nevyhnutného ošatenia a obuvi. A tiež sa pripravila priamo na mieste strava a poskytla sa možnosť základnej hygieny. V útulku sv. Lujzy sú ubytovaní klienti odkázaní na pomoc iných, takže je zabezpečená aj ošetrovateľská služba. Nízkoprahové denné centrum poskytuje pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a sociálne poradenstvo. DePaul Slovensko zároveň poskytuje terénnu sociálnu službu krízovej intervencie, tým že ich proaktívne vyhľadáva a poskytuje im sociálne poradenstvo. Zároveň je v nocľaharni sv. Vincenta zriadená aj chirurgická ambulancia[71]. V ich zariadeniach nájde denne prístrešie okolo 300 ľudí, ktorí už nemajú kam ísť[72].

Ako povedal sv. Vincent, láska je nekonečne vynaliezavá, tak aj DePaul Slovensko hľadá spôsoby, ako pomôcť zabezpečiť často iba tie najzákladnejšie potreby asistenčnou službou.

[70] DePaul Slovensko, nezisková organizácia, *Dodatok k Štatútu,* vydaného dňa 30.6.2016.
[71] Bratislavský samosprávny kraj, *Výpis z Registra poskytovateľov sociálnych služieb, Názov Právnickej osoby: DEPAUL SLOVENSKO, nezisková organizácia,* vydané 20.10.2020.
[72] https://www.teraz.sk/regiony/depaul-oslavuje-15-rokov-zimnou-kampano/511280-clanok.html, (18.3.2021).

III. 2. Programové dokumenty vincentskej rodiny týkajúce sa systémových zmien vo svete

Tak ako každé spoločenstvo v Cirkvi, tak aj vincentská rodina sa zamýšľa nad tým, aké je jej miesto v globálnej úlohe evanjelizácie a od času do času sa stane, že po takomto rozlišovaní vstúpi do dynamiky nepokoja, váhavosti, pochybovania, lebo sa nevidí s jasnosťou, aký je špecifický vincentínsky priestor. Ak by sme to chceli povedať žartovne, veľakrát sa členovia vincentskej rodiny podobajú korytnačke, ktorá celý život hľadá svoj dom a neuvedomí si, že ho nosí na chrbte. A to reflektujú i programové dokumenty vincentskej rodiny, v ktorých je po schválení kompetentnou cirkevnou autoritou s plnou istotou povedané, aké je miesto vincentskej rodiny v diele evanjelizácie. Dielo evanjelizácie je dielom celej Cirkvi. Nie jedno z mnohých diel, ale podstatné a je dôvodom jestvovania Cirkvi. A v tom je aj miesto vincentskej rodiny[73].

Keď Druhý vatikánsky koncil hovoril o obnove zasväteného života naznačil, že treba sa vrátiť ku koreňom, upevniť sa v nich, aby sa jednotlivé duchovné rodiny včlenili ešte hlbšie do dnešného sveta. Malo sa to diať v opretí sa o dekrét *Perfectae caritatis,* Motu Proprio *Ecclesiae Sanctae* a inštrukciu *Renovationis Causam*[74]. Tým sa chce povedať, že sa treba vrátiť k originálnej inšpirácii zakladateľa a vteliť túto inšpiráciu vo svete, v ktorom žijeme dnes[75]. Nejde o návrat v zmysle historického pripomenutia si udalostí, ktoré stáli pri zrode tej ktorej, v našom prípade vincentínskej vetvy, ale o dynamickú, prorockú a kreatívnu inšpiráciu[76]. V tejto časti sa budeme venovať programovým dokumentom vincentskej rodiny, medzi ktoré patrí na prvom mieste Sväté Písmo, duchovný odkaz sv. Vincenta de Paul zachytený v súbornom diele P. Pierra Coste, CM, Konštitúcie, Štatúty i provinciálne normy (každá vetva si tieto programové dokumenty nazýva trošku inak), záverečné dokumenty generálnych zhromaždení a potom dôležité dokumenty vincentskej rodiny týkajúce sa služby novej evanjelizácie a promócie spravodlivosti.

Posledný bod Konštitúcií Misijnej spoločnosti o apoštolskej činnosti sa odvoláva na sv. Vincenta, ktorý v duchu podobenstva o milosrdnom Samaritánovi prinášal

---

[73] C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso,* 218. 221-222.

[74] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Konvent Generalny,* „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2009, 19.

[75] Cf. PC 2.

[76] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *XLI. Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, Tvorivá vernosť pre misiu, záverečný dokument*, Pre vnútornú potrebu, Misijná spoločnosť, Slovenská provincia, b. 2, 5.

konkrétnu pomoc chudobným: *„Provincie a členovia ho v tom budú nasledovať tak, že podľa svojich možností vynaložia všetko úsilie, aby podporovali tých, čo sú odsunutí na okraji spoločnosti alebo sa stali obeťou pohrôm a nespravodlivosti každého druhu, alebo aj tých, čo sú postihnutí rozličnými formami morálnej chudoby dnešných čias. V činnosti sledujúcimi ich prospech a v zhode s nimi sa budú usilovať plniť požiadavky sociálnej spravodlivosti a evanjeliovej milosrdnej lásky.*[77]*“* Chudobní sú adresátmi našej apoštolskej činnosti. Tento bod hovorí o kresťanskej láske, ktorá sa zaoberá všetkými druhmi biedy človeka a hľadá účinné prostriedky na ich odstránenie. V tomto bode môžeme vidieť vplyv myslenia sv. Pavla VI. v apoštolskej exhortácii *Populorum progressio*, kde sa hovorí o tom, že človek je zodpovedný za svoj rast, za svoju spásu, on sám je strojcom svojho úspechu alebo neúspechu[78], teda aj chudobní sú spoluzodpovední za svoju evanjelizáciu a spásu. Do toho vstupuje vincentínska angažovanosť, čo v praxi znamená rozvíjať tri dimenzie, ktoré idú spolu a vzájomne sa dopĺňajú: priama služba chudobným, prax solidarity a boj za spravodlivosť[79].

1. Sväté písmo

Podobenstvo o dobrom Samaritánovi odpovedá na otázku učiteľa zákona, čo má robiť, aby dosiahol večný život. Ježiš mu odpovedal, že treba zachovávať zákon a prikázania. Najprv ho pochválil, keď mu učiteľ povedal, čo všetko zachováva a povedal mu: „Správne si odpovedal. Toto rob a budeš žiť”. Lenže učiteľ zákona sa opýtal: „A kto je môj blížny?” Ježiš mu však neodpovedal, kto je blížny, nehovoril mu, o koho sa má postarať, ale povedal mu príbeh o takom, ktorý sa stal blížnym človeku, ktorý bol okradnutý a vážne ranený. Kňaz a levita nepatrili podľa exegétov medzi bohatú aristokraciu, ale symbolicky predstavovali vodcov ľudu. Oni sa však ranenému vyhnú buď z ohľadu na vlastnú bezpečnosť alebo z možnosti stratiť rituálnu čistotu. Poslúži Samaritán, sám ohrozený v zemi nikoho, neváha zastaviť, priblížiť, poslúžiť, zachrániť. Poučenie je jasné, že sa má poslúžiť každému, kto nám príde do cesty, nech už je akokoľvek odporný, vzdialený, nahý či bezbranný. Ježiš zmenil prikázanie zákona v evanjelium[80].

[77] KCM, b. 18.
[78] Cf. PP 15.
[79] Cf. C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso,* 174.
[80] Cf. L. T. Johnson, *Evangelium podle Lukáše*, edícia Sacra Pagina, Karmelitánske nakladatelství Kostelní Vydří, 2005, 193 – 196.

Nie je teda podstatné, kto je môj blížny, ale treba sa stať blížnym tým, ktorí to potrebujú. Veď aj v scéne posledného súdu u Matúša ide o to isté: nikto nebude spasený kvôli poznaniu, že tento chudák je Kristus, ale preto, že sme mu pomohli v jeho trápeniach, hlade, chorobe, samote, opustenosti. Čo nás môže priviesť do zatratenia je odmietnutie pomôcť spomínaným nešťastníkom[81].

Medzi veľmi inšpiratívne texty starého zákona patria pasáže od proroka Izaiáša, ktoré hovoria o tom, aký pôst si žiada Pán. Texty Iz 1,11 – 12.15 – 17 jasne hovoria o primáte služby, o starostlivosti o siroty, vdovy, o prisťahovalcov, pred obetami v chráme. Ešte výstižnejší text ponúka Trito-Izaiáš v 58, 5 – 7: „*Či takýto je pôst, ktorý sa mi ľúbi? Má sa človek umŕtvovať celý deň? Vykrúcať si dookola hlavu a vrecovinou i popolom si ustielať? Či toto nazveš pôstom a dňom milým Bohu? Či nie to je pôst, ktorý sa mi ľúbi, keď rozviažete zväzky zločinné a roztvoríte zvierajúce putá, prepustíte zlomených na slobodu a rozlámete každé jarmo? Či nie, keď lámeš chudobným svoj chlieb, potulných bedárov zavedieš do domu, ak vidíš nahého, zaodeješ ho a pred svojím telom sa neskrývaš?*“

Pre Ježiša boli chudobnými chorí, vylúčení na okraj spoločnosti, diskriminovaní kvôli rase, sociálnemu postaveniu, náboženstvu. Tí, ktorí boli nútení žiť odlúčení od ostatných, akými boli malomocní. Tí, ktorí boli predmetom zábavy alebo pohŕdania, ako prostitútky, ponížení, schudobnení. Tí, ktorí sa stali chudobnými kvôli invázii do krajiny alebo obsadeniu vlasti.

2. Svätý Vincent a samaritánska vincentínska angažovanosť

Sv. Vincent v roku 1658 odovzdal misionárom Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti a v úvode napísal, že im ich dáva po tridsiatich troch rokoch preto, lebo chcel napodobniť Ježiša, ktorý takisto najprv konal, až potom začal vyučovať[82]. Počas prvých tridsiatich troch rokov tieto pravidlá podstúpili skúšku každodennej skúsenosti. V nich nachádzame kompendium Vincentovej náuky a života misionárov od roku 1625 až do ich odovzdania do rúk. Je to jeho duchovný odkaz.

Svojich nasledovníkov vyzýva, aby kontemplovali Krista evanjelizujúceho chudobných: *„Akí šťastní budú tí, ktorí v hodine svojej smrti budú môcť opakovať slová*

[81] Cf. G. Zevini – P. Giordano Cabra (ed.), *Lectio Divina na každý den v roce 5, Neděle liturgického mezidobí (cyklus A),* Karmelitánske nakladatelství Kostelní Vydří, 2004, 236 – 237.
[82] Cf. VPCM, úvodné slovo sv. Vincenta de Paul.

Nášho Pána: «Poslal ma hlásať radostnú zvesť chudobným!»[83] *„Našim údelom sú chudobní*“, povie v konferencii 17. mája 1658 o zachovávaní Pravidiel[84]. A dcéram kresťanskej lásky v konferencii 28. novembra 1649 o láske k práci: *„Museli by sme predať seba samých, aby sme vytiahli našich bratov z biedy.*[85] *“* Hoci sv. Vincent nespomína priamo podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, nasledujúce riadky sú dôkazom toho, že stále premýšľal nad tým, ako sa stať chudobnému blížnym.

Vincent pod chudobným rozumel obyvateľov vidieka, mužov a ženy, ktorí boli opustení duchovenstvom v mestách a rehoľníkmi[86]. Boli to deti, hlavne tie odložené, dievčatá, ktoré sa stali obeťami vojakov, roľníci, ktorým vojaci zničili alebo vzali úrodu, starci bez rodiny, rodiny bez pozemku alebo prístrešia, galejníci, vojnoví invalidi, vojaci, zdecimovaná šľachta[87]. Pre Vincenta nejestvuje rozdiel medzi láskou k Bohu a láskou k blížnemu. Nemôžeme milovať Boha, ak „nemilujeme, čo on miloval.[88]“ Tak ako aj darovanie sa Bohu nie je na to, aby sme mu vzdali kult, ale aby sme sa starali o chudobných[89]. Táto integrácia lásky spočíva v milovaní Boha v chudobných a v milovaní chudobných v Bohu. Pre Vincenta de Paul Boh a Kristus, ktorých človek hľadá a miluje v modlitbe, sú rovnako prítomní a milujeme ich v chudobných. Táto cesta vylúči schizofréniu kresťanského života, ktorá na jednu stranu položí lásku k Bohu a na druhú stranu angažovanosť v prospech chudobných. Viera a skúsenosť Vincenta de Paul ukazuje, že nie je možné oddeliť boj za spravodlivosť v prospech chudobných a skúsenosť s Bohom. „*Láska nemôže zostať záhaľčivá! Ženie nás pracovať na spáse a na potešení iných*.[90] *“* Láska spôsobuje *„že sa človek nemôže dívať na utrpenie iných, aby sám s nimi netrpel. Nemohol by sa dívať, ako iný plače a sám by neplakal. Je to úkon lásky, ktorá spôsobuje, že jedno srdce preniká do druhého a cíti to, čo cíti ono. Celkom inak ako tí, čo nemajú súcitu s bolesťou zarmútených, ani s utrpením chudobných. Ach, aký nežný bol Syn Boží!*Skúsenosť ukazuje, aké je dôležité, aby zostalo prepojenie [91] *“* namáhania sa v prospech spravodlivosti a modlitby, lebo boj za spravodlivosť bez Boha

[83] SVP, XI, 56.
[84] SVP, XI, 324.
[85] SVP, IX, 451.
[86] W. Rakocy, CM, *Głosić dobrą nowinę ubogim*, Wydawnictwo Instytutu Teologicnego Księży Misjonarzy, Kraków 2017, 82.
[87] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Vicente de Paúl y los pobres de su tiempo*, 82 – 94.
[88] SVP, X, 955.
[89] Cf. A. L. Sanchez, CM, heslo: *Secularidad,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 554.
[90] SVP, XI, 555.
[91] SVP, XI, 560.

môže viesť k nespravodlivostiam a modlitba bez angažovanosti v prospech chudobných zasa k bezduchému spiritualizmu.

3. Konštitúcie a Štatúty

Druhý vatikánsky koncil vyzval k „aggiornamento“ celej Cirkvi, na čo vincentíni odpovedali vypracovaním nových Konštitúcií. Tie neboli menené od roku 1668 až do 1954. Potom boli s malými úpravami schvaľované, ale za prelomovú udalosť v dejinách Misijnej spoločnosti treba iste považovať schválenie Konštitúcií redigovaných vo svetle nového Kódexu kanonického práva[92]. Tie boli schválené v roku 1984 a do platnosti vstúpili 25. januára 1985. Konštitúcie predstavujú živý a aktuálny preklad charizmy, spirituality a poslania pre nasledovníkov sv. Vincenta de Paul, sú sprievodcom a pravidlom života misionárov.

Misijná spoločnosť si uvedomovala, že výzva ku globálnemu „aggiornamento“ Cirkvi je adresovaná aj jej, lebo svet sa zmenil a Cirkev zostala pozadu, alebo aspoň nezostala v dostatočnom spojení s novým svetom. Kultúrna zmena bola v plnom prúde. Stabilný, predvídateľný a pomalý svet predkov sa menil na svet nepretržitej zmeny, v ktorom sa otvárali nové spôsoby zjednotenia ľudstva, sveta, a tiež nepredstaviteľné prísľuby a reálne ohrozenia. V tomto kontexte boli Konštitúcie nástrojom obnovy a významnej výzvy vniesť evanjeliové hodnoty do tak zmeneného sveta[93]. Dcéry kresťanskej lásky sa v roku 1997 rozhodli, že prepracujú svoje konštitúcie vo svetle inkulturácie a podľa usmernení Cirkvi, Kódexu kanonického práva, charizmy a znakov čias. Výsledkom boli nové Konštitúcie z roku 2003[94].

3.1. Misijná spoločnosť

Cieľom Misijnej spoločnosti je nasledovať Krista – evanjelizátora chudobných – ohlasovaním evanjelia chudobným[95]. Ako to naznačil P. Antonio Elduayen, CM vo svojej štúdii o Konštitúciách: „chudobní a ich evanjelizácia nepredstavujú voľbu, ale sú predmetom sľubu na celý život, teda štvrtého misionárskeho sľubu stability“[96].

---

[92] Cf. C. Braga, CM, *Las constituciones de la Congregación de la Misión, Notas históricas,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 291 – 308.
[93] Cf. H. O´Donnell, CM, *Fidelidad a las Constituciones,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 413 – 414.
[94] Cf. J. Álvarez, CM, *Konvent Generalny,* „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2009, 19.
[95] Cf. KCM, b. 1.
[96] Cf. A. Elduayen, CM, *La identidad de la Congregación según los artículos 1 – 9 de las Constituciones de 1980,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 318.

Úloha vincentínov spočíva podľa Konštitúcií v povolaní evanjelizovať chudobných, lebo na to sú poslaní[97]. Samotný text Konštitúcií sa odvoláva na *Evangelii Nuntiandi*, kde sa hovorí o poslaní Cirkvi: *„Úloha ohlasovať evanjelium je milosť a vlastné povolanie Cirkvi a vyjadruje jej pravú povahu. Cirkev je tu pre hlásanie evanjelia*.[98]*“* To, čo robí naše povolanie silnejším je práve angažovanosť v poslaní univerzálnej Cirkvi. A tá žije z vedomia, že má účasť na božskej misii Ježiša Krista.

Toto ohlasovanie naberá konkrétne kontúry práve v 12. bode Konštitúcií, ktoré boli citovali v doslovnom znení vyššie, a kde je naznačená cesta, cieľ, rytmus misie misionárov sv. Vincenta. Je tu naznačené miesto, ktoré majú vincentíni a vincentská rodina obsadiť v diele novej evanjelizácie. Vincentíni nemusia robiť prioritnú voľbu chudobných, lebo ich voľba je ešte silnejšia. Sv. Vincent urobil a zanechal ako dedičstvo *fundamentálnu voľbu chudobných.* Preto je voľba chudobných fundamentálna, radikálna, lebo musí prestavovať základ všetkého, čo misionári robia, čo si volia, vyberajú, všetkých ich diel. Táto voľba znamená vidieť chudobných, odhaliť ich, kde sú alebo kde sa schovávajú a ísť k nim[99].

Doba sa od čias sv. Vincenta zmenila a služba chudobným aj samotní chudobní sa zmenili. Sv. Pavol VI. sa počas generálnej audiencie na Svätopeterskom námestí prihovoril tiež spolubratom vincentínom, ktorí boli v Ríme na Generálnom zhromaždení a povedal im: „*Dnes, vo vyspelej technickej civilizácii, ktorá paradoxne plodí toľko chudoby, zostávate nádejou chudobných*.[100]“ Chudobní dneška sú paradoxne ovocím technicky pokrokovej a pokročilej civilizácie. Myslíme na drogovo závislých, emigrantov, nevestince, chorých na AIDS, unesených, na obete terorizmu. Svet sa zmenil a priniesol nové formy chudoby, na ktoré vincentíni a vincentínski laici hľadajú liek. Sv. Pavol VI. hovorí o činnosti Cirkvi, ktorou je integrálny rozvoj a „*oslobodenie pre milióny ľudských bytostí, medzi ktorými je aj mnoho vlastných synov. Tiež má povinnosť prispievať k tomuto oslobodeniu a urýchľovať ho, vydávať o ňom svedectvo a snažiť sa, aby to bolo všestranné oslobodenie. Toto všetko spadá pod pojem evanjelizácie v širšom slova zmysle*.[101]“

[97] Cf. KCM, b. 10 a 11.
[98] Cf. EN 14.
[99] Cf. L. Palú, CM, *Las actividades apostólicas de la Congregación de la Misión,* 320 – 323.
[100] Pavol VI., *Udienza generale, 18. septembra 1974*, http://www.vatican.va/content/paul-vi/it/audiences/1974/documents/hf_p-vi_aud_19740918.html, vlastný preklad, (16.3.2021).
[101] EN 30.

Druhou charakteristikou apoštolskej aktivity vincentínov musí byť *pozornosť na znamenia čias.* V provinciálnych normách slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul je zmienka o tom, aby boli pri pastorácii zohľadnené problémy ateizmu a spoznávali sa hlbšie príčiny tohto javu[102], čo je odpoveďou na Konštitúcie: *„Misijná spoločnosť má v tomto zameraní ustavične pred očami Evanjelium a je pozorná na znamenia čias a na najnaliehavejšie požiadavky Cirkvi. Preto sa snaží otvárať nové cesty a používať prostriedky primerané miestnym a časovým požiadavkám. Okrem toho sa bude snažiť prehodnotiť a preorientovať aj svoje diela a služby. Iba tak zostane v stave nepretržitej obnovy.*[103] "Je to výzva ku kreativite v dielach.

Poznávanie znamení čias sa má diať na stretnutiach spolubratov s cieľom „dokonalejšieho poznania povolania misionára ich pastoračných metód, ktoré by účinnejšie zodpovedali konkrétnym podmienkam a premenám osôb a vecí"[104]. To si vyžaduje vydávanie vhodných noriem v provinciách pre sociálnu činnosť, a určenie konkrétnych prostriedkov, pomocou ktorých sa urýchli realizácia sociálnej spravodlivosti[105]. Tieto dva body Štatútov sú rozvinuté minimálne. Provinciálne normy hovoria o tom, že sa treba zaoberať problémami sociálnej spravodlivosti a kresťanského milosrdenstva bez bližšej konkretizácie[106].

Podľa P. Laura Palú, CM, chudobní majú evanjelizačný potenciál. Išlo o intuíciu sv. Vincenta, že chudobní nás evanjelizujú[107]. Kňazi Misijnej spoločnosti ako služobníci nielen učia iných, ale tiež sú povinní dovoliť iným, aby ich učili. Ako to vyložil sv. Augustín, semená Slova sa nachádzajú všade a v každej osobe. Ale len pokorný človek ich dokáže rozlíšiť. Treba načúvať Bohu, ktorý k človeku hovorí, keď je očividná ochota chudobných podeliť sa s tým málom, čo majú; keď sa vidí ich vďačnosť Bohu za všetky jeho dary, ktoré im on dáva; keď vidíme ich nádej proti všetkej nádeji, že Boh sa nejako postará; keď vidíme ich starostlivosť, rešpektovanie a úctu k nám i k Bohu. Chudobní nám výrečne kážu, ak im to je umožnené[108].

Podľa Konštitúcií „*provincie sa samé rozhodnú, aké formy apoštolátu majú prevziať, aby ostali verné duchu a príkladu sv. Vincenta a prispôsobili apoštolskú činnosť*

[102] Cf. PNCM, b. 121.
[103] KCM, b. 2.
[104] ŠCM, b. 8.
[105] Cf. ŠCM, b. 9, §1.
[106] PNCM, b. 122.
[107] Cf. SVP, IX, 42.
[108] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Humildad*, In: *Diccionario de la espritualidad vicenciana*, 297.

pastorálnej činnosti miestnej Cirkvi podľa dokumentov a inštrukcií Svätej Stolice, biskupských konferencií a diecéznych biskupov.[109]“ Teda sa to ponecháva na rozhodnutí provincií, v ktorej sa nájdu diela a ich zdôvodnenie. Slovenská provincia Misijnej spoločnosti na to odpovedala: „Ako záväzok, ktorý vyplýva z ducha povolania, sa budeme vo svojej pastoračnej, sociálnej a charitatívnej činnosti zameriavať na skupiny z okraja spoločnosti, ako sú starí, chorí, opustení, zdravotne postihnutí, rómska menšina, drogovo závislí, obvinení, odsúdení.[110]“ V tomto dokumente sa nenachádza zmienka o diele, ktoré by bolo v striktnom zmysle sociálnym pod našou správou. Štatúty uvádzajú, že nech sa „členovia Spoločnosti podľa miestnych a časových okolností zapoja do spolupráce so združeniami, ktoré bránia ľudské práva a podporujú spravodlivosť a pokoj“[111].

Konštitúcie Misijnej spoločnosti v 18. bode vymenúvajú adresátov našej činnosti: odsunutí na okraj spoločnosti, obete pohrôm a nespravodlivosti a osoby postihnuté rozličnými formami morálnej chudoby. Štatúty Misijnej spoločnosti pridávajú: „V súčasnom kontexte globalizácie mnohé skutočnosti a situácie skúšajú našu vieru a prestavujú výzvu pre tradičné metódy evanjelizácie. Spolubratia si toho majú byť vážne vedomí a pamätať, že sa od nich vyžaduje svedectvo pevnejšej osobnej viery v Boha, ako aj hľadania nových ciest k dobrému naplneniu ich povolania k evanjelizácii.[112]“ Musia sa hľadať nové cesty, ako k tomu vyzýval sv. Ján Pavol II. v prospech novej evanjelizácie. P. Róbert Maloney, CM v článku o novej evanjelizácii povedal: „Nová evanjelizácia si vyžaduje nový spôsob bytia misionára. Jeho služba sa vyznačuje budovaním komunity, aktívnou účasťou všetkých, prerozdeľovaním funkcií, oživením nových služieb a chariziem, a to kvôli solidarite s utláčanými“. A odvolávajúc sa na Leonarda Boffa pokračuje o tom, čo je novým rozmer novej evanjelizácie: „nový druh duchovnosti, nový vzťah Cirkvi k svetu. A čo sa týka metódy, zameriava sa najmä na chudobného, ktorý je predmetom evanjelizácie.[113]“

O diele ľudových misií, ktoré bolo tak blízke zakladateľovi, Konštitúcie hovoria, že „*toto dielo misií treba vhodne prispôsobiť daným okolnostiam a využiť každú možnosť, aby sme mu dali nový impulz pri obnove a budovaní pravého kresťanského spoločenstva*

[109] KCM, b. 13.
[110] PNCM, b. 118.
[111] ŠCM, b. 92.
[112] ŠCM, b. 2.
[113] Cf. L. Palú, CM*, Las actividades apostólicas de la Congregación de la Misión,* 328 – 329.

ako aj pri prebúdzaní viery v srdciach neveriacich.[114]“ V súvislosti s témou misií *ad gentes*, Konštitúcie hovoria o tom, že táto činnosť má spomedzi apoštolských aktivít popredné miesto[115].

Dcéry kresťanskej lásky s Misijnou spoločnosťou zdieľajú to isté dedičstvo, „*preto nech im členovia ochotne poskytnú pomoc, keď ich o to požiadajú. (...) V dielach spoločného podujatia im vždy poskytnú bratskú spoluprácu*.[116]“ Boli to práve Zakladatelia, ktorí naliehali na vzájomnú pomoc a spoluprácu. Mnoho spolubratov priamo slúži dcéram kresťanskej lásky ako provinciálni direktori, mnohí dávajú duchovné cvičenia a duchovné obnovy, spolupracujú v počiatočnej a permanentnej formácii, v pastorácii povolaní, v pastorácii mládeže. Dcéry kresťanskej lásky považujú misionárov za najschopnejších pomôcť im a odpovedať na ich požiadavky[117]. Ide o to pomôcť sestrám žiť ich povolanie s dynamickou vernosťou spoločného dedičstva pri rešpektovaní vlastnej identity. K tomu treba poznať právnu povahu a identitu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky v Cirkvi a poznať dobre vincentínsku spiritualitu[118].

3.2. Programové dokumenty Spoločnosti dcér kresťanskej lásky a ich identita

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky povstala v Cirkvi a jej cieľ je tiež v službách univerzálneho poslania Cirkvi. Je potrebné poznamenať, že táto misia sa nachádza v partikule, ktorá je Bohu najdrahšia: vo svete chudobných a tých na okraji spoločnosti. Preto oficiálny názov znie: *„Spoločnosť dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul, služobníc chudobných*Dosahujú dokonalosť lásky zachovávaním Konštitúcií, teda . [119] “ životom podľa charizmy, ktorú zanechal sv. Vincent. Majú vlastný cieľ, životný štýl, formáciu, komunitný život, spôsob spravovania. A tešia sa právu exempcie[120].

Sestry sa snažia nasledovať Krista takého, akého im ho zjavuje Písmo a ako ho vnímali Zakladatelia: ako adorátora Otca, služobníka jeho úmyslu lásky, evanjelizátora chudobných[121]. Tohto Krista chcú nasledovať a pokračovať v jeho poslaní[122], preto

[114] KCM, b. 14.
[115] Cf. KCM, b. 16.
[116] KCM, b. 17.
[117] Cf. KDKL, b. 2,13 a ŠDKL, b. 23.
[118] L. Palú, CM, *Las actividades apostólicas de la Congregación de la Misión,* 333 – 334.
[119] KDKL, b. 1a.
[120] Cf. KDKL, b. 1b.
[121] Cf. KDKL, b. 8a.
[122] Cf. KDKL, b. 8b.

skladajú sľuby[123] a žijú v spoločenstve[124], aby slúžili Kristovi „*v jeho trpiacich údoch súcitne, jemne, srdečne, úctivo a oddane*“[125]. Pri výbere služby sa majú riadiť jediným kritériom, a teda slúžiť všetkým chudobným, skutočne chudobným, a aby podľa slov sv. Vincenta „vyhľadávali najchudobnejších a najopustenejších.[126]“ P. Javier Álvarez, CM, bývalý generálny direktor sestier, hovorí, že tento bod je pre Kongregáciu výzvou, aby zostala bdelá, pretože chudobní, znamenia doby a pokyny Cirkvi sú prostriedkami, ktoré má Kongregácia k dispozícii, aby objavila Božiu vôľu pre seba[127]. Svetský charakter Spoločnosti dcér kresťanskej lásky má zaručiť „mobilitu i disponibilitu a žiť uprostred tých, ktorým slúžili.[128]“

Služba chudobným je predmetom špeciálneho sľubu. Týmto sľubom sa „*zaväzujú slúžiť chudobným telesne a duchovne podľa Konštitúcií a štatútov. Na základe tohto sľubu sestry vykonávajú všetky formy služby v presvedčení, že „každý pohyb dcéry kresťanskej lásky je skutočne službou chudobným*.[129]“ Sestry sa „*usilujú zjavovať Pána chudobným ohlasovaním evanjelia (...) a nechávajú sa nimi evanjelizovať*.[130]“ V štatútoch je vyjadrená požiadavka na „*technickú a odbornú pripravenosť, znalosť platných zákonov, cit pre sociálnu spravodlivosť založenú na láske*.[131]“

Podľa sv. Vincenta sú chudobní „*našimi pánmi a učiteľmi*jú , preto sestry dba[132]“ o „*rozvinutie celej ľudskej osoby vo všetkých jej rozmeroch, preto počúvajú (...) aby im pomohli uvedomiť si ich dôstojnosť, aby postupne preberali iniciatívu pre zlepšenie svojho postavenie. (...) Pri riešení záležitostí chudobných sestry rešpektujú osobitné situácie a podľa smerníc Cirkvi spolupracujú s tými, ktorí obhajujú ich práva. Angažujú sa v sociálnej oblasti, aby sa zmenili nespravodlivé štruktúry, ktoré zapríčiňujú chudobu*.[133]“ V tomto bode je obsiahnutá angažovanosť sestier, tak ako je tomu v prípade Misijnej spoločnosti v Konštitúciách v bode 12.

3.3. Ostatné vetvy vincentskej rodiny

---

[123] Cf. KDKL, b. 8c.
[124] Cf. KDKL, b. 9, Cf. KDKL, b. 32 – 37, ŠDKL, b. 19 – 24.
[125] KDKL, b. 10b.
[126] KDKL, b. 11b.
[127] Cf. J. F. Álvarez, CM, *Druga fisza studium nad odnowionymi Konstytucjami, Powołanie i misja Zgromadzenia*, „Echo Zgromadzenia“, marzec/kwiecień 2005, 18.
[128] KDKL, b. 12a.
[129] KDKL, b. 24a.
[130] KDKL, b. 24b.
[131] ŠDKL, b. 8b.
[132] SVP, IX, 916.
[133] KDKL, b. 24e.

Spolok sv. Vincenta de Paul svojich členov oslovuje pojmom vincentín. V medzinárodných štatútoch sa uvádza, že sa „*spolok nezaoberá len zmierňovaním potrieb, ale aj identifikáciou nespravodlivých štruktúr, ktoré ich môžu spôsobovať. Vincentíni sa zaväzujú identifikovať základné príčiny chudoby a prispieť k jej odstráneniu. Pri všetkých charitatívnych činnostiach musí existovať hľadanie spravodlivosti. V boji za spravodlivosť vincentíni musia brať do úvahy požiadavky lásky*.[134]“ A iné pravidlo hovorí, že „*ak sú nespravodlivosť, nerovnosť, chudoba alebo vylúčenie zapríčinené nespravodlivými hospodárskymi, politickými alebo sociálnymi štruktúrami alebo neprimeranou alebo nedostatočnou legislatívou, musí Spolok, vždy v kresťanskej láske o týchto situáciách jasne a otvorene hovoriť, s cieľom prispieť k zlepšeniu a žiadať zmenu*.[135]“

Generálne zhromaždenia Misijnej spoločnosti

Pri skúmaní výstupov a štúdií generálnych zhromaždení Misijnej spoločnosti sa ukazuje, že všetky od roku 1668 až do 1980 vrátane boli zamerané na zvolenie si novej administratívy a prerokovaniu postulátov, ktoré zaslali spolubratia. Tým dávali spolubratia najavo, že duchovný odkaz sv. Vincenta zachytený vo Všeobecných pravidlách z roku 1658 a Konštitúcie vydané v roku 1668 sú stále v platnosti a nepotrebujú zmenu. To vydržalo až do roku 1947, keď prišla od Svätej Stolice požiadavka na prispôsobenie normatívy Misijnej spoločnosti Kódexu kanonického práva z roku 1917. Generálne zhromaždenie v roku 1963 dalo mandát generálnemu predstavenému, aby sa vo svetle požiadavky o aggiornamiento Druhého vatikánskeho koncilu prehodnotili a prepracovali Konštitúcie a Štatúty. Tie uzreli svetlo sveta po schválení Svätou stolicou v roku 1984 pri zohľadnení Kódexu kanonického práva 1983[136]. Generálne zhromaždenia po roku 1984 už trvali viac ako mesiac, venovali sa vopred pripraveným témam, ktoré odpovedali na požiadavky stále sa meniaceho sveta a na konci vyšiel dokument nazvaný Línie činnosti, ktorý na šesť rokov určoval život Misijnej spoločnosti.

Generálne zhromaždenie v roku 1986 si dalo vodiacu tému jednota v rozdielnosti pod názvom *Unum Corpus, unus Spiritus in Christo*. Na tomto generálnom zhromaždení sa Misijná spoločnosť zaoberala viac sama sebou. Spolubratia si uvedomovali, že na poli

[134] Spolok sv. Vincenta de Paul, *Regla comentada de la Sociedad de San Vicente de Paúl,* „Las Conferencias”, Paríž 2005, b. 7.1.
[135] Spolok sv. Vincenta de Paul, *Regla comentada de la Sociedad de San Vicente de Paúl*, b. 7.6.
[136] C. Braga, CM, *Las constituciones de la Congregacion de la Mision, Notas historicas,* 302 – 307.

evanjelizácie chudobných sa dosiahli pozitívne výsledky, hlavne v odhalení nového zmyslu pre misiu. Hľadali sa spôsoby ako sa priblížiť svetu chudobných a zvýšiť citlivosti na situácie nespravodlivosti, ktoré sú na celom svete. Generálne zhromaždenie vyčíta veľký nezáujem zo strany misionárov o vincentínske laické vetvy a o nové formy venovania sa kléru. A navrhuje, aby sa spolubratia venovali formácii laikov pre misie a uprednostňovali vincentínske hnutia[137]. Čo sa týka diel spravodlivosti a pomoci chudobným, najmä tým na okraji spoločnosti, tak tieto činnosti by mali byť založené na poznaní konkrétnych príčin vzniknutej situácie a uskutočňovať ich v spolupráci so samotnými chudobnými a so všetkými, ktorí sa pokojne usilujú o zmenu nespravodlivých sociálnych štruktúr[138]. Sám sv. Ján Pavol II. vyzval účastníkov Generálneho zhromaždenia, keď generálnemu predstavenému P. Richardovi McCullenovi, CM napísal to, čo je podstatné pre život charizmy sv. Vincenta: „*Bez monopolizácie charitatívnej a sociálnej činnosti Vincent pohol nebom a zemou, aby dnes išli pomáhať chudobným a evanjelizovať ich. Drahí otcovia a bratia Misijnej spoločnosti, hľadajte viac ako kedykoľvek predtým s odvahou a kompetentnosťou príčiny chudoby a podporujte krátkodobé a dlhodobé, konkrétne, flexibilné a účinné riešenia. Týmto spôsobom budete spolupracovať na dôveryhodnosti evanjelia a Cirkvi. Ale bez toho, aby ste už dlhšie čakali, žite v blízkosti chudobných*.[139]“ Tento text sa objavil aj v záverečnom dokumente generálneho zhromaždenia 1986.

Misijná spoločnosť na Generálnom zhromaždení v roku 1992 skúmala protiklady súčasného sveta a oduševňovala sa k vykročeniu po nových cestách v odpovediach na tieto výzvy. Hovorilo sa o dôležitosti mať otvorené oči nad realitou, ktorej chudobní čelia; o otvorenosti srdca, aby boli chudobní milovaní tak, ako ich miluje Boh; otvoriť náruč na evanjelizáciu a službu chudobným, ako to učil sv. Vincent; otvoriť myseľ na spoluprácu s ostatnými v poznávaní, láske a službe Bohu prostredníctvom poznania, lásky a služby chudobným[140].

---

[137] M. Pérez Flores, CM, *Unum corpus, unus spiritus in Cristo, Documento de la XXXVII Asamblea General de la Congregación de la Misión,* „Anales“, 1987, Nr. 95/5, 323 – 344.

[138] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *37. Asamblea General, Lineas de Acción para la Congregación de la Misión, 1986-1992,* CLAPVI, 1986, Nr. 53, 313 – 316, In: https://via.library.depaul.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1051&context=clapvi, (20.3.2021).

[139] Ján Pavol II., *Discorso di Giovanni Paolo II ai patrecipanti all´Asamblea Generale dei Padri Lazzaristi,* 30. 6. 1986, In: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1986/june/documents/hf_jp-ii_spe_19860630_padri-lazzaristi.html, (24. 2. 2021).

[140] Cf. „Vincentiana“, 1992, Nr. 36, 271 – 391; 392 – 531; 556 – 585.

Toto Generálne zhromaždenie sa venovalo téme: *Nová evanjelizácia, noví ľudia, obnovené komunity*. Spolubratia nevypracovali línie činnosti, osvojili si tie z rokov 1986-1992 ako ešte nenaplnené a napísali list, ktorý bol rozposlaný celej Misijnej spoločnosti, v ktorom bolo formulovaných šestnásť záväzkov. Bratia znovu uznali, že pólmi, medzi ktorými sa nachádza naše povolanie sú chudobní a Kristus. Misijná spoločnosť si uvedomuje, že jej je adresovaná výzva Cirkvi na novú evanjelizáciu. Táto evanjelizácia sa má uskutočňovať vo svete, „ktorý nás provokuje a mätie rýchlym a hlbokým pokrokom, ktorý je však poznačený nespravodlivosťou, náboženskou ľahostajnosťou, sekularizmom a prozelytizmom siekt“. Znova si pripomenulo, že „základná misia Spoločnosti bude spočívať v ohlasovaní Ježiša Krista, poslaného do sveta Otcom, aby hlásal evanjelium o spáse chudobným. Pri evanjelizácii chudobných dneška budeme skutočnými vincentínmi, ak prijmeme tieto záväzky: byť v priamom kontakte s chudobou, skúmať príčiny chudoby, viesť dialóg a spoluprácu s laikmi a klérom, vo svetle sociálnej náuky Cirkvi, solidarizovať sa s chudobnými, budovať misijný rozmer našich diel[141].

Generálne zhromaždenie v roku 1998 si vybralo ako vodiacu myšlienku *Vincentská rodina na celom svete a výzvy pre Misijnú spoločnosť v treťom tisícročí.* Bolo to prvé generálne zhromaždenie, na ktoré boli pozvaní aj 33 zástupcovia z vetiev vincentskej rodiny. Tak ako vyzývajú konštitúcie Misijnej spoločnosti, treba skúmať znamenia čias[142] a spolubratia definovali štyri: kruh chudoby, kultúrne horizonty, nová evanjelizácia a povolanie misionárov. Prvý bod odcitujem doslovne: „Kruh chudoby sa čoraz viac rozširuje a počet chudobných neustále rastie, a to v nových formách, s novými tvárami (nezamestnaní, emigranti, utečenci, vysídlenci, atď.). Rozdiely medzi bohatými a chudobnými krajinami sa prehlbujú. Chudoba sa objavuje čoraz zreteľnejšie každý deň a je spôsobená ničivými vojnami, korupciou, nespravodlivými štruktúrami, aj náboženskými, ktoré je potrebné preskúmať a transformovať, aby sa podporila spravodlivosť a mier. Kvôli násilným sociálno-ekonomickým zmenám, neoliberalizmu, nerovnováhe medzi kontinentmi (nové politické krízy, zahraničný dlh), kolísavým ideológiám a určitej kultúre smrti sa problémy stávajú čoraz zložitejšími, zatiaľ čo nové prostriedky sociálnej komunikácie nám ich približujú. V našej spoločnosti sa otvára cesta pre kultúru solidarity, a to aj medzi ľuďmi, ktorí nezdieľajú rovnakú kresťanskú vieru.

[141] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *38. Asamblea General, Carta a los cohermanos,* CLAPVI, 1992, Nr. 76, 192 – 197.
[142] Cf. KCM, b. 2.

Chudobní napredujú vo svojej vlastnej organizácii, aby boli protagonistami svojho oslobodenia; a navzájom si pomáhajú v potrebách.[143]“ Dokument hovorí aj o kultúre ovplyvnenej sekularizmom, ateizmom, indiferentizmom a šírením siekt, čím sa odvoláva na exhortáciu *Christifideles laici*[144]. Pozitívne sa hodnotí túžba človeka po vnútornom živote, kontemplácii, konverzii. Tiež rast citlivosti na ľudské práva, ochranu života a ekológiu. Ženy odkrývajú svoju dôstojnosť a dovolávajú sa rovnoprávnosti v spoločnosti i v Cirkvi. Nová evanjelizácia si na starom kontinente vyžaduje ohlasovanie Ježiša Krista ako Spasiteľa, účinnú spoluprácu laikov, solidaritu s utláčanými, nový vzťah Cirkvi so svetom a s inými kresťanskými denomináciami, inkulturovať evanjelium v pluralite kultúr, venovať sa evanjelizácii mládeže. Cirkev sa stáva komunitou komunít pre službu Kráľovstvu. A naše misionárske povolanie si vyžaduje byť v stave neustálej obnovy[145], venovať pozornosť inkulturácii, formácii, spolupráci s vincentskou rodinou, citlivosti na hlas chudobných. V dokumente sa hovorí: „V našej práci prorockej evanjelizácie budeme musieť brať do úvahy tieto charakteristiky: byť pozorní na realitu ľudskej spoločnosti, hlavne príčiny nespravodlivej distribúcie dobier vo svete, mať účasť na životných podmienkach chudobných, spolupráca so združeniami zameranými na obranu ľudských práv a podporu spravodlivosti a mieru.[146]“ V uzáveroch sa objavuje zmienka o nových komunikačných prostriedkoch ako o spôsobe novej evanjelizácie. „Posúvame sa do éry technológií a informácií, ktoré so sebou nesú nové formy chudoby doteraz nepoznané, a preto zákernejšie. Chudobní ľudia, ktorí k nim nebudú mať prístup, sa stanú viac marginalizovanými a chudobnejšími. Médiá sa dnes neustále rozvíjajú. (...) Internet je silný nástroj, ktorý dokáže zjednotiť národy. Pri správnom používaní slúži na podporu ľudských vzťahov a solidarity. A tiež sa dá použiť na evanjelizáciu, formáciu, spoluprácu a právnu pomoc tým, ktorí nemajú hlas.[147]“

Spolubratia sa na Generálnom zhromaždení v roku 2004 zišli v Ríme a v záverečnom dokumente poukázali na to, že tak ako predchádzajúce aj aktuálne Generálne zhromaždenie má pastoračný charakter, a preto predtým, ako sa navrhnú cesty k dosiahnutiu cieľa, realizáciu charizmy v kreatívnej vernosti, je treba urobiť analýzu súčasnosti. „Žijeme v historickom okamihu, ktorý predstavuje skutočnú zmenu doby.

[143] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39*. *Asamblea General, Líneas de acción,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, 170.
[144] Cf. ChL 34.
[145] ŠCM, b. 1.
[146] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39*. *Asamblea General, Líneas de acción,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, b. II, 4, 173.
[147] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39*. *Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 5, 178.

Sme svedkami zrodu a rozvoja kultúry, ktorá vytvára nové životné modely. Na jednej strane sa objavujú nové formy vzťahov a solidarity v prospech mieru, zdôrazňovaním univerzálneho povedomia, docenením hodnoty dôstojnosti ľudskej osoby, postupného uznávania práv žien a rastúceho záujmu o obranu života. A v súvislosti s vierou existujú znaky a prejavy vernosti Ježišovi Kristovi. Na druhej strane sa prehlbuje kríza v sociálnych, politických a rodinných inštitúciách. A tiež zaznamenávame oslabenie kresťanských hodnôt v dôsledku rozmachu sociálne individualistického, ekonomicky konzumného a nábožensky intímneho životného štýlu.[148]“ Hneď v nasledujúcom bode dokument pokračuje, ako treba na zmenu tejto situácie reagovať: „Tieto zmeny majú silný vplyv na našu vincentínsku identitu, pretože od nás požadujú nové formy vzťahu, prítomnosti vo svete a začlenenia doň a kritický postoj vo vzťahu k súčasným hodnotám. Tieto požiadavky v sebe nesú požiadavku nákazlivej vincentínskej duchovnej skúsenosti (...) a prorockú prítomnosť záväzku voči chudobným“[149]. Spolubratia v tom istom dokumente poskytli dobrú diagnostiku prínosov i strát globalizácie. Hovorili o tom, že zažívajú komplexné dôsledky globalizácie. Na jednej strane priniesla pozitívne účinky, ako napríklad pokrok v masmédiách, záujem a solidaritu s kauzou chudobných a angažovanosť v Cirkvi a protagonizmus laikov. Tiež vnímajú úsilia realizované v prospech transformácie spoločnosti. Na druhej strane sa zväčšuje priepasť medzi bohatými a chudobnými, dochádza k ničeniu miestnych kultúr a zhoršovaniu životného prostredia. Nespravodlivé štruktúry, vykorisťovanie robotníkov, korupcia, konzumizmus, rast počtu utečencov a migrantov, nárast obchodovania so ženami a deťmi predstavujú širokú škálu problémov dneška. A k tomu ešte ďalšie fenomény, akými sú fundamentalizmus, vojny a terorizmus a hrozba hromadnej nákazy smrteľnými chorobami[150]. Vernosť charizme si vyžaduje záväzok, že „budeme pracovať na evanjelizácii chudobných spolu s členmi vincentskej rodiny a inými cirkevnými skupinami a tiež spolupracovať so sociálnymi organizáciami v obrane a pomoci chudobným“[151]. V duchu solidarity s chudobnými sa bratia budú snažiť o skromnosť v používaní materiálnych dobier v duchu solidarity s chudobnými[152].

[148] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* „Vincentiana“, 2004, Nr. 48/4 – 5, b. II, 1, 365.
[149] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. II, 1, 365.
[150] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. II, 2, 366.
[151] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 2, 369.
[152] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 3., 371.

Generálne zhromaždenie v roku 2010 sa konalo v Paríži pri príležitosti 350. výročia úmrtia sv. Vincenta de Paul a témou bola *Tvorivá vernosť pre misiu.* Do popredia sa dostáva téma systémových zmien. „Systémové zmeny potvrdzujú uhol pohľadu, nielenže existujú chudobní, ale taktiež existujú spoločenské štruktúry, ktoré udržujú utláčaných a ochudobnených medzi chudobnými. Praktická pastorácia sa zameriava na prelomenie kruhu chudoby vo svojich príčinách a umožňuje chudobným, aby prevzali zodpovednosť za riadenie svojho vlastného osudu.[153]“ Systémové zmeny sú rámcom, aby bola organizovaná láska efektívnejšia. Obsahujú vzťahy medzi ohlasovaným Božím slovom, osobnými aktivitami a záväzkom so systémami, ktoré majú vplyv na chudobných[154]. Čo sa týka analýzy situácie vo svete, tak sa záverečný dokument obmedzí na skromné tvrdenie, že vo svete došlo k nárastu chudoby a biedy; chudobní, deti, ženy, mladí i starí sa stali zraniteľnejšími; svetová ekonomická kríza má ekonomický, ekologický i ľudský dopad; dôležité je hľadanie pokoja so sociálnou spravodlivosťou[155]. Jedným z dôležitých bodov rokovaní bola Metodológia systémovej zmeny, ktorá sa dostala aj do záverečného dokumentu. Bratia sa zaviazali uprednostňovať práce, ktoré podporujú systémové zmeny v spoločnosti; posilnenie miestnych samospráv, formáciu skupín svojpomoci, programy mikro-kreditov pre domorodé obyvateľstvo. Tiež sa zaviazali byť pozorní na znaky čias v aktuálnom globálnom kontexte. Uvedomovali si, že treba rozvíjať prácu v skupine a v zosieťovaní (networking) s inými vetvami vincentskej rodiny. Poskytovať právnu pomoc na obranu chudobných a na podporu spravodlivosti. Vytvárať programy zabraňujúce obchodu s ľuďmi, zabezpečiť podporu života, všeobecné právo na zdravotnú starostlivosť, ochrana životného prostredia, dôstojnosti žien a detí, práva prisťahovalcov a účasť na verejnom živote[156].

Generálne zhromaždenie v roku 2016 sa uskutočnilo po prvýkrát mimo Európu v Chicagu pod názvom *Štyristo rokov vernosti charizme a nová evanjelizácia.* V úvode záverečného dokumentu sa urobila krátka analýza aktuálnej situácie vo svete týmito slovami: „a) Skutočnosť, že pre mnohých našich súčasníkov nemá odkaz na Boha a kresťanskú angažovanosť žiadnu dôležitosť, tak pre nás to predstavuje naliehavé pozvanie k *misionárskemu obráteniu a k autenticite.* b) Oslabovanie schopnosti

[153] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, b. 11, 402.
[154] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* 402 – 403.
[155] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Lineas de acción 2010 – 2016,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, b. I, 1, 404 – 405.
[156] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Lineas de acción 2010 – 2016,* b. III, 5, 408 – 409.

reflektovať a zaviazať sa, hedonistická a individualistická kultúra, ktorá nás obklopuje, vyžadujú od nás prácu na tom, aby sa kultúra lásky založená na Kristovej pravde stala možnou, lebo obsahuje návrh alternatívneho zmyslu, ktorý je schopný transformovať osoby a štruktúry. c) Krik chudobných, utečencov, migrantov a všetkých tých, ktorí boli vylúčení a vyhostení na periférie, a ktorých počet každým dňom rastie, sa dotýka našich sŕdc a pohýna nás k tomu, aby sme svojimi silami prispeli, aby sa naša Cirkev stala *poľnou nemocnicou,* kde budú všetci prijatí, vypočutí a uzdravení uskutočňovaním *evanjelia milosrdenstva"*[157]. Pápež František pozval celú Cirkev, aby sa zaangažovala v novej evanjelizácii *"misionárskym vychádzaním".* Ako Misijná spoločnosť vo vernosti svojmu pôvodu a vo vernosti Cirkvi sa dnes cíti zvlášť interpelovaná touto misionárskou výzvou[158]. Na diagnostiku situácie sa odpovedalo konkrétnymi líniami činnosti: Mať účasť v komisiách pre Spravodlivosť a Pokoj a pre integritu stvorenia v koordinácii s civilnými a cirkevnými organizáciami a zastúpením Misijnej spoločnosti pri OSN, aby sme verejne pomenovali a odsúdili potláčanie ľudských práv jednotlivcov i národov[159]. Využívať informačné a komunikačné technológie pre službu globalizácie solidarity v prospech chudobných[160]. Čo sa týka konkrétnej služby chudobným, tak bod o solidarite je veľavravný: Uprednostniť *kritérium najchudobnejších z chudobných*, ktoré povedie k otvorenosti a prehodnoteniu všetkých našich prác, rovnako ako miesto určenia misionárov. Aplikovať systémovú zmenu ako vlastnú metodiku našej evanjelizačnej činnosti[161].

Generálne zhromaždenia Dcér kresťanskej lásky a uznesenia

Generálne zhromaždenia dcér kresťanskej lásky v rokoch 1985 a 1991 sa venovali témam identity Spoločnosti v konkrétnom živote. Témou generálneho zhromaždenia 1985 bola *Duch Spoločnosti, evanjelizácia a štýl života.* Generálne zhromaždenie v roku 1991: *Dcéra kresťanskej lásky vo svete a pre dnešný svet.* Rok 1997 sa niesol v duchu témy *Inkulturácia charizmy v meniacom sa svete* a rok 2003 bol v duchu potrieb revízie

[157] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* „Vincentiana", 2016, Nr. 60/3, b. 1. 1., 407.
[158] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 2. 4., 408 – 409.
[159] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 3.1. d, 409.
[160] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 3. 2. b, 410.
[161] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 3. 3. c – d, 410.

Konštitúcií spoločnosti dcér kresťanskej lásky s témou *Revízia pre oživenie*[162]. Generálne zhromaždenie v roku 2009 sa venovalo téme *Proroctvo a nádej teraz i naveky.* Z tohto zhromaždenia vyšiel dokument medzi zhromaždeniami, čo sú v podstate usmernenia a záväzky, ktoré budú ovplyvňovať život Spoločnosti dcér kresťanskej lásky šesť rokov do ďalšieho generálneho zhromaždenia. Tieto línie činnosti sú výsledkom dlhého uvažovania a týkajú sa toho, čo je podstatné pre život dcéry kresťanskej lásky, teda snaha o obnovené zakorenenie sa v Ježišovi Kristovi, budovanie komunitného života, umocnenie väzby so Spoločnosťou, cítiť zodpovednosť za budúcnosť rehole, a slúžiť chudobným. V analýze súčasnosti sú dcéry kresťanskej lásky veľmi konkrétne: „Dnešný globalizovaný svet sa nám javí ako: svet, v ktorom sa chudobní stávajú čoraz chudobnejšími; svet, ktorý stráca svoje referenčné body, hodnoty, čo je znakom prežívania strachu a ktorému hrozí riziko uzavretia sa do seba. Je to zložitý, rozmanitý svet, svet technológií.[163]“ Dobrá analýza vedie ku konkrétnym výzvam: „Obnoviť našu odpoveď na výzvy nových foriem chudoby, zvýraznených globálnou krízou, a nabrať odvahu zaujať prorocký postoj voči nespravodlivosti. Byť k dispozícii, mať postoj služobnice, a venovať svoj čas radostne, veľkoryso a nezištne. Byť svedkami Kristovej lásky prostredníctvom našej služby, nášho života a našej blízkosti k chudobným.[164]“ Konkrétne výzvy povzbudzujú novú dynamiku služby, konkrétne odpovede. Sestry sa zaväzujú: „vypracovávať projekty založené na misijných prioritách v našich provinciách a zároveň pokračovať v revízii diel a služieb. Zapojme sa do rozlišovania, ako novým spôsobom reagovať na výzvy sveta dnešných chudobných (migrácia, obchodovanie so ženami a deťmi, AIDS, všetko, čo ohrozuje život, atď.). Pomáhajme chudobným, aby sa mohli postarať o svoj vlastný rozvoj a aby bolo počuť ich hlas. Obnovme svoju prítomnosť v pastorácii rodín a v oblasti vzdelávania. Spolupracujme so združeniami a organizáciami, ktoré bojujú proti príčinám chudoby, pracujú pre spravodlivosť, mier a úctu k životu. Pokračujme v ekumenickom a medzináboženskom dialógu v spolupráci so službou chudobným.[165]“

Generálne zhromaždenie Dcér kresťanskej lásky sa konalo aj v roku 2015, a vznikol z toho dokument medzi zhromaždeniami s titulom „*S odvahou lásky k novému misionárskemu elánu*“. Sestry sa zaväzujú k tomu, že budú Spoločnosťou, ktorý

[162] Cf. J. Álvarez, CM, *Konvent Generalny,* „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2009, 19.
[163] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Pozwólmy, by przemieniał nas Duch Święty,* dokument międzykonwentowy, „Echo Zgromadzenia“, wrzesień/październik 2009, 21.
[164] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Pozwólmy, by przemieniał nas Duch Święty,* 23.
[165] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Pozwólmy, by przemieniał nas Duch Święty,* 25.

vychádza. V úvode dokumentu vyjadrili to, čo je nevyhnutné pre budúcnosť Spoločnosti: neustále sa vracať k evanjeliu; byť Spoločnosťou, ktorá «vychádza a prichádza» na periférie. Žiť blízko ľuďom vysunutým na okraj a obetiam každej formy násilia“[166]. Dôležitou časťou je stať nazvaná *Misionársky elán inšpirovaný láskou*. Zanietenie za Krista vyžaduje konverziu mysle i srdca. K tomu treba odvahu „denne zbystriť pohľad, aby sme postrehli ľudí naozaj chudobných; usilovať sa o veľkú dôveru v Božiu prozreteľnosť; zanechať rutinu, naše istoty, pohodlie a predsudky; rozohniť naše zanietenie pre chudobných a ísť ešte ďalej v úsilí o nachádzanie nových foriem služby.[167]“ Sestry majú byť „vnímavé a pozorné na znamenia čias, v snahe spoznať a odkryť korene chudoby i s ohľadom na vynorenie sa nových druhov chudoby, sme povolané dať efektívnu a nebojácnu odpoveď“[168]. Na oživenie misionárskeho elánu treba pokračovať v začatých a pustiť sa do nových diel, a preto treba „začať proces rozlišovania pre účinnú revíziu diel, čo nám umožní ísť na periférie, prehodnotiť (...) rozhodnutia a záväzky vo svetle Božieho slova, sociálneho učenia Cirkvi a orientácií Spoločnosti; praktizovať spravodlivosť a zaujať stanovisko voči tomu, čo ohrozuje život, práva a dôstojnosť ľudí; snažiť sa spolu s inými bojovať proti príčinám biedy. (...) Viac sa vkladať tam, kde sú najchudobnejší, ktorí sa utápajú v biede každého druhu; (...) aktívne sa zapojiť do medzináboženského dialógu tam, kde sme.[169]“ Významným prvkom dokumentu je solidarita s chudobnými. Objavujú sa novodobé formy otroctva, a bratia a sestry sú ich obeťami. Má to viesť k záväzku bojovať proti týmto formám otroctva, k spolupráci s vincentskou rodinou a ďalšími, obraňovať a integrovať migrantov, utečencov a obete otroctva. Tiež vidia ako dôležité otvoriť medziprovinciálne komunity v kľúčových oblastiach migrácie a tiež zaujímať sa o činnosť dcér kresťanskej lásky pri OSN[170]. Ako poslednú výzvu si sestry dali: „Zapojiť sa do procesu novej evanjelizácie pastoráciou a službou kresťanskej lásky, ohlasovaním Božej lásky maličkým.[171]“

Významné dokumenty Misijnej spoločnosti

Významným dokumentom pre formáciu v rámci Misijnej spoločnosti je *Ratio formationis*, ktoré bolo publikované a vstúpilo do platnosti v roku 2015. Tí, ktorí vstúpia

[166] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* dokument medzi zhromaždeniami 2015 - 2021, vydané pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, 2015, 6.
[167] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* 14 – 15.
[168] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* 15.
[169] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* 15 – 16.
[170] Cf. Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* 17 – 18.
[171] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* 24.

do formačného procesu sa majú pripraviť na prijatie služieb v prospech chudobných a ísť slúžiť kamkoľvek. To sa má odraziť vo všetkých etapách formácie s požiadavkou vedieť „podporovať zmierňovanie chudoby a hospodárskej nerovnosti medzi národmi a krajinami; rešpektovať rozmanitosť kultúr, podporovať marginalizovaných ľudí a komunity z dôvodu ich kultúry a podporovať procesy zdravej inkulturácie; formovať duchovenstvo a všetok kresťanský ľud, aby nasledovali Ježiša ako evanjelizátora chudobných; pracovať s organizáciami zameranými na boj proti nespravodlivosti a chudobe; spolupracovať s inými náboženskými denomináciami na prekonaní nehumánnosti a nedostatku viery; pracovať so všetkými členmi vincentskej rodiny v rámci našej spoločnej misie v Kristovi.[172]“ Ten istý dokument považuje formáciu v oblasti používania moderných technológií s výhľadom uľahčenia služby na všetkých úrovniach a vysvetľovanie konceptu systémovej zmeny[173] za kľúčové. Tento dokument zároveň počíta s tým, že budúci misionári nebudú poznávať svet chudoby teoreticky, ale „aby im slúžili a budovali medziľudské väzby viery, nádeje a lásky podľa vzoru Ježiša Krista. Ľudia žijúci v chudobe sú významnými a aktívnymi činiteľmi v našej formácii, sú sprostredkovateľmi prítomnosti Pána na našej ceste vincentínskym životom a službou.[174]“

Ratio missionum, dokument Misijnej spoločnosti ohľadom misií *ad gentes*, ponúka analýzu svetovej reality, ako ju videli spolubratia v roku 2002, teda pri zrode nového tisícročia. Je to nový svet, ktorý sa rodí a ako každá ľudská spoločnosť, tak aj nový svet má pozitívne a negatívne hodnoty a práve v tomto novom svete majú misionári plniť svoje poslanie nasledovať Ježiša Krista, evanjelizátora chudobných[175], teda slovom a skutkom evanjelizovať. „Nová ekonomická situácia sa vyvíja v dôsledku technického pokroku, rýchlej komunikácie, nových výrobných prostriedkov, obchodných dohôd a ďalších faktorov. Globalizácia ekonomiky ovplyvňuje všetky vrstvy spoločnosti a bude

[172] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio formationis*, „Vincentiana“, 2014, Nr. 58/4, 333.
[173] Systémová zmena si kladie za cieľ nielen uspokojiť okamžité potreby chudobných (poskytnutím stravy, oblečenia atď.), ako aj pomôcť chudobným rozvíjať stratégie, pomocou ktorých sa môžu dostať z chudoby. Cieľom je zmeniť súbor štruktúr, ktoré tvoria konkrétny sociálny systém, v ktorom chudobní žijú. Zameriava sa na navrhovanie projektov s komplexným rozsahom, ktorý sa zameriava na rôzne základné ľudské potreby - individuálne a spoločenské, duchovné a fyzické, najmä zamestnanie, zdravotná starostlivosť, bývanie, vzdelávanie, duchovný rast – spôsobom, ktorý sa snaží podporovať ducha svojpomoci, udržateľného rozvoja a formáciu miestnych lídrov, cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio formationis*, 333, poznámka 3 pod čiarou.
[174] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio formationis*, 341.
[175] Cf. KCM, b. 1.

ich ovplyvňovať aj v dohľadnej budúcnosti. Tieto zmeny vytvorili bezprecedentné bohatstvo pre niekoľko krajín a pre malé skupiny v mnohých národoch.[176]“

Táto nová situácia mala pozitívny dopad na mnohé oblasti. Ale aj negatívny. Národné ekonomiky boli paralyzované kvôli nesplatiteľným dlhom, krajiny zostali pozadu v zúrivých pretekoch globalizácie kvôli nedostatku surovín a výrobkov žiadaných na medzinárodných trhoch. Na trhu dominujú bohaté národy, ktoré kontrolujú prístup na trh, kapitál i technológie. Dve tretiny sveta žijú v chudobe, desaťtisíce ľudí hynú denne od hladu, milióny ľudí sú permanentne podvyživení, mnoho ľudí je chorých na AIDS, maláriu a iné smrteľné choroby. Väčšina sveta nemá prístup k primeranej zdravotnej starostlivosti, čistej vode, vzdelaniu. A to sú jednotlivci, rodiny, národy. Uprostred toho všetkého je aj náznak nádeje: „Prinajmenšom teoreticky rastie povedomie o hodnote ľudskej osoby. Podpora úcty k hodnote každého človeka bola jedným z dôležitých zápasov našej doby. Takmer vo všetkých krajinách sa vytvorili skupiny na podporu a obranu ľudských práv, občianskych slobôd a politickej účasti. Konkrétni ľudia, malé skupiny a celé národy sa usilujú vytvárať spravodlivé ekonomické a politické štruktúry, ktoré umožňujú rozvoj ľudskej osoby. Toto všetko sú znaky nového sveta, ktorý sa rodí“[177].

Ratio Missionum si všíma aj to, že postmoderná kultúra je reakciou na nesplnené sľuby pokroku, rovnosti a integrácie. Spochybňuje závislosť kultúry na racionálne. Stavia do popredia jednotlivca, nedôveruje ani civilnej ani náboženskej autorite. To vedie k nezáujmu o spoločenské, politické a náboženské procesy. „Hoci postmoderna, sekularizmus a individualizmus mali vplyv na religiozitu mnohých národov sveta, je tiež zrejmé, že v mnohých krajinách došlo k náboženskému prebudeniu.[178]“ To vedie aj misionárov v rámci Misijnej spoločnosti k premysleniu misijných modelov vo svetle *Evangelii Nuntiandi* i *Redemptoris Missio*, ktoré predstavujú podstatné dokumenty usmerňujúce misijný rozmer Cirkvi i Misijnej spoločnosti. Musí dôjsť k inkulturácii[179], rešpektovaniu plurality v Cirkvi[180], rešpektovaniu iných náboženstiev a budovanie ekumenizmu[181].

---

[176] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/1, 11.
[177] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum,* 11 – 12.
[178] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum,* 12.
[179] Cf. EN 20.
[180] Cf. EN 62.
[181] Cf. RMi 55 – 56.

Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti hovorí o tom, že misionári sa sľubom stálosti v povolaní zaväzujú byť vernými a vytrvalými v službe evanjelizácie chudobným a práve táto služba chudobným je predmetom sľubu. Spolubratia v analýze situácie dnešnej spoločnosti poukázali na to, že na každom kontinente vznikli skupiny a jednotlivci, ktorí presadzujú solidaritu s chudobnými, boj za spravodlivejšiu spoločnosť a ochranu ľudských práv. Cirkev poskytla tomuto úsiliu podporu prostredníctvom svojej sociálnej náuky a vyčlenila zdroje aj ľudí na prioritnú voľbu chudobných. A hoci je pravda, že časť spoločnosti si uvedomuje smutný stav chudobných, rozdiely medzi nimi a bohatými sa stále zväčšujú. Konzumná mentalita spočívajúca v tom, že treba mať a stále viac konzumovať, je dnes pre mnohých hlavne životný štýl. Určité ekonomické štruktúry v modernom svete spôsobujú stále viac chudoby. Médiá často vykresľujú ekonomicky neproduktívnych, chudobných, starších, chorých, ako tých, čo zlyhali a ktorí sú sami zodpovední za svoje utrpenia[182]. Keď sa zamýšľajú nad sľubom chudoby, spolubratia sú konfrontovaní s konzumnou kultúrou Západu, ako aj s materiálnou chudobou veľkej časti svetovej populácie. Situáciu popisujú takto: „Materiálna chudoba je nedobrovoľný stav väčšej časti ľudstva. Pre väčšinu populácie v každej krajine je boj o obstaranie si produktov nevyhnutných pre živobytie každodennou realitou. Napriek všestrannému pokroku stále existuje analfabetizmus, nezamestnanosť, hlad a choroby. Utrpenie miliónov osôb nie je problémom, ktorý by bol náhodne vyprovokovaný ojedinelými indivíduami. Spoločnosti a ekonomiky si skryto alebo otvorene zinštitucionalizovali útlak. (...) Niektorí si žijú v hojnosti. Svetská spoločnosť znova a znova vyzýva k tomu, aby vlastnili viac a konzumovali ešte hojnejšie.[183]“ Zhromažďovanie a spotreba sa často prezentujú ako absolútne hodnoty bez ohľadu na iné ľudské hodnoty a potreby. Užívanie si bohatstva berie na seba čisto súkromný charakter bez akejkoľvek konotácie so spoločenskou zodpovednosťou. Preto je veľmi dôležitá aj čnosť umŕtvenosti, ktorá nesie v sebe rozmer „asketizmu spotrebiteľapoužívaní nadobúdaní a , teda skromnosti v[184]“ materiálnych dobier.

Vetvy vincentskej rodiny a ich programové dokumenty

Vetvy vincentskej rodiny sa vo svojich dokumentoch odvolávajú na cirkevný, niekedy mariánsky, ale vždy vincentínsky rozmer. Tento charakter ich spája s charizmou

[182] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti,* pre vnútornú potrebu vydala Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, Tlačiareň Kubík, Námestovo 2012, 33.
[183] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti,* 54.
[184] R. Maloney, CM, heslo: *Mortificación,* In: *Diccionario de la spiritualidad vicenciana*, 406.

sv. Vincenta a realizuje sa v činnosti, ktorá má mať vincentínsky charakter. Ich programové dokumenty sa zameriavajú viac na identitu a ich miesto v Cirkvi. Analýzu spoločnosti a skutočnosti sveta prenechávajú univerzálnym dokumentom Cirkvi a Misijnej spoločnosti a venujú sa skôr praktickej činnosti.

Združenie zázračnej medaily má vo svojich štatútoch preložených do slovenčiny: „Združenie vzniklo v rámci rodiny sv. Vincenta de Paul a sv. Lujzy de Marillac, ktorej charizmou je služba a evanjelizácia chudobných. Vedenie združenia bolo zverené generálnemu predstavenému Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul“[185]. V členoch treba rozvíjať ducha evanjeliovej lásky v službe chudobným a núdznym podľa charizmy sv. Vincenta de Paul. Podľa možností sa snažiť spolupracovať s inými vetvami vincentskej rodiny[186]. Apoštolát môže mať rôzne podoby, ale služba chudobným má byť konkrétna: vykonávať „aktivity k úžitku tých, ktorí žijú v telesnej alebo duchovnej biede, napr. služba a pomoc deťom, mládeži, chudobným a viacdetným rodinám, osamelým a starším ľuďom, podporovanie kultúry života atď..[187]“

Združenie Mariánskej mládeže má vo svojich štatútoch uvedené, že ide o združenie, ktoré má cirkevný, laický, mariánsky a vincentínsky rozmer: „Združenie sa zrodilo v duchovnej rodine svätého Vincenta de Paul, preto čerpá svoju inšpiráciu z vincentskej charizmy a formuje mládež ku konkrétnemu uskutočňovaniu sociálneho učenia Cirkvi, k službe chudobným v dnešnom svete.[188]“

Vetvy vincentskej rodiny ochotne a aktívne spolupracujú na poli realizácie diel, kým teoretický rozmer prenechávajú kňazom Misijnej spoločnosti a Dcéram kresťanskej lásky.

III. 3. Vznik a činnosť Komisie systémových zmien

Konštitúcie Misijnej spoločnosti sa v bode 18 odvolávajú na podobenstvo o Samaritánovi a ukazujú pravdu, že láska k Bohu sa stáva účinnou v láske k blížnemu. Sám sv. Vincent je vzorom, keď napíše slová konzulovi do Alžírska, spolubratovi J. Barreau v roku 1648: „*Nemôžeme si lepšie zabezpečiť svoje večné šťastie ako tým, že*

[185] Združenie zázračnej medaily, *Štatúty Združenia,* Rím 2014, b. 5.3, http://vincentians.com/es/estatutos-generales-de-la-asociacion-medalla-milagrosa/, (26. 3. 2021).
[186] Združenie zázračnej medaily, *Štatúty Združenia,* Rím 2014, b. 7.4.
[187] Združenie zázračnej medaily, *Štatúty Združenia,* Rím 2014, b. 8.5.
[188] Združenie mariánskej mládeže, *Štatúty Združenia,* b. 3.4., http://zmm.sk/wp-content/uploads/documents/statuty.pdf, (26. 3. 2021).

budeme žiť a zomierať v službe chudobným, v náručí Prozreteľnosti a v súčasnom zrieknutí sa nás samých, aby sme nasledovať Ježiša Krista.[189]“ Ak sa pozrieme na podobenstvo o milosrdnom samaritánovi z pohľadu sv. Vincenta, tak jeho pomoc je ukážkou efektívnej, činnej lásky. Človek, ktorý zostupuje z Jeruzalema alebo vystupuje z Jericha, ak by sa mu niečo stalo, tak je tu samaritán, ktorý mu pomôže, prípadne sa ešte môže vybudovať nemocnica, aby sa mohol zranený liečiť príp. doliečiť. Ale aby sa dosiahla systémová zmena, tak sa treba postarať, aby bola cesta z Jericha do Jeruzalema bezpečná.

1. Zrod komisie

Pojem systémová zmena a projekty systémovej zmeny sa objavujú v slovníku Misijnej spoločnosti a vincentskej rodiny v roku 2006. P. Gregory Gay, CM, vtedajší generálny predstavený Misijnej spoločnosti, menoval Komisiu na šírenie systémovej zmeny a dal jej tento mandát: „Pomáhať a uskutočňovať systémovú zmenu prostredníctvom apoštolátu členov vincentskej rodiny, zvlášť tých, ktorí pracujú s utlačovanými.[190]“ V roku 2007 sa zišli zástupcovia vincentskej rodiny s členmi komisie, aby predstavili koncept systémovej zmeny a tak ich to oslovilo, že vybrali tému „Systémová zmena“ ako kľúčovú pre najbližšie roky. P. Gregory Gay žiadal od komisie formulovanie efektívnych stratégií, s ktorými sa bude možné podeliť s členmi vincentskej rodiny. Tiež premyslieť, ako rozšíriť túto ideu medzi členov vincentskej rodiny a hlavne ako sa zapojiť do projektu systémových zmien[191]. Pri preskúmaní úspešných projektov sa ukázalo, že sa dával dôraz na svojpomoc a sebestačnosť a to až tak, že sa sami chudobní stali aktívnymi prvkami v plánovaní a realizácii projektov[192].

2. Etymológia slova „systém“

P. Robert Maloney, CM v prológu ku knihe publikovanej v angličtine pod názvom *Seeds of hope (Semienka nádeje)* povedal, že „tí, ktorí sa dnes angažujú v práci v prospech chudobných často hovoria o potrebe systémovej zmeny.[193]“

[189] SVP, III, 359.
[190] R. Maloney, CM, *El cambio sistémico y los pobres,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, 316.
[191] Cf. R. Maloney, CM, *Comisión para impulsar el cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 69 – 71.

[192] Cf. R. Maloney, CM, *El cambio sistémico y los pobres,* 317 – 318.
[193] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* Milagrosa, Madrid 2008, 7.

Slovo systém pochádza z dvoch gréckych slov: „syn“ – spolu + „histanai“ – stáť. Systém teda pozostáva z častí, ktoré sa vzájomne udržiavajú. Medzi synonymá pojmu systém možno zaradiť súbor predmetov, javov, schému, organizáciu, štruktúru, celok. Pod slovom „systém“ moderná veda rozumie súbor vecí, ktoré fungujú spolu a vzájomne na seba pôsobia a ovplyvňujú sa v dobrom aj v zlom. Napr. na správne fungovanie ľudského tela vplýva akákoľvek z jeho častí. Pre dobro, ak všetky fungujú dobre a pre zlo, ak niečo nefunguje. Zlomený členok má vplyv na spôsob chôdze, na fungovanie stehna, na chrbticu a chrbát a tiež na psychické rozpoloženie, na výkonnosť v práci alebo počas štúdia, ba aj na prístup k iným ľuďom. Astronómovia vnímajú vesmír ako systém. Ak vybuchne jedna hviezda, tak všetko vo vesmíre pocíti efekt tejto explózie. Hovoríme o solárnom systéme, systéme železníc, kanalizácie, vládnutia. Hovoríme o nervovom alebo tráviacom systéme, o systéme myslenia, o systéme práce[194].

V sociológii sa skúma celok spoločnosti ako veľký systém, v ktorom jednotlivé časti vplývajú na iné v dobrom alebo v zlom. Ak systém funguje dobre, podporuje sa všeobecné dobro jednotlivcov. Ak funguje zle, zhoršujú sa všetky aspekty života: strava, bývanie, ošatenie, vzdelávanie, zdravie, atď.[195].

Skúsenosť ukazuje, že rýchle riešenia chudoby sú z dlhodobého hľadiska neefektívne a neadekvátne. Treba vždy preskúmať sociálnopolitickú situáciu, v ktorej chudobní žijú a potom pracovať na modifikovaní systému. Aby došlo k zmene systému, musia sa zaangažovať všetci: samotní chudobní, jednotlivci, ktorí sa chcú angažovať, dobrodinci, cirkevné spoločenstvá, súkromníci, štát, lídri obchodného sveta, odbory, masovokomunikačné prostriedky, informačné siete, atď.

Príklad, ako funguje systémová zmena: Ak niekto nemá prácu, nezarobí peniaze; ak nezarobí peniaze, nemôže kúpiť jedlo pre svoju rodinu; deti budú podvyživené a nebudú môcť dobre študovať a nebudú môcť dosiahnuť nejaký diplom zo štúdií. To bude mať v budúcnosti vplyv na získanie práce. Ak tieto osoby nedostanú prácu, keď dosiahnu pracovný vek, alebo zoženú len zle platenú prácu, nezarobia peniaze alebo nezarobia dostatočne. A tak sa začarovaný kruh dostáva na začiatok.

PRÁCA → PENIAZE → STRAVA → ZDRAVIE → VZDELANIE → PRÁCA→…

---

[194] Cf. R. Maloney, CM, *Evangelización y cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 55 – 56.
[195] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 8 – 9.

Pre toho, komu skutočne záleží na chudobných, celý problém spočíva v tom zistiť kde a kedy sa bude môcť tento začarovaný kruh prerušiť, čo bude závisieť na okolnostiach každého prípadu, ako budeme môcť vidieť na rôznych praktických príkladoch[196].

Mnohí, ktorí pracujú vo svete na integrálnej pomoci chudobných si uvedomujú, že ak sa má zmeniť situácia chudobných (a nielen poskytnúť im núdzovú pomoc), musí sa na prvom mieste skúmať socio-ekonomická situácia, teda „systém", v ktorom chudobní žijú, aby sa neskôr mohlo zasiahnuť takým spôsobom, ktorý by modifikoval celý systém. Nejde teda o poskytovanie stravy, oblečenia alebo ubytovania, aby sa uspokojili aktuálne, základné potreby chudobných, ale zmeniť štruktúry takým spôsobom a pomôcť im rozvinúť také stratégie, ktoré chudobným pomôžu vymaniť sa zo začarovaného kruhu chudoby. Toto je to, čo sa v rámci vincentskej rodiny chápe ako systémová zmena. To samozrejme nevylučuje bezprostrednú službu, ktorú nesmieme zanedbávať, ale na druhej strane treba mať projekty s dlhodobého hľadiska[197].

Cieľom projektu systémovej zmeny je zmeniť štruktúry, ktoré tvoria sociálny systém, v ktorom žijeme. Do toho vstupuje aj kategória hriechu, ktorý ovplyvňuje nielen jednotlivcov, ale hlboko ovplyvňuje aj sociálne štruktúry. Je obsiahnutý v nespravodlivých zákonoch, ekonomických vzťahoch založených na moci, nespravodlivých zmluvách, umelých hraniciach, represívnych vládach a mnohých ďalších jemných prekážkach, ktoré znemožňujú harmonické spoločenské vzťahy. Niektoré z týchto sociálnych štruktúr spôsobujú, že chudobní sú chudobní. Projekty systémových zmien chcú tieto štruktúry zmeniť [198].

Misijná spoločnosť nestavia koncept systémovej zmeny na zelenej lúke, ale zostavila základné princípy skúmaním situácie chudobných, inšpirovaním sa dielom a náukou sv. Vincenta de Paul a štúdiom sociálnej náuky Cirkvi a našla desať oblastí, kde dochádza k myšlienkovým prienikom medzi náukou svätca XVII. storočia a súčasnosťou.

3. Sv. Vincent de Paul a systémové zmeny

Čo by na koncept systémovej zmeny povedal sv. Vincent? Vincent si uvedomil potrebu postaviť sa sociálnym problémom svojej doby štruktúrovanými

[196] Cf. R. Maloney, CM, *El cambio sistémico y los pobres*, 319 – 321.
[197] Cf. R. Maloney, CM, *Evangelización y cambio sistémico*, 52.
[198] R. Maloney, CM, *Evangelización y cambio sistémico*, 54 – 55.

a inštitucionalizovanými riešeniami. Prijal politickú a sociálnu situáciu takú, aká bola, podobne ako apoštol Pavol evanjelizoval v otrokárskom politickom zriadení. Avšak v tomto kontexte videl nevyhnutnosť politicky konať, keď sa snažil nájsť riešenia na chudobu a využil svoj vplyv na kráľovskom dvore i v Rade svedomia s týmto cieľom[199].

Podľa P. Róberta Maloneya, CM možno v dielach a myšlienkach sv. Vincenta nájsť semienka systémovej zmeny. Koncept systémovej zmeny je moderným termínom, ktorý bol sv. Vincentovi osobne neznámy. Tak ako mnohí z nás, aj Vincent de Paul prijímal štruktúry, ktoré ho obklopovali, a ktoré považoval za pochádzajúce od Boha. Prijímal mnohé veci tak ako boli. Narodil sa a zomrel v spoločnosti, v ktorej boli ľudia rozdelení do viacerých spoločenských vrstiev od šľachty cez duchovenstvo a meštiactvo až po chudobných v mestách a na vidieku. Vincent nikdy nesníval o tom, žeby menil radikálnym spôsobom zažité štruktúry, ako to urobilo Francúzsko revolučným spôsobom po takmer 150 rokoch od jeho smrti.

V kontexte svojej doby sv. Vincent vyjadril mnohé myšlienky, ktoré ho spájajú s myšlienkou systémovej zmeny. Hľadanie týchto myšlienok vo forme semienok nám pomôže situovať mentalitu systémovej zmeny v spiritualite duchovnej rodiny sv. Vincenta. P. Maloney vo svojej prednáške o systémovej zmene pre zasvätených našiel desať paralel v myslení a dielach sv. Vincenta a sociálnou náukou Cirkvi. Tieto myšlienky rozvinuli a neustále rozvíjajú na seminári pre systémovú zmenu členovia medzinárodnej komisie vincentskej rodiny na propagáciu systémovej zmeny. Pán James Claffey zo Spolku sv. Vincenta de Paul z USA a P. Giuseppe Turati z Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul. Obaja exponenti našli paralely medzi životom a činnosťou sv. Vincenta v XVII. storočí a medzi činnosťou v spojitosti s témou systémovej zmeny a poukázali na kontinuitu odkazu sv. Vincenta. Na desiatich príkladoch si ukážeme, čo sa dalo považovať za systémovú zmenu v dobe sv. Vincenta, ktoré zasiahli aristokraciu, duchovenstvo, chudobných i nevoľníkov. Sú to kľúčové myšlienky, ktoré dávajú základ, zrod konceptu systémovej zmeny[200]. Najprv použijeme príklad zo života sv. Vincenta pod skratkou SVP a potom vplyv myšlienky sv. Vincenta

[199] R. Maloney, CM, heslo: *Espíritu propio,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 210.

[200] Medzinárodná komisia Vincentskej rodiny na propagáciu Systémovej zmeny, Manuál pre systémovú zmenu, 2019, 19 – 20. Manuál vypracoval P. Giuseppe Turati, CM, koordinátor tejto komisie ako sprievodca pri dávaní seminárov ohľadom systémovej zmeny na rôznych kontinentoch. Manuál bol preložený do slovenčiny pri príležitosti konania seminára o systémovej zmene konanom v seminári v Nitre v dňoch 7 – 8. februára 2020.

na dielo systémovej zmeny: SZ. Tie potom rozoberieme v popise jednotlivých stratégií zameraných na rôzne subjekty.

3.1. Vincent de Paul: Prejsť od lásky afektívnej k efektívnej – Systémová zmena: meniť sociálne štruktúry

Toto vyjadrenie sv. Vincenta je pre nás impulzom, tak ako bola preňho nezostať so založenými rukami zoči-voči udalostiam, potrebám a výzvam našich chudobných a trpiacich bratov. Treba sa ponáhľať pomáhať chudobným v ich potrebách, tak ako sa uteká k požiaru[201]. Táto spiritualita akcie dodáva kresťanskému povolaniu veľkú kredibilitu a zachováva si charakter aktuálnosti. *„Musí sa prejsť od lásky afektívnej k efektívnej, ktorá spočíva v konaní diel kresťanskej lásky, v službe chudobným konanej s radosťou, entuziazmom, vytrvalosťou a láskou.*[202] *“*Preto povie misionárom: *„Oddajme sa Bohu z celej duše, pracujme, pracujme, choďme pomáhať chudobným po dedinách, ktorí na nás čakajú.*[203] *“*

3.2. SVP: Učiniť evanjelium účinným[204]*: evanjelizovať „slovom a činom” – SZ: Integrálna evanjelizácia: svedectvo, ohlasovanie, ľudský rozvoj*

Vincent je presvedčený, že musí byť zhoda medzi tým, čo hovoríme a čo robíme. Jestvuje pravidlo pre efektívnu evanjelizáciu: najprv konať, potom hovoriť. Náuka a kázanie má dopĺňať osobné svedectvo a pomoc a to sú nevyhnutné predpoklady pre integrálnu evanjelizáciu[205]. Svätý zakladateľ v konferencii pre dcéry kresťanskej lásky ponúkne svojim učeníkom *magnu chartu* služby chudobným: *„Vašou hlavnou starosťou po Božej láske a túžbe zapáčiť sa jeho Božskej velebnosti má byť služba chudobným s veľkou láskavosťou a srdečnosťou majúc súcit s ich zlou situáciou a počúvajúc ich malé sťažnosti, tak ako to musí robiť dobrá matka. Oni sa na vás pozerajú ako na svoje matky, ktoré ich kŕmia a ako na osoby, ktoré im posiela Boh, aby sa o nich starali. (...) Oni sú totiž vašimi pánmi rovnako ako mojimi. Chudobní sú našimi pánmi a učiteľmi.*[206] *“* Jednota medzi dielom evanjelizácie a ľudského rozvoja predstavujú základ vincentínskej spirituality, konceptu systémovej zmeny a tiež prestavuje pilier sociálnej náuky Cirkvi[207].

---

[201] J. – F. Gazzielo, CM, heslo: *Amor*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 21 – 24.
[202] SVP, IX, 534.
[203] SVP, XI, 316.
[204] SVP, XI, 391.
[205] Cf. R. Maloney, CM, *Evangelización y cambio sistémico*, 43.
[206] SVP, IX, 916.
[207] Cf. CA 5.

3.3. SVP: Evanjelizovať telesne a duchovne - SZ: holistická služba

Dcéry kresťanskej lásky, muži a ženy zo Spolkov kresťanskej lásky dostali zvláštnu milosť nasledovať Krista v uskutočňovaní kresťanskej lásky a spravodlivosti. Všetkých povzbudzuje a vyzýva, aby s húževnatosťou a elánom žili svoje kresťanské povolanie a poslanie, čo je ekvivalent nasledovať a napodobňovať Ježiša, ktorý, kým bol na zemi, slúžil telesne a duchovne chudobným. Misionárom sv. Vincent pripomenul cieľ Misijnej spoločnosti, že sú na misiách *ad gentes* preto, aby nielen pomáhali, ale „*aby sami vykupovali úbohých ľudí, aby im slúžili duchovne i telesne, starali sa o ich potreby a boli im vždy po ruke.*[208] *"* Služba chudobným zaručuje, či je naša viera živá alebo mŕtva, či je nasledovanie autentické alebo či sa naopak stráca v krásnych teóriách. Dcéry kresťanskej lásky sa majú snažiť nielen postarať sa o ich telesné potreby, ale tiež prostredníctvom milého slova a svedectva života zdieľať vieru[209]. Členom Misijnej spoločnosti pripomenie, že nesmú chápať svoje poslanie v čisto duchovných kategóriách, ale že sa majú venovať aj chorým, odloženým deťom, mentálne postihnutým, teda tým najchudobnejším[210], lebo Ježiš Kristus si vybral *„ako hlavnú prácu pomáhať a starať sa o chudobných.(...) Ak by sme sa opýtali nášho Pána: «Čo si prišiel robiť na zem? Pomáhať chudobným. A ešte niečo? Pomáhať chudobným». A ak by sme sa to isté opýtali misionára, nebolo by preňho poctou povedať, ako náš Pán: misit evangelizare pauperibus?*[211] *"*

Zhrňme povedané: nasledovanie, evanjelizácia a služba chudobným sú povinnosti, ktoré sa vo Vincentovej skúsenosti vyžadujú a dopĺňajú. Diela kresťanskej lásky jak telesné tak duchovné v prospech chudobných činia autentickým na jednej strane kresťanské povolanie, a na druhej sú garanciou vernosti prijatému povolaniu[212].

3.4. SVP: Vidieť Krista v tvári chudobného - SZ: vysoká kvalita služby

Podobenstvo o Poslednom súde[213] hlboko inšpiruje Vincentovu náuku o odovzdaní sa Bohu pre službu Ježišovi Kristovi v chudobných a chudobným v Ježišovi Kristovi. Syn človeka príde na konci histórie ako sudca a univerzálny kráľ v sláve a majestáte. Rozsudky budú jasné, nezvratné, večné a oddelia definitívne a rázne zrno od pliev.

---

[208] SVP, XI, 309n.
[209] Cf. SVP, IX, 73, 534.
[210] Cf. SVP, XI, 273.
[211] SVP, XI, 33 – 34.
[212] A. Orcajo Orcajo, CM, heslo: *Seguimiento de Jesús,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 557 – 560.
[213] Cf. Mt 25, 31 – 46.

A prináša niečo nové, neslýchané, neočakávané, neuveriteľné, oznámené s rozsudkom týmito slovami: „Veru hovorím vám: čokoľvek ste urobili, alebo neurobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili, alebo mne ste neurobili“[214]. Tieto slová sv. Vincenta ohromili a spolu s Lk 4,18 zmenili jeho život, udržiavali ho v stave neustáleho obrátenia v očakávaní príchodu Pána a povzbudili ho ku každodennému odovzdaniu sa Bohu vo väčšej angažovanosti v prospech chudobných. Dôsledky tejto identifikácie Krista s chudobnými sú kľúčové pre večný údel človeka. Zaviazať sa k službe chudobnému alebo nezaviazať sa, tak ako to vyplýva z textu, nie je nič iné, ako veriť v Krista a prijímať ho alebo neveriť v Krista a odmietnuť ho. A to nezávisí od toho, že či ten, ktorý koná dielo milosrdnej lásky alebo ho prijíma bol adresátom výslovného ohlasovania Ježiša Krista. Samozrejme, aspoň implicitná, zahrnutá viera v Ježiša Krista je nutná k spáse, ako to potvrdzuje toľko krát Nový Zákon a ako to vždy hlásala Cirkev[215].

3.5. SVP: Châtillon les Dombes – SZ: Organizovanie

V roku 1617 mal Vincent skúsenosť v Châtillon. V tom momente sa zrodila idea založiť prvé bratstvo kresťanskej lásky, čo predstavuje začiatok prúdu kresťanskej lásky, ktorá prišla až k nám. Je to stretnutie sa s materiálne chudobným, ktorý sa nachádza v tej najkrajnejšej núdzi. Odpoveďou je skutok kresťanskej lásky, ktorý dostáva systematickú podobu. Dielo kresťanskej lásky má zmysel a hĺbku, ak sa na chudobného pozeráme očami viery, tak ako Boh. Tento chudobný je samotná znetvorená Kristova tvár. Chudobný bol pre sv. Vincenta takmer sviatostnou prítomnosťou Krista. Predstavuje to najlogickejšie vysvetlenie Vincentovej geniálnej aplikácie, že oni sú našimi pánmi a učiteľmi[216].

3.6. SVP: Zmluvy a pravidlá - SZ: Solídne základiny ako základ pre udržateľnosť

Vlastnenie materiálnych dobier vo vincentínskej komunite je ospravedlnené nutnosťou zabezpečiť živobytie pre jej členov a kvôli bezplatnosti služieb chudobným, teda kvôli požiadavkám misie[217]. Pre sv. Vincenta je základom poctivé spravovanie majetkov komunity, ktoré sú podľa jeho najvýznamnejších vyjadrení majetkom chudobných, *patrimóniom* chudobných. Treba sa o majetok starať, aby prinášal zisk, ak

---

[214] Cf. Mt 25, 40. 45.
[215] R. Sainz, CM, heslo: *Escatología*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 198 – 200.
[216] J. M. Sánchez Mallo, CM, heslo: *Fe*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 254.
[217] Cf. J. Corera, CM, *Las bases económicas de la comunidad vicenciana,* In: pr. zb. *Diez estudios vicencianos*, CEME, Salamanka 1983, 137.

je to nutné, brániť ho v súdnych sporoch a vylúčiť neužitočné výdavky[218]. Vincentínske diela majú zvyčajne solídny ekonomický základ, ktorý je právne dobre ošetrený, aby sa kvôli nedostatku prostriedkov alebo strachu o finančnú udržateľnosť diela nestrácal čas a energia, ktorá sa má využívať v službe chudobným. Podľa sv. Vincenta žobravým reholiam stačí *„zakopať motykou a už sú založení. Ale my, čo neprijímame od ľudí nič, potrebujeme výnosy a tieto výnosy musia byť dostatočné.*[219] *“* Vincent mal schopnosti dobrého správcu, mal nadanie na vybavovanie záležitostí a veľkú schopnosť dobre viesť účtovníctvo. Od dobrého spravovania dobier záviselo nielen dobré meno komunity, ale aj dobrá služba, dôvera darcov a zachovanie Spoločnosti[220].

3.7. SVP: Jednoduchosť – SZ: Transparentnosť

Svedectvo samotného Ježiša a jeho apoštolov sú najlepším zdôvodnením praktizovania evanjeliovej čnosti jednoduchosti. Okrem toho, svet chudobných očakáva od svojich evanjelizátorov autentickosť a priezračnosť, a o to viac, že veľké množstvo ľudí žije v klamstve, márnivosti a v snahe robiť dojem. Nejestvuje lepší a účinnejší prostriedok na boj proti podvodu a pokrytectvu, ako je práve jednoduchosť. K jazyku slova treba pridať aj jazyk života, ktorý je najpresvedčivejší zo všetkých debát. V opačnom prípade ide o antisvedectvo. Ostentatívnosť v slovách, ceremóniách a v akomkoľvek geste, ktoré len naznačuje povýšenectvo, spôsobuje chudobným škodu: provokovať ich šatami a klenotmi slúži iba na dráždenie ich chudoby. Dobrovoľníci kresťanskej lásky to majú na pamäti, aby svojim oblečením a trblietkami nevyvolali hnev u chudobných. Ale nielen laici, ale aj klerici a zasvätení sa majú snažiť predstavovať posolstvo Kráľovstva v čistej forme s priamosťou a úprimnosťou, bez prefíkanosti, trikov a úskokov[221].

3.8. SVP: Petites écoles (malé školy) – SZ: vzdelávanie a uschopnenie pracovať

Od svojich začiatkov misionári sv. Vincenta a dcéry kresťanskej lásky spolupracovali, chodili spolu na misie, starali sa o chorých a vyučovali deti. Tak sa odpovedalo na rôzne výzvy, ktoré sa postupom času ukazovali. Od samotného začiatku boli školy podstatnou súčasťou charizmy rodiacej sa vincentskej rodiny. Pod „malou

[218] SVP, VII, 348; VIII, 40; XI, 36. 85n. 242.
[219] SVP, IV, 446; VII, 183.
[220] M. Pérez Flores, CM, heslo: *Pobreza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 502 – 504.
[221] Cf. A. Orcajo Orcajo, CM, *Jesucristo, Iglesia, pobres en San Vicente de Paúl, testigo de la humanidad sufriente,* ed. La Milagrosa, Madrid 1996, 123 – 127; Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Sencillez,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 565 – 566.

školou“ sa rozumie škola, kde sa dieťa učí čítať, písať, dostane základy gramatiky, a hlavne to bola škola, kde sa vzdelávalo zadarmo. Ako poslanie mali dať deťom, ktoré nemali finančné prostriedky, dostatočné a nevyhnutné poznatky potrebné pre ich sociálne postavenie.

V Paríži od začiatku zažívajú rozmach vďaka založeniu farských charitatívnych bratstiev, ktoré mali vo svojom programe venovanie sa školám a starostlivosť o chorých. Sieť vincentínskych mestských a vidieckych „malých škôl“ predstavovala pedagogickú misiu. Základným bodom náuky Vincenta de Paul je pomáhať chudobnému telesne a duchovne. Ako dôsledok odporúčaní Tridentského koncilu Vincent trvá na tom, že hlavný cieľ poučovania je náboženský: spolupracovať na spáse chudobných. Tento cieľ sa dosahuje predovšetkým prostredníctvom seminárov pre formáciu kňazov, ľudových misií pre evanjelizáciu ľudu a prostredníctvom škôl vzdelávaním detí a mládeže[222].

3.9. SVP: Spolupráca medzi všetkými vrstvami spoločnosti – SZ: Vytváranie sietí spolupráce

Sv. Vincent zdieľa svoj život s mnohými a zapája ich do služby. Zriadi komunity nasledujúc Kristov príklad, *„ktorý zhromaždil apoštolov a učeníkov*kvôli [223]“ apoštolskému poslaniu[224]. Čeliac prítomným potrebám založí s významnou kreativitou Misijnú spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky. Zorganizuje bratstvá a dámy kresťanskej lásky. Zjednotí mužov a ženy, bohatých a chudobných, nevzdelaných a vzdelaných. Všetkých pre službu chudobným. Uzná, že ženy majú významnú úlohu v Ježišovej službe[225]. V jeho živote sme svedkami toho istého fenoménu: Margita Naseau[226], Lujza de Marillac[227], Jana Františka de Chantal[228] a pani de Gondi[229] sú len niektoré z tých najprominentnejších. Evanjelista Lukáš viac ako ktorýkoľvek iný evanjelista, zdôrazňuje vytvorenie „komunity učeníkov“, a ukazuje dôležitosť, akú majú ženy v jej živote a službe[230].

3.10. SVP: Sv. Vincent na kráľovskom dvore – SZ: Účasť na politickom živote

---

[222] Cf. I. Florido Florido, DKL, heslo: *Educación – Enseñanza*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 150 – 153.
[223] VPCM, VIII, 1.
[224] Cf. SVP, X, 237n., 574.
[225] Cf. SVP, IX, 202. 416. 541n; X, 567. 603. 952n.
[226] SVP,IX, 89.
[227] SVP, IX, 1258; X, 818.
[228] SVP, X, 140.
[229] SVP, III, 366.
[230] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Espíritu propio,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 206.

Sv. Vincent sa snažiť o ukončenie vojny a robil si veľké starosti so škodami, ktoré spôsobovala vojna a zvlášť bolesť, ktorú vojna spôsobovala chudobným. Dvakrát osobne intervenoval s cieľom dosiahnuť mier v krajine. Raz medzi rokmi 1639 až 1642 počas vojny v Lorene šiel osobne za kardinálom Richelieu, pokľakol pred ním, popísal mu hrôzy vojny a prihováral sa za mier: „*Monsignore, doprajte nám pokoj, zmilujte sa nad nami, dajte Francúzsku mier*“. Richelieu to odmietol s tým, že pokoj nezávisí len na ňom[231]. Druhýkrát to bolo v roku 1649 počas občianskej vojny, keď Vincent tajne odišiel z Paríža, prešiel frontové línie a prebrodil rieku vo veku takmer 70 rokov, aby sa stretol s kráľovnou a prosil ju, aby odvolala kardinála Mazariniho z úradu. Hovoril dokonca priamo s Mazarinim. Ale aj v tomto prípade jeho prosby neboli vyslyšané[232].

Sv. Vincent bol členom Rady svedomia v rokoch 1643 až 1652. Táto rada predstavovala vo Francúzsku niečo ako ministerstvo pre duchovné záležitosti. Predsedal jej kardinál Mazarini a on tiež rozhodoval o agende týchto zasadaní[233]. Tejto rade ale na prvom mieste prislúchali menovania na rôzne cirkevné pozície, teda menovanie opátov a opátok a tiež biskupov. Evanjelizácia chudobných si vyžadovala nový druh kléru, to si zase vyžadovalo nový druh biskupov. Vincent sa snažil počas svojho pôsobenia vplývať na rozhodnutia týkajúce sa duchovenstva a chudobných. Svojou angažovanosťou na kráľovskom dvore dosiahol to, že k formovanému diecéznemu a rehoľnému duchovenstvu sa pridali aj hodní a vhodní biskupi a tým sa zabezpečilo to, o čo mu hlavne išlo: aby sa chudobným dobre slúžilo[234].

4. Kritériá pre projekty systémovej zmeny dnes

Existujú projekty, ktoré sú niekedy nesmierne dôležité kvôli svojmu rozsahu, lebo sa zameriavajú na zmiernenie základných urgentných potrieb, ako sa zvykne stať v prípade veľkých prírodných katakliziem. Na rozdiel od týchto projektov, projekty systémovej zmeny majú nasledovné charakteristiky:

*4.1. Dlhodobý sociálny dopad***.** Projekt prispieva k zmene celkovej sociálnej situácie permanentným spôsobom u tých, ktorí budú mať z tohto projektu úžitok.

4.2. Udržateľnosť. Projekt pomáha vytvárať sociálne štruktúry nevyhnutné na dosiahnutie trvalej zmeny v živote chudobných, akými sú pracovné miesta, vzdelanie,

[231] Cf. P. Coste, CM, *El gran santo del gran siglo*, CEME, Salamanka 1991, kn. II, 351.
[232] Cf. SVP, III, 368n.; Cf. P. Coste, CM, *El gran santo del gran siglo*, kn. II, 404.
[233] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, I, Biografia*, 515 – 517.
[234] Cf. P. Coste, CM, *El gran santo del gran siglo*, kn. III, kap. 48, 65 – 70.

ubytovanie, dostupnosť pitnej vody, prostriedky na produkciu alebo získavanie dostatku potravín. A tiež sú zabezpečení miestni ľudia, ktorí zaistia kontinuitu projektu a sú tak zárukou jeho udržateľnosti.

*4.3. Opakovateľnosť a rozšíriteľnosť***.** Projekty, ktoré môžu byť použité na vyriešenie podobných problémov na iných miestach po zakomponovaní nutných zmien. Projekt či iniciatíva môže poslúžiť ako inšpirácia, teoretický fundament projektu. Stratégie činnosti, ktoré využíva, a techniky, ktoré používa môžu byť použité na iných miestach s podobnými potrebami.

4.4. Vylepšenie. Projekt vedie k dosiahnutiu významných sociálnych zmien transformovaním zastaraných praktík a spôsobov konania (v poľnohospodárstve, remeslách, vzdelávaní, hygiene, atď.). Transformácia sa dosiahne prostredníctvom rozvíjania takých spôsobov myslenia, ktoré predpokladajú zmenu mentality a spôsobov správania sa[235].

5. Stratégie pre systémovú zmenu[236]

Na základe štúdia jednotlivých prípadov a príkladov je možné vyvodiť stratégie, ktoré môžu inšpirovať ďalšie skupiny i jednotlivcov, ale tiež aj miestne štruktúry, aby sa pustili do projektov zameraných nielen na zmiernenie momentálnych potrieb chudobných, ale zmeniť trvalým spôsobom podmienky, v ktorých žijú, teda zmeniť systém, ktorí ich drží uväznených v chudobe.

Vždy je dobré začať s projektom skromných rozmerov. Tak sa zvyknú začínať všetky projekty, ktoré sa potom rozrastú do veľkých rozmerov. Je dobré snívať, ale netreba sa nechať stiahnuť prehnanými snami, ktoré sa neskôr nedajú uviesť do praxe.

Stratégie obsiahnuté v knihe *Semienka nádeje* sú ovocím skúseností so systémovou zmenou zo strany rôznych vetiev vincentskej rodiny na rôznych miestach sveta, či už v rozvinutých ekonomikách (Veľká Británia, Írsko), ako aj v rozvojových krajinách (Filipíny, Dominikánska republika, Madagaskar).

Ide o „stratégie“, čo je slovo gréckeho pôvodu στρατηγία a odkazuje na úlohu generála, ktorý uskutočňuje s čo najväčšou účinnosťou plány, ktoré boli načrtnuté

[235] Cf. R. Maloney, CM, *El cambio sistémico y los pobres*, 321 – 322.
[236] Stratégie sú vybraté z knihy R. Maloneya, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* Milagrosa, Madrid 2008; Stratégie systémovej zmeny systematizoval v štúdii P. J. T. Maher, CM, *Ideas sobre el objetivo y los principios del cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 33 – 41.

v období mieru pre časy vojny. Nakresliť a uskutočniť stratégie je umenie i veda, ktoré predpokladajú plány činnosti zamerané na dosiahnutie konkrétnych cieľov[237].

P. Maloney načrtol stratégie zamerané na rôzne oblasti plánovania a realizácie. Kniha predstavuje stratégie zamerané na *misiu, na osoby, na konkrétne diela a na spoluzodpovednosť,* ktoré si detailne predstavíme.

5.1. Stratégie zamerané na *misiu*

Prvá stratégia: *Chudobu nemáme považovať len za nevyhnutný výsledok okolností, ale aj výsledok nespravodlivých situácií, ktoré sa môžu zmeniť zameraním sa na činnosti, ktoré sa budú snažiť prerušiť začarovaný kruh chudoby.*

Táto stratégia chce dosiahnuť základný postoj: aby jednotlivci i spoločnosť vo všeobecnosti dospeli k videniu začarovaného kruhu chudoby ako niečoho, čo sa môže prerušiť, a nie ako na niečo neodvrátiteľné, fatalistické. Bez tohto presvedčenia nebude možné dosiahnuť akúkoľvek zmenu, ktorá by skutočne zasiahla životné podmienky chudobných. OSN hovorí, že svet má viac ako dostatok materiálnych dobier, aby sa uspokojili všetky potreby všetkých členov ľudskej rodiny. Ale chudobní sú naďalej chudobnými a to hlavne kvôli sociálnym a ekonomickým štruktúram, ktoré by sa mohli zmeniť, ale ktoré uprednostňujú záujmy silnejších a slúžia na škodu tých najslabších.

Chudoba môže byť vykorenená iba prostredníctvom zriadenia spravodlivých sociálnych štruktúr, v ktorých budú chudobní požívať rovnosť v príležitostiach dostupnosti k vzdelaniu, bývaniu, pracovným miestam, lekárskej starostlivosti, potravinám a ďalším základným ľudským potrebám[238].

Druhá stratégia: *Načrtnúť projekty, metódy a línie činnosti inšpirované našimi kresťanskými a vincentínskymi hodnotami.*

Kresťanské a vincentínske hodnoty musia inšpirovať všetky naše činnosti v službe chudobným. Sv. Vincent bol pevne presvedčený, že Boh riadi históriu ľudstva a že do nej definitívnym a konečným spôsobom zasiahol prostredníctvom vtelenia Ježiša Krista. Bol tiež presvedčený, že činnosti nasledovníkov Ježiša Krista sú znaky, prostredníctvom ktorých sa prejavuje činnosť Božej prozreteľnosti vo svete.

---

[237] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 55 – 57.

[238] Blahoslavený Frederik Ozanam sa vyjadril pred viac ako jeden a pol storočím, že *„dielo kresťanskej lásky nestačí. Stará sa o rany, ale nezastavuje údery, ktoré ich spôsobujú. (...) Kresťanská láska je ten samaritán, ktorý vylieva olej na rany pocestného, ktorého prepadli. Úlohou spravodlivosti je zabrániť útokom";* Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 57 – 59.

Vincent vedel, ako dať konkrétnu podobu ideám. Založil spolky a spoločenstvá veriacich, ktoré pretrvali takmer štyri storočia. Všetky opatril solídnym duchovným základom a nevyhnutnými prostriedkami pre ich charitatívnu činnosť. Spojenie činnosti a modlitby povzbudzovala jeho nasledovníkov úplne sa odovzdať Bohu a chudobným. Dynamická jednota duchovného s praktickým je majstrovským kameňom duchovných základov veľkej Vincentskej rodiny[239].

Tretia stratégia: *Pri ohlasovaní evanjelia všetkým národom treba zachovať veľkú úctu k miestnym kultúram. Tak sa postupne zaintegrujú evanjeliové i vincentínske hodnoty, ktoré inšpirujú našu činnosť v kultúrnom kontexte chudobných, pre ktorých pracujeme.*

Druhý vatikánsky koncil upozorňuje[240], že Cirkev musí byť pri ohlasovaní evanjelia národom, ktoré nepoznajú Krista, pozorná na to, čo je známe ako „semená Slova", teda zdravé ľudské, kultúrne, morálne hodnoty, ktoré sa nachádzajú vo všetkých kultúrach a sú nepochybne skrytou činnosťou Slova a Ducha Svätého v ľudskej histórii na celom svete. Preto v našich projektoch v prospech chudobných na rôznych miestach sveta sa musíme pozorne vyvarovať odovzdávaniu hodnôt typických pre našu kultúru, akoby šlo o evanjeliové hodnoty. Musíme jasne spoznať, ktoré sú to evanjeliové hodnoty, ktoré chceme odovzdať a pozorne ich odlíšiť od hodnôt, ktoré sme sa naučili ako deti našej vlastnej kultúry[241].

Proces integrovania evanjeliových hodnôt do rôznych kultúr je známy pod pojmom „inkulturácia", o ktorej hovorí pápež Ján Pavol II: *„Práve týmto včlenením do kultúr možno dôjsť k plnému obnoveniu zmluvy s Božou múdrosťou, ktorou je sám Kristus. Takto bude celá Cirkev obohatená i tými kultúrami, ktorým síce chýba technická vyspelosť, no sú bohaté na ľudskú múdrosť a oživované hlbokými mravnými hodnotami*.[242] "

5.2. Stratégie zamerané na *osoby*

Stratégie tejto skupiny sa zameriavajú na samotných chudobných ako na osoby, ktoré sú najschopnejšie zmeniť svoju osobnú situáciu. Preto sa ako kresťania a ako vincentíni inšpirovaní Kristom evanjelizátorom chudobných snažíme byť pozorní na ich potreby a očakávania a to takým spôsobom, že ich nielen evanjelizujeme a im slúžime,

[239] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 59 – 60.
[240] Cf. AG 11 a 15.
[241] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 60 – 61.
[242] FC 10.

ale že sa prostredníctvom kontaktu s nimi meníme aj my. Na lepšie využitie týchto stratégií je nutné poznať chudobného z tváre do tváre, byť v jeho svete a urobiť z jeho sveta náš v čo najväčšej miere, sprevádzať ho na ceste a podporovať ho v procesoch prijímania rozhodnutí v nasmerovaní na systémovú zmenu.

Prvá stratégia: *Pozorne počúvať a snažiť sa pochopiť potreby a túžby chudobných v atmosfére vzájomnej úcty a dôvery. Pomáhať im uvedomovať si ich dôstojnosť Božích detí a ich právo kontrolovať svoj vlastný údel.*

Mnohí chudobní nedokážu zmeniť svoju situáciu, lebo stratili zmysel pre svoju dôstojnosť a schopnosti ako osoby. Sebaúcta sa zväčšuje, keď iné osoby k nim pristupujú s rešpektom. Ak nedokážeme prebudiť v nich sebaúctu, bude nemožné im pomôcť, aby aktívne participovali na rozvoji svojich schopností a rozvoji svojich rodín a komunít. Bez aktívnej účasti chudobných nebude možné dosiahnuť udržateľnú a trvácnu systémovú zmenu[243].

Druhá stratégia: *Zaangažovať samotných chudobných, zapojiť mladých a ženy, vo všetkých štádiách procesu: v identifikácii potrieb, naplánovaní projektu, uskutočnení, hodnotení a revízii.*

Pri zachovaní tejto stratégie pomôžeme chudobným byť zodpovednými na všetkých úrovniach projektu od preskúmania situácie, v akej sa nachádzajú, až po pravidelné hodnotenie, keď sa už projekt uvedie do pohybu. To bude mať za následok, že sami chudobní budú hlavnými protagonistami vlastného rozvoja, ktorí si budú vedomí svojich práv a svojej zodpovednosti a nie iba pasívni prijímatelia pomoci druhých.

Kresťanská láska sa nemôže obmedziť na aplikovanie chladivej mastičky na rany spôsobené sociálnym životom, ale láska sa musí snažiť spojiť jednotlivých zúčastnených v dialógu a spoločnej činnosti s cieľom budovania spravodlivejšej spoločnosti. Vincentíni sa snažia žiť a pracovať v solidarite s chudobnými a neobmedzujú sa iba na povzbudzovanie ostatných, aby sa podelili o dobrá, ktoré im zostanú nazvyš[244].

Tretia stratégia: *Všetkým zúčastneným na projekte ponúknuť duchovnú formáciu, aby sa im pomohlo nasmerovať život hlboko ľudským a solídnym spôsobom*.

---

[243] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* In: R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 95.
[244] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 96.

Starostlivosť o vzdelávanie mládeže, zahŕňajúc aj to náboženské, zohrávalo v histórii veľmi dôležitú úlohu v projektoch inšpirovaných sv. Vincentom. Sv. Lujza de Marillac začala v samotnom Paríži s „petites écoles“. Dcéry kresťanskej lásky viedli školy pre deti a mládež na vidieku. Bl. Frederik Ozanam prednášal na univerzite. Sv. Alžbeta Anna Seton začala s prvou slobodnou katolíckou školou v Spojených štátoch, čo bolo počiatkom založenia a rastu systému katolíckych škôl v tomto národe.

Sv. Pavol VI. hovorí, že vzdelávanie je „*prvotným faktorom spoločenskej integrácie a zároveň osobného obohatenia, kým pre spoločnosť je privilegovaným prostriedkom hospodárskeho pokroku a rozvoja*“. Tieto slová predchádzali nemenej dôležité: „*Hlad po vzdelaní je nemenej deprimujúci ako hlad po potrave. Negramotný trpí duchovnou podvýživou. Vedieť čítať a písať, získať odborné vzdelanie znamená nadobudnúť sebadôveru a zistiť, že možno napredovať spolu s ostatnými*“[245].

Duchovný život je kľúčový pre integrálny ľudský rozvoj. Sv. Vincent vždy prejavoval veľkú starostlivosť o duchovnú dimenziu tých, ktorým slúžil on sám a tí, ktorí sa ním inšpirovali, ako aj o solídnu duchovnú formáciu všetkých, ktorí mali účasť na jeho misii[246].

Štvrtá stratégia: *Podporovať učebné procesy, ktoré umožnia členom skupiny a zvlášť samotným chudobným, aby medzi sebou hovorili o svojich úspechoch a neúspechoch, delili sa o myšlienky a schopnosti a takto sa formovali lídri v samotnom lone miestnej komunity, ktorí budú služobníkmi ostatných podľa štýlu sv. Vincenta de Paul.*

Formovanie ľudí s vodcovskými schopnosťami medzi samotnými chudobnými je základ na dosiahnutie dôležitej zmeny v živote skupiny alebo komunity. Vertikálny a paternalistický model riadenia nie je účinný pre edukačné procesy zamerané na systémovú zmenu. Vincent de Paul vynikal svojou schopnosťou vedieť zaškoliť iných. Načúval ich myšlienky, vyhľadával ich rady, poskytoval prostriedky, ktoré potrebovali jeho spolupracovníci na uskutočnenie svojej misie. Krista predstavoval ako vzor, ktorý vie slúžiť. Lídri ako služobníci prijímajú istým spôsobom rolu nasledovníkov, počúvajú

[245] PP 35.
[246] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas*, 97 – 98.

iných a pomáhajú im posilniť ich schopnosti pracovať na dosiahnutí vytýčených cieľov[247].

Piata stratégia: *Vytvárať štrukturálne modely a inštitúcie, ktoré skupine alebo komunite pomôžu identifikovať svoje zdroje a potreby, prijať rozhodnutia na základe dobrej informovanosti, vymieňať informácie a účinné stratégie vo vnútri komunity a tiež s ďalšími komunitami.*

Táto stratégia chce naznačiť nutnosť, ktorú potrebujú skupiny a komunity, teda myslieť ďalej ako len na uskutočnenie konkrétneho projektu a ustanoviť si skupiny, orgány a inštitúcie s právomocou rozhodovať, ktoré by sa starali o každodenné potreby komunity, reprezentovali ich pred inými skupinami a podporovali vzájomnú spoluprácu. Tiež aby boli v kontakte s odborníkmi, ktorí im pomôžu navrhnúť projekty a nájsť zdroje na ich realizáciu. Prvotný projekt poslúži ako vzor pre iné komunity.

Dôležitým aspektom tejto stratégie je rozšírenie konceptu „komunity“. Sv. Vincent povzbudzoval členov svojich inštitúcií, aby kultivovali ducha združovania sa, a tak dokázali vidieť poza vlastné múry a vidieť záujmy chudobných zo širšej perspektívy a kontaktovali sa s inými skupinami, ktoré tiež pracujú v prospech chudobných[248].

Šiesta stratégia: *Podporovať povedomie nutnosti angažovať sa v politických procesoch prostredníctvom sociálneho a občianskeho vzdelávania jednotlivcov i komunít.*

Občianska angažovanosť je niečo nevyhnutné, keď sa pracuje na nutnej transformácii štruktúr, aby sa dosiahla skutočná a trvalá zmena. Charitatívna láska a spravodlivosť idú vždy ruka v ruke a nemôžu sa separovať v politickej dimenzii života. Láska k chudobným je v konečnom dôsledku neúčinná, ak nerieši príčiny nespravodlivých situácií, v ktorých chudobní žijú, či už ide o situácie sociálneho, kultúrneho, ekonomického alebo politického charakteru. Sv. Vincent si to uvedomoval, a použil svoj vplyv na francúzskom kráľovskom dvore a na iných sociálne významných miestach, aby zmiernil biedu a trápenia chudobných. Sv. Lujza de Marillac povzbudzovala prvé dcéry kresťanskej lásky, aby hovorili s jednoduchosťou, ale

[247] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* 98 – 100.
[248] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* 100 – 101.

s rozhodnosťou s osobami, ktoré sú nositeľmi autority, o potrebách chudobných a bránili ich v prípade potreby[249].

Siedma stratégia: *Rešpektovať a podporovať mechanizmy na podporu solidarity, ktoré jestvujú medzi členmi skupiny alebo komunity.*

Mechanizmy podpory solidarity a vzájomnej pomoci uschopňujú komunity, aby prežili. Mnohí chudobní by nepreživ, ak by nejestvovala solidarita v skupine alebo v komunite. Pri realizácii projektov sa stále viac ukazuje, že samotní chudobní sú najpovolanejšími a najadekvátnejšími faktormi na nájdenie riešení chudoby a zlepšenia svojej situácie a aby sa v ich životoch prejavila udržateľná, nielen chvíľková zmena[250].

5.3. Stratégie orientované *na konkrétne diela*

Prvá stratégia: *Začať serióznou analýzou miestnej situácie, založenej na konkrétnych údajoch, aby sa projekty adaptovali tejto miestnej situácii.*

Sv. Pavol VI. povedal: „*Prináleží kresťanským spoločenstvám objektívne analyzovať situáciu vo svojej krajine, objasniť ju vo svetle nemeniteľných slov evanjelia a... určiť... tie rozhodnutia a záväzky, ktoré treba na seba zobrať na uskutočnenie spoločenských, politických a ekonomických transformácií, ktoré sa javia ako naliehavé a v mnohých prípadoch nevyhnutné*“[251]. Teda analýza reálnej situácie je základom, aby bolo možné čeliť príčinám chudoby a uviesť do pohybu projekty skutočnej systémovej zmeny. Treba poznať pozitívne i negatívne aspekty danej situácie. Treba si byť vedomý problémov a rizík, ktoré môže so sebou konkrétny projekt priniesť. Treba vedieť situovať danú situáciu do geografického, ekonomického, politického, sociálneho a kultúrneho kontextu. To sa dá dosiahnuť priamym pozorovaním, prostredníctvom dialógu so zainteresovanými, štúdiom štatistík, ktoré vypracovali iné organizácie, atď.

Čo sa týka osôb, je treba identifikovať členov skupiny, ktorí budú mať účasť na projekte, počúvať ich námety, túžby a očakávania, ťažkosti. Žiadna technická metóda, hoci aj nevyhnutná, nedokáže nahradiť pozorné načúvanie chudobných s rešpektom[252].

---

[249] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* 101 – 102.

[250] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* 102 – 103.

[251] OA 4.

[252] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,* In: R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 139 – 140.

Druhá stratégia: *Mať čo najkomplexnejšiu víziu, pokiaľ ide o základné ľudské potreby: zamestnanie, zdravotná starostlivosť, bývanie, vzdelávanie, duchovná starostlivosť. Pokiaľ je to možné, treba sa pokúsiť o komplexný prístup zriadením projektu, ktorý zabezpečí dlhodobo udržateľný rozvoj.*

Táto stratégia je podstatná na významné a dlhodobé zlepšenie životných podmienok chudobných. Ako sa to dalo vypozorovať v polovičke XIX. storočia, bl. Rozália Rendu, DKL, ktorá sa venovala mladým zakladateľom Spolku sv. Vincenta de Paul pri ich prvých krokoch venovania sa chudobným: *„Sú rozdielne druhy lásky. A malá pomoc, ktorú poskytujeme je len paliatívna. Treba uviesť do pohybu charitatívnu lásku, ktorá bude účinnejšia a trvácejšia, treba spoznať postoje a úroveň vzdelania chudobných, treba im zabezpečiť prácu, aby mohli oni sami vyjsť zo svojej biednej situácie.*[253] *“*

Skutočne, príležitostná almužna je nevyhnutná, ale je „iba paliatívna“. Mnoho členov rôznych vetiev vincentskej rodiny si počas celej svojej histórie uvedomovalo, že hoci potreby chudobných sú mnohé, treba sa venovať konkrétnej potrebe a životným podmienkam chudobným. A potom sa postarať okrem zabezpečenia nutných prostriedkov na prežitie aj o základné vzdelanie a nadobudnutie pracovných zručností, aby sa oni sami stali schopnými vlastnými silami vyjsť zo začarovaného kruhu chudoby.

Sestra Rozália Rendu, DKL a dcéry kresťanskej lásky sa venovali chudobným v robotníckej štvrti Paríža a ich služby udivujú svojou variabilitou: základná škola pre deti robotníkov, hodiny šitia a vyšívania pre matky a mladých, detská škôlka. Tomu sekundovali iniciatívy na venovanie sa urgentným potrebám: lekáreň, klinika, sklady šatstva, potravín, dreva. A v časoch naliehavej sociálnej potreby, ako bola epidémia cholery bolo venovanie sa chorým, sprevádzanie zomierajúcich, pohreby zosnulých[254].

P. Pedro Opeka, CM, ktorý na smetisku na predmestí hlavného mesta Madagaskaru uskutočnil skutočnú systémovú zmenu, ju popísal takto: *„Ľudská osoba je jeden celok. Jeho časti nerastú nezávisle od ostatných. Skutočný ľudský rozvoj sa dosahuje iba ak máme na pamäti všetky dimenzie ľudskej bytosti.*[255] *“*

Tretia stratégia: *Začať s projektmi v skromnom rozsahu, delegovať úlohy a zodpovednosť, poskytovať kvalitné služby zohľadňujúcich dôstojnosť osôb.*

---

[253] Bl. R. Rendu, DKL, In: Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,*141 – 142.
[254] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,*141 – 142.
[255] Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 143.

Projekty pre chudobných sa zvyknú zrodiť v malom meradle, a postupne rastú. Skúsenosť sv. Vincenta de Paul v Châtillon je toho dobrým príkladom. Keď ako 37 ročný odkryl vo svojej farnosti potrebu, ktorú mali jeho farníci, ktorí boli chorí, aby sa im niekto dlhodobejšie venoval, zhromaždil malú skupinu, formuloval plán, vytvoril asociáciu a delegoval zodpovednosť medzi jednotlivé ženy. Z tejto prvej skúsenosti sa zrodila sieť charitatívnych bratstiev, ktoré dnes poznáme ako AIC a ktoré boli v momente Vincentovej smrti „takmer nespočítateľné" a boli rozšírené vo Francúzsku a Taliansku. Prvotná idea starostlivosti o chudobných nemocných v ich domovoch sa neskôr rozšírila na vytvorenie škôl na získanie profesijného vzdelania pre chlapcov i dievčatá, starostlivosť a vzdelanie pre opustené deti atď. Kvalita, kompetentnosť, láskavosť a rešpekt musia byť základnými charakteristikami služby v akomkoľvek projekte[256].

Štvrtá stratégia: *Navrhnúť projekt tak, aby ho bolo možné vyhodnotiť v jednotlivých fázach a vopred predvídať výsledky, ktoré je možné s určitou presnosťou odmerať.*

Inštitúcie, ktorým sú predkladané žiadosti o podporu a granty, často požadujú, aby do návrhu projektu boli zahrnuté strednodobé hodnotenia a záverečné hodnotenie. Hodnotenie je nenahraditeľným nástrojom pri rozpracovaní každého projektu. Pravidelná revízia projektu poskytuje prehľad o pozitívach a negatívach a dáva príležitosť upraviť počiatočné ciele, pracovné metódy a prostriedky, ak sa vyskytnú problémy v napredovaní. Hodnotenia pomáhajú vyhnúť sa vybočeniam, ktoré nezodpovedajú tomu, čo sa naplánovalo v pôvodnom projekte. Pomáhajú tiež vedieť reagovať na nepredvídané okolnosti, ktoré nastanú počas jeho realizácie, a tým udržiavať po celú dobu jeho vykonávania pred očami cieľ, o ktorý išlo pri navrhovaní projektu[257].

Piata stratégia: *Snažiť sa zabezpečiť, aby bol konkrétny projekt sebestačný zabezpečením ľudských a finančných zdrojov potrebných, aby vytrval.*

Pred začatím práce musia tí, ktorí projekt navrhujú, zhromaždiť ľudské a materiálne zdroje potrebné na jeho realizáciu. Musí byť zostavený podrobný rozpočet. Ak ide o grant, treba odôvodniť všetky výdavky. To si vyžaduje dôkladné popísanie nákladov na materiál, prácu a mzdy. Organizácie, ktoré poskytujú finančnú pomoc, budú vyžadovať odôvodnené účtenky a faktúry od spoločností predávajúcich materiál. Dosiahnuť, aby bol projekt úspešný a mal trvalý dopad, je dôležité vytvárať vzťahy s inými organizáciami,

[256] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,* 143 – 144.
[257] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,* 145.

kedykoľvek je to možné, a spolupracovať s inými skupinami alebo inštitúciami s podobnými cieľmi[258].

Šiesta stratégia: *Úplná transparentnosť vo všetkých aspektoch vývoja projektu. Udržiavať starostlivú kontrolu nad peniazmi a nad nasmerovaním projektu; podrobne vyúčtovať všetky operácie.*

Transparentnosť nainfikuje všetkých účastníkov projektu duchom dôvery a vedomím, že aj oni sú spoluvlastníkmi. Transparentnosť zahŕňa:

- vždy hovoriť pravdu je náročná disciplína najmä keď je v hre naše osobné pohodlie alebo keď je pravda nepríjemná;
- vydať svedectvo o pravde, to znamená mať osobnú autenticitu, ktorá zosúladí život človeka s jeho slovami;
- hľadať pravdu ako pútnik a nie veriť, že niekto vlastní celú pravdu, akoby mal na ňu monopol;
- snažiť sa robiť všetko s čistým úmyslom;
- praktizovať pravdu prostredníctvom skutkov spravodlivosti a lásky;
- žiť skromne a deliť sa o to, čo máme;
- používať jasný a transparentný jazyk, najmä pri jednaní s chudobnými;
- podať podrobné vyúčtovanie všetkých peňazí investovaných do projektu[259].

5.4. Stratégie zamerané na *spoluzodpovednosť*

Prvá stratégia: *Podporovať sociálnu spoluzodpovednosť a vytváranie sietí pomoci, zvyšujúcich citlivosť spoločnosti na všetkých úrovniach, miestnej, národnej i medzinárodnej, ohľadom potreby zmeny nespravodlivých podmienok, ktoré ovplyvňujú život chudobných.*

Toto musí byť presvedčenie vincentskej rodiny na celom svete: musíme sa venovať nielen potrebám jednotlivých chudobných, ale musíme sa starať aj o sociálne skupiny a snažiť sa pretvoriť nespravodlivé štruktúry, ktoré často skrývajú príčiny chudoby a ju udržujú a živia. Všetci, ktorí tvrdíme, že sa inšpirujeme duchom sv. Vincenta de Paul, musíme mať rovnako ako on charitatívne srdce a spoločenské povedomie. Rovnako ako v časoch sv. Vincenta musí mať skutočná kresťanská láska sociálny charakter a rozmer,

[258] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas*,146 – 147.
[259] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas*,147 – 148.

ktorý ju vedie k práci za spravodlivosť a k pôsobeniu na hospodárskych, politických a kultúrnych štruktúrach. Vincent intenzívne pracoval na tom, aby oživil pocit zodpovednosti u vládnucich a zámožných vrstiev svojej doby. Pracoval, a do veľkej miery sa mu podarilo dosiahnuť, aby si politici tej doby uvedomili svoju morálnu povinnosť starať sa o chudobných.

Aby sme mohli odpovedať na rôzne potreby chudobných, musíme spolupracovať s organizáciami, ktoré majú rovnaké ciele. Projekty budú mať väčší dosah, ak vytvoríme sieť s niektorými z mnohých skupín, ktoré sa usilujú o odstránenie chudoby, najmä s ďalšími vetvami veľkej vincentskej rodiny, ktorá je našou prirodzenou „sieťou“, pretože je oživovaná duchom samotných zakladateľov. Táto myšlienka je v nasledujúcej stratégii rozšírená a podrobnejšie sa ňou zaoberáme[260].

Druhá stratégia: *Budovať víziu zdieľanú s rôznymi skupinami, s ktorými môžeme spolupracovať: komunity chudobných, zainteresovaní jednotlivci, darcovia, cirkvi, vlády, súkromný sektor, odbory, médiá, medzinárodné organizácie, atď.*

Ak chceme dosiahnuť transformáciu sociálnych podmienok života chudobných, potrebujeme odvážne stratégie na dosiahnutie dôležitých sociálnych cieľov. Vincent de Paul mal víziu, ktorá mierila veľmi vysoko. Mal ju aj Frederik Ozanam. Obaja chceli rozšíriť pomoc na všetkých, ktorí to potrebujú, pokryť svet „sieťou charitatívnej lásky“. Touto víziou povzbudzovali mnoho ďalších ľudí, aby sa zaviazali k obnove a zlepšovaniu životných podmienok chudobných. Ak spolupracujeme s inými, našu kresťanskú a vincentskú víziu môžu prijať jednotlivci aj inštitúcie, a ovplyvniť ich činnosť. Základný model vincentínskej misie má charakter spolupráce, predpokladá tímovú prácu a združuje sa s inými hnutiami a inštitúciami, ktoré sa usilujú dosiahnuť ten istý cieľ, ktorým je záchrana a pomoc chudobným[261].

Tretia stratégia: *Usilovať sa o transformáciu nespravodlivých situácií a snažiť sa mať výrazný vplyv prostredníctvom politickej angažovanosti na verejné programy a na utváranie zákonov.*

Hriech kazí nielen jednotlivcov, ale aj spoločenské štruktúry, zákony, ekonomické politiky a mnoho ďalších vecí sociálneho charakteru, ako sú zvyky a kultúra. Frederik

---

[260] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a la corresponsabilidad,* In: Cf. R. Maloney, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* 189 – 190.

[261] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a la corresponsabilidad,* 190 – 192.

Ozanam vyzval členov Spolku sv. Vincenta de Paul, aby sa pripojili k chudobným v ich úsilí zmeniť nespravodlivé sociálne štruktúry. Mal jasný zámer, ktorý bol vyjadrený v jeho programe, teda bojovať za spoločnosť založenú na sociálnej spravodlivosti a spolupráci sociálnych vrstiev. On sám sa pri príležitosti predstavil ako kandidát na poslanca do Národného zhromaždenia. Pohnutý rovnakými ideálmi podpory sociálnej spravodlivosti založil periodikum *Nová éra*, ktorú prirodzene tie najkonzervatívnejšie kruhy, vrátane katolíkov, veľmi dobre neprijímali, pretože dôrazne bránila práva pracujúcich a chudobných[262].

Štvrtá stratégia: *Mať prorocký postoj: ohlasovať, odhaľovať a v spolupráci s ostatnými sa angažovať v činnostiach, ktoré vyvíjajú nátlak, aby sa dosiahla zmena.*

Byť prorokom, ohlasovať a odsudzovať nespravodlivosť je povinnosťou Kristových nasledovníkov. Ježiš Kristus, ktorý zhrnie poslanie, ktoré mu zveril Otec v evanjelizácii chudobných, oslobodzovaní zajatcov a utláčaných a navrátení zraku nevidiacim (cf. Lk 4,18) sa v evanjeliách opakovane objavuje vyzývajúc občianske a náboženské autority, aby mali súcit s chudobnými, uskutočňovali spravodlivosť a žili v pravde. Pri nasledovaní Krista si neustála snaha o vytvorenie spravodlivej spoločnosti vyžaduje solidaritu s chudobnými, ktorá predstavuje ústrednú vincentskú hodnotu[263].

III. 4. Iné dokumenty Vincentskej rodiny

1. Roky spolupráce VR

Vincentská rodina bola uznaná ako nezisková organizácia zo strany OSN 1. januára 1999 roku. 27. septembra 2001 sa rôzne vetvy zaangažovali do programu „*Globalizácia kresťanskej lásky, boj proti hladu*“, kedy sa na celom svete zorganizovalo viac ako 160 rôznych projektov. 27. septembra 2003 sa rôzne vetvy vincentskej rodiny pustili do politickej akcie nazvanej „*Kampaň proti malárii"*, aby jednotlivým vládam vincentská rodina ukázala na potrebu hľadať spôsoby boja proti malárii[264]. Od 27. septembra 2004 do 27. Septembra 2005 to bol rok mládeže vo vincentskej rodine a témou tohto roka: *„Deliť sa o charizmu so všetkými generáciami“ Modlitba – Formácia – Služba.* Išlo o to priblížiť charizmu sv. Vincenta mládeži a hlavne aby mali možnosť stretnúť sa s Kristom

[262] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a la corresponsabilidad,* 192 – 193.
[263] Cf. P. P. de Nava, *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a la corresponsabilidad,* 193 – 195.
[264] Cf. R. Maloney, CM, *Zgromadzenie Misji dziś*, „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2005, 54.

v službe chudobným[265]. P. Gregory navrhol, aby témou roka 2012 bola „*Spolupráca a Evanjelizácia*.[266]“ Témou jubilejného roka 400. výročia zrodu vincentínskej charizmy bolo podľa ohlásenia generálneho predstaveného P. Tomaža Mavriča „*Bol som pocestný a pritúlili ste ma*Táto téma bola aj reflexiou vincentskej rodiny na migračnú krízu, . [267] “ ktorá nadobudla globálne rozmery[268].

2. Príhovory generálnych predstavených a obežníky

Skôr ako odcitujem kľúčové myšlienky od generálnych predstavených vetiev vincentskej rodiny, obrátim sa k *Populorum progressio* sv. Pavla VI: „*Nik nesmie zostať ľahostajný voči osudu svojich bratov, čo sa ešte topia v biede, sú vydaní napospas nevedomosti a žijú v neistote. Ako Kristovo srdce, i srdce kresťana musí mať súcit s toľkou biedou: «Ľúto mi je zástupu*».[269]“

Programové dokumenty vetiev vincentskej rodiny ukazujú, ako je charizma živá, a Generálne zhromaždenia túto charizmu aktualizujú v šesťročných cykloch. Listy generálnych predstavených dovnútra vincentskej rodiny, zodpovedných za jednotlivé vetvy sú rukolapnejšie, reflektujú svetové i cirkevné dianie, vyjadrujú sekulárny charakter vincentínskej charizmy, že sú zaangažovaní do svetového diania, že vidia problémy, ktoré trápia ľudí, že hľadajú spôsoby, ako byť chudobným nablízku. Generálny predstavený Misijnej spoločnosti je zároveň generálnym predstaveným Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Dcéry kresťanskej lásky majú aj svoju generálnu predstavenú, ktorú si sestry volia na šesť rokov. V tejto časti čerpám z dvojmesačníka dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, v ktorej sú zachytené aj príhovory generálnych predstavených dvoch vetiev vincentskej rodiny. V ich spisoch nachádzame skutočný záujem o chudobných, o ich potreby, o pomenovanie zločineckých štruktúr, ktoré chudobných zbedačujú a ako sa o týchto chudobných starajú dcéry kresťanskej lásky, kňazi Misijnej spoločnosti i vincentínski laici. Budem čerpať zo zdrojov po roku 2005, keď sa téma systémovej zmeny začína objavovať v oficiálnych textoch.

V liste na advent 2011 roku P. Gregory Gay, CM napísal: „Ako generálny predstavený mám privilégium i zodpovednosť navštevovať svojich spolubratov

[265] Vincentská rodina, *Deň modlitby vincentskej rodiny*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2005, 61 – 62.
[266] G. Gay, CM, *List pre vincentskú rodinu,* „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2012, 197.
[267] T. Mavrič, CM, *400. výročie vincentskej charizmy, Jubilejný rok,* list vincentskej rodine, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2017, 11.
[268] Cf. B. Inarra SMNDA, *Mobilita vo svete,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2017, 94 – 95.
[269] PP 74.

lazaristov, dcéry kresťanskej lásky a členov medzinárodnej vincentskej rodiny, a tým šíriť charizmu svätého Vincenta. Takto môžem podoprieť a povzbudiť tých, ktorí sa zriekli istôt a stability tohto sveta, aby šli slúžiť chudobným až po hranice možností a krajných medzí.[270]“ Na svojich vizitačných cestách navštívil počas rokov svojej služby takmer všetky provincie Misijnej spoločnosti a chcel vidieť aj podstatné diela dcér kresťanskej lásky a vincentskej rodiny. Vždy ho zasiahla hlboká bieda, ktorá je ovocím nerovností príležitostí a nespravodlivostí.

P. Gregory v prednáške na tému sľubov v roku 2005 pre sestry charakterizoval svet, v ktorom sa pohybujeme, apoštolujeme, žijeme duchovný život ako svet egocentrický, teda mysliaci výlučne na seba. Potom je to svet materialistický, v ktorom je zásadnou otázkou mať či nemať. Ide o svet hedonistický, ktorého heslom je: ak sa vám iba to žiada, tak to urobte. Človek miluje veci a prehliada ľudí. A nakoniec je to svet, ktorý sa riadi zásadou: konám to, čo sa mi páči. Človek je sám sebe pánom, bohom[271]. Počas prednášky 1. januára 2007, ktorá potom vyšla aj vo forme listu generálny predstavený povedal, že „žijeme vo svete, v ktorom ozbrojené násilie nachádza tragickým spôsobom mnohé obete, hlavne medzi chudobnými. Len v práve skončenom roku 2006 2,5 milióna ľudí zomrelo na AIDS. Ľudia čakajú,(...) aby mohli zasiať kúkoľ rozdelenialiste na . V[272]“ veľký pôst využil obraz z Hirošimy, keď povedal: „Bol to pre mňa neľahký zážitok uvedomiť si deštruktívne možnosti ľudskej «tvorivosti», ktoré v krátkom čase zničili životy 200 000 ľudí. Ale ešte viac na mňa zapôsobilo namáhavé úsilie obyvateľov Hirošimy a ďalších ľudí vo svete o vytvorenie kultúry mieru. Súčasná situácia je ešte nestabilnejšia ako tá v roku 1945. Napätia medzi národmi sú silné a riziko ešte ničivejších vojen je celkom mysliteľné. Náš svet by mal viac ako kedykoľvek predtým podporovať kultúru mieru: prijať bratskejší a úctivejší prístup medzi jednotlivcami i národmi.[273]“ Situácia v Libanone je v roku 2007 kvôli palestínskym utečencom náročná a svetové spoločenstvo nič nerieši: „Veľmi ťažké chvíle prežívajú sestry v Libanone. Násilie v palestínskych utečeneckých táboroch predstavuje pre celú krajinu nebezpečenstvo destabilizácie. Pripomeňme si, že už v júli minulého roku sa naše sestry zmobilizovali,

[270] G. Gay, CM, *List na advent 2011 pre vincentskú rodinu,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2011, 503.
[271] Cf. G. Gay, CM, *Sľuby – dar, ako žiť idúc proti prúdu aktuálnej kultúry,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2005, 11 – 12.
[272] G. Gay, CM, *Budovať srdečné vzťahy,* „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2007, 2 – 5.
[273] G. Gay, CM, *Zriekať sa a nechať sa viesť Bohom,* konferencia, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2007, 17.

aby prijali tisíce utečencov utekajúcich z juhu krajiny zničenej vojnou.[274]“ Sestry sú veľmi dobre informované o dianí vo svete a nehovoria len o ťažkostiach, ktoré ich tam postretli, ale aj o kontexte, v akom sa tie ktoré udalosti stali.

Rok 2008 bol náročný z viacerých hľadísk. Prírodné katastrofy, ale skôr politické nezhody ovplyvňujú každodenný život ľudí v niekoľkých častiach Kolumbie; navyše rodinní príslušníci niekoľkých sestier sú v rukách FARC. (...) Vďaka Bohu, udalosti násilia, ktoré spôsobili zmätok v Keni, v Čade a Kamerune vyzerajú byť upokojujúce, ale cesta k zmiereniu je strmá. Na Blízkom východe pretrvávajú politické nepokoje, ktoré majú vážne ekonomické následky, ktoré postihujú najchudobnejších a ohrozujú budúcnosť kresťanov. K tomuto už príliš dlhému zoznamu pridám Alžírsko, kde je obmedzená sloboda konania kňazov, sestier i pastorov[275].

P. Gregory sa snažil mať prehľad o tom, čo sa deje vo svete a informoval o tom vincentskú rodinu: “Bolo oslobodených 167 detí, ktoré boli predané ako lacná pracovná sila do čínskych tovární. Žili skoro ako otroci a mesačne pracovali 300 hodín za pol dolára na hodinu. V Južnej Amerike tisícky migrantov utekajú pred rastúcim násilím. OSN spustila dramatickú výzvu do boja proti hladu. Asi 800 miliónov osôb trpí hladom kvôli stúpaniu cien. Jedna týraná žena bez trvalého pobytu, a pritom tehotná, žiada o pomoc, aby nestratila opateru nad svojimi piatimi deťmi. Je zúfalá a prosí o prácu a bývanie, aby mohla zostať pri svojich deťoch“[276].

Rok 2009 bol prvým rokom ekonomickej krízy, ktorá veľmi bolestne zasiahla chudobných. Vlády sa rozhodli zachraňovať bankový sektor, bohatí z toho vyšli ešte bohatší a chudobní ešte chudobnejší. Dnešnú dobu generálny predstavený prirovnal k vlaku, ktorý sa pohybuje stále rýchlejšie, jazdí okolo sveta, zbiera veľa ľudí, ale bohužiaľ nie je pre všetkých. Niektorí zostávajú stáť na peróne. „Súčasná kríza by mala povzbudiť kresťanov, aby sa viac odvolávali na kresťanské hodnoty, žili zdržanlivejšie a delili sa o svoje zisky. To sú dva kľúče k budovaniu sveta založeného na spravodlivosti a bratstve. Moje sestry, je pravda, že máme nastúpiť do tohto vlaku, nezabúdajme však na svoju batožinu: evanjeliové hodnoty, ktoré nám pripomína sociálna náuka Cirkvi, a záväzok Cirkvi podporovať dôstojnosť chudobných.[277]“ Aj v liste na pôst adresovanom celej vincentskej rodine sa dotkol témy svetovej ekonomickej krízy: „V súčasnej svetovej

[274] E. Franc, DKL, *List 15. júna 2007*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2007, 3.
[275] Cf. E. Franc, DKL, *List zo 14. marca 2008*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2008, 3 – 4.
[276] G. Gay, CM, *List vincentskej rodine 18.júla 2008*, „Ozveny Spoločnosti“, jún/júl 2008, 11.
[277] Cf. G. Gay, CM, *Konferencja z 1. Stycznia 2009*, „Echo Zgromadzenia“, styczień/luty 2009, 4.

finančnej kríze môže zvýraznený egoizmus – ktorý je z morálnej stránky skutočne i pôvodcom samotnej krízy – môže aj medzi tými najlepšími osobami dobrej vôle podnietiť výrazný postoj chrániť si to, čo mi patrí a obrať druhých o moju či našu štedrosť. Takto konáme osobne, ako rodina, združenie alebo spoločenstvo. Výsledkom je, že tým najviac trpia práve najchudobnejší z chudobných. Zakúšajú väčšiu opustenosť, keď sa druhí od nich vzďaľujú a ešte viac sa uzatvárajú do seba. (...) Niekedy nám dlho trvá pochopiť čomu nás chcel naučiť svätý Vincent, keď umiestnil chudobných pred nás. V tomto čase krízy sa nemáme uzavrieť do seba ani sa obrniť našimi vlastnými egoistickými postojmi, skôr naopak, konajme tak, aby toto pôstne obdobie bolo obdobím solidarity.[278]“

Generálna predstavená v liste k 2. februáru 2010, keď sa prihovára sestrám z titulu blížiacej sa renovácie sľubov, popísala situáciu vo svete takto: „my všetky sme, viac či menej vystavené vplyvu postmodernej civilizácie, roztrieštenej kultúry, ktorej charakteristickými črtami je aj snaha fixovať sa na prítomnosť, na materializmus, ktorý si zamieňa pôžitok s radosťou a na očarenie z pokroku sveta. Hospodárska a spoločenská kríza posledných mesiacov nám dáva možnosť smutne skonštatovať, že ovocím tohto systému je trpká príchuť beznádeje a núdze. (...) Svet, ktorý stráca smer, sa necháva unášať prúdom.[279]“ Generálny predstavený v roku 2010 v liste na advent vo svetle udalostí zemetrasenia a šírenia cholery na Haiti, zmiznutia tisícov ľudí v Pakistane kvôli tajfúnom a tiež ľudských obetí, ktorí nezmyselne zomreli v drogových konfliktoch medzi Mexikom a USA napísal: „Ako príslušníci vincentskej rodiny sme v tomto adventnom období povolaní byť blízko tým, ktorých voláme svojim i pánmi a učiteľmi a ktorí žijú v situáciách tmy a v tôni zúfalstva a byť pre nich nástrojmi nádeje a života. (...) Sme povolaní byť staviteľmi, budovateľmi solidarity, ktorej základom je láska, a nie budovateľmi múrov, ktoré rozdeľujú ľudstvo“[280].

V liste na pôst v roku 2011, keď v arabskom svete prebiehala „moslimská jar“, reflektuje generálny predstavený P. Gregory tieto udalosti a vyzýva, aby sme „sústredili svoju pozornosť na chudobných, ktorí sa nachádzajú v zúfalých situáciách, na obete násilia masových demonštrácií. Nedávno sme boli toho svedkami v krajinách severnej Afriky: Tunisku, Alžírsku, Líbyi a Egypte. (...) Chudobní kričia, aby bolo počuť, čo potrebujú. Voči hluchote tých, ktorí by sa mali starať o spoločné dobro, už viac nie je

[278] G. Gay, CM, *Obežník generálneho predstaveného na Veľký Pôst 2009,* „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2009, 21.
[279] E. Franc, DKL, *List k 2. februáru 2010*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2010, 14.
[280] G. Gay, CM, *List na advent 2010 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2010, 389.

možné zadržať utrpenia a sklamanie, ku ktorým sa pridáva aj hnev. Boh hovorí cez «toto nepotlačiteľné volanie chudobných»“[281]. V tom istom liste pokračuje o dôležitosti vzdelania a že nevzdelanosť a nevedomosť sú príčinou fundamentalistických postojov, „pri ktorých ide mnohokrát o vyhľadávanie vlastných záujmov než o spoločné dobro všetkých. Voči tejto nevedomosti môže kresťanstvo ponúknuť isté riešenie: výchovu.[282]“ Jeden mohamedán povedal, že „tam, kde kresťania poskytli dobrú ľudskú výchovu a vzdelávanie na hodnotách, existujú omnoho lepšie vzťahy medzi národmi, či už mohamedánskymi alebo kresťanskými. Výchova je kľúčom.[283]“ „Za posledný rok prakticky všetky kontinenty zakúsili určité rany, či už prírodné katastrofy, silné politické otrasy alebo vážne ekonomické problémy, niekedy všetky tri naraz. (...) Pre zjavnú nespravodlivosť dnešného sveta sú ich hlavnými obeťami vždy chudobní, ktorým slúžime.[284]“

Pri ohlasovaní témy na rok 2012, ktorou bola „*Spolupráca a evanjelizácia*“, generálny predstavený na situáciu vo svete, povedal, že žijeme uprostred sveta, „ktorý sa deň čo deň vzďaľuje od konceptu správnej rodiny a dáva prednosť životnému štýlu, ktorý sa vyznačuje individualizmom, konkurenciou a sebectvom, čiže je neľudský, pretože ľudská bytosť vo svojej najhlbšej podstate bez toho Druhého nemá zmysel. V snahe dať dnešnému svetu odpoveď, ponúkame riešenie. Nie iba preto, že svojím spôsobom života sa usilujeme premieňať tento svet, aby sa stal radostnou zvesťou pre človeka, čo sa uskutočňuje hlásaním radostnej zvesti chudobným, ale aj preto, že môžeme a chceme ponúknuť svetu určitý model práve naším spôsobom tímovej práce.[285]“

Generálna ekonómka dcér kresťanskej lásky v prednáške s názvom „Spoluzodpovedné za majetok chudobných“ veľmi trefne diagnostikovala dnešnú dobu a krízy, ktoré ľudstvom zmietajú. Citujem doslovne: „Mnohé krízy otriasajú naším svetom a v prvom rade sa dotýkajú najchudobnejších. Kríza finančného systému v roku 2008 mala bolestné dôsledky na celý svet. «Veľkí» tohto sveta ešte stále čelia obrovským úlohám: úprava finančných trhov, kolosálne dlhy štátov, vzrastajúca chudoba národov, sociálne hnutia spôsobené nespravodlivosťou, nezamestnanosťou a vylúčením, atď. Nefungovanie prevládajúceho vzoru ekonomického rastu, ktorý sa usiluje o zisk za každú

[281] G. Gay, CM, *List na pôst 2011 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2011, 79.
[282] G. Gay, CM, *List na pôst 2011 pre vincentskú rodinu*, 79.
[283] G. Gay, CM, *List na pôst 2011 pre vincentskú rodinu*, 80.
[284] E. Franc, DKL, *List z 1. januára 2012*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2012, 3.
[285] G. Gay, CM, *List z 2. júna 2012 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2012, 197 – 198.

cenu, počas týchto posledných dvadsiatich rokov znásobil nerovnosti v rámci spoločnosti a medzi krajinami, hoci globálne nastal nárast bohatstva v našom svete! Svetová vláda nerešpektuje spoločný majetok, príliš mnoho skorumpovaných politických režimov spôsobuje nešťastie ich vlastných národov. Obchodovanie s drogami a zbraňami udržiava vojny, mocné ekonomické siete obchodu s ľuďmi a pod. Ekologická kríza sa prejavuje toľkými katastrofami, ktoré nazývajú «prírodnými», ale ktoré v skutočnosti a vo väčšine sú výsledkom neusporiadanej ľudskej činnosti a nezodpovedného správania, ako napr. veľkoplošné výruby lesov, prehnaná ťažba prírodných zdrojov, priemyselné znečisťovanie, vyvážanie toxických odpadov a ďalšie.[286]“

Generálny predstavený v liste na pôst 2012 v časti pomenovanej Čas na konanie pripomenul línie činnosti prijaté na Generálnom zhromaždení Misijnej spoločnosti, ktoré sa môžu praktizovať vo všetkých vetvách vincentskej rodiny: „Uprednostňovať činnosti, ktoré podporujú systémové zmeny v spoločnosti, rozvíjať miestnu samosprávu, formovať skupiny vzájomnej pomoci a miestnych mikrokreditových programov; poskytnúť právnu oporu pri obrane chudobných a usilovať o väčšiu spravodlivosť; vytvárať programy, ktoré zabraňujú obchodovaniu s ľuďmi a ktoré zaistia celkový rozvoj života, všeobecný prístup k sociálnej pomoci, ochranu prostredia, hodnosť žien a detí, práva migrantov a účasť na živote civilnej spoločnosti. (...) Systémová zmena je pre vincentskú rodinu dôležitým cieľom.[287]“

Generálna predstavená, sestra Evelyne Franc, DKL v roku 2013 popísala dnešnú ľudskú spoločnosť „akoby sa plne oddávala, ba až lipla na mediálnej kultúre, ktorá propaguje kult obrazu a úspechu, uprednostňuje povrchné a ohurujúce správy či zábavné programy, dokonca ľahko zosmiešňuje «pocity láskavosti».“ V tom istom liste poukazuje na to, že aj sestrám hrozí „nebezpečenstvo, že sa necháme ovplyvniť týmto vnucujúcim sa mediálnym prostredím. Pokora a jednoduchosť sú však predsa len prameňom mnohých túžob, ktoré vyjadrujú naši súčasníci citliví na hodnoty, akými sú napríklad nezištnosť, dôvera, zodpovednosť, solidárnosť, spravodlivosť či pokoj“[288]. Na tie isté čnosti zameria svoju pozornosť v roku viery aj generál P. Gregory: „V súčasnom svete veľmi potrebujeme nádej a obnovu. Keď žijeme podľa vincentskej charizmy, trápia nás skutočnosti akými sú vojna, násilie, chudoba, hlad a nespravodlivosť. To však nie sú

[286] P. Humbel, DKL, *Spoluzodpovedné za majetok chudobných,* „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2012, 330.
[287] G. Gay, CM, *List na pôst 2012*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2012, 96.
[288] E. Franc, DKL, *List k 2. februáru 2013*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2013, 23.

«problémy na riešenie», ale je to brána, ktorou máme vchádzať na prejavenie solidarity členom ľudskej rodiny. (...) Pri nasledovaní Krista a v službe solidárnosti s chudobnými kládol sv. Vincent dôraz na čnosť jednoduchosti a pokory. Ani o niekoľko storočí neskôr nestratili tieto čnosti na svojej aktuálnosti! Vďaka jednoduchosti rozprávame bez okolkov a úprimne povieme, čo si myslíme, a zmýšľame tak, ako hovoríme. Pokora nám pomáha zostať pevne zakotvenými v Božej láske a nedovolí, aby nám osobné predsudky bránili slúžiť Ježišovi.[289]“

P. Gregory Gay, ktorý bol dlhoročným misionárom v Paname mnohé listy vincentskej rodiny urobil čitateľnými a akceptovateľnými vďaka kazateľskému talentu. Rok 2016 sa niesol v znamení politickej krízy, chudoby a astronomickej devalvácie meny vo Venezuele, kde projekt raja na zemi v podaní Huga Chaveza a Nicolasa Madura nevyšiel. Generálny predstavený sa prihovoril takto: „Počas jednej návštevy vo Venezuele som sa stretol s členmi rôznych vetiev vincentskej rodiny. Hovorili mi o sociálnej a ekonomickej kríze, ktorá doľahla na krajinu a o jej dopade na každodenný život. Ľudia musia čakať v dlhých radoch, aby si mohli kúpiť základné potraviny ako sú chlieb, mlieko, ryža, fazuľa, atď. Ľudia musia čakať v dlhých radoch, aby si kúpili mydlo, zubnú pastu a iné potrebné veci. Ľudia musia čakať v dlhých radoch, aby dostali lieky a zdravotnícky materiál, musia čakať v dlhých radoch na autobusových staniciach kvôli obmedzenej premávke, lebo chýbajú náhradné diely a nové pneumatiky pre vozidlá verejnej dopravy. Ľudia musia čakať v dlhých radoch, aby dostali cestovné víza a na letiskách budú musieť čakať ešte oveľa dlhšie a v oveľa väčších radoch. Čakať hodiny a nemať istotu, či dostanú to, čo potrebujú a k tomu ešte bez akejkoľvek záruky, že im nepovedia tie obávané slová: už niet chleba (alebo niečo iné, čo chceli kúpiť). To znamená, že budú musieť čakať do ďalšieho týždňa, lebo stáť v „dlhom rade“ môžu iba v prípade, že sa ich posledné číslo v občianskom preukaze zhoduje s označeným dňom v týždni. Ľudia však rozprávajú aj o pozitívnych stránkach tejto krízy a podčiarkujú fakt, že sa posilnili zväzky solidarity. Jeden z našich spolubratov sa vyjadril, že súčasná situácia im pomohla prijať jednoduchší spôsob života a priblížila ich komunitu k realite chudobných. Túto sociálnu, ekonomickú a politickú situáciu s jej negatívnymi i pozitívnymi aspektmi môžeme považovať za prechod od kríža (krízy) k vzkrieseniu (solidarite a väčšiemu stotožneniu sa so situáciou tých, ktorí sú chudobní)“[290].

[289] G. Gay, CM, *List vincentskej rodine na Advent 2013,* „Vincentiana“, 2013, Nr. 57/4, 356 – 358.
[290] G. Gay, CM, *List vincentskej rodine na Pôst 2016,* „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/1, 39 – 40.

Rok 2017 bol významným medzníkom v novodobej histórii Misijnej spoločnosti i vincentskej rodiny. Celý rok sa niesol v duchu osláv štvorstého výročia zrodu charizmy. V dňoch 12-15. októbra 2017 sa konalo sympózium, na ktorom sa vincentskej rodine prihovoril aj Svätý Otec František: „Láska je dynamická, vychádza zo seba. Ten, kto miluje, nesedí v kresle hľadiac dookola v čakaní na príchod lepšieho sveta, ale s nadšením a jednoduchosťou vstáva a ide.[291]“ Počas osláv bolo možné si uvedomiť bohatstvo a potenciál vincentskej rodiny. Pri tejto príležitosti sa začal projekt „Aliancia s ľuďmi bez domova“. Táto iniciatíva bola predstavená aj na pôde Európskeho parlamentu 29. júna 2017 a zverejnená na sympóziu vincentskej rodiny 14. októbra 2017[292].

Generálna predstavená Sr. Kathleen Appler, DKL v liste sestrám pri príležitosti sviatku Panny Márie zázračnej medaily spomenula na sestry, ktoré žijú na rôznych kontinentoch v rôznych ťažkostiach: „Mnohé z vás prechádzali ťažkými skúškami a v posledných mesiacoch museli čeliť mnohým výzvam v dôsledku rozličných prírodných katastrof. (...) Rovnako odvážne ste odolávali obavám z dôvodu nestabilnej politickej situácie, ktorá priamo ohrozuje bezpečnosť sestier i ľudí, ktorým slúžia. Neistota a nerešpektovanie ľudských práv čoraz viac zasahujú chudobných.[293]“ V tom istom liste na konci požiadala sestry vrúcne sa modliť na úmysly pápeža Františka: „V súčasnej dobe univerzálna Cirkev nesmierne trpí a pápež sa odvážne pokúša bojovať s problémami, ktoré sú príčinou toľkých bolestí a trápení.[294]“ Počas formačného zasadania sestier generálna predstavená predstavila situáciu Cirkvi a Spoločnosti takto: „Ak chceme dobre slúžiť chudobným, musíme brať do úvahy kontext, v ktorom žijeme v súčasnosti. (...) Hoci Cirkev veľa utrpela kvôli pohoršeniu zneužívania, jej verejný obraz je posilnený autoritou, ktorú vykonáva ako službu a svedectvo života pápež František. Náš Svätý Otec je mužom slova a jeho hodnoty sú v dokonalom súlade s vincentskou charizmou“. V tej istej analýze sa venuje aj politickému ovzdušiu, ktoré má podľa správ od sestier z provincií „negatívny dopad na chudobných. Mnohí vodcovia vyhľadávajú vlastnú moc a vlastnú prestíž, pokrok a pokúšajú sa nanútiť konštitučné úpravy, ktoré zaručujú ich udržanie pri moci v pozícii autority. Nanešťastie výsledkom je buď zanedbávanie alebo ľahostajnosť k chudobným a zraniteľným, ako aj veľká neistota.

[291] Pápež František, *Posolstvo Pápeža Františka počas audiencie, ktorú udelil vincentskej rodine*, Námestie sv. Petra v Ríme, 14.10.2017, „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2017, 281.
[292] T. Mavrič, CM, *Misionársky elán, misie Ad gentes*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2018, 223.
[293] K. Appler, DKL, *List k 27. novembru 2018*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2018, 347.
[294] K. Appler, DKL, *List k 27. novembru 2018*, 349.

Ukazuje sa, že rozhodnutia často skôr podporujú izoláciu, separáciu a individualizmus, ako jednotu a tímovú prácu“. A treťou oblasťou je situácia chudobných: „Láme mi srdce konštatovanie, že kvalita života osôb žijúcich v chudobe sa skôr zhoršuje ako zlepšuje. (...) K rozpadu spoločnosti prispieva aj rozpad rodiny, zvýšená migrácia, návyková a manipulatívna povaha masmédií, ako aj obmedzenie ľudských kontaktov a pracovných príležitostí kvôli technológiám a automatizácii“[295].

Generálny predstavený P. Tomaž Mavrič, CM bol pozvaný, aby na stretnutí pre dcéry kresťanskej lásky hovoril na tému: *Naliehavé výzvy pre dcéry kresťanskej lásky a ich vernosť charizme v dnešnej dobe*. Zhostil sa tejto úlohy a hneď v prvom bode povedal, že „vincentská charizma nás núti obhajovať ľudské práva všetkých ľudí, najmä tých najopustenejších a podporovať ich integrálny rozvojzávere prednášky . V[296]“ spomenul tému, ktorá hýbe činnosťou vincentskej rodiny, a teda systémovej zmene: „Domnievam sa, že jediný spôsob, ako skutočne pomôcť chudobným, je pracovať na odstránení príčin ich chudoby a pomôcť im, aby si doslova pomohli sami, aby sa postavili na vlastné nohy.[297]“

Generálna asistentka sestra Françoise Petit DKL prevzala vedenie Spoločnosti po smrti generálnej predstavenej Kathleen Appler, DKL a situáciu zhodnotila takto: „Celková situácia vo svete nás skutočne oslabuje a môže destabilizovať. Opatrenia prijaté takmer na celom svete sťažujú každodenný život rodinám, osamelým osobám, ľuďom bez domova a i spoločenstvám. Sme solidárne so svetom a máme zodpovednosť voči blížnym v našom okolí. Berme vážne všetky pokyny, ktoré sme dostali, aby toto obdobie čo najskôr pominulo.[298]“ V liste z 9.mája 2020 jasne popísala, čo sa deje vo svete: „Svet je už niekoľko týždňov v stave ochromenia pre pandémiu, ktorú nikto nečakal. Globalizácia sa ešte nikdy neprejavila takým konkrétnym a výrazným spôsobom. Ľudstvo si myslelo, že je všemocné – tak ohľadom vedomostí ako aj možností činnosti. Zrazu však vyšla na svetlo jeho krehkosť.[299]“ Sestry vizitátorky aj komunity informovali materský dom o situácii v jednotlivých provinciách a zdieľali, „aký to má bezprostredný

[295] K. Appler, DKL, *Spoločnosť v súčasnosti,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2020, 88 – 90.
[296] T. Mavrič, CM, *Naliehavé výzvy aby sme v súčasnosti mohli zostať verné charizme*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2020, 209.
[297] T. Mavrič, CM, *Naliehavé výzvy aby sme v súčasnosti mohli zostať verné charizme*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2020, 215.
[298] F. Petit, DKL, *List generálnej asistentky z 23. marca 2020*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2020, 71 – 72.
[299] F. Petit, DKL, *List generálnej predstavenej z 9. mája 2020,* „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2020, 130 – 131.

dopad na ľudí vo veľkej núdzi, ale aj na stredné vrstvy kvôli zhoršujúcej sa nezamestnanosti. Na všetkých kontinentoch sa začína objavovať hlad, so skutočným rizikom hladomoru. Úzkosť a násilie sa znásobujú u najzraniteľnejších osôb a v rodinách s najväčšími ťažkosťami. Migranti a ľudia bez dokladov zisťujú, že ich situácia sa stáva čím ďalej tým viac neľudskou (...) V prípade núdze sa dcéry kresťanskej lásky všade mobilizujú“[300]. V liste z 1. júla 2020 popisuje generálna predstavená a informuje ostatné sestry, ako sa šíri nákaza COVIDu, ale tiež ako sa sestry mobilizujú v službe[301].

Záver 3. kapitoly

Od smrti sv. Vincenta sa svet neskutočne zmenil, zmenili sa okolnosti pôsobenia, a nielen činnosť, ale aj dokumenty jednotlivých vetiev vincentskej rodiny ukazujú, že vincentínska charizma je živá, aktuálna, a preto sa duchovná rodina sv. Vincenta modlí o nové povolania, hľadá nové spôsoby práce a techniky pre tých najpotrebnejších.

Rok 1984 bol kľúčový, keď Apoštolský stolec vo svetle Kódexu kanonického práva schválil Konštitúcie Misijnej spoločnosti a tiež Konštitúcie Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Tým sa dalo znamenie celej Cirkvi, že vincentínska charizma má svoje miesto v bohatom vejári chariziem v Cirkvi.

Vincentská rodina realizuje svoje dielo priamo v teréne asistenčnou službou, ale práve konceptom systémovej zmeny dáva odpoveď na požiadavku dopadu služby z dlhodobého hľadiska. Preto vznikla aj Komisia na propagáciu systémových zmien. Sv. Vincent obdivoval na Ježišovi to, že tridsať rokov žil skrytým životom v Nazarete a len tri roky verejne pôsobil. Keď sv. Vincent odovzdával Všeobecné pravidlá svojim spolubratom, tak im povedal, že dostávajú do rúk knihu, ktorá zhrňuje to, čo Misijná spoločnosť žila. Zásady, ktoré ponúka Komisia pre šírenie systémovej zmeny zozbierala skúsenosti a poznatky z činnosti a úspešných diel a dala tomu intelektuálny rámec pri využití poznatkov a zásad Sociálnej náuky Cirkvi.

Vincentská rodina, ktorá združuje milióny ľudí dobrej vôle oslovených charizmou sv. Vincenta nielen priamo slúži konkrétnym potrebným, ale realizuje charizmu systematickým spôsobom v organizácii sekretariátov, archívov, dátových bánk, dokumentov. Tiež hľadá nové formy pomoci chudobným, akými sú prítomnosť

[300] F. Petit, DKL, *List generálnej predstavenej z 9. mája 2020*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2020, 132.
[301] Cf. F. Petit, DKL, *List generálnej predstavenej z 1. júla 2020*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2020, 135 – 139.

zástupcov jednotlivých vetiev pri nadnárodných a medzinárodných inštitúciách ako je OSN, UNESCO, FAO, EU, pápežská rada Cor Unum; v komunikačných prostriedkoch na všetkých úrovniach, atď.

Toto všetko sú snahy, aby sa zmiernil dosah chudoby a pomohlo sa chudobným dostať sa zo začarovaného kruhu chudoby. Je nutné im byť nablízku, zdieľať s nimi ich životné podmienky, stretnúť sa s konkrétnymi osobami, aby sa im neponúkali riešenia na problémy, ktoré chudobní nemajú a neodpovedali na otázky, ktoré chudobní nepoložili. Treba solidárne stáť po boku tých, ktorí sú vykorisťovaní, ožobračovaní, marginalizovaní. K tomu je potrebná aj formácia, lebo je znakom úcty a kompetentnosti ísť slúžiť chudobným pripravení. To je téma, ktorej je venovaná celá štvrtá kapitola.

Od śmierci św. Wincentego świat zmienił się niewiarygodnie, zmieniły się okoliczności posługi, a nie tylko działalność, ale także dokumenty różnych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej pokazują, że charyzmat wincentyński jest żywy, aktualny i dlatego Rodzina Duchowa św. Wincentego modli się o nowe powołania, poszukuje nowych sposobów i narzędzi pracy dla najbardziej potrzebujących.

Rok 1984 był przełomowy, kiedy to Stolica Apostolska w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego zatwierdziła Konstytucje Zgromadzenia Misji, oraz Konstytucje Zgromadzenia sióstr miłosierdzia. Dało to znak całemu Kościołowi, że charyzmat wincentyński ma swoje miejsce w bogatym wachlarzu charyzmatów w Kościele.

Rodzina Wincentyńska prowadzi swoją działalność bezpośrednio w terenie, wspomagając duszpasterstwo, ale to właśnie poprzez koncepcję zmian systemowych daje odpowiedź na zapotrzebowanie na oddziaływanie duszpasterstwa w dłuższej perspektywie czasowej. Dlatego właśnie powstała Komisja ds. Wspierania Zmian Systemowych. Wincenty podziwiał w Jezusie to, że przez trzydzieści lat prowadził życie ukryte w Nazarecie i tylko trzy lata pełnił publiczną posługę. Kiedy św. Wincenty przekazał Reguły Generalne swoim współbraciom, powiedział im, że dostają do rąk książkę, która podsumowuje to, czym żyło Zhromadzenie Misji. Zasady zaproponowane przez Komisję do propagowania zmian Systemowych zebrały doświadczenia i spostrzeżenia z pracy i dzieł, które odniosły sukces, i nadały im ramy intelektualne, wykorzystując spostrzeżenia i zasady doktryny społecznej Kościoła.

Rodzina Wincentyńska, która skupia miliony ludzi dobrej woli, do których dotarł charyzmat św. Wincentego, nie tylko bezpośrednio służy konkretnym potrzebującym, ale

realizuje charyzmat w sposób systematyczny poprzez organizację sekretariatów, archiwów, banków danych i dokumentów. Poszukuje także nowych form pomocy ubogim, takich jak obecność przedstawicieli różnych gałęzi w instytucjach ponadnarodowych i międzynarodowych, takich jak ONZ, UNESCO, FAO, UE, Papieska Rada Cor Unum; w środkach komunikacji na wszystkich poziomach, itd.

Wszystkie te działania mają na celu złagodzenie skutków ubóstwa i pomoc ubogim w przerwaniu błędnego koła ubóstwa. Trzeba być blisko nich, dzielić z nimi ich warunki życia, spotykać się z konkretnymi osobami, a nie proponować rozwiązania problemów, których ubodzy nie mają i nie odpowiadać na pytania, których ubodzy nie zadali. Istnieje potrzeba solidarności z tymi, którzy są wyzyskiwani, zubożali i zepchnięci na margines. Do tego potrzebna jest również formacja, ponieważ jest to oznaka szacunku i kompetencji, aby iść gotowym do służby ubogim. Jest to temat, któremu poświęcony jest cały czwarty rozdział.

IV. KAPITOLA: PASTORAČNÉ POSTULÁTY VINCENTSKEJ RODINY V DOBE SYSTÉMOVÝCH ZMIEN

Druhý vatikánsky koncil vyzval, aby sa duchovné rodiny vrátili ku koreňom svojej existencie a boli pozorné na znamenia čias. Jedným zo znamení čias je aj nutnosť angažovať laikov do misie a poslania Cirkvi. Vincent de Paul dal laikom účasť na poslaní Cirkvi. Prvým dielom, ktoré založil, bolo dielo charitatívnych bratstiev. Zhromaždil laikov, aby sa chudobným slúžilo.

Vincentská rodina je dedičom vincentínskej spirituality, ktorej základným zdrojom je skúsenosť sv. Vincenta s Kristom a s chudobnými. V srdci tejto skúsenosti možno objaviť dvojitú črtu, ktorú sv. Vincent odkryl: na jednej strane to bola náboženská nevedomosť a materiálna chudoba obyvateľov krajiny, a na druhej strane Božie volanie nasledovať Krista, Evanjelizátora chudobných. Vincentská rodina v tvorivej vernosti charizme nachádza neustálu inšpiráciu u sv. Vincenta a zároveň hľadá aktuálne a nové vyjadrenia tejto charizmy v stále sa meniacom svete.

V tejto aktualizácii musí mať centrálne miesto Kristus Evanjelizátor a Služobník chudobných. Len on môže byť zdrojom nového zanietenia pre spoluprácu v diele novej evanjelizácie, ku ktorej Cirkev neustále vyzýva. Bez toho nemožno hovoriť o nových metódach a nových vyjadreniach charizmy.

Oficiálne programové dokumenty vetiev vincentskej rodiny ako aj obežníky a listy generálnych predstavených ukázali reflektovanie výzvy Koncilu stále skúmať a pomenovávať znamenia čias. Dobrá analýza situácie, v akej sa nachádza spoločnosť vedie k dobrej príprave a formácii, aby bola služba chudobným čo najkompetentnejšia.

Sobór Watykański II wezwał rodziny duchowe do powrotu do korzeni swego istnienia i do dostrzegania znaków czasu. Jednym ze znaków czasu jest potrzeba zaangażowania świeckich w misję i posłannictwo Kościoła. Wincenty a Paulo dał świeckim udział w misji Kościoła. Pierwszym dziełem, które założył, były bractwa charytatywne. Zgromadził świeckich, aby służyli ubogim.

Rodzina Wincentyńska jest spadkobiercą duchowości wincentyńskiej, której podstawowym źródłem jest doświadczenie Chrystusa i ubogich. W sercu tego doświadczenia można odkryć podwójną cechę, którą odkrył św. Wincenty: z jednej strony była to niewiedza religijna i ubóstwo materialne mieszkańców kraju, a z drugiej strony wezwanie

Boga do naśladowania Chrystusa, Ewangelizatora ubogich. W swojej twórczej wierności charyzmatowi, Rodzina Wincentyńska znajduje stałą inspirację w św. Wincentym, jednocześnie poszukując aktualnych i nowych wyrazów tego charyzmatu w ciągle zmieniającym się świecie.

W tej aktualizacji centralne miejsce musi zajmować Chrystus Ewangelizator i Sługa Ubogich. Tylko on może być źródłem nowego entuzjazmu dla współpracy w dziele nowej ewangelizacji, do której Kościół nieustannie wzywa. Bez tego nie może być mowy o nowych metodach i nowych wyrazach charyzmatu.

W oficjalnych dokumentach programowych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej, jak również w okólnikach i listach Przełożonych Generalnych widać odbicie wezwania Rady do ciągłego analizowania i nazywania znaków czasu. Dobra analiza sytuacji, w jakiej znajduje się społeczeństwo, prowadzi do dobrego przygotowania i formacji, aby służba ubogim była jak najbardziej kompetentna i skuteczna.

Úvod k 4. kapitole

P. Jean Landousies, CM povedal, že „kompetentnosť v službe je formou úcty k chudobným.[1]“ A P. John Prager, CM v prednáške o laickej službe naznačil, že „nedostatok formácie je jednou z najväčších prekážok účasti laikov na službe. Ak nám skutočne ide o dosiahnutie skutočnej spolupráce vo vincentskej rodine, musíme zabezpečiť solídnejšiu formáciu.[2]“ Spolubratia na Generálnom zhromaždení v roku 1998 poukázali na potrebu formácie vincentskej rodiny tým, že sa „vytvorí formačný tím pozostávajúci z členov Misijnej spoločnosti a členov vetiev vincentskej rodiny, ktorí načrtnú prvky spoločného programu formácie a bude dbať na organizovanie stretnutí s cieľom prehĺbenia sa vo vincentínskej spiritualite a posilnenia zmyslu prináležitosti k vincentskej rodine.[3]“

Dobrá formácia je prioritou, lebo vďaka nej vincentská rodina pripravuje svojich členov na konkrétnu službu a vedie jednotlivcov k budovaniu povedomia prináležitosti k veľkej duchovnej rodine, ktorej sila je v duchu spolupráce s tými, s ktorými zdieľajú charizmu i cieľ, čím je dobre, kvalitne a kompetentne poslúžiť chudobným.

IV. 1. Evolúcia duchovnej formácie

Vincentská rodina patrí do veľkej rodiny Cirkvi, ktorá sa chápe ako Boží ľud, teda ako spoločenstvo, v ktorom treba situovať povolanie a poslanie laikov. V Novom zákone sa nachádzajú rôzne obrazy Cirkvi, spomenieme len dva z nich: jeden je zameraný na budovanie spoločenstva, teda ad intra, a druhý ad extra, teda model s misionárskou dynamikou. Tieto dva obrazy sa nevylučujú, ale navzájom dopĺňajú. Pre Vincenta v posttridentskej Cirkvi bola podstatnou otázkou, ako evanjelizovať chudobných a preto angažoval laikov. Jeho ekleziológia bola misionárska[4]. Podľa *Lumen Gentium* sa laici nechápu vo vzťahu k hierarchii, kňazom alebo rehoľníkom, ale vo vzťahu ku Kristovi. „*Krstom boli včlenení v Krista, boli ustanovení za Boží ľud, svojím spôsobom dostali účasť na Kristovom kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade a primerane svojmu stavu vykonávajú poslanie celého kresťanského ľudu v Cirkvi a vo svete*“[5]. Teda na základe

[1] J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 316.
[2] J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 324.
[3] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 3, C, c, „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, 177.
[4] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 319.
[5] LG 31.

krstu sú uspôsobení mať účasť na živote a poslaní Cirkvi. Laik sa nedefinuje výlučne svojou prítomnosťou vo svete, svojim svetským charakterom, záväzkom voči svetu, ale je tiež zodpovedný za život Cirkvi a má účasť na jej poslaní[6].

P. Robert Maloney, CM ako generálny predstavený začal s myšlienkou, ako to bolo spomenuté, vybudovania vincentskej rodiny. V roku 1999 predstavil svoje očakávania pre Misijnú spoločnosť na ďalších šesť rokov. Povedal, že iba Boh pozná budúcnosť a často nám zjavuje neočakávané veci. „Pred šiestimi rokmi som len spomenul vincentskú rodinu a teraz má v našich mysliach dôležité miesto.[7]“ A v tom istom dokumente predstavil očakávania vychádzajúce z uzáverov generálneho zhromaždenia Misijnej spoločnosti z roku 1998: „Dúfam, že môžeme byť spolu s členmi vincentskej rodiny z celého sveta jednotnou silou, armádou (nazvime to tak) pre evanjelizáciu a integrálny ľudský rozvoj chudobných“[8]. Okrem požiadavky spolupráce na miestnej i nadnárodnej úrovni, komunikácie, zdieľania publikovaných zdrojov členovia vincentskej rodiny požiadali Misijnú spoločnosť o „vzájomnú pomoc vo formácii. Členovia našej rodiny túžia po prehĺbení znalostí zo spirituality. Chcú ešte lepšie poznať sv. Vincenta a jeho víziu Krista a sveta. Veria, že to je jedna z veľkých potrieb našej rodiny, a uznávajú, že si môžeme navzájom pomôcť pri uspokojovaní tejto potreby“[9].

Aj samotné Štatúty Misijnej spoločnosti v bode 7 pamätajú na povinnosť členov Misijnej spoločnosti poskytnúť vincentínskym laikom formáciu. V §2 tohto bodu sa hovorí o tom, že „všetci spolubratia musia byť pripravení príslušným spôsobom poskytnúť túto službu rôznym vetvám vincentskej rodiny a sami majú byť pre túto službu k dispozícii, keď sa to od nich bude žiadať; navyše v každej provincii sa na túto službu budú špecializovať niektorí spolubratia“[10].

Kňazi Misijnej spoločnosti si na 39. generálnom zhromaždení uvedomili, že spolu s Misijnou spoločnosťou „pracuje v Cirkvi, ktorá je Božou rodinou, mnoho ďalších ľudí a skupín, zapálených rovnakým nadšením a rovnakou horlivosťou, ktorá nás oživuje. Rovnako ako v Cirkvi, aj vo vincentskej rodine sme v duchu spoločenstva a účasti

[6] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 307 – 309.
[7] R. Maloney, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/2, 98.
[8] R. Maloney, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, 98.
[9] R. Maloney, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, 99.
[10] ŠCM, b. 7,§2.

presvedčení o nezastupiteľnej úlohe laikov v procese evanjelizácie“[11]. V poznámke pod čiarou je zmienka o tom, že sa otvorila cesta novej ekleziológii: laik prešiel z pasivity k zodpovednosti[12]. Na 40. generálnom zhromaždení sa členovia Misijnej spoločnosti zaviazali, že budú „vytvárať a napomáhať skupiny vincentskej rodiny v našich dielach a ponúknu im solídnu vincentínsku formáciu“[13]. Na tom istom zhromaždení sa zaviazali, že budú „pracovať na evanjelizácii chudobných spolu s členmi vincentskej rodiny a inými cirkevnými skupinami a (...) tiež spolupracovať so spoločenskými organizáciami na obranu a podporu chudobných“[14]. Rok 2010 sa niesol v duchu reflexie a hľadania kreatívnych ciest v tvorivej vernosti pre misiu, čo sa prejavilo aj v spolupráci s vincentskou rodinou na poli formácie: „Zintenzívniť spoluprácu s vincentskou rodinou v oblasti formácie, zvlášť v oblasti vincentínskej spirituality, sociálnej náuky Cirkvi a vo vedúcom postavení laikov, ktoré zaručí ich transformujúcu prítomnosť v spoločnosti v prospech chudobných.“ Táto formácia má viesť k „spolupráci na evanjelizácii chudobných a (...) na obrane a pomoci chudobným“[15].

P. Benjamin Romo, CM, ktorý bol menovaný generálnym prestaveným za delegáta pre vincentskú rodinu povedal, že „formácia je dušou a motorom misie a záväzku budovať Kráľovstvo. Nedostatok formácie je jednou z najväčších prekážok účasti laikov na poslaní Cirkvi. Spolupráca medzi rehoľníkmi a laikmi sa začína formovaním. (...) Integrálna formácia tak, aby slúžila univerzálnemu poslaniu Cirkvi, vychádza z analýzy reality a vracia sa k nej, aby ju transformovala. Božie slovo, súčasná história, svetové udalosti, reflexia vlastnej charizmy a situácia chudobných sú tými teologickými miestami formácie. Táto formácia sa považuje za základnú výzvu pre budúcnosť náboženských spoločenstiev a pre poslanie laikov v Cirkvi.[16]“

Pápež Benedikt XVI. v exhortácii *Sacramentum caritatis* pripomína dôležitosť prepojenia duchovného života a konkrétnej služby: „*Modlitba, ktorú opakujeme počas každej svätej omše: «chlieb náš každodenný daj nám dnes», nás zaväzuje urobiť všetko,*

[11] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* b. II, 3, „Vincentiana“, 1998, 42/4 – 5, 172 – 173.
[12] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* b. II, 3, 173, poznámka pod čiarou 20.
[13] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 1, „Vincentiana“, 2004, 48/4 – 5, 368.
[14] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 2, 369.
[15] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, b. 3.4. a 3.5. slovenský preklad pre vnútornú potrebu Misijnej spoločnosti, 19.
[16] B. Romo, CM, *Religiosos y laicos, una misión común en la Iglesia y en la sociedad*, „Vincentiana“, 2004, Nr. 48/1, 48 – 49.

čo je možné, v spolupráci s medzinárodnými, štátnymi a súkromnými inštitúciami, aby prestal alebo sa aspoň zmenšil škandál hladu a podvýživy, ktorou trpia milióny ľudí, najmä v rozvojových krajinách. Najmä kresťanský laik, formovaný v škole Eucharistie, je povolaný prevziať priamo svoju politickú a sociálnu zodpovednosť. Aby mohol primerane vykonávať svoje úlohy, treba ho pripraviť konkrétnou výchovou k láske a spravodlivosti.[17]“ Sv. Vincent bol obdivuhodný v modlitbe. Jeho súčasníci ho uznávali ako kontemplatívneho v akcii. Veľký dôraz kládol na rozjímavú modlitbu, ale zároveň žiadal, aby sa jeho duchovní synovia a dcéry držali rytmu liturgického života Cirkvi a slávili ho s veľkoleposťou. Spoločná liturgická modlitba má byť niečím úžasným pre Boha a atraktívna pre mladých ľudí. Teda prvým bodom duchovnej formácie je vždy modlitba a vzťah s Bohom[18].

Formácia k svätosti

Povolanie laikov v Cirkvi nie je čistým aktivizmom, zatiaľ čo „duchovné veci“ by boli vyhradené pre kňazov a rehoľníkov. Kresťanská skúsenosť laikov sa neobmedzuje iba na ich stretnutie s človekom, ktorému sa slúži, ale súčasne sa odohráva v dôvernom stretnutí sa s Bohom. V tomto spočívala duchovná skúsenosť Vincenta de Paul: jeho skúsenosť s Kristom je neoddeliteľná od skúsenosti s chudobnými. Keď objaví chudobných, nájde Krista. A čím viac objavuje Krista, tým viac je poháňaný vychádzať v ústrety chudobným, aby s nimi žil. Takýto duchovný život nie je únikom zo sveta, ale je to realizácia univerzálneho povolania k svätosti vyrastajúca z krstu a ktorú živia ostatné sviatosti.

Takéto povolanie nie je abstraktná cesta, vzdušný zámok, netelesná svätosť. Ide o realizáciu osoby tak, ako ju Boh stvoril. Ide o konfiguráciu seba samého s Kristom, čo Vincent nazval obliecť si ducha Ježiša Krista. Je to cesta solidárna, nie cesta solitéra[19]. Keďže vincentská spiritualita je sekulárna, tak kresťan dosiahne svätosť vo svete chudobných a prostredníctvom kontaktu s nimi. Premýšľaním o stretnutí sa s Kristom a chudobným človek pochopí potrebu rastu v láske, pokore a jednoduchosti. To chce Vincent povedať, keď hovorí, že vincentínski laici musia získať cnosti potrebné pre svoj stav[20].

---

[17] SCa 91.

[18] Cf. R. Maloney, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, 104.

[19] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy*, 313 – 314.

[20] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 322.

Kresťanská formácia

Od Druhého vatikánskeho koncilu laická služba prešla veľkými zmenami. Samozrejme otvorenosť na službu laikov vždy znamená nutnosť preformulovať úlohu hierarchie a premyslieť pozíciu duchovenstva. Tieto zmeny sú pre niektorých hrozbou pre prestíž, autoritu a životný štýl. Vincent de Paul ide v rovnakej línii ako Druhý vatikánsky koncil. Koncil začal svoju úvahu o Cirkvi zdôraznením spoločného povolania kresťana predtým, ako spomenul otázku kňazskej a laickej služby. Dva veľké symboly uvedené v koncilových dokumentoch sú Boží ľud a spoločné kňazstvo všetkých veriacich[21]. Poučenie o základoch krstu pripravuje pôdu pre vhodnú formáciu všetkých Ježišových nasledovníkov, laikov aj duchovenstva. Oficiálne dokumenty Cirkvi hovoria o sekulárnom rozmere, čo je vlastné miesto pre život povolania laikov[22]. Laici majú svoje poslanie v Cirkvi i vo svete[23].

Podľa *Vita consacrata* osobitný vklad zasvätených osôb do evanjelizácie spočíva vo svedectve života úplne odovzdaného Bohu a bratom podľa príkladu Spasiteľa. To je základ pre dobrú službu bratom. Dokonca Kristus dodá silu postaviť sa „do prvej línie misijného frontu", kde sa podstupuje „*najväčšie riziko*"[24]. Skutočná porážka zasväteného života nie je „*v poklese kvantity, ale v strate duchovnej vernosti Kristovi, ako aj svojmu povolaniu a poslaniu*.[25]" Sv. Ján Pavol II. hovoril o potrebe formácie pred zaangažovaním sa do služby takto: „*Cirkev potrebuje zasvätené osoby, ktoré prv než sa podujmú na službu v tej či onej šľachetnej veci, dovolia Božej milosti, aby ich premenila a prispôsobila príkazom evanjelia*"[26].

Kristocentrická formácia

Ide o originálnu skúsenosť sv. Vincenta, ktorého stretnutie s chudobnými privádza k stretnutiu s Kristom vnímaného ako Evanjelizátora a služobníka chudobných. To je Kristus, ktorého chce kresťan nasledovať v záväzku podľa sv. Vincenta[27]. Vincent tým, že svojich nasledovníkov upriamuje na chudobných, vedie ich ku Kristovi. Chce, aby našli Krista v chudobných. Toto nikdy nie je zrejmý fakt. Chudobní sú sviatosti Krista.

[21] Cf. LG 35.
[22] Cf. ChL 15.
[23] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 320 – 321.
[24] VC 76.
[25] VC 63.
[26] VC 105.
[27] Cf. B. Romo, CM, *Elementos de unión de la Familia Vicentina,* „Vincentiana", 2002, Nr. 46/4 – 5, 425.

Preto bude Vincent klásť veľký dôraz na modlitbu a meditáciu. Sú prostriedkom na objavenie Krista v rôznych situáciách služby[28].

Vincentínska formácia

Asi najväčším prínosom vincentínskej tradície je téma misijnej duchovnosti. Vincentínska spiritualita je duchovnosť pre misie. Veľká časť Vincentovej korešpondencie a väčšina jeho konferencií bola určená mužom a ženám angažovaným žiť misionárske povolanie alebo prípravy naň. Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosť predstavuje sľuby ako prostriedky na dosiahnutie slobody pre misiu. To isté sa dá povedať o piatich vincentínskych čnostiach, že majú v sebe misijný rozmer[29].

Všetky Vincentom založené inštitúcie majú ako hlavný cieľ slúžiť duchovne a telesne chudobným. Vincent privádza ľudí k chudobným. Laici z bratstiev majú povinnosť navštevovať chudobných v ich domoch a to preto, aby poznali ich konkrétnu situáciu a pozreli sa na svet ich očami. Vincent chce, aby sa dotkli chudoby na periférii[30]. Služba chudobným telesne aj duchovne sú dve súčasti kompletnej evanjelizácie. Solidarita s chudobným je konkrétne vyjadrenie kresťanskej lásky.

Zanietenosť pre Ježiša Krista nás zaväzuje k účinnému súcitu s chudobnými. Spása k nám prichádza skrze Ježiša Krista, nie prostredníctvom chudobných, ale záruka, že prijmeme spásu Ježiša Krista, sa prejavuje jej zdieľaním s chudobnými. Chudobní, často krát „vulgárni a hrubí“, sú pre vincentínov trpiacou sviatosťou Pána[31].

Na základe vincentínskej charizmy sa chudobným poskytuje priamy a osobný kontakt. Programy pomoci nie sú vypracované z abstraktných schém, ale pri rozpoznávaní konkrétnych rán chudobných. A tento program má dva neoddeliteľné prvky: konkrétna láska a solidárna pomoc a explicitná a oslobodzujúca evanjelizácia. Chlieb a katechizmus, dobročinnosť a poslanie. Evanjelium bez chleba, bez konkrétnej pomoci, by bolo zmrzačené; a chlieb bez evanjelia by vytvoril nových závislých ľudí, to znamená nové chudoby[32].

Misijná formácia

[28] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 322.
[29] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti*, 22 – 24.
[30] Cf. SVP, X, 664 – 665.
[31] Cf. B. Romo, CM, *Elementos de unión de la Familia Vicentina,* 426.
[32] Cf. B. Romo, CM, *Elementos de unión de la Familia Vicentina,* 427 – 428.

Spolu s vincentínskou formáciou ide ruku v ruke misijná formácia. Misijná duchovnosť znamená nechať sa evanjelizovať chudobnými. Misionár, ktorý bol povolaný a poslaný zdieľať život s inými ľuďmi – ich radosti a bolesti, ich trápenia a víťazstvá – zasa dostáva dar tejto novej kultúry. Nový kultúrny kontext je výzvou žiť evanjelium novým spôsobom. Misionár je evanjelizovaný do tej miery, nakoľko reaguje na výzvu k osobnému obráteniu, ktorá mu je adresovaná na základe jeho sprevádzania chudobných[33]. Byť misionárom znamená ísť v ústrety iným. Sv. Vincent je misionár, ktorý zanecháva svoje osobné plány a projekty, aby sa stal bytím pre ostatných. Zvoláva ženy a mužov, aby vyšli zo seba a išli k chudobným celého Francúzska a celého sveta. Zvolá ich, aby išli tam, kde sú najväčšie potreby a chudobní sú „najchudobnejší“. Dostupnosť a mobilita sú základné postoje charizmy[34].

Povolanie laikov k svätosti je vyjadrené zvláštnym spôsobom prostredníctvom ich začlenenia do časných skutočností a ich účasti na činnostiach vo svete. To znamená, že kresťanské povolanie k svätosti je úzko spojené s povolaním k misii. Je to každodenný život so všetkými záväzkami, najmä v službe druhým v Cirkvi a vo svete, čo sa musí stať príležitosťou na zjednotenie s Bohom a na splnenie jeho vôle. Laici tak prispievajú k budovaniu Božieho kráľovstva[35].

Do misijnej formácie misionárov patria aj tieto požiadavky: naučiť sa jeden z jazykov Misijnej spoločnosti (angličtina, španielčina, francúzština)[36], budovať ekumenizmus a medzináboženský dialóg[37].

Ľudská formácia

Každá vetva vincentskej rodiny má svoju identitu, právnu subjektivitu, autonómiu, ale P. Robert Maloney, CM sa snažil počas svojej služby generálneho predstaveného vzbudzovať povedomie prináležitosti k rodine rovnako zmýšľajúcich. Ak chceme laikov, ktorí preukážu zrelosť, vedomí si svojej zodpovednosti v Cirkvi a v spoločnosti, a ak chceme rozšíriť obzory evanjelizácie, je potrebné dať laikom pevnú ľudskú a duchovnú formáciu. Cieľom je pomôcť im objaviť a žiť svoje povolanie. V dnešnom svete, ktorý sa stal zložitým a náročným, je nevyhnutné, aby kresťania, najmä tí, ktorí sú zapojení v rôznych hnutiach, boli schopní konať kvalifikovane. Kompetentnosť, ktorá je nielen

[33] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum*, b. II, 4, 21 – 22.
[34] Cf. B. Romo, CM, *Elementos de unión de la Familia Vicentina,* 428 – 429.
[35] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 313 – 314.
[36] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio formationis,* V, 2, D2.
[37] Téme medzináboženského dialógu sa venujeme v kapitole IV. 3.

materiálna alebo technická, ale tiež a predovšetkým duchovná, aby bolo evanjelium ohlasované autenticky a odvážne. Je nevyhnutné, aby boli laici formovaní kresťansky reflektovať situácie, ktoré nastanú v ich živote a apoštoláte[38]. Veľmi dôležité je pre laikov, aby vedeli vnímať a prijímať skúsenosť inej osoby s láskou a nežnosťou, vedieť počúvať, nerušiť ticho. Mať povedomie, že človek nie je protagonista, ale nástroj Božej činnosti, teda treba kultivovať postoj poníženosti. Ďalšou vlastnosťou nevyhnutnou pre službu je trpezlivosť. Nemerať, neponáhľať sa a neuponáhľať sa. Treba vedieť veľa počúvať skôr, ako sa niečo vypovie. A potom je to obetavosť, lebo bez nej nie je možná služba. Je znakom ľudskej zrelosti nebyť závislý na spätnej citovej väzbe, vďačnosti, úcte a zhodnotení toho, čo sa odovzdáva[39].

Mať habitus pracovať – zodpovednosť za vlastnú formáciu

Medzi dôvody, prečo pracovať, určite patrí snaha byť solidárnym s chudobnými, ktorí si potrebujú zarobiť na živobytie, začleniť sa medzi tých, ktorí sa musia podriadiť zákonom konkurencie a neistoty, a pritom nezanechali dôveru v Božiu prozreteľnosť a zverili sa jej. Určite mať dnes prácu v spoločnosti, kde je jej nedostatok je veľmi veľké bohatstvo. Sv. Vincent sa obával záhaľky. Povedal, že kňaz musí mať viac práce, ako je schopný stihnúť. Luis Abelly zaznačil Vincentovu myšlienku: „*Máme byť vždy zamestnaní, užitočne zamestnaní.*[40]“ Vincent spájal prácu viac so službou ako s chudobou. Bolo nutné evanjelizovať a slúžiť chudobným *bezplatne.* Misionári nemohli prijímať nič na základe dávania misií. Peniaze mali prísť inými spôsobmi. Dcéry kresťanskej lásky museli pracovať, aby si zarobili na živobytie a na to najpotrebnejšie, ba mali sa podeliť s chudobnými o plody svojej práce, alebo aby iné sestry mohli slobodnejšie pracovať pre chudobných. Bolo treba sa priblížiť chudobným, ktorí musia pracovať, aby prežili. V tejto blízkosti chudobným je semienko solidarity s chudobnými a zhoda v prijímaní všeobecne platného zákona pracovať[41].

Sv. Vincent kládol veľký dôraz na náročnú podmienku práce v „pote tváre“. Niekedy cítil až škrupule, že sa venuje ľahším prácam ako je manuálna práca ostatných ľudí. Bol nadšený zo sv. Pavla, ktorý si zarábal na chlieb prácou „extra“. Tiež prežíval akúsi nostalgiu po časoch, keď bolo zvykom v Cirkvi, že všetci takto museli pracovať.

[38] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 316.
[39] Cf. J. A. Ubillús, CM, *El rol del asesor en los grupos laicos de la Familia Vicentina,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 468 – 469.
[40] SVP, XI, 733.
[41] Cf. M. Pérez Flores, CM, heslo: *Pobreza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* 504.

A dodáva: *„Boh vie, ako rád by som tak sám činil, ale nemôžeme to robiť a musíme sa uponížiť*“[42]. Preto bol solidárny s tými, ktorí sa venujú ťažkej práci a nedôveroval iným spôsobom ako žiť, lebo to malo za následok skutočné nebezpečenstvo zabudnúť na chudobných, stratiť skromnosť života a stať sa nesolidárnymi s tými, ktorí pracujú na životnom pohodlí ostatných práve nekvalifikovanou a náročnou prácou[43]. Vo svetle tohto vysvetlenia sa lepšie pochopí obvinenie, ktoré robil sebe samému: *„Úbožiak! Zaslúžiš si chlieb, ktorý ješ, lebo tento chlieb pochádza z práce chudobných.*[44] “

P. Robert Maloney, CM vidí v tvrdej práci príležitosť na umŕtvenosť a tiež solidaritu s chudobnými. Vincentíni majú tvrdo pracovať, tak ako to robia robotníci. Mnohé práce, ktorým sa rehoľníci venujú, nie sú štruktúrované a systematické. Je veľmi dôležité dobre a zodpovedne využívať čas, čo samozrejme predpokladá disciplínu. Možno premrhať veľa času[45]. P. Gregory Gay, CM, sa na sviatok sv. Františka Regis Clet, misionára a mučeníka, prihovoril členom Misijnej spoločnosti o dôležitosti neustálej formácie v previazaní na kreativitu služby v prospech chudobných: „Bratia moji, je súčasťou nášho vincentínskeho povolania, aby sme boli kreatívni a originálni v službe chudobným. (...) Kľúčom k našej vlastnej neustálej obnove a službe je neustála formácia.[46]“ A v tom istom liste pokračoval, že vincentíni sú sami pre seba tie „najlepšie zdroje; niet lepších. Preto sme morálne povinní urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme zabezpečili, že každý misionár Misijnej spoločnosti bude mať príležitosť neustále sa pripravovať na to, aby bol verný nášmu poslaniu nasledovať Ježiša Krista, Evanjelizátora chudobných. (...) Naši páni a učitelia si z nás zaslúžia to najlepšie.[47]“

P. Gregory veľmi trefne a vyčerpávajúco vymenúva prekážky, ktoré sú nielen prekážkou permanentnej formácie, ale hlavne služby chudobným. Tieto prekážky sa prejavujú na osobnej úrovni, ako sú slabosť v duchovnom rozmere, intelektuálna lenivosť, nezáujem o čítanie a štúdium, zneužívanie médií, apoštolský pragmatizmus, ktorý nenecháva priestor na pozorné a neustále uvažovanie o znameniach doby, a individualizmus v službách, ktorý sa unáša túžbou po osobnom naplnení. Niekedy sú to malomeštiacke maniere, že kňaz je pán. Chýbajú formačné a operatívne projekty, ťažkosti vo vzťahoch a hlavne dištanc od chudobných, čo znemožňuje poznanie reality

[42] SVP, IX, 448 – 449.
[43] Cf. R. Sainz, CM, heslo: *Escatología,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 197 – 198.
[44] SVP, XI, 120 – 121.
[45] Cf. R. Maloney, CM, heslo: *Mortificación,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 406.
[46] G. Gay, CM, *La formación continua, Obežník 18.2.2008,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 11.
[47] G. Gay, CM, *La formación continua, Obežník 18.2.2008,* 11 – 12.

ich života. A tiež je tu hrozba upadnutia do aspektov doby, ako je konzumizmus, fundamentalizmus, relativizmus, oslabovanie pravdy. To všetko je prekážkou života, hľadania a dosvedčovania pravdy s jednoduchosťou a poníženosťou[48]. Treba prekonať prekážky, ľudsky, duchovne, intelektuálne a misijne vyzrieť, aby človek mohol prevziať rolu, o ktorú vincentská rodina žiada Misijnú spoločnosti a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky – byť duchovnými sprievodcami, animátormi, poradcami.

Formovanie lídrov

Na základe uznesení 41. generálneho zhromaždenia Misijnej spoločnosti v roku 2010 sa niektorí členovia vincentskej rodiny zhodli na tom, že je potrebné mať komisiu, ktorá bude koordinovať formovanie lídrov tejto rodiny[49]. Boli oslovené jednotlivé vetvy vincentskej rodiny, aby delegovali členov do tejto komisie. Existencia tejto komisie je iniciatívou Misijnej spoločnosti, ktorej cieľom je zapojiť celú vincentínsku rodinu do tohto procesu formácie. Táto komisia sa nesnaží nahradiť počiatočnú ani permanentnú formáciu, ktoré majú prebiehať v každej vetve vincentskej rodiny, ale skôr sa snaží o uľahčenie procesu odbornej prípravy pre ľudí, ktorí sú vedúci predstavitelia jednotlivých vetiev. Obsahom tohto kurzu je odovzdať základy vincentínskej identity. Súčasťou je štúdium dejín, predstavenie konkrétnej vetvy, jej vlastnej charizmy. A potom je témou líder ako služobník, ako (misionár) vizionár a katalyzátor, tvorivý až do nekonečna, a ako poradca[50].

Misijná spoločnosť vytvorila viacero programov permanentnej formácie, predstavíme si najpodstatnejšie z nich.

CIF – Medzinárodné centrum vincentínskych štúdií

Konštitúcie Misijnej spoločnosti pamätajú na dôležitosť permanentnej formácie: „Všetci sa ustavične pousilujú o hlbšie poznávanie tohto ducha návratom k Evanjeliu, k príkladu sv. Vincenta a k jeho náuke, stále budú pamätať, že náš duch a naše služby sa majú navzájom oživovať“[51]. Štatúty Misijnej spoločnosti hovoria, že „jednotlivé provincie nech pomocou komisie pre záležitosti formácie zriadia a rozvíjajú nepretržitú

[48] Cf. G. Gay, CM, *La formación continua, Obežník 18.2.2008,* 13 – 14.
[49] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* b. 3.4., slovenský preklad, 19.
[50] P. J. E. Castillero Jaén, CM, *Comité Ejecutivo de Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/3, 262 – 265.
[51] KCM, b. 8.

komunitnú a individuálnu formáciu.[52]“ Na základe týchto bodov generálny predstavený zriadil v roku 1993 centrum vincentínskej formácie, ktoré po prvýkrát otvorilo svoje brány v septembri 1994. Predmetom štúdií boli Konštitúcie Misijnej spoločnosti, lebo ako schválené Cirkvou špecifikujú identitu a poslanie, prácu, život, formáciu a správu Misijnej spoločnosti.

Ako povedal P. John Rybolt, CM, zodpovedný za tento program, zrod tejto myšlienky však treba hľadať už u sv. Vincenta, ktorý bol neúnavným formátorom vlastných spolubratov, dcér kresťanskej lásky i kňazov tzv. Utorkových konferencií[53]. Boli ponúknuté dva programy: jeden pre kňazov vo veku 35 a 50 rokov, ktorý bol nazvaný *Program permanentnej formácie*, ktorý má podľa Johna Rybolta takéto poslanie: „CIF ponúka stály formačný program pre členov Misijnej spoločnosti s cieľom pomôcť dosiahnuť cieľ nasledovania Krista – Evanjelizátora chudobných. Centrum sa tiež snaží podporovať vzájomné poznanie členov Spoločnosti a ostatných členov vincentskej rodiny, jednotu Misijnej spoločnosti z medzinárodného hľadiska a interprovinciálnu spoluprácu. Formačný program je zameraný predovšetkým na členov Misijnej spoločnosti, ale z času na čas môžu byť prijatí ako účastníci programu aj členovia iných skupín zdieľajúcich vincentínsku charizmu.[54]“ Druhý program bol nazvaný *Vincentínske dedičstvo,* a je určený pre kňazov Misijnej spoločnosti, ktorí už dosiahli 50 rokov života. Tento program je zostavený tak, aby bol čas na prednášky o sv. Vincentovi de Paul a Misijnej spoločnosti, dostatok času na čítanie a osobné štúdium, na rozvoj povolania a služby účastníkov, slávenia, čas na modlitbu, skúsenosť komunitného života a návštevy vincentínskych miest. Cieľom a základom oboch programov, teda konferencií, prednášok, návštev vincentínskych miest a všetkého ostatného je osobná obnova v Misijnej spoločnosti[55].

Na generálnom zhromaždení v roku 2016 v Chicagu koordinátor P. Daniel Borlik, CM pripomenul, že v Konštitúciách Misijnej spoločnosti je, že nasledujeme Ježiša Krista, ako to robil sv. Vincent a že Boh Misijnú spoločnosť „povolal k práci na ohlasovaní Evanjelia chudobným.[56]“ Ľudia vo svete dbajú o svoju profesijnú formáciu a rast, a to

[52] ŠCM, b. 42.
[53] Cf. J. Rybolt, CM, *Informe sobre el Centro Internacional de Formación San Vicente de Paúl (C.I.F.),* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/3, 235 – 237.
[54] J. Rybolt, CM, *Informe sobre el Centro Internacional de Formación San Vicente de Paúl (C.I.F.),* 237 – 238.
[55] Cf. J. Rybolt, CM, *Informe sobre el Centro Internacional de Formación San Vicente de Paúl (C.I.F.)*, 238.
[56] KCM, 10.

poukazuje na stále rastúcu dôležitosť permanentnej formácie. Je to veľmi dynamická formácia, permanentná formácia počas celého života, pretože tak ako sa mení náš svet a jeho potreby, musíme sa tiež rozvíjať a rásť, aby sme dnes boli skutočnými učeníkmi nášho otca Vincenta de Paul. A P. Borlik znovu predstavil účastníkom generálneho zhromaždenia zmysel CIF-u, ktorý je predstavovaný ako „integrálny program vincentínskej formácie, určený pomáhať účastníkom dosiahnuť cieľ, ktorým je nasledovať Ježiša Krista - Evanjelizátora chudobných“[57]. A pridal jeden nový rozmer: „CIF sa zaviazal propagovať a pomáhať vincentskej rodine. Samozrejme, vieme o záujme sv. Vincenta a jeho podpore pri formovaní nových skupín, ktoré boli založené s rovnakou charizmou (...) Vieme, že naša vincentská rodina predstavuje veľký prísľub (...) Otázkou však zostáva, ako dnes podporovať a pomáhať pri formovaní týchto skupín?[58]“

SIEV – Medzinárodný sekretariát vincentínskych štúdií

Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti v roku 1980 postulátom poverila generálneho predstaveného a jeho radu, aby ustanovili nástroj na osobné i akademické štúdium vincentínskych tém: „Navrhuje sa, aby každá provincia alebo skupina provincií mala svoju vlastnú organizáciu na podporu základných štúdií a ich šírenie (o sv. Vincentovi, sv. Lujze, histórii Spoločnosti, atď.). Ďalšia organizácia na medzinárodnej úrovni bude mať za cieľ koordinovať tieto snahy a šíriť ich výsledky.[59]“ Generálny predstavený P. Richard McCullen, CM na to odpovedal vytvorením Medzinárodného sekretariátu SIEV. Členovia zorganizovali stretnutia, vincentínske mesiace v Španielsku na rôzne témy uverejnené v periodiku Vincentiana[60], vydávali sa publikácie, spolupracovali s CIF. Na Generálnom zhromaždení Misijnej spoločnosti 2016 bola predstavená myšlienka možnosti získania titulu „ThLic.“ vo vincentínskej spiritualite a histórii v spolupráci so španielskymi univerzitami. SIEV tiež ponúka spolubratom a členom vincentskej rodiny sprevádzanie on-line s cieľom prehĺbenia vincentínskych tém.

SIEV však nie je jediným nástrojom. P. Emeric Amyot d’Inville, CM, ktorý bol v roku 2000 delegátom generálnej kúrie Misijnej spoločnosti pre SIEV predstavil orgány

[57] D. P. Borlik, CM, *Informe del Coordinador del C.I.F.*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 386 – 387.
[58] D. P. Borlik, CM, *Informe del Coordinador del C.I.F.*, 387.
[59] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Štatúty Medzinárodného sekretariátu vincentínskych štúdií (S.I.E.V.)*, b. 1.1., „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 142.
[60] Cf. C. J. Delgado, CM, *Informe del Coordinador del SIEV*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 377 – 378.

vincentínskych štúdií a animácie s regionálnym dosahom. Lepšie spoznanie vedie k plodnej spolupráci. Iste nejde o to robiť všetci to isté a v rovnakom čase, ale podeliť sa vzájomnou výmenou informácií o cieľoch a výsledkoch práce a stimulovať tak tvorivosť a koordinovať do budúcna snahy pre lepšiu službu Misijnej spoločnosti a celej vincentskej rodine[61].

Spomínanými organizmami sú:

CLAPVI: Conferencia Latinoamericana de Provincias Vicentinas (Latinskoamerická konferencia vincentínskych provincií);

CEVCO: Comisión de Estudios Vicentinos de Colombia (Komisia vincentínskych štúdií Kolumbie);

CAVI : Centro de Animación Vicentina (Centrum vincentínskej oduševnenosti v Peru);

CAVIM: Centro de Animación Vicentina y Misionera (centrum vincentínskeho a misionárskeho oduševnenia v Chile);

V.S.I.: Vincentian Studies Institute (Inštitút vincentínskych štúdií v USA);

MEGVIS: Central European Vincentian Studies Group (Skupina vincentínskych štúdií Strednej Európy so sídlom v Nemecku);

GRAV: Groupe de Recherche et d'animation Vincentienne (Skupina vincentínskych štúdií a animácie Francúzsko)

GAV: Gruppo di animazione vincenziana (Skupina vincentínskych štúdií v Taliansku);

Semanas de Estudios Vicencianos (Týždne vincentínskych štúdií v Salamanke, Španielsko);

SIEV – Secretariado Internacional de Estudios Vicencianos.

[61] Cf. E. Amyot d'Inville, CM, *Organismos de estudios y de animación vicenciana*, „Vincentiana", 2000, Nr. 44/2, 30.

IV. 2. Požiadavka spoločenskej a ekonomickej formácie

Pre vincentínov je veľmi dôležitá formácia v sociálnej náuke Cirkvi[62]. Sami sa v nej musia vzdelávať a tiež pomôcť skupine vincentskej rodiny, aby žila svoje povolanie v službe a evanjelizácii chudobných, v spoločenstve univerzálnej Cirkvi a chápať, že v tomto spoločenstve každá čiastková činnosť nadobúda univerzálnu hodnotu[63]. Práca na vízii človeka a spoločnosti, ktorá bude v súlade so základnými ľudskými hodnotami a práca na podpore rešpektovania nedotknuteľnej dôstojnosti každého človeka, počnúc najchudobnejšími a najslabšími ľuďmi v našich spoločnostiach, je základným povolaním vincentskej rodiny[64]. Napriek tomu, že Cirkev výrečne ohlasuje svoju sociálnu náuku už viac ako sto rokov, pre mnohých a dokonca aj pre väčšinu veriacich je stále neznámou. V *Christifideles laici* sv. Ján Pavol II. povedal, že „*predovšetkým pre laikov, ktorí sa rozličným spôsobom angažujú v politike a v sociálnej oblasti, je nevyhnutné hlbšie poznanie sociálneho učenia Cirkvi.(...) Aby laici mohli uskutočniť tento ušľachtilý cieľ (uznanie a rešpektovanie ľudských a kresťanských hodnôt) nestačia napomenutia. Treba im pomôcť k formovaniu sociálneho svedomia, predovšetkým v oblasti sociálneho učenia Cirkvi. Ono obsahuje princípy pre teoretické úvahy, kritériá pre rozhodnutia a praktické smernice.*[65]“

Sociálna náuka Cirkvi má pre vincentínsku rodinu zvláštny význam, pretože sa zameriava na tých, ktorí to najviac potrebujú. V skutočnosti je to základ „prioritnej voľby Cirkvi pre chudobných“. Generálny predstavený P. Maloney navrhol, aby všetky vincentínske formačné programy museli poskytnúť značnú dávku tejto náuky[66]. P. Maloney v úrade generálneho predstaveného v tradičnom príhovore pre dcéry kresťanskej lásky v Paríži 1. januára 1999 roku povedal: „Odporúčam vám, aby sa sociálna náuka Cirkvi stala neoddeliteľnou súčasťou formovania členov Spoločnosti.[67]“

Základných 10 pilierov predstavil v skratke:

1. Princíp dôstojnosti ľudskej osoby. Každý človek - bez ohľadu na rasu, pohlavie, vek, krajinu, náboženstvo, sexuálne zameranie, zamestnanosť alebo ekonomickú úroveň, zdravie, inteligenciu, úspechy alebo akékoľvek iné charakteristické znaky - si zaslúži

---

[62] Cf. J. I. Fernández de Mendoza, CM, *Colaborar en la formación*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 176.
[63] Cf. J. A. Ubillús, CM, *El rol del asesor en los grupos laicos de la Familia Vicentina,* 466.
[64] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 316.
[65] ChL 60.
[66] Cf. R. Maloney, CM, *Ser vicenciano. Ser formador*, „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 127.
[67] R. Maloney, CM, *Diez principios fundacionales en la doctrina social de la Iglesia*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 201.

úctu. To, čo stanovuje dôstojnosť človeka, je jednoducho bytie ľudskou osobou. Vzhľadom na túto dôstojnosť ľudská osoba v katolíckom chápaní nikdy nie je prostriedkom, ale vždy cieľom konania. Táto osoba ale nie je chápaná iba ako indivíduum, ale princíp dôstojnosti ľudskej osoby dáva právo prináležitosti k ľudskej rodine.

2. Princíp rešpektovania ľudského života. Ľudský život je v ktorejkoľvek fáze svojho vývoja alebo úpadku vzácny, a preto si zaslúži ochranu a úctu. Priamo útočiť na nevinný ľudský život je vždy nesprávne. Katolícka tradícia hlása posvätnosť ľudského života.

3. Princíp združovania. Stredobodom spoločnosti je rodina: stabilita rodiny musí byť vždy chránená a nikdy nesmie byť narušená. Ľudská osoba dosahuje naplnenie prostredníctvom spolupráce s ostatnými – v rodinách a v iných sociálnych inštitúciách, ktoré podporujú rast, chránia dôstojnosť a podporujú spoločné dobro.

4. Princíp účasti. Ľudská osoba má právo nebyť vylúčená z účasti v tých inštitúciách, ktoré sú potrebné pre ľudský rozvoj. Táto zásada sa osobitným spôsobom uplatňuje na pracovné podmienky.

5. Princíp prednostnej ochrany chudobných a zraniteľných osôb. Veríme, že keď sme s chudobnými, sme v kontakte s Kristom. Správa o poslednom súde podľa Mt 25, 31-46 hrá dôležitú úlohu v tradícii katolíckej viery. Cirkev od počiatku učí, že všetci ľudia všetkých generácií budú súdení podľa toho, čo sa rozhodli urobiť alebo neurobiť hladnému, smädnému, nemocnému, ľuďom bez domova, väzneným. Cirkev dnes vyjadruje toto učenie pojmom „prioritná voľba chudobných“.

6. Princíp solidarity. Tento princíp vedie k rozhodnutiam, ktoré propagujú a chránia spoločné dobro. Solidarita nás vyzýva reagovať nielen na individuálne, osobné nešťastia. Existujú aj sociálne problémy, ktoré volajú po spravodlivejších sociálnych štruktúrach. Z tohto dôvodu Cirkev vyzýva nielen k tomu, aby sa realizovali diela lásky, ale sa ľudia angažovali a pracovali pre sociálnu spravodlivosť.

7. Princíp spravovania. Správca nie je vlastník. V dobe rastúceho povedomia ohľadom prostredia, v ktorom žijeme, naša tradícia volá po morálnom pocite zodpovednosti v súvislosti s ochranou životného prostredia. Tento princíp sa tiež týka osobného využitia našich talentov a starostlivosti o nich.

8. Princíp subsidiarity. Tento princíp kladie primerané obmedzenie výkonu vládnej moci a trvá na tom, že žiadna vyššia inštancia by nemala vykonávať to, čo môže účinne a efektívne uskutočniť na nižšej úrovni organizácia ľudí alebo skupín, ktoré majú bližšie k problémom, ktoré treba riešiť. Totalitné režimy a vlády vždy porušujú zásadu subsidiarity. A taktiež príliš aktívne vlády tiež niekedy porušujú tento princíp. Sú záležitosti, ktoré sú nad sily jednotlivcov alebo skupín, akými sú napr. nezamestnanosť, problém žobrania, bezdomovectva. Keďže vláda vyberá dane, musí pomáhať jednotlivcom, menším komunitám a národnému spoločenstvu „urobiť niečo“ s takýmito problémami. Preto keď platíme dane, prispievame k nastoleniu sociálnej spravodlivosti.

9. Princíp ľudskej rovnosti. Správať sa rovnako k rovnocenným je jedným zo spôsobov definovania spravodlivosti, ktorý sa tiež klasicky chápe ako poskytnutie toho, čo patrí každému. Rovnosť znamená potvrdenie základnej zásady spravodlivosti. Jedným z prvých etických impulzov, ktoré ľudská osoba cíti pri svojom vývoji, je zmysel pre to, čo je „spravodlivé“ a čo nie.

10. Princíp spoločného dobra. Sociálne podmienky, ktoré má Cirkev na mysli, predpokladajú „úctu k osobe“, „sociálny blahobyt a rozvoj skupiny“ a udržiavanie „mieru a bezpečnosti“ verejnou autoritou. Dnes, v čase globálnej vzájomnej závislosti, zásada spoločného dobra poukazuje na potrebu medzinárodných štruktúr, ktoré môžu podporovať spravodlivý rozvoj jednotlivcov a rodín na regionálnej a národnej úrovni. Keď zmysel pre spoločné dobro upadá, dochádza k dekadencii spoločnosti.

Generálny predstavený vyjadril túžbu po tom, aby sa téma sociálnej náuky Cirkvi stala pre všetkých členov vincentskej rodiny dôležitou a aby ju jej členovia dokázali odovzdávať ďalej. Ide o náuku, ktorá má extrémnu dôležitosť pre nás, ktorí žijeme vincentínsku tradíciu. Prioritná voľba chudobných v Cirkvi sa rodí práve tu. Chudobní budú mať z toho nepochybne úžitok, ak my a ďalší budú mať zapustené hlboké korene v „tejto podstatnej časti katolíckej viery“. Týchto desať princípov môže podľa P. Maloneya poslúžiť ako základ dobrej analýzy každej skutočnosti[68].

Boj za spravodlivosť

P. Celestino Fernandez, CM cituje slová z biskupskej synody o laikoch z októbra 1987: „Duch nás vedie k jasnému poznaniu, že dnes nie je možná svätosť bez záväzku spravodlivosti, bez solidarity s chudobnými a utlačovanými. Vzor svätosti laických

[68] Cf. R. Maloney, CM, *Diez principios fundacionales en la doctrina social de la Iglesia*, 202 – 207.

veriacich musí obsahovať sociálny rozmer transformácie sveta podľa Božieho plánu.[69]“ Sv. Ján Pavol II. v encyklike *Solicitudo rei socialis* urguje kresťanov a hlavne laikov, aby prijali záväzok solidarity so spravodlivosťou. Je to určite program pre skutočnú, nefalšovanú svätosť[70]. Emeritný pápež Benedikt XVI. vo svojej sociálnej encyklike pomenoval princíp *Caritas in veritate* za základ sociálnej náuky Cirkvi: „*Láska prevyšuje spravodlivosť, pretože milovať znamená dávať, ponúknuť «moje» niekomu inému. Nikdy však nie je bez spravodlivosti, vedúcej dať druhému to, čo je «jeho», čo mu patrí z dôvodu jeho bytia a jeho činnosti. Nemôžem «darovať» inému z môjho, kým mu najskôr nedám to, čo mu patrí na základe spravodlivosti. Kto miluje druhých slúžiacou láskou, je voči nim predovšetkým spravodlivý*“[71]. Benedikt XVI. si uvedomoval, že medzi spravodlivosťou a charitatívnou službou bude nevyhnutný zápas, ktorý nadobudne rôzne podoby. V encyklike *Deus Caritas est* povzbudí tých, ktorí konajú diela charitatívnej lásky takto: „*Láska caritas bude vždy potrebná aj v najspravodlivejšej spoločnosti. Neexistuje nijaké spravodlivé štátne usporiadanie, ktoré by urobilo službu lásky zbytočnou*“[72].

Ekonomická formácia - Pracovať vo forme projektov

Vychádza sa z predpokladu, že chudobní môžu rozvíjať a zvyšovať svoje schopnosti. Koncepcia účasti chudobných na procese svojpomoci má za cieľ rozvinúť u chudobných potenciál schopností, sebaúcty, schopnosti reflexie a práce a viesť ich v procese hľadania ich nezávislosti a oslobodenia. V súčasnosti sa na všetkých úrovniach, či už vo vládnych organizáciách, ako mimovládnych, katolíckych alebo nekatolíckych, kladie zásadný význam pracovať vo forme projektov. Sv. Vincent vo svojej dobe zjavne nepoužíval termín projekt. Máme však jasné príklady, že skôr, ako podnikol akékoľvek kroky, ich podrobne zanalyzoval a vychádzal v každom prípade zo situácie, v akej sa nachádzali príjemcovia, ktorým pomohol s hlbokým rešpektom. Zohľadnil pritom nielen ich potrebu, ale aj ich schopnosti. Pre Vincenta to bolo prirodzené, pretože on sám zažil hrdosť tých, ktorí sú chudobní a cítia sa zranení, keď sa na nich ako na osobu neprihliada.

Potreba spoločného boja proti chudobe a nespravodlivosti, pozornosť venovaná ľudskej bytosti v jej integrite, úcta k jej kultúrnej identite, živý záujem o jej podporu pri

[69] Biskupská synoda 1987, *Mensaje de los padres sinodales al Pueblo de Dios,* „Vida Nueva“, 1987, Nr. 1606/7, 68, prevzaté z C. Fernandez, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida...,* 177.
[70] Cf. SRS 47.
[71] CiV 6.
[72] DCE 28b.

súčasnom poznaní ekonomických, politických, sociálnych a náboženských reálií každej komunity sú základné princípy, ktoré je možné zabezpečiť, keď sa namiesto opatrení bez adekvátneho plánovania vypracuje projekt založený na týchto princípoch. A keď sa zdieľajú skúsenosti a projekty sú predložené písomne, dosiahnu vyššiu dôveryhodnosť, ktorá pomáha získať finančnú pomoc na miestnej, národnej i medzinárodnej úrovni.

Patricia Nava spracovala, ako by mal vyzerať projekt, ktorý nesie v sebe základné prvky systémovej zmeny. Ide o program, ktorý vychádza z konkrétnej analýzy chudoby; pozostáva z činností prispôsobených potrebám adresátov projektu a ktoré vychádzajú z nich; pozostáva z činností, ktoré sa realizujú v etapách s jasnou stratégiou intervencie aktualizovaná od začiatku; ide o dosiahnutie stanoveného rozvojového cieľa za konkrétnu cenu. Pre vincentskú rodinu sú adresátmi vždy chudobní. V duchu solidarity si musíme „obuť ich topánky“, aby sme mali chudobných ako východiskový i cieľový bod celej našej činnosti. Projekt má spĺňať tieto kritériá:

zásadný dôraz sa kladie na integrálnu formáciu jednotlivcov a komunít;

podporované sú rôzne formy komunikácie, ktoré umožňujú pozitívne vzťahy;

podporuje dodržiavanie ľudských práv, práv žien, menšín, prisťahovalcov, chorých, sociálne segregovaných;

využívajú sa prostriedky sociálnej komunikácie, aby oboznamovali o tvárach chudoby, ako to urobil svojho času sv. Vincent, a zabezpečujú pravdivosť informácií;

propagujú svojpomoc jednotlivcov a spoločenstiev, vyhýbajú sa paternalizmu a neoprávnenej pomoci;

prejavuje sa v tom skutočná solidarita, ktorá sa neuspokojuje s dávaním, ale skôr starostlivo a objektívne hodnotí transcendenciu svojho konania;

zásadnú úlohu zohráva prevencia;

sťažnosť a nátlak na štruktúry účinne prispievajú k odstráneniu príčin chudoby;

keďže v súčasnosti nie je možné konať osamote a že je potrebné sa integrovať do siete v spolupráci s ďalšími organizáciami, ktorých cieľmi sú boj proti chudobe a zakorenenie Božieho Kráľovstva na zemi, a že majú s nami spoločné rovnaké ciele v boji proti nespravodlivosti, manipulácii.

Vyratúvanie bodov projektu zakončuje poukázaním na dôležitosť zhodnotenia procesu, čo môže viesť k podstatným zmenám a aj k zrušeniu projektu, ak sa plne nedosahujú stanovené ciele[73].

Projekt systémovej zmeny

Pani Patricia Nava ako dlhoročná členka AIC a tiež komisie pre systémovú zmenu predstavila, ako urobiť z obyčajného projektu projekt systémovej zmeny.

Prvou podmienkou je vyvarovať sa chyby, ktorá je veľakrát podvedomá: používať tie isté rozumové modely, ktoré vytvorili problém aj na jeho vyriešenie. Pani Nava cituje Alberta Einsteina: *„Žiaden problém nemôže byť vyriešený pomocou rovnakého zmýšľania, ktoré ho vytvorilo. Musíme sa naučiť vidieť svet odlišným spôsobom.“* Prvým krokom je uplatňovanie stratégií pre systémové zmeny, identifikovaných a navrhnutých Medzinárodnou komisiou pre systémové zmeny.

1. Treba začať so serióznou analýzou miestnej reality, počnúc konkrétnymi údajmi a vytvoriť projekt ako odpoveď na uvedenú realitu, čo nazveme nutnosť zmeny.

2. Vízia, čo sa chce zmeniť. Na pochopenie potrieb a túžob chudobných treba pozorne počúvať, vytvoriť atmosféru vzájomného rešpektu a dôvery a podporovať sebaúctu.

3. Vytvorenie tímu. Vzdelávať, trénovať a ponúkať duchovnú formáciu všetkým účastníkom projektu. A formovať lídrov.

4. Komunikovať víziu, aby bola akceptovaná. Treba budovať spoločnú víziu s rôznymi účastníkmi a osobami s rozhodovacími právomocami: chudobné komunity, zainteresovaní jednotlivci, darcovia, cirkvi, vlády, atď.

5. Umožniť iným pracovať na vízii. Podporovať horizontálne procesy učenia, školiť pracovníkov a vizionárskych vodcov v komunite.

6. Implementovať koherentné stratégie, začínať skromne a vytvoriť si krátkodobé ciele.

7. Systematizovať, inštitucionalizovať a hodnotiť projekt a jeho realizáciu, popísať pozorovateľné ukazovatele a dosiahnuté výsledky[74].

[73] Cf. P. P. de Nava, *Evolución de la caridad,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 418 – 420.
[74] Cf. P. P. de Nava, *Cambiar un proyecto a Proyecto de Cambio Systémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 86 – 99.

P. Giuseppe Turati, C.M. predstavil na generálnom zhromaždení v roku 2016 prácu Medzinárodnej komisie Vincentskej rodiny na propagáciu Systémovej zmeny od svojho vzniku až po rok 2016. Cieľom tejto komisie, kde sú zastúpení členovia hlavných vetiev vincentskej rodiny, „vždy bolo snažiť sa zmeniť prístup celej vincentskej rodiny, aby sa naučila využívať systémové zmeny s cieľom podporiť chudobných, aby sa dostali z chudoby.(...) Táto komisia sa snaží zamerať na vytváranie zdrojov pre ostatných, aby znásobili hodnoty práce na systémových zmenách v rámci rodiny. Tento plán sa snaží zabezpečiť, aby sa vybudovala udržateľná štruktúra, pokračovalo sa v poskytovaní seminárov. A toto všetko využiť ako príležitosť na vybudovanie siete a štruktúry, ktorá zabezpečí rozšírenie myslenia a náuky o systémových zmenách v rámci rodiny.[75]“ S touto formáciou sa má začať už seminári, ako to reflektuje nové *Ratio Formationis Misijnej spoločnosti.* Kongregácia akceptuje výzvy a príležitosti dnešnej doby, preto sa pokúsi „zapojiť sa do «systémovej zmeny» ako prostriedku na zmiernenie chudoby a podporu schopností chudobných.[76]“ Vo vyššom seminári „študent bude venovať osobitnú pozornosť učeniu Cirkvi o sociálnej spravodlivosti, bude sa snažiť poznať prostriedky, ktoré ju majú uľahčiť na národnej a globálnej úrovni, a porozumieť systémovým zmenám ako prostriedku na vytvorenie spravodlivejšej spoločnosti a prostriedku na sociálnu podporu chudobných“[77]. S propagáciou tohto konceptu sa počíta aj v rámci permanentnej formácie, ako to kontempluje *Ratio*: „Všetky provincie budú mať direktora permanentnej formácie, ktorý bude poznať zdroje pre túto úlohu, ktoré majú spolubratia k dispozícii. Patria sem programy apoštolského zamerania, (...) a programy, ktoré umožňujú efektívne reagovať na potreby chudobných, napríklad formácia o systémových zmenách.[78]“

Giuseppe Turati požiadal provinciálnych predstavených Misijnej spoločnosti, aby mali na pamäti koncept systémovej zmeny, keď budú písať provinciálny plán; používať koncept systémovej zmeny ako základné kritérium pri prijímaní rozhodnutí a implementovať tento koncept do počiatočnej aj permanentnej formácie[79].

---

[75] G. Turati, CM, *Informe del Coordinador del Cambio Sistémico, Ministerios en el Servicio de la Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 389.
[76] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Formationis*, I, 1, A, 333.
[77] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Formationis*, VII, 2, D, 5, 404.
[78] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Formationis*, VIII, 2, C, 409.
[79] Cf. G. Turati, CM, *Informe del Coordinador del Cambio Sistémico, Ministerios en el Servicio de la Familia Vicenciana*, 391.

Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti 1998 zhodnotilo, že rôzne skupiny vincentskej rodiny prichádzajú k dverám Misijnej spoločnosti so žiadosťou o poskytnutie formácie. Vtedy boli požiadané provincie, aby na takéto žiadosti odpovedali. Na generálnom zhromaždení 1998 sa prejavila výzva: aby sa vytvorili formačné tímy zložené z misionárov z Misijnej spoločnosti a členov ďalších zoskupení vincentskej rodiny: dcéry kresťanskej lásky a laikov. Tým sa prekonáva starý model, kde Misijná spoločnosť je „učiteľský zbor" a ostatné vetvy vincentskej rodiny sú adresátmi formácie. Treba však poznať jednotlivosti a odlišnosti vetiev vincentskej rodiny, s ktorými vincentíni a vincentky spolupracujú a budú spolupracovať a vyvarovať sa miešaniu s inými spiritualitami[80].

Finančná samostatnosť a múdre spravovanie diel

Sv. Vincent mal veľkú úctu k dobrodincom i k chudobným. Materiálne veci preňho predstavovali prostriedky na dosiahnutie vyšších cieľov. V konferencii misionárom z 6. 8. 1655 povedal: *„všetky materiálne dobrá sú prostriedky, teda nechceme ich, aby sme ich mali, ale aby sme dosiahli iný cieľ"*[81]. Nutnosť vlastniť majetky je odôvodnená tým, že ani misionári ani vincentky nie sú žobravé rehole. Vlastnenie materiálnych dobier vo vincentínskej komunite je ospravedlnené nutnosťou zabezpečiť živobytie pre jej členov a kvôli bezplatnosti služieb chudobným[82]. Vlastnenie majetkov pre život komunity a pre službu vyžaduje dobré spravovanie. Treba sa o ne starať, aby prinášali zisk, ak je to nutné, brániť ich v súdnych sporoch a vylúčiť neužitočné výdavky[83]. Vincentínske diela majú zvyčajne solídny ekonomický a stály základ, ktorý je právne dobre ošetrený, aby sa kvôli nedostatku prostriedkov alebo strachu o finančnú udržateľnosť diela nestrácali čas a energia, ktoré sa majú využívať v službe chudobným. Pre Vincenta de Paul bola transparentnosť účtovníctva podstatnou kvôli kredibilite zoči-voči darcom, preto požadoval dobre a prehľadné vedenie účtovníctva, a ukazovať stav účtov zodpovedným v príslušnom čase[84].

Dnes sú zdrojmi príjmov diela provincií, ako napr. vincentínske univerzity v USA a na Filipínach. Potom sú to pozemky a budovy, ktoré hlavne v Španielsku, Taliansku, Slovinsku a Libanone predstavujú finančný základ pre diela provincií. Niektoré provincie

[80] Cf. J. I. Fernández de Mendoza, CM, *Colaborar en la formación*, 184 – 185.
[81] SVP, XI, 141.
[82] Cf. J. Corera, CM, *Las bases económicas de la comunidad vicenciana,* 137.
[83] Cf. SVP, VII, 348; VIII, 40; XI, 36. 85n. 242.
[84] Cf. M. Pérez Flores, CM, heslo: *Pobreza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 503 – 504.

investovali do podnikov, napr. v Madride je nemocnica La Milagrosa v správe Misijnej spoločnosti, a tiež továreň na výrobu olivového oleja. V Afrike a Ázii sa snažia dosiahnuť ekonomickú samostatnosť alebo pomoc projektmi ako napr. adoptuj si kravu či kozu, časť stáda sa predá, časť poslúži ako jedlo. Na Slovensku sa pri budovaní cirkevného centra Misijnej spoločnosti v Bratislave myslelo na rezervovanie časti priestorov na prenájom, ktorý je zdrojom príjmov pre túto mladú provinciu. V Poľsku Misijná spoločnosť prenajala časť budov v Krakove firme McDonald´s a neďaleko Krakova v Piekarach vzniklo dielo „Dobrá Novina 2000“, ktoré slúži ako centrum pre vzdelávanie nadaných mladých ľudí z chudobných rodín, ktoré je ekonomicky aj energeticky samostatné[85].

P. Gregory Gay, CM na konci svojho mandátu poskytol rozhovor, v ktorom celej Misijnej spoločnosti odkázal, čo ešte chcel okrem iného urobiť a dosiahnuť: „lepšie porozumenie a odhodlanosť niektorým projektom, ktoré sme začali v rokoch 2005 alebo 2006, ktoré sme nazvali «Systémová zmena». Ide o koncept, ktorý vincentská rodina stále ťažko prijíma a chápe, a že podľa môjho názoru je to jeden z najlepších spôsobov, ako dnes uskutočňovať dielo charitatívnej lásky. Naše charitatívne diela musíme zamerať na podporu lásky a spravodlivosti v duchu Frederika Ozanama a sociálnej náuky Cirkvi.[86]“

IV. 3. Idea farskej pastorácie ako miesta realizácie prioritnej voľby chudobných

Jestvuje veľa spôsobov, ako vyjadriť vincentskú charizmu. Jednou z definícií, ako to charakterizoval John Prager je: „sprevádzať chudobných pri budovaní Božieho kráľovstva.[87]“ Toto kráľovstvo je centrom Ježišovho života a poslania, je to ohlasovanie Božieho víťazstva nad všetkými formami zla prostredníctvom slova a skutku. Sv. Pavol VI. to v *Evangelii Nuntiandi* vyjadril takto: „*Kristus ohlasoval ako vrchol a stred svojej blahozvesti spásu, t.j. veľký Boží dar, za ktorý treba pokladať nielen oslobodenie od všetkého, čo človeka utláča, ale hlavne oslobodenie od hriechu a od zlého, spojené s radosťou, ktorú dosahuje človek, keď spozná Boha a Boh človeka, keď ho vidí a v ňom s dôverou spočíva*.[88]“ Cirkev je tu na to, aby evanjelizovala[89]. Sv. Vincent bol neúnavný v opakovaní, že vincentíni pokračujú v poslaní Ježiša Krista ohlasovaním evanjelia

[85] Cf. G. Gay, CM a R. Maloney, CM, *Solidaridad económica,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 413 – 414.
[86] Redakcia Vincentiana, *Entrevista al Superior General P. G. Gregory Gay*, CM, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/2, 47.
[87] J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente*, „Vincentiana“, 2002, 46/4 – 5, 326.
[88] EN 9.
[89] Cf. EN 14.

slovom a skutkom. Dielo charitatívnej lásky a evanjelizácia sú pre vincentskú rodinu neoddeliteľné. Telesná a duchovná služba je dielo kresťanskej lásky. Evanjelizácia sa stáva účinnou a viditeľnou prostredníctvom diel lásky.

Laici majú v tomto diele svoje nezastupiteľné miesto, a to hlavne vo svojej službe spoločnosti. Ako hovorí P. Jean Landousies, CM, primárnym poslaním laikov je „predovšetkým to, že počas celého života musia byť svedkami toho, že viera v Ježiša Krista je základnou odpoveďou na otázky a očakávania človeka i spoločnosti.[90]“ Vincentínski laici majú osobitné povolanie pracovať na rozvoji dôstojnosti každého človeka. A predovšetkým najchudobnejších, najslabších. Priama služba je podstatným vyjadrením láskyplnej a milosrdnej tváre Krista a jeho Cirkvi vo vzťahu k tým, ktorí sa nachádzajú v ťažkostiach.

Chudobní ľudia dneška nie sú rovnakí ako v minulosti. Pre mnohých je chudobný človek „pán Nikto“. Kresťanská láska pre vincentínov znamená vstúpiť do života iných s láskou k Bohu. Táto láska robí z chudobných bratov a sestry. „Možno zaplatiť iným, aby robili našu prácu“, povie John Prager, „ale nikdy nemôžeme nahradiť bratské stretnutie s chudobnými“[91]. Charitatívna služba sa dotýka života chudobných tam, kde to najviac potrebujú. Prinajmenšom to vyjadruje ľudský záujem o nich, ako o bratov a sestry. Zmierňuje ich bolesť a utrpenie. Ísť k chudobným znamená urobiť stredobodom našej pozornosti ich potreby a starosti. Často krát naše diela sú svedectvom prítomnosti Božej lásky.

Sv. Vincent vedel, že svet chudobných je periféria spoločnosti a tam posielal svojich nasledovníkov. Nečakal, kým chudobní prídu za ním, ale naopak. S postojom poníženosti sa snažil počúvať a pochopiť ich uhol pohľadu. Treba sa varovať postoja, že my máme odpovede na všetky otázky a problémy chudobných.

Je ťažké vcítiť sa do chudobného. Všetci sú produktom spoločnosti a sociálnej triedy, v ktorej vyrastáme. Používame naše rozumové koncepty a nie myslenie ľudí na okraji spoločnosti. Treba si zodpovedať na niekoľko otázok, tak ako si ich položil John Prager: Ako by sme mali postupovať? Čo robiť zoči-voči potrebe chudobných? Ako by mohol chudák konať? Čo je dôležité a čo nie? Treba sa naučiť vidieť veci zdola, z pohľadu chudobných. Nemožno predpokladať, čo si chudobní myslia alebo čo je pre nich dôležité. To sa dá dozvedieť len ich pozorným počúvaním. Spoločnosť hovorí, že

[90] J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 310 – 311.
[91] J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente*, 327.

chudobní sú zodpovední za svoju chudobu. Poznajú len svoje práva, ale povinnosti vôbec. Len využívajú systém. Kristovo posolstvo je iné: Chudobní sú moji bratia a sestry. Láska, spravodlivosť a spoločenstvo sú základné ľudské hodnoty. Aby si kresťania osvojovali tento štýl myslenia, je nutné, aby sa modlili, teologicky uvažovali nad sociálnou náukou Cirkvi a nad Svätým Písmom[92].

Privilegovanou oblasťou spolu so záväzkom v prospech dôstojnosti človeka je prítomnosť na miestach chudoby a utrpenia formou asistenčnej služby: pomoc chorým, zdravotne postihnutým, starším, nevyliečiteľne chorým, obetiam nákazlivých chorôb. Nepochybne sú situácie, kedy jedinou možnou odpoveďou je dať niečo. Určite je jednoduchšie vytvárať závislosť na pomoci. I na službe, ktorú ponúka vincentská rodina. Táto služba musí byť zachovaná, ak je ospravedlnená potrebami adresátov tejto služby. Ale v opačnom prípade sa musí prejsť od asistenčnej služby k intervenčnej. Vincentská rodina v duchu sv. Vincenta sa v službe snaží hľadať spôsob, ako sa zo začarovaného kruhu chudoby dostať[93]. Je ťažšie, ale výhodnejšie konať tak, aby ľudia boli schopní podniknúť vlastné kroky. Kľúčové je pracovať s ľuďmi tak, aby čoskoro a dlhodobo nepotrebovali našu pomoc.

Budovanie spravodlivejšej spoločnosti sa môže diať na rôznych úrovniach. V oblasti charity a solidarity, v účasti na charitatívnych hnutiach, apoštoláte alebo vzdelávaní. Vincentská rodina má na pamäti, že boj za spravodlivosť je podstatným prvkom poslania Cirkvi: to všetko vo farnostiach, rozmanitých spoločenstvách, v združeniach v rámci štvrtí alebo dedín, v spolupráci s ostatnými ľuďmi aj z iných myšlienkových prúdov, ktorí chcú podporovať vzájomnú pomoc alebo solidárne služby.

Ďalšou oblasťou, v ktorej je naliehavo potrebné, aby laici pracovali je v oblasti podpory a obrane úcty k životu a otázky bioetiky. Rozmanitosť záväzkov, ktoré sa nedajú všetky vymenovať by mala pomôcť pokryť všetky aspekty ľudskej existencie v jej individuálnych a kolektívnych dimenziách: od problémov osobných a osoby, rodiny až po problémy kultúry, mieru a politiky, atď.[94].

Patricia P. Nava, prezidentka AIC vo svojom článku o evolúcii kresťanskej lásky povedala s autokritikou vlastných radov, že „za každých okolností bolo potrebné nahradiť neodôvodnenú asistenčnú službu podporovaním rastu chudobných. Bolo nevyhnutné

[92] Cf. J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente,* 328 – 329.
[93] Cf. P. P. de Nava, *Evolución de la caridad*, 413.
[94] Cf. J. Landousies, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* 311 – 312.

vstúpiť do dynamiky skutočnej solidarity, teda vžiť sa do kože chudobných, doslova začať chodiť v ich topánkach, a chudobného považovať za východiskový a cieľový bod nášho konania.[95]“ To viedlo k projektom, ktoré mali za cieľ podporu a propagáciu, ako napr. centrá odbornej prípravy na prácu, školy, projekty na zlepšenie gramotnosti atď. Ukázalo sa, že projekty majú adresátov, ale v skutočnosti tí boli väčšinou iba príjemcovia vzdelávacieho procesu. Mnohokrát tieto iniciatívy, aj keď boli pozitívne, nedosiahli želaný vplyv, pretože sa v konkrétnom a každodennom živote príjemcov nič alebo len veľmi málo zmenilo. Ženy sa naučili šiť, ale nemali pracovné príležitosti, nemali ani možnosť kúpiť si suroviny na výrobu odevov pre svoje vlastné deti. To si vyžiadalo zmenu mentality, ktorá viedla k tzv. svojpomoci, teda že by sa chudobným malo pomáhať stať sa protagonistami ich vlastného rozvoja, rastu a osudu. Táto zmena sa ukázala ako veľmi plodná. Nesie to so sebou riziko dať najchudobnejším príležitosť urobiť chyby na ceste, ktorú si vybrali[96].

Sv. Vincent ukázal, že pri hľadaní Božej vôle sa netreba ponáhľať a veci treba dobre premyslieť. Tu zohráva významnú úlohu poradca, ktorá má primerané vzdelanie, formáciu, má vyššie spomínané ľudské predpoklady. K tomu treba pridať aj pastoračné hľadisko. Niekto musí z pastoračného hľadiska skupinu motivovať a nasmerovať na misiu, čo pre vincentskú skupinu bude vždy znamenať evanjelizáciu a pomoc chudobným. K dobrej analýze situácie patrí poznanie sociálnych, ekonomických a politických problémov dnešného sveta, ktoré majú konkrétny dopad na chudobných a sú popretím Božieho kráľovstva. Treba ich spoznať, analyzovať ich z hľadiska sociálnej náuky Cirkvi a brať ich do úvahy pri vykonávaní misie. Poradca tiež pomáha skupine zohľadniť, že evanjelium, ktoré priniesol Kristus, má univerzálne určenie a nemusí byť nevyhnutne zviazané s konkrétnou kultúrou. Evanjelium sa musí inkulturovať, čo znamená, že musí prevziať hodnoty, ktoré existujú v rôznych kultúrach, a podobne ako kvas v ceste transformovať v nich existujúce protihodnoty. Kľúčovým bodom je dostatočná znalosť situácie a najnaliehavejších výziev konkrétnej Cirkvi (diecézy, krajiny). Miestne skupiny nachádzajú svoj konečný význam v misii a službe. Nie je možné napomáhať dobrú formáciu ani rast laického povolania, ak neexistuje spoľahlivý odkaz na kontext, v ktorom sa musí misia uskutočňovať[97].

[95] P. P. de Nava, *Evolución de la caridad*, 413.
[96] Cf. P. P. de Nava, *Evolución de la caridad*, 414.
[97] Cf. J. A. Ubillús, CM, *El rol del asesor en los grupos laicos de la Familia Vicentina*, 469 – 470.

Je veľká múdrosť používať chudobné prostriedky na pomoc chudobným ľuďom. Dajú sa zohnať peniaze na pomoc chudobným. Urobia sa však skoky v procese oslobodenia a stratí sa pritom príležitosť veci zorganizovať a pracovať spolu. Infraštruktúry sa ľahko vybudujú – budujú sa domy, kupujú sa stroje, vytvárajú sa programy – ktoré ľudia nepotrebujú a ktoré nemôžu udržať z vlastných zdrojov. Musia sa používať zdroje z periférie, nie z centra. Na Hondurase v dedine Sangrelaya sa podarilo vybudovať veľké centrum Božieho milosrdenstva s množstvom miestností na realizáciu rôznych duchovných a formačných projektov, a to všetko sa vybudovalo zo zahraničných zdrojov. Po vybudovaní centra nastal čas presvedčiť ľudí, že tie stavby sú pre nich a že sú vlastne ich. K tomu je potrebná veľká dávka trpezlivosti. Projekty s ľuďmi nie sú ako tie developerské, že sa niečo postaví, skolauduje a začne sa nový projekt. Práca s ľuďmi má svoj rytmus a svoju dynamiku.

Všetky nedávne cirkevné dokumenty o evanjelizácii a misiách podčiarkujú význam inkulturácie. Teda úcty k tradíciám a prejavom ľudí. Ale inkulturácia je viac ako ocenenie folklóru; je to vziať do úvahy obavy ľudí, ich perspektívy, ich trápenia a radosti. Ide o to žiť niečo z ich života. Vincentíni sa musia naučiť inkulturovať kresťanskú lásku, aby boli citliví na ľudí v ich svete, nie v európskych či severoamerických konceptoch, projektoch, očakávaniach[98].

Nová evanjelizácia

Už sv. Ján Pavol II. v *Centessimus Annus* poukázal na dôležitosť ohlasovania sociálneho učenia Cirkvi ako hlavnej úlohy novej evanjelizácie, ktorú dnešný svet naliehavo potrebuje[99]. Žijeme v dobe veľkých zmien a premien vo všetkých sférach ľudskej existencie. Zrýchlená premena spoločnosti vyvolala nový kultúrny scenár charakterizovaný stratou súdržnosti ľudskej duše[100]. Cirkev si uvedomuje závažnosť tejto situácie, a preto si za pastoračnú prioritu určila novú evanjelizáciu.

Už v *Redemptoris Missio* bola predstavená diagnóza a potreba novej evanjelizácie. Cirkev sa nachádza v troch situáciách. Na jednej strane sú to misie *ad gentes*, ktoré priniesli ovocie. Potom sú to aktívne kresťanské spoločenstvá. A uprostred týchto dvoch jestvuje situácia „*predovšetkým v krajinách so starou kresťanskou tradíciou, ale niekedy aj v mladších cirkvách, kde celé skupiny pokrstených stratili živý zmysel viery alebo sa už*

[98] Cf. J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente*, 329 – 330.
[99] Cf. CA 5.
[100] Cf. CiV 76.

vôbec necítia ako členovia Cirkvi, lebo sa vo svojom živote vzdialili od Krista a od evanjelia. V tomto prípade je potrebná «nová evanjelizácia» alebo «opätovná evanjelizácia»“[101].

Dnešný svet je poznačený sociálnym, kultúrnym i náboženským pluralizmom. Svet našich predkov sa vyznačoval homogénnosťou všetkého a autonómiou a nezávislosťou každej krajiny. Silné masovokomunikačné prostriedky, ktoré sú dnes k dispozícii všetkým, a globálny fenomén migrácie boli rozhodujúcimi faktormi v mnohorakosti európskych spoločností. Nová evanjelizácia musí vychádzať z tejto pluralistickej a veľmi rozmanitej reality: niektorí napríklad s Bohom stále počítajú a hlas Cirkvi má pre nich naďalej dôveryhodnosť a váhu. Iní, naopak, žijú ponorení v atmosfére neviery a ľahostajnosti. Nechýbajú ani skupiny ľudí s náboženským cítením mimo historických náboženstiev. Evanjelizátor novej evanjelizácie sa nemôže uspokojiť iba s tými, ktorí sú naďalej pod vplyvom Cirkvi. To by bolo rovnako ako redukcia evanjelizácie na udržiavajúcu pastoráciu. Evanjelizácia sa obracia na všetkých[102].

V prípade „novej evanjelizácie“ v podstate ide o to, aby Cirkev brala vážne svoju identitu a misijné nasadenie. Je to druh misijného „prebudenia“ Cirkvi v novom kontexte moderných kultúr. Pokušenie nehybnosti, robiť to, čo sa vždy robilo s rutinou, a ešte viac sa prispôsobovať kultúre prostredia, nechať bokom ohlasovanie viery, v prospech výlučne sociálneho náboženstva. Čelíme tiež skľúčenosti z dôvodu nedostatku apoštolských pracovníkov, ťažkosti s hľadaním jazyka, ktorý spája ľudí. K tomu sa pridáva naša vlastná vízia Cirkvi, alebo neúspechy, negatívne obrazy, kultúrna priepasť medzi Cirkvou a spoločnosťou, atď. Toto je často dôvodom k skľúčenosti. „Nová evanjelizácia“ je v podstate misijnou obnovou Cirkvi, novým závanom nádeje a novým duchovným nadšením pre misiu. Ohlasovanie evanjelia je pastorálnou prioritou, ale aj dôvodom existencie Cirkvi a povolania každého pokrsteného. Prostredia a situácie, v ktorých sme povolaní ohlasovať Ježiša Krista sa veľmi zmenili. Tieto situácie ovplyvňujúce kresťanský život treba rozlíšiť, poučiť sa z minulých chýb a nabrať novú energiu na radostné a nákazlivé ohlasovanie evanjelia[103].

Výzvy novej evanjelizácie

[101] RMi 33.
[102] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 457.
[103] Cf. J. Landousies, CM, *La nueva evangelización*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 435 – 437.

Medzi výzvy pre novú evanjelizáciu patrí podľa P. Jeana Landousies, CM patrí šesť fenoménov. Na prvom mieste je to *sekularizácia*, ktorá je viac alebo menej pokročilá v rôznych krajinách sveta. Ide o možnosť predstaviť si život sveta a ľudstva bez referencie k transcendentnu. Boh sa vytratil z ľudského svedomia a existencie. To sa prejavuje v antropologickom relativizme vzťahu muža a ženy, zmysle plodenia a smrti; mnoho kresťanov má hedonistickú a konzumnú mentalitu vo forme egoizmu, povrchnosti, kultu osoby, nenasmerovaný spiritualizmus. Reakciou na to je rast fundamentalistických kresťanských hnutí.

Druhým fenoménom, ktorý priniesla globalizácia, je *migrácia*. Ľudia opúšťajú svoju krajinu alebo región pôvodu, aby mohli žiť v nových kontextoch, či už dobrovoľne alebo nie. To vedie k modifikácii etnickej geografie našich krajín a našich kontinentov stretnutím a kombináciou kultúr, ktoré naše krajiny nepoznali po celé storočia. Nesie to so sebou výzvu naučiť sa spoznávať oblasti, ktoré boli kresťanskej viere cudzie, s čím sme sa nikdy predtým nestretli. Musíme nájsť silu položiť si otázku ohľadom Boha vo všetkých týchto procesoch stretávania, miešania a budovania sociálnych štruktúr. V tomto prípade treba zdôrazniť význam medzikultúrneho a medzináboženského dialógu.

Tretím fenoménom je *sociálna komunikácia*. Nachádzame sa v mediálnej a numerickej ére a sociálna komunikácia napáda planétu. Je to priestor na solidaritu i na posilňovanie individualizmu, ktoré sa prejaví v sebeckej zameranosti na seba alebo na individuálne potreby, vyzdvihnutie emocionálneho rozmeru vo vzťahoch, myslenie je zredukované na potvrdenie pocitu každého z nich. Je to kultúra bezprostredného a pominuteľného. Etický a politický rozmer života ľudí sa čoraz viac zmenšuje. Preto musí evanjelizácia nabádať k obývaniu tohto sveta. Tieto nové „areopágy“ nachádzajú spôsob, ako sa nechať vypočuť a odovzdať dedičstvo múdrosti a vzdelania kresťanskej tradície.

Štvrtou výzvou pre novú evanjelizáciu je *ekonomika*. Rozdiely medzi severom a juhom sa zväčšujú. Medzinárodné a globálne trhy nie sú schopné zabezpečiť spravodlivejší život. Hlas chudobných je počuť stále menej. Mnoho sa očakáva od Cirkvi v oblasti zvyšovania citlivosti a konkrétnych činov.

Piatou výzvou je *technologický a vedecký výskum*. Neustále ťažíme z pokroku vo vede a technike, s rizikom, že sa z nich stanú nové idoly alebo nové náboženstvo, od ktorého očakávame pravdy alebo významy, hoci vieme, že nám môžu poskytnúť iba čiastočné alebo neprimerané odpovede. Pozoruje sa zrod nových foriem gnosticizmu,

ktoré vidia v technikách novú formu múdrosti. A k tomu sa pridá kult úspechu, blahobytu, prosperity a okamžitej odmeny.

Šiestou oblasťou je *politika*. Situácia vo svete sa po Druhom vatikánskom koncile zmenila. Od studenej vojny sa prešlo od bipolárneho k multi-polárnemu svetu. V oblasti ekonomiky, politiky a náboženstva sú noví hráči. Historické cirkvi prešli reorganizáciou. Nachádzame sa v bezprecedentnej situácii bohatej na potenciál a tiež na riziká a pokušenia nadvlády, moci. Zoznam toho, čo treba ešte vybudovať, je dosť dlhý: záväzok mieru, rozvoj, oslobodenie národov, zlepšovanie foriem svetovej a národnej vlády. Potom je tu budovanie nových foriem spoločného života, dialóg, spolupráca medzi náboženstvami a kultúrami; ochrana ľudských práv, národov, menšín a podpora najslabších; ochrana planéty. Nová evanjelizácia je toto všetko vo svetle evanjelia[104].

Ako môžu vincentíni svojou charizmou prispieť k novej evanjelizácii? Stačilo by žiť vincentínskym duchom. Také jednoduché. S jednou výhradou: evanjelizácia alebo nová evanjelizácia je zameraná na celú spoločnosť, na všetkých ľudí, bez toho, aby niekoho vylučovala, hoci Cirkev, aspoň teoreticky, uprednostňuje chudobných. Čo je vo všeobecnosti preferencia pre Cirkev, pre Misijnú spoločnosť sa stáva výlučnou voľbou. Odpoveď na požiadavky novej evanjelizácie bude spočívať v plnení požiadaviek nášho povolania[105].

Návrhy a odpovede, ktoré obohacujú a posilňujú novú evanjelizáciu a ktoré sa rodia z vincentskej charizmy, a zároveň túto charizmu rozvíjajú, sú tieto:

1. *Diakonia ako privilegovaný spôsob evanjelizácie*. Vincentínska charizma má diakonický charakter a preto sa v nej nachádzajú v dokonalej jednote kresťanská láska, spravodlivosť, milosrdenstvo, služba, obetavosť, civilizácia lásky, pomoc, podpora. Diakonia lásky kladie chudobných do centra všetkých diel a inštitúcií.

2. *Organizácia charitatívnych diel ako evanjelizačné svedectvo*. Koordinovaná organizácia charitatívnej lásky je v základoch vincentskej misie. Táto organizácia musí byť kreatívna a účinná. Vyžadujú si to nové situácie a nové obete globalizácie ľahostajnosti[106].

---

[104] Cf. J. Landousies, CM, *La nueva evangelización*, 437 – 440.

[105] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 455.

[106] Cf. Pápež František, *„Kto plakal nad smrťou týchto bratov a sestier?“*, homília počas pastoračnej návštevy ostrova Lampedusa, 8.7.2013, In:

3. *Citlivosť ako základný postoj*. Bez citlivosti niet evanjelizácie, niet „dobrých správ“ pre chudobných. Na ceste, ktorá vedie z Jeruzalema do Jericha a ktorá definuje život, nedostatok citlivosti mení ľudí na vykorisťovateľov, akými sú útočníci alebo falošní nestraníci, ako kňaz a levita.

4. *Vtelenie ako nevyhnutný spôsob evanjelizácie*. Ako zlaté pravidlo by mohlo platiť: nemožno dávať misie bez vtelenia, nejestvuje misia bez inkulturácie do sveta chudobných, bez angažovanosti a blízkosti.

5. *Skúmanie reality z pohľadu chudobných a Božou optikou*. Niet pochýb o tom, že svet inak vyzerá z periférií a inak z palácov, inak z bahna a spoza ostnatých plotov pre utečencov ako z hlavných ulíc miest, z pohľadu ohrozeného života ako zabezpečeného. Z tohto dôvodu musíme hľadať „Boží pohľad“, ktorý dokáže vidieť do hĺbky a ktorého vnútro je pohnuté[107].

6. *Posilnenie spoločnej misie*. Práve pri prehĺbení témy novej evanjelizácie sa hneď ukáže dôležitosť, ktorú vyžadujú laici v tomto projekte. V rámci duchovnej rodiny je veľmi dôležitá spolupráca medzi všetkými vetvami vincentskej rodiny[108]. Spoločné poslanie všetkých vetiev vincentskej rodiny vyžaduje vzájomné poznanie, spoluprácu bez predsudkov a snahy vyniknúť, úprimnú otvorenosť, zmenu schém, lojálne prijímanie, spoločné formovanie, posilňovanie vincentínskej charizmy, jednotu bez zmätkov.

7. *Systémové zmeny ako nevyhnutný rozmer evanjelizácie*. Vincent de Paul si bol vedomý, že chudoba má štrukturálne príčiny, ktoré ju spôsobili, podporili, znásobili a urobili večnou. Vincent bojoval prostriedkami a rozumovými konceptmi svojej doby proti týmto zvráteným štruktúram. Nikdy neváhal považovať tieto kroky proti nespravodlivým štruktúram za dimenziu evanjelizácie chudobných. Tomu sa dnes hovorí „systémová zmena“.

8. *Sociálna náuka Cirkvi ako vincentínska podpora*. Niet pochýb o tom, že sa vincentínska charizma veľmi dobre cíti v priestore sociálnej náuky Cirkvi. A samozrejme, sociálna náuka Cirkvi má rozmer, ktorý oživuje, posilňuje a aktualizuje vincentskú charizmu. Záväzok evanjelizovať chudobných zaväzuje misionára dôstojne

---

http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2013/07/08/%E2%80%9Ekto_plakal_nad_smr%C5%A5ou_t%C3%BDchto_bratov_a_sestier%E2%80%9C_%E2%80%93_p%C3%A1pe%C5%BE_franti%C5%A1ek_na/slo-708684, (7.4.2021).

[107] Cf. J. M. Sánchez Mallo, CM, heslo: *Fe*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 243 – 244.

[108] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 453.

čeliť výzve, ktorá prichádza od samotných chudobných. Nie je možné ich evanjelizovať bez serióznej doktrinálnej prípravy. Treba byť spojený so svetom chudobných, dobre poznať sociálnu náuku Cirkvi v aspektoch, ktoré ovplyvňujú službu. Treba poznať myšlienkové smery dneška, moderné i postmoderné myslenie, mať záchytný bod a držať sa svojho vlastného presvedčenia[109].

9. *Obrátenie k chudobným ako globalizačný horizont* znamená, že chudobní musia byť v centre nášho evanjelizačného konania, oni nám musia ukázať cestu v evanjelizácii. Pretože ak chudobní nebudú horizontom a referenčným bodom, akého Krista budeme svedkami? Ak chudobní nebudú prvými adresátmi evanjelia, prečo chceme evanjelizáciu? Ak naša vec nie je vecou chudobných, ako môžeme pokračovať v Kristovom poslaní?[110]

P. Jean Landousies, CM, hovorí o ďalších rozmeroch novej evanjelizácie. Cirkev nemôže zostať zavretá vo svojich komunitách a inštitúciách. To ju vedie na jednej strane k ekumenizmu v akcii, ale tiež ku konfrontácii s inými náboženstvami, s agnosticizmom, s ateizmom, ktorý je niekedy agresívny, alebo s extrémnou sekularizáciou, ktorá chce eliminovať Boha zo života ľudskej bytosti.

Fenomén hromadných pútí, veľkých stretnutí, svetových dní mládeže má byť vnímaný ako príležitosť pre evanjelizáciu a privádzaniu k zrelej a zodpovednej viere. Je tu tiež fenomén duchovného hladu a jeho uspokojovanie hľadaním ciest vo východných orientálnych spiritualitách. Táto inklinácia je aj u katolíkov a preto Cirkev musí odpovedať na požiadavku stretnutia a dialógu, ale hlavne je to výzva k rozlišovaniu pochopiť lepšie spôsoby, ako kresťanská viera počúva a ujíma sa náboženských potrieb každej osoby.

Hovoriť dnes o „kresťanských krajinách“ alebo „misijných krajinách“ už nedáva zmysel. Dnes sme svedkami pomalej práce na budovaní nového modelu misijnej cirkvi bez sektárstva alebo prozelytizmu, Cirkvi blízkej každodennému životu ľudí. Nastal čas pre „novú evanjelizáciu“ na Západe, kde mnohí žijú úplne mimo kresťanského života alebo zle chápu vieru, ktorej obraz je skreslený alebo karikovaný. Ešte je tu hon za hospodárskym blahobytom, čoho druhou stranou mince je tragická chudoba a bieda. Staré cirkvi si musia zvykať na život v menšine. V novej evanjelizácii nejde o počty, ale

[109] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 456 – 457.
[110] Cf. C. Fernandez, CM, *El Carisma Vicenciano y la Nueva Evangelización*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 313 – 316.

o odovzdávanie viery. Kto miluje svoju vieru, chce ju odovzdať. Chýbanie misionárskej horlivosti je chýbanie horlivosti vo viere[111].

Misijná spoločnosť, ktorá má v duchu sv. Vincenta evanjelizovať, teda zachrániť chudobného v jeho materiálnych a duchovných potrebách, musí sa vrátiť aj v rámci novej evanjelizácie k tomu, čo bolo pri jej zrode. A s novým zápalom, teda s horlivosťou. Bez nej zostane, ako povedal sv. Vincent, z misionára iba kostra[112]. Vincent bol ešte prísnejší a jasnejší: „*Bratia moji, hovorím vám tiež: keď uvidíte lenivého misionára takto rozprávať, alebo snažiť sa, aby sa zanechali všetky tieto dobré veci, o ktorých som vám hovoril, povedzte smelo: „To je antikrist!“ Áno, bratia moji, je to antikrist*.[113]“ Nie je možné evanjelizovať bez zapálených a obrátených ľudí, ktorí prežívajú hlbokú radosť z viery[114]. V ľahostajnej a niekedy odkresťančenej spoločnosti je čoraz nevyhnutnejšia mimoriadna evanjelizácia, ktorú ľuďom poskytujú ľudové misie.

Ľudové misie

Druhý vatikánsky koncil bol impulzom pre farskú a diecéznu obnovu. Diecézni kňazi volali misionárov sv. Vincenta, aby dodali impulz farskému životu prostredníctvom ľudových misií. Mnoho provincií Misijnej spoločnosti zanechalo dielo ľudových misií, lebo nedokázali urobiť aggiornamiento tejto inštitúcie a adaptovať témy a dynamiky novej dobe. Posledné generálne zhromaždenia boli impulzom, aby sa Misijná spoločnosť k tejto téme a k tomuto dielu vrátila[115]. Na Generálnom zhromaždení v roku 2010 sa Misijná spoločnosť zaviazala „pustiť sa do nových diel evanjelizácie vo vzťahu k novým vznikajúcim kultúram a venovať sa ekumenickému dialógu.[116]“ Generálne zhromaždenie 2016 je pozvaním k zintenzívneniu konkrétnej misionárskej práce, ku globálnemu mysleniu a lokálnemu pôsobeniu, aby bolo stále viditeľnejšie prispenie našej charizmy pre novú evanjelizáciu[117].

---

[111] Cf. J. Landousies, CM, *La nueva evangelización*, 440 – 442.
[112] Cf. SVP, XI, 396.
[113] SVP, XI, 115.
[114] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 451.
[115] Generálne zhromaždenie v roku 1992 vytýčilo viacero záväzkov pod hlavnou témou: „Nová evanjelizácia, noví ľudia, obnovené komunity“ sumarizovaných vo „Vincentiana“, 1992, Nr. 36, 359 – 419. Generálne zhromaždenie v roku 1998 propagovalo spoluprácu medzi rôznymi vetvami vincentskej rodiny, „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, 384 – 397.
[116] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* b. IV, 6, slovenský preklad, 20.
[117] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 1,2., 407.

Vincent a jeho nasledovatelia trvali na katechetickom aspekte misií. Táto vlastnosť vždy odlišovala vincentínske misie od iných misijných skupín v Cirkvi a viac sa zameriavala na kajúci aspekt[118]. P. J. I. Fernández de Mendoza, CM s plným nasadením obhajuje ľudové misie. Hovorí, že zanietenie v dokumentoch je značné, realizácia pokuľháva. Dnes je potrebné vyjsť na otvorené pole a pracovať s pokorou a vytrvalosťou. Žatva je veľká vzhľadom na náboženský chlad a vysokú úroveň pohanstva, ale čoraz viac farárov je odhodlaných požiadať o spoluprácu misionárov. Dôvody, pre ktoré by mali misionári znovu začať dávať ľudové misie je na prvom mieste dobro duší. Spoločenstvá verných kresťanov musia posilniť svoju odpoveď viery. Po druhé, naliehavá potreba mimoriadnej pomoci na oživenie viery, ktorú pociťuje veľa kňazov vo farnostiach, kvôli rastu náboženskej ľahostajnosti ich veriacich a v niektorých prípadoch kvôli poklesu počtu duchovných a v množstve farností spravovaných jediným kňazom. Po tretie, pretože ľudové misie sú od počiatku a aj dnes znakom identity Misijnej spoločnosti v Cirkvi[119].

Sv. Vincent žil v dobe, keď sa bojovalo proti akejkoľvek odlišnosti, proti pluralite spoločnosti. A predsa uňho vidíme rôznorodosť pohľadov a aplikáciu hesla sv. Pavla Apoštola: „Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých.[120]“ V regióne Châtillon, keď tam bol Vincent farárom, bol kalvinizmus veľmi silný. Je zarážajúce, že keď Vincent pricestoval do Châtillonu, ubytoval sa u kalvína Jána Beynier, ktorý vďaka Vincentovej prítomnosti zmenil najskôr svoje zvyky a prijal katolícku vieru. Následne sedem Beynierových synovcov opustilo kalvínsku vieru a zmierilo sa s katolíckou cirkvou[121]. O štyri či päť rokov neskôr mu udalosti v Montmirail a v Marchais osvetlia ešte viac túto cestu ekumenizmu. Vincent v rámci prípravy svojich misionárov na dávanie ľudových misií im dáva za vzor kazateľský štýl Jána Kalvína: „*máme sa pridŕžať našej malej metódy. (...) Aj sám Kalvín zostavil metódu kázať: vziať knihu, ako to robil náš Pán, čítať, vysvetliť text podľa literárneho i duchovného zmyslu, a z toho vyvodiť mravné dôsledky. To je metóda kalvínov, ktorú hugenoti vo svojich kázňach dodržiavajú*.[122]“

[118] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* 450.
[119] Cf. J. I. Fernández de Mendoza, CM, *El futuro de las misiones de la Congregación de la Misión en la Iglesia,* „Vincentiana“, 2007, Nr. 51/5, 368 – 369.
[120] 1 Kor 9,22.
[121] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia,* 129.
[122] SVP, XI, 193.

Dnes sa žiada od evanjelizátora široký horizont záberu, ústretový prístup voči všetkým. Vedieť ako viesť dialóg s ľahostajnými ľuďmi, s tými, ktorí hľadajú odpovede na otázky, ktoré im spaľujú vnútro, s tými, ktorí patria k iným vyznaniam.

Medzináboženský dialóg

Sv. Ján Pavol II. v *Redemptoris Missio,* predstavil, že „*medzináboženský dialóg je časťou poslania Cirkvi hlásať evanjelium*.[123]“ Dokument Misijnej spoločnosti o misiách *Ratio Missionum* učí misionárov, že „zdieľanie s ľuďmi iného vierovyznania môže byť vzájomne obohacujúce. Môže obom stranám poskytnúť nový pohľad na Božie pôsobenie vo svete a vytvoriť novú citlivosť na rôzne životné skúsenosti. Toto vzájomné obohatenie sa stáva skutočnosťou prostredníctvom rešpektu, porozumenia a spoločného hľadania pravdy.[124]“ Medzináboženský dialóg nemôže znamenať upustenie od evanjelizačného poslania Cirkvi. Treba sa vyhýbať nebezpečenstvu relativizovať Krista a jeho posolstvo. Kresťania nesmú hovoriť o Božej činnosti v histórii a vo svete bez zmienky o Kristovi. Dialóg odkryje miesta zhody a vzájomného záujmu, ako aj body, v ktorých sa zhoda a súhlas nedosiahnu[125].

Dcéry kresťanskej lásky často pôsobia v prostredí, kde existujú rôzne náboženské vyznania. Ich Štatúty hovoria doslovne: „Sestry rešpektujú rôzne náboženstvá a kultúry, podporujú ekumenizmus a medzináboženský dialóg v ovzduší bratstva a pravdy.[126]“ V Ozvenách spoločnosti tento bod vysvetlil vtedajší generálny direktor sestier takto: „Sestry majú spolupracovať s ľuďmi, ktorí nie sú katolíci alebo kresťania. Z týchto dôvodov je dobré, aby sestry podporovali ekumenizmus a dialóg medzi náboženstvami, tak ako uvádza štatút.[127]“ Je veľmi dôležité, aby všetci pamätali na to, že „*Cirkev predkladá, ale nič neukladá. Rešpektuje ľudí a kultúry, zastavuje sa pred svätyňou svedomia*“[128].

Cirkev má poslanie ohlasovať evanjelium všetkým ľuďom a národom. Sv. Ján Pavol II. v *Redemptoris Missio* v časti o Cirkvi v službe kráľovstva povedal, že „*Cirkev je sviatosťou spásy pre celé ľudstvo a jej činnosť sa neobmedzuje na tých, ktorí prijímajú posolstvo spásy*.[129]“ V časti o dialógu s bratmi z iných náboženstiev hovorí o nutnosti

[123] RMi 55.
[124] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum*, b. IV, 4, 35.
[125] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum*, b. IV, 4, 36.
[126] ŠDKL, b. 8f.
[127] F. J. Álvarez, CM, *Život dcér kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2005, 18.
[128] RMi 39.
[129] RMi 20.

viesť a oživovať medzináboženský dialóg. „*Nesmie existovať ani zrieknutie sa prejavu, ani falošná mierumilovnosť. Je potrebné vzájomné svedectvo pre spoločný pokrok na ceste náboženského hľadania a skúsenosti. To slúži zároveň na premáhanie predsudkov, nedorozumení a neznášanlivosti. Dialóg smeruje k vnútornej očiste a obráteniu, ktoré môže byť duchovne plodné, ak sa nechá naozaj viesť Duchom*“[130].

Dialóg s islamom

V roku 2000 napísal P. Robert Maloney, CM celej vincentskej rodine list ohľadom islamu. Citujem: „Stále viac žijeme v multikultúrnom a multináboženskom svete. Môže to byť bohatstvo alebo aj riziko pre rovnováhu spoločností ako aj pre náboženské spoločenstvá. Vincentská rodina sa nachádza v mnohých krajinách, kde je islam majoritným náboženstvom alebo je v ňom vysoký počet veriacich.[131]“ V súčasnosti mnohí kresťania aj mnohí mohamedáni majú skúsenosť so vzťahmi, ktoré sú v škále od veľkorysého prijatia, lebo sú často založené na dobrých, dlhodobých medziľudských vzťahoch, až po strach a nedorozumenie, ktoré sú spôsobené nedostatkom znalostí na oboch stranách alebo čoraz agresívnejšími postojmi. Dedičia a nasledovníci sv. Vincenta sa snažia vychádzať z jeho skúsenosti a postojov. Vincent de Paul mal pre svet islamu porozumenie, lebo ho osobne poznal. Dá sa povedať, že tento záujem bol založený predovšetkým v jeho zmysle pre univerzálne poslanie Cirkvi, ktorá nepozná hranice a z ktorej nemožno vylúčiť nikoho. Ale on išiel ešte ďalej. Tak ako v jeho dobách tak aj pre jeho nasledovníkov je tu dôležité vedomie, že moslimovia sú často veľmi chudobní[132]. Nemôžeme teda ignorovať túto nesmiernu časť ľudskej rasy, ktorej by malo byť prinesené evanjelium ako dobrá zvesť. Duch dialógu je súčasťou dedičstva, ktoré nám sv. Vincent zanechal, ako aj hľadanie zmierenia medzi ľuďmi a komunitami. Hlboký prístup pokory pomáha trpezlivo a obozretne objavovať hodnoty, ktoré majú ostatní a ktoré sa niekedy vyjadrujú prekvapivým spôsobom. Tento dialóg sa odohráva na akademickej pôde v dialógu teologickej výmeny, a slúži na lepšie pochopenie prvkov viery. Omnoho dôležitejší je dialóg života[133]. To neznamená iba spoločné bývanie vedľa seba. Dialóg života znamená snažiť sa o skutočné poznanie druhého, mať prístup otvorenosti, ktorý umožňuje zdieľanie „záležitostí života“. To môže viesť k hlbokému priateľstvu

[130] RMi 56.
[131] R. Maloney, CM, *Obežník vincentskej rodine, 30. 3. 2000,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 102.
[132] Cf. J. Landousies, CM, *Cristianos y musulmanos hoy,* „Vincentiana“, 1995, Nr. 39/3, 154.
[133] Cf. RMi 57.

a vzájomnému spoločenstvu. Tento druh dialógu je v dosahu každého a je v podstate zdieľaním lásky.

Druhým podstatným prvkom je dialóg v dielach. Mnoho kresťanských organizácií spolupracuje s moslimskými najmä v oblasti charitatívnych diel. Príkladom je spolupráca na Východe (Blízkom, Strednom či Ďalekom) medzi organizáciami ako Červený kríž a Červený polmesiac. V rámci vincentskej rodiny vytvárajú väzby spolupráce aj laické organizácie, ako napríklad Spolok sv. Vincenta de Paul. Inde sa zase moslimovia pripájajú ku kresťanským organizáciám ako súkromné osoby. Takáto spolupráca je spôsob, ako prejaviť vzájomné prijatie a uskutočniť hodnoty Božieho kráľovstva[134].

Generál na základe skúseností zo stretnutia vincentínov vo Fatqua v Libanone v roku 1999 vyslovil prianie, aby sa niektorí spolubratia stali odborníkmi na Islam a na medzináboženský dialóg a tiež, aby spolubratia pozývali a rozvíjali s mohamedánmi pole, ktoré je pre obe viery spoločné, teda služba chudobným, rešpektovanie dôstojnosti ľudskej osoby a boj za spravodlivosť. Len tak sa dajú prekonať predsudky a dosiahnuť vzájomné rešpektovanie a zmier[135].

Misionárske farnosti ako miesto realizácie charizmy

Je nepochybné, že Misijná spoločnosť spravuje farnosti, ktoré sú rýdzo misionárske a predstavujú skutočne aktualizáciu a život charizmy. Sú medzi nimi farnosti, ktoré sú na misiách *ad gentes*, iné boli Spoločnosti zverené nedávno a iné zase siahajú až do dôb Zakladateľa. Štatúty Misijnej spoločnosti hovoria o podmienkach, ktoré verifikujú, či farnosti sú vyjadrením nášho poslania: „§1. Medzi apoštolské činnosti Spoločnosti treba započítať aj farnosti, pokiaľ sa apoštolát, ktorý v nich spolubratia konajú, zhoduje s cieľom našej Spoločnosti a bol vyžiadaný v dôsledku nedostatku duchovných pastierov.“ A §2 pokračuje: „Tieto farnosti zverené Spoločnosti musia byť z veľkej časti zložené z chudobných alebo nech sú pripojené k seminárom, kde spolubratia konajú pastoračnú formáciu.[136]“ Štatúty jasne hovoria o tom, aké atribúty má mať farnosť, aby mohla byť považovaná za misionársku. Nie je možné, aby farnosť zostávala misionárskou po dlhý čas, lebo misionári v nej pracujú, katechizujú, vysluhujú sviatosti, takže duchovná situácia by sa mala zlepšovať. A na druhej strane farnosť je tiež priestorom, kde sa môže realizovať výzva novej evanjelizácie.

---

[134] Cf. J. Landousies, CM, *Cristianos y musulmanos hoy*, 158 – 161.
[135] Cf. R. Maloney, CM, *Obežník vincentskej rodine, 30. 3. 2000,* 103 – 104.
[136] ŠCM, b. 10.

P. Robert Maloney na stretnutí provinciálnych predstavených v Salamanke v roku 1996 predstavil svoju víziu, aké charakteristiky má mať farnosť, o ktorej možno povedať, že je „vincentínska“ a „misionárska“:

a) Dá sa zaradiť medzi skutočne chudobné farnosti. Chudobní sú našimi pánmi a učiteľmi a tiež našim dedičným podielom[137].

b) Diecézne duchovenstvo nemá zdroje na jej personálne zabezpečenie. Tento bod je veľmi dôležitý, hlavne v rozvíjajúcich sa diecézach. Keď počet miestneho kléru je dostačujúci, misionári by mali podľa generálneho predstaveného farnosť opustiť. Vincent hovoril o fatálnych dôsledkoch pre Misijnú spoločnosť, ak sa jej členovia budú len minimálne odlišovať od diecézneho kléru[138].

c) Záväzok má byť časovo limitovaný na základe presnej zmluvy.

d) Sú presne definované misionárske ciele, ktoré sa musia splniť v stanovenom čase. Treba hlavne spolupracovať na formácii rôznych pastoračných pracovníkov: kňazov, diakonov, sestier, bratov, katechétov, učiteľov, vysluhovateľov eucharistie, lektorov, hudobných odborníkov, zodpovedných za mládež, atď. Ide teda o formáciu lídrov zodpovedných za rôzne služby vo farnosti.

e) Farnosť vždy preberá komunita a pracuje ako komunita.

f) Farnosť koná diela organizovanej charitatívnej činnosti v prospech núdznych.

g) Vo farnosti sú prítomné a formujú sa vincentínske laické skupiny.

h) Poskytuje sa systematické vyučovanie v sociálnej náuke Cirkvi.

i) „Štýl“ služby je jednoduchý a pokorný.

j) Je to evanjelizačná farnosť so silným dôrazom na Božie slovo[139].

V závere svojho príhovoru sa obrátil s naliehavosťou na provinciálnych predstavených: „Naše poslanie napĺňame, iba ak nasledujeme Krista ako Evanjelizátora chudobných a dnes aktualizujeme jeho poslanie. Veľký misionár nie je ani tak muž, ktorého kázne sú krásne, ale skôr ten, ktorého život, slová a diela odrážajú život Krista - Misionára. Autentický misionár žije Kristovou láskou. Iní to v ňom zakúšajú. Nemôže to skryť, hoci sa o to pokúsi. (...) Povzbuďte spolubratov, aby naše poslanie plne prispôsobili

[137] Cf. SVP, XI, 324.
[138] Cf. SVP, V, 409-410.
[139] Cf. R. Maloney, CM, *Del compromiso vicenciano en las parroquias,* „Vincentiana“, 1997, Nr. 41/2, 39 – 42.

novým kultúram, hľadali chudobných súčasnosti, aby využívali nové komunikačné prostriedky na šírenie evanjelia. Pomôžte im, aby sa naša misia stala univerzálnejšou a ústretovejšou.[140]“

IV. 4. Starostlivosť o komunitný a solidárny rozmer charizmy

Dobrá analýza situácie vedie k dobrej praxi. P. Gregory Gay, CM v svojom príspevku na synode o novej evanjelizácii hovoril o svojej misionárskej skúsenosti ako misionára v misiách ad gentes i o skúsenosti generálneho predstaveného o ohlasovaní daru viery a obnove Cirkvi a že k tomu sú potrebné tri momenty a plynú z toho dve cesty[141]. Po prvé je potrebný moment prítomnosti. Tých, ktorých nám Boh pošle do cesty nám zjavujú osobu Ježiša Krista, hlavne sú to chudobní, marginalizovaní a opustení. A v Božej prítomnosti nadobúdame silu byť prítomní všetkým členom mystického tela Cirkvi. Druhým momentom je počúvanie. Musíme načúvať vnútornému hlasu svedomia, Boha, eucharistie, modlitby, a hlasu chudobných, ktorí k nám volajú. Skôr však ako sa začne vyučovať a kázať, je nutné počúvať. Prítomnosť a počúvanie nás vedie k tretiemu momentu, a to je služba. Služba v Ježišovom mene je činnosť a podpora, nielen v mene chudobných, ale spolu s chudobnými. V službe Cirkev nachádza svoju identitu a záchranu.

Potom treba vykročiť po dvoch cestách: prioritná voľba chudobných a spolupráca. Prioritná voľba chudobných je fundamentálna pre novú evanjelizáciu. V skúsenosti spoločenstva svedčíme a robíme viditeľnou prítomnosť Ježiša Krista. Jednoduchý životný štýl, postoj evanjeliovej pokory, koherentný život a dôvera v Prozreteľnosť sú charakteristické prvky vincentínskej duchovnosti a základné postoje k evanjelizácii chudobných. Súcit, solidarita, pozorné počúvanie volania chudobných, boj proti nespravodlivosti a ochrana ich práv – to všetko je prejavom vincentínskej lásky.

V spolupráci s rehoľníkmi, diecéznym klérom a laikmi evanjelizujeme prítomnosťou, počúvaním a službou v štýle Ježiša Krista, prvého evanjelizátora. Môžu zaznieť aj nad nami Ježišove slová vyliečenému mladíkovi: „Chod domov k svojim a zvestuj im, aké veľké veci ti urobil Pán a ako sa nad tebou zmiloval.[142]“

---

[140] R. Maloney, CM, *La misión. Conferencia de apertura,* „Vincentiana“, 1996, Nr. 40/4 – 5, 227.
[141] Cf. G. Gay, CM, *Claves para la nueva Evangelización,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 460 – 461.
[142] Mk 5,19.

Sv. Ján Pavol II. počas svojej apoštolskej cesty do vlasti v Gdańsku povedal: *„V mene budúcnosti človeka a ľudstva bolo potrebné vysloviť toto slovo «solidarita». Dnes prúdi ako široká vlna svetom, ktorý chápe, že nemôžeme žiť podľa princípu «všetci proti všetkým», ale iba podľa princípu «všetci so všetkými», «všetci za všetkých»*“[143].

Komunitná formácia

Sv. Vincent sa chápe ako služobník chudobných. Na službu zriadil dovtedy nevídané inštitúcie, ako to, že zasvätené osoby nezostávajú za múrmi kláštora, a v domácnostiach slúžia telesne a duchovne chudobným. Tiež zapojil laikov do tejto služby. Začína realizovať služby, ktoré sa nikdy predtým nekonali. Mení zaužívané poriadky. Laikov považuje za protagonistov služby. Preto nerobí sám konečné rozhodnutia. Nerobí všetku prácu. Všetko konzultuje s laikmi a radí im v rozhodovacom procese. V prípade bratstiev väčšina zodpovednosti ohľadom vedenia a služby spadá na ich členov. Dôveruje laickým služobníkom, pretože ich považuje za spolupracovníkov v rámci rovnakej evanjelizačnej misie. A tak nemá záujem na zachovaní svojej autority alebo svojej pozície. Hľadá spôsoby, ako otvoriť priestory pre laikov. Otvorenie priestoru pre činnosť laikov sa netýka iba vymýšľania a zverovania im nových aktivít. Znamená to byť dostatočne pokorný na to, aby ustúpil a umožnil laikom ujať sa vedenia. Znamená to zmenu postojov a konania medzi laikmi, ako aj medzi duchovnými a rehoľníkmi[144].

Vincent de Paul nikdy nikoho neposlal pracovať sám. Neorganizované a solitérne dielo kresťanskej lásky nepredstavuje záruku kontinuity ani účinnosti. Vincentovi išlo o poskytnutie možnosti tímovej práce. Bratstvo v Châtillon bolo pokusom zorganizovať laikov tak, aby pracovali tímovo[145]. Existuje rozmer komunity, ktorý si vyžaduje rozvoj na miestnej úrovni. Členovia akejkoľvek vincentskej skupiny musia vytvárať ducha spoločenstva prostredníctvom zdieľaných hodnôt, histórie a skúseností. Je však tiež potrebné vytvoriť pocit spolupatričnosti k veľkej vincentskej rodine a skúmať a hľadať spôsoby spolupráce. Mali by sa poskytnúť predovšetkým príležitosti na stretnutie s členmi ostatných vetiev vincentskej rodiny[146].

---

[143] Ján Pavol II., *Celebrazione della parola con la gente del mare, Omelia di Giovanni Paolo II*, Molo della Piazza Kościuszko, stvrtok 11. 6. 1987, http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/homilies/1987/documents/hf_jp-ii_hom_19870611_gente-mare.html, (8.4.2021).

[144] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 323.

[145] Cf. F. J. Álvarez, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl*, 454.

[146] Cf. J. Prager, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical*, 324 – 325.

Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti v roku 1998 sa nieslo v duchu spolupráce s vincentskou rodinou a účastníci sa v mene celej Spoločnosti zaviazali k spolupráci, lebo len takto budú „účinnejšou silou pre evanjelizáciu a pre skutky kresťanskej lásky a spravodlivosti v dnešnom svete.[147]“ Keďže priepasť medzi chudobnými a bohatými sa stále zväčšuje, a chudobní sú podľa sv. Vincenta de Paul „*našimi pánmi a učiteľmi*boja za spravodlivosť sú len dve dielo kresťanskej lásky a a [148]“ strany jednej mince, spolubratia sa zaväzujú: „a) Spolupracovať s ostatnými členmi vincentskej rodiny a venovať viac ľudí, viac času a viac finančných prostriedkov na evanjelizáciu chudobných s cieľom podporiť ich ľudský a duchovný pokrok. b) Vypracovať konkrétne projekty na miestnej, provinčnej, interprovinciálnej a medzinárodnej úrovni s cieľom odpovedať na volanie chudobných v tomto čase, v spolupráci s ostatnými členmi vincentskej rodiny a so samotnými chudobnými. c) Riešiť príčiny chudoby v rôznych situáciách, v ktorých žijeme, s účasťou ostatných členov vincentskej rodiny v komisiách pre «Spravodlivosť a mier», (...) a vytváranie konkrétnych spôsobov vincentskej spolupráce podľa okolností“[149].

Solidarita

Témou solidarity sa zaoberajú už v prvotnej Cirkvi, kde mali učeníci všetko spoločné[150]. Cirkevní otcovia na túto čnosť pamätali. Sv. Ján Chryzostom v jednej kázni spomenul, že v Konštantínopole sa denne starajú o tritisíc vdov a panien (...) A to za pomoci desiatich osôb, ktoré sa rozhodli tak ako Cirkev vynaložiť svoje imanie, takže v celom meste nebolo chudobných[151]. Sv. Bazil a sv. Ambróz hovoria: „Keď niekto niekomu ukradne oblečenie, povieme o ňom, že je zlodej. Nemali by sme pomenovať rovnako človeka, ktorý by mohol obliecť nahého a to nerobí? Chlieb, ktorý má vo svojej špajze patrí hladnému. Plášť, ktorý je zavesený v šatníku a nepoužíva sa patrí tomu, kto ho potrebuje. Topánky, ktoré sa zničia v tvojej skrini patria bosému; a peniaze, ktoré ty hromadíš, patria chudobnému“. Z toho vyplýva zásada: *čo je nazvyš patrí chudobným.* Uvedomujú si, že bohatí sa riadia svojimi pravidlami, nie zásadami Stvoriteľa. Sami

[147] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 1, 174.
[148] SVP, XI, 324.
[149] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 2, 174 – 175.
[150] Cf. Sk 2, 42; 4,34.
[151] Cf. Ján Zlatoústy, *Homilías sobre el evangelio de San Mateo*, Homilía no. 66, 846, https://ia800305.us.archive.org/17/items/CRISOSTOMOHomiliasSobreElEvangelioDeSanMateo/CRIS%C3%93STOMO%20Homil%C3%ADas%20sobre%20el%20Evangelio%20de%20San%20Mateo.pdf, (23.9.2020)

pochádzajú zo zámožných rodín, ale to im nebráni konať diela kresťanskej lásky, deliť sa s chudobnými o svoj majetok a žiť tak radikálne to, čo hlásal Ježiš[152].

Vincent rád používa príklad mravcov a včiel pre ich neúnavnú pracovitosť, ale hlavne pre ich solidaritu s ostatnými[153]. Pracujú na vyživení komunity a len na základe toho prežije každý jednotlivec. Vincent verí, že pracujúca a solidárna ľudská rodina by bola dokonalá a šťastná. Ako hovorieval, človek „*musí pracovať na obžive, aby nebol pre ostatných príťažou*". Ale dodáva, že vďačnosť je tiež vyjadrením solidarity s celou ľudskou rodinou. Ak sú chudobní vylúčení z ovocia práce všetkých, v skutočnosti jeme chlieb chudobných[154].

Vincent mal o tejto téme hlboké povedomie. Členom Misijnej spoločnosti hovorieval, že všetky majetky Spoločnosti sú spoločné[155], nikto nemá veci používať ako svoje vlastné[156]. Podľa nových Konštitúcií Misijnej spoločnosti sa hovorí o skutočnej komunite dobier[157].

Misijná spoločnosť pracuje na podpore globálnej solidarity v živote i dielach šírením pozitívnych prvkov globalizácie a tiež vyučovaním a ohlasovaním sociálnej náuky Cirkvi. P. Gregory Gay, CM a P. Robert Maloney, CM vo svojej štúdii ohľadom ekonomickej solidarity predstavili solidaritu v rámci Misijnej spoločnosti ako skutočnosť, ktorá preniká celý život Spoločnosti a jej činnosti. Zasahuje misie, spoločný život, spiritualitu a modlitbu, ekonomické i ľudské zdroje. Tento proces sa v skutočnosti začal ešte predtým, ako sa slovo solidarita stalo populárnym. Konštitúcie a Štatúty z roku 1984 predstavili obnovený dôraz na spoločnú misiu k najchudobnejším[158]. Povzbudzujú spolubratov ísť do celého sveta[159], žiadajú pomôcť provinciám v oblasti zahraničných misií[160], reflektujú nerovnomerné rozdelenie materiálnych hodnôt vo svete[161] a pozývajú, aby sa provincie podelili o časné dobrá s provinciami, ktoré tieto prostriedky nemajú[162]. Všetko to kvôli tomu, aby sa chudobných dobre slúžilo.

---

[152] Cf. L. Gonzáles Carvajal Santabárbara, *Con los pobres contra la pobreza...*, 46 – 48.
[153] Cf. SVP, XI, 542.
[154] Cf. R. Sainz, CM, heslo: *Escatología,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 198.
[155] Cf. VPCM, III, 3.
[156] Cf. VPCM, III, 5.
[157] Cf. KCM, b. 32, 148, 149, 154.
[158] Cf. KCM, b. 1, §2.
[159] Cf. KCM, b. 12, §5.
[160] Cf. ŠCM, b. 5, §1.
[161] Cf. KCM, b. 12, §2.
[162] Cf. KCM, b. 152, §1.

Na generálnom zhromaždení v roku 2004 sa členovia Misijnej spoločnosti zaviazali „presadzovať spoluzodpovednosť a transparentnosť pri správe časných majetkov v súlade s vincentínskym duchom striedmosti a solidarity s chudobnými.[163]“ V roku 2010 sa na generálnom zhromaždení hovorilo o „vzájomnej výmene spolubratov, nášho hlavného bohatstva, a ekonomických prostriedkov medzi provinciami.[164]“ V záverečnom dokumente generálneho zhromaždenia z roku 2010 sa v bode 2.4 iba spomenie potreba „podeliť sa o personálne a finančné zdroje“[165]. V líniách činnosti z generálneho zhromaždenia 2016 sa jeden celý bod venoval téme solidarity, ktorú účastníci a redakčná komisia formulovali nasledovne: „Podľa vzoru prvotnej kresťanskej komunity (por. Sk 2, 44 – 45) budeme zdieľať svoj život so svojimi radosťami a trápeniami, jeho silné a slabé stránky, s týmito záväzkami: a) Aby sa zabezpečila sebestačnosť provincií prostredníctvom zdieľania ľudských a finančných zdrojov na miestnej, na úrovní konferencií vizitátorov a na úrovni celej Spoločnosti. b) Zriadiť medzinárodné misijné centrum pre prípravu spolubratov, ktorí pôjdu do medzinárodných misií na úrovni celej Spoločnosti a na úrovni provincií. c) Uprednostniť *kritérium najchudobnejších z chudobných*, ktoré povedie k otvorenosti a prehodnoteniu všetkých našich prác, rovnako ako miesto určenia misionárov. d) Aplikovať systémovú zmenu ako vlastnú metodiku našej evanjelizačnej činnosti.[166]“

Vedenie a výchova k solidarite v rámci Misijnej spoločnosti sa prejavila v konkrétnych skutkoch. Na medzinárodných misiách napr. na Madagaskare spolupracujú viaceré provincie a na Šalamúnových ostrovoch kňazi Misijnej spoločnosti z rôznych provincií vedú diecézny seminár. Mnohí kňazi pracujú mimo svojej domovskej provincie hlavne vo formácii a zahraničných misiách. Na týchto misiách, hlavne tých medzinárodných žijú spolubratia z rôznych kultúr a rozličných jazykov. Solidarita sa teda prejavuje na veľmi rôznych úrovniach[167].

Solidarita k chudobným má tiež svoje špecifické odtiene vychádzajúce z charizmy. Jedným z veľkých projektov vincentskej rodiny bola forma mikrokreditov na Haiti. Vincentská rodina pomáha Haiťanom pri zakladaní malých podnikov a tiež zbiera

[163] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* b. III, 3, 371.
[164] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* b. I. c, slovenský preklad, 15.
[165] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* b. 2. 4., slovenský preklad, 18.
[166] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* b. 3. 3., 410.
[167] Cf. G. Gay, CM a R. Maloney, CM, *Solidaridad económica,* 399 – 400.

peniaze na štipendiá v prospech haitských detí. Iniciatíva vychádza od medzinárodného vedenia vincentskej rodiny a Univerzity DePaul Chicago. Uzavreli dohodu s Fonkoze, najdôležitejšou mikroúverovou agentúrou na Haiti, a s Haitian Hometown Associations Resource Group. Prostredníctvom tohto spoločného plánu sa na Haiti vytvárajú stovky pracovných miest, otvára sa veľa malých podnikov a tisíce haitských detí môžu teraz chodiť do školy[168]. Na Slovensku prebieha každý rok zbierka nazvaná *Boj proti hladu,* ktorej výnos slúži na podporu diel na Haiti, Hondurase, Ukrajine, Rusku a Albánsku a je pod patronátom vincentskej rodiny[169].

V záverečnom dokumente generálneho zhromaždenia z roku 2010 sa v bode 3.1 o dialógu s chudobnými a s vincentskou rodinou hovorí o potrebe „načúvať chudobným v každej z našich služieb a usilovať sa o to mať účasť na ich živote, trápeniach a nádejach." A bod 3.2. hovorí o snahe „o zapojenie chudobných do procesov, ktoré im umožnia byť subjektmi ich vlastnej histórie, protagonistami svojho životného údelu a agentmi vlastného oslobodenia.[170]" Chudobní sa s pomocou programov stanú protagonistami svojej vlastnej histórie.

Treba si však uvedomiť, že tradičná, asistenčná práca s chudobnými často krát nestačí. Pre dobro chudobných sa musia pomenovať nespravodlivosti, učiniť citlivými kultúry a prevládajúcu mentalitu a vyvíjať nátlak na nespravodlivé štruktúry. Treba sa stať hlasom, ktorý je často nepríjemný, s cieľom spochybniť spoločnosť a zvyšovať jej povedomie, podporu a rešpektovanie práv chudobných. Za týmto účelom sa treba podujať šíriť kultúru solidarity a svojpomoci. Na šírenie novej kultúry a transformáciu myslí ľudí je tiež potrebné vštepiť nové hodnoty a posilniť existujúce hodnoty súvisiace so službami, ako je napríklad bezplatnosť[171].

Spolupráca

Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti v roku 1998, ktorého téma bola: „Vincentská rodina vo svete a misijné výzvy na prahu tretieho tisícročia" sa zaviazalo k spolupráci s členmi vincentskej rodiny. Najprv si treba zodpovedať otázku: na čo spolupráca? P. Benjamin Romo, CM, v spracovaní tejto výzvy povedal, že „spolupráca má veľmi konkrétny cieľ, a ním je spojenie síl, zdrojov, možností a prostriedkov na

[168] Cf. G. Gay, CM a R. Maloney, CM, *Solidaridad económica,* 412.
[169] Cf. https://www.bojprotihladu.sk/, (10.4.2021).
[170] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* b. 3. 2., slovenský preklad, 19.
[171] Cf. P. P. de Nava, *Evolución de la caridad,* 416.

spoločné a efektívnejšie vykonávanie našej evanjelizačnej služby chudobným, majúc za samozrejmé, že celá vincentská rodina bola povolaná s týmto cieľom: evanjelizovať a slúžiť chudobným za každých okolností, kdekoľvek a kedykoľvek.[172]“ Spojením síl sa vytvára obrovský potenciál pre evanjelizáciu a službu chudobným. A keďže aj chudobní nás evanjelizujú, oni nás učia, ako im máme slúžiť. Služba nás vedie ku konverzii. Spolupráca s ostatnými členmi vincentínskej rodiny vedie k tomu, že sa chudobným lepšie slúži, členovia vetiev si viac uvedomia svoje vincentínske povolanie a charizmu a spoja svoje sily, aby sa v budovaní Božieho kráľovstva došlo ďalej a efektívnejšie. Podľa P. Romo spolupráca sa prejaví v štyroch základných skutkoch s cieľom dosiahnuť lepšiu efektívnu koordináciu: vzájomné počúvanie, spoznávanie vetiev vincentskej rodiny, zdieľanie sa so skúsenosťami a spoločná modlitba a uvažovanie. Táto spolupráca si vyžaduje vytváranie štruktúr umožňujúcich spoluprácu s cieľom zdieľať, povzbudzovať a animovať túto spoluprácu: projekt počiatočnej a permanentnej formácie, posilnenie komunikačných sietí a preferovať spoločné projekty určené k podpore chudobných pred tými individuálnymi[173].

P. John Prager, CM v analýze štýlu vincentínskeho prístupu k práci s chudobnými vyzdvihol dôležitosť spolupráce s vincentskou rodinou. „Keď dokážeme slúžiť chudobnému spoločne, je to lepšie. Vincentínske skupiny sú však len kvapkou vody v oceáne. Nie sme jediní, ktorí pracujú s chudobnými, ani nie sme najlepší. Pokora a naliehavé potreby chudobných nás volajú spolupracovať s inými skupinami. V Cirkvi sú aj iné náboženské spoločenstvá, laické hnutia a diecézne štruktúry. Existujú aj skupiny (obhajujúce ľudské práva, sociálnu spravodlivosť, atď.), ktoré nie sú obzvlášť kresťanské, ale angažujú sa v prospech ľudí. Ako môžeme spolupracovať? Predovšetkým sa musíme naučiť spolupracovať s chudobnými. Ak sú príjemcami charitatívnej činnosti a nie protagonistami procesu, pravdepodobne zostanú na periférii.[174]“

Generálny predstavený P. Gregory Gay, CM popísal svoje misionárske pôsobenie v Paname: „Kolegiálne spolupracovať s biskupmi, diecéznymi duchovnými, rehoľníkmi a rehoľníčkami, laikmi i laičkami v záujme dosiahnutia spoločného dobra v službe Cirkvi a svetu. Bol to pre mňa nielen prísľub, ale aj dar Druhého vatikánskeho koncilu .[175]“P. Eli Chaves Dos Santos, CM v uvažovaní o spolupráci v rámci vincentskej rodiny

[172] B. Romo, CM, *Colaborar con los otros miembros de la Familia Vicentina,* „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 162 – 163.
[173] Cf. B. Romo, CM, *Colaborar con los otros miembros de la Familia Vicentina,* 164 – 167.
[174] J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual a corporalmente,* 330 – 331.
[175] G. Gay, CM, *Claves para la nueva Evangelización,* 459.

v niekoľkých bodoch zhrnul, prečo vetvy vincentskej rodiny spolupracujú. Prvou motiváciou pre spoluprácu je efektívnosť odpovede na výzvy chudobných. Ide o spoločné a organizované úsilie hľadania odpovedí na konkrétne výzvy chudobných pomocou metodológie vzájomnosti, ktorá rozvíja potenciál i účasť chudobných. Druhou motiváciou je láska, nezištnosť a bratstvo. Dielo vincentínskej spolupráce sa deje v Cirkvi a s Cirkvou. Je nemysliteľná paralelná alebo izolovaná činnosť. Ďalším bodom je angažovanie chudobných, spolupráca, ktorá robí zodpovednými chudobných. Vo vincentskom duchu je dôležité vedieť hodnotiť a mobilizovať chudobných pre službu, zviditeľniť misionársky potenciál laikov, hlavne žien. Vincentská činnosť sa má konať s rozličnými sociálnymi účastníkmi, chudobnými, politikmi, sociálnymi organizáciami, ľudovými hnutiami, aby každý, podľa svojich možností a vlastných schopností prispel k tomu, aby sa všetci zjednotili v spoločnom diele pre vytvorenie spravodlivejšej, ľudskejšej a solidárnejšej spoločnosti. Táto spolupráca bude vyžadovať veľa času a úsilia, aby sme prekonali mnohé možné konflikty. Vincentské prispenie má byť vždy orientované podľa evanjeliových kritérií sociálnej spravodlivosti a sociálnej náuky Cirkvi[176].

Snaha o budovanie pokoja

Budovanie mieru si vyžaduje v prvom rade „*odstrániť príčiny nesvornosti medzi ľuďmi (...), najmä nespravodlivosť. Mnohé z nich korenia v prílišných hospodárskych rozdieloch*.[177]“ A keďže „*Boh určil zem so všetkým, čo obsahuje, na užívanie všetkým ľuďom a národom, takže všetci majú mať rovnakú účasť na stvorených dobrách, vedení spravodlivosťou, sprevádzanej láskou*. Podľa príkladu sv. Vincenta budú misionári [178]“ pomáhať „odsunutým na okraji spoločnosti alebo sa stali obeťou pohrôm a nespravodlivosti každého druhu, alebo aj tých, čo sú postihnutí rozličnými formami morálnej chudoby dnešných čias.[179]“ Pokiaľ ide o sociálnu spravodlivosť, sv. Vincent nezanechal inštrukcie, ale Misijná spoločnosť má normu: „Všímať si a skúmať skutočný stav ľudskej spoločnosti a zvlášť príčiny nerovného rozdelenia materiálnych dobier vo svete.[180]“ Podľa Štatútov Misijnej spoločnosti je to úloha provincií vydávať vhodné normy pre sociálnu činnosť a určiť konkrétne prostriedky na urýchlenie realizácie

[176] Cf. E. Chaves dos Santos, CM, *La unión y la colaboración en San Vicente y sus luces para nuestro hoy*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 424 – 429.
[177] GS 83.
[178] GS 69.
[179] KCM, b. 18.
[180] KCM, b. 12, §2.

sociálnej spravodlivosti. Tiež sa majú misionári zapojiť do spolupráce so združeniami, ktoré bránia ľudské práva a podporujú spravodlivosť a pokoj[181].

Záver 4. kapitoly

Kresťania, ktorí chcú slúžiť chudobným, musia ísť k nim pripravení a vyformovaní. Aby sa zaručila kvalita a kontinuita služby, je dôležité pracovať v tíme so správne určenými cieľmi. Predpokladom dobrej a dlhodobo účinnej služby je budovanie povedomia, že to najpodstatnejšie nie je pracovať v prospech chudobných, ale pracovať s nimi. Okrem asistenčnej služby je dôležité zmobilizovať sa a dať chudobným hlas v spoločnosti a v Cirkvi.

Treba počúvať chudobných, nielen tých, ktorí sa považujú za ich hovorcov a sprostredkovateľov. Prioritná voľba chudobných a koncept systémovej zmeny má za cieľ urobiť z chudobných, ktorí sú vnímaní ako *objekt* sociálno-charitatívnej činnosti, učiniť *subjekty,* aktívne a zodpovedné za svoju integráciu do spoločnosti a Cirkvi. Tou najzákladnejšou bunkou pomoci je farnosť, v rámci ktorej sa realizujú rôzne skupiny asistenčnej a intervenčnej pomoci pod cirkevným či svetským patronátom, spolky, charity, vetvy vincentskej rodiny. Na mnohých miestach sveta došlo k zmene verejnej mienky vďaka tomu, že sa z neangažovaných laikov vnímajúcich fenomén chudoby ako problém a chudobných ako vyvrheľov spoločnosti stali angažovanými, blízkymi. A vo veľkom meradle k tomu pomohol práve angažovaný prístup členov vincentskej rodiny.

Chrześcijanie, którzy chcą służyć ubogim, muszą iść do nich przygotowani i uformowani. Aby zagwarantować jakość i ciągłość posługi, ważna jest praca w zespole, który ma właściwie określone cele. Warunkiem dobrej i długofalowo skutecznej posługi jest budowanie świadomości, że najważniejsze jest nie to, by pracować dla ubogich, ale by pracować z nimi. Oprócz pomocy w duszpasterstwie, ważne jest, aby mobilizować i dać ubogim głos w społeczeństwie i w Kościele.

Trzeba słuchać ubogich, a nie tylko tych, którzy uważają się za ich rzeczników i mediatorów. Priorytetowy wybór ubogich i koncepcja zmiany systemowej mają na celu uczynienie z ubogich, którzy są postrzegani jako obiekty dobroczynności społecznej, podmiotów, aktywnych i odpowiedzialnych za swoją integrację ze społeczeństwem i

[181] Cf. ŠCM, b. 9, §1 – 2.

Kościołem. Najbardziej podstawową komórką pomocy jest parafia, w ramach której realizowane są różne grupy pomocy i interwencji pod patronatem kościelnym lub świeckim, stowarzyszenia, organizacje charytatywne, gałęzie Rodziny Wincentyńskiej. W wielu miejscach na świecie opinia publiczna zmieniła się dzięki temu, że świeccy niezaangażowani, postrzegający zjawisko ubóstwa jako problem, a ubogich jako pariasów społeczeństwa, przekształcili się w zaangażowanych, bliskich sobie ludzi. A na szeroką skalę, to właśnie zaangażowane podejście członków Rodziny Wincentyńskiej pomogło to osiągnąć.

V. KAPITOLA: PRAKTICKÁ ODPOVEĎ VINCENTSKEJ RODINY NA VÝZVY CHUDOBNÝCH STREDÍSK V SITUÁCII SYSTÉMOVÝCH ZMIEN

Vincentská rodina je tu na to, aby pokračovala v poslaní Ježiša Krista. Mnohé vetvy vincentskej rodiny si plánovali svoje aktivity v prospech chudobných samostatne a vo svetle vlastnej špecializácie, či už išlo o vzdelanie, zdravie, sociálnu prácu, ochranu. Svet sa stal vďaka technológiám a technickému pokroku menším a prepojenejším, a preto sa aj vincentínsky pohľad na svet zmenil.

Za posledných 20 rokov bolo možné vidieť v rámci vincentskej rodiny významný pokrok vo vývoji dvoch konceptov: spolupráce a systémových zmien. V súčasnosti je spolupráca čiastočne určovaná zvyšujúcim sa tempom globalizácie vo všetkých odvetviach a tiež technologickým pokrokom, vďaka ktorým je zdieľanie myšlienok oveľa jednoduchšie a priamejšie. Rovnako zmýšľajúci ľudia sa zvyknú zhromažďovať a spolupracovať. Cieľ sa nedosahuje individuálne, ale v spoločenstve a v spolupráci. Proces spolupráce nie je vincentskej rodine neznámy, lebo už prvé tri vetvy, teda kňazi a bratia Misijnej spoločnosti, dcéry kresťanskej lásky i panie kresťanskej lásky spolupracovali v službe chudobným do takej miery, že táto služba nadobudla nadnárodný charakter.

V poslednom čase významným spôsobom zasiahlo svetové dianie nielen bezdomovectvo, ktoré je bolestným fenoménom dneška, ako aj problém narastania chudoby, čo dáva do pohybu jednotlivcov i národy. Aj OSN si dalo ako prvý cieľ „Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.“ A druhý cieľ je nemenej ambiciózny: „Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.“

Je toto agenda OSN, ktorá „objavila Ameriku“ keď objavila chudobných a chudobu? Alebo je to špecifická činnosť Cirkvi a v nej vincentskej rodiny? Kto vplýval na to, že OSN si dala medzi svoje ciele udržateľného rozvoja takéto ambiciózne plány, ktoré v jej agende predtým nerezonovali alebo len slabo?

Svätý Otec František prijal začiatkom roku 2019 zástupcov Generálnej kúrie Misijnej spoločnosti a niekoľko dcér kresťanskej lásky na súkromnej audiencii. P. Alvaro Monsalve, CM, direktor periodika Vincentiana informoval Misijnú spoločnosť, ako

„Jeho Svätosť zalichotila aj osobnou definíciou vincentínskeho misionára: «Vincentínsky misionár je človek, ktorý pracuje neúnavne, ale bez hluku»“[1].

V piatej kapitole si predstavíme praktickú odpoveď vincentskej rodiny na výzvy pomoci chudobným. Hoci máme piatu kapitolu virtuálne rozdelenú, spolupráca v rámci vincentskej rodiny je tak silná a tak rozvinutá, že je ťažké nejaký projekt popísať ako výlučne realizovaný tou ktorou vetvou.

Rodzina Wincentyńska jest tutaj, aby kontynuować misję Jezusa Chrystusa. Wiele jej gałęzi planowało swoją działalność na rzecz ubogich niezależnie i w świetle własnej specjalizacji, czy to była edukacja, zdrowie, praca społeczna, ochrona. W miarę jak świat stawał się coraz mniejszy i bardziej połączony poprzez technologię i postęp technologiczny, światopogląd Wincentynianina ulegał zmianie.

W ciągu ostatnich 20 lat w Rodzinie Wincentyńskiej zaobserwowano znaczący postęp w rozwoju dwóch koncepcji: współpracy i zmian systemowych. Obecnie współpraca jest częściowo zdeterminowana przez rosnące tempo globalizacji we wszystkich sektorach, a także przez postęp technologiczny, który sprawia, że dzielenie się pomysłami jest znacznie łatwiejsze i bardziej bezpośrednie. Podobnie myślący ludzie mają tendencję do łączenia się i współpracy. Celu nie osiąga się indywidualnie, ale we wspólnocie i we współpracy. Proces współpracy nie jest nieznany Rodzinie Wincentyńskiej, ponieważ już pierwsze trzy gałęzie, to znaczy księża i bracia ze Zgromadzenia Misji, Zgromadzenia sióstr miłosierdzia świętego Wincentego, i Panny Miłosierdzia, współpracowali w służbie ubogim do tego stopnia, że służba ta stała się ponadnarodowa.

W ostatnim czasie nie tylko bezdomność, która jest bolesnym zjawiskiem współczesności, ale także problem pogłębiającej się biedy, który wprawia w ruch jednostki i narody, wywarł znaczący wpływ na sprawy światowe. Również Organizacja Narodów Zjednoczonych jako swój pierwszy cel wyznaczyła „Położyć kres ubóstwu wszędzie i we wszystkich jego formach”. A drugi cel jest nie mniej ambitny: „Położyć kres głodowi, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo”.

[1] A. M. Fernández Monsalve, CM, *Audiencia de los miembros de la Curia General con el Papa Francisco,* „Nuntia“, február 2019, 2, https://cmglobal.org/es/files/2019/03/NUNTIA-FEBRERO-def-ESP.pdf (5.5.2021).

Czy to jest ta agenda ONZ, która „wymyśliła Amerykę na nowo", kiedy odkryła biedę i ubóstwo? Czy też jest to specyficzne dzieło Kościoła i Rodziny Wincentyńskiej w jego obrębie? Kto wpłynął na ONZ, aby wśród celów zrównoważonego rozwoju znalazły się tak ambitne plany, które wcześniej nie miały oddźwięku lub miały słabą siłę przebicia w jej agendzie?

Na początku 2019 roku Ojciec Święty Franciszek przyjął na prywatnej audiencji przedstawicieli Kurii Generalnej Zgromadzenia Misji, i kilka sióstr miłosierdzia. P. Alvaro Monsalve, CM, dyrektor czasopisma Vincentiana poinformował Zgromadzenie Misji, jak „Jego Świątobliwość pochlebnie wyraził się o osobistej definicji misjonarza wincentyńskiego: 'Misjonarz wincentyński to osoba, która pracuje niestrudzenie, ale bez hałasu'".

W rozdziale piątym przyjrzymy się praktycznej odpowiedzi Rodziny Wincentyńskiej na wyzwanie niesienia pomocy ubogim. Chociaż w rozdziale piątym mamy do czynienia z iluzorycznym podziałem, współpraca wewnątrz Rodziny Wincentyńskiej jest tak silna i tak dobrze rozwinięta, że trudno jest opisać jakikolwiek projekt jako realizowany wyłącznie przez którąś z gałęzi.

Úvod k 5. kapitole

Podľa Alberta Nolana jestvujú štyri etapy znepokojenia sa nad chudobou, ktoré vedú ku konkrétnym krokom.

Prvou etapou je súcit. Každého zasiahne, keď nielen počuje, ale môže mať priamu skúsenosť s podvyživenými deťmi, so životom v slamoch, s ľuďmi, ktorých postihli prírodné katastrofy. A to vedie k dvom typom činnosti. Prvou je asistencia, pomoc, ktorá má konkrétne vyjadrenie v zbieraní potravín, diek, šatstva. A druhým je zjednodušenie vlastného životného štýlu, z ktorého sa vypustí to nadbytočné a luxusné a človek sa podelí o to, čo skromnosťou môže ušetriť. Táto prvá etapa reakcie na chudobu sa zameriava skôr na symptómy, ktoré sa snaží zmierniť.

Druhým krokom je odkrývanie štrukturálnych príčin chudoby, pretože chudoba je priamym dôsledkom sociálnych a politických štruktúr. Nie je to náhodný, nepredvídateľný jav, ale je to dôsledok politiky a systému. Teda chudoba je záležitosťou spravodlivosti a nespravodlivosti. Chudobní trpia a sú utlačovaní neznesiteľnou nespravodlivosťou. V tejto etape ide skôr o prevenciu než o ošetrovanie a liečenie. Ide o zmenu štruktúr.

V tretej etape si treba uvedomiť, že chudobní sa môžu zachrániť svojpomocne. Samozrejme jestvuje tendencia považovať chudobných za neschopných pomôcť si. K službe chudobným potrebujeme veľa pokory. My si myslíme, že chudobní musia spolupracovať s nami, lebo my vieme, čo oni potrebujú a keď ich to naučíme, tak si oni sami neskôr pomôžu. Treba sa mentálne nastaviť na to, že nie oni potrebujú mňa, ale ja ich. Oni sa spasia so mnou alebo bezo mňa, ale ja sa nespasím bez nich. V tom bola geniálna intuícia sv. Vincenta de Paul, ktorí hovoril o tom, že chudobní nás evanjelizujú[2].

Ale zároveň sa treba vyvarovať romantizmu, že byť chudobným alebo byť robotníkom je úžasné a keď niečo chudobný povie, tak to treba považovať za neomylne isté. To vedie k dezilúzii. Chudobní sú ako každá ľudská bytosť, hriešna so svojimi problémami a chybami, nezodpovední v správe peňazí, egoisti, ľahko ovplyvniteľní, nie vždy chcú vyjsť zo svojej situácie.

Poslednou, štvrtou etapou je skutočná solidarita s utlačovanými. Treba sa ujať kauzy chudobných spolu s nimi. Solidarita začína vtedy, keď sa prestane hovoriť „my

[2] Cf. SVP, IX, 42, cf. C. Fernandez, CM, heslo: *Pobres*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, 487.

a oni“. Teda učiní sa voľba vyvolenia si strany byť proti útlaku. Možno pracovať spoločne a bojovať proti spoločnému nepriateľovi, nespravodlivým politickým rozhodnutiam a systémom bez toho, aby sme sa považovali za lepších a vyššie postavených ako ostatní. Nepriateľom je systém a jeho nespravodlivosť, nie bohatý alebo chudobný človek[3].

V.1. Vincentian Solidarity Office (VSO) ako spôsob pomoci chudobným

Ohlasovanie evanjelia je jadrom charizmy Misijnej spoločnosti. Heslo je prevzaté z Lk 4,18, ktoré jasne definuje jej identitu: „Poslal ma hlásať evanjelium chudobným“. Kázanie je preto pre členov Misijnej spoločnosti neustále výzvou, ktorá si vyžaduje prípravu, hlboké poznanie Písma, dobrá informovanosť ohľadom moderného sveta, ktorému je adresované Božie slovo, rozvinuté komunikačné schopnosti a použitie prostriedkov uľahčujúcich komunikáciu. Tak ako to bolo v histórii Misijnej spoločnosti, aj v súčasnosti existuje veľa veľmi dobrých príkladov programov tvorivej evanjelizácie, ktoré sú často spojené s tvorivými „dielami“ v prospech chudobných. Jedným z významných diel je Kancelária vincentínskej charity, lebo dobré finančné zabezpečenie diel bolo podľa sv. Vincenta jednou zo známok dobrého projektu. Ak toto nebolo zabezpečené, sv. Vincent sa odmietal púšťať do takéhoto diela. Bolo by to dobrodružstvo s neistým výsledkom.

V roku 2002 P. John Prager, CM na stretnutí vincentskej rodiny v Salamanke povedal, že „spoločenské vedy nám hovoria, že chudoba nie je výsledkom individuálnych činov, ale dôsledkom nespravodlivého systému. Osobné skutky charitatívnej lásky sú dôležité, ale nestačia. Jestvuje politický rozmer kresťanskej lásky, ktorý je potrebné zohľadniť. Vincentská rodina bola v tejto oblasti veľmi slabá. Nedokážeme analyzovať príčiny chudoby. Nehovoríme nahlas, alebo ešte horšie, brzdíme ľudí a pomáhame týmto nespravodlivým situáciám, aby pokračovali. Nechceme mať problémy. Nemôžeme naďalej tvrdiť, že spoločensko-politické kroky nie sú vincentínske. Dielo kresťanskej lásky a práca pre spravodlivosť sú súčasťou rovnakého procesu“[4].

Generálny predstavený a jeho rada 15. júna 2002 založili Medzinárodnú kanceláriu vincentínskej solidarity (VSO). Prvým výkonným riaditeľom sa stal P. Peter A. Campbell, CM. Cieľom VSO je pomôcť najchudobnejším provinciám, viceprovinciám

[3] Cf. A. Nolan, *Opción por los pobres y crecimiento espiritual*, In: Vigil, J. Ma., *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 89 – 98.
[4] J. Prager, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente*, 330.

a zahraničným misiám získať prostriedky na rozvíjanie projektov v prospech misionárov alebo ľudí, ktorým slúžia vo svojich apoštolátoch. Úrad oficiálne otvoril svoje služby 1. januára 2003[5]. Kňazi Misijnej spoločnosti z Európy sa už v roku 2004 zaviazali, že budú „podporovať spoluprácu s vincentskou rodinou a s ostatnými organizáciami, ktoré už v Bruseli pracujú s cieľom mať účasť na projektoch sociálnej solidarity Európskej únie.[6]“

Aby VSO dosiahlo svoj cieľ, generálny predstavený a jeho rada zriadili fond vincentínskej solidarity. Do tohto fondu môžu prispieť provincie Misijnej spoločnosti, jednotlivé domy, misionári a samozrejme iné zdroje. Tento fond spravuje generálna kúria Misijnej spoločnosti a o použití zdrojov rozhoduje Generálny predstavený so svojou radou za asistencie generálneho ekonóma. Od počiatku bol stanovený presný spôsob čerpania týchto zdrojov. Peniaze z tohto fondu môže pokrývať až 50% nákladov na projekt VSO. Ďalších 50% musí pochádzať z iných zdrojov, napr. z grantových programov darcovských agentúr. Finančné prostriedky fondu solidarity sú obmedzené a je možné ich použiť iba na jeden konkrétny projekt. Žiadateľ ich dostane iba vtedy, keď sú zabezpečené peniaze aj z iných zdrojov. Peniaze z fondu sa používajú na granty až do výšky 5 000 amerických dolárov (USD) pre mikro-projekty. Fond prepláca až 100% výdavkov mikroprojektu[7].

Významným projektom VSO je pomoc na Haiti po zemetrasení v roku 2010. Mnoho cirkevných i svetských organizácií vyslalo materiálnu i profesionálnu pomoc. A aj vincentská rodina na to odpovedala projektom ZAFEN. Ide o dlhodobý projekt, aby sa nepomohlo iba asistenčnou službou priamo v teréne, ale aby sa rozumným spravovaním finančných zdrojov zabezpečila trvácnosť a kontinuita pomoci.

Medzinárodný fond solidarity pre misie (IMF)

Generálnemu predstavenému chýbali potrebné zdroje na pomoc najchudobnejším provinciám, ktoré žiadali Generálnu kúriu o pomoc, a aby mohol bezprostredne reagovať na žiadosti o zriadenie nových medzinárodných misií medzi najchudobnejšími z najchudobnejších. P. Robert Maloney, CM sa stretol so zástupcom jednej nemenovanej charitatívnej fundácie, ktorý mu prisľúbil pomoc. Vytvoril sa tak fond IMF s dvomi podmienkami zo strany spomínanej fundácie: generálna kúria zabezpečí zo svojej strany

[5] Cf. R. Maloney, CM, *Zgromadzenie Misji dzisiaj*, „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2005, 59.
[6] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción*, b. III, 2, Europa – Oriente Medio (CEVIM), 2, 370.
[7] Cf. P. A. Campbell, CM, *La Oficina para la Solidaridad Vicentiana*, „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 43 – 44.

rovnaké množstvo peňazí, aké ponúka nadácia; t.j. ponúkla ekvivalentnú sumu (tzv. «a matching grant»). A druhou bolo, aby meno nadácie nebolo zverejnené. Tak došlo ku konsolidácii peňazí pre zahraničné misie a každý rok sa vďaka tomu môžu podporovať projekty na misiách ad gentes[8]. P. Lou Franz, ktorý zriadil nadáciu Franz, ktorej cieľom je dosiahnuť relatívnu, nie absolútnu rovnosť medzi provinciami, teda aby všetci „mali dostatok finančných prostriedkov na to, aby sa mohli venovať naliehavým potrebám chudobných v ich geografickej oblasti". Otec Franz dodáva, že „vo svete, ktorý je stále viac znepokojený z veľkej priepasti, ktorá oddeľuje tých, ktorí majú, od tých, ktorí ich nemajú, sa tento rozdiel musí dotýkať aj Misijnej spoločnosti, ak chce byť prorockým svedkom. (...) Podeliť sa o vlastné peniaze dodáva samotnej činnosti skutočnú dôveryhodnosť"[9].

Patrimoniálny fond

Podľa Konštitúcií Misijná spoločnosť spravuje peniaze a majetky „starostlivo bez hromadenia ako vlastníctvo chudobných"[10]. Sv. Vincent sa vždy staral o to, aby domy a služby stáli na solídnych ekonomických základoch, aby boli aj v budúcnosti životaschopné. S ohľadom na tento princíp sa pred niekoľkými rokmi začal generálny predstavený P. Robert Maloney, CM obracať na solventnejšie provincie Misijnej spoločnosti s prosbou o pomoc pri vytváraní finančných prostriedkov pre najchudobnejšie provincie. Bohaté provincie, a tiež veľmi štedrý anonymný dobrodinec prispeli značnou sumou peňazí do tohto patrimoniálneho fondu. Takto získané peniaze sa stanú základinou fungovania chudobných provincií, ktoré sú mladé a väčšinou veľmi chudobné[11].

Projekt bol predstavený na Generálnom zhromaždení 2010 už vo veľmi konkrétnych číslach. Anonymný darca sa zaviazal počas desiatich rokov prispieť čiastkou 5.000.000 USD. Výzvou pre Misijnú spoločnosť bolo zohnať ekvivalentnú čiastku 5.000.000 USD. Dátum, dokedy sa to musí stihnúť, bol stanovený na 31. decembra 2015. Bolo vybraných deväť provincií a viceprovincií na základe potreby a nedostatku prístupu k finančným prostriedkom z iných zdrojov. Vytvorené fondy budú mať rôznu výšku

[8] Cf. J. W. Gouldrick, CM, *La solidaridad en la Congregación, Nuestros esfuerzos para una colaboración económica*, „Vicentiana", 2008, Nr. 52/1 – 2, 37 – 38.
[9] G. Gay, CM a R. Maloney, CM, *Solidaridad Económica*, 401.
[10] KCM, b. 148, §1.
[11] Cf. R. Maloney, CM, *¡Volad! Mirando hacia atrás y hacia adelante en el 2004, Informe del Superior General a la XL Asamblea General sobre el estado de la CM*, Rím, 6.7.2004, „Vincentiana", 2004, Nr. 48/4 – 5, 268 – 269.

a zostanú pod správou Generálnej kúrie, kým sa provincia alebo viceprovincia nepreukáže ako kompetentná na správu fondu. Rozdelenie bude založené na pravidle výdavkov. Provincia alebo viceprovincia môže každý rok dostať 5% z vypočítaného priemeru. Celkové prijaté dary a príspevky fondu musia vždy zostať. Môžu sa rozdeliť iba zisky alebo zvýšenie hodnoty[12]. Vďaka tomuto fondu získala aj Slovenská provincia Misijnej spoločnosti istú finančnú samostatnosť a môže tak nielen udržiavať už rozbehnuté diela, ale môže sa s kreatívnosťou pustiť do nových diel pomoci chudobným.

Činnosť Misijnej spoločnosti v OSN

Leonardo Boff sa pri jednej príležitosti vyjadril, že chudobní kričia, to je ich sila a právo. Kto počúva volanie utláčaných? A Cirkev, ak má nejakú sociálnu moc, tak musí dbať o to, aby sme nezotrvávali v hluchote voči volaniu utláčaných, a dali týmto chudobným hlas, aby ich bolo počuť na svetových fórach a našli ozvenu v efektívnej pomoci[13]. Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti v roku 1998 vyzvalo členov Spoločnosti k boju proti príčinám chudoby, preto sa podnikli kroky, aby bola vincentská rodina uznaná ako mimovládna organizácia.

P. Robert Maloney, CM pri predstavovaní svojej vízie na šesť rokov vyjadril nádej, „že náš vincentínsky hlas bude zreteľný v medzinárodných organizáciách, ako sú OSN a Európske spoločenstvo. V tejto súvislosti sa máme od AIC čo učiť. Práca, ktorú vykonávajú vo svojom centre v Bruseli, nám môže slúžiť ako vzor. Ako viete, v decembri 1998 sme boli oficiálne uznaní za mimovládnu organizáciu s právom zúčastňovať sa na rôznych komisiách OSN. Tento nový spôsob služby chudobným sa čoskoro začne. Veľmi si prajem, aby náš vincentínsky hlas zaznel v OSN v dôležitých sociálnych otázkach, ako je chudoba, hlad, vzdelávanie, zdravie a ľudské práva"[14]. Keď P. Robert Maloney, CM žiadal o uznanie Misijnej spoločnosti ako mimovládnej organizácie[15], predstavil Misijnú spoločnosť ako tú, ktorá sa zameriava hlavne na ekonomicky chudobných. V žiadosti predstavil, že sa Misijná spoločnosť zameriava na „vzdelávanie, pomoc, evanjelizáciu ľudí žijúcich v chudobe a pomáhame im meniť štruktúry, ktoré udržujú ľudí v chudobe." Pri označovaní našich záujmových oblastí uvádzal: hospodársky a sociálny rozvoj, snaha o nastolenie mieru a zvyšovanie gramotnosti obyvateľstva. Prvým zástupcom Misijnej

[12] Cf. M. L. Heinen, CM, *La oficina para la solidaridad vicenciana*, „Vincentiana", 2010, Nr. 54/3, 275 – 276.
[13] Cf. L. Boff, *Opción por los pobres, teologia de la liberación y socialismo hoy*, 133.
[14] R. Maloney, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, 101 – 102.
[15] Cf. R. Devine, CM, *Ministerio vicentino en las Naciones Unidas*, „Vincentiana", 2001, Nr. 45/3, 195.

spoločnosti pri OSN sa stal P. Joseph Foley, CM. Štyrikrát ročne predkladal generálnej rade podrobné správy, bdel nad dobrou kvalitou webových stránok, pravidelne spolupracoval s programom permanentnej formácie CIF v Paríži a prispieval k rozvoju štvrťročného časopisu Misijnej spoločnosti Nuntia[16]. P. Foley vnímal svoju činnosť ako veľmi dôležitú, lebo treba pracovať na tom, aby sa globálna politika a dohody premietli do vnútroštátnych politík v prospech ľudí nútených žiť v chudobe a pre blaho spoločenstiev, v ktorých žijú. Preto je také dôležité a cenné poznať misionárov a tiež ich diela[17].

Činnosť Misijnej spoločnosti v EÚ

V liste provinciálnym predstaveným Misijnej spoločnosti v Európe ponúkol návrh zriadenia pri Európskej únii v Bruseli zastupiteľa, aby sa vplývalo na politiku Európskej únie, tak ako sa stalo v roku 1999 pri OSN. Opýtal sa: „Môžeme urobiť niečo pre to, aby sa „európsky hlas“ Misijnej spoločnosti jasnejšie prejavil v Bruseli?Táto výzva sa [18]“ nakoniec nezrealizovala.

JCoR a VIN-JPIC

P. Guillermo Campuzano, CM, aktuálne reprezentant Misijnej spoločnosti pri OSN na stretnutí s generálnym superiorom a jeho radou podal v apríli 2018 správu o svojej činnosti za posledných 18 mesiacov. V súčasnosti sa mnoho kongregácií nejakým spôsobom zúčastňuje na práci iniciatívy *Spravodlivosť, Mier a Integrita Stvorenia*. Rehoľné spoločenstvá čoraz viac zisťujú, že ich odkaz a metódy sú účinnejšie, keď svoje úsilie a hlasy spájajú. Hlavným cieľom koalície je posilniť spoluprácu medzi našimi členmi v ústredí OSN a na celom svete pri našej práci na riešení základných príčin chudoby, ničenia prírodného prostredia a neudržateľného rozvoja. P. Guillermo venoval mnoho času pri napomáhaní vytvorenia novej medzirehoľnej koalície nazvanej JCoR (Justice Coalition of Religious). Ide o pracovný názov novo formovanej koalície 18 rímsko-katolíckych reholí akreditovaných pri OSN ako mimovládne organizácie. Spoločným poslaním členov JCoR je zlepšovanie kvality života ľudí žijúcich v chudobe. Generálny predstavený podpísal zakladajúci dokument JCoR a požiadal P. Guillerma, aby konal ako jeho reprezentant. Nový výbor JCoR začal pracovať od mája 2018 v New

[16] Cf. R. Maloney, CM, *Zgromadzenie Misji dzisiaj*, 53.
[17] Cf. J. P. Foley, CM, *La Oficina ONG ante las Naciones Unidas*, „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 53 – 57.
[18] R. Maloney, CM, *List členom konferencie vizitátorov Európy (CEVIM) 12.4.1999*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 147.

Yorku. V tomto zásadnom momente je JCoR pripravený rozvinúť svoju globálnu sieť a zvýšiť svoje advokátske úsilie na riešenie výziev globálnej spravodlivosti a zabezpečiť spravodlivý prechod k trvalo udržateľnému, spravodlivému modelu rozvoja všetkých ľudí na planéte.

Druhou iniciatívou, ktorú náš zástupca pri OSN predstavil je VIN-JPIC: Vincentínsky medzinárodný systém pre Spravodlivosť, Mier a Integritu Stvorenia[19]. Generálny predstavený a jeho rada schválili tento projekt, ktorý je vybudovaný na dynamizme a vhodnosti našej charizmy. VIN-JPIC podporuje hodnoty a stanoviská iniciatívy Spravodlivosti, mieru a integrity stvorenia na osobnej, miestnej, provinciálnej a medzinárodnej úrovni Spoločnosti. VIN-JPIC predstavuje prorocké postoje Misijnej spoločnosti spojením svojho hlasu s tými, čo kričia po spravodlivosti a poskytuje hlas našej planéte a tým, čo v úsilí o spravodlivosť hlas nemajú[20].

Vincentíni a nové formy chudoby

Misijná spoločnosť a Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sú členmi Výboru mimovládnych organizácií, ktorý v rámci OSN vedie boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Zástupca Misijnej spoločnosti pri OSN je súčasťou centrálnej komisie zasväteného života proti obchodovaniu s ľuďmi z Ameriky (9 regionálnych a národných komisií). Z tohto dôvodu sme tiež spájaní s Talitha Kum, čo je medzinárodná sieť zasväteného života proti obchodovaniu s ľuďmi.

Obchodovanie s ľuďmi je trestný čin, ktorý zneužíva ženy, deti a mužov na mnohé účely vrátane nútenej práce, obchodu s orgánmi a sexuálnym vykorisťovaním. Medzinárodná organizácia práce odhaduje, že 21 miliónov ľudí je obeťami nútenej práce na celom svete. Tento odhad zahŕňa aj obete obchodovania s ľuďmi za účelom práce a sexuálneho zneužívania. Aj keď nie je známe, koľko z týchto obetí bolo obeťami obchodu, odhad hovorí, že v súčasnosti na svete existujú milióny ľudí, ktorí sú obeťami tohto obchodu. Činnosť mnohých sociálnych organizácií, mimovládnych organizácií, reholí atď. má za prioritu riešiť obete prichádzajúce z oblastí vojnových konfliktov alebo tých, ktorí prichádzajú v mohutných migračných vlnách. Ďalej sa zameriavajú aj na prácu s obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom sexuálneho vykorisťovania, chirurgického odstránenia orgánov, núteného žobrania, nútenej kriminality a objavujúcich sa nových

[19] Angl. Vincentian International Network for Justice, Peace and Integrity of Creation
[20] Cf. G. Campuzano, CM, *JCoR y VIN-JPIC*, „Nuntia“, apríl 2018, 12 – 13, In: https://cmglobal.org/es/files/2018/07/nuntia-Abril-ESP-1.pdf, (5.5.2021).

zločinov (napr. sťahovania ľudí z kože, on-line pornografie). V septembri 2015 štáty prijali program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a prijali aj ciele týkajúce sa obchodovania s ľuďmi. Tieto ciele si vyžadujú ukončenie obchodovania s ľuďmi a násilia voči deťom; ako aj potrebu opatrení proti obchodovaniu s ľuďmi a usilovať sa o odstránenie všetkých foriem násilia a zneužívania žien a dievčat. Medzinárodný deň proti obchodovaniu s ľuďmi je deň odporu, kedy máme odolávať, zvyšovať povedomie, upozorňovať, zdôrazňovať, poukazovať na to, že existuje nevyriešený problém, dôležitý a neriešený problém v spoločnostiach, a aby vlády a štáty konali a prijímali opatrenia a občania to požadovali prostredníctvom svojich poslancov[21].

Vincentská rodina a ekológia

Vincentská rodina ako mimovládna organizácia, do ktorej patria zástupcovia Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, Federácia charitatívnych sestier a Misijná spoločnosť patria do JCoR a do Skupiny baníckych prác pri OSN spoločne zastrešovali podujatie s názvom „Múdrosť juhu a severu: Práva pôdy a zdravie“, ktoré sa uskutočnilo v utorok 23. apríla. Toto podujatie umožnilo vystúpiť domorodým rečníkom z Mexika, Kanady a Brazílie. P. Campuzano povedal na tomto fóre: „Mnohé z domorodých komunít sú dnes ohrozené kvôli megaťažobným projektom veľkých spoločností, ktoré využívajú životné prostredie všade. (...) Ochrana individuálnych a komunitných práv domorodého obyvateľstva je pre nás hlboko spojená s našou zodpovednosťou starať sa o náš spoločný domov“[22].

Vincentíni pracujú v prospech chudobných, obhajujú ich práva na nadnárodných fórach a snažia sa činiť citlivejšími svedomia svetových lídrov. Na druhej strane sú tu projekty, ktoré sa uskutočnili v konkrétnych podmienkach s konkrétnymi ľuďmi a kde sa skúsenosťou dospelo k zásadám systémovej zmeny, ktoré sa potom aplikovali na ďalšie projekty a téma systémovej zmeny sa tak stala kľúčovou pre celú vincentskú rodinu. Predstavíme si dva projekty: projekt Akamasoa na Madagaskare a projekt mikrokreditov na Haiti.

História „AKAMASOA“ a P. Pedro Opeka, CM

[21] Cf. Oficina de la Congregación de la Misión en la ONU, *Día Internacional contra la Trata de Personas*, Nuntia, júl 2018, 7 – 8, https://cmglobal.org/es/files/2018/08/NUNTIA-JULIO-2018-ESP.pdf, (5.5.2021).

[22] M. O'Dwyer, DKL, *Hacia una ecología integral respondiendo a los gritos y horizontes urgentes de la Amazonía*, „Nuntia“, apríl 2019, 9 – 11, In: https://cmglobal.org/es/files/2019/05/NUNTIA-ABRIL-ESP.pdf ,(5.5.2021).

Jedným z kľúčových projektov s využitím konceptu systémovej zmeny je projekt Akamasoa na Madagaskare, ktorý je pod patronátom P. Pedra Opeky, CM. Ide o mimoriadne úspešný projekt systémových zmien, ktorý poskytuje zamestnanie, bývanie, zdravotnú starostlivosť a vzdelávanie viac ako 17 000 ľuďom. Na návštevníkov Akamasoa však robí dojem aj živá komunita viery. V nedeľu sa zhromažďuje 6 000 ľudí, aby slávili Eucharistiu, modlili sa a oslavovali Pána. Na slávnostiach, akými sú Veľká noc, Svätodušné sviatky a Vianoce, sa zíde až 10 000 ľudí, aby vzdali vďaku Bohu za jeho dary. Školy Akamasoa poskytujú vzdelávanie pre 9 000 detí a mládeže[23].

Všetko začalo krátko po pápežovej návšteve na Madagaskare v roku 1989. P. Pedro Opeka a provinciálny predstavený, otec Danjou navštívili skládku odpadu Andralanitra na predmestí hlavného mesta Madagaskaru Antananarive. Muži, ženy a deti s vychudnutými tvárami a vypuklými kosťami sa prehrabávali v odpadkoch a hľadali jedlo a veci, ktoré by mohli predať. Cestou cez tento druh virtuálneho mraveniska, v ktorom boli psy a ošípané zmiešané s ľuďmi, sa zastavili pred búdou z lepenky, plastu a plátna. Sklonili sa a strčili hlavy do tohto mizerného obydlia. V tme mohli rozoznať tri malé deti, ktoré spali a boli pokryté muchami. Všade bola špina a hniloba produkovala neznesiteľný zápach. Za chatrčou boli vyhĺbené tunely do hory odpadkov. P. Pedro si pomyslel: Koľko ich tam zomrelo, pochovaných zosuvom a zavalením? Hneď pri vchode do jedného z tunelov bol starší muž, ktorý ako sa zdalo zomieral. Provinciál, ktorému sa zračila na tvári hrôza nad takou neľudskosťou, mi povedal: „Pedro, uskutočni to, čo naša Spoločnosť zdedila po svätom Vincentovi“.

Ľudí bez domova možno nájsť vo veľkých mestách takmer v každej krajine. Chýbajú sociálne služby, rodiny s piatimi, šiestimi alebo siedmimi deťmi sa musia postarať sami o seba a zmieriť sa so svojim smutným osudom. Zúfalstvo napĺňa srdcia rodičov, ktorí niekedy hľadajú útočisko v alkohole a drogách, a nechajú svoje deti žiť samé alebo v gangoch. Prostitúcia je prostriedkom na prežitie zo dňa na deň. Mnoho obcí vyháňa chudobných z miest. Takto vyhostené rodiny často nevedia o pomoci, ktorú poskytujú cirkvi i súkromné asociácie.

P. Pedro chodieval skoro ráno na smetisko, kde vídaval jednu mladú vysokoškoláčku, ako pripravuje jedlo. Sprevádzali ju siedmi mladí ľudia a vytvorili niečo ako denné centrum, kde sa starali o asi sto detí. Pripojili sa tri dcéry kresťanskej lásky a študenti z Vangaindrano. P. Pedro pomohol roľníkom z vidieka zabezpečiť pôdu

[23] Cf. R. Maloney, CM, *Evangelización y Cambio Sistémico*, 58 – 59.

a nástroje na jej obrábanie. 60 km na sever od hlavného mesta sa kúpili polia, vybudovali sa jednoduché obydlia, vyhĺbila sa studňa. 70 rodín sa presťahovalo, P. Pedro denne zabezpečoval jedno jedlo, kým roľníkov nezačala živiť nimi obrábaná pôda. Začiatkom roku 1990 tam bola zriadená škola.

Ale čo so stovkami rodín ,ktoré zostali na smetisku hlavného mesta? P. Pedro sa snažil zabezpečiť aspoň ryžu na každý deň, aby nemuseli žobrať alebo sa prehrabávať v odpadkoch. Niekoľko kilometrov od tábora sa nachádzal žulový lom na mieste zvanom Macolline. Rozhodol sa zahájiť nový projekt: výrobu tehál, dlaždíc a štrku a jeho následný predaj stavebným spoločnostiam, aby sa tak získali peniaze pre miestnych obyvateľov: na platy pre robotníkov a na nákup ryže.

13 januára bola zriadená asociácia uznaná štátom s názvom Akamasoa – dobrí priatelia. Od začiatku sa pracovalo na tom, aby celá prevádzka Akamasoa zostala v rukách miestnych obyvateľov, a tak bola zaistená budúcnosť projektu. Stálo to na presvedčení, že to bude miestne obyvateľstvo, ktoré chápe situáciu v krajine a biedu chudobných, a že nájde spôsob, ako túto situáciu zmeniť pri rešpektovaní madagaskarských kultúrnych a spoločenských zvykov. V Akamasoa sa ako priorita stanovila humanizácia domov. Okamžite sa začalo s výstavbou domov, aj keď boli dočasné a investovalo sa do organizácie stabilných komunitných služieb. Finančné prostriedky sa získavali predajom výrobkov z lomu, čo umožňovalo nakupovať dosky, píly a kladivá. Ľuďom bez domova bolo umožnené postaviť si z týchto materiálov svoje domovy. V roku 1994 sa začalo s programom výstavby murovaných domov (dnes je ich asi 2 000) namiesto drevených chatrčí a začalo sa s výstavbou budov sociálnych služieb.

Dediny projektu Akamasoa sa stali mestskými komunitami s domami, obchodmi, vodnými zdrojmi, kanalizáciou, dielňami, verejným osvetlením vyrobeným solárnymi panelmi, školami s bufetmi, dennými centrami a zdravotnými strediskami, nemocnicami, pôrodnicami, úradmi správy, zasadacími miestnosťami a priestormi na oslavy, bohoslužobné miesta, športové ihriská i cintoríny. Vďaka tomu bolo vytvorených tisíc pracovných miest v komunitných službách pre údržbu ulíc a administratívnych budov, odvoz odpadu, verejnú bezpečnosť a ďalšie služby mestskej správy.

Ľudia sa ma často pýtajú: „Ako Akamasoa získala všetky finančné prostriedky potrebné na to, aby sa natrvalo pomohlo 12 000 ľuďom, vzdelávalo sa 8 500 detí a pomohlo sa viac ako 250 000 chudobným?“ P. Pedro Opeka vždy odpovedá: „Prozreteľnosť! Boh je náš najlepší finančný partner!“ Táto odpoveď nechá mnohých

medzinárodných finančných odborníkov nemých, pretože si nevedia predstaviť, že sa skutočne spolieha iba na každodennú Božiu lásku. Ale bez viery živenej modlitbou by bolo nemožné čeliť ťažkostiam, ktoré sa musia prekonať, a sprevádzať chudobných v ich hrozných ľudských, hospodárskych a sociálnych podmienkach. Presvedčenie založené na dedičstve sv. Vincenta znie, že integrálny rozvoj chudobných nie je možný bez lásky[24].

Haiti a mikrokredity fondu Zafen

Pilotným projektom v rámci systémových zmien bol mikrofinančný pilotný projekt na Haiti, ktorý predstavil P. Robert Maloney na Generálnom zhromaždení v Paríži v roku 2010. Išlo o pilotný projekt mikro-úverov, ktorý sa rozhodla zrealizovať Misijná spoločnosť spolu s ostatnými vetvami vincentskej rodiny a tak osláviť 350. výročie smrti sv. Vincenta a sv. Lujzy. Situácia na Haiti bola katastrofálna aj pred tragickým zemetrasením 12. januára 2010. Pred zemetrasením tam žilo približne 9,8 milióna ľudí. Na západnej pologuli išlo o najchudobnejšiu krajinu, v celosvetovom meradle bola na siedmom mieste odzadu. 54% populácie žije z jedného dolára na deň; 47% populácie je negramotných; nezamestnanosť sa odhaduje na 60 – 70%; Priemerná dĺžka života je u mužov 52 rokov, a u žien 56. V roku 1923 tvoril viac ako 60% pôdy les; v roku 2010 je to menej ako 2%. Tento projekt spája prostredníctvom webovej stránky už vybrané projekty s medzinárodnou vincentskou rodinou a haitskou diaspórou na uľahčenie poskytovania pôžičiek alebo darov. Sú tam predstavené projekty, ktoré možno podporiť formou peňažného príspevku a vincentská rodina formou mikropôžičiek bez úrokov. Tie poslúžia ako štipendium na zaplatenie školného, stravy pre dieťa základnej školy, pre študenta, na zalesnenie, na naštartovanie podnikania atď.[25].

Na ostrove Haiti je Zafen napojený na alternatívnu banku pre chudobných s názvom Fonkoze, ktorá vykonáva administratívne práce a podáva informácie. Hlavné vetvy vincentskej rodiny (CM, DKL, SVdP, AIC, bratia Milosrdnej Panny Márie) a jedna anonymná nadácia sa zaviazali na obdobie piatich rokov ročne spolu zohnať 91 700 amerických dolárov, čo činí za päť rokov 458 500 USD, a tak sa zriadil fond na podporu platov a výdavkov promotóra programu na ostrove a výdavkov Vincentskej rady. Cieľom

[24] Cf. P. Opeka, CM, *La historia de „Akamasoa", una comunidad de Buenos amigos,* In: R. Maloney, *Semillas de esperanza*, *Historias de Cambio Sistémico,* 17 – 39, cf. http://vincentians.com/es/la-historia-de-akamasoa-una-comunidad-de-buenos-amigos/, (11.5.2021).
[25] Cf. R. Maloney, CM, *El cambio sistémico y los pobres*, 322 – 323.

bolo zohnať milión amerických dolárov. VSO spolupracovala s Kanceláriou medzinárodných projektov dcér kresťanskej lásky, aby sa zohnali tieto peniaze[26].

Kňazi Misijnej spoločnosti realizujú mnohé ďalšie projekty v prospech chudobných, ale ich vymenovanie či popis presahujú obsah a rozsah tejto práce.

V.2. Prítomnosť Spoločnosti dcér kresťanskej lásky pri vytváraní väzieb v globalizovanom svete

Dcéry kresťanskej lásky sa inšpirujú sv. Vincentom a tiež svojou zakladateľkou sv. Lujzou. Keď spoznala, že v jednom útulku sa zle zaobchádza so sirotami, zriadila diela, aby mohlo byť o nich dobre postarané. Sestry sa počas svojej dlhej histórie starali aj o vojnových utečencov, potulných žobrákov v parížskych uliciach, starcov bez prístrešia, hladujúcich a ďalších. V nemocniciach boli tí najchudobnejší a sestry vynaložili veľké úsilie, aby zaistili starostlivosť najnúdznejším. Niet pochýb, že medzi nimi boli aj takí, ktorí nemali strechu nad hlavou.

P. Jesús María Ibañez, CM, vystihol službu sestier medzi chudobnými v duchu charizmy. Nielen poslúžiť im, ale pomôcť im dostať sa z kruhu chudoby, zastať sa ich, byť s nimi solidárni. Teda na prvom mieste treba s nimi zdieľať ich životné podmienky, pracovať s nimi, aby sa im pomohlo dostať sa z podmienok chudoby. To pomáha lepšie ich pochopiť, lepšie bojovať, aby bola ich dôstojnosť uznaná, solidarizovať sa s nimi v dosahovaní ich práv, pracovať na transformácii štruktúr, ktoré sú príčinou chudoby a marginalizácie. Na druhom mieste treba stáť solidárne po boku tých, ktorí sú vykorisťovaní, ožobráčení a marginalizovaní. To vedie k tomu, že sa ich zastaneme, keď k tomu budeme mať príležitosť a ich vec sa stane našou vecou. K tejto jednoduchej, poníženej službe nie je potrebná moc, tak ako si to myslí svet, ale iba mať svet chudobných a nekonečnú schopnosť byť s nimi solidárny. História ukazuje, ako mocný šliape po slabom. Evanjelium učí, ak ho čítame kľúčom Vincenta de Paul, že treba brániť a zachrániť maličkých, to, čo nemá trvácnosť, čo nie je rentabilné. A na treťom mieste im treba pomôcť zmierniť dosah chudoby alebo sa z nej dostať a eliminovať príčiny, ktoré ju spôsobujú. Vincentská rodina má byť solidárna s chudobnými a marginalizovanými[27].

Sestry boli vždy známe tým, že reagovali na aktuálne potreby asistenčnou službou priamo v teréne, kde v prvej línii slúžili chudobným. Veľkým krokom vpred bolo prijatie

[26] Cf. M. L. Heinen, CM, *La Oficina para la solidaridad vicentiana,* 269 – 275.
[27] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Opción vicenciana por los pobres,* 153 – 157.

služby dcér kresťanskej lásky v komisiách OSN, čím mohli a môžu scitlivovať svedomia úradníkov a komisárov a hlavne pracovať na zlepšení pozície chudobných vo svete.

IPS (Medzinárodná projektová služba)

V máji 2004 rozhodla generálna rada Spoločnosti dcér kresťanskej lásky vytvoriť medzinárodnú projektovú kanceláriu, ktorá bude nápomocná provinciám. Táto kancelária prezentuje rôznym nadáciám projekty v prospech núdznych bratov a sestier a doteraz financovala viac ako 300 projektov (za 6 miliónov amerických dolárov). Sestra Felicia Mazzola, DKL bola menovaná za prvú vedúcu IPS a ciele popísala takto: „Získavať externé zdroje na podporu diel provincií znevýhodnených krajín, prijímať všetky dary bez rozdielu sumy. Ide teda o pokračovanie vincentskej tradície, ktorá spočíva v oboznamovaní bohatších osôb, pozorných pomáhať chudobným v ich potrebách. Toto sa koná na základe písomných žiadostí o financovanie zaslané nadáciám alebo listami adresovanými rôznym spoločnostiam, organizáciám alebo osobám, ktoré chcú venovať dar na osobitný projekt alebo na projekt pre službu chudobným. IPS prijíma nielen finančné dary, ale aj lieky, zariadenia a dokonca i dobrovoľníkov. Takto už boli vyslaní viacerí dobrovoľníci na prácu v teréne.[28]“ Najčastejšie a najľahšie sú financované tie projekty, ktoré sa dotknú sŕdc členov nadácií, organizácií a darcov. Tieto projekty možno rozdeliť do dvoch kategórií: odpoveď na najsúrnejšie potreby a umožniť, aby sa ľudia stali samostatnými. Prvou skupinou sú projekty na podporu základných ľudských potrieb: potrava pre deti, ktoré trpia podvýživou, zvlášť v Afrike a v Južnej Amerike; ošatenie pre deti navštevujúce školu; materiál (matrace, plachty, uteráky, látky na šitie, atď.); sanitky pre odvoz chorých do zdravotníckych stredísk; príbytky pre rodiny jednej dediny bez pitnej vody a odtokov odpadovej vody.

Druhou kategóriou sú projekty umožňujúce osobám stať sa samostatnými. Ide o projekty týkajúce sa starostlivosti o ženu, umožňujúce zarábať si na vlastné živobytie a jej detí, projekty týkajúce sa výchovy detí; dar poľnohospodárskych nástrojov pre obrábanie pôdy, stolárskych a murárskych a iných strojov a nástrojov; zakúpenie sliepok, oviec, kráv, krmiva pre dobytok a pletiva. (Tieto osoby, ktoré dostanú prvé domáce zvieratá na chov, sa delia so svojimi susedmi o prvé prírastky.)

[28] F. Mazzola, DKL, *IPS (Medzinárodná projektová služba)*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2006, 23 – 24.

Organizácie a nadácie odpovedajú lepšie, keď je menovaný ďalší finančník, hoci prispieva len čiastočne (miestna komunita, provincia alebo iné organizácie)[29].

„Sieť nádeje“

30. septembra 2015 Spoločnosť dcér kresťanskej lásky po trojročnom štúdiu spustila na internetovej stránke *„Projekty Rozália“*: www.projets-rosalie.com. Táto platforma kolektívneho financovania nazývaná tiež crowdfunding je zameraná výlučne na rozvojové projekty dcér kresťanskej lásky, ktorými sa snažia odpovedať na reálne potreby najzraniteľnejších ľudí. Projekty, ktoré boli doteraz predložené, ponúkajú množstvo vzdelávacích, rozvojových a základných podporných služieb v úsilí pomôcť ľuďom vo vincentínskom duchu. Prostredníctvom webovej stránky sa celý svet môže dozvedieť o charizme a službe Spoločnosti a finančne ju podporiť. Inovatívna výzva a partnerstvo v projektoch boli povzbudivé a úspešné. Sú príkladom širšieho zaangažovania sa sestier v prospech chudobných, a to s odvahou a spolu s inými[30].

Dcéry kresťanskej lásky pri OSN

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul dňa 22. januára 2007 nadobudla štatút poradcu pri Hospodárskej a sociálnej rade OSN (ECOSOC), čím bola uznaná v tomto rámci za nevládnu organizáciu, ktorá bojuje proti príčinám nespravodlivosti, podporuje celkový rast človeka a podporuje nastolenie mieru[31]. Generálna predstavená, sestra Evelyne Franc, DKL v liste sestrám 2. februára 2007 povedala, že „náš štatút poradcu pri Hospodárskej a sociálnej rade OSN bude prostriedkom sústredenia informácií a návrhov pre celkový rast najnúdznejších, všetkých tých, na ktorých náš svet zabúda alebo ktorých nechce vidieť.[32]“

Prvou dcérou kresťanskej lásky, ktorá pracovala v OSN, bola s. Germaine Price, DKL. Podľa jej svedectva sa nevládne organizácie svojím pôsobením v komisiách zúčastňujú na činnosti OSN štyrmi rozmanitými spôsobmi: vyzdvihnutím otázok (napríklad práva žien), ktoré môžu následne figurovať na programe schôdzok OSN; formuláciou rozhodnutí, zvlášť o sociálnych alebo humanitárnych problémoch; nadviazaním partnerstva s OSN pri zabezpečovaní projektov a byť svedomím OSN,

[29] F. Mazzola, DKL, *IPS (Medzinárodná projektová služba)*, 27.
[30] Cf. K. Appler, DKL, *List z 9. apríla 2018 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2018, 79 – 80.
[31] Cf. Krátke správy, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2007, 56.
[32] E. Franc, DKL, *List z 2. Februára 2007 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2007, 8.

zvlášť detailným dohľadom na deklarácie a otázky prejednávané v OSN a prínosom konštruktívnej kritiky. Sestra Germaine v spojení s usmernením daným generálnou radou sa mala zamerať na otázky týkajúce sa žien a detí, stať sa členkou niektorých komisií nevládnych organizácií: Komisie pre financovanie a rozvoj, Komisie pre sociálny rozvoj, Komisie na odstraňovanie chudoby a tiež sa stala členkou skupiny rehoľníčok a rehoľníkov pri OSN[33].

Dcéry kresťanskej lásky v Komisii pre sociálny rozvoj OSN

Komisia pre sociálny rozvoj spolu s mimovládnymi organizáciami v roku 2011 zorganizovala anketu s cieľom identifikovať prekážky sociálneho začlenenia a odporučili stratégie, ktoré ho môžu podporiť. Komisia anketu spracovala a popísala najčastejšie citované prekážky, medzi ktoré na prvom mieste patrí nedostatok vzdelania. Obmedzený prístup detí k školskej dochádzke rýchle vedie k spoločenskému vylúčeniu. Tak isto nedostatočný prístup dospelých k štúdiám im zamedzuje možnosť stať sa platným a participujúcim členom spoločnosti. Potom je to diskriminácia žien**.** Navzdory vytvoreniu zákonov pre zrušenie diskriminácie pohlaví, byť ženou zostáva prekážkou v spoločenskom uplatnení. Treťou závažnou prekážkou je chudoba. Žiť v chudobe je začarovaný kruh, ktorý vedie k nedostatku prístupu k zdravotníckej starostlivosti, bývaniu a ďalším sociálnym službám. Žiť v chudobe vedie tiež k vylúčeniu ľudí z možnosti nájdenia si zamestnania. Ďalšími sú slabá úroveň sociálneho zabezpečenia, život migrantov a pod. Odpoveďou sú niektoré projekty dcér kresťanskej lásky v Thajsku a v Taliansku, ktorých cieľom je zlepšenie sociálnej situácie adresátov ich služby[34].

Ciele udržateľného rozvoja OSN 2016 – 2030

V dňoch 27. až 29. augusta 2014 sa v New Yorku v sídle OSN konala medzinárodná konferencia mimovládnych neziskových organizácií (ďalej MNO) zameranej na trvalý rozvoj s témou: „2015 a ďalej! Náš program činnosti“. Pozornosť bola zameraná na ciele trvalého rozvoja, ktoré majú byť prijaté a splnené členskými štátmi OSN v rokoch 2016 až 2030. Celkovo sa tieto ciele týkajú zmenšenia a odstránenia chudoby, zníženia nerovností, väčšieho rešpektovania ľudských práv a rozvoja. Nové ciele kladú dôraz na zmenšenie a prevenciu klimatických zmien ako aj na podporu trvalého rozvoja. Počas diskusných príspevkov na plenárnych stretnutiach, vedúci

[33] Cf. G. Price, DKL, *Dcéry kresťanskej lásky a Organizácia spojených národov*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2007, 37 – 38.
[34] Cf. Svedectvo sestier, *Komisia pre sociálny rozvoj v spolupráci s OSN a MNO*, „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2011, 468 – 469.

predstavitelia MNO zdôraznili, aby boli práva ľudí, často vylúčených a zraniteľných, konfrontovaných s diskrimináciou a násilím, viac rešpektované. Medzi nimi sa nachádzajú mladé dievčatá a ženy, domorodci, ľudia s hendikepom a drobní roľníci[35].

Reformulácia úlohy reprezentantiek pri OSN

V roku 2016 dcéry kresťanskej lásky reformulovali chápanie úlohy reprezentantiek pri OSN. Generálna rada schválila nasledujúce znenie: „Poslaním dcér kresťanskej lásky v OSN je slúžiť ľuďom, ktorí žijú v chudobe, obhajovaním úcty k životu vo všetkých jeho dimenziách, dôstojnosti človeka a jeho práv, snahou o odstránenie príčin chudoby, o zapojenie chudobných do realizácie systémových a štrukturálnych zmien, budovania pokoja a ekologickej harmónie. Túto službu sa snažíme uskutočňovať pomocou pravidelnej komunikácie a stálej spolupráce. Zaväzujeme sa vytvárať spojenie medzi poslaním OSN a poslaním dcér kresťanskej lásky v službe chudobným nasledujúcim spôsobom:

- šíriť medzi sestrami informácie o OSN, aby sme ich oboznámili s jej cieľmi, aktivitami a zrealizovanými projektmi;
- získavať, zhromažďovať a predkladať OSN objektívne údaje, ktoré sestry poskytli na základe skúseností ľudí, ktorí trpia chudobou a vylúčením.

Takisto sa zaväzujeme k spolupráci s vincentskou rodinou a so všetkými, ktorí sa snažia o tie isté hodnoty a ciele.[36]“

Reprezentantky Spoločnosti dcér kresťanskej lásky pri OSN sr. Catherine Prendergast, DKL a sr. Margaret O’Dwyer, DKL predstavili svoju prácu pri OSN v Materskom dome v Paríži na stretnutí sestier v roku 2019. Vo svojom príhovore spojili svoju prácu pri OSN s témou Generálneho zhromaždenia Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, ktoré sa ponesie v duchu Ježišovej výzvy: Effeta: „Vieme, že aj naše vlastné srdce, náš duch a naša duša sa môžu otvoriť. Ale slovo Effeta by mohlo tiež znamenať otvoriť naše brány, dvere našich domov a útulky pre ľudí, ktorým chýba domov.[37]“ To sa deje asistenčnou službou v teréne, ale tiež prácou na rôznych fórach OSN.

---

[35] Cf. C. Prendergast, DKL, *Iskry nádeje a výzvy k činom, medzinárodná konferencia OSN*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2015, 38 – 41.

[36] K. Appler, DKL, *List z 26. novembra 2016 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2016, 323.

[37] C. Prendergast, DKL a M. O’Dwyer, DKL, *Sestry v službe OSN,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2019, 339.

Aktuálna asistenčná služba

Dcéry kresťanskej lásky odpovedajú na výzvy v službe ľudí bez domova rôznymi spôsobmi. Napr. v Nigérii pôsobia pri deťoch z ulice v Port Harcourt. V Londýne v ich službe „Pasáž“ začali spolupracovať s ďalšími a napokon vytvorili asociáciu „Depaul International“. V Indii pomáhajú deťom cez pestúnske rodiny v Bengalaru. V Brazílii dcéry kresťanskej lásky otvorili útulok San José v Curitibe. V Austrálii jedna sestra ponúka duchovnú službu ľudom, ktorí boli prijatí do Centra – útulku. V Španielsku provincie ponúkajú jedlo migrantom a v spolupráci s cirkevnými a štátnymi organizáciami sprístupňujú byty pre utečencov. V Ghane slúžia deťom z ulice v Kumasi. Na Ukrajine sestry ponúkajú základné zdravotnícke služby ľuďom bez domova. V Mexiku sestry slúžia migrantom pochádzajúcim z Hondurasu a tým, ktorí sa vydali hľadať šťastie do USA. V USA spolupracujú s mnohými dobrovoľníkmi pri poskytovaní služieb ľuďom bez domova v Macon. Na Filipínach – následkom prírodných katastrof – sestry zapojili miestnu populáciu do obnovy domov a kresťanských komunít[38].

Projekt D.R.E.A.M

Projekt nazvaný D.R.E.A.M. je zložený z iniciálok „Drug Resource Enhancement against AIDS and Malnutrition“, čo v preklade znamená *posilnenie zdrojov liekov proti AIDS a podvýžive*. Od roku 2002 funguje projekt D.R.E.A.M v Afrike s mimoriadnym úspechom s rovnakou vysoko kvalitnou liečbou ako v rozvinutých krajinách. V roku 2009 sa stal koordinátorom projektu D.R.E.A.M pre dcéry kresťanskej lásky P. Maloney a v súčasnosti tento projekt funguje v Provinciách Mozambik, Nigéria, Kamerun a Keňa (Írska provincia) a v provincii Kongo[39]. Nedávno si ho Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vybrala projekt D.R.E.A.M ako model liečby AIDS. D.R.E.A.M poskytuje liečbu deťom a dospelým postihnutým AIDS, ale hlavným cieľom je zabrániť prenosu AIDS z tehotnej ženy na jej novonarodené dieťa a udržiavať zdravie matky v dobrom stave (PTME - *Prévention de la Transmission du Sida de la Mère à l'Enfant*)[40]. Použitou metódou je veľmi účinná terapia, ktorá sa niekedy nazýva „trojitá terapia“ kvôli použitiu troch liekov. Presná diagnostika zohráva v tomto projekte podstatnú úlohu. Projekt D.R.E.A.M sa stará aj o stav pacientov v oblasti výživy, venuje čas vzdelávaniu o zdravotných problémoch, podporuje vyváženú stravu a pomocou Svetového

[38] Cf. C. Prendergast, DKL a M. O'Dwyer, DKL, *Sestry v službe OSN,* 341.
[39] Cf. E. Franc, DKL, *Príhovor generálnej predstavenej na začiatku Generálneho zhromaždenia*, Paríž, 19.5.2009, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2009, 12.
[40] Cf. K. Mulligan, DKL, *Stretnutie DREAM*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2010, 59.

potravinového programu a ďalších mimovládnych organizácií distribuuje potraviny matkám a ich rodinám. Je dôležité nielen pomáhať chudobným v ich potrebách, ale aj podporovať dlhodobé systémové zmeny. V projektoch ako D.R.E.A.M, v ktorých ide o život a smrť, poskytnúť okamžitú pomoc a pracovať na systémových zmenách nie sú alternatívne možnosti, ale dve rovnako nevyhnutné otázky. Aplikácia stratégií systémovej zmeny pomáha zabezpečiť udržateľnosť projektu[41].

Dcéry kresťanskej lásky a nové formy otroctva

Počas posledných dvoch generálnych zhromaždení (2009 a 2015) dcéry kresťanskej lásky identifikovali migráciu a obchodovanie s ľuďmi ako novú prioritu svojej služby chudobným vo svete. Fenomény nebezpečných migrácií a obchodovanie s ľuďmi sa dotýkajú osôb, ktoré žijú na perifériách, zvlášť žien a detí.

V Dokumente medzi Zhromaždeniami (2015 – 2021) si dcéry kresťanskej lásky dali ako výzvu: „Ako môžeme lepšie koordinovať naše úsilie pomôcť obetiam moderného otroctva a ľuďom trpiacim stále väčšou chudobou?“ Sestry začali zintenzívňovať „sieťovú spoluprácu na všetkých rovinách – najmä na medziprovinciálnej i medzinárodnej, aby sa podporila služba v spolupráci s vincentskou rodinou a ďalšími inými, na obranu a integráciu migrantov, utečencov a obetí otroctva. Problémy treba [42] “ prakticky riešiť a hľadať konkrétne formy na riešenie fenoménu obchodovania s ľuďmi, vzájomne sa podporiť a hľadať prostriedky, ako slúžiť týmto obetiam. V Provincii sv. Lujza-USA bola vytvorená Kancelária pre migráciu a moderné otroctvo pod vedením dcér kresťanskej lásky[43].

Biskup Di Molfetta Felice pozval v roku 2004 Dcéry kresťanskej lásky, aby sa venovali charitatívnej činnosti v biskupskom meste Cerignola v kraji Apulia. Sestry sa dozvedeli, že v usadlosti nazvanej Tre Titoli asi 13 km od mesta prebýva skupina migrantov pochádzajúcich z rôznych štátov Afriky: Senegalu, Tuniska, Ghany, Toga, Pobrežia Slonoviny, Nigérie a Burkiny Faso. Rokmi sa tu usídlili v skromných prístreškoch v dočasných či opustených domoch, pretože ich tu prilákala možnosť pracovať na okolitých poliach. Hygienické podmienky boli mimoriadne slabé

[41] Cf. R. Maloney, CM, *I Have a D.R.E.A.M.,* In: R. Maloney, CM, *Semillas de Esperanza, Historias de Cambio Sistémico*, 41 – 52.
[42] Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* dokument medzi Zhromaždeniami (2015 – 2021), 17 – 18.
[43] Cf. C. M. Norris, DKL, *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi za provinciálnymi a národnými hranicami,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2018, 351 – 353.

a nebezpečenstvo nákazy vysoké. Žili v rozpadajúcich sa a nevykurovaných stavbách, bez vody, hygienických zariadení; v niektorých prípadoch bez dverí a okien. Zo strany ľudí sa stretli s ľahostajnosťou a niekedy aj s odmietnutím. Prišli za prácou a našli skutočné vykorisťovanie ako lacnej pracovnej sily. Sestry začali zápasiť spolu s nimi a pre nich proti nerovnostiam zapríčinenými chudobou, strachom, odlišnosťou, predsudkami, opustenosťou a samotou. V spolupráci s diecézou bolo otvorené prijímacie stredisko, a tak sa odpovedalo na primárne potreby migrantov, zorganizovali službu výdajne stravy, spŕch, rozdeľovania oblečenia a potravín, a sestry v tomto projekte poskytovali „službu ucha“[44].

V roku 2014, v projekte Thajskej provincie pre bezpečnú migráciu a prevenciu obchodovania s ľuďmi sestry identifikovali štyri miesta, kde by mali vytvoriť formačné strediská o migrácii a obchodovaní s ľuďmi: v Maesot (Thajsko) pre migrantov Mjanmarska, v Khon Kaen (Thajsko) pre vietnamských migrantov, vo Vientiane (Laos) pre laoských migrantov, v Takeo (Kambodža) ako koordinačné centrum pre kambodžských migrantov pre provincie Battambang, Siemriep a Kampong Cham. Na každom z týchto miest pôsobí Spolok sv. Vincenta de Paul a Spolky kresťanskej lásky, ktoré spolupracujú v službe formácie, zvlášť čo sa týka systému riadenia, právnických otázok a zbierania fondov. Vincentská rodina pracuje na formácii komunity, aby sa stala protagonistkou a hájila oblasti vzdelávania o bezpečnosti migrácie a odstraňovaní obchodovania s ľuďmi. Toto sa deje mobilizáciou obyvateľov dedín, starostov, policajtov, katechétov, stredoškolákov. A tiež práca na zlepšovaní kvality života ľudí zavedením formálneho vzdelávania v škole aj alternatívneho „vzdelávania druhej generácie“, zdravotníckej pomoci vrátane duševného zdravia, sociálno-psychologickej pomoci, rehabilitácie a pomoci pri opätovnom začlenení sa do spoločnosti, vzdelávanie „pred odchodom“ a otváranie malých podnikov na vytváranie zisku formou mikrokreditov. Zodpovední vedúci za vetvy vincentskej rodiny sa usilujú posilniť možnosť podieľať sa na vedení menovaných služieb, aby personál a miestni vedúci spolupracovali s miestnymi predstaviteľmi alebo existujúcimi inštitúciami, vrátane mimovládnych organizácií a občianskych združení[45].

[44] Cf. Neapolská provincia, *Stretnutie s našimi bratmi migrantmi,* „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2015, 264 – 265.

[45] Cf. C. Eata, DKL, *Projekt dcér kresťanskej lásky pre bezpečnú migráciu a prevenciu proti obchodovaniu s ľuďmi, Thajská provincia*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2018, 354 – 359.

Sestra Evelyne Franc v úvodnej prednáške na Generálnom zhromaždení Spoločnosti dcér kresťanskej lásky v roku 2015 pri hodnotení poslania sestier vyzdvihla, že sa okrem misijného pôsobenia, farskej a katechetickej práci venujú aj migrantom. Pripomenula udalosť, že na konci generálneho zhromaždenia v roku 2009 vydali deklaráciu, ktorou vyjadrili túžbu zaviazať sa viac ísť vpred ako Spoločnosť v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Sestry informujú a vystríhajú deti v školách ako aj ich rodičov o možnom nebezpečenstve ponuky práce v cudzine. K tomu zaktivovali celú školskú sieť. Na iných miestach sestry sú k dispozícii osobám, ktoré sa pokúšajú uniknúť otroctvu, do ktorého upadli a hľadajú miesta úkrytu. Inde zase ide o vytváranie tlaku na vlády, aby osoby zodpovedné za obchodovanie s ľuďmi boli aktívnejšie vyhľadávané a prísnejšie súdené. Migranti pristávajú na brehoch krajín, (Mexiko, Guatemala, USA, Španielsko, Taliansko, Turecko, Grécko, Calais (Francúzsko), Veľká Británia), fyzicky i psychologicky vyčerpaní po tom, čo prežili hrozné situácie. Dcéry kresťanskej lásky sa snažia prispievať svojou pomocou, radami, právnickou pomocou v rámci rôznych združení práve týmto potrebným[46].

Sestra Kathleen Appler, generálna predstavená Dcér kresťanskej lásky, na stretnutí so sestrami, ktoré pracujú uprostred migrantov povedala tieto slová: „Drahé sestry, blahoželám vám, pretože si myslím, že vy a sestry vašich provincií, ktoré pracujú alebo budú s vami pracovať, cítite našu potrebu vyzuť si pohodlné topánky a predstaviť si, ako kráčame v obnosených teniskách či sandáloch týchto ľudí, ktorí sa upínajú len na nádej. Táto kríza nás robí smutnými, ale nás i hnevá. Ľahostajnosť vo svete nás zarmucuje a pýtame sa: „A čo keby namiesto nich sme to boli my, čo tu sedíme v tejto sále dnes dopoludnia? Čo keby sme boli my nútené opustiť našu krajinu spolu s tisíckami iných?“ Viete si seba predstaviť v takej beznádeji, že musíte utiecť a ste schopné natlačiť sa do loďky spolu s tými, ktorých máte radi – vrátane detí – na cestu po vode dlhšiu ako 10 km, ktorou môžete dôjsť na isté miesto, ale taktiež vás môže ľahko viesť k smrti? Viete si predstaviť, že trávite roky v utečeneckom tábore, kde niet žiadneho miesta, ktoré môžete nazvať „domov“ a pred vami je len neistá budúcnosť? Viete si predstaviť, žeby ste sa dozvedeli, že mocní tohto sveta nechcú otvoriť brány ľuďom, medzi ktorými sme i my? Kto nás príjme? Možno nikto (...) Milé sestry, vaša prítomnosť na tomto mieste mi hovorí, že ste pochopili radikálnu lásku, ktorú Ježiš zvestoval i žil a že snáď, tak ako mňa, vás nenechá na pokoji! Ak tvrdíme, že sme jeho dcéry, naša odpoveď nemôže byť vlažná. Aj

[46] Cf. E. Franc, DKL, *Spoločnosť v súčasnosti,* Príhovor generálnej predstavenej, E. Franc, DKL, Materský dom, 16. mája 2015, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2015, 148 – 149.

my sme pozvané k radikálnej láske, ktorú Ježiš stelesnil. Skrátka, máme tu byť pre migrantov – oni sú Kristom medzi nami. (...) Som presvedčená, že migrantov treba vidieť ako osoby. Keď sme už nadviazali vzťahy, musíme rozvinúť prezieravé riešenia, do ktorých spojíme solidaritu, spoluprácu a sprevádzanie. Na túto ľudskú katastrofu sme vyzvané odpovedať skutkami milosrdenstva, ktoré napomáhajú integrácii. Musíme nájsť prostriedky, ako pomôcť prijímať migrantov v Európe, aby ich prvou skúsenosťou nebola trauma z toho, že budú spať v chladných uliciach našich miest, ale že to bude skôr teplé a pohostinné prijatie. Majme na pamäti, že autentická pohostinnosť je evanjeliovou hodnotou, ktorá rozvíja bratstvo a pocit spolupatričnosť"[47].

Nová generálna predstavená sestra François Petit, DKL v liste spolusestrám 9.5.2020 napísala: „Budúcnosť nám povie, či sme dokázali – ako to Spoločnosť vždy robila – spoločne prežívať prítomné chvíle, aby sme sa stále viac stretávali s našimi najchudobnejšími bratmi a sestrami. (...). Svet i Spoločnosť už prežili rôzne chvíle krízy." Preto nám môže byť inšpiráciou to, čo napísala sv. Lujza Jane Lepintre do Nantes v čase frondy: „Po celý čas tohto bolestného obdobia... všetky naše sestry... vždy slúžili chudobným chorým; k tomu ešte aj chudobným, ktorí nemali čo jesť, pretože nedokážete si predstaviť, koľko almužien sa v Paríži vyzbieralo. Myslím, že to na nás pritiahlo Božie milosrdenstvo, ktoré nás naplnilo pokojom" (6.4.1949, duchovné spisy sv. Lujzy, 279)[48].

V.3. Angažovanie vincentínskeho laikátu do svetovej sociálnej činnosti

Odpoveď vincentskej rodiny na výzvy univerzálnej Cirkvi majú nový a moderný šat: systémové zmeny a spolupráca sú základné koncepty, ktoré určujú nasmerovanie činnosti vincentskej rodiny. Spolupráca v rámci vincentskej rodiny v službe chudobných sa v posledných rokoch úžasne rozrástla. Každá vetva vincentínskej rodiny má svoju vlastnú identitu a autonómiu, ktorú musia ostatní vždy rešpektovať. Ale tiež všetky vetvy majú veľa spoločného. Vzájomná spolupráca bude oveľa efektívnejšia, čím vyššia bude frekvencia vzájomných kontaktov na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Toto uľahčí smerovanie energií a zdrojov k cieľu, ktorý zdieľajú všetci: služba chudobným[49]. Systémové zmeny sú jadrom toho, čo blahoslavený Frederik Ozanam očakával, že vincentská rodina môže ponúknuť. Schopnosť nielen poskytnúť skutok kresťanskej lásky tým, ktorí to najviac potrebujú, ale aj obhajovať spravodlivosť analyzovaním toho, prečo

[47] K. Appler, DKL, *Stretnutie sestier z európskych provincií v službe migrantom*, „Ozveny Spoločnosti", január/február 2017, 31 – 33.
[48] Cf. F. Petit, DKL, *List generálnej predstavenej z 9. mája 2020*, „Ozveny Spoločnosti", máj/jún 2020, 133 – 134.
[49] Cf. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum*, b. IV, 5, 36 – 37.

ľudia potrebujú našu pomoc, a spoluprácou s nimi na zmene systémov, ktoré ich uväzňujú v chudobe. Tento proces počíta s priamou účasťou ľudí žijúcich v chudobe, kvôli lepšiemu porozumeniu a riešeniu problémov. Táto spolupráca s chudobnými bude nevyhnutná pre fungovanie tejto novej iniciatívy. Programy zriadené Komisiou vincentskej rodiny pre systémové zmeny prispeli k porozumeniu tejto oblasti[50].

Aktuálna situácia v Európe

Súčasná Európa je presiaknutá strachom a obavami z emigrantov. Niektorí prichádzajú za „svojimi", ktorí tu žijú už niekoľko dekád. Žijú v ghetách na okraji miest, žijú v izolácii svojej kultúry, sú plní hnevu, frustrácie. Iní zase skončia v záchytných táboroch, v ktorých sú už niekoľko rokov bez vízie, ako bude ďalej. V skutočnosti sa veľa našich krajín necháva opanovať strachom, že cudzinci si vezmú zdroje, ktorých je skutočne málo. Alebo tiež kvôli riziku kolapsu ekonomiky kvôli množstvu prichádzajúcich ľudí. Dokonca jestvujú obavy z nahradenia našich náboženských tradícií uprednostňovaním napríklad islamu [51]. Problém chudobných je ale omnoho širší. A na tento fenomén, ktorý stál pri zrode vincentskej charizmy chce vincentská rodina hľadať liek. Podľa OSN 1,6 mld. ľudí na zemi žije bez strechy nad hlavou alebo v neadekvátnych obydliach[52].

Lampedusa a Lesbos – tragické udalosti, ktoré vedú k činnosti

Lampedusa, malý ostrov v širom mori pri Sicílii, sa dostal do povedomia širokej verejnosti, keď sa tam vyhrotila situácia kvôli prívalu utečencov žiadajúcich o azyl. Ostrov zastihla tragédia, keď sa preťažená loď potopila, pričom zahynuli stovky mužov, žien a detí z Líbye a Eritrey. Podobne ako milióny ľudí pred nimi, aj oni sú neznámi „ľudia z periférie", odsunutí na smetisko dejín. Na prvú cestu svojho pontifikátu mimo Ríma sa pápež František vydal na ostrov Lampedusa, poďakoval sa ľuďom, ktorí sa starajú o utečencov a vhodil smútočný veniec do oceánu na spomienku za zosnulých. Za príčinu ich smrti prehlásil v homílii „globalizáciu ľahostajnosti". V tej istej homílii 8. Júla 2013 na Lampeduse povedal: „V tomto svete globalizácie sme upadli do globalizácie ľahostajnosti! Zvykli sme si na utrpenie druhých, nedotýka sa nás, nezaujíma nás, nie je

[50] Cf. M. McGreevy, *Iniciativa Global de la Familia Vicenciana con las Personas sin Hogar*, „Vincentiana" 2017, Nr. 61/3, 335 – 336.
[51] B. Massarini, CM, *„Fui Forastero y me Hospedasteis"*, „Vincentiana", 2017, Nr. 61/4, 486 – 487.
[52] Cf. https://news.un.org/es/story/2018/07/1437721, (28.4.2021).

našou vecou! (...) Kto plakal nad smrťou týchto bratov a sestier? Globalizácia ľahostajnosti nás obrala o schopnosť plakať!“[53]

V novembri 2013 roku generálny asistent vykonal vizitáciu provincie sv. Justína de Jakobis, CM a popísal strasti tých, ktorých koniec videl celý svet pri Lampeduse: „Ak si spomenieme na televízne vysielanie, mŕtvych bolo viac, ale väčšina z 530 nešťastných pasažierov vrátane 155 preživších boli Eritrejčania. Tieto telá bez života nie sú jediné, ktoré skončili v žalúdkoch rýb Stredozemného mora. V skutočnosti za posledné desaťročie mnohí, ale mnohí neznámi Eritrejčania boli čestnými hosťami rýb Stredozemného mora. Svet mlčal, kým mohol, ale keď morské vlny stredozemného mora vyplavili na brehu Lampedusy veľké množstvo bezvládnych tiel, zalarmoval sa celý svet. (...) Tie vlny, ktoré vyplavili mŕtvoly tiež vyplavili aj tašky, rodinné fotky stratené v ničote a nejaké osobné dokumenty aspoň niektorých. Boli rozmiestnené na pláži v Lampeduse. To najzvláštnejšie na tom je to, že táto smrť je vrcholne drahá: všetci títo mladí Eritrejčania, ktorých telá boli vyplavené vlnami Lampedusy museli priniesť veľa obiet: museli zaplatiť veľké peniaze, aby prekročili hranice medzi Eritreou a Sudánom alebo Etiópiou. Potom prejsť púšťou v Lýbii, za čo museli znova draho zaplatiť. Tretíkrát zaplatili, a znovu nemalé peniaze za prevoz cez Stredozemné more. A štvrté, čo je nám neznáme je, ako a za čo by sa dostali z Talianska do Škandinávie (Švédska alebo Nórska, lebo Švajčiarsko sa rozhodlo neprijímať viac imigrantov). Celé je to veľmi drahé. Celá táto námaha, unavení z kráčania alebo na chrbte ťavy bola nakoniec nato, aby skončili v ničote a s ničím. (...) Ale jedného dňa ryby zo Stredozemného mora vyjdú z vody, aby vydali svedectvo o živote a začnú rozprávať o námahe, o utrpení, o týchto kvetoch, ktoré predčasne uschli v tom najmladšom veku, spýtajme sa seba samých: Čo je príčinou tohto zla? Prečo všetci títo mladí opúšťajú svoje domovy, svojich drahých najbližších, svoju vlasť? Prečo miznú v saharskej púšti a o trochu neskôr v Stredozemnom mori?[54] Toto emotívne svedectvo uzavrel prosbou: „Vyzývam celú vincentskú rodinu, aby ak má možnosť pomôcť Eritrejčanom im pomohla, lebo situácia je vážna a alarmujúca. Keďže vláda Eritrey nedovoľuje zahraničnú pomoc, prosím vás, aby ste to urobili v tichosti, bez

[53] Pápež František, *Homília „Kto plakal nad smrťou týchto bratov a sestier?“* 8.7.2013, http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2013/07/08/%E2%80%9Ekto_plakal_nad_smr%C5%A5ou_t%C3%BDchto_bratov_a_sestier%E2%80%9C_%E2%80%93_p%C3%A1pe%C5%BE_franti%C5%A1ek_na/slo-708684, (4.5.2021).

[54] Cf. Y. Zeracristos, CM, *Eritrea: polstoročie agónie! Krátka úvaha po kanonickej vizitácii provincie sv. Justína de Jacobis* (30. októbra až 16. novembra 2013), „Nuntia“, november/2013, 3 – 4.

hluku. Je to možné prostredníctvom Misijnej spoločnosti alebo Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, ktorí už pracujú na území Eritrey[55].

Generálny predstavený P. Gregory Gay, CM napísal v liste na pôst 2014 roku povzbudenie pre celú vincentskú rodinu: „Tak ako chudoba, vojna, násilie a terorizmus, aj ľahostajnosť zabíja, a to nielen ľudí, ale aj ľudského ducha. Nad „globalizáciou ľahostajnosti“ začneme víťaziť, keď každý člen vincentskej rodiny pred Pánom uzná svoje bohatstvo i chudobu a rozhodne sa dať ich do služby našej vincentskej charizmy pre dobro chudobných, Božích detí.[56]“ Tieto nešťastia a zintenzívnenie migrácie primälo vincentskú rodinu ku konkrétnejšiemu pomenovaniu chudobných, ktorí potrebujú pomoc a tými sa stali práce utečenci. Sr. Evelyne Franc, DKL, generálna predstavená v okružnom liste sestrám povedala, že „nová evanjelizácia potrebuje odvážne dcéry kresťanskej lásky, odhodlané ísť proti prúdu, hľadať nové služby, rozvíjať taký spôsob prítomnosti, ktorý urobí ešte viditeľnejším Pánovo milosrdenstvo a jeho súcit s trpiacim ľudstvom, smädným po živote. V niektorých prípadoch bude potrebné posilniť to, čo už existuje, v iných zas nabrať odvahu k niečomu novému.[57] “

Mnohí ľudia sú nútení opustiť svoju krajinu, zanechať všetko a vydať sa na cesty a na moria sveta s víziou možnosti dôstojnejšieho života. V rozvinutom svete panuje strach z týchto ľudí, končia v záchytných táboroch alebo väzeniach. Evanjelium vyzýva, aby sme sa takýchto ľudí ujímali, teda boli voči nim pohostinní. Pápež František, ekumenický patriarcha Bartolomej I. a grécky pravoslávny prímas Hieronym II. podpísali deklaráciu na ostrove Lesbos pri návšteve tábora pre utečencov a migrantov, v ktorej vyjadrili znepokojenie nad ignorovaním situácie tisícov ľudí. „Svetová verejná mienka nemôže ignorovať kolosálnu humanitárnu krízu vytvorenú šírením násilia a ozbrojeného konfliktu, prenasledovanie a vysídľovanie náboženských a etnických menšín a vytrhávanie rodín z ich domovov, v rozpore s ich ľudskou dôstojnosťou a ich základnými ľudskými právami a slobodami. Tragédia nútenej migrácie a vysídľovania postihuje milióny, a je v zásade krízou ľudskosti, ktorá volá po solidarite, súcite, štedrosti

[55] Cf. Y. Zeracristos, CM, *Eritrea: polstoročie agónie! Krátka úvaha po kanonickej vizitácii provincie sv. Justína de Jacobis*, 6.
[56] G. Gay, CM, *Pôst a Lekcia z Lampedusa, List na pôst 2014 všetkým členom vincentskej rodiny*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2014, 29.
[57] E. Franc, DKL, *List k 2. februáru 2014*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2014, 20.

a okamžitom praktickom nasadení zdrojov“[58]. V tomto dokumente sa konštatuje, *že* je to najväčšia humanitárna kríza od konca druhej svetovej vojny.

Svätý Otec František v posolstve na slávnosť sv. Vincenta v roku 2017 vincentskej rodine odkázal: „*Láska sa totiž neuspokojí len s dobrými návykmi z minulosti, ale dokáže meniť aj prítomnosť. A to je ešte potrebnejšie v dnešnej dobe, v meniacej sa spletitosti súčasnej globalizovanej spoločnosti, kde niektoré formy almužny a pomoci, aj keď zdôvodnené veľkorysými úmyslami, môžu podporovať určité formy zneužívania, nelegálnosti a neprinášať skutočný a trvalý pokrok. Z tohto dôvodu je vynaliezavosť v láske, organizované zbližovanie sa a investovanie do formácie aktuálnym učením, ktoré máme od svätého Vincenta. Jeho príklad nás zároveň povzbudzuje, aby sme ponúkali priestor a čas chudobným, novodobým chudobným, príliš početným chudobným dnešnej doby, a aby sme prijali za svoje ich myšlienky i ťažkosti. Kresťanstvo bez kontaktu s tými, ktorí trpia, sa stáva nevteleným kresťanstvom, ktoré nie je schopné dotýkať sa Kristovho tela. Je potrebné stretávať sa s chudobnými, dávať prednosť chudobným, nechať zaznieť ich hlas, aby vplyvom dnešnej chvíľkovej kultúry nebola ich prítomnosť zredukovaná na mlčanie*.[59]“

P. Tomaž Mavrič, CM na námestí sv. Petra v Ríme počas audiencie, ktorú udelil Pápež František celej vincentskej rodine 14. októbra 2017 pri príležitosti štvorstého výročia zrodu charizmy pozdravil Svätého Otca aj týmito slovami: „Svätý Vincent nám tiež pripomína, že «láska je vynaliezavá do nekonečna». Svätý Otče, chceme pokračovať v hľadaní nových a tvorivých spôsobov, ako reagovať na potreby chudobných. Za týmto účelom a pri príležitosti 400. výročia rozbiehame dve iniciatívy: globálnu iniciatívu vincentskej rodiny v prospech bezdomovcov a vincentínsky filmový festival. Dúfame, že tieto dve iniciatívy doplníme o ďalšie príspevky, ktoré sa uskutočnili pri dnešnej evanjelizácii sveta.[60]“

Megaprojekt na vykorenenie bezdomovectva na celosvetovej úrovni

[58]http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2016/04/16/text_spolo%C4%8Dnej_deklar%C3%A1cie_z_ostrova_lesbos/sk-1223260, (3.5.2021).

[59] Pápež František, *Mensaje del Santo Padre Francisco a la Familia Vicenciana en el IV. centenario del nacimiento de su carisma*, 27.9.2017, In: https://www.vatican.va/content/francesco/es/messages/pont-messages/2017/documents/papa-francesco_20170927_messaggio-famiglia-vincenziana.html, (26.4.2021).

[60] T. Mavrič, CM, *Saludo del Padre General al Papa Francisco*, 14. 10.2017, „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/4, 418 – 419.

Pápež František vo svojom apoštolskom liste *Misericordia et misera* vyzýva, aby sme „dali novú tvár skutkom milosrdenstva“ takto: *„Nadišla chvíľa, popustiť trochu fantáziu milosrdenstva, aby sa zrodili mnohé nové diela, ovocie milosti. Cirkev dnes potrebuje hovoriť o tých „mnohých iných znameniach“, ktoré Ježiš vykonal a ktoré „nie sú zapísané“ (Jn 20, 30), aby sa stali výrečnými prejavmi plodnosti Kristovej lásky a spoločenstva, ktoré z neho žije. Hoci prešlo viac ako dvetisíc rokov, skutky milosrdenstva naďalej zjavujú Božiu dobrotu.“* A v nasledujúcom bode Svätý Otec pokračuje: „*Zapojme preto všetky sily, aby sme vedeli dať konkrétnu podobu našej láske a zároveň rozumu v skutkoch milosrdenstva. Milosrdenstvo totiž dokáže pôsobiť aj zvnútra a má tendenciu šíriť sa ako olejová škvrna, ktorá nepozná hranice. V tomto zmysle sme povolaní dať novú tvár tým skutkom milosrdenstva, ktoré sú známe už oddávna. Milosrdenstvo ich totiž presahuje“*[61].

Krátko po stretnutí vincentskej rodiny v Ríme v roku 2017 pri slávení 400. výročia zrodu charizmy, bola vytvorená v New Yorku pracovná skupina zaoberajúca sa vykoreňovaním bezdomovectva. Táto skupina má deväť členov pochádzajúcich z mimovládnych neziskových organizácií a zároveň z vincentskej rodiny, a niektorí pochádzajú z ďalších mimovládnych neziskových organizácií zaujímajúcich sa o tejto projekt. Pracovná skupina zaslala obhajobu, aby sa niektorá komisia na vyššej úrovni v OSN zaoberala otázkou bezdomovectva. S úspechom vytvorila tlak na krajiny, aby vytvorila z problému bezdomovectva tému pre zasadanie Komisie sociálneho rozvoja vo februári 2020. Keďže začiatkom roka neexistovala žiadna medzinárodne uznaná definícia bezdomovectva, bolo ťažké nútiť krajiny, aby zodpovedali za svoje činy. Pracovná skupina Vincentskej rodiny vyzývala OSN k vypracovaniu spoločnej definície, k sčítaniu ľudí bez domova a zamerať sa na tento problém[62].

Kľúčovým sa stalo 58. zasadanie Komisie pre sociálny rozvoj. Misijná spoločnosť a Dcéry kresťanskej lásky, Spolok sv. Vincenta de Paul, DePaul International a ďalšie vetvy spojili svoje úsilie, vytvorili pracovnú skupinu vincentskej rodiny pri OSN, ktorú koordinoval P. Guliermo Campuzano, CM. Na 58. zasadaní Komisie, ktoré bolo venované téme dostupnosti bývania a sociálnych bytov ako prostriedku na riešenie bezdomovectva bol vplyv vincentskej rodiny na agendu OSN v tejto oblasti významný.

[61] MeM 18 a 19.
[62] Cf. C. Prendergast, DKL a M. O’Dwyer, DKL, *Sestry v službe OSN,* 347 – 348.

Vytvorila sa definícia bezdomovectva, ktorá bola prijatá na pôde OSN[63], a ktorú prijala aj Aliancia vincentskej rodiny: „Bezdomovectvo nie je len nedostatok fyzického bývania, ale často súvisí s chudobou, nedostatkom produktívneho zamestnania a prístupu k infraštruktúram, ako aj s inými sociálnymi problémami, medzi ktoré patrí strata rodiny, komunity a pocitu prináležitosti. V závislosti na národnom kontexte ho možno označiť ako stav, v ktorom osobe alebo domácnosti chýba obývateľný priestor, ktorý môže ohroziť schopnosť tešiť sa zo sociálnych vzťahov, a zahŕňa ľudí, ktorí žijú na ulici, iných otvorených priestranstvách alebo v budovách, ktoré nie sú určené na ľudské bývanie; ľudia žijúci v dočasných ubytovacích zariadeniach alebo v útulkoch pre bezdomovcov a podľa národnej legislatívy medzi nich môžu patriť, okrem iného, aj ľudia žijúci vo veľmi nevhodných ubytovacích zariadeniach bez zabezpečenia vlastníckeho práva a prístupu k základným službám.[64]“ Vincentská rodina pri OSN si stanovila dlhodobý cieľ začleniť odstránenie bezdomovectva medzi ciele udržateľného rozvoja do roku 2030.

Generálny predstavený P. Tomaž Mavrič, CM v liste všetkým zodpovedným vincentskej rodiny napísal: „Po tomto roku 2017 budeme povolaní čeliť volaniu ľudí bez domova tým, že budeme efektívnejšie pracovať na riešení problému ľudí bez domova vo svete, čo zahŕňa starostlivosť o utečencov, migrantov, ľudí z ulice, presídlencov, ľudí žijúcich na predmestiach veľkých miest, atď. 28. júna 2017 medzinárodná vincentínska rodina oficiálne oznámi túto globálnu iniciatívu pre ľudí bez domova v parlamente Európskej únie. (...) Aliancia vincentskej rodiny s ľuďmi bez domova je pre vincentskú rodinu jedinečnou príležitosťou zaoberať sa touto otázkou z globálneho hľadiska v spolupráci s mnohými zainteresovanými ľuďmi a inštitúciami v rámci i s tými, čo nepatria do vincentskej rodiny a prispieť tak mnohými spôsobmi k ukončeniu tejto situácie .[65]“P. Tomaž rozbehnutie tejto iniciatívy znova pripomenul v liste adresovanom celej vincentskej rodine: „Zámerom tejto iniciatívy je zapojiť 150 vetiev vincentskej rodiny do boja proti bezdomovectvu. Aliancia je koordinovaná medzinárodnou radou. Vo všetkých krajinách sveta ju sprevádza medzinárodná komisia. Medzi jej konkrétne ciele patrí najmä ochota učiť sa jeden od druhého, vzájomná pomoc a spolupráca pri poskytovaní priamej podpory bezdomovcom, ako aj spolupráca pri ich obhajobe, ktorá sa stáva mocnejšou a efektívnejšou silou. V snahe o dosiahnutie týchto cieľov nám

[63] V záverečnej správe 58. zasadania Komisie OSN pre sociálny rozvoj sa pojem „bezdomovectvo“ objavil 82 krát. cf. https://undocs.org/E/2020/26, (30.4.2021).
[64] https://cmglobal.org/es/2020/03/05/la-onu-incorpora-el-sinhogarismo-en-su-agenda-gracias-a-la-incidencia-vicenciana/, (30.4.2021).
[65] T. Mavrič, CM, *Alianza con los Sin Hogar*, „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/3, 341 – 342.

Medzinárodná komisia Aliancie ponúka mnoho nástrojov na boj proti fenoménu, ktorý sa týka 1,2 miliardy ľudí na celom svete“[66].

„Bol som pocestný a pritúlili ste ma“ – Projekt 13 domov

Pápež František počas svojej apoštolskej cesty do Latinskej Ameriky povedal: „slávne «tri T»: tierra (zem), techo (strecha), trabajo (práca) pre všetkých našich bratov a sestry. Povedal som to a znova hovorím: sú to posvätné práva.[67]“ Vincentská rodina inšpirovaná Svätým písmom, odkazom sv. Vincenta aj ideami Svätého Otca, ktorý má zvlášť otvorené srdce pre chudobných, si vyvolila tému „Bol som pocestný a pritúlili ste ma“ za motto osláv 400. výročia zrodu charizmy. Biblické zjavenie zaviedlo túto tému ako kritérium posledného súdu. Autor listu Hebrejom dáva dôraz na ten istý bod: „Nezabúdajte na pohostinnosť, lebo niektorí takto prijali ako hostí anjelov, a ani o tom nevedeli“[68]. Prijatie putujúceho, alebo človeka bez prístrešia našlo miesto medzi skutkami telesného milosrdenstva. Toto odhalenie by malo spôsobiť, že veriaci človek bude venovať oveľa väčšiu pozornosť emigrantovi, tomu, ktorý sa premiestňuje, putuje.

Generálny predstavený sa spolu s výkonnou radou medzinárodných lídrov vincentskej rodiny nad biblickými dátami a skúsenosťou sv. Vincenta zamysleli a schválili návrh venovať sa ako rodina projektu zameranom na ľudí bez domova. P. Tomaž Mavrič CM oznámil: „Tento projekt začneme 1. júla 2017, aby sme oslávili náš jubilejný rok, a predpokladáme, že bude trvať minimálne do roku 2030, čo sa zhoduje s cieľmi OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja.[69] “

Projekt sa rodil pomaly a rozvážne, lebo má charakter ambicióznosti a megaprojektu. Malá skupina navštívila v 2016 roku centrum Európskej únie v Bruseli, Organizáciu Spojených národov v New Yorku a Katolícku charitu v Baltimore, kde zisťovala, aký typ megaprojektu by sa mohol najlepšie hodiť pre našu rodinu, a požiadala zástupcov a odborníkov z týchto miest o návrhy. Dospeli k uzáveru, že sa vincentská rodina má držať dvoch kritérií pri výbere zamerania projektu: 1) Projekt má skutočne

---

[66] T. Mavrič, CM, *Obežník všetkým členom vincentskej rodiny z 12. augusta 2019*, „Ozveny Spoločnosti“ júl/august 2019, 200.

[67] Pápež František, *Discurso del Santo Padre, Participación en el II. encuentro mundial de los movimientos populares*, Expo Feria, Santa Cruz de la Sierra (Bolivia), 9. 7. 2015, In: https://www.vatican.va/content/francesco/es/speeches/2015/july/documents/papa-francesco_20150709_bolivia-movimenti-popolari.html, (29.4.2021).

[68] Hebr 13,2.

[69] Cf. R. Maloney, CM, *Acogiendo al Forastero San Vicente de Paúl y las personas sin hogar*, „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/2, 280.

slúžiť chudobným v čo najväčšom počte krajín a po 2), aby umožňoval spoluprácu mnohým vetvám vincentskej rodiny z celého sveta[70]. Nakoniec sa výkonná rada vincentskej rodiny zamerala na ľudí bez domova v troch dimenziách: a) ľudia bez ubytovania, teda tí, ktorí spia na ulici; b) osoby, ktoré žijú v dočasných príbytkoch, teda ľudia v utečeneckých táboroch alebo utečenci v rámci vlastnej krajiny; c) osoby, ktoré žijú v nevhodnom alebo neistom obydlí, teda na predmestiach veľkých miest v Brazílii (favela), v improvizovaných a nelegálne postavených chatrčiach. Táto trojrozmerná definícia bola prijatá aj v OSN ako kritérium posudzovania a boja proti problému ľudí bez domova[71].

Ideový základ pre túto iniciatívu predstavoval sv. Vincent a jeho dielo trinástich domov. V roku 1638 sv. Vincent začal prácu s odloženými deťmi v Paríži. Starali sa o ne dcéry kresťanskej lásky a sv. Lujza de Marillac. Medzi rokmi 1638 až 1644 počet „nájdených detí“ dosahoval 1200. Je ľahké si domyslieť, aké problémy s tým boli spojené: ubytovanie, služby, financovanie. Keď v roku 1643 zomrel Ľudovít XIII., jedna klauzula v jeho závete umožnila kráľovnej Anne rakúskej prideliť Vincentovi značnú sumu peňazí ako stabilný dar pre misie Misijnej spoločnosti v Sedane. Vincent vzal peniaze a vybudoval 13 malých domov neďaleko opátstva sv. Lazára, ktorý bol materským domom Misijnej spoločnosti. Týchto 13 domov prenajal dámam kresťanskej lásky, aby slúžili ako domov pre odložené deti. Peniaze z bežného nájmu sa stali stabilným darom na podporu misie v Sedane. Bola to úžasná vynaliezavosť sv. Vincenta[72].

Kampaň „13 domov“ je iniciatívou Aliancie vincentskej rodiny s ľuďmi bez domova a jej cieľom je zlepšiť a transformovať život 10 000 ľudí bez domova na celom svete za 3 až 5 rokov počnúc rokom 2018. Cieľom je vidieť realizovanie projektu „13 domov“ v každej zo 156 krajín, kde vincentská rodina pracuje[73]. Vznikol Inštitút globálneho bezdomovectva, čo je v podstate projekt vincentínskej spolupráce medzi Univerzitou DePaul a DePaul International, aby pomohol pomenovať, kto je to človek bez domova a sústrediť sa na tému bezdomovectva na globálnej úrovni, pretože tento fenomén má mnohé tváre[74]. Generálny predstavený v obežníku z 12. augusta 2019 znova oživil záujem o kampaň „13 domov“. Cieľom je „zapojiť vetvy vincentskej rodiny

[70] Cf. R. Maloney, CM, *Acogiendo al Forastero San Vicente de Paúl y las personas sin hogar*, 280 – 281.
[71] Cf. M. McGreevy, *Iniciativa Global de la Familia Vicenciana con las Personas sin Hogar*, 336.
[72] Cf. J. M. Román, CM, *Sv. Vincent de Paul, Biografia*, 468 – 469.
[73] Cf. https://vfhomelessalliance.org/es/c13c/ (28.4.2021).
[74] Cf. M. McGreevy, *Iniciativa Global de la Familia Vicenciana con las Personas sin Hogar*, 336 – 337.

v danej krajine do spoločného vybudovania domov pre tých, ktorí nemajú kde bývať. Počet domov alebo kreatívnych spôsobov pri hľadaní bývania pre bezdomovcov bude v každej krajine iný. V niektorých krajinách môže vincentská rodina postaviť dva alebo desať domov; v iných viac než trinásť.[75]“

DePaul International sa podujal, že bude viesť projekt vincentskej rodiny. Spoločný projekt v mene medzinárodnej vincentskej rodiny zameraný na riešenie bezdomovectva v jeho mnohých podobách predstavuje zjednocujúcu a globálnu tému pri oslavách nášho spoločného 400. výročia. Mark McGreeve, ako výkonný riaditeľ DePaul International, predstavil túto iniciatívu vincentskej rodine, v ktorej najprv predstavil cieľ.

Cieľom tejto iniciatívy by bolo:

- Urobiť skutočnú a udržateľnú zmenu v živote tisícov ľudí bez domova;
- Vybudovať silnú sieť medzi členmi vincentskej rodiny, ktorí pracujú v širokom spektre ľudí bez domova;
- Podporovať a rozvíjať už existujúcich i vynárajúcich sa vodcov;
- Zdieľať najlepšie postupy realizované v teréne;
- Podnecovať a podporovať rast nových a inovatívnych služieb a premýšľať nad našimi kolektívnymi skúsenosťami ako vincentskej rodiny;
- Presadzovať štrukturálne zmeny na podporu ľudí bez domova na celoštátnej, regionálnej a globálnej úrovni;
- Vypracovať a sprístupniť formačné materiály na podporu tejto iniciatívy, pokiaľ ide o duchovnosť[76].

Otázka pred ktorou stojí vincentská rodina je, ako vlastne aplikovať metodológiu systémovej zmeny do veľkého projektu, ktorý vyžaduje spoluprácu, solidaritu, veľké ekonomické úsilie. Ako si všíma P. Róbert Maloney, CM, pápež František v posledných rokoch veľmi pomohol vincentskej rodine vnesením svetla do troch podstatných tém, a tými sú, že chudobní sú pre nás darom, že jestvuje potreba štrukturálnych a systémových zmien a vytvárať kultúry stretnutia a dialógu.

O tom, že Boh si vyvolil chudobných, že im udeľuje svoje milosrdenstvo, že Cirkev Bohom inšpirovaná si vybrala chudobných, aby im prejavila formu prvenstva

[75] T. Mavrič, CM, *Obežník všetkým členom vincentskej rodiny z 12. augusta 2019*, „Ozveny Spoločnosti“ júl/august 2019, 202.
[76] Cf. M. McGreevy, *Iniciativa Global de la Familia Vicenciana con las Personas sin Hogar*, 334; Cf. „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/3, 343 – 352.

v preukazovaní kresťanskej lásky. A v tom isto bode povie: „Oni nás môžu veľa naučiť“[77]. Presne v tom duchu sa vyjadroval sv. Vincent pred viac ako tromi storočiami[78].

Svätý Otec František vo svojej Encyklike *Laudato sí* hovorí o globalizovanom svete a veľakrát zopakuje, že všetko je vo svete prepojené[79], čo je téma, ktorú používa komisia pre šírenie systémovej zmeny. Pápež František vo svojom príhovore na II. celosvetovom stretnutí ľudových hnutí hovoril o naliehavosti potreby zmeny: „*Povedzme to bez strachu: chceme zmenu, konkrétnu zmenu, zmenu štruktúr. Tento systém už je neúnosný, lebo už ho nemôžu uniesť ani roľníci, ani robotníci, ani komunity, ani národy. (...) Tiež chceme zmenu, ktorá zasiahne celý svet, lebo dnes planetárna vzájomná závislosť vyžaduje globálne odpovede na lokálne problémy*.[80]“ Pápež tiež povzbudzuje, aby sa vytvárala „kultúra stretnutia“ a „*na globalizáciu migračného javu treba odpovedať globalizáciou lásky a spolupráce*[81]“, nie „*globalizáciou ľahostajnosti*.[82]“

Stratégie na realizáciu projektu

Marc McGreeve predstavil stratégie, ktoré sa budú využívať pri realizácii a hlavne hodnotení projektu, ktorý je ambiciózny, celosvetový, ale ak sa do tohto projektu zapojí 150 vetiev vincentskej rodiny v takmer 160 krajinách sveta, tak hoci sa tento problém s bývaním nevyrieši, ale významne sa mnohým ľuďom pomôže. Sv. Vincent dbal o dobré plánovanie, o revíziu krokov a spätnú väzbu, tak aj nižšie uvedené stratégie idú v tomto duchu.

1. Meranie a zber údajov.

- Vytvoriť s pomocou kancelárie vincentskej rodiny globálnu mapu existujúcich projektov vincentskej rodiny zameraných na bezdomovcov.
- Vytvoriť dynamickú databázu, ktorá umožní analyzovať súčasné investície do personálu, času a financovania v tejto oblasti a naprogramovať, ako zmerať dopad práce vincentskej rodiny s ľuďmi bez domova.

[77] EG 198.
[78] Cf. SVP, XI, 223. 273. 324.
[79] Cf. Pápež František, encyklika *Laudato Si*, b. 11, 16, 42, 51, 56, 91, 126, 137, 162, 240.
[80] Pápež František, *Discurso del Santo Padre, Participación en el II. encuentro mundial de los movimientos populares,* (29.4.2021).
[81] Pápež František, posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu misií 2015, *Cirkev bez hraníc, matka všetkých,* 3.9.2014, In: https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-migrantov-a-utecencov-2015, (29.4.2021).
[82] EG 54.

2. Plánovanie

- Usporiadať konferenciu plánovania pre členov vincentskej rodiny pracujúcich s ľuďmi bez domova s cieľom budovať pracovné siete, zdieľať najlepšie postupy a vypracovať pracovný plán v troch oblastiach: ľudia na ulici, utečenci a obyvatelia chudobných štvrtí.
- Vymenovať komisiu odborníkov na oblasť bezdomovectva z celej vincentskej rodiny, ktorá bude radiť pri uskutočňovaní konkrétnych pracovných plánov.

3. Zvýšiť kapacitu

- Vymenovať manažéra prevádzky, ktorý bude dohliadať na projekt v rámci Depaul Internacional.
- Vytvoriť krátky film v rôznych jazykoch predstavujúci osvedčené postupy vincentskej rodiny v troch rôznych aspektoch ľudí bez domova.
- Vytvoriť zložku on-line nástrojov.
- Poskytovať konzultačné a poradenské služby na podporu skupín pri vytváraní nových pracovných miest pre ľudí bez domova na medzinárodnej, regionálnej, národnej a miestnej úrovni.
- Dohodnúť si v dialógu s vedúcimi predstaviteľmi vincentskej rodiny na globálnej úrovni štandardné postupy a mechanizmy, ktoré pomôžu vincentskej rodine reagovať na globálne humanitárne krízy, s osobitným zameraním na poskytovanie prístrešia a základných služieb, ako je zdravotná starostlivosť.
- Zladiť zdroje *Globálneho inštitútu pre bezdomovcov tak*, aby slúžili tejto iniciatíve vincentskej rodiny, poskytovaním školení začínajúcim a už fungujúcim lídrom, poskytovaním prístupu k plánovanému On-line centru pre bezdomovcov[83] a ponúkaním pozvánok na témy (napr. Propagácia alebo zháňanie peňazí) alebo geograficky zamerané sympóziá.

4. Pracovať na štrukturálnej zmene

- Zorganizovať podujatie na pôde Európskej únie s cieľom zahájiť iniciatívu v oblasti bezdomovectva a začať rozvíjať kapacity lobingu na tomto fóre.

[83] Anglicky *Online Homelessness Hub*.

- Naplánovať a uskutočniť sympózium o pouličnom bezdomovectve a katolíckej sociálnej náuke s cieľom podporiť diskusiu a činnosť v rámci náboženských skupín i mimo nich.
- V dialógu s existujúcimi vincentínskymi delegáciami pri OSN sa dohodnúť na pracovnom pláne v globálnej oblasti s ľuďmi bez domova, ktorý bude spojený s konkrétnymi výsledkami; napr. spočítať počet ľudí bez domova na ulici ako súčasť cieľov udržateľného rozvoja[84].

DePaul International, hoci je jednou z najmladších vetiev vincentskej rodiny ukázalo veľkú kapacitu organizovať a konceptualizovať projekty a idey.

P. Tomaž Mavrič, CM po troch rokoch od vyhlásenia Aliancie s ľuďmi bez domova v liste vincentskej rodine napísal: „Pretože potreby chudobných sú bezhraničné, v každej krajine majú prednosť iné potreby, na ktoré rozličné vetvy tak úžasne reagujú. Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova je však náš jediný spoločný projekt. Preto je potrebné propagovať ho, rozširovať a zaviesť do všetkých 156 krajín, kde je prítomná vincentská rodina, aby bez neho nezostala žiadna kongregácia či združenie, ale aby každá mala aktívnu účasť na tejto iniciatíve vo všetkých kútoch sveta, kde žijeme a slúžime. Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova existuje tri roky a už priniesla úžasné výsledky. Je potrebné naďalej rozvíjať, zintenzívňovať a rozširovať úsilie v prospech 1,2 miliárd ľudí bez domova – ľudí žijúcich na ulici, utečencov, ktorí museli opustiť svoje domovy, a ľudí, ktorí bývajú v nevyhovujúcich podmienkach. V dôsledku koronavírusu ich počet prudko rastie po celom svete.[85]“

Vincentská rodina na Slovensku a projekt 13 domov

Niektoré vetvy vincentskej rodiny pôsobia na Slovensku už viac ako sto rokov, teda ešte v dobách Rakúsko – uhorskej monarchie. P. Joseph Agostino, CM, ktorý je koordinátorom Kancelárie vincentskej rodiny navštívil Slovensko a po dvojdňovom seminári v dome dcér kresťanskej lásky v Nitre sa prítomní zástupcovia vetiev vincentskej rodiny zaviazali k aktívnej spolupráci do budúcna a výsledkom boli nielen aktivity v prospech chudobných, ktoré sa konali v duchu spolupráce a solidarity na miestnej úrovni, ale aj zrod komisie vincentskej rodiny na Slovensku[86]. Ako korporatívny

[84] Cf. R. Maloney, CM, *Acogiendo al Forastero San Vicente de Paúl y las personas sin hogar*, 282 – 284.
[85] T. Mavrič, CM, *List z 11. 9.2020, Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova a postkoronavírusové možnosti a výzvy pre vincentskú rodinu na celom svete SPOLOČNE SA MODLIŤ, PREMÝŠĽAŤ A KONAŤ*, „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2020, 261 – 262.
[86] Cf. https://zasvatenyzivot.sk/formacne-stretnutie-vincentskej-rodiny-na-slovensku/, (29.4.2021).

orgán táto komisia požiadala ministerstvo kultúry o uznanie právnej subjektivity subjektu *Vincentská rodina na Slovensku*, čo sa dosiahlo 15. januára 2020[87]. V štatúte, ktorý bol zaslaný na ministerstvo kultúry a z ktorého finálnej verzie čerpáme, sa uvádza: „Cieľom tohto rozvoja je upevnenie spoločenstva, prehĺbenie koordinácie síl a lepšia spolupráca pri práci s chudobnými a pre chudobných.[88]“ Do tejto rodiny patria na Slovensku Misijná spoločnosť (vincentíni), Dcéry kresťanskej lásky (vincentky), Milosrdné sestry sv. Vincenta – Satmárky, Združenie Mariánskej mládeže, Spolky svätého Vincenta, Spolky kresťanskej lásky, Združenie Zázračnej medaily, Depaul Slovensko, MiSeVi a Rodina Nepoškvrnenej.

Aj vincentská rodina na Slovensku za zapojila do iniciatívy „13 domov“ v rámci jubilejného roka zrodu charizmy a pod patronátom DePaul Slovensko požiadala jednotlivé vetvy tejto rodiny, aby pripravili projekt pre ľudí bez domova. Bola vytvorená „Komisia 13 domov“ vytvorenej ad hoc pre rozvíjanie tejto idey, ktorá zozbierala projekty jednotlivých vetiev. Predstavené projekty môžu fungovať aj paralelne, lebo sa vzájomne dopĺňajú[89]. Na zasadaní komisie vincentskej rodiny 16.9.2020, ktorá sa konala v provinciálnom dome dcér kresťanskej lásky v Nitre, bol spomedzi viacerých projektov „13 domov“ vybratý projekt dcér kresťanskej lásky v Rožňave, na ktorý bude dohliadať sr. Veronika Margeťáková, DKL. Sestra Veronika predstavila projekt, z ktorého prezentácie citujem doslovne: „V Rožňave funguje pre ľudí z ulice nocľaháreň a útulok, ktorý prevádzkuje miestna charita. V tejto charite pracujem 4 mesiace a z môjho pohľadu sa mi zdá jej fungovanie žalostné. V nocľahárni sú len s veľkými ťažkosťami umiestnení aj ľudia z ulice s ťažkým zdravotným stavom. Napr. Jozef, ktorý potrebuje 3x do týždňa dialýzu, Vladimír s rakovinou, ktorý má zavedenú tracheostomiu a PEG. Preväzy stomie som Vladovi robila v kuchyni, pretože v nocľahárni na to nie sú podmienky. Po čase sa nám podarilo nájsť pre Vlada miesto v liečebni, ale len dočasne. Peter v terminálnom stave s cirhózou pečene, ktorý nás už predišiel do večnosti. Nedávno sme riešili Norberta s oboma amputovanými nohami a HIV. Je tu Vlado, ktorý podstúpil operáciu kolena. Po prepustení z nemocnice sa jeho novým domovom stala lavička v parku. Je odkázaný na pomoc svojej kamarátky, pretože kvôli operovanému kolenu nezvláda chôdzu. A je tu veľa iných ľudí z ulice, pre ktorých nie je miesto, aby mohli dôstojne prežívať svoju chorobu a bola im poskytnutá potrebná starostlivosť. Inštitúcie v našom štáte len hľadajú

[87] Cf. https://www.finstat.sk/52946410, (29.4.2021).
[88] Vincentská rodina na Slovensku, *Štatút, Preambula*, súkromný archív autora.
[89] Komisia 13 domov, *Zápisnica z 1.7.2020*, súkromný archív autora.

dôvody, prečo dotyčného človeka neprijať a už vôbec nie človeka z ulice. Ani v miestnej nocľaháreň nie sú naklonení k prijímaniu chorých alebo telesne obmedzených ľudí z ulice. Nocľaháreň je pre človeka, ktorý je samostatný, a nie pre chorého, ktorý potrebuje väčšiu starostlivosť, doprevádzať na vyšetrenie, pomôcť vybaviť doklady, môcť si cez deň i odpočinúť. (...) Za tento krátky čas môjho pôsobenia v Rožňave vidím, že je tu veľmi potrebný domov pre týchto chudobných.[90]“ Veľkým pozitívom tohto projektu je zapojenie cieľovej skupiny. Sestra Veronika to vidí takto: „Do realizácie projektu by som zapojila ľudí z nocľahárne. Mala som možnosť vidieť, že sú naozaj šikovní a majú veľa darov. Treba im dať pocítiť, že sú ešte potrební. Myslím, že pod vedením zodpovedných osôb by boli schopní vykonávať niektoré práce v projekte. Vyžadovalo by to od nás veľa trpezlivosti a oni by tak nadobudli väčšie sebavedomie a dodalo by im to viac odvahy zmeniť svoj život.[91]“

Komplexný projekt v Odese „Pomoc na kolesách“

V roku 2011 sa v prístavnom meste Odesa na pobreží Čierneho mora začal rozvíjať projekt pod patronátom DePaul Ukrajina, ktorý sa volá „Pomoc na kolesách“. V brlohoch a dierach mesta sa skrýva viac ako 3000 ľudí, nepočítajúc deti. Zjednotené rodiny sú iba zriedkavosťou. Väčšina ľudí žije vo voľných vzťahoch, vystavení riziku chorôb a často s rozpadom vzťahov ostávajú bez strechy nad hlavou. Teda prvotnou príčinou bezdomovectva a kriminality v tomto regióne je neschopnosť nadviazať dobré a stabilné vzťahy v rodine. A jestvujú aj iné príčiny upadnutia do chudoby: nezamestnanosť, zapletenie sa s mafiou, závislosti. Mnohí z ľudí bez domova strávili svoje detstvo v detských domovoch, iní sa rodia a vyrastajú priamo na ulici, zostávajú ponechaní na seba bez výchovy a vzdelania.

Dcéry kresťanskej lásky a kňazi Misijnej spoločnosti v spolupráci s dobrovoľníkmi rôznych denominácií (väčšinou protestanti a luteráni), každý deň poskytujú teplé výživné jedlo. Za tým účelom organizácia zakúpila veľký autobus a ten dostal názov Vinzi-bus[92]. Pre dobré fungovanie poskytovania pomoci bol autobus rozdelený na tri časti. V prvej časti, bližšie pri šoférovi, sa vydáva teplá strava: hustá a výživná polievka s chlebom. Túto službu najčastejšie zaisťujú dobrovoľníci. Druhá, najväčšia časť autobusu, bola upravená na stolovanie chudobných, aby sa tu dobre cítili. Sú tu stoly, stoličky a barový

[90] Sr. V. Margeťáková, DKL, *Projekt: Útulok pre chorých ľudí z ulice*, Tabuľka projektového zámeru „13 domov“ vincentskej rodiny, osobný archív autora.
[91] Tamže.
[92] Cf. https://adgentes.misjonarze.pl/2016/02/odessa-inna-rzeczywistosc/, (11.5.2021).

pult. V tretej časti autobusu je zriadená ošetrovňa. Pre zlepšenie podmienok chorých a služby chorým bola zakúpená sanitka s názvom „Vinci-Med“. Sestry konajú obrovskú zdravotnú pomoc: farmakologická pomoc pri rôznych chorobách, chirurgická služba, čistenie, liečenie a obväzovanie rán, ošetrovanie traumatických rán, rán po uhryznutí psom, letné a zimné popáleniny. Čistia aj rany na hlavách po úderoch a pádoch, ako i rôzne kožné choroby[93].

S týmto projektom je previazané ďalšie resocializačné centrum nazvané „Komunita v dialógu“, kde sestry spolupracujú s kňazmi a bratmi Misijnej spoločnosti a pomáhajú mužom zbavujúcimi sa závislostí na alkohole a drogách. Vo februári 2015 bolo otvorené podobné centrum aj pre ženy. Sestry sa zapájajú do niektorých spoločných aktivít, ako napr. pomáhajú pri príprave liturgie a iné. Je to veľmi dôležitá časť služby chudobným, ktorá zachádza hlbšie a sestry hľadajú nové možnosti ako slúžiť človeku[94].

Obchodovanie s ľuďmi na Filipínach a v Južnej Kórei

V súčasnom svete je moderné otroctvo veľmi rozšírené. Prosperovalo kvôli tajnej povahe obchodovania, diskriminácii, ktorú zakusujú obete sexuálneho zneužívania; absencie denominácie problému na rovine kolektivity a absencie uvedomenia si, že obchodovanie je hrubým porušovaním ľudských práv, z čoho vyplýva slabé percento oznámení. Je tu aj absencia podobného uvedomenia si situácie uprostred verejných služieb a mnohých nevládnych organizácií. Sestry pracujúce na Filipínach a v Južnej Kórey vystavujú svoj život nebezpečenstvu, aby mohli slúžiť týmto ľuďom.

Kriminálne organizácie obchodovania s ľuďmi využívajú chudobu obyvateľov námorného prístavu Masbate na Filipínach, kde sestry pôsobia. Najatí robotníci, medzi nimi neplnoletí, sú rozmiestnení po hlavnom meste Manile a v okolí. Väčšinou títo neplnoletí, zvlášť dievčatá, ako obete týchto kriminálnych organizácií, napokon skončia na nútených prácach ako domáce slúžky, v prostitúcii, sú obeťami sexuálneho turizmu a uzatvárania manželstva cez korešpondenciu. Na začiatku tejto služby sestry v Masbate chodili počas dňa do nočných barov, učili tu katechizmus a ponúkali morálnu formáciu dievčatám ako i majiteľom a správcom barov. Sestry pracovali v spolupráci so službami sociálnej činnosti diecézy Masbate a susedných diecéz. Nakontaktovali sa na verejné inštitúcie a nevládne organizácie, tiež na sociálne inštitúcie, ktoré vedú dcéry kresťanskej

[93] Cf. Krakovská provincia, *„Pomoc na kolesách“ pre ľudí bez domova, misionárske skúsenosti na periférіách*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2015, 274 – 278.
[94] Cf. http://www.comunitaindialogo.it/1/ucraina_890562.html, (11.5.2021).

lásky a na provinciálny úrad pre migrantov. Sestry obetiam prinášajú citovú oporu, psychologické a duchovné sprevádzanie, sociálnu pomoc, poskytujú im okamžité náhradné bývanie. Pomáhajú im aj, aby mali prístup k zdravotníckej pomoci, pomoc právnika a policajnú ochranu.

Južná Kórea je rozvinutá krajina, čo priťahuje ženy z menej rozvinutých ázijských krajín. Tieto ženy sú verbované, aby pracovali v Južnej Kórei. Mnohé z nich sa však stávajú obeťami sexuálneho zneužívania, sú nútené pracovať alebo sa vydať za Kórejčanov cez transnárodné manželské agentúry. Väčšinou sú tieto ženy zneužívané kladením neľudských životných podmienok, žijú v zlej finančnej situácii a v neskutočných očakávaniach zo strany ich kórejských manželov. Mnohé z týchto žien vedú život podobný otrokyniam, pretože nedostávajú pravidelne peniaze, žijú v hrozných podmienkach, sú nútené na prostitúciu a často zakusujú násilie. Sestry vydali priame svedectvo: „Radikálne rozhodnutie pre túto permanentnú službu v prospech obetí moderného otroctva nás vedie na miesta, kde „by sme nechceli ísť“. Napriek úlohám a nebezpečenstvu, ktorým čelíme, nachádzame veľa sily a nádeje v Boha, ktorý je tu stále, miluje nás, jeho vernosť je nekonečná[95].

Na Božiu požiadavku treba odpovedať kreatívne a účinne, preto treba byť dobre informovaný o ekonomických, sociálnych a politických mechanizmoch, ktoré sú príčinou chudoby a marginalizácie a bojovať proti týmto mechanizmom. Na tieto výzvy si zvykli kresťania odpovedať spiritualistickými tendenciami, že veď sa za to pomodlíme a Pán Boh sa postará. Mnohí vidia rozpor medzi duchovným životom a bojom za spravodlivosť a politickú angažovanosť v prospech chudobných. Príklad a angažovanosť vincentskej rodiny ukazuje, že ľudia oddaní Bohu vedia, dokážu a chcú bojovať proti rôznym formám chudoby kreatívne, odhodlane a vytrvalo, hoci stále budú mať pred očami Ježišovo varovanie: „Chudobných budete mať stále medzi sebou“.

V.4. Spolupráca vincentskej rodiny so štruktúrami miestnej Cirkvi ako odpoveď na potreby v rôznych oblastiach chudoby (misijný rozmer idey)

Skupiny chudobných a marginalizovaných sú produktom ekonomického, sociálneho a kultúrneho systému založenom na výrobe a spotrebe. Chudoba a sociálna vylúčenosť nie sú len problémom osobného nedostatku, ale majú svoj koreň v sociálnych

[95] Cf. Filipínska provincia, *Moderné otroctvo, Obchodovanie so ženami a s deťmi za hranicami, misionárske skúsenosti na perifériách,* „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2015, 298.

štruktúrach. A vincentská rodina sa pýta, ako by sa to dalo napraviť? P. José Maria Ibañez, CM hovorí, že je dôležité, aby kresťanská láska k chudobným nabrala konkrétnu formu, ktorú možno nazvať sociálnou láskou alebo aj politickou kresťanskou láskou. Tomu sa venuje aj sociálna náuka Cirkvi, hoci ešte ani zďaleka neprekvasila všeobecnú mentalitu kresťanov. V otázke, ako by mala konkrétna láska vyzerať sa názory rozchádzajú. Možno rozlíšiť dva základné smery: „*reformistický*“, spočívajúci vo vylepšení jestvujúceho systému a „*revolučný*“, ktorý vyžaduje zmenu aktuálneho sociálneho systému[96]. Vincentská rodina nezvrhuje vlády a nenastoľuje kresťanský poriadok. Inšpirovaná sv. Vincentom to čo funguje plne podporuje. To čo nefunguje, v tom odstráni nedostatky, aby dielo fungovalo. A to čo nejestvuje a je potrebné, tak sa to zriadi.

Základnou charizmou vincentskej rodiny je tímová práca. Účinnosť vincentskej rodiny sa nemeria podľa súhrnu individuálnych realizácií, ale v koordinácii snáh, ktorá prináša lepší výsledok, čo sa len ťažko určuje a hodnotí, ale koniec koncov sa prejaví vo väčšej spokojnosti všetkých. Táto účinnosť v zásade závisí od vnútornej súdržnosti skupiny, pod čím sa rozumie vzájomná podpora a pomoc pri dosahovaní méty, ktorú si skupina určila. Pre skupinu, akou je vincentská rodina, je veľmi dôležitá vnútorná koherencia, zmysel prináležitosti k skupine, stupeň informovanosti, horizontálny aj vertikálny a tiež afektivita, s akou jednotlivci vstupujú do vzájomných vzťahov. Uprednostňujú zmysel prináležitosti, dialóg a spoločné prijatie cieľa, podelenie sa so zodpovednosťou. P. Gregory Gay v liste pre celú vincentskú rodinu na advent v roku 2015 vyzdvihol dôležitosť spolupráce: „Spolupráca je pre nás, členov vincentskej rodiny niečím základným. Nikto nemôže účinne ohlasovať evanjelium sám, nikto nemôže sám vytvárať štruktúry, ktoré spoja svet do siete lásky; nikto a žiadna vetva vincentskej rodiny nemôže poznať tú jedinú alebo privilegovanú cestu, ktorá umožní svojim členom nasledovať Ježiša Krista, evanjelizátora a služobníka chudobných. Ale keď sa delíme so svojimi darmi a talentami, keď spájame sily v spoločnom projekte, keď sa „my“ a „naše“ stane dôležitejším než „ja“ a „moje“, vtedy spoločne v Kristovi ako vincentská rodina môžeme robiť veci inak. A všetci spoločne v Kristovi a ako vincentská rodina umožníme, aby sa dnes zrealizovali prísľuby dané včera.[97]“

[96] Cf. J. M. Ibañez, CM, *Opción vicenciana por los pobres,* 144 – 147.

[97] G. Gay, CM, *Cesta, ktorá nám pomôže stať sa ozajstnými sprostredkovateľmi Božích prisľúbení,* List na advent pre celú vincentskú rodinu, Rím 2015, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2015, 372 – 373.

Súčasný generálny predstavený Misijnej spoločnosti P. Tomaž Mavrič, CM povedal, že: „Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova podporuje jednotu v rámci rodiny, ktorej členovia odpovedajú na nesmierne potreby ľudí bez domova. Medzinárodní koordinátori a členovia predstavenstva, ktorí majú dlhoročné skúsenosti v oblasti bezdomovectva, sú k dispozícii celej vincentskej rodine a radi poskytnú informácie a podporu. Musíme čo najskôr dospieť k bodu, kedy sa otázka bezdomovectva nebude riešiť len individuálne – jednou osobou alebo jednotlivou vetvou, ale spoločne – v rámci rodiny na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Každá vetva musí priniesť svoju dlhú históriu služby ľuďom bez domova, svoje skúsenosti, profesionalitu a zdroje, aby mohla tejto výzve čeliť spoločne. (...) Boj proti bezdomovectvu je takisto odpoveďou na koronavírus. Ak niekto nemá kde bývať, všetky ďalšie snahy o odstránenie COVIDu-19 nebudú mať želaný účinok, pretože preventívne opatrenia a lekárske ošetrenie predpokladajú, že osoba bude mať primerané bývanie. Pandémia COVID-19 nám ako jednotlivcom i ako členom celosvetovej vincentskej rodiny priniesla mnoho príležitostí a výziev. To isté bude platiť aj o období po koronavíruse.[98]“

Keď bol vyhlásený svetový program OSN na odstránenie chudoby, AIC pocítila výzvu. Od svojho počiatku nasledovala veľké učenie sv. Vincenta: „proti chudobe, konajte spoločne“. Táto „spoločná práca“, ktorá bola tiež súčasťou programu OSN, si vyžadovala väčšie odhodlanie vincentínskych dobrovoľníkov a napredovanie s ostatnými, aby dosiahli väčší dopad v boji takýchto rozmerov. Vtedy sa začal pripisovať väčší význam prináležitosti k vincentskej rodine. Členovia tejto veľkej rodiny majú rovnakú identitu, sledujú rovnaké ciele a môžu formulovať svoje konanie podľa rôznych chariziem, ktoré identifikujú každú skupinu. Spoločným jednaním môžeme získať veľkú silu pre dobro chudobných a spoločnosti. Ale ani to nestačí. Bolo dôležité pracovať v sieťach zameraných na boj proti chudobe a prenášať na spoločnosť a úrady vedomie dlhu za spravodlivosť, ktorý majú dlžníci chudobných[99].

Keď dcéry kresťanskej lásky hovoria o spolupráci, tak rady citujú v prvom rade vincentskú rodinu a v jej rámci Misijnú spoločnosť. Najčastejšie príklady spolupráce sú medzi Spoločnosťou dcér kresťanskej lásky a Misijnou spoločnosťou, ako napr. pastorácia vo farnostiach, pastorácia mládeže, ľudové misie, sociálne diela a pod.

[98] T. Mavrič, CM, *List z 11. 9.2020, Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova...,* 262 – 264.
[99] Cf. P. P. de Nava, *Evolución de la caridad*, 416 – 417.

S ostatnými vetvami vincentskej rodiny sestry tiež veľa spolupracujú. V niektorých krajinách, ako napr. v Brazílii a Indii viac spolupracujú so Spolkom sv. Vincenta de Paul, v iných krajinách skôr s AIC ako napr. v Taliansku a v Japonsku. Dcéry kresťanskej lásky založili a na nespočetných miestach sprevádzajú skupiny Združenia mariánskej mládeže alebo mladých zo Spolku sv. Vincenta, skupiny Združení Zázračnej medaily a tiež v našich komunitách na rôznych miestach prijímajú pomoc od členov MiSeVi[100].

Dcéry kresťanskej lásky majú vo svojich Konštitúciách bod, ktorý ich charizmu a činnosť vníma v komúniu univerzálnej Cirkvi: „*Spoločnosť má v Cirkvi účasť na univerzálnom poslaní spásy podľa charizmy Zakladateľov*ôžu povedať so Svätým M .[101] “ Otcom Františkom, že Spoločnosť dcér kresťanskej lásky vkladá svoju charizmu do služby evanjelizačného spoločenstva[102]. Spoločnosť má špecifické miesto v tomto poslaní Cirkvi. Dcéry kresťanskej lásky v súčasnosti ako aj v minulosti, sú všeobecne dobre zakorenené, prítomné a viditeľné v ich diecézach a farnostiach. Zúčastňujú sa v charitatívnej službe Cirkvi s pozornosťou na: „*nové cesty a kreatívne metódy, rôzne vyjadrovacie formy, výrečnejšie symboly, slová naplnené obnoveným významom pre dnešný svet.*[103] “

Charizma je dynamická realita a nie nejaká archeologická danosť z doby Zakladateľov. Charizma svojím vlastným dynamizmom sa obnovuje v každej dobe tak, že sa neustále prehlbuje a obohacuje vitalitou odpovedí každej osoby a každej komunity vo vernosti Duchu Svätému[104]. Pápež František pripomenul zasväteným osobám, že *„na jej počiatku je vždy konanie Boha, ktorý vo svojom Duchu povoláva niektorých ľudí na nasledovanie Krista zblízka, na pretlmočenie evanjelia do istej konkrétnej formy života, na čítanie znamení čias očami viery a tvorivé odpovedanie na potreby Cirkvi. Skúsenosť z tohto počiatku sa ďalej rozširovala a zapájaním sa ďalších členov v nových geografických a kultúrnych kontextoch rozvíjala. Tak sa zrodili nové spôsoby uskutočňovania charizmy, nové iniciatívy a prejavy apoštolskej lásky“*[105]. Pápež

[100] Cf. E. Franc, DKL, *Spoločnosť v súčasnosti,* Príhovor gen. predstavenej, sr. E. Franc, Materský dom, 16. mája 2015, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2015, 150.
[101] KDKL, b. 1a.
[102] Cf. EG 130.
[103] EG 11.
[104] Cf. C. J. Delgado, CM, *Vychádzať a prichádzať v súčasnosti,* „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2018, 133.
[105] Pápež František – *Apoštolský list všetkým zasväteným osobám pri príležitosti Roku zasväteného života*, 21. 11. 2014, I. 1., In: http://dokumenty.ssv.sk/dokumenty-papezov/category/apostolske-listy/article/apostolsky-list-zasvatenym-osobam.xhtml, (12.5.2021).

František vynašiel výraz „Cirkev vychádzajúca“. Táto dynamika „východu“, „vychádzania“, ktorú chce Boh vzbudiť u veriacich, sa neustále objavuje v Božom slove: „Choď, ja ťa posielam“[106]. „Pôjdeš ku všetkým, ku ktorým ťa pošlem”[107]. Táto idea rezonuje v texte *Evangelii Gaudium* Pápeža Františka*: „Aj dnes v tomto Ježišovom slove „choďte“ sú obsiahnuté všetky nové scenáre i výzvy evanjelizačného poslania Cirkvi a všetci sme pozvaní na tento nový misionársky „východ“. Každý kresťan a každé spoločenstvo musia dobre rozlíšiť, na akú konkrétnu cestu ich Pán posiela, ale všetci sme pozvaní prijať toto povolanie: vyjsť z vlastnej pohodlnosti a mať odvahu ísť na všetky periférie, ktoré potrebujú svetlo evanjelia“*[108]. Vyjsť na periférie je kvôli osobám, ktoré tam žijú a potrebujú hlásateľov radostnej zvesti, ktorí tam prinesú seba: *„Vyjsť druhým v ústrety, aby sme došli až na ľudské periférie, neznamená utekať za svetom bez smeru a bez zmyslu. Často je lepšie spomaliť krok a potlačiť nepokoj, aby sme pohliadli do očí, aby sme načúvali; alebo odložiť naliehavé úlohy, aby sme odprevadili niekoho, kto zostal na kraji cesty„Neočakávam teda, že* užíva sugestívny obraz: Pápež František po. [109] *“ budete udržiavať pri živote „utópie“, ale že dokážete vytvárať „iné miesta“, kde sa žije podľa evanjeliovej logiky darovania, bratstva, prijatia odlišnosti, vzájomnej lásky*.[110] *“*

Aktuálny generálny predstavený Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, P. Tomaž Mavrič, CM v prednáške v Paríži v centrálnom dome Spoločnosti dcér kresťanskej lásky predstavil misijný rozmer idey. Predstavil podnety a inšpirácie vo viacerých oblastiach, ktoré adaptované na miestne pomery by mohli podporiť väčší misionársky elán.

a) Povzbudzovať a podporovať obnovu misionárskeho ducha v spolupráci s laickými vetvami vincentskej rodiny, teda duchovne sprevádzať vetvy, ako ZMM, SKL, ZZM a MiSeVi; a s ostatnými spolupracovať, ako napr. so Spolkom sv. Vincenta, DePaul International a ďalšími. Týmto skupinám okrem duchovnej formácie treba poskytnúť možnosť reálne sa stretnúť s chudobou a službou chudobným, lebo táto skúsenosť mnohým chýba.

b) Založiť skupiny, ktoré by sa venovali misiám, teda v školských komplexoch spravovaných vetvami vincentskej rodiny, na univerzitách a vzdelávacích centrách

[106] Ex 3,10.
[107] Jer 1,7.
[108] EG 20.
[109] EG 46.
[110] Pápež František, *Apoštolský list všetkým zasväteným osobám...*, II. 2.

vzbudzovať dobrovoľnícke misionárske skupiny, ktoré by pracovali v misionárskom duchu. Napr. umožniť mladým rok dobrovoľníckej vincentskej služby v rámci krajiny, alebo dať priestor na dobrovoľnícku službu počas leta v zahraničných misiách.

c) Uvažovať o vytvorení „organizácie urgentnej pomoci vincentskej rodiny“: Na rovine celej vincentskej rodiny by sa mohla rozvinúť štruktúra podobná tej, ktorá existuje v Červenom kríži/Červenom polmesiaci, vďaka ktorej by bolo možné okamžite reagovať konkrétnou pomocou (personálnou i materiálnou) pri rôznych katastrofách na medzinárodnej rovine. Miesta, kde sa také katastrofy stávajú, sú často v krajinách misií *ad gentes*.

d) Prehĺbiť spoluprácu a spoločné stratégie v rámci medzinárodných inštitúcií: Spoločnou obhajobou na pôde takých inštitúcií, akými sú OSN, Európska únia a ďalšie medzinárodné organizácie, môže byť vincentská rodina hlasom tých, ktorí nie sú vypočutí. Naši zástupcovia pri OSN už vyvinuli veľké úsilie v tomto ohľade, ale určite môžeme vykonať ešte viac[111].

Vetvy vincentskej rodiny sa budú stále obracať na dva základné stĺpy vincentínskej charizmy, na dve vetvy, ktoré založil sv. Vincent a ktoré sú nositeľmi jeho odkazu v tej najrýdzejšej forme. Aj Spoločnosť dcér kresťanskej lásky aj Misijná spoločnosť rozvíjajú vo svojich dielach koncept systémovej zmeny, ale robia tak v duchu solidarity a spolupráce. Dnes by sa bez tohto postoja dostali do duchovnej izolácie.

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky bude konať generálne zhromaždenie v roku 2021 a vodiacou témou bude Ježišova výzva Effeta. Otvorenosť pre chudobných je podstatnou črtou charizmy tohto dynamického spoločenstva a jeho životaschopnosti. A ich spiritualita je zárukou, že stále budú hľadať kreatívne spôsoby, ako odpovedať na potreby chudobných, lebo práve táto služba je predmetom ich špecifického štvrtého sľubu.

Misijnú spoločnosť sa pripravuje na generálne zhromaždenie v roku 2022 a hlavnou myšlienkou bude *„Oživiť našu identitu na začiatku piateho storočia Misijnej spoločnosti“*. Len vernosť charizme a prvotnej inšpirácii Zakladateľa je zárukou kontinuity a tiež misijného rozmeru idey. V *Instrumentum Laboris* pre generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti, ktoré bude nástrojom pre úvahy počas domových i provinciálnych zhromaždeniach sa uvádza, že „chudoba a duchovná zanedbanosť

[111] Cf. T. Mavrič, CM, *Misionársky elán, misie ad gentes,* „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2018, 221 – 222.

vidieckeho ľudu boli znakmi doby, ktoré sv. Vincenta de Paul vyprovokovali k vytvoreniu novej spirituality, nového životného štýlu a nových možností služby. My, na začiatku päťstého výročia tej istej cesty, musíme dnes čítať náš kontext s objektívom viery a misionárskej horlivosti, pretože iba tak môžeme nájsť znamenia doby, ktoré nám ukazujú správny smer, v rámci veľkej rozmanitosti kultúr a skutočností, v ktorých je dnes Misijná spoločnosť pohrúžená.[112]“ Misionárske obrátenie, o ktorom hovorí *Evangelii Gaudium* 25 – 27 je v reči Misijnej spoločnosti požiadavkou *neustálej obnovy*, ktorú nájdeme v našich Konštitúciách: „Misijná spoločnosť má v tomto zameraní ustavične pred očami Evanjelium a je pozorná na znamenia čias a na najnaliehavejšie požiadavky Cirkvi. Preto sa snaží otvárať nové cesty a používať prostriedky primerané miestnym a časovým požiadavkám. Okrem toho sa bude snažiť prehodnotiť a preorientovať aj svoje diela a služby. Iba tak zostane v stave nepretržitej obnovy.[113]“

Svätý Otec František chce dodať univerzálnej Cirkvi nový elán do práce výzvami k novej evanjelizácii zdôrazňovaním niektorých aspektov, ktoré by mali vincentínskych misionárov provokovať a viesť k odpovediam na základe konkrétnych okolností. Cirkev si vybrala prvenstvo v preukazovaní kresťanskej lásky chudobným[114].

Ako hovorí Svätý Otec, častou príčinou nedostatku kňazských povolaní „býva, že spoločenstvám chýba nákazlivý apoštolský zápal, a tak druhých nenadchýnajú, nie sú príťažlivé. Kde je život, zápal a chuť ohlasovať Krista druhým, tam sa objavia aj nové povolania.[115]“ Misijná spoločnosť musí premyslieť svoje povolanie byť *Ad cleri disciplinam* podľa Konštitúcií[116]. A výzva na formáciu laikov, ktorá je podstatnou črtou vincentínskej charizmy[117] je reflektovaná Svätým Otcom takto: „*Uvedomenie si zodpovednosti, ktorá sa rodí v krste a v birmovaní, sa u všetkých laikov neprejavuje rovnakým spôsobom. V niektorých prípadoch preto, že sa nevyformovali na prijatie dôležitých a zodpovedných úloh; v iných zasa preto, že vo svojich miestnych cirkvách nenašli priestor na to, aby mohli slobodne vyjadriť svoju mienku a konať; azda pre prílišný klerikalizmus, ktorý ich odsúva na okraj, keď ide o dôležité rozhodnutia. (...) Mnohokrát sa (ich angažovanosť) obmedzuje na vnútro-cirkevné služby bez skutočnej*

[112] Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Instrumentum Laboris, XLIII Asamblea General 2022, Revitalizamos nuestra identidad al inicio del quinto centenario de la CM*, generálna kúria, Rím 2021, pdf., 3.
[113] KCM, b. 2.
[114] Cf. EG 198.
[115] EG 107.
[116] Cf. KCM, b. 1, 3.
[117] Cf. KCM, b. 1, 4.

snahy použiť evanjelium na premenu spoločnosti. Formácia laikov a evanjelizácia profesijného a intelektuálneho života zostávajú medzi dôležitými pastoračnými výzvami.[118]“

Výzva aplikovať systémové zmeny je v základe všetkých úvah, lebo povedomie, že chudobným treba slúžiť integrálne, aby sa zo začarovaného kruhu dostali. Chudobní budú stále medzi nami, a hoci nezachránime všetkých, ku všetkým sme poslaní.

Ako vincentínsky misionársky kňaz zakončím svoju prácu tromi citátmi od sv. Vincenta: *„Našim povolaním je ísť, ale nie do jednej farnosti ani do jednej diecézy, ale do celého sveta. Načo? Aby sme zapálili srdcia mužov a žien, aby sme robili to, čo robil Syn Boží. On prišiel, aby priniesol oheň na zem, aby ho zapálil vo svojej láske*.[119]“ *„Milujme Boha, bratia moji. Milujme Boha, ale nech je to v námahe našich rúk a v pote našich tvárí“*[120] A „*láska je nekonečne vynaliezavá*.[121]“

Vernosť odkazu sv. Vincenta zaručí trvácnosť diela a odkazu tohto svätca a patróna diel charitatívnej lásky.

Záver 5. kapitoly

Prioritná voľba chudobných je moderným jazykom reformulovaný odkaz z Matúšovho evanjelia ohľadom posledného súdu, ktorý fascinoval, mobilizoval, podnecoval sv. Vincenta a ku ktorému sa stále vracal.

Láska podľa sv. Vincenta musí byť účinná, efektívna a preto spája charitu a sociálnu spravodlivosť. Dielo kresťanskej lásky uspokojuje základné potreby jednotlivcov, druhá odstraňuje štrukturálne príčiny sociálnej nespravodlivosti. Všetkým nám je dobre známe podobenstvo o milosrdnom samaritánovi. Dvaja prechádzajúci popri polomŕtvom neurobili nič. Iba si dali záležať, aby sa nepoškvrnili a zároveň sa nemuseli stať blížnymi a pomôcť. Samaritán sa k chudákovi sklonil, ošetril, postaral sa o rekonvalescenciu v hostinci. To je dielo kresťanskej lásky. Dielom spravodlivosti by bolo, aby sa cesta z Jeruzalema do Jericha stala bezpečnou. Je dielom kresťanskej lásky stavať nemocnice pre tých, ktorí padnú do rúk zbojníkov. Ale je dielom spravodlivosti apelovať na svetskú vrchnosť, aby urobila cestu bezpečnou, a eliminovala

[118] EG 102.
[119] SVP, XI, 553.
[120] SVP, XI, 733.
[121] SVP, XI, 68.

nebezpečenstvo. V tom spočíva zmysel angažovania sa členov vincentskej rodiny v rôznych komisiách, nadnárodných organizáciách, aby sa poukázalo na potreby a problémy chudobných na základe skúseností a ponúkali sa riešenia na potreby, ktoré chudobní naozaj majú.

Koncept systémovej zmeny je nevyhnutný, spravodlivý a dobrý. Potreba serióznej analýzy dát a potrieb nebude nikdy uchránená dogmatizmu, keď sa dá do popredia teória, názor a nakoniec sa prinášajú obete ideám. Nič nenahradí konkrétne stretnutie s blížnym.

Určite je dôležitá materiálna stránka, konkrétna pomoc, aby sa nezostalo len pri ideách a debatách, a teda dostatočné zviditeľnenie toho, čo sa robí, aby sa to dalo aj verifikovať. Ale treba tomu dať aj ducha, ktorým je Duch Ježiša Krista. Treba robiť to, čo robil Ježiš a treba to robiť s jeho Duchom.

Opcja preferencyjna na rzecz ubogich jest przeformułowaniem, we współczesnym języku, przesłania z Ewangelii Mateusza dotyczącego Sądu Ostatecznego, które zafascynowało, zmobilizowało i pobudziło św. Wincentego i do którego powracał wielokrotnie.

Miłość, według Wincentego, musi być skuteczna, efektywna i dlatego łączy w sobie dobroczynność i sprawiedliwość społeczną. Dzieło chrześcijańskiej miłości zaspokaja podstawowe potrzeby jednostek, drugie zaś usuwa strukturalne przyczyny niesprawiedliwości społecznej. Wszyscy znamy przypowieść o dobrym Samarytaninie. Dwaj przechodzący obok półżywego mężczyzny nie zrobili nic. Starali się jedynie, aby się nie splugawić, a jednocześnie nie stać się sąsiadami i nie pomagać. Samarytanin pokłonił się biedakowi, opatrzył go, zadbał o jego rekonwalescencję w gospodzie. To jest dzieło chrześcijańskiej miłości. Byłoby dziełem sprawiedliwości, aby droga z Jerozolimy do Jerycha była bezpieczna. Dziełem chrześcijańskiej miłości jest budowanie szpitali dla tych, którzy wpadli w ręce rabusiów. Ale dziełem sprawiedliwości jest apelowanie do władz świeckich, aby uczyniły drogę bezpieczną i wyeliminowały niebezpieczeństwo. W tym właśnie tkwi sens zaangażowania członków Rodziny Wincentyńskiej w różnych komisjach, organizacjach ponadnarodowych, aby na podstawie doświadczenia wskazać na potrzeby i problemy ubogich oraz zaproponować rozwiązania dla potrzeb, które ubodzy rzeczywiście mają.

Koncepcja zmian systemowych jest konieczna, sprawiedliwa i dobra. Wymóg poważnej analizy danych i potrzeb nigdy nie zostanie uchroniony przed dogmatyzmem, gdy

na pierwszy plan wysuwa się teoria, opinia, a w końcu poświęcenie dla idei. Nic nie zastąpi konkretnego spotkania z bliźnim.

Z pewnością ważna jest strona materialna, konkretna pomoc, aby nie poprzestano tylko na pomysłach i dyskusjach, a więc wystarczająca widoczność tego, co się robi, aby można było to zweryfikować. Ale potrzeba też ducha, którym jest Duch Jezusa Chrystusa. Musimy robić to, co robił Jezus i musimy to czynić z Jego Duchem.

ZÁVER

Svätý Vincent de Paul sa zapísal do dejín Cirkvi a všeobecne do sveta pre svoju angažovanosť v prospech chudobných a je považovaný a vzývaný ako svätec charitatívnej lásky. Rovnako ako v prípade iných postáv v histórii je však vejár ich činnosti oveľa širší. Sv. Vincenta môžeme vnímať a skúmať pod zorným uhlom diela ľudových misií, misií *ad gentes*, angažovanosti v politike, ako aj formácie a angažovaním laikov v diele evanjelizácie a dielach charitatívnej lásky. Možno ho tiež skúmať pod zorným uhlom veľkých fundácií, akými nesporne sú Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, Spolky charitatívnej lásky, alebo z pohľadu individuálneho a skupinového formátora misijných kňazov, zasvätených i laikov, ako aj formátora diecézneho kléru. Špecifickým zorným uhlom pohľadu na tohto svätca je poukázať na kontinuitu jeho odkazu milosrdnej lásky nového konceptu v rámci vincentskej rodiny, ktorým je systémová zmena. Tento koncept výrazne ovplyvňuje spôsob myslenia, prípravy a realizácie projektov v prospech chudobných v najrozličnejších končinách sveta a tiež myšlienkového konceptu reálnej služby chudobným pod názvom prioritná služba chudobným.

Svet XVII. storočia prechádzal významnými zmenami. Sv. Vincent de Paul žil v dobe, keď v Európe zúrila tridsaťročná vojna medzi vyznávačmi Ježiša Krista z rôznych táborov. Francúzsko ako aj iné európske mocnosti majú globálne imperiálne tendencie a chcú si podmaniť čo najviac národov, ktoré by tiež prispeli k lesku kráľovského dvora. Francúzsko k tomu ešte vyvolalo vojnu proti Španielsku, daňami zaťažilo obyčajných ľudí, čo bolo neúmerné schopnostiam ľudí splácať tieto pohľadávky a potreby šľachty, duchovenstva a kráľovského dvora. V čase úrody výnosy ledva stačia na uspokojenie potrieb horných vrstiev spoločnosti a v období neúrody alebo pohrôm do domácností nakukuje hlad a smrť. V časoch neúrody a vojny trpia všetci, ale zvlášť chudobní.

Sv. Vincent sa nepokúšal o zmenu sociálneho systému, ktorý je zle nastavený a generuje stále viac chudobných. Hľadal a nachádzal spôsob, ako realizovať svoje povolanie a Bohom zverené poslanie byť otcom chudobných. Na prvom mieste sa snažil zabezpečiť asistenčnú službu, ktorá spočívala v konkrétnej službe chudobným prostredníctvom vydávania stravy a základného servisu, ktorý chudobný potreboval. Počas vojny asistenčná služba spočívala v starostlivosti o ranených a distribúcia potravín a oblečenia pre obyvateľov zasiahnutých oblastí.

Sv. Vincent dbal na to, aby sa chudobným slúžilo doma, lebo hoci niektoré nemocnice XVII. storočia vo Francúzsku boli na vysokej úrovni, ako napr. tie od Milosrdných bratov sv. Jána z Boha, chudobní si ich nemohli dovoliť alebo boli príliš ďaleko, ale boli aj také, kde sa chodilo s istotou zomierať. Túto službu zabezpečovali členovia charitatívnych bratstiev, ktorých vznik bol ovocím diela ľudových misií a predstavoval jeden z cieľov tohto katechetického úsilia misionárov. Z toho vyplýva, že sv. Vincent sa odvážil zmeniť zaužívané štandardy, zmeniť systém a zaangažovať laikov, neprofesionálov do priamej služby chudobným. Sv. Vincent sa nezastavil pri asistenčnej službe, ale chcel, aby sa sami chudobní stali tvorcami a protagonistami svojho vlastného osudu. Tento krok sa zvykne nazývať podporná či vzdelávacia služba. To ale nestačí, aby sa chudobní dostali zo začarovaného kruhu chudoby. Sv. Vincent bol presvedčený, že chudoba má sociálne príčiny a preto nestačilo byť spravodlivý, ale aj sa angažovať v prospech spravodlivosti, pomenovávať a dožadovať sa odstránenia sociálnych príčin chudoby u tých, ktorí s tým môžu niečo robiť.

Základnou črtou vincentínskej spirituality je duch spolupráce. Iniciatívy treba koordinovať, lebo nestačí aby sa konali dobré veci. Treba, aby sa konali dobre. Sv. Vincent nezakladal nové diela vymyslením si iniciatívy od stola, ale vždy odpovedal na znamenia čias, ktoré sa prejavovali v požiadavkách svetských a cirkevných predstavených, ale hlavne vo volaní chudobných. Pre sv. Vincenta udalosť predstavovala teologické miesto, kde sa mu zjavila Božia vôľa.

V roku 1617 spoznal Božie volanie konať dielo ľudových misií. To predstavovalo systém katechizovania vidieckeho ľudu, ktorý trpel nedostatkom vedomostí potrebných k spáse aj vďaka nevzdelanosti diecézneho kléru. Misionári sa podľa potrieb počas mesačných alebo dvojmesačných ľudových misií snažili osloviť všetky vrstvy a všetkých ľudí žijúcich v dedine. Za najväčší úspech sa považovalo obrátenie správcu farnosti a urovnanie a odpustenie starých krívd a sporov.

Výnimočným zjavom bol vznik Spoločnosti dcér kresťanskej lásky. Margita Naseau, ktorú budú vincentky i sám sv. Vincent považovať za prvú dcéru kresťanskej lásky, vzor a ideál. Bola vidiečankou ako ostatné dcéry kresťanskej lásky. Svojou vlastnou príčinlivosťou sa naučila čítať a písať a učila aj ďalšie chudobné deti. V rámci formácie takto postupovala aj sv. Lujza de Marillac, ktorá formovala dcéry kresťanskej lásky pre priamu službu chudobným. Ony sami predstavujú revolúciu v chápaní zasvätenia a stanú sa služobnicami chudobných. Sami pochádzali z chudobných pomerov, vedeli, čo to

znamená na slovo poslúchať, tvrdo pracovať, nedomáhať sa vďaky a pozornosti a pritom byť šťastné, že môžu pokračovať v diele Ježiša Krista, ktorý prichádza na svet, aby slúžil chudobným telesne aj duchovne. Dcéry kresťanskej lásky sú odpoveďou na znamenia čias a ich existencia bola zmenou paradigmy, ako má vyzerať zasvätená žena. Už nemuseli prinášať veno, aby ho venovali kláštoru, aby ho tak podporili. Nemuseli byť zavreté za múrmi kláštora, ale ich kláštorom boli ulice mesta, kaplnkou farský kostol, mrežou a celou čnosti, ktorými mala dcéra kresťanskej lásky žiariť.

Sv. Vincent v dcérach kresťanskej lásky získal mocný nástroj na službu. Univerzálnosť sestier vincentiek bola úžasná: zveril im nemocničnú službu zdravotných sestier, službu opatrovateliek nemocných vojakov, odložených detí, učiteliek v „petit écoles“, podomovej službe, ktorá bola v zásade asistenčnou domácou službou. Vyslal ich na misie, do zahraničia, s kráľovnou prichádzajú do Poľska.

Sv. Vincent sám založil tri duchovné rodiny: Misijnú spoločnosť, Spoločnosť dcér kresťanskej lásky a Charitatívne bratstvá. Všetky tri pretrvali až podnes a k nim sa pridali ďalšie, až vytvorili rodinu, ktorá má viac ako 150 vetiev. Charizma sv. Vincenta nadobudla v priebehu storočí rôzne podoby. XX. a XXI. storočia sa nesú v znamení veľkých zmien.

Mnohí sa v minulosti pokúšali bojovať proti chudobe podobne ako sv. Vincent a vniesli svoje „know-how“ do Cirkvi i svetu. Mnohí sa o to pokúšajú aj dnes: mimovládne organizácie, náboženské spoločenstvá a medzinárodné organizácie. Niektoré majú dostatok zdrojov na podporu rozvoja, iné trpia ich nedostatkom. Na boj proti chudobe je potrebné identifikovať jej príčiny a dôsledky. Po páde Berlínskeho múru sa trhové hospodárstvo stalo jediným spôsobom rozdeľovania zdrojov. V oblasti techniky sa za sto rokov dosiahol väčší pokrok ako za celé dejiny ľudstva. Samozrejme svet XXI. storočia nie je svetom sv. Vincenta de Paul. Je to globalizovaný a na druhej strane fragmentovaný svet. Obchod a služby sa globalizujú, život sa enormne zrýchlil, ale došlo aj ku globalizácii chudoby, ľahostajnosti, marginalizácie tých, ktorí neboli pozvaní k prestrétému švédskemu stolu, lebo nie sú dostatočne bohatí, aby k nemu mohli zasadnúť. Globalizácia je ambivalentný jav. Môže sa stať motorom pokroku a rozvoja, ale aj skončiť sociálnym kolapsom. Zvyšuje bohatstvo a dostupnosť zdrojov, aj keď podporuje ich nadmerné hromadenie a málo sa stará o ich spravodlivé rozdelenie. Globalizácia sa teda okrem úžasného priestoru na realizáciu a akumuláciu materiálnych dobier javí aj ako jedna z príčin narastania počtu chudobných. Umožnila totiž, aby sa objavil fenomén

sociálneho hriechu, ktorý umožňujú štruktúry hriechu, ktoré sú nespravodlivé, diskriminujúce.

Prepojenosť je vďaka masovokomunikačným prostriedkom, internetu, sociálnym sieťam, leteckej doprave i vesmírnemu programu a satelitom na obežnej dráhe okamžitá a v zlomku sekundy sa možno dozvedieť, čo sa deje na druhom konci sveta. Jestvuje prepojenosť v informáciách, v bankovom sektore, v obchode a takmer vo všetkých oblastiach ľudského života. Niektorí sa vďaka globalizácii sveta stali rozprávkovo bohatými, väčšina ľudí sa ale k štedrému stolu, ktorý globálna dedina prestrela, sa nikdy nedostane. Bohatstvo bohatých narastá, chudoba chudobných sa prehlbuje. Aj členovia vincentskej rodiny žijú v tomto globalizovanom svete a hľadajú v duchu odkazu sv. Vincenta chudobných, ktorým chcú slúžiť telesne aj duchovne.

Je koncept systémovej zmeny jednou z foriem realizácie prioritnej voľby chudobných v Cirkvi? Ide o odpoveď vincentskej rodiny na potreby chudobných v kontexte globalizovaného sveta, ktorá je pokračovaním prvotnej idey sv. Vincenta de Paul. V čom spočíva špecifický punc vincentínskej charizmy? Je koncept systémovej zmeny vzorovým, ako pomôcť chudobným? Asistenčná služba musí byť zachovaná, lebo to je skutok prvotnej intervencie. Až potom je možné premýšľať nad tým, ako chudobnému pomôcť zo začarovaného kruhu chudoby. Koncept sám o sebe bol sv. Vincentovi neznámy, ale nachádzame prvky, ktoré inšpirovali jeho nasledovníkov, aby hľadali zočivoči novým formám chudoby rovnako efektívne alebo ešte účinnejšie riešenia. Sv. Vincent sa snažil, aby sa nerobilo to isté, čo už niekto dobre a dlhodobo robí. Ale ak niečo nefungovalo, ako napr. dielo pod patronátom mesta pre odložené deti, tak tomu nastavil systém, poriadok a hlavne dodal dielu funkčnosť a účinnosť. A ak bolo treba niečo vytvoriť, tak sa neváhal do toho pustiť. Všetko pod zorným uhlom služby chudobným.

Jednou z charakteristík systémovej zmeny je udržateľnosť a dlhodobý dopad. To, čo môžeme vidieť v živote a diele sv. Vincenta, aby bolo dosiahnutie udržateľnosť diela bolo solídny ekonomický základ diel, kvalitne sformulovaná zmluva potvrdená notárom, jasne definovaný cieľ a to všetko v duchu realizácie prvotnej inšpirácie: slúžiť telesne a duchovne, priamo či sprostredkovane chudobným.

V rámci Misijnej spoločnosti za vznikom a propagáciou konceptu systémovej zmeny stojí bývalý generálny predstavený P. Robert Maloney, CM. V globalizovanom svete je všetko prepojené so všetkým a každý s každým. Skúsenosť hovorí, že rýchle

riešenia na závažné problémy sú z dlhodobého hľadiska neadekvátne. Podobenstvo o dobrom Samaritánovi hovorí o jeho láske k ranenému a službe, ktorá je ochotná ísť do rizika a niečo ho to aj stojí. Zdravotnícka služba Samaritána ale bola asistenčnou, teda reagovala na konkrétnu potrebu. Z pohľadu systémovej zmeny bolo potrebné zabezpečiť cestu z Jeruzalema do Jericha tak, aby sa stala bezpečnou. Asistenčná služba je nedostačujúca z dlhodobého hľadiska, pretože cieľom je holistická služba, pomoc dostať sa z chudoby, nakoľko je to možné. Neboli by sme verní svojmu povolaniu a poslaniu, keby sme neboli pozorní pri rozlišovaní, odsudzovaní a boji proti mechanizmom, ktoré vytvárajú chudobu a chudobných. Ježiš vyzýva svojich učeníkov, aby rozvíjali postoje blížneho, padlého, zraneného násilím a chamtivosťou. V láske k Otcovi Ježiš neprestáva iniciatívne vychádzať v ústrety tým, ktorých utláča diabol, tým, ktorí ležia pod ťarchou choroby, hladným a dezorientovaným zástupom, vylúčeným, ako sú malomocní, mýtnici a prostitútky. Neváha sa deliť o stôl so spoločnosťou vylúčených bez toho, aby sa obával, že bude považovaný za jedného z nich. Boh je nielen ten, kto existuje v mene najmenších, ale aj ten, kto žije medzi nimi a zdieľa ich osud vo svete.

P. Róbert Maloney, CM a tím spolupracovníkov naprieč vetvami vincentskej rodiny zostavili na základe skúseností stratégie, ktoré by mohli napomôcť vo vytváraní projektov systémovej zmeny. Tie sú zamerané na osoby, na spoluzodpovednosť, na úlohy s cieľom dosiahnuť sledovateľnosť napredovania celého projektu. Projekty systémovej zmeny majú mať charakteristiky, ktoré sú špecifické práve pre tento koncept. Musí ísť o projekt so dlhodobým sociálnym dopadom. Udržateľnosť, opakovateľnosť, rozšíriteľnosť na iné podobné problémy a novosť sú podľa tímu okolo Róberta Maloneya, CM kritériá, ktoré musí mať každý projekt pod hlavičkou systémovej zmeny.

Sociálna náuka Cirkvi aj programové dokumenty Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul ako aj Spoločnosti dcér kresťanskej lásky reflektujú dobu a potreby ľudí dneška. Sociálna náuka Cirkvi pomenovala svoju starostlivosť o chudobných prioritná voľba chudobných. A vincentská rodina na čele s Misijnou spoločnosťou a Spoločnosťou dcér kresťanskej lásky hovorí o systémovej zmene ako o spôsobe holistickej služby chudobným. Vo vincentskej rodine sa nehovorí o prioritnej voľbe, ktorá počíta s tým, žeby sa mohla urobiť aj iná voľba, ale hovorí o fundamentálnej voľbe, pretože ona nemá urobiť inú voľbu ako vyvoliť si stále službu tým, ktorých dostala za svoj dedičný údel.

Vincentská rodina pracuje na poli charitatívnej lásky, asistenčná služba je na veľmi vysokej úrovni, ale koncept systémovej zmeny jej pomáha uvedomiť si, že je tu aj druhá

strana mince, a tou je konať spravodlivosť a pomáhať chudobným dosahovať spravodlivosť. Úcta k dôstojnosti človeka sa prejaví v dôraze na profesijnú a duchovnú formáciu členov vincentskej rodiny, pretože práve kompetentnosť v službe, pripravenosť, odbornosť v službe sú prejavmi úcty k chudobným. Preto sa dáva veľký dôraz na všetky oblasti formácie, teda formáciu k svätosti, k zrelosti kresťana, nasmerovanie na Krista. K tomu sa pridáva aj vincentínska formácia, ktorá stojí na pilieroch spojenia telesnej a duchovnej služby, ktoré sú neoddeliteľné. Tiež spočíva na živote podľa čností, ktoré sv. Vincent odporúčal svojim duchovným rodinám a medzi ktorými vynikajú čnosti jednoduchosti, láskavosti a poníženosti. Misijná formácia nie je len o ohlasovaní radostnej zvesti, ale aj o tom nechať sa evanjelizovať chudobnými, čo je tiež originálna intuícia sv. Vincenta. Byť zasväteným alebo laickým misionárom je privilégium preňho samotného, ako aj poslaním. Do popredia sa dostáva dôležitosť ľudskej formácie, čo pomáha nájsť a žiť svoje povolanie. A v neposlednom rade je tu potreba formovania lídrov, ktorí budú schopní udržať horlivosť a zanietenie členov a tiež nasmerovanie na dosiahnutie cieľa.

K dosiahnutiu týchto cieľov napomáha nielen kvalitná duchovná literatúra alebo monografické štúdie odborníkov na problematiku charizmy, histórie alebo formácie, ale aj formačné programy, ktoré pod správou Misijnej spoločnosti umožňujú členom vincentskej rodiny spoznávať charizmu sv. Vincenta, jeho odkaz, prepojenosť na dnešnú dobu a povedomie prináležitosti. V oblasti formácie je vidieť kontinuitu a prieme napojenie na činnosť sv. Vincenta, ktorý neúnavne formoval prednáškami, konferenciami, listami i osobným duchovným vedením dobrých ľudí, horlivých kresťanov a zanietených laických i zasvätených misionárov.

Sociálna náuka Cirkvi zohráva vo formácii významnú úlohu, ba nutnosť na prehĺbenie poznania v tejto oblasti sa dostala do programových dokumentov vincentskej rodiny. Z jej dokonalého poznania budú mať osoh nielen tí, ktorí ju študujú, ale aj chudobní, ktorými sa slúži. S dobrou znalosťou náuky sa musí spájať poznanie konkrétnych ľudí s konkrétnymi ťažkosťami, lebo v opačnom prípade sa zostane iba pri abstraktných konceptoch a virtuálnych chudobných. Vincentská rodina dbá o to, aby sa po spoznaní situácie vypracoval projekt, ktorého progres je možné sledovať, je transparentný a má dlhodobý dopad. Je mnoho príkladov, ako sa podarilo dlhodobo pomôcť chudobným prostredníctvom projektov systémovej zmeny.

Nová evanjelizácia je téma, ktorá sprevádza Cirkev v posledných rokoch, lebo si uvedomuje, že evanjelizácia je dôvodom existencie Cirkvi a v nových globalizovaných

a sekularizovaných prostrediach sa vyžadujú iné prístupy, ako tomu bolo v prvotnej Cirkvi alebo v prostredí, ktoré bolo preniknuté kresťanským duchom. Medzi výzvy určite patrí oblasť technológií, ekonomiky, politiky i stret kultúr a svetových náboženstiev v rámci migračnej vlny. Systémové zmeny predstavujú rozmer evanjelizácie, lebo nespravodlivé štruktúry vyvolali a neustále prehlbujú chudobu tých najchudobnejších. Podnikať kroky v prospech sociálnej spravodlivosti predstavujú dimenziu evanjelizácie chudobných.

Jedným zo znamení doby je medzináboženský dialóg, do ktorého na prvom mieste patrí dialóg s Islamom. Z pohľadu vincentínskej charizmy nejde ani tak o hľadanie myšlienkových a náboženských prienikov, ale že aj mohamedáni, ktorí sú zväčša veľmi chudobní sú adresátmi evanjelizačnej činnosti Cirkvi. Dialóg má rozličné podoby, ale medzi najzákladnejšie určite patrí dialóg života a dialóg v dielach, ktorý sa prejavuje v spolupráci.

Spolupráca a solidarita s chudobnými budú aj do budúcna podstatnými prvkami charakterizujúcimi vincentskú rodinu. Pomoc chudobným dostáva konkrétnu podobu v dielach Vincentínskej kancelárie pre solidaritu, ktorá zhromažďuje finančné zdroje, hodnotí projekty a tie zamerané na priamu službu chudobným podporí až do výšky 5000 amerických dolárov. Podobný princíp fungovania má aj Medzinárodný fond solidarity pre misie. Na pomoc chudobným provinciám bol zriadený patrimoniálny fond. Dcéry kresťanskej lásky na podporu diel zriadila Medzinárodnú projektovú službu a sestry sa angažujú v Komisii pre sociálny rozvoj OSN, kde pomáhajú s témami akými sú diskriminácia žien, obmedzený prístup k školskej dochádzke ako aj chudoba.

Medzi najvýznamnejšie úspechy, ktoré vincentská rodina dosiahla v posledných rokoch je uznanie vincentskej rodiny ako korporatívnej organizácie, ktorá má právnu subjektivitu a je uznaná za neziskovú mimovládnu organizáciu, ktorej hlas je a bude počuť na fórach OSN. Vincentskej rodine nie sú cudzie ani nové formy chudoby, akými sú drogové závislosti, potom obchodovanie s deťmi, dospelými. Angažuje sa aj na poli ekológie a jej hlas bolo počuť pri formulácii cieľov udržateľného rozvoja OSN pre roky 2016 až 2030.

Rok 2017 bol pre celú vincentskú rodinu rokom, keď si pripomínala zrod vincentínskej charizmy. Pri tejto príležitosti sa zrodil projekt na vykorenenie bezdomovectva na celosvetovej úrovni, do ktorého patrí projekt tzv. 13 domov. Každá vetva, každá provincia, región či jednotlivá komunita má pomenovať potrebu chudobných vo svojom

blízkom okolí, vypracovať konkrétny projekt, ktorý má napomôcť ľuďom bez domova. Má sa to niesť v duchu spolupráce vincentskej rodiny a má ísť o konkrétnu pomoc. Tento projekt má trvať do roku 2030, teda korešponduje aj s cieľmi OSN. Tento projekt je pod patronátom jednej z najmladších vetiev vincentskej rodiny DePaul International. Tento projekt našiel odozvu aj na Slovensku.

Nové projekty a zanietenosť štyroch miliónov ľudí pre dielo chudobných ukazujú na životaschopnosť charizmy a na pokračovanie diela lásky Ježiša Krista v histórii sveta ako poslania Cirkvi a vincentskej rodiny v nej.

ZAKOŃCZIENIE

Św. Wincenty a Paulo odcisnął swoje piętno na historii Kościoła i całego świata dzięki swojemu zaangażowaniu na rzecz ubogich i jest uważany i czczony jako święty miłosierdzia. Podobnie jak w przypadku innych postaci w historii, wachlarz ich działalności jest jednak znacznie szerszy. Św. Wincenty może być postrzegany i badany przez pryzmat pracy na rzecz misji ludowych, misji ad gentes, zaangażowania w politykę, jak również formacji i zaangażowania świeckich w dzieło ewangelizacji i dzieła miłosierdzia. Św. Wincenty może być badany przez wielkie fundacje, jakymi są Zgromadzenie Misji, Zgromadzenie sióstr miłosierdzia, Towarzystwa Miłosierdzia, czy też z perspektywy formacji indywidualnej i grupowej księży misjonarzy, osób konsekrowanych i świeckich, a także formacji kleru diecezjalnego. Szczególny kąt patrzenia na tego świętego ma na celu wskazanie na ciągłość jego spuścizny miłosierdzia z nową koncepcją w Rodzinie Wincentyńskiej, jaką jest zmiana systemowa. Koncepcja ta wywarła głęboki wpływ na sposób myślenia, projektowania i realizacji projektów na rzecz ubogich w różnych częściach świata, a także na koncepcję rzeczywistej służby na rzecz ubogich pod nazwą priorytetowej służby na rzecz ubogich.

Świat XVII wieku ulegał istotnym zmianom. Św. Wincenty a Paulo żył w czasie, gdy w Europie szalała wojna trzydziestoletnia pomiędzy wyznawcami Jezusa Chrystusa z różnych obozów. Francja, jak i inne mocarstwa europejskie, miała globalne skłonności imperialne i chciała podporządkować sobie jak najwięcej narodów, co przyczyniłoby się również do zwiększenia splendoru dworu królewskiego. Na domiar złego Francja prowadziła wojnę z Hiszpanią, opodatkowała pospólstwo, co było nieproporcjonalne do możliwości spłacenia tych długów przez naród oraz potrzeb szlachty, duchowieństwa i dworu

królewskiego. W czasie żniw dochody ledwo wystarczały na zaspokojenie potrzeb wyższych warstw społecznych, a w czasie nieurodzaju lub klęsk głód i śmierć zaglądały do gospodarstw domowych. W czasach nieurodzaju i wojny cierpią wszyscy, a szczególnie biedni.

Św. Wincenty a Paulo nie próbował zmienić systemu społecznego, który jest źle zorganizowany i generuje coraz więcej ubogich. Szukał i znalazł sposób, aby zrealizować swoje powołanie i daną mu przez Boga misję bycia ojcem ubogich. Przede wszystkim starał się usługę pomocową, która polegała na konkretnej obsłudze ubogich poprzez wydawanie żywności i podstawowych usług, których ubodzy potrzebowali. W czasie wojny służba pomocnicza polegała na opiece nad rannymi oraz rozdawaniu żywności i odzieży mieszkańcom terenów dotkniętych klęską.

Św. Wincenty zadbał o to, aby ubodzy byli obsługiwani w domu, bo chociaż niektóre szpitale w siedemnastowiecznej Francji były na wysokim poziomie, jak np. szpitale Braci Miłosierdzia św. Jana Bożego, to ubodzy nie mogli sobie na nie pozwolić lub były one zbyt daleko, ale były też takie, do których udawano się by umrzeć. Posługę pełnili członkowie bractw charytatywnych, których powstanie było owocem pracy na misjach ludowych i stanowiło jeden z celów tego katechetycznego wysiłku misjonarzy. Wincenty odważył się zmienić ustalone normy, zmienić system i zaangażować ludzi świeckich, nieprofesjonalnych w bezpośrednią służbę ubogim. Św. Wincenty nie poprzestał na pomocy, ale chciał, aby sami ubodzy stali się twórcami i protagonistami własnego losu. Ten krok jest zwykle nazywany posługą zewnętrzną, aktywizacyjną lub edukacyjną. Ale to nie wystarczy, aby ubodzi przerwać błędne koło ubóstwa. Św. Wincenty był przekonany, że ubóstwo ma przyczyny społeczne i dlatego nie wystarczy być sprawiedliwym, ale należy również zaangażować się na rzecz sprawiedliwości, nazywać po imieniu i domagać się usunięcia społecznych przyczyn ubóstwa od tych, którzy mogą coś z tym zrobić.

Fundamentalną cechą duchowości wincentyńskiej jest duch współpracy. Inicjatywy muszą być skoordynowane, ponieważ nie wystarczy robić dobre rzeczy. Konieczne jest, aby dobre rzeczy były czynione dobrze i skutecznie. Św. Wincenty nie zakładał nowych dzieł wymyślając inicjatywy ze swojego biurka, ale zawsze odpowiadał na znaki czasu, które przejawiały się w żądaniach skierowanych do przywódców świeckich i kościelnych, ale przede wszystkim w wezwaniu ubogich. Dla św. Wincentego wydarzenie to stanowiło teologiczne miejsce, w którym objawiła mu się wola Boża.

W 1617 roku rozpoznał Boże wezwanie do pracy na misjach ludowych. Był to system katechizacji ludności wiejskiej, która cierpiała na brak wiedzy koniecznej do zbawienia, także z powodu braku wykształcenia wśród kleru diecezjalnego. W zależności od potrzeb, misjonarze starali się dotrzeć do wszystkich klas i wszystkich mieszkańców wioski podczas comiesięcznych lub dwumiesięcznych misji ludowych. Za największy sukces uznano nawrócenie administratora parafii oraz rozwiązanie i wybaczenie dawnych pretensji i sporów.

Wyjątkowym dziełem było założenie Zgromadzenia sióstr miłosierdzia. Marguerite Naseau, która będzie uważana przez siostry miłosierdzia i przez samego św. Wincentego za pierwszą siostę miłosierdzia, za wzór i ideał. Była wieśniakiem jak inne siostry miłosierdzia. Z własnej inicjatywy nauczyła się czytać i pisać i uczyła inne biedne dzieci. Ludwika de Marillac, która formowała siostry miłosierdzia dla bezpośredniej służby ubogim, również kierowała się tym podejściem w swojej formacji. Ich dzieła stanowią rewolucję w rozumieniu konsekracji, stając się służbnicami ubogich. Pochodząc z ubogich środowisk, wiedziały, co to znaczy być posłusznym słowu, ciężko pracować, nie szukać wdzięczności i sławy, a jednak być szczęśliwymi, że mogą kontynuować dzieło Jezusa Chrystusa, który przychodzi na świat, aby służyć ubogim zarówno fizycznie, jak i duchowo. Siostry Miłosierdzia są odpowiedzią na znaki czasu, a ich działalność stanowiła zmianę paradygmatu tego, jak powinna wyglądać kobieta konsekrowana. Nie musiały już przynosić posagu, aby ofiarować go klasztorowi na utrzymanie. Nie musiały być zamknięte za murami klasztoru, ale ich klasztorem były ulice miasta, kaplicą kościół parafialny, kratą i całokształtem jejich cnoty, którymi miała jaśnieć siostra miłosierdzia.

W Zgromadzenia sióstr miłosierdzia św. Wincenty zdobył potężne narzędzie do posługi. Wszechstronność szarytek była zdumiewająca: powierzył im szpitalną posługę pielęgniarek, posługę opiekunek dla chorych żołnierzy, dla opuszczonych dzieci, dla nauczycieli w „petit écoles", posługę w domach ubogich, która była zasadniczo domową służbą pomocy. Wysyłał ich na misje, za granice, z królową przybyły również do Polski.

Sam św. Wincenty założył trzy rodziny duchowe: Zgromadzenie Misji, Zgromadzenie sióstr miłosierdzia i Bractwa Charytatywne. Wszystkie trzy przetrwały do dziś, a do nich dołączały kolejne, aż utworzyły rodzinę liczącą ponad 150 gałęzi. Charyzmat św. Wincentego przybierał na przestrzeni wieków różne formy. Wiek dwudziesty i dwudziesty pierwszy naznaczony był wielkimi zmianami.

Wielu w przeszłości próbowało walczyć z ubóstwem jak św. Wincenty i przyniosło swoje „know-how" Kościołowi i światu. Wiele z nich stara się to robić do dziś: organizacje pozarządowe, wspólnoty religijne i organizacje międzynarodowe. Niektóre mają wystarczające zasoby do wspierania rozwoju, inne cierpią z powodu ich braku. Aby zwalczać ubóstwo, należy określić jego przyczyny i konsekwencje. Po upadku muru berlińskiego gospodarka rynkowa stała się jedynym sposobem dystrybucji zasobów. W ciągu stu lat w dziedzinie technologii dokonał się większy postęp niż w całej historii ludzkości. Oczywiście, świat XXI wieku nie jest światem św. Wincentego a Paulo. Jest to świat zglobalizowany, a z drugiej strony podzielony. Handel i usługi uległy globalizacji, życie uległo ogromnemu przyspieszeniu, ale nastąpiła również globalizacja ubóstwa, obojętności, marginalizacji tych, którzy nie zostali zaproszeni do stołu szwedzkiego, ponieważ nie są wystarczająco bogaci, aby przy nim zasiąść. Globalizacja jest zjawiskiem ambiwalentnym. Może stać się motorem postępu i rozwoju, ale może też skończyć się społeczną zapaścią. Zwiększa bogactwo i dostępność zasobów, nawet jeśli zachęca do ich nadmiernej akumulacji i niewiele dba o ich sprawiedliwy podział. Globalizacja wydaje się więc być jedną z przyczyn wzrostu liczby ubogich, obok wspaniałych możliwości realizacji i akumulacji dóbr materialnych. Pozwoliła ona bowiem na pojawienie się zjawiska grzechu społecznego, możliwego dzięki strukturom grzechu niesprawiedliwego, dyskryminującego.

Łączność jest natychmiastowa, dzięki środkom masowego przekazu, Internetowi, sieciom społecznościowym, podróżom lotniczym i programowi kosmicznemu oraz satelitom na orbicie, i w ułamku sekundy można dowiedzieć się, co dzieje się po drugiej stronie świata. Wzajemne powiązania występują w informacji, w sektorze bankowym, w handlu i w prawie wszystkich dziedzinach życia ludzkiego. Niektórzy stali się bajecznie bogaci dzięki globalizacji świata, ale większość ludzi nigdy nie zasiądzie do obfitego stołu, jaki zastawiła globalna wioska. Bogactwo bogatych rośnie, a ubóstwo biednych pogłębia się. Członkowie Rodziny Wincentyńskiej również żyją w tym zglobalizowanym świecie i w duchu spuścizny św. Wincentego poszukują ubogich, którym pragną służyć zarówno fizycznie jak i duchowo.

Czy koncepcja zmiany systemowej jest jedną z form realizacji priorytetowego wyboru ubogich w Kościele? Jest to odpowiedź Rodziny Wincentyńskiej na potrzeby ubogich w kontekście zglobalizowanego świata, która jest kontynuacją pierwotnej idei świętego. Co jest szczególną cechą charyzmatu wincentyńskiego? Czy koncepcja zmiany systemowej jest modelem, jak pomagać ubogim? Pomoc musi być zachowana, ponieważ jest

to akt pierwotnej interwencji. Dopiero wtedy można myśleć o tym, jak pomóc ubogim wyjść z błędnego koła ubóstwa. W dziele św. Wincentego znajdujemy elementy, które zainspirowały jego naśladowców do poszukiwania równie lub nawet bardziej skutecznych rozwiązań w obliczu nowych form ubóstwa. Św. Wincenty nie starała się robić tego samego, co ktoś inny robił już dobrze i od dawna. Ale jeśli coś nie działało, jak na przykład wspierana przez miasto praca dla porzuconych dzieci, to wprowadzał do niej system i porządek, a co najważniejsze, czynił ją funkcjonalną i skuteczną. A jeśli trzeba było coś stworzyć, nie wahał się tego zrobić. Wszystko pod kątem służby ubogim.

Jedną z cech zmiany systemowej jest trwałość i długoterminowe oddziaływanie. To, co możemy zauważyć w życiu i pracy św. Wincentego, aby osiągnąć trwałość dzieła, to solidne podstawy ekonomiczne, dobrze sformułowana umowa poświadczona notarialnie, jasno określony cel, a wszystko to w duchu realizacji głównej inspiracji: służyć ubogim fizycznie i duchowo, bezpośrednio lub pośrednio.

W Zgromdzeniu Misji były przełożony generalny P. Robert Maloney, CM, stoi za stworzeniem i promowaniem koncepcji zmian systemowych. W zglobalizowanym świecie, wszystko jest połączone ze wszystkim i każdy z każdym. Doświadczenie mówi nam, że szybkie rozwiązania poważnych problemów są na dłuższą metę niewystarczające. Przypowieść o dobrym Samarytaninie mówi o jego miłości do zranionych i o jego posłudze, która jest gotowa podjąć ryzyko i ponieść pewne koszty. Ale służba medyczna Samarytanina była służbą pomocy, to znaczy odpowiedzią na konkretną potrzebę. Jeśli chodzi o zmiany systemowe, to należało sprawić, by droga z Jerozolimy do Jerycha była bezpieczna. Usługi pomocowe są niewystarczające w perspektywie długoterminowej, ponieważ celem jest usługa holistyczna, pomagająca wyjść z ubóstwa na tyle, na ile jest to możliwe. Nie bylibyśmy wierni naszemu powołaniu i misji, gdybyśmy nie byli czujni w rozeznawaniu, potępianiu i zwalczaniu mechanizmów, które tworzą ubóstwo i ubogich. Jezus wzywa swoich uczniów do rozwijania postawy bliźniego, upadłego, zranionego przez przemoc i chciwość. W swojej miłości do Ojca, Jezus nie przestaje podejmować inicjatywy, aby dotrzeć do tych, którzy są gnębieni przez diabła, do tych, którzy leżą pod ciężarem choroby, do głodnych i zdezorientowanych tłumów, do wyrzutków, takich jak trędowaci, celnicy i prostytutki. Nie waha się dzielić stołu z wykluczonymi, nie obawiając się, że zostanie uznany za jednego z nich. Bóg jest nie tylko tym, który istnieje w imieniu tych najmniejszych, ale także tym, który żyje pośród nich i dzieli ich los w świecie.

P. Robert Maloney, CM i zespół współpracowników z różnych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej opracowali strategie oparte na doświadczeniu, które może pomóc w tworzeniu projektów zmian systemowych. Koncentrują się one na osobach, współodpowiedzialności, zadaniach, a ich celem jest umożliwienie śledzenia postępów całego projektu. Projekty zmian systemowych powinny mieć cechy charakterystyczne dla tej koncepcji. Musi to być projekt o długoterminowym oddziaływaniu społecznym. Trwałość, możliwość powielania, skalowalność do innych podobnych problemów i nowatorstwo to, według zespołu skupionego wokół Roberta Maloneya, kryteria, które musi spełniać każdy projekt pod parasolem zmiany systemowej.

Nauka społeczna Kościoła i dokumenty programowe zarówno Zgromadzenia Misji św. Wincentego a Paulo, jak i Zgromadzenia sióstr miłosierdzia odzwierciedlają czasy i potrzeby współczesnych ludzi. Nauka społeczna Kościoła nazwała swoją troskę o ubogich priorytetowym wyborem ubogich. A Rodzina Wincentyńska, na czele z Zgromadzeniem Misji św. Wincentego a Paulo, jak i Zgromadzeniem sióstr miłosierdzia, mówi o zmianie systemowej jako sposobie całościowego służenia ubogim. Rodzina Wincentyńska nie mówi o wyborze priorytetowym, który uwzględnia możliwość dokonania innych wyborów, ale mówi o wyborze podstawowym, ponieważ nie ma innego wyboru, jak tylko wybrać służbę tym, których otrzymała jako swój los dziedziczny.

Rodzina Wincentyńska pracuje na polu charytatywnym, pomoc jest realizowana na bardzo wysokim poziomie, ale koncepcja zmian systemowych pomaga jej uświadomić sobie, że istnieje też druga strona medalu, a jest nią wymierzanie sprawiedliwości i pomoc ubogim w osiągnięciu sprawiedliwości. Szacunek dla godności osoby ludzkiej znajduje odzwierciedlenie w nacisku na formację zawodową i duchową członków Rodziny Wincentyńskiej, ponieważ to właśnie kompetencje w służbie, gotowość, profesjonalizm są wyrazem szacunku dla ubogich. Z tego powodu kładzie się duży nacisk na wszystkie dziedziny formacji, to znaczy na formację do świętości, do dojrzałości chrześcijańskiej, do ukierunkowania na Chrystusa. Do tego dochodzi formacja wincentyńska, która opiera się na filarach połączenia posługi cielesnej i duchowej, które są nierozłączne. Polega ona również na życiu według cnót, które św. Wincenty zalecał swoim rodzinom duchowym, wśród których wyróżniają się cnoty prostoty, miłości i pokory. Formacja misyjna to nie tylko głoszenie Dobrej Nowiny, ale także bycie ewangelizowanym przez ubogich, co jest także pierwotną intuicją świętego. Bycie misjonarzem konsekrowanym lub świeckim jest przywilejem dla niego samego, jak również misją. Na pierwszy plan wysuwa się znaczenie formacji ludzkiej, która pomaga w odnalezieniu i przeżywaniu własnego powołania.

I wreszcie, co nie mniej ważne, istnieje potrzeba formacji liderów, którzy będą w stanie podtrzymać zapał i entuzjazm członków, a także ukierunkować ich na osiągnięcie celu.

Te cele są wspomagane nie tylko przez wysokiej jakości literaturę duchową lub monograficzne opracowania ekspertów w dziedzinie charyzmatu, historii lub formacji, ale także przez programy formacyjne, które pod zarządem Zgromadzenia Misji umożliwiają członkom Rodziny Wincentyńskiej poznanie charyzmatu św. Wincentego, jego dziedzictwa, jego związku z naszymi czasami i świadomości przynależności. Wincentego, który niestrudzenie formował dobrych ludzi, gorliwych chrześcijan i oddanych misjonarzy świeckich i konsekrowanych poprzez wykłady, konferencje, listy i osobiste kierownictwo duchowe.

Doktryna społeczna Kościoła odgrywa ważną rolę w formacji, a potrzeba pogłębienia wiedzy w tym zakresie znalazła swoje miejsce w dokumentach programowych Rodziny Wincentyńskiej. Jej doskonała wiedza przyniesie korzyść nie tylko tym, którzy ją studiują, ale także ubogim, którym służy. Dobra znajomość doktryny musi być połączona z wiedzą o konkretnych ludziach z konkretnymi trudnościami, w przeciwnym razie pozostaniemy z abstrakcyjnymi pojęciami i wirtualną biedą. Rodzina Wincentyńska dba o to, by po zapoznaniu się z sytuacją, opracować projekt, którego postępy mogą być monitorowane, który jest przejrzysty i ma długofalowy wpływ. Istnieje wiele przykładów na to, jak ubogim pomagano w dłuższej perspektywie dzięki projektom zmian systemowych.

Nowa ewangelizacja jest tematem, który towarzyszy Kościołowi w ostatnich latach, ponieważ uświadamia on sobie, że ewangelizacja jest racją bytu Kościoła, a w nowych środowiskach zglobalizowanych i zsekularyzowanych wymagane są inne podejścia niż te, które stosował Kościół pierwotny. Wyzwania obejmują z pewnością obszary technologii, ekonomii, polityki oraz zderzenia kultur i religii świata w fali migracyjnej. Zmiana systemowa jest wymiarem ewangelizacji, ponieważ niesprawiedliwe struktury stworzyły i nadal pogłębiają ubóstwo najuboższych. Podejmowanie działań na rzecz sprawiedliwości społecznej stanowi wymiar ewangelizacji ubogich.

Jednym ze znaków czasu jest dialog międzyreligijny, który w pierwszej kolejności obejmuje dialog z islamem. Z punktu widzenia charyzmatu wincentyńskiego, nie chodzi tyle o szukanie ideologicznych i religijnych zbieżności, ale o to, że muzułmanie, którzy w większości są bardzo ubodzy, są również adresatami ewangelizacyjnej działalności Kościoła. Dialog przybiera wiele form, ale do najbardziej podstawowych należy z pewnością dialog życia i dialog w dziełach, który przejawia się we współpracy.

Współpraca i solidarność z ubogimi pozostaną w przyszłości istotnymi elementami charakteryzującymi Rodzinę Wincentyńską. Pomoc ubogim przybiera konkretną formę w pracach Wincentyńskiego Biura Solidarności, które gromadzi środki finansowe, ocenia projekty i wspiera te, które mają na celu bezpośrednią służbę ubogim do kwoty 5.000 dolarów. Fundusz Solidarności Międzynarodowej dla Misji ma podobną zasadę działania. Utworzono fundusz patrymonialny, który ma pomóc biednym prowincjom. Siostry miłosierdzia utworzyły Międzynarodowe Ministerstwo Projektów, aby wspierać te prace, a siostry są zaangażowane w działalność Komisji Rozwoju Społecznego ONZ, gdzie pomagają w kwestiach takich jak dyskryminacja kobiet, ograniczony dostęp do edukacji szkolnej, a także ubóstwo.

Wśród najbardziej znaczących osiągnięć, jakie Rodzina Wincentyńska dokonała w ostatnich latach jest uznanie Rodziny Wincentyńskiej za organizację korporacyjną, która posiada osobowość prawną i jest uznana za organizację pozarządową non-profit, której głos jest i będzie słyszany na forach ONZ. Rodzinie Wincentyńskiej nie są obce nowe formy ubóstwa, takie jak narkomania, a następnie handel dziećmi, dorosłymi. Jest również zaangażowana w dziedzinie ekologii, a jej głos był słyszalny przy formułowaniu Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ na lata 2016 – 2030.

Dla całej Rodziny Wincentyńskiej rok 2017 był rokiem, który zaznaczył narodziny charyzmatu wincentyńskiego. Z tej okazji narodził się projekt likwidacji bezdomności na skalę światową, w ramach którego realizowany jest tzw. projekt 13 domów. Każdy oddział, każda prowincja, region czy indywidualna wspólnota ma za zadanie wskazać potrzeby ubogich w swojej okolicy, opracować konkretny projekt pomocy bezdomnym. Ma to być w duchu współpracy Rodziny Wincentyńskiej i ma to być konkretna pomoc. Projekt ten ma trwać do 2030 roku, co również odpowiada celom ONZ. Projekt ten jest realizowany pod auspicjami jednej z najmłodszych gałęzi Rodziny Wincentyńskiej, DePaul International. Projekt ten znalazł odzew również na Słowacji.

Nowe projekty i zaangażowanie czterech milionów ludzi pracy na rzecz ubogich ukazują żywotność charyzmatu i kontynuację dzieła miłości Jezusa Chrystusa w historii świata jako misji Kościoła i Rodziny Wincentyńskiej.

BIBLIOGRAFIA

Sväté Písmo Starého a Nového zákona, SSV, Trnava 2013.

Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu, SSV, Trnava 2008.

Katechizmus katolíckej Cirkvi, SSV, Trnava 1998.

Kódex kanonického práva, SSV, Bratislava 1996.

Pápežská rada pre spravodlivosť a pokoj, *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi,* SSV, Trnava 2008.

Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007.

Literatura zródłowa

Sociálna náuka Cirkvi

Pius XII., *Radiomensaje de su Santidad Pío XII en el 50 aniversario de la „Rerum Novarum“,* 1.6.1941.

Ján XXIII., encyklika *Mater et Magistra,* 15.5.1961, In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 207 – 271.

Ján XXIII., encyklika *Pacem in terris*, 11.4.1963, In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 273 – 318.

Pavol VI., *Discurso del Santo Padre Pablo VI. a la unión de empresarios y dirigentes católicos,* 8.6.1964.

Pavol VI., encyklika *Populorum progressio,* 26.3.1967, In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 319 – 357.

Pavol VI., apoštolský list *Octogesima adveniens,* 14.5.1971, In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 359 – 392.

Pavol VI., *Udienza generale,* 18.9.1974.

Pavol VI., apoštolská exhortácia *Evangelii nuntiandi,* 8.12.1975, Tretie vydanie: SSV, Trnava 1999.

Ján Pavol II., encyklika *Sollicitudo rei socialis*, 30.12.1987, In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 453 – 512.

Ján Pavol II., encyklika *Redemptoris missio,* 7.12.1990, SSV, Trnava 1997.

Ján Pavol II., encyklika *Centesimus annus,* In: Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi, SSV, Trnava 2007, 513 – 581.

Ján Pavol II., apoštolská adhortácia *Vita consecrata,* 25.3.1996, SSV, Trnava 1996.

Ján Pavol II., apoštolský list *Novo millennio ineunte,* 6.1.2001, SSV, Trnava 2001.

Ján Pavol II., *Homilía del Santo Padre Juan Pablo II, Mogila,* 8.6.1979.

Ján Pavol II., *Discurso del Santo Padre Juan Pablo II durante su visita a la Favela Vidigal*, Río de Janeiro, 2.7.1980.

Ján Pavol II., *Mensaje del Santo Padre Juan Pablo II al Superior General de la Congregación de la Misión en el IV centenarios del nacimiento de San Vicente de Paúl*, 12.5.1981.

Ján Pavol II., *Discurso del Santo Padre Juan Pablo II a la Asamblea del CELAM*, Port-au-Prince (Haiti), 9.3.1983.

Ján Pavol II., *Discorso di Giovanni Paolo II, Ai cardinali, ai membri della Famiglia Pontificia e alla Curria Romana*, 21.12.1984

Ján Pavol II., *Discorso di Giovanni Paolo II ai patrecipanti all´Asamblea Generale dei Padri Lazzaristi*, 30.6.1986.

Ján Pavol II., *Celebrazione della parola con la gente del mare, Omelia di Giovanni Paolo II*, Molo della Piazza Kościuszko, 11.6.1987.

Benedikt XVI., posynodálna apoštolská exhortácia *Sacramentum Caritatis*, 22.2.2007, SSV, Trnava 2007.

Benedikt XVI., Motu proprio *Ubicumque et semper*, 21.9.2010.

Pápež František, *„Kto plakal nad smrťou týchto bratov a sestier?"*, homília počas pastoračnej návštevy ostrova Lampedusa, 8.7.2013.

Pápež František, *Discurso del Santo Padre Francisco a los participantes en la plenaria del Consejo Pontificio para la promoción de la nueva evangelización,* Sala Clementina, 14.10.2013.

Pápež František, encyklika *Evangelii Gaudium*, 24.11.2013, SSV, Trnava 2014.

Pápež František, posolstvo Svätého Otca Františka k Svetovému dňu misií 2015, *Cirkev bez hraníc, matka všetkých,* 3.9.2014.

Pápež František – *Apoštolský list Svätého Otca Františka všetkým zasväteným osobám pri príležitosti Roku zasväteného života*, 21.11.2014.

Pápež František, encyklika *Laudato si,* 24.5.2015, SSV, Trnava 2015.

Pápež František, *Discurso del Santo Padre, Participación en el II. encuentro mundial de los movimientos populares*, Expo Feria, Santa Cruz de la Sierra (Bolivia), 9.7.2015.

Pápež František, Apoštolský list *Misericordia et misera,* 20.11.2016.

Pápež František, *Mensaje del Santo Padre Francisco a la Familia Vicenciana en el IV. centenario del nacimiento de su carisma*, 27.9.2017.

Pápež František, *Posolstvo Pápeža Františka počas audiencie, ktorú udelil vincentskej rodine*, Námestie sv. Petra v Ríme, 14.10.2017, „Ozveny Spoločnosti", september/október 2017, 279 – 281.

Biskupská synoda 1987, *Mensaje de los padres sinodales al Pueblo de Dios,* „Vida Nueva", 1987, Nr. 1606/7, In: Fernandez, C., CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso*, La Milagrosa, Madrid 2014, 177.

Kongregácia pre náuku viery, *Instrucción sobre algunos aspectos de la „teología de la liberación*“, 6. 8. 1984.

Dokumenty Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul

Vincent de Paul, *Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti*, Paríž 1658, slovenský preklad, 3 – 62.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Konštitúcie a Štatúty Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul,* 78 – 204 (pre vnútornú potrebu vydala Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul v roku 2014).

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Provinciálne normy Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul,* 3 – 45 (pre vnútornú potrebu vydala Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul v roku 2014).

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio formationis*, „Vincentiana“, 2014, Nr. 58/4, 5 – 112.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Ratio Missionum,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/1, 7 – 54.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Evangelizare pauperibus misit me,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 231 – 236.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Inštrukcia o sľuboch v Misijnej spoločnosti,* pre vnútornú potrebu vydala Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, Tlačiareň Kubík, Námestovo 2012.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Štatúty Medzinárodného sekretariátu vincentínskych štúdií (S.I.E.V.)*, „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 142 – 144.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *37. Asamblea General, Lineas de Acción para la Congregación de la Misión, 1986-1992,* CLAPVI, 1986, Nr. 53, 313 – 316, https://via.library.depaul.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1051&context=clapvi, 20.3.2021.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *38. Asamblea General, Carta a los cohermanos,* CLAPVI, 1992, Nr. 76, 192 – 197.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *39. Asamblea General, Líneas de acción,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/4 – 5, 168 – 179, https://cmglobal.org/en/files/2018/08/VT-1998-0405-ESP-ALL.pdf.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Documentum laboris XXXIX. Asamblea General,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/2, 4 – 15, https://cmglobal.org/en/files/2018/08/VT-1998-02-ESP-ALL.pdf.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *40. Asamblea General, Líneas de acción,* „Vincentiana“, 2004, Nr. 48/4 – 5, 363 – 373.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Syntéza,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, 399 – 403.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *41. Asamblea General, Lineas de acción 2010 – 2016,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, 404 – 414.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *42. Asamblea General, Lineas de acción y compromisos,* „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 406 – 422.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *XLI. Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, Tvorivá vernosť pre misiu, záverečný dokument*, Pre vnútornú potrebu, Misijná spoločnosť, Slovenská provincia.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, *Instrumentum Laboris, XLIII Asamblea General 2022,* Revitalizamos nuestra identidad al inicio del quinto centenario de la CM, generálna kúria, Rím 2021.

Dokumenty Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Konštitúcie a Štatúty dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul*

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Pozwólmy, by przemieniał nas Duch Święty,* dokument międzykonwentowy, „Echo Zgromadzenia“, wrzesień/październik 2009, 20 – 27.

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *Lema: La caridad de Jesús Crucificado nos apremia*, „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 237 – 241.

Spoločnosť dcér kresťanskej lásky, *S odvahou lásky,* dokument medzi zhromaždeniami 2015 - 2021, vydané pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, 2015.

Dokumenty vincentskej rodiny

Asociación Internacional de Caridades, *„Contra las pobrezas y sus causas, actuar juntos”,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 225 – 229.

DePaul Slovensko, nezisková organizácia, *Dodatok k Štatútu,* vydaného dňa 30.6.2016.

Komisia 13 domov, *Zápisnica z 1.7.2020*, súkromný archív autora.

Misioneros seglares vicencianos, *MiSeVi,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 265 – 269.

Sociedad de San Vicente de Paúl, Confederación Internacional, *Sirviens in spe*, „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 243 – 249.

Spolok sv. Vincenta de Paul, *Regla comentada de la Sociedad de San Vicente de Paúl,* „Las Conferencias”, Paríž 2005.

Vincentská rodina, *Deň modlitby vincentskej rodiny*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2005, 61 – 62.

Vincentská rodina na Slovensku, *Štatút, Preambula*, súkromný archív autora.

Združenie mariánskej mládeže, *A Jesús con María,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 251 – 258.

Združenie zázračnej medaily, *AMM,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 259 – 264.

Združenie zázračnej medaily, *Štatúty Združenia,* Rím 2014.

Listy a príhovory generálnych predstavených Misijnej spoločnosti

Gay Gregory, CM, *Carta fiesta de San Vicente*, 27. septembra 2015, „Vincentiana“, 2015, Nr. 59/4, 400 – 401.

Gay Gregory, CM, *Cesta, ktorá nám pomôže stať sa ozajstnými sprostredkovateľmi Božích prisľúbení,* List na advent pre celú vincentskú rodinu, Rím 2015, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2015, 369 – 377.

Gay Gregory, CM, *La formación continua, Obežník 18.2.2008,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 11 – 14.

Gay Gregory, CM, *List na advent 2011 pre vincentskú rodinu,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2011, 502 – 506.

Gay Gregory, CM, *List na advent 2010 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2010, 386 – 390.

Gay Gregory, CM, *List na pôst 2011 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2011, 76 – 81.

Gay Gregory, CM, *List na pôst 2012*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2012, 92 – 97.

Gay Gregory, CM, *List vincentskej rodine 18. júla 2008*, Ozveny Spoločnosti júl/august 2008, 11 – 14.

Gay Gregory, CM, *List vincentskej rodine na Advent 2013*, „Vincentiana“, 2013, Nr. 57/4, 369 – 370.

Gay Gregory, CM, *List vincentskej rodine na Pôst 2016,* „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/1, 39 – 43.

Gay Gregory, CM, *List z 2. júna 2012 pre vincentskú rodinu*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2012, 196 – 199.

Gay Gregory, CM, *Obežník generálneho predstaveného na Veľký Pôst 2009,* „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2009, 20 – 24.

Gay Gregory, CM, *Pôst a Lekcia z Lampedusa, List na pôst 2014 všetkým členom vincentskej rodiny*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2014, 24 – 29.

Maloney Robert, CM, *A los miembros de la Familia Vicenciana,* „Vincentiana“, 1998, Nr. 42/2, 25.

Maloney Robert, CM, *List členom konferencie vizitátorov Európy (CEVIM), 12.4.1999*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 145 – 149.

Maloney Robert, CM, *Obežník vincentskej rodine, 30. 3. 2000,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 102 – 104.

Mavrič Tomaž, CM, *400. výročie vincentskej charizmy, Jubilejný rok,* list vincentskej rodine, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2017, 10 – 13.

Mavrič Tomaž, CM, *Misionárska výzva 2020,* obežník Generálneho superiora, Rím, Misijná nedeľa 18. 10. 2020, osobný archív autora.

Mavrič Tomaž, CM, *Misionársky elán, misie Ad gentes*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2018, 219 – 225.

Mavrič Tomaž, CM, *Naliehavé výzvy aby sme v súčasnosti mohli zostať verné charizme*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2020, 208 – 216.

Mavrič Tomaž, CM, *Saludo del Padre General al Papa Francisco,* 14. 10.2017, „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/4, 417 – 419.

Mavrič Tomaž, CM, *Obežník všetkým členom vincentskej rodiny z 12. augusta 2019*, „Ozveny Spoločnosti“ júl/august 2019, 199 – 202.

Mavrič Tomaž, CM, *List z 11. 9.2020, Aliancia Famvin s ľuďmi bez domova a postkoronavírusové možnosti a výzvy pre vincentskú rodinu na celom svete SPOLOČNE SA MODLIŤ, PREMÝŠĽAŤ A KONAŤ*, „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2020, 258 – 264.

Listy a príhovory generálnych predstavených Spoločnosti dcér kresťanskej lásky

Appler Kathleen, DKL, *List z 26. novembra 2016 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2016, 322 – 325.

Appler Kathleen, DKL, *List z 9. apríla 2018 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2018, 77 – 81.

Appler Kathleen, DKL, *List k 27. novembru 2018*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2018, 346 – 349.

Appler Kathleen, DKL, *Spoločnosť v súčasnosti,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2020, 88 – 97.

Appler Kathleen, DKL, *Stretnutie sestier z európskych provincií v službe migrantom*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2017, 34 – 43.

Franc Evelyne, DKL, *List z 2. februára 2007 dcéram kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2007, 1 – 9.

Franc Evelyne, DKL, *List 15. júna 2007*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2007, 3 – 5.

Franc Evelyne, DKL, *List zo 14. marca 2008*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2008, 2 – 4.

Franc Evelyne, DKL, *Príhovor generálnej predstavenej na začiatku Generálneho zhromaždenia*, Paríž, 19.5.2009, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2009, 7 – 24.

Franc Evelyne, DKL, *List k 2. februáru 2014*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2014, 10 – 23.

Franc Evelyne, DKL, *Spoločnosť v súčasnosti,* Príhovor generálnej predstavenej, E. Franc, DKL, Materský dom, 16. mája 2015, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2015, 139 – 157.

Franc Evelyne, DKL, *List k 2. februáru 2010*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2010, 10 – 20.

Franc Evelyne, DKL, *List z 1. januára 2012*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2012, 2 – 4.

Franc Evelyne, DKL, *List k 2. februáru 2013*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2013, 22 – 34.

Petit Françoise, DKL, *List generálnej asistentky z 23. marca 2020*, „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2020, 71 – 72.

Petit Françoise, DKL, *List generálnej predstavenej z 9. mája 2020,* „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2020, 130 – 134.

Petit Françoise, DKL, *List generálnej predstavenej z 1. júla 2020*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2020, 135 – 139.

Literatura przedmiotowa

Abelly Luis, *Vida del Venerable Siervo de Dios Vicente de Paúl*, CEME, Salamanka 1994, 814 strán.

Calvet Jean, CM, *Luisa de Marillac*, CEME, Salamanka 1977, 152 strán.

Corera Jaime, CM, *Vida del señor Vicente de Paúl*, CEME, Salamanka, 1988, 212 strán.

Coste Pierre, CM, *El señor Vicente, El gran santo del gran siglo, I-III,* CEME, Salamanka 1990 – 1992.

Coste Pierre, CM, *San Vicente de Paúl, Obras Completas, I-XI*, ed. Sígueme, Salamanca 1972 – 1986.

De Sebastián Luis, *Mundo rico, mundo pobre, Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy,* Sal Terrae, Santander 1992, 189 strán.

Fernandez Celestino, CM, *Vicente de Paúl, un corazón sin medida, de la memoria al compromiso*, La Milagrosa, Madrid 2014, 277 strán.

González – Carvajal Santabárbara Luis, *Con los pobres contra la pobreza*, Ed. Paulinas, Madrid 1991, 192 strán.

González – Carvajal Santabárbara Luis, *El clamor de los excluidos, Reflexiones cristianas ineludibles sobre los ricos y los pobres*, Presencia Teológica, Sal Terrae, Santander 2009, 288 strán.

Ibañez José María, CM, *Vicente de Paúl y los pobres de su tiempo*, Sigueme, Salamanka 1977, 468 strán.

Maloney Robert, CM, *El camino de Vicente de Paúl. Una espiritualidad para estos tiempos al servicio de los pobres,* CEME, Salamanka 1993, 249 strán.

Maloney Robert, CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* La Milagrosa, Madrid 2008, 222 strán.

Orcajo Orcajo Antonio, CM, *Jesucristo, Iglesia, pobres en San Vicente de Paúl, testigo de la humanidad sufriente*, La Milagrosa, Madrid 1996, 247 strán.

Rakocy Waldemar, CM, *Głosić dobrą nowinę ubogim*, Wydawnictwo Instytutu Teologicnego Księży Misjonarzy, Kraków 2017, 132 strán.

Román José María, CM, *Sv. Vincent de Paul, I, Biografia*, Charis, Bratislava 2002, 671 strán.

Romero Rodríguez José Juan, *Sociedad, política y economía en el cambio de siglo*, Sal Terrae, Santander 2005, 608 strán.

Rouillé d´Orfeuil Henri, *El tercer mundo, Claves de Lectura*, Sal Terrae, Santander 1994, 160 strán.

Scheidová Leopoldína a Scheida Norbert, *V službách evanjeliovej lásky, svätí a blahoslavení Spolku sv. Vincenta de Paul*, Oto Németh, Bratislava 2011, 127 strán.

Štúdie

Alonso Benito Luis Enrique, *El concepto de gueto como analizador social, abriendo la caja negra de la exclusión social,* „Revista Sistema“, 2011, Nr. 223, 29 – 47.

Álvarez Francisco Javier, CM, *Druga fisza studium nad odnowionymi Konstytucjami, Powołanie i misja Zgromadzenia*, „Echo Zgromadzenia“, marzec/kwiecień 2005, 13 – 23.

Álvarez Francisco Javier, CM, *Konvent Generalny,* „Echo Zgromadzenia“, styczeń/luty 2009, 18 – 24.

Álvarez Francisco Javier, CM, *Nueva Evangelización y San Vicente de Paúl,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 448 – 458.

Álvarez Francisco Javier, CM, *Život dcér kresťanskej lásky*, „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2005, 3 – 19.

Amyot d'Inville Emeric, CM, *Organismos de estudios y de animación vicenciana*, „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/2, 130 – 141.

Balicki Janusz, heslo: *Polityka społeczna*, In: Szlachta, B., *Słownik społeczny*, WAM, Krakov 2004, 890 – 901.

Barát Juraj, *Predstavenie Depaul Slovensko a Depaul International*, In: Zborník príspevkov z odbornej konferencie: *Inklúzia sociálne vylúčených a modely fungovania nízkoprahových zariadení na Slovensku*, Bratislava, DePaul Slovensko 2010.

Belita Aguilar Jimmy, CM, *Reflexiones sobre „Deus Caritas Est“,* „Vincentiana“ 2006, Nr. 50/1 – 2, 85 – 96.

Bestard Comas Joan, *El fenómeno de la globalización: reflexión introductoria,* „Revista de Fomento Social“, 2002, Nr. 57, 335 – 343.

Boff Leonardo, *Opción por los pobres, teologia de la liberación y socialismo hoy*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 119 – 134.

Borlik Dan P., CM, *Informe del Coordinador del C.I.F*., „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 386 – 388.

Braga Carlo, CM, *Las constituciones de la Congregación de la Misión, Notas históricas,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 291 – 308.

Calleja Saenz de Navarrete José Ignacio, *Lectura de la Encíclica „Deus Caritas est“,* „Lumen“, 2005, Nr. 54/6, 417 – 438.

Campbell Peter A., CM, *La Oficina para la solidaridad vicentiana*, „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 43 – 52.

Campuzano Guillermo, CM, *JCoR y VIN-JPIC*, „Nuntia“, apríl 2017, 12 – 13.

Castillero Jaén Juventino Elias, CM, *Comité Ejecutivo de Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/3, 262 – 268.

Consejo de redacción, *Globalización integradora vs. globalización excluyente*, „Revista de Fomento Social“, 2000, Nr. 218/55, 143 – 160.

Corera Jaime, CM, *Las bases económicas de la comunidad vicenciana,* In: pr. zb. *Diez estudios vicencianos*, CEME, Salamanka 1983, 129 – 157.

Corera Jaime, CM, *Servir a los pobres: ayer y hoy,* In: pr. zb. XI Semana de Estudios Vicencianos, *Don de amor de Dios a la Iglesia y a los pobres,* CEME, Salamanka 1984, 317 – 338.

Corera Jaime, CM, *Vicente de Paúl en Châtillon: el nacimiento de una nueva visión espiritual*, In: pr. zb. *San Vicente de Paúl, ayer y hoy,* CEME, Salamanka 2008, 79 – 82.

Czaputowicz Jacek, heslo: *Społeczność międzynarodowa*, In: Szlachta, B., *Słownik społeczny*, WAM, Krakov 2004, 1313 – 1342.

Delgado Corpus Juan, CM, *Espiritualidad mariana y carisma vicenciano,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 343 – 366.

Delgado Corpus Juan, CM, *Informe del Coordinador del SIEV*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 377 – 385.

Delgado Corpus Juan, CM, *Vychádzať a prichádzať v súčasnosti,* „Ozveny Spoločnosti“, máj/jún 2018, 133 – 142.

Delumeau Jean, CM, *Misiones al pueblo en el siglo XVII,* „Anales“, 1988, Nr. 96/10, 661 – 670.

De Nava Patricia P., *Evolución de la caridad,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 412 – 421.

De Nava Patricia P., *Cambiar un proyecto a Proyecto de Cambio Systémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 83 – 100.

De Nava Patricia P., *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a las personas,* In: Maloney, R., CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* La Milagrosa, Madrid 2008, 93 – 138.

De Nava Patricia P., *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a la corresponsabilidad,* In: Maloney, R., CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* La Milagrosa, Madrid 2008, 187 – 215.

De Nava Patricia P., *Estrategias para el cambio sistémico, Estrategias orientadas a tareas,* In: Maloney, R., CM, *Semillas de esperanza, Historias de Cambio Sistémico,* La Milagrosa, Madrid 2008, 139 – 186.

Devine Richard, CM, *Ministerio vicentino en las Naciones Unidas*, „Vincentiana", 2001, Nr. 45/3, 195 – 199.

Dodin André, CM, *La miseria vista por el señor Vicente,* „Anales", 1988, Nr. 96/2, 93 – 99.

Dodin André, CM, *San Vicente y la mujer en la vida de la Iglesia,* In: pr. zb. *Lecciones sobre vicencianismo,* CEME, Salamanka 1978, 161n.

Eata Consolación, DKL, *Projekt dcér kresťanskej lásky pre bezpečnú migráciu a prevenciu proti obchodovaniu s ľuďmi, Thajská provincia*, „Ozveny Spoločnosti", november/december 2018, 354 – 359.

Elduayen Antonio, CM, *La identidad de la Congregación según los artículos 1 – 9 de las Constituciones de 1980,* „Vincentiana", 2000, Nr. 44/4 – 5, 309 – 319.

Fernandez Celestino, CM, *El Carisma Vicenciano y la Nueva Evangelización*, „Vincentiana", 2016, Nr. 60/3, 305 – 317.

Fernandez Celestino, CM, heslo: *Pobres*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 475 - 495.

Fernández de Mendoza José Ignacio, CM, *Colaborar en la formación*, „Vincentiana", 1999, Nr. 43/3, 175 – 186.

Fernández de Mendoza José Ignacio, CM, *El futuro de las misiones de la Congregación de la Misión en la Iglesia,* „Vincentiana", 2007, Nr. 51/5, 363 – 370.

Fernández Monsalve Álvaro Mauricio, CM, *Audiencia de los miembros de la Curia General con el Papa Francisco,* „Nuntia", február 2019, 2 – 3.

Filipínska provincia, *Moderné otroctvo, Obchodovanie so ženami a s deťmi za hranicami, misionárske skúsenosti na perifériách,* „Ozveny Spoločnosti", september/október 2015, 293 – 298.

Florido Florido Isabel, DKL, heslo: *Educación – Enseñanza*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 148 – 154.

Foley Joseph P., CM, *La Oficina ONG ante las Naciones Unidas*, „Vincentiana", 2008, Nr. 52/1 – 2, 53 – 57.

Font Tica, *El millionario negocio de las armas,* „Razón y Fe", 2008, Nr. 1317 – 1318/258, 43 – 52.

Fuechtmann Thomas. G., *Vicente de Paúl y la Organización de la Caridad,* „Vincentiana", 2009, Nr. 53/4, 265 – 280.

Garcia Roca Joaquín, *La criminalización de la pobreza,* „Iglesia Viva“, 2012, Nr. 249, 31 – 52.

Gay Gregory, CM, *Budovať srdečné vzťahy,* „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2007, 2 – 5.

Gay Gregory, CM, *Claves para la nueva Evangelización,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 459 – 461.

Gay Gregory, CM, *Konferencja z 1. stycznia 2009,* „Echo Zgromadzenia“, styczień/luty 2009, 3 – 5.

Gay Gregory, CM, *Sľuby – dar, ako žiť idúc proti prúdu aktuálnej kultúry,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2005, 11 – 16.

Gay Gregory, CM, *Zriekať sa a nechať sa viesť Bohom,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2007, 17 – 20.

Gay Gregory, CM a Maloney Robert, CM, *Solidaridad económica,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 395 – 417.

Gazzielo Jean - François, CM, heslo: *Amor*, In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 15 – 24.

Ginete Manuel, CM, *La familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 215 – 224.

Girardi Giulio, *Opción por los pobres y geopolítica*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 69 – 80.

Girardi Giulio, *Optar por los pobres después de la crisis del „socialismo real“*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 105 – 118.

González Hernando Jerónimo, *La globalización, sus mecanismos y efectos,* „Corintios XIII“, 2003, Nr. 107 – 108, 9 – 34.

Gouldrick John W., CM, *La solidaridad en la Congregación. Nuestros esfuerzos para una colaboración económica*, „Vicentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 37 – 42.

Heinen Miles L., CM, *La oficina para la solidaridad vicenciana*, „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, 269 – 278.

Humbel Pia, DKL, *Spoluzodpovedné za majetok chudobných,* „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2012, 329 – 337.

Chaves dos Santos Eli, CM, *La unión y la colaboración en San Vicente y sus luces para nuestro hoy*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 418 – 429.

Ibañez José María, CM, *Los fundadores, testigos de la caridad*, „Corintios XIII“, 1996, Nr. 80, 555 – 589.

Ibañez José María, CM, *Opción vicenciana por los pobres,* In: pr. zb. XV. Semana de Estudios Vicencianos, *Respuesta vicenciana a las nuevas formas de pobreza,* CEME, Salamanka 1988, 115 – 157.

Krakovská provincia, *„Pomoc na kolesách“ pre ľudí bez domova, misionárske skúsenosti na perifériách*, „Ozveny Spoločnosti“, júl/august 2015, 274 – 278.

Landousies Jean, CM, *Cristianos y musulmanos hoy,* „Vincentiana“, 1995, Nr. 39/3, 154 – 162.

Landousies Jean, CM, *La nueva evangelización*, „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/4, 435 – 447.

Landousies Jean, CM, *Los laicos en la Iglesia de hoy,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 307 – 317.

Lois Julio, *Opción por los pobres*. *Síntesis doctrinal*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 9 – 18.

López Maside José María, CM, heslo: *Vida teologal,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 606 – 613.

López Sanchez Alberto, CM, heslo: *Secularidad,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 552 – 555.

Maher John T., *Ideas sobre el objetivo y los principios del cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 33 – 41.

Maloney Robert, CM, *Acogiendo al Forastero San Vicente de Paúl y las personas sin hogar*, „Vincentiana“, 2017, Nr. 61/2, 270 – 293.

Maloney Robert, CM, *Comisión para impulsar el cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/1 – 2, 69 – 71.

Maloney Robert, CM, *Del compromiso vicenciano en las parroquias,* „Vincentiana“, 1997, Nr. 41/2, 35 – 44, https://cmglobal.org/en/files/2018/08/VT-1997-02-ESP-ALL.pdf.

Maloney Robert, CM, *Diez principios fundacionales en la doctrina social de la Iglesia*, „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 201 – 210.

Maloney Robert, CM, *El cambio sistémico y los pobres,* „Vincentiana“, 2010, Nr. 54/3, 315 – 324.

Maloney Robert, CM, heslo: *Espíritu propio,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 204 – 213.

Maloney Robert, CM, *Evangelización y Cambio sistémico,* „Vincentiana“, 2012, Nr. 56/1, 42 – 71.

Maloney Robert, CM, *I Have a D.R.E.A.M.,* In: Maloney, R., CM, *Semillas de Esperanza, Historias de Cambio Sistémico*, La Milagrosa, Madrid 2008, 41 – 54.

Maloney Robert, CM, *La misión. Conferencia de apertura,* „Vincentiana“, 1996, Nr. 40/4 – 5, 220 – 230.

Maloney Robert, CM, heslo: *Celo,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 56 – 59.

Maloney Robert, CM, heslo: *Humildad,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 293 – 297.

Maloney Robert, CM, heslo: *Mansedumbre,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 347 – 350.

Maloney Robert, CM, heslo*: Mortificación,* In: *Diccionario de la spiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 402 – 406.

Maloney Robert, CM, heslo: *Sencillez,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* CEME, Salamanka 1995, 565 – 570.

Maloney Robert, CM, *La familia vicentina,* „Vincentiana", 1997, Nr. 41/2, 45 – 51, https://cmglobal.org/en/files/2018/08/VT-1997-02-ESP-ALL.pdf.

Maloney Robert, CM, *Mis esperanzas para la Congregación de la Misión durante los próximos seis años*, „Vincentiana", 1999, Nr. 43/2, 98 – 105.

Maloney Robert, CM, *Ser vicenciano. Ser formador,* „Vincentiana", 2000, Nr. 44/2, 116 – 129.

Maloney Robert, CM, *¡Volad! Mirando hacia atrás y hacia adelante en el 2004, Informe del Superior General a la XL Asamblea General sobre el estado de la CM*, Rím, 6.7.2004, „Vincentiana", 2004, Nr. 48/4 – 5, 254 – 271.

Maloney Robert, CM, *Zgromadzenie Misji dzisiaj*, „Echo Zgromadzenia", styczeń/luty 2005, 49 – 60.

Margeťáková Veronika, DKL, *Projekt: Útulok pre chorých ľudí z ulice*, Tabuľka projektového zámeru „13 domov" vincentskej rodiny, osobný archív autora.

Massarini Bernard, CM, *„Fui Forastero y me Hospedasteis"*, „Vincentiana", 2017, Nr. 61/4, 486 – 494.

Mavrič Tomaž, CM, *Alianza con los Sin Hogar*, „Vincentiana", 2017, Nr. 61/3, 341 – 342.

Mavrič Tomaž, CM, *Misionársky elán, misie ad gentes,* „Ozveny Spoločnosti", júl/august 2018, 219 – 225.

Mazzola Felicia, DKL, *IPS (Medzinárodná projektová služba),* „Ozveny Spoločnosti", júl/august 2006, 23 – 29.

McGreevy Marc, *Iniciativa Global de la Familia Vicenciana con las Personas sin Hogar*, „Vincentiana", 2017, Nr. 61/3, 333 – 340.

Morin Jean, CM, *Ku ktorým chudobným šiel svätý Vincent? Ku ktorým chudobným nás posiela?,* „Ozveny Spoločnosti", november/december 2012, 452 – 465.

Motto Gaglia Andrés Roman María, CM, *La relación de la justicia con la caridad en el pensamiento vicentino*, „Vincentiana", 2008, Nr. 52/5, 383 – 403.

Mulligan Katherine, DKL, *Stretnutie DREAM*, „Ozveny Spoločnosti", január/február 2010, 58 – 60.

Neapolská provincia, *Stretnutie s našimi bratmi migrantmi,* „Ozveny Spoločnosti", júl/august 2015, 264 – 268.

Neznámy autor, *El carisma vicenciano en la Iglesia,* „Vincentiana“, 2006, Nr. 50/4, 205 – 214.

Neznámy autor, *Krátke správy*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2007, 56.

Neznámy autor, *La experiencia espiritual del señor Vicente y la nuestra,* „Anales“ 1977, Nr. 85, 278, in: Sánchez Mallo. J. M., CM, heslo: *Fe,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana,* CEME, Salamanka 1995, 244.

Neznámy autor, *Presentación, Terapia de shock del neoliberalismo*, „Iglesia Viva“, 2012, Nr. 249, 5 – 6.

Neznámy autor, Svedectvo sestier, *Komisia pre sociálny rozvoj v spolupráci s OSN a MNO*, „Ozveny Spoločnosti“, september/október 2011, 468 – 469.

Nolan Albert, *Opción por los pobres y crecimiento espiritual*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 89 – 98.

Norris Catherine Mary, DKL, *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi za provinciálnymi a národnými hranicami*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2018, 350 – 353.

O´Brien Thomas, Ph.D, CM, *Pionero y Profeta: Influencia de Federico Ozanam en la Doctrina Social Católica,* „Vincentiana“, 2013, Nr. 56/2, 201 – 217.

O´Donnell Hugh, CM, *Fidelidad a las Constituciones,* „Vincentiana“, 2000, Nr. 44/4 – 5, 413 – 424.

O'Dwyer Margaret, DKL, *Hacia una ecología integral respondiendo a los gritos y horizontes urgentes de la Amazonía*, „Nuntia“, apríl 2019, 9 – 11.

Opeka Pedro, CM, *Una experiencia desde la perspectiva de los pobres*, „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/5, 367 – 382.

Orcajo Orcajo Antonio, CM, heslo: *Seguimiento de Jesús,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 555 – 563.

Palú Lauro, CM, *Las actividades apostólicas de la Congregación de la Misión,* „Vincentiana“ 2000, Nr. 44/4 – 5, 320 – 334.

Palú Lauro, CM, *400 años de servicio a los pobres en la Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2015, Nr. 59/4, 448 – 457.

Pan Charles, CM, *Caridad política y espiritualidad vicenciana hoy,* „Vincentiana“, 2008, Nr. 52/4, 294 – 302.

Pereña Luciano, *Globalización sí, pero social; La globalización de la solidaridad será el nuevo reto del tercer milenio*, „Alfa y Omega“, 2000, Nr. 218, 27.

Pérez Flores Miguel, CM, *La familia vicenciana*, „Anales“, 1988, Nr. 96/3, 177 – 182.

Pérez Flores Miguel, CM, heslo: *Castidad,* In: *Diccionario de la espiritualidad vicenciana,* CEME, Salamanka 1995, 46 – 54.

Pérez Flores Miguel, CM, heslo: *Pobreza,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 495 – 506.

Pérez Flores Miguel, CM, *Unum corpus, unus spiritus in Cristo, Documento de la XXXVII Asamblea General de la Congregación de la Misión,* „Anales“, 1987, Nr. 95/5, 323 – 344.

Prager John., CM, *San Vicente y el laico,* „Anales“, 1985, Nr. 93/10, 747 – 756.

Prager John, CM, *San Vicente de Paúl y el ministerio laical,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 318 – 325.

Prager John, CM, *Servir al pobre espiritual y corporalmente*, „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 326 – 332.

Prendergast Catherine, DKL, *Iskry nádeje a výzvy k činom, medzinárodná konferencia OSN*, „Ozveny Spoločnosti“, január/február 2015, 38 – 41.

Prendergast Catherine, DKL a O'Dwyer Margaret, DKL, *Sestry v službe OSN,* „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2019, 339 – 348.

Price Germaine, DKL, *Dcéry kresťanskej lásky a Organizácia spojených národov*, „Ozveny Spoločnosti“, november/december 2007, 33 – 38.

Ramaroson Marc Benjamin Balthason, CM, *Mission and Consecration in the Current Context in Africa and Madagascar*, „Vincentiana“, 2007, Nr. 51/4, 233 – 247.

Redakcia Vincentiana, *Entrevista al Superior General P. G. Gregory Gay*, CM, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/2, 45 – 50.

Romo Benjamin, CM, *Colaborar con los otros miembros de la Familia Vicentina,* „Vincentiana“, 1999, Nr. 43/3, 162 – 168.

Romo Benjamin, CM, *Elementos de unión de la Familia Vicentina,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 422 – 433.

Romo Benjamin, CM, *Religiosos y laicos, una misión común en la Iglesia y en la sociedad*, „Vincentiana“, 2004, Nr. 48/1, 39 – 51.

Rybolt John, CM, *Informe sobre el Centro Internacional de Formación San Vicente de Paúl (C.I.F.),* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/3, 100 – 105, https://cmglobal.org/en/files/2018/08/VT-2002-03-ESP-ALL.pdf.

Sandoica Javier Alonso, *Encuentros con... Fernando Savater,* „Alfa y Omega“, 2015, Nr. 942, https://alfayomega.es/la-idea-de-globalizacion-es-hija-del-catolicismo/ (4.10.2020).

Sánchez Mallo José Manuel, CM, heslo: *Fe,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 242 – 258.

Sainz Rafael, CM, heslo: *Escatología,* In: *Diccionario de espiritualidad vicenciana*, CEME, Salamanka 1995, 190 – 201.

Sobrino Jon, *Opción por los pobres y seguimiento de Jesús*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 33 – 46.

Tamayo Alfonso, CM, *San Vicente y las misiones,* „Anales", 1983, Nr. 91, 136 – 153.

Torres López Juan, *Trabajadores pobres. Los nuevos excluidos del siglo XXI*, „Razón y Fe“, 2008, Nr. 1317-1318 / 258, 11 – 28.

Turati Giuseppe., CM, *Informe del Coordinador del Cambio Sistémico, Ministerios en el Servicio de la Familia Vicenciana*, „Vincentiana“, 2016, Nr. 60/3, 389 – 391.

Ubillús José Antonio, CM, *El rol del asesor en los grupos laicos de la Familia Vicentina,* „Vincentiana“, 2002, Nr. 46/4 – 5, 462 – 471.

Velasco Demetrio, *La fascistización de la política institucional y el control de la política y social*, „Iglesia Viva“, 2012, Nr. 249, 7 – 30.

Vigil José María, *Opción por los pobres, ?preferencial y no excluyente?*, In: Vigil José María, *La opción por los pobres,* Sal Terrae, Santader 1991, 57 – 68.

Villar Suárez José Manuel, CM, *San Vicente de Paúl en Clichy. Clichy o la vivencia apasionada de su sacerdocio,* In: pr. zb. *San Vicente de Paúl, ayer y hoy*, CEME, Salamanka 2008, 53 – 77.

Zeracristos Yosief, CM, *Eritrea: polstoročie agónie! Krátka úvaha po kanonickej vizitácii provincie sv. Justína de Jacobis* (30. októbra až 16. novembra 2013), „Nuntia“, november/2013, 3 – 6.

Literatúra doplňujúca

Appadurai Arjun, *El rechazo de las minorías, Ensayo sobre la geografia de la furia,* Ensayo Tusquets, Barcelona 2007.

Argandoña Antonio, *Economia y etica,* Manual de doctrina social de la Iglesia, B.A.C., Madrid 1993.

Gonzáles Carvajal Santabárbara Luis, *Con los pobres contra la pobreza,* Paulinas, Madrid 1991

Inarra Begoña, SMNDA, *Mobilita vo svete,* „Ozveny Spoločnosti“, marec/apríl 2017, 94 – 105.

Johnson Luke Timothy, *Evangelium podle Lukáše*, Sacra Pagina, Karmelitánske nakladatelství Kostelní Vydří, 2005.

Piwowarczyk Jan, *Bieda jako wyzwanie duszpasterskie w świetle nauczania społecznego Jana Pawła II*, Kraków 2007.

Zevini Giorgio – Giordano Cabra Pier (ed.), *Lectio Divina na každý den v roce 5, Neděle liturgického mezidobí (cyklus A),* Karmelitánske nakladatelství Kostelní Vydří, 2004.

Zdroje online:

http://dokumenty.ssv.sk

http://statdat.statistics.sk

http://vincentians.com

http://vincentians.com

http://wdi.worldbank.org

http://www.archivioradiovaticana.va

http://www.comunitaindialogo.it

http://www.vatican.va

http://zmm.sk

https://adgentes.misjonarze.pl

https://agenda2030.statistics.sk

https://alfayomega.es

https://cmglobal.org

https://datos.bancomundial.org

https://famvin.org

https://glob.zoznam.sk

https://ia800305.us.archive.org

https://independent.typepad.com

https://int.depaulcharity.org

https://news.un.org

https://slovnik.aktuality.sk/

https://undocs.org

https://undocs.org/

https://vfhomelessalliance.org

https://via.library.depaul.edu

https://www.acnur.org

https://www.bojprotihladu.sk

https://www.euronews.com

https://www.europapress.es

https://www.filles-de-la-charite.org

https://www.finstat.sk

https://www.ilo.org/

https://www.investopedia.com

https://www.iqs.edu

https://www.kbs.sk

https://www.teraz.sk

https://www.thebalance.com/

https://www.theguardian.com/

https://www.trend.sk

https://www.unicef.org

https://zasvatenyzivot.sk